1913 2013

100 ÅR

For Søværn og Søfart

Danmarks Marineforening i 100 år

For Søværn og Søfart

Danmarks Marineforening 1913-2013

Hans Christian Bjerg

For Søværn og Søfart – Danmarks Marineforening i 100 år

Udgivet af Danmarks Marineforening
ISBN: 978-87-91099-10-6 EAN: 9788791099106

Skrevet og redigeret af orlogshistoriker Hans Christian Bjerg.
Sektionen »Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945« er i andet oplag opdateret af redaktør Leif Mortensen.

Produceret af MARINEFORENINGEN Tidsskriftet »Under Dannebrog« samt Par No 1 A/S og Specialtrykkeriet Viborg

Bogens fotos og illustrationer er arkivmateriale fra Danmarks Marineforening eller er leveret af lokalafdelingerne.

Andet oplag: august 2013.

For Søværn og Søfart – Danmarks Marineforening i 100 år
er udgivet med støtte fra:
Kong Christian Den Tiendes Fond
Den A.P. Møllerske Støttefond
Tømrermester Hans-Jørgen Langhoff og Hustru Grethe Langhoffs Fond
ØK's Almennyttige Fond
A/S Dampskibsselskabet Orients Fond
I. F. Lemvigh Müllers Fond
Danmarks Rederiforening

Marineforeningens Æresformand

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik

Æresformænd

Admiral
Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar
1914-1939

Admiral
Hans Majestæt Kong Frederik IX
1939-1972

Admiral
Hans Kongelige Højhed Arveprins Knud
1975-1976

Admiral
Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen
1976-2008

Landsbestyrelsen 2012

Stående fra venstre:
Henrik M. Christiansen, distrikt IV/Sydsjælland. Vagn Christensen, distrikt X/Midtjylland. Flemming G. Svendsen, distrikt V/Bornholm. Gert Larsen, distrikt I/Storkøbenhavn. Per T. Larsen, distrikt XI/Nordvestjylland. John G. Thomsen, distrikt VI/Lolland-Falster. Palle Pedersen, distrikt II/Nordsjælland. Preben Hedegaard, distrikt VIII/Sydøstjylland. Per Dichmann Hansen, distrikt IX/Sydvestjylland (suppleant).

Siddende fra venstre:
Ole Julsrud, distrikt VII/Fyn. Søren Konradsen, landssekretær. Kurt Flatau, landsnæstformand. Jens Ole Løje Jensen, landsformand. Edward Jelen, distrikt III/Vestsjælland. Elo Henriksen, landskasserer. Charley Petersen, distrikt XII/Nordjylland.

Indholdsfortegnelse

Hilsner til Marineforeningen i anledning af jubilæet 12
Æresformanden, H.K.H. Kronprins Frederik 12
Chefen for Søværnets Operative Kommando v/Kontreadmiral Finn Hansen 12
Marinehjemmeværnet v/Kommandør Jens Walther 13
Direktøren for Danmarks Rederiforening v/Direktør Peter Bjerregaard 14

Forord
v. landsformanden, Kommandørkaptajn J.O. Løje Jensen 15

Danmarks Marineforening 1913-2013

I. 1913-1938 18
Fremkomsten af flådeforeninger 18
Forslag om flådeforening 1909 20
Omkring stiftelsen af Marineforeningen 1913 23
Marineforeningen konsolideres 1914 31
Under verdenskrigens vilkår 1915-19 37
Marineforeningens skyttelav 1916 39
Veteranfesten på fregatten JYLLAND 1920 42
Årene umiddelbart efter verdenskrigen 42
Marineforeningen og fregatten JYLLAND 45
De vanskelige mellemkrigsår 46
Formandens opråb i 1924 48
Marinestuernes fremkomst 1927 50
Ny formandsperiode 1926 51
Redaktørsagen 1932-33 52
Foreningens virke 1930-38 54

II. 1938-1963 56
Jubilæumsåret og årene inden besættelsen 56
Marineforeningen under besættelsen 1940-45 60
Medlem nummer 10.000 – formandens status 1944 68
Befrielsen – medlemstallet topper 70
Marineforeningen og Det maritime Hjemmeværn 73
Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger 75
Foreningens dagligdag 1947-56 77
Fregatten JYLLAND efter krigen 82

Ny formandsperiode 1956-64 84
Mindesten over Tordenskiold 1958 87

III. 1963-1988 89
Ny skipper – kursen justeres 1964-79 89
Marineforeningen 60 år 1973 94
Vagtskifte og status 1979 97
De nordiske orlogsstævner 1980 99
Nye initiativer 101
Skal kvinder kunne optages i Marineforeningen? 103
Marineforeningens dagligdag i 1980erne 105
Marineforeningen 75 år 1988 108
Mindestenen ved Tordenskiolds dødssted 1988-89 111

IV. 1988-2013 113
Mindesmærke for Viceadmiral A. H. Vedel 1988-93 113
Marineforeningens dagligdag 1989-1994 114
Kvinder optages endeligt 120
Skelsættende sendemandsmøde og formandsskifte 1994 120
Foreningens daglige virke 1995-2000 123
Debat og ændringer 2000-2005 126
Ny landsformand og første kvinde i landsbestyrelsen 2005 132
Marineforeningens dagligdag 2006-2009 136
Veteranhjem 143
Mod 100 års jubilæet 2010-2013 144
Fregatten »Jylland« atter i stormvejr 149

V. Afslutning 151

VI. Kilder 157

VII. Appendiks 158
A. Marineforeningens æresmedlemmer 158
B. Marineforeningens hoved/landsbestyrelse 1913-2013 162
C. Sendemandsmøderne 1913-2013 169
D. Oversigt over antallet af medlemmer og afdelinger 1913-2013 172
E. Marineforeningens ærestegn og emblemer 1949 174
F. Marineforeningens ærestegn og emblemer 2012 175

Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945

Indledning . . . 179
Oversigt over lokalafdelingers historie . . . 180
Anciennitetsliste over Marineforeningens afdelinger . . . 182
Amager . . . 185
Assens . . . 190
Bogense . . . 194
Bornholm . . . 196
Brøndby . . . 198
Ebeltoft . . . 201
Esbjerg . . . 204
Fanø . . . 207
Fredericia . . . 209
Frederiksberg . . . 210
Frederikshavn . . . 212
Frederikssund . . . 217
Frederiksværk . . . 219
Faaborg . . . 221
Gentofte . . . 222
Godthåb/Egedesminde . . . 223
Gilleleje . . . 225
Glyngøre . . . 227
Grenaa . . . 228
Haderslev . . . 232
Hadsund . . . 234
Hals . . . 237
Hanstholm/Thisted . . . 240
Haslev . . . 241
Helsingør . . . 242
Hillerød . . . 244
Hirtshals . . . 247
Hjørring . . . 249
Hobro . . . 250
Holbæk . . . 251
Horsens . . . 253
Hundested . . . 257
Hørsholm-Rungsted . . . 259
Ishøj . . . 261
Kalundborg . . . 262
Kerteminde . . . 264
Kolding . . . 265

Kgs. Lyngby 267
Korsør 272
København 274
Køge 277
Langeland 279
Lemvig 281
Marstal 283
Middelfart 287
Morsø 291
Møen 295
Nakskov 297
Nibe 301
Nyborg 302
Nykøbing Falster 304
Nykøbing Sjælland 306
Næstved 307
Odense 311
Padborg/Gråsten 318
Randers 319
Ribe 321
Ringkøbing/Hvide Sande 324
Roskilde 326
Rømø 330
Samsø 332
Skagen 336
Skanderborg 338
Skive 341
Skælskør 345
Slagelse 346
Stevns 348
Svendborg 349
Sønderborg 355
Thyborøn 356
Tønder 358
Vejle 362
Viborg 364
Vordingborg 365
Ærøskøbing 367
Aabenraa 369
Aalborg 371
Aarhus 374

Hilsner til Marineforeningen i anledning af jubilæet

Marineforeningens Æresformand

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik

I anledning af Danmarks Marineforenings 100-års jubilæum er det mig en glæde at overbringe mine hjerteligste lykønskninger samt de bedste ønsker om god vind fremover for foreningen og dens medlemmer.

Chefen for Søværnets Operative Kommando

Kontreadmiral Finn Hansen

På vegne af Søværnet er det mig en stor glæde at kunne lykønske Danmarks Marineforening med 100-års jubilæet. Samtidig giver jubilæet mig anledning til at takke for den trofaste interesse og støtte, som Marineforeningen gennem årene har vist den danske flåde.

Utallige er de gange, hvor Marineforeningen, og ikke mindst Marineforeningens lokalafdelinger, har været med til at festligholde og markere begivenheder og mærkedage i den danske flåde. Også i forbindelse med 500-års jubilæet i 2010 for oprettelsen af Danmarks Flåde, ydede både Marineforeningens landskontor og de 78 lokalafdelinger en uvurderlig indsats.

I Søværnet mærker vi også i dagligdagen Marineforeningens bevågenhed. Ikke mindst,

når vores skibe er på adoptionsbesøg i byer herhjemme og i Nordatlanten. Her bliver besætningerne altid mødt med en stor gæstfrihed fra Marineforeningens lokalafdelinger. For besætningerne betyder det et frirum fra hverdagen om bord, når byernes marineforeninger hilser besætningerne velkommen og inviterer til nogle hyggelige timer i Marineforeningens lokaler.

Et 100-års jubilæum er et vidnesbyrd om, at Danmarks Marineforening siden starten i 1913 har været stærkt funderet i sin interesse for Danmarks flåde og for det danske søfartserhverv. Jeg ønsker det bedste for Danmarks Marineforening i fremtiden. Må den bestå i mange år fremover.

Chefen for Marinehjemmeværnet

Kommandør Jens Walther

Det maritime fællesskab

Hvis der er to foreninger, der altid har stået hinanden nær, så er det Marinehjemmeværnet og Danmarks Marineforening.

Vi har i Marinehjemmeværnet og Marineforeningen et helt fundamentalt værdifællesskab omkring opbakningen til Søværnet, søfarten og de maritime traditioner. Og vi har ikke mindst også en vigtig fælles fortid, for hvor ville Marinehjemmeværnet være i dag, hvis det ikke havde været for Marineforeningen?

Vi fejrede sidste år 60 års jubilæum i Marinehjemmeværnet. Det gav anledning til at se tilbage og huske Marinehjemmeværnets første flotille, som i dag hedder Hjemmeværnsflotille 363 Skovshoved. Den opstod allerede i maj 1946, og de første medlemmer var en flok udbrydere fra Marineforeningen i Lyngby. I Perioden fra 1946 og flere år frem udførte marineforeningerne rundt om i landet side om side med dedikerede kræfter fra Søværnet, lokale medlemmer af modstandsbevægelsen og andre engagerede foreningsfolk et stort arbejde lokalt for at skabe 'et sejlende hjemmeværn'. En vigtig indsats og en fælles historie, som vi er bevidste om i Marinehjemmeværnet.

Sammenhængen mellem de to organisationer er helt naturligt fortsat frem til i dag, hvor mange af Marinehjemmeværnets medlemmer også er aktive i Danmarks Marineforening, og hvor der er en udbredt tradition for at samarbejde om stort og småt mellem flotillerne og de lokale marineforeninger.

Vi står sammen om at markere maritime mærkedage med kransenedlæggelser og faneparader. Vi mødes hvert år til nytårsgudstjeneste i Holmens Kirke. Vi deltager ofte sammen ved aktiviteterne, når Søværnets skibe kommer på adoptionsbesøg og ved andre begivenheder i havnene. Flere gange har vi i Marinehjemmeværnet fået lov at låne jeres lokale marinestuer, når der f.eks. har været receptioner ved navngivninger af vores nye

skibe. Senest ved Marinehjemmeværnets jubilæum var Marineforeningens julemærke prydet af tre marinehjemmeværnsfartøjer, og jeres medlemsblad bragte et stort tema om Marinehjemmeværnet gennem tiden.

Marineforeningen er en unik forening, som favner nuværende og tidligere ansatte fra Søværnet og handelsflåden og medlemmer af Marinehjemmeværnet. Her mødes søfolk og kan dyrke den særlige kultur og det kammeratskab, som altid har været kendetegnende for besætningerne til søs. Og her hæger man i fællesskab om den maritime historie og de maritime traditioner.

Ved jeres udadvendte arbejde med foredrag, udstillinger og markeringer af maritime mærkedage samt ved tidsskriftet, *Under Dannebrog*, bidrager Danmarks Marineforening og de 10.000 medlemmer på forbilledlig vis til at fastholde fortællingen om Danmark som maritim nation.

Det er med stor glæde, at jeg på vegne af hele Marinehjemmeværnet kan ønske jer alle tillykke med det flotte 100 års jubilæum.

Danmarks Rederiforening

Adm. direktør Peter Bjerregaard

Efter 100 år kan man med rette sige, at en forening har bevist sin berettigelse – hvilket Marineforeningen er et strålende eksempel på. Foreningen spiller en stor rolle for tusinder af tidligere og nuværende danske søfolk og er desuden et stabilt pejlemærke for søfartsinteresserede til glæde og gavn for det maritime miljø i Danmark.

Danmarks Rederiforening havde fornøjelsen af at huse Marineforeningens sekretariat i 18 år frem til 2002. Vi deler ikke længere adresse i Amaliegade 33, men vi deler fortsat synet på Danmark som en vægtig søfartsnation – i historien og i fremtiden. I Rederiforeningen sætter vi stor pris på Marineforeningens indsats for at koble den civile og kommercielle søfart med Søværnet og i det hele taget indsatsen for at synliggøre Det Blå Danmark og sektorens betydning for Danmark.

På vegne af Danmarks Rederiforening vil jeg gerne ønske jer stort tillykke med jubilæet. Vi ønsker jer »god vind« og ser frem til at sejle side om side med jer de næste 100 år.

Marineforeningens landsformand

Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen

At styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i søværnet.« har gennem 100 år været Danmarks Marineforenings formålsparagraf.

Forfatteren, orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, har med denne interessante og informative bog »*For Søværn og Søfart, Danmarks Marineforening 1913 – 2013*« beskrevet, hvorledes det er lykkedes for Marineforeningen, siden sin søsætning i 1913, at udvikle sig og følge med tiden, samtidig med at man altid har haft dette maritime formål for øjet. Bogen fortæller om Marineforeningens formål, virke og organisation, herunder at Marineforeningen bygger på søværnets traditioner, som også i dag fastholdes og videregives til de yngre generationer i foreningen. Endvidere følger læserne Marineforeningens ihærdige kamp for bevarelsen af Fregatten JYLLAND, en kamp, der er lige så aktuel i dag som for 100 år siden.

I afsnittet om lokalafdelingerne – »*Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945*« – beskrives hvorledes afdelingerne anvender deres mange unikke og flotte »Marinestuer« hvori kammeratskabet vedligeholdes og udbygges.

Der skal her rettes en stor og hjertelig tak til forfatteren og til de mange afdelinger for det tilsendte materiale samt til de fonde, der gjorde det muligt at udgive denne bog.

Selv om bogen primært henvender sig til Marineforeningens medlemmer, er det mit håb, at den også vil blive læst i store dele af Det Blå Danmark, hvorfra mange medlemmer har deres rødder – og som forfatteren afslutningsvis skriver:

»Marineforeningens historie siden 1913 viser med et fremadskuende tilbageblik, at så længe Danmark er en selvstændig maritim nation med et søværn og en søfart vil der være behov for en marineforening, der synliggør og vedligeholder vor maritime kulturarv.«

Danmarks Marineforening 1913-2013

1913-1938

Fremkomsten af flådeforeninger

Efter 1860 oplevede den vestlige verden en kraftigt teknologisk udvikling, især fik denne udvikling stor betydning inden for det militære område. Specielt inden for det sømilitære område mærkedes således kraftigt gennemslaget af en række tekniske fremskridt og kombinationen af disse.

Det drejede sig bl.a. om udnyttelsen af dampkraft til fremdrivning af skibe, en udvikling, der kom i gang fra begyndelsen af 1800-tallet. Efter fremkomsten af bombekanoner til skibsbrug, udviklede skibsartilleriet sig kraftigt, og medførte at man i 1870 endeligt forlod de forladede kanoner til fordel for langtrækkende bagladede kanoner. Jern og senere stål blev anvendt til bygning af krigsskibe fra 1860. Sejl og vind blev erstattet af damp og jern.

Fra 1860 fremkom det moderne krigsskib, der i sin udformning i princippet har holdt sig op til vore dage. De sidste årtier af 1800-tallet blev en overgangsperiode inden for flåderne, og traditioner og procedurer ændrede sig voldsomt i forhold til tidligere.

Den her beskrevne udvikling gav nye perspektiver for de store flådemagters udøvelse af sømagt både regionalt og globalt. Ved udgivelsen af bøger og artikler redegjorde søofficerer, politikere, forfattere og journalister for de nye muligheder og krævede en højere prioritering af flådeudbygningen. Man har samlet betegnet denne bevægelse som 'navalisme', der kommer fra det latinske ord 'navalis' i betydningen af alt hvad der vedrører krigsførelse til søs.

I denne forbindelse skal den amerikanske søofficer A.T. Mahans udgivelse i 1890 af bogen »The Influence of Sea Power upon History 1660-1783« omtales. Der var tale om en gennemgang af de engelsk-hollandske og engelsk-franske søkrige i det nævnte tidsrum. Mahan påviste, hvorledes Storbritannien var blevet en global magt ved at udnytte sin flåde og skabe et herredømme på søen, som sikrede handelen og transporten mellem kontinenter og lande. Bogen blev opfattet af mange som et klart budskab af politisk karakter til Storbritannien og USA på dette tidspunkt, et budskab om at vedligeholde og opbygge en stærk flåde af tidens moderne krigsskibe.

I Tyskland blev dette budskab også opfattet, og under tilskyndelse af kejser Wilhelm II hævdedes det, at »Tysklands fremtid lå på havet«. Kejser Wilhelm II skriver således i sin dagbog, da han fik fat i et eksemplar af Mahans bog, at han »slugte den på en nat«. Kejseren var dybt betaget af bogen og de perspektiver, som den oprullede. Tyskland skulle efter hans mening have en moderne flåde, der matchede den engelske.

Navalismen fik ganske vist en vis udbredelse i de vestlige stormagters befolkning, men problemet var, at de moderne krigsskibe var uhyre kostbare og krævede store bevillinger, som der ikke altid var den store forståelse for blandt landenes befolkninger og hos en del af politikerne. Endvidere følte mange, der arbejdede for en kraftig flådeudvikling, at kendskabet til flådens virke og søens vilkår i det hele taget ikke var særlig udbredt. Det gjaldt for eksempel i lande som USA, Frankrig og Tyskland.

HMS »Dreadnought« 1906

Selv i Storbritannien følte mange, at kendskabet til flåden og dens betydning for landet ikke var almen viden. I 1894 skrev journalisten Herbert Spencer Wilkinson i den engelske avis *Pall Mall Gazette* en serie artikler om sømagts betydning for Storbritannien. Følgen blev, at det i læserbreve blev foreslået at danne en organisation, der skulle forsyne offentligheden med oplysninger om flåden og stimulere en diskussion om flådespørgsmål. Den 11. december 1894 samledes en kreds af interesserede og stiftede The British Navy League.

Formålet med denne organisation var at promovere kendskabet i den engelske offentlighed til Storbritanniens afhængighed af havet og den betydning, som en stærk flåde ville have for landet, overbevise befolkningen om at de store bevillinger til flåden var fornuftige således at den kunne udfylde sin plads, skabe den holdning, at flådespørgsmål krævede kontinuitet og ikke burde være genstand for partipolitiske manøvrer og forhold, og oplyse befolkningen og især de unge om nødvendigheden af en stærk flåde gennem udsendelse af publikationer og afholdelse af foredrag om dette emne.

The British Navy League var altså den første flåde- eller marineforening, der blev stiftet. Det var, som det fremgår af det gengivne formål, en ren interesseorganisation, der skulle udøve lobby-virksomhed til fordel for den engelske flåde. Organisationen begyndte 1895 at udsende et tidsskrift og i 1896 lod den afholde mindehøjtidelighed for Slaget ved Trafalgar 1805. Alt sammen for at propagandere for flåden.

I 1908 blev organisationen splittet, idet en gruppe af medlemmer ikke mente, at bestyrelsen var aggressiv nok i sin propaganda og krav til Admiralitetet. Gruppen brød ud og dannede en ny forening, der dog senere gik ind igen.

The British Navy League havde gode betingelser under den flådeoprustning, der før 1914 fandt sted i både England og Tyskland. I 1901 var medlemstallet på 14.000 og i 1914 var det oppe på over 100.000.

Konstruktionen blev i de følgende år efterlignet i adskillige lande. Mest markant blev den organisation, der den 30. april 1898 blev oprettet i Tyskland som Deutscher Flottenverein.

Den tyske marineforening blev stiftet efter tilskyndelse fra kejser Wilhelm II og Admiral von Tirpitz. Den havde helt klart det politiske formål at søge folkelig opbakning til gennemførelsen af et ekspansivt flådeprogram, og gøre Tyskland, der jo ikke fra naturens side er en typisk sønation, klar til at besidde en stormagtsflåde.

Promoveringen af interessen for flåden blev gennemført med stor organisatorisk dygtighed og grundighed. Foreningen udsendte hurtigt efter dannelsen flere tidsskrifter. Der blev udsendt bøger, pjecer, holdt foredrag, tilbudt udlån af matrostøj til fester o.lign. Medlemmer, der agtede at besøge de havne, hvor der lå tyske krigsskibe, kunne efter ansøgning få tilskud til deres rejse og en række andre lignende tilbud.

I stiftelsesåret 1898 fik Deutscher Flottenverein ca. 80.000 indmeldelser, og i 1908 nåede man et medlemstal på 1.036.320, der dog både omfattede individuelle medlemmer og personer indmeldt gennem foreningers kooperative indmeldelse i foreningen. Foreningen hed 1919-31 Deutscher Seeverein. Den blev opløst af nazisterne i 1934, men er opstået igen efter 2. verdenskrig under navnet Deutscher Marinebund.

I Frankrig, Italien og Belgien dannedes 1899 lignende flådeforeninger. Spanien og Portugal fulgte efter i 1900. The Navy League of the United States blev stiftet 29. december 1902.

Interessant er den østrigske flådeforening stiftet 1905, hvis formål ikke kun var den østrig-ungarske orlogsflådes fremme, men også arbejdede for handelsflådens interesser.

Det samme gjaldt den svenske flådeforening »Sveriges Flotta – forening för sjövärn och sjöfart«, der blev dannet i 1906 på initiativ af Kronprinsessen Victoria. Foreningen havde til opgave at øge forståelsen for havets betydning for Sverige og søge at styrke interessen for orlogsflåden og søfarten. Foreningen ophørte først 1983.

Virkemidlerne var overalt de samme. Tidsskrifter, bøger, pamfletter, foredrag og mindehøjtideligheder. Flådeforeningernes glansperiode var i tiden umiddelbart før og under 1. verdenskrig. Deres indflydelse på flådepolitikken og den almindelige interesse for flådeforhold er kun delvis undersøgt, men har utvivlsomt været mærkbar.

Forslag om en dansk flådeforening 1909

Dannelsen af flådeforeninger rundt om i Europa blev med stigende interesse fulgt i danske flådekredse.

Omkring 1900 befandt man sig i Danmark forsvarspolitisk i en situation, hvor forsvaret i de to sidste årtier af 1800-tallet havde været et politisk stridsspørgsmål. Højre-regeringen havde imod Venstre-flertallet gennemtrumfet opførelsen af en stor landbefæstning omkring København. Dette medførte, at forsvaret af resten landet uden for hovedstaden på forhånd var opgivet. Strategisk og bevillingsmæssigt gik denne beslutning ud over flåden, hvis udvikling standsede og nærmest blev betragtet som et supplement til Københavns forsvar til søsiden.

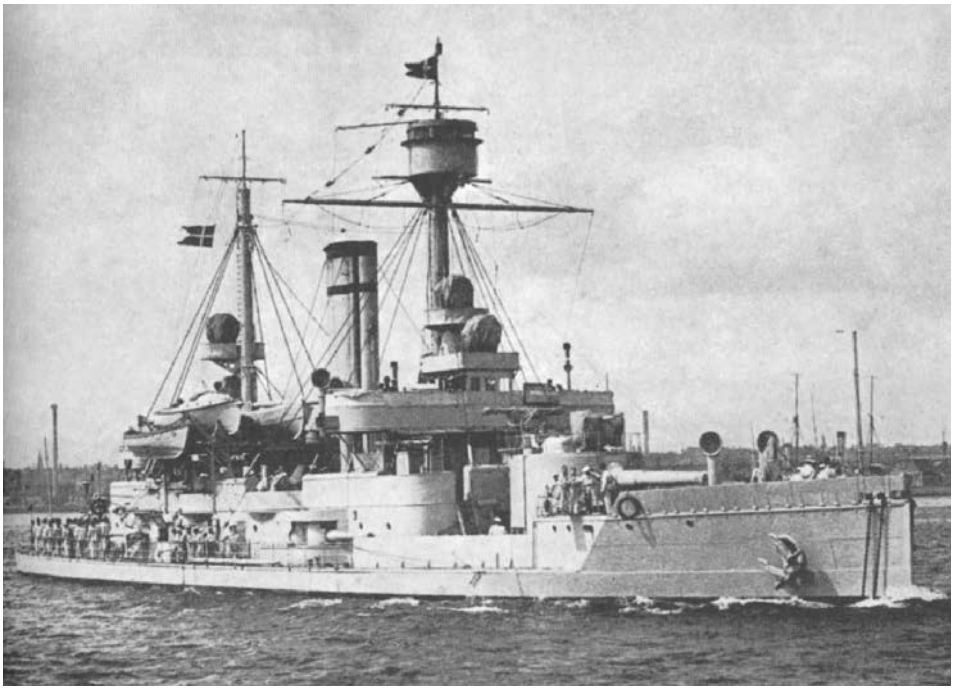

Panserskibet »Herluf Trolle«, søsat 1899. 1899-1908 byggedes tre ens panserskibe, som gav den danske flåde en større taktisk og artilleristisk kapacitet. Dette var også meget tiltrængt efter de foregående årtiers forsvarspolitiske nedprioritering, som flådemateriellet havde været udsat for

Efter det politiske systemskifte i 1901 blev der i 1902 nedsat en forsvarskommission, som skulle gennemtænke landets geostrategiske position og foreslå et forsvar, der lå ud over befæstningen af København.

Forsvarskommissionen kom til at sidde helt frem til 1908, og nervøsiteten i militære kredse steg med hensyn til hvilke resultater, denne kommission ville nå frem til. I 1907-08 forsøgte en kreds af søofficerer at tage hul på en faglig diskussion om flådens placering i et kommende dansk forsvar bl.a. i søofficerernes videnskabelige selskab Søe-Lieutenant-Selskab. Noget lignende blev forsøgt i det hær-prægede Krigsvidenskabelige Selskab. Her udstedte Krigsministeriet forbud mod at officererne diskuterede forsvarsspørgsmålet. Den 27. juli 1908, inden forsvarskommissionens betænkning var på gaden, fik også søofficererne mundkurv på. Marineministeriet udsendte en bestemmelse om, at det ikke kunne tillades Søværnets personel korporationsvis eller flere i forening at fremsætte deres meninger og anskuelser om ordningen af landets forsvarsvæsen. Samtidig blev redaktøren af Tidsskrift for Søvæsen frarådet at publicere artiklen vedrørende forsvarskommissionens betænkning!

I Tidsskrift for Søvæsen 1903 kan man læse en kort meddelelse om den året før dannede hollandske flådeforening. Den skulle virke for kendskabet til orlogs- og handelsflåden gennem udgivelse af et tidsskrift, af bøger og ved afholdelse af foredrag.

Redaktøren af tidsskriftet, kommandør J.H. Schultz dristede sig imidlertid til i 1909, kort tid efter den omtalte »mundkurv«, at bringe en artikel om flådeforeninger, skrevet af en yngre søofficer, premierløjtnant Paul Ipsen, der var blevet sekondløjtnant i 1905. Ipsen havde samlet en lang række oplysninger om de flådeforeninger, der eksisterede rundt omkring i den vestlige verden på dette tidspunkt.

I indledningen til artiklen skriver Ipsen:
I de fleste lande falder det den store del af befolkningen særligt vanskeligt at forstå det maritime værns betydning. Forsvaret på søen har landbefolkningen ringe interesse for eller tillid til, det kan ikke som Hæren blive et forsvar for egen dør; det indviklede kostbare materiel, som nutidens flåder er i besiddelse af, har befolkningen i landenes indre ingen kendskab til og efter hjemsendelse spreder oplysning om hærforhold over hele landet, består flådens hvervede eller værnepligtige personel for en stor del af søfolk, der for det meste er uden for riget og derfor ikke spreder en lignende oplysning om maritime forhold.

For at holde forståelsen vågen for flådens betydning, opagitere befolkningen og derved tvinge regeringen til at ofre de fornødne summer på flådens udvikling er der i løbet af den sidste snes år startet flådeforeninger i næsten alle lande verden over. Nogle af disse varetager såvel handels- som krigsmarinens interesser, medens de i andre lande udelukkende har krigsflådens interesser for øje.

At Ipsen med sin artikel ville opfordre til, at der i Danmark også blev stiftet en flådeforening var oplagt og kom også tydeligt frem i de afsluttende bemærkninger efter gennemgangen af en række flådeforeninger. Forfatteren stillede det retoriske spørgsmål om hvorfor der endnu ikke var dannet en flådeforening i Danmark. At der i landet fandtes marineinteresserede også uden for Søværnet viste det køb af fregatten JYLLAND, som en kreds af borgere året før havde gennemført.

Videre hedder det hos Ipsen:
Netop i disse dage, hvor udsigten til en forsvarlig løsning af forsvarssagen synes lidet lyse, har ingen kraftig stemme fra folket rejst sig som udtryk for de mange, der mener, at den flådeplan, der forelagdes, var under det minimum, der må stilles til et maritimt neutralitets- eller eksistensforsvar.

Den danske marine har i de senere tider levet næsten uden kontakt med folket; der kan siges meget mod al reklame i en flåde, øvelserne antager let parademæssig karakter, øvelsestiden medgår, skibene indisciplineres ved for mange fremvisninger, besøg o.s.v., men propaganda og reklame er tidens løsen som foreninger.

Hvilken betydning vil en forening kunne have for marinen?

Uden nærmere at skulle fordybe os i den rent forsvarspolitiske magt, en sådan forening kan komme til at eje, kan det først og fremmest hævdes, at de i folket, der har interesse for marinen og forståelse af dens betydning, organiseres og repræsenteres ved en forening.

Ved hjælp af foreningens formue vil foredragsholdere kunne udsendes, artikler affattes, præmier udsættes, invalider understøttes, gaver tilsendes besætninger, kort sagt der ligger arbejdsfelt åbent for politisk handleevne og filantropisk virksomhed.

For at give foreningsbladet alsidigt indhold ville det være ønskeligt, om det kunne slås sammen med Kgl. Dansk Yachtklubs blad og samtidig indeholde handelsmaritime oplysninger. Hvorvidt det ville være bedst om foreningen omfattede såvel handels- som krigsmarinens

interesser, er det vanskeligt på forhånd at udtale sig om; det ville være glædeligt om et samarbejde kunne begynde, hvis et sådant kan opnås uden foreningsstridigheder opstår.

At fremlægge en detaljeret organisationsplan på det nuværende tidspunkt vil være til ringe nytte.

Hovedsagen er, at en kreds af agtede mænd og kvinder stiller sig i spidsen for starten af en dansk flådeforening. Er først viljen fremme, vil alle enkeltheder snart forme sig.

Det var vel at vente, at en kreds af interesserede efter denne kraftige opfordring havde fundet sammen og undersøgt muligheden for at danne en flådeforening. Det var vel også at vente, at Ipsen selv havde skubbet til sagen. Men intet skete!

Hvad angår interesserede søofficerer, så virkede den ministerielle mundkurv i 1908 sikkert afskrækkende, og betog dem på dette tidspunkt lysten til at ytre sig offentligt om landets forsvar og flådens behov. Der skulle gå flere år inden tanken blev realiseret, og da i en helt anden form end Ipsen havde forestillet sig. Der foreligger heller ingen oplysninger om at initiativer har været forsøgt, endsige drøftet, i årene 1909-12 i retning af dannelsen af en flådeforening.

Omkring stiftelsen af Marineforeningen 1913

Nogen flådeforening blev således ikke dannet i Danmark, men i 1913 løb en række initiativer sammen og endte med dannelsen af en landsdækkende marineforening, der først og fremmest blev en kammeratskabssammenslutning.

Der findes flere eksempler på, at der før og efter århundredeskiftet blev afholdt sammenkomster, hvor værnepligtige i Søværnet fra en bestemt årgang samledes for at fejre f.eks. 25 års jubilæum for indkaldelsen og samværet under aftjeningen af værnepligten.

Som et eksempel kan anføres, at 1906 samledes den værnepligtige årgang i Søværnet indkaldt i 1881 til at gøre tjeneste på skruefregatten JYLLAND, der var på togt

Et eksempel på de jubilarstævner, der begyndte at vinde frem i slutningen af 1800-tallet. Her fejrer årgang 1885 25 års jubilæum i 1910.

som eksercerskib 1. juni til 31. august 1881. Den 31. marts 1906, 25 år efter, mødtes 12 af dem, der dengang var med. Festen gik så godt, at man besluttede at formalisere sammenkomsterne og mødes en gang om året. Den næste sammenkomst blev dog først afholdt 1910, under navnet »Marinesammensuriet«. I 1911 mødtes man så for at fejre 30 året for indkaldelsen til Søværnet. Formanden og primus motor for denne lille kammeratskabs forening var den fra aviserne kendte satiriske tegner Axel Thiess. Han havde været værnepligtig i Søværnet og skrev 1889 sammen med forfatterne A. Blichfeldt og Paul Marcussen, inspireret af værnepligtstiden om bord på JYLLAND, folkekomedien »Gutter ombord«. En komedie, der blev vist et meget stort antal gange over hele landet. Den var med til at gøre god reklame for Flåden.

LOVE

for

Selskabet

De danske Marinere

i Vejle og Omegn.

Stiftet den 24. September 1912.

Foreningens Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er:

1) At sammenknytte og styrke det gamle kammeratlige Baand blandt Medlemmerne, hvilket søges tilvejebragt ved Sammenkomster, Fester og lignende.

2) Naar Foreningens Midler tillader det at understøtte trængende Medlemmer, deres Enker og Børn. Understøttelsen uddeles, naar ikke Omstændighederne kræver det anderledes, af Bestyrelsen paa Foreningens Stiftelsesdag efter derom indgiven Ansøgning.

3) Foreningen er *upolitisk*.

Medlemmerne.

§ II.

Foreningen bestaar af virkelige og Æresmedlemmer.

Lovene for kammeratskabsforeningen De Danske Marinere i Vejle, stiftet 24. september 1912, senere indgået i Marineforeningen.

Fra 12. april 1913 blev sammenslutningen kaldt »Marineforeningen Dannebrog« og fik egne vedtægter, hvori det i formålsparagraffen hedder, at »formålet er at vedligeholde agtelse for og kærlighed til det flag vi alle har tjent under, samt at sammenknytte og styrke det kammeratlige bånd blandt medlemmerne«. Det fremgik endvidere, at ved møderne var al politisk diskussion udelukket. I maj samme år besluttede man ikke at blive optaget i den nystiftede Marineforening. Foreningen har siden gennem nyoptagelser af medlemmer eksisteret på siden af Marineforeningen. Marineforeningen Dannebrogs formand Axel Thiess blev imidlertid indvalgt i den landsdækkende Marineforenings bestyrelse ved dens stiftelse.

Et andet initiativ var dannelsen den 23. september 1910 i Århus af »Selskabet De Danske Marinere« under ledelse af skorstensfejermester A. Bredahl. Selskabet blev senere til Aarhus Amts Marineforening, og eksisterede side om side med den lokalafdeling af den landsdækkende Marineforening, der blev etableret i 1919, frem til 1923 hvor der endelig fandt en sammenslutning sted af de to foreninger.

I Vejle stiftedes den 24. september 1912 »De Danske Marinere for Vejle og Omegn«. Formålet var at »sammenknytte og styrke det gamle kammeratlige bånd blandt medlemmerne, hvilket søges tilvejebragt ved sammenkomster, fester og lignende.«. Også her var politisk diskussion ved møderne bandlyst. Efter oprettelsen af Marineforeningen den følgende år meldte foreningen i Vejle sig straks under fanerne som den første lokalafdeling.

Søofficeren Herman Ewald (1876-1922) var i 1910 blevet redaktør af Tidsskrift for Søvæsen. Han havde også gjort sig tan-

Forsiden på juleheftet »Under Dannebrog«, som premierløjtnant H. Ewald begyndte at udsende i 1912. Tegnet af marinemaleren Vilh. Arnesen

ker om at danne en flådeforening i lighed med dem, som Paul Ipsen havde beskrevet i 1909. Han havde søgt oplysninger blandt andet hos sekretæren for den svenske flådeforening, der som tidligere nævnt var dannet 1906. Samtidig begyndte Ewald i 1912 at udsende et julehæfte »Under Dannebrog«, der på en let tilgængelig måde skulle udbrede kendskabet til Søværnets opgaver og arbejde. Han drøftede tanken med andre bl.a. herredsfoged Helms og ingeniør Holger Tuxen. I foråret fik Ewald imidlertid en henvendelse fra grossererne Valdemar Schou og Georg Lohse, der havde aftjent deres værnepligt i Søværnet og arbejdede med en idé om at danne en forening, hvor tidligere værnepligtige i Søværnet kunne samles.

Det vides ikke, hvilke tanker Ewald har gjort sig i denne forbindelse, da det jo ikke helt var det, han havde forestillet sig. Ewald skulle imidlertid få endnu en henvendelse, som gav det fornødne skub til sagen.

Der var således i begyndelsen af 1913 lagt meget ved på bålet, men gnisten, der skulle antænde manglede.

I begyndelsen af 1913 tog portør senere pakhusformand inden for DSB Frederik Christensen initiativ til i anledning af 25 året for indkaldelsen til Søværnet i 1888 at samle sine gamle kammerater fra den tid. Forårsindkaldelsen mødte den 14. april 1888 om bord på DANNEBROG, der lå som eksercer- og kaserneskib på Holmen. Skibet, der oprindeligt var søsat i 1850 som flådens sidste sejllinieskib var gået ud af flådens tal i 1875. 75 gamle orlogsgaster samledes på dette initiativ den 14. april 1913. Efter besøg på Holmen fortsatte festen i Witmarcks lokaler. Her synes Frederik Christensen, at det hele gik så godt, at han foreslog, at der blev dannet en forening af gamle orlogsgaster. Man rettede derefter en anmodning til kommandør Johannes Nyholm, som deltog i sammenkomsten, om at være behjælpelig med at udarbejde vedtægter for denne forening. Nyholm havde som premierløjtnant haft med de indkaldte at gøre i 1888 og var derfor blevet inviteret til 25 års festen. Nyholm svarede med den markante bemærk-

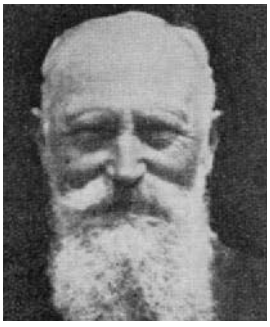

Frederik Christensen, Roskilde, havde aftjent sin værnepligt i Flåden og stod i 1913 for en jubilarfest afholdt for årgang 1888, og foreslog i den forbindelse, at der blev dannet en landsdækkende kammeratskabsforening for tidligere orlogsgaster.

Kommandør J. Nyholm, der var en medvirkende årsag til at Marineforeningen blev dannet på baggrund af flere samtidige bestræbelser.

Grosserer Valdemar Schou, som var med i kredsen, der stod bag oprettelsen af Marineforeningen i 1913.

Søofficeren Herman Ewald, der oprindeligt arbejdede for dannelsen af en flådeforening, var med til at stifte Marineforeningen i 1913, og som i de efterfølgende 10 år var en energisk primus motor i forbindelse med foreningens etablering.

ning: »Når man lige har spist middag med tilbehør, så skal man ikke skrive love, men I skal snart høre fra mig!«

Kommandør Nyholm bragte derefter de forskellige strømninger sammen, og var den katalysator, der fik den efterlyste gnist til at fremkomme. Nyholm var den gang chef for Søunderofficersskolen (Konstabelelevskolen) i Søkvæsthuset, hvor han også havde tjenestebolig. Han var tilsyneladende vidende om, at Ewald arbejdede med tanken om en flådeforening og tog kontakt til ham. Nyholm indbød derefter til møde kort tid efter i sit hjem i Søkvæsthuset. Her mødte Herman Ewald, Frederik Christensen, Valdemar Schou, Georg Lohse, Holger Tuxen og papirhandler K.L.E. Jensen. Sidstnævntes baggrund for at blive inviteret kendes ikke. På dette og et par efterfølgende møder blev sagen drøftet, og der blev formuleret et formål og et udkast til vedtægter.

Desværre er der ikke bevaret optegnelser eller oplysninger for drøftelserne på disse møder. Man kan dog uden tvivl forestille sig de to idéforslag, der har stået over for hinanden. På den ene side ønsket om oprettelse af en flådeforening, og på den anden side forslaget om etableringen af en marineforening, hvor gamle marinere kunne samles. H. Ewald og Holger Tuxens udgangspunkt var flådeforeningen, en forening, der skulle være en interesseorganisation, og som blandede sig i forsvarspolitikken ved at arbejde for flåden og dens betydning for landet. Heroverfor stod Frederik Christensen, der først og fremmest var interesseret i en kammeratskabsforening. Midt imellem stod formentlig Valdemar Schou og Georg Lohse, nok mest på samme side som Frederik Christensen.

At dømme efter det resultat, som den lille kreds nåede frem til, var der tale om et kompromis, hvor marineforeningstanken vandt overtaget, men hvor der samtidig blev indbygget en lille mulighed for flådeforeningstanken. Man havde formentlig forestillet sig, at der skulle være tale om begge dele. Men en sådan konstruktion var det vanskeligt at

finde tilsvarende i udlandet, fordi kammeratskabsideen, der nødvendigvis må være forbundet med en upolitisk adfærd, så at sige blokerede for interesseorganisationen, som indebar en politisk optræden, hvis den skal have mening.

Efter møderne hos Nyholm var man nu klar til at indkalde til stiftende møde i en landsdækkende marineforening på Hotel Phønix den 30. april 1913. Her kunne alle interesserede møde op. Mødet var blevet adviseret gennem aviserne. Kredsen fremlagde sine forslag, og de forsamlede enedes om at stifte

Marineforeningen
med følgende formålsparagraf:

Foreningens formål er at søge at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem de mænd, der har aftjent værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke tjenstgørende befalingsmænd, samt at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag.

På forsiden af de midlertidige love stod anført, at foreningens motto var: Under Dannebrog!

Som *ordinære* medlemmer kunne optages uberygtede mænd, der havde aftjent deres værnepligt i Marinen, og befalingsmænd samt funktionærer, der er eller har været tjenstgørende i Marinen. Som ekstraordinære medlemmer kunne optages uberygtede mænd med interesse for orlogs- og handelsflåden og de dermed beslægtede erhverv. Denne opdeling er interessant, fordi den understreger, at kammeratskabstanken var blevet det primære.

De midlertidige love udgjorde samtidig en form for et program. Det blev bebudet, at der skulle oprettes lokalkredse, og at når disse var dannede skulle disse sammen med hovedforeningen deles om medlemmernes kontingenter. Generalforsamlingen skulle erstattes af et repræsentantskab, når lokalkredsene var blevet dannet.

Iøvrigt blev foreningens virke fremover ridset op. Det omfattede:

1. Afholdelse af foredrag om orlogs- og handelsflåden landet over og i den forbindelse afholdelse af »underholdende og selskabelige sammenkomster«,
2. Sammenkomster mellem tidligere værnepligtige af samme årgang,
3. Udgivelse af et regelmæssigt udkommende blad samt af eventuelle småskrifter om maritime emner,
4. Opmuntre tjenstgørende værnepligtige og andre sømænd ved udsættelse af præmier for særlig god tjeneste,
5. Udskrivning af prisspørgsmål, som unge kunne besvare for at vække deres interesse for maritime emner, samt
6. Når midlerne tillod det at udøve filantropisk virksomhed blandt trængende tidligere værnepligtige.

Man konstituerede sig med et foreløbigt forretningsudvalg med Holger Tuxen som formand og Herman Ewald som sekretær. Udvalget skulle foranstalte afholdelse af en stiftende generalforsamling. En sådan blev afholdt i »National«s lokaler i København den 21. juni 1913.

Her vedtoges de midlertidige love. Et nedsat udvalg med H. Ewald som formand skulle dog arbejde videre med udformningen af de endelige love, der så skulle vedtages på den første ordinære generalforsamling i 1914.

Det er nok karakteristisk for situationen

omkring stiftelsen, at man på mødet i sommeren 1913 heftigt diskuterede, om man skulle have en civil som formand eller det skulle være en søofficer. Endvidere drøftedes det om kvinder kunne optages. Det var klart, at dette ikke kunne være tilfældet, hvad angik de ordinære medlemmer, men for de ekstraordinære medlemmers vedkommende, der jo var flådeforeningsdelen, kunne dette udmærket have ladet sig gøre, svarende til lignende foreninger i udlandet. For ingen af disse to spørgsmåls vedkommende nåede man i denne omgang til en afgørelse.

Den nystiftede forening ville også fremme interessen for søfart, og det er derfor interessant at konstatere, at der i forbindelse med etableringen ikke søgtes kontakt til Foreningen til Søfartens Fremme, som på dette tidspunkt netop havde varetaget dette interesseområde.

At mange havde forventningen om at der blev dannet en flådeforening i stedet for en marineforening, afspejles i et brev, som den senere kommandør Halfdan Barfod, som ung løjtnant i 1913, sendte til en ven, og hvori det hed:

Jeg har meldt mig ind i den nystiftede Marineforening. Jeg sender et opråb om dens dannelse, som jeg vil bede dig give din far. Vil du sige til ham, at kan en sådan forening opnå at få fat i alle søfartsinteresserede, og det er han dog som importør og skibsreder, så vil den kunne bruges til adskilligt mere end selskabelighed. Handel, søfart og fiskeri er de tre grene, der har interesse af søen. Kan de finde hinanden, f.eks. i denne forening, så er de en magt. Samtidig opnår de i denne forening at støtte orlogsmarinen, derigennem forsvaret og dine og mine private interesser.

Barfod havde således en tydelig forventning om, at Marineforeningen blev en forening, der dækkede begrebet 'det maritime Danmark', der med stor gennemslagskraft ville formå at fremhæve det maritime aspekt i dansk politik, erhvervsliv, historie og selvopfattelse.

Men bestræbelserne mundede ud i et kompromis, og på mødet den 21. juni 1913 valgtes følgende hovedbestyrelse, der skulle konstituere sig selv:

Skibsreder A.O. Andersen
Premierløjtnant H. Ewald
Papirhandler K.L.E. Jensen
Grosserer Georg Lohse
Kommandør C.F. Maegaard
Kommandør J. Nyholm
Herredsfoged Helms, Holbæk
Grosserer Valdemar Schou
Kanonér Stoumann
Ingeniør Holger Tuxen
Tegner A. Thiess
Portør Frederik Christensen, Roskilde
Fabrikant C.C. Jensen, Fåborg og Havnefoged Bilde, Grenå.

Der kunne vælges 15 personer til hovedbestyrelsen, men kun 14 blev valgt på mødet.

Hovedbestyrelsen skulle konstituere sig selv, og i forbindelse med denne dukkede de to uafklarede problemer, om en civil formand og optagelse af kvinder, op igen. Efter nogen diskussion pegede man på kommandør C.F. Maegaard, der blev enstemmig valgt som formand. Han var netop om sommeren blevet pensioneret, og blev også samme år valgt til formand for Dansk Aeronautisk Selskab. Man må formode, at det skønnedes, at han på dette tidspunkt havde bedre tid end kommandør J. Nyholm, der stadig var i tjeneste. Papirhandler K.L.E. Jensen blev næstformand, Ewald sekretær og skulle

Marineforeningens første formand, kommandør C.F. Maegaard, 1913-1923.

indtil videre også fungere som kasserer. Der blev etableret et forretningsudvalg bestående af formand, næstformand og sekretær. Yderligere to fra bestyrelsen kunne indsuppleres i dette udvalg.

Med hensyn til spørgsmålet om kvinders optagelse var der ikke stemning for dette i den valgte hovedbestyrelse, og spørgsmålet forsvandt derefter i en årrække fra Marineforeningens drøftelser.

Den 6. september fejrede de værnepligtige fra efterårsindkaldelsen til Søværnet i 1888 deres 25 års jubilæum, men derefter var det meningen, at Marineforeningen skulle tilbyde at overtage disse jubilæumsstævner i overensstemmelse med foreningens erklærede opgaver.

Ved et forretningsudvalgsmøde den 8. september vedtoges det at starte medlemsbladet. Det besluttedes endvidere at anmode Prins Valdemar om at indtræde i Marineforeningen og påtage sig hvervet som æresformand. Dette skete det følgende år i marts. Prins Valdemar var som admiral og søofficer umådelig populær blandt de værnepligtige, der havde gjort tjeneste i Flåden. Denne beslutning vakte derfor stor tilfredshed.

Ved bestyrelsesmødet den 27. september kom der meddelelse om, at Chefen for Orlogsværftet havde indvilget i, at der udleveredes indmeldelsesblanketter til Marineforeningen, når de værnepligtige hjemsendtes.

Den 10.november 1913 afholdt Marineforeningen den første større fest. Ca. 200 medlemmer mødte op på Holmen og beså flere af Flådens skibe, og hvor der efterfølgende blev spist biksemad i Kantinen. Om aftenen fortsatte festen i Studenterforeningen. Aftenfesten blev indledt med, at Axel Thiess, der sad i bestyrelsen, kommanderede »klar ved flaget«. Efterfulgt af lyden af bådsmandspiber hejste to orlogsgaster Dannebrog på et flagspil, som var rejst oppe ved talerstolen på et flagspil, mens Marinens Musikkorps spillede fanemarchen og »Kong Christian«. Deltagerne rejste sig og sang første vers af kongesangen. Dette indledte en ceremoni, der siden er blevet fulgt i Marineforeningen.

Lovene gav mulighed for at danne lokalafdelinger. Selskabet De Danske Marinere i Vejle, der allerede eksisterede, meldte sig hurtigt efter stiftelsen under fanerne, og blev optaget som lokalafdeling nr. 1. På et forretningsudvalgsmøde den 8. september blev det vedtaget, at sekretæren H. Ewald og grosserer Valdemar Schou fra bestyrelsen skulle foretage rejser i landet og gennem tilbud om maritime foredrag få kontakt med interesserede kredse i provinsbyerne.

I Nakskov havde man allerede fra begyndelsen af 1913 arbejdet med tanken om at danne en forening for tidligere marinere, og der var nedsat et udvalg under ledelse af kammerjunker Malthe-Bruun, Lienlund. Udvalget nåede næppe at komme videre med planen før Marineforeningen var stiftet i København. Under alle omstændigheder blev Nakskov og Omegns Marineforening etableret den 22. september 1913 på et møde i Haandværker- og Industri-Forenin-

Kammerjunker Malthe-Bruun, der sammen med H. Ewald, stiftede en marineforening i Nakskov den 22. september 1913.

gens lokaler (Harmonien) og indgik derefter som lokalafdeling nr. 2.

H. Ewald og Malthe-Bruun kendte nu opskriften, og fik på tilsvarende måde en lokalafdeling stiftet den 21. november i Nykøbing F. i forbindelse med et foredrag af Ewald. Senere fulgte Svendborg i november, der dog først formelt blev stiftet 7. marts 1914. En afdeling, der blev oprettet i Rudkøbing den 25. november, indgik dog ikke i Marineforeningen. Foreningen blev først senere knyttet til Marineforeningen.

Hvordan det gik flere steder, får man indtryk af gennem Nyborg Afdelingens første protokol. Af denne fremgår det, at H.

Mandag den 17. November.

Marineforeningen

afholder Møde **Onsdag den 19. ds. Kl. 8½** i »Harmonien«s store Sal i Nakskov. Foredrag med Lysbilleder om Marinens Udvikling af Premierløjtnant Ewald.

Sømandsforeningens Medlemmer indbydes særlig; ligeledes tid ligere Marinesoldater. Iøvrigt er der fri Adgang for alle.

Efter Foredraget **selskabeligt Samvær.**

Medlemsemblem bæres.

P. B. V.

V. Malthe-Bruun.

Indbydelse til foredrag den 19. november 1913 i den nystiftede Marineforening i Nakskov.

Ewald den 7. december 1913 henvendte sig til Baron F. Haxthausen for at få hjælp til etableringen af en marineforening i byen. Denne rettede henvendelse til købmand H. Chr. Jensen og Speditør Henrik Basballe. Disse herrers bestræbelser resulterede i indbydelse til et møde den 13. december 1913 på Hotel Royal. Efter et foredrag om Flåden af H. Ewald stiftedes Nyborg Marineforening. 42 medlemmer indmeldte sig straks samme aften..

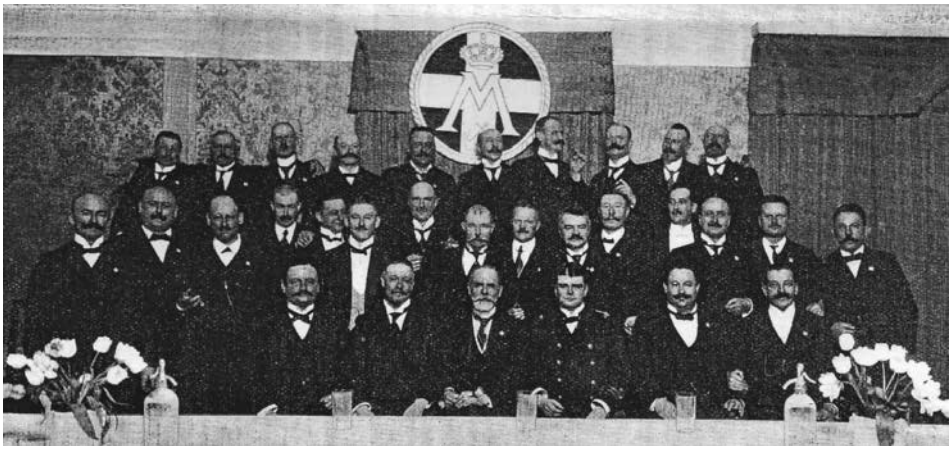

Årgang 1889 fejrer 25 års jubilæum hos Nimb den 17. april 1914. En af de første jubilarfester, som Marineforeningen stod for. Søofficeren på billedet er H. Ewald, foreningens sekretær

Marineforeningen konsolideres 1914

Tanken om en landsdækkende marineforening havde slået an, og det første år havde givet op mod 1.000 medlemmer. Fra begyndelsen af 1914 gik bestyrelsen og særligt sekretæren i gang med at konsolidere foreningen og realisere de formål, der var stillet op.

Der etableredes fra 1. januar 1914 kontor i Christian IX's Gade 5, 1.sal, der dagligt blev ledet af Justitsråd, kaptajn Froda.

Fra januar udkom også Marineforeningens medlemsblad. Som det tidligere har været anført, havde H. Ewald siden 1912 på eget initiativ og risiko udgivet et julehefte kaldet »Under Dannebrog« med artikler relateret til flådens virke i fortid og nutid. Det udkom også som julehefte i 1913.

H. Ewald var selvskreven som redaktør for det nye medlemsblad. Marineforeningen havde efter sin stiftelse direkte valgt »Under Dannebrog« som sit motto. Dette blev også valgt som navn for medlemsbladet, selv om navnet allerede blev anvendt til Ewalds julehefte. Det fik dog som undertitel Medlemsblad for Marineforeningen. Derefter udkom med navnet *Under Dannebrog* både foreningens medlemsblad og Ewalds julehefte. Fra 1915 fik juleheftet undertitlen »Marineforeningens Julehefte«. Fra 1916 stoppede juleheftet, og der var kun ét *Under Dannebrog*.

Marineforeningens første kontor lå 1913-17 i Christian IXs Gade 5,1. sal.

Det var fra starten tanken, at *Under Dannebrog* skulle udsendes hver måned. Et abonnement kostede 3 kr. I det første nummer af bladet sammenfattede H. Ewald den tanke, der lå bag dannelsen af Marineforeningen.

Bestyrelsen gik i gang med at få tegnet et passende logo og fremstille emblemer med dette på. Det blev til i et samarbejde mellem Valdemar Schou og hofjuveler Dragsted. Logoets bund blev Dannebrog omgivet af en tovkrans, der senere udlagdes som symbol for kammeratskabet. Oven på Dannebrog lagdes et stort kronet M under hvilket et halvt liggende anker, det hele udført i guld og emaille. Det blev obligatorisk at bære emblemet til foreningens møder. Det blev endvidere tilladt uniformeret personel i Søværnet også at bære emblemet i forbindelse med møder eller ved sammenkomster i tilknytning til foreningen.

Den 23. april 1914 afholdtes den første ordinære generalforsamling i København. Man kunne glæde sig over den fortsatte medlemsfremgang. Der blev noteret 1.759 medlemmer og 288 ekstraordinære medlemmer. Det aflagte regnskab fra stiftelsen og til udgangen af 1913 balancerede med en drift på 7.763 kr. hvoraf overskuddet udgjorde 3.536 kr. Det afspejlede dels at foreningen var kommet godt i gang dels at de formålsbestemte aktiviteter endnu ikke var kommet rigtigt i gang.

Interessant er den ændring i formuleringen af den midlertidige formålsparagraf,

Marineforeningens emblem indført 1914

som blev fremlagt på generalforsamlingen. Den nye formulering hed, at

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har aftjent værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke-tjenstgørende befalingsmænd.

Der var så at sige byttet om på formålsparagraffens elementer. I den første udgave var formålet først og fremmest at samle tidligere værnepligtige til kammeratligt samvær, og dernæst at skabe interesse for søværn og søfart ved at samle danske mænd om denne opgave. Nu blev hovedformålet angivet som værende at skabe interesse for søværn og søfart. Midlet skulle være dels at samle tidligere værnepligtige dels at samle interesserede omkring dette formål. Det var den foreslåede formålsparagraf, der blev vedtaget og som i princippet har været Marineforeningens siden.

Under drøftelserne på generalforsamlingen dukkede atter det dilemma op, som Marineforeningen blev født med, nemlig flådeforeningen over for kammerat-/marineforeningen. Der blev i den til tider heftige debat talt om en »ublandet« forening kontra en »blandet« forening, ligesom det også var et stridspunkt om hvilken rolle søfartens folk skulle spille i rekrutteringen til foreningen. Det var her et spørgsmål om de ordinære og de ekstraordinære medlemmer. Repræsentanten fra Nykøbing F. en sagfører Olivarius, meddelte, at han kun havde mandat til at stemme for en »ublandet« forening, det vil sige en kammeratskabsforening med søfartens folk. Da flertallet gik ind for den foreslåede formulering af formålsparagraffen, forlod han ganske enkelt mødet i protest.

Af hensyn til de lokalafdelinger, der var opstået i efteråret, og som yderligere var kommet til i de første måneder af 1914, var det nødvendigt at justere lovene, så disse afdelinger blev rimeligt repræsenteret fremover og forholdet mellem dem og hovedbestyrelsen blev ordnet. På sendemandsmøderne, som generalforsamlingerne fremover blev benævnt, var lokalkredsene repræsenteret. De fik hver 1 stemme og yderligere 1 stemme for hver påbegyndt 25 medlemmer de havde.

Man søgte efterfølgende myndighederne om at måtte føre et særligt flag. Dette spørgsmål om flagets eventuelle udseende blev drøftet på et forretningsudvalgsmøde den 2. juni 1914. Henvendelsen medførte, at Marineforeningen og dens lokalafdelinger den 14. juli af Justitsministeriet fik accept til at føre orlogsflaget med foreningens emblem i øverste stanghjørne, så længe det ikke anvendtes på bygninger og om bord på skibe.

Der er næppe tvivl om, at indførelsen af emblem og særligt flag var med til at give foreningen identitet fra starten og havde sin del af den succes, som oplevedes de første år.

Efter længere tids forberedelse trådte Marineforeningen for første gang frem i offentligheden med afholdelse af en stor min-

defest i anledning af 50 året for Kampen ved Helgoland den 9. maj 1864. Hele arrangementet blev foranstaltet i et samarbejde mellem Søofficers-Foreningen, Søunderofficersforeningen »Ørnen« og Marineforeningen med inddragelse af Godsejer E. Schou til Palsgaard ved Juelsminde, hvor fregatten JYLLAND lå opankret. Et udvalg bestående af H. Ewald fra Marineforeningen, premierløjtnant Bardenfleth fra Søofficers-Foreningen og bådsmand Petersen »Ørnen«, samt E. Schou, stod for planlægningen.

Fregatten JYLLAND var i 1908 blevet købt af private kredse, hvorved den undgik at blive ophugget på et tysk værft. Den havde derefter været anvendt som udstillingsskib både i København, Århus og andre provinshavne. I 1912 blev fregatten købt af Godsejer E. Schou og blev opankret ved Juelsminde.

Godsejer E. Schou, Palsgaard, ejede fregatten JYLLAND 1908-25. Han arrangerede en stor fest for veteranerne fra 1864 om bord på fregatten den 9. maj 1914 opankret ved Juelsminde, og havde siden et nært samarbejde med Marineforeningen.

Festen blev todelt, og foregik i dagene omkring den 9. maj 1914 dels i København dels om bord på fregatten JYLLAND. Man søgte at samle alle, der havde været om bord i et af de danske skibe under kampen og som stadig levede. De blev tilsagt til den 8. maj at indfinde sig i Odd-Fellow Palæet til mindefest, kantate og musik. Der var optræden

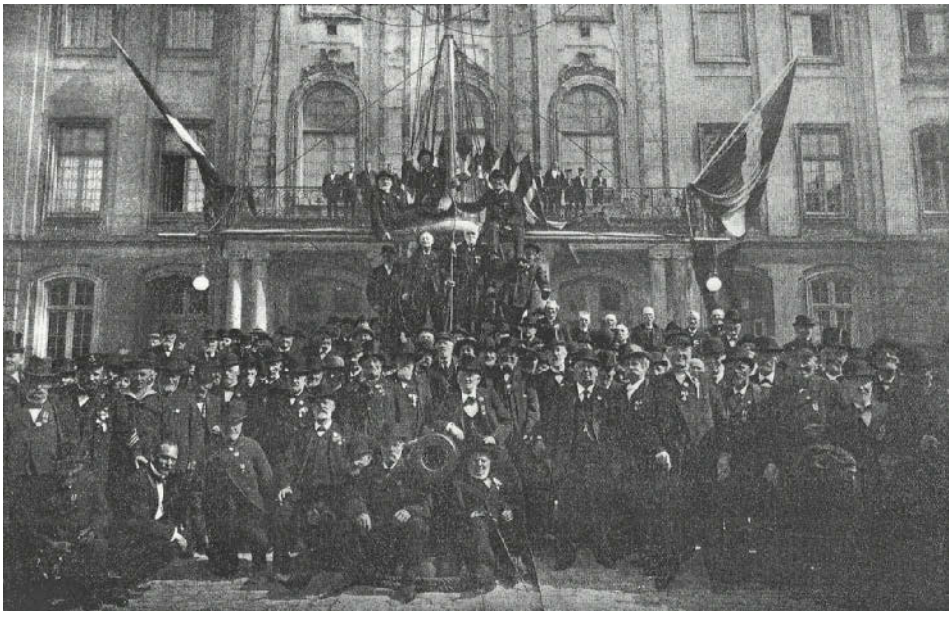

Veteraner fra krigen 1864 samlet til Marineforeningens fest i Odd-Fellow Palæet i anledning af 50 års dagen i 1914 for træfningen ved Helgoland 9. maj 1864.

af en lang række kendte kunstnere, og der afspilledes en særlig march komponeret til Marineforeningen. Der deltog omkring 90 veteraner. Om aftenen var der spisning. I palæet var flere af salene fyldt med tableauer, der viste situationer fra før, under og efter kampen ved Helgoland. Den følgende dag var der mindegudstjeneste i Holmens Kirke og derefter omvisning på nogle af flådens skibe. Kl. 18 blev de deltagende veteraner sammen med delegationer fra de tre arrangerende foreninger med damper sejlet til Juelsminde for den 10. maj at deltage i festen om bord på fregatten. Til dette arrangement var tillige indbudt Marineforeningens jyske medlemmer. Samme dag var der koncert, foredrag og udstilling i Odd-Fellow Palæet med gratis adgang for Marineforeningens medlemmer.

I forbindelse med festen i Odd-Fellow Palæet fremførtes en kantate skrevet af digteren Axel Juel. Han var født i 1883 og var ansat i Marineministeriet, hvor han 1920 blev kontorchef. Ved siden af denne ansættelse udfoldede han en virksomhed som digter specielt inden for sine yndlingsområder det nationale og den danske flådes historie. Han var tæt knyttet til H. Ewald, og leverede digte til de julehæfter, *Under Dannebrog*, som denne udgav 1912-15. I 1915 skrev han den kendte sang om Dannebrog »Der er ingenting, der maner, som et flag der går til top..«. Da Ewald overtog posten som redaktør for Marineforeningens blad af samme navn, fulgte Axel Juel med, og leverede i de følgende år mange digte og sange i *Under Dannebrog*. Han var tæt knyttet til Marineforeningen som redaktør og husdigter frem til 1933.

Veteraner om bord på Fregatten JYLLAND ved mindefesten den 9. maj 1914

I forbindelse med mindehøjtidelighederne foranstaltede Marineforeningen sammen med den Kongelige Porcelænsfabrik også udsendt en mindeplatte med motiv udført af marinemaleren Chr. Benjamin Olsen. Prisen var 10 kr. og pengene skulle gå til afholdelsen af veteranfesten.

I løbet af første halvdel af 1914 kom der syv lokalkredse til, hvad der fordoblede Marineforeningens medlemstal. Afgørende blev dannelsen af lokalkredsen i København, der blev stiftet den 2. juli 1914 i »National«s lokaler. Det var foreningens hovedbestyrelse, der havde taget initiativ til det stiftende møde. Kommandør Maegaard indledte mødet, og efter at lovene var gennemgået, stiftedes lokalkredsen, der fra starten talte over 1.000 medlemmer. Overretssagfører E. Schoustrup blev valgt til formand og arkitekt E.W. Marston til næstformand. I bestyrelsen sad også H. Ewald. Lokalkredsen fik fælles kontor med hovedforeningen i Christian IX's Gade. I referatet fra mødet hedder det, at »efter mødet tilbragte den største part af medlemmerne et par timer i fornøjeligt samvær«.

Mindeplatte for Helgoland 9. maj 1864, udført af marinemaleren Chr. Benjamin Olsen og udsendt i 1914 af Marineforeningen

Axel Juel var embedsmand i Marineministeriet og digter. Han publicerede allerede i H.Ewalds julehefte 1912, og skrev adskillige kantater til Marineforeningens store arrangementer. Han var redaktør af »Under Dannebrog« 1922-33.

Den krig, som udbrød i Europa i august 1914, men som Danmark ikke blev inddraget i, påvirkede også Marineforeningen og dens lokalkredse. Dels gav situationen nye indmeldelser dels sattes der flere steder i foreningen initiativer i gang for at støtte de mange værnepligtige, som blev ekstra indkaldt på grund af Sikringsstyrkens formering. I lokalkredsen i København foranstaltede man f.eks. støtte til de værnepligtige, der havde børn.

Marineforeningen så det også som en af sine opgaver at udsætte opmuntrende præmier i forbindelse med de værnepligtiges aktiviteter. Dette fik foreningen mulighed for, da en Mr. Martin i Yokohama, gift med en dansker, stillede en stor sølvpokal til rådighed for foreningen, således at den kunne uddeles som sportspræmie.

Den 14. februar 1914 blev der arrangeret en fodboldkamp mellem to hold fra undervandsbådsdivisionen, som man skønnede ikke under tjenesten havde de store muligheder for fysik udfoldelse. Besætningsmedlemmer fra ubådene HAVFRUEN, NAJADEN og DYKKEREN kæmpede mod et hold udtaget fra besætningerne på HAVMANDEN, THETIS og 2DEN APRIL.

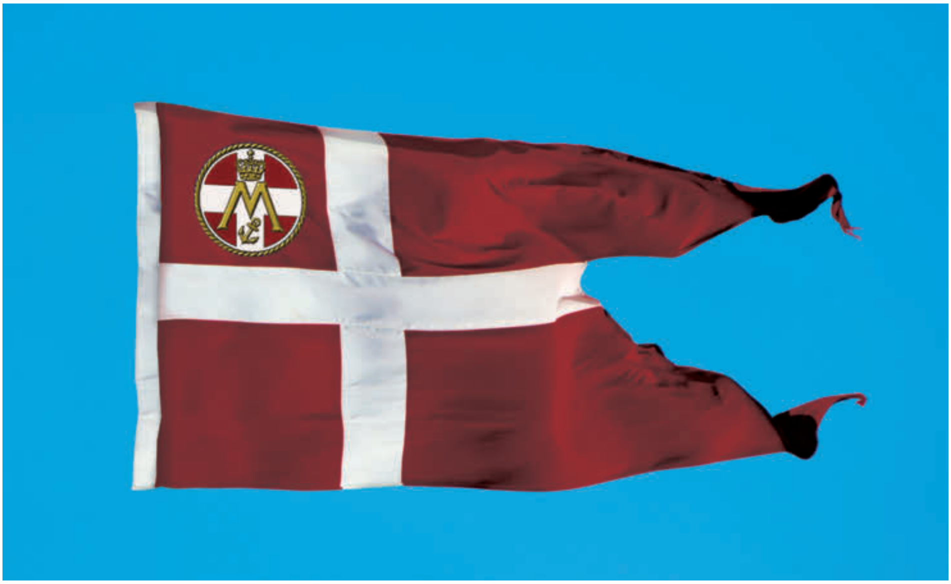

Den 14. juli 1914 fik Marineforeningen lov til at føre eget flag. Det måtte dog ikke anvendes på bygninger og om bord på skibe. Tilladelsen fra Justitsministeriet er gengivet nedenfor.

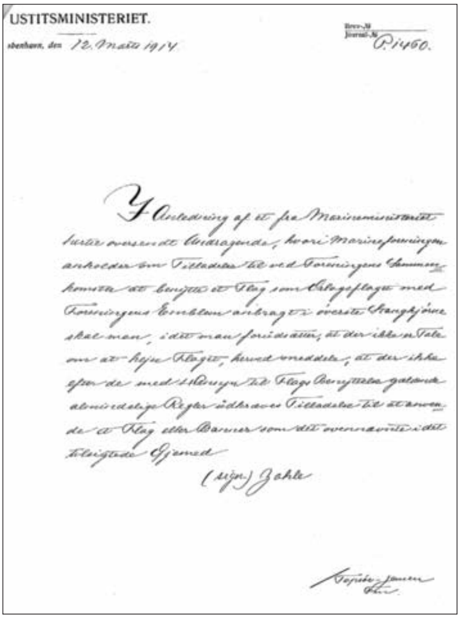

USTITSMINISTERIET.

øbenhavn, den 12. Marts 1914.

Brev-№
Journal-№ P. 1460.

I Anledning af et fra Marineministeriet hertil oversendt Andragende, hvori Marineforeningen anholder om Tilladelse til ved Foreningens Sammenkomster at benytte et Flag som Orlogsflaget med Foreningens Emblem anbragt i øverste Stangkjære skal man, idet man forudsætter, at der ikke er Tale om at hejse Flaget, herved meddele, at der ikke efter de med Hensyn til Flags Benyttelse gældende almindelige Regler udkræves Tilladelse til at anvende et Flag eller Banner som det ovennævnte i det tilsigtede Øjemed.

(sign.) Zahle

[illegible]

»Flagtilladelsen« af 1914

Prins Valdemar, der var søofficer, var Marineforeningens æresformand fra 1914 til sin død i 1939

Det førstnævnte hold vandt 5-1, og præmien blev overrakt af Marineforeningens formand, kommandør Maegaard. Kampen blev i øvrigt overværet af flere højtstående søofficerer, bl.a. chefen for Orlogsværftet, kontreadmiral Zachariae og ekvipagemesteren, kommandør Hammer.

Under verdenskrigens vilkår 1915-19

Verdenskrigen og de vilkår den medførte for Danmark under neutralitetens hævdelse prægede selvfølgelig en del af de udadvendte aktiviteter, som Marineforeningen søgte at afholde. Bl.a. skabte vanskelighederne med at skaffe papir problemer for *Under Dannebrog*, som under de herskende vilkår ikke kunne udsendes regelmæssigt. Tilslutningen af lokalkredse og medlemmer fortsatte ikke desto mindre. Der blev ikke stiftet nye lokalkredse i 1915, men ellers tilgik der i årene 1916-19 årligt tre nye kredse. Bl.a. Marineforeningen for Aalborg og Omegn, der blev stiftet 27. februar 1917, og indgik som lokalafdeling nr. 16, og Marineforeningen for Aarhus og Omegn, der blev stiftet den 17. marts 1919, og blev lokalafdeling nr. 24.

I 1915 søgte man at beskytte design og benyttelse af Marineforeningens flag og emblem, men dette kunne ejendommeligt nok ikke lade sig gøre, når der var tale om en forening. Resultatet blev, at næstformanden tilbød at lade flag og emblem registrere i sit navn.

I det første år af foreningens bestående, havde der været afholdt stiftelsesmøde den 30. april frigjort fra den egentlige generalforsamling. I 1915 blev disse to møder slået sammen og betegnet som sendemandsmøde. Et sådant blev afholdt den 29. april 1915 i København.

Ved denne lejlighed blev Marineforeningens flag indviet ved at det blev hejst af to værnepligtige, mens nationalmelodien blev afspillet. Der var nu 2.545 medlemmer. Det blev besluttet, at udlændinge kunne optages enten som æresmedlemmer eller som korresponderende medlemmer.

Den engelske ubåd E-13 gik den 19. august 1915 på grund ved Svaneklapperne sydøst for Saltholm. Ubåden forsøgt at trænge ind i Østersøen forbi de danske minespærringer. Selv om den lå inden for dansk territorialfarvand blev den angrebet af to tyske torpedobåde, der fra det nordlige af Køge Bugt havde iagttaget grundstødningen. E-13 blev kraftigt beskudt og 15 mand fra besætningen faldt. Der blev afholdt en mindehøjtidelighed på Holmen, hvorefter kisterne blev sejlet til England af en DFDS damper. Selv om Danmark søgte at opretholde neutraliteten, besluttede Marineforeningen at sende kranse til kisterne opstillet på Holmen for at ære de faldne som søfolk.

Hovedbestyrelsen søgte i 1915 at følge op på et af de erklærede formål ved at begynde overvejelser omkring etableringen af en begravelseskasse. Man måtte dog hurtigt erkende, at det ville blive vanskeligt at skaffe midler til den nødvendige grundkapital, og interessen for dette initiativ synes heller ikke at være særlig markant i lokalkredsene, så ideen blev det følgende år foreløbigt opgivet af hovedbestyrelsen.

Samme år besluttedes det, at medlemmerne af veteranforeningen »Helgoland-Foreningen« kunne optages i Marineforeningen.

Hovedbestyrelsen besluttede i 1916 at udsende en sangbog, en ikke uventet beslutning i betragtning af foreningens virksomhed i udstrakt grad byggede på kammeratligt samvær. Den forelå i udkast i maj 1916, og blev udgivet i marts 1917. Indholdet var 66 sange og viser mange med nodetekst fordelt på 80 sider.

Fhv. skolebestyrer Jørgen Teisen udarbejdede i 1916 den første fuldstændige medlemsfortegnelse, der blev trykt med støtte fra den tidligere frihavnsdirektør M.G. Schmidten, en af Marineforeningens gode

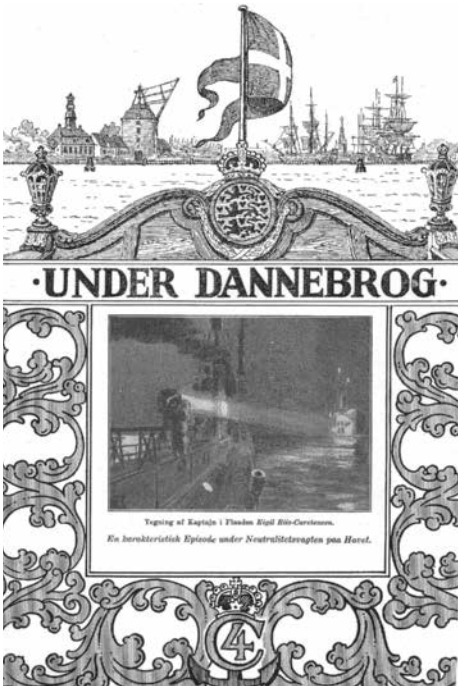

»Under Dannebrog«s forside under første verdenskrig

venner. Den lille bog var en uvurderlig støtte i foreningens fortsatte konsolidering.

Den 29. april 1916 afholdtes sendemandsmødet, den ordinære generalforsamling, og dagen efter stiftelsesfest i Studenterforeningen, hvor kgl. Kammersanger Emil Holm underholdt og der blev holdt søkrigshistoriske foredrag af H. Ewald. Medlemstallet var på 2.815.

Portør Frederik Christensen, der havde været en af initiativtagerne til Marineforeningen, fik den18. maj 1916 oprettet en lokalkreds i sin hjemby Roskilde. Den blev optaget som lokalafdeling nr. 15.

Det var en hovedtanke fra starten, at foreningens skulle udbrede kendskabet til den danske søkrigshistorie. En af de måder hvorpå denne interesse kunne vækkes var markeringer i det offentlige rum i form af kransenedlægninger på flådens mindedage. Ud over de kransenedlægninger, der havde fundet sted i forbindelse med Helgolandsfesten, nedlagde formanden den 8. juli 1916 en krans ved Tordenskiold-statuen ved Holmens Kirke for at højtideligholde søheltens sejr ved Dynekilen den 8. juli 1716. Denne kransnedlægning var starten på den form for markeringer for at udbrede kendskabet til flådens historie, som fast indgik i Marineforeningens virksomhed. På tilsvarende måde gik man sammen med Søe-Lieutenant-Selskabet ind i arbejdet for at få etableret et mindesmærke for kommandør Olfert Fischer, der havde været chef for den dansk-norske styrke, der kæmpede den 2. april 1801.

I Søe-Lieutenant-Selskabet var der i maj 1918 fremkommet et forslag om at gøre noget ved Olfert Fischers gravsted, der henlå i en forsømt tilstand ved Reformert Kirkes begravelsesområde i København. En indsamling sattes i gang og adskillige foreninger og selskaber, herunder således Marineforeningen, der havde tilknytning til Søværnet, deltog i denne. Indsamlingen medførte at gravstedet kunne istandsættes, samt vedligeholdes fremover. Det renoverede gravsted blev afsløret 16. maj 1920.

Foreningens hovedkontor flyttede den 1. april 1917 til Møntergade 22, mezzaninen.

Ved sendemandsmødet den 28. april og stiftelsesfesten den 30. april 1917 konstateredes det, at foreningen nu havde over 3.000 medlemmer.

Siden stiftelsen var der blevet holdt adskillige jubilæumsfester for diverse årgange, som der i øvrigt også havde været holdt før denne. Ved nogle af disse havde Marineforeningen været repræsenteret, men som følge af diskussioner på sendemandsmødet var

Marineforeningen havde kontor 1917-25 i Møntergade 22, mezz.

det nærliggende for hovedbestyrelsen at få styr på disse årgangsfester, hvad der i virkeligheden også havde været tanken fra 1913. Det blev derfor på et møde den 6. juli 1917

FORTEGNELSE

OVER

MARINEFORENINGENS MEDLEMMER

UDARBEJDET AF

J. H. TEISEN

KØBENHAVN

H. H. THIELES BOGTRYKKERI

1916

Marineforeningens første trykte medlemsfortegnelse fra 1916, der indeholdt ca. 3.000 medlemmer.

drøftet om disse kunne samles i et årligt jubilarstævne i foreningens regi. Foreningens blad *Under Dannebrog* skulle anvendes til at komme i kontakt med tidligere orlogsgaster. Den 2. maj 1919 afholdtes således den første samlede årgangsfest, for årgangen 1894, som foregik i foreningens regi.

Den 28. april 1918 kunne Marineforeningen ved sendemandsmødet notere et medlemstal på 3.200 fordelt på 19 lokalkredse. På dette møde blev bl.a. drøftet medlemsbladet *Under Dannebrog*. Der var almindelig tilfredshed med bladet, der fortsat redigeredes af H. Ewald, men der var løbende problemer med økonomien. I 1919 opfordredes medlemmerne derfor til at tegne sig frivilligt for yderligere et bidrag til *Under Dannebrog*, udover det sædvanlige kontingent.

Det følgende år kunne der atter noteres en fremgang i medlemstallet på 397.

Den 15. juni 1919, Valdemarsdagen, afholdtes en højtidelighed for Dannebrog. Den blev gennemført med en stor paradering, hvor Marineforeningens hovedbestyrelse var repræsenteret. Samme år nedlagdes krans ved Tordenskiolds statue ved Holmens Kirke den 23. juli, for at mindes 200 året for søheltens erobring af Karlsten Fæstning ved Marstrand i Båhuslen.

Marineforeningens Skyttelav 1916

For at skabe en ekstra aktivitet for medlemmerne blev det i Københavns afdelingens bestyrelse på møder i august og september 1916 drøftet at indføre et skydeselskab inden for Marineforeningen. Baggrunden var, at man ikke synes at de fastsatte seks møder i vinterhalvåret var tilstrækkelig til især at holde de unge beskæftigede. De bærende kræfter var igen kaptajn H. Ewald, arkitekt E.W.

Marston, skolebestyrer, direktør Gamst og overretssagfører Schoustrup.

Drøftelserne resulterede i, at der den 20. oktober 1916 på »Gimle« på Grundtvigsvej 14, København, fandt den første skydeaften sted. Der var røster fremme om, at en sådan aktivitet kunne udarte sig til at blive en forening i foreningen og derved skade det almindelige sammenhold. Man indrettede derfor aktiviteten på den måde, at alle medlemmer var velkomne til at deltage i skydesammenkomsterne, men at selve deltagelsen i skydningen krævede at man tegnede sig specielt til dette og betalte et yderligere kontingent, idet aktiviteten naturligvis krævede dels nye omkostninger dels en form for organisering. På denne måde dannedes et »skyttelav«, der ved udgangen af 1916 havde 29 medlemmer.

Den 30. september 1917 afholdtes en stiftende generalforsamling i Københavns afdelingens Skyttelav. Første formand blev fabrikant Johnsen. I øvrigt sad der i lavets bestyrelse en kartograf, en ingeniør, en chauffør og en kontorchef. En sammensætning, der klart viser, hvorledes alle samfundslag var repræsenteret som gamle orlogsgaster i Marineforeningens arbejde. Man vedtog foreløbige vedtægter under forudsætning af, at de blev godkendt af Københavnsafdelingen. Lavet havde nu 100 medlemmer.

Arkitekt E.W.Marston var en af Marineforeningens bærende kræfter gennem flere årtier. Han var medlem af hovedbestyrelsen 1921-48, formand for Københavns Marineforening 1929-48, æresmedlem og redaktør af »Under Dannebrog«. Marston var tillige en af stifterne af Marineforeningens skyttelaug i 1916.

Den 2. december 1919 trådte en ny bestyrelse til, og ved generalforsamlingen den 12. september 1920 vedtoges endelige vedtægter, hvori det hed, at

»Lavets formål er ved salonskydning at vække den kappelyst, der var drivfjederen i tjenestetiden, og ved månedlige sammenkomster at værne minderne fra denne og derved styrke og befæste kammeratskabsfølelsen«.

Endvidere hed det, at

»Som lavsbroder kan optages ethvert medlem af Marineforeningen. Livsvarige medlemmer af Marineforeningen kan også blive livsvarige medlemmer af Lavet«.

I 1922 skrev E.W. Marston »Marineskytternes March-Sang«, der på melodien »Høje Nord…« slutter med

Marineforeningens Skyttelav's flag

Kammerat – kom da med,
lad vort Skyttelav dig drage
Op paa Nakken Du da tage
dit Gevær. Saa rask af sted.
Kammerater altid finder
Du blandt os. – Se her er vi.
Det er Flaadens Skyttelav, som gaar forbi.

Uden for København begyndte andre lokalafdelinger at blive interesserede i denne nye aktivitet, som efterhånden samlede ca. 200 medlemmer. Lokalafdelingerne i Nyborg og Odense var interesserede, og indgik i forhandlinger med Københavnsafdelingen for nærmere at undersøge ideen.

Den 21. september 1921 oprettedes et skyttelav under Marineforeningen for Odense og den 22. august 1923 et tilsvarende i Randers. Inden for Marineforeningens første 25 års periode oprettedes yderligere kun et skyttelav i Horsens den 5. juni 1933. Der blev i årene frem til 1940 afholdt skyttestævner skiftevis i Odense, København og Randers.

Der er eksempler på, at skyttevirksomheden i de nævnte lokalafdelinger fandt interesse i andre lokalafdelinger, uden at man dog direkte etablerede et skyttelav. Da man i 1936 i Marineforeningen i Roskilde planlagde en fugleskydning, fandt man på den idé at skyde på et mere maritimt mål, en skive med en fregat på. De forskellige sejl og skroget gav forskellige point, og kunne derfor udgøre det for den traditionelle skydeskive. Den 2. august 1936 fandt den første fregatskydning sted. Ideen var velvalgt og smittede til andre lokalafdelinger og selvfølgelig til de etablerede skyttelav, der optog det som en særskilt disciplin.

Der udviklede sig forskellige kategorier af skydninger, f.eks. mesterskytte og som-

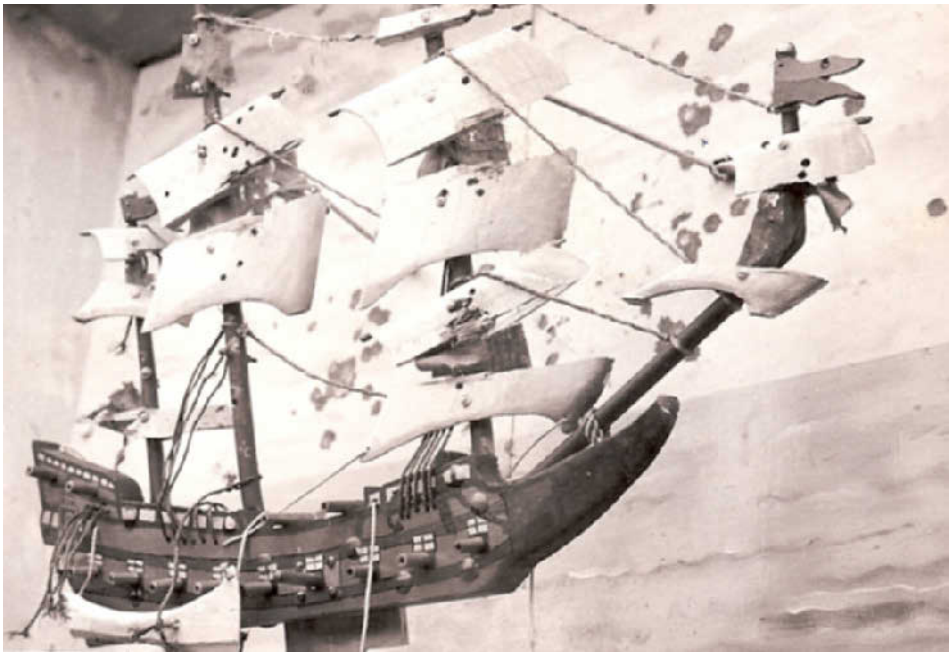

Den sønderskudte fregat Roskilde 1936

merfuglekonge. Apoteker Peytz' Mindepokal blev uddelt fra 1932, ligesom et mindebæger foræret af Valdemar Schou også blev uddelt i adskillige år.

Veteranfesten på Fregatten JYLLAND 1920

Genforeningen med Sønderjylland i 1920 efter afstemningen blev fejret over hele Danmark dette år. Der blev adskillige steder spontant rejst mindesten som udtryk for taknemmelighed over at dette tidligere danske land efter 56 år atter var dansk.

Denne begivenhed var i og for sig ikke noget der direkte havde forbindelse til vor maritime historie, men Marineforeningen gik ind i et samarbejde med Godsejer Schou til Palsgaard. Han havde som tidligere nævnt købt fregatten JYLLAND, som lå opankret ved Juelsminde i Sandbjergvigen ud for hans gods. Det var i høj grad ham der gennem et stort arrangement om bord på fregatten den 8.-10. maj 1914 havde været med til at gøre denne Helgolandsdag vellykket. Nu ønskede Schou i forbindelse med genforeningen at arrangere en fest for de sønderjyske veteraner om bord på fregatten. Marineforeningen blev inddraget, idet alle Helgoland-veteranerne også blev inviteret med.

Festen blev afholdt den 21. august 1920 med deltagelse af Prins Axel og forsvarsministeren Klaus Berntsen, der begge holdt taler. Taler blev også holdt af departementschefen i Marineministeriet kaptajn H. Rechnitzer og af Marineforeningens formand, kommandør Maegaard. Sidstnævnte overrakte godsejer Schou et orlogsflag, som han fik lov til at sætte på JYLLAND, så længe skibet var i hans besiddelse.

Ved festen blev der blev på melodien »Det haver saa nyligen regnet …« afsunget en sang tilegnet de sønderjyske veteraner og skrevet af Marineforeningens huspoet Axel Juel. De sidste to vers lød

Her er sejret paa disse Egeplanker!
Det var før som et festligt Minde kun,
noget skønt, noget stolt for danske Tanker,
det er Virkelighed i denne Stund.
Derfor vajer i dag
Danmarks tungede Flag
som da »Jylland« sidst gav det glatte Lag.

Gamle Mænd, I er Danmarks Hjærte kære.
Eders Hæder, vi stolte kalder vor.
At vi modtog den store Dag med Ære,
vil vi takke og hylde Eder for
her ombord, hvor engang
mens Granaterne sprang,
Sejer vandtes og Glædens Hurra klang.

Årene umiddelbart efter verdenskrigen

Krigsårene havde utvivlsomt styrket Marineforeningen. Efter verdenskrigens ophør fortsatte medlemstilgangen, men efterhånden i lidt reduceret tempo. Ved sendemandsmødet den 13. maj 1920 havde foreningen 3.900 medlemmer fordel på 27 lokalafdelinger. Der kom kun én ny lokalafdeling i 1920, Holbæk i november, men til gengæld fire nye både i 1921 og 1922.

Marineforeningen deltog ved højtideligholdelse af 200 året for Peter Tordenskiolds død den 12. november 1720. Samme år fik foreningen sit første æresmedlem, grosserer Valdemar Schou, der havde været med til stiftelsen i 1913.

I 1918 havde det kort været drøftet om Marineforeningen skulle anskaffe sig sin egen bygning i København som ramme for foreningens stigende antal aktiviteter. Men disse drøftelser var ikke kommet videre. I

1921 tilbød Marineforeningen i København at give 500 kr. til etableringen af en byggefond, der på længere sigt skulle skaffe en egen bygning. Men hovedbestyrelsen var ikke sindet at lade denne tanke nyde fremme. På årets sendemandsmøde blev det foreslået årligt at afholde en »marinedag«, således som det var kendt flere steder i udlandet, hvor sådanne var initieret af flådeforeningerne i de forskellige lande. Denne tanke er dog aldrig blevet gennemført. En anmodning fra Skyttelavene om at have deres eget flag satte skub i behovet for retningslinier for anvendelse af flaget ved ceremonier og ved repræsentationer, såvel hvad angik hovedforeningen som lokalafdelingerne.

Som et nyt initiativ blev der i Aalborg den 17. september 1921 afholdt et hovedbestyrelses- og kredsformandsmøde.

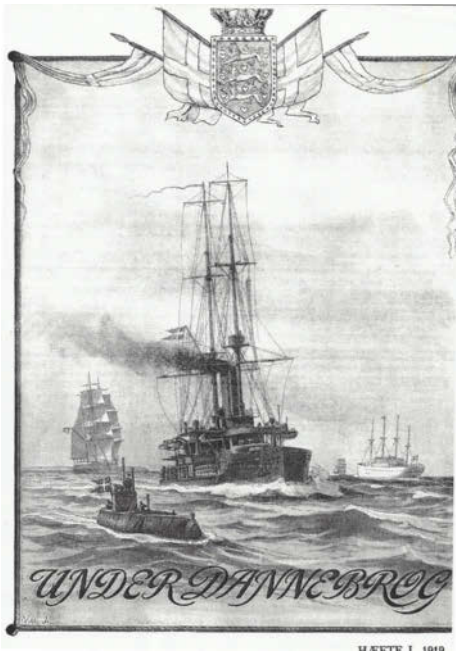

»Under Dannebrog«s forside i 1919. Tegnet af marinemaleren Vilh. Arnesen

Kronprins Frederik, der var søofficersuddannet, indtrådte 1922 som medlem af Marineforeningen og blev optaget i Københavnsafdelingen. I 1923 blev Prins Knud medlem af Marineforeningen.

Den 5. april 1922 døde Herman Ewald som kun 45-årig. Han havde været primus motor ved stiftelsen af Marineforeningen i 1913, og havde i høj grad været en katalysator af afgørende betydning for konsolideringen af foreningen. Med stor energi havde han udnyttet sine kontakter i forbindelse med oprettelsen af lokalforeninger. Han havde rejst rundt i de første år, havde tilbudt foredrag og havde skabt interesse i mange kredse for Marineforeningen. Under dette havde han gjort fuld tjeneste i Søværnet og været redaktør for Tidsskrift for Søvæsen. Han havde siden 1914 også været redaktør af *Under Dannebrog* under verdenskrigen, hvor papirpriserne var dyre og udgivelsen var vanskelig. Ewald gik ud af Søværnet i 1917 og afgik samtidig som redaktør af Tidsskrift for Søvæsen. Han gik derefter ind i erhvervslivet, men fortsatte og afsluttede som redaktør og skribent et stort værk om verdenskrigen, der løbende kom i hæfter. Efter 1917 stod det klart, at han havde mindre tid til at tage sig af *Under Dannebrog*, der ofte blev færdiggjort af hans medarbejdere. Hans død i 1922 var et stort tab for Marineforeningen, der placerede en mindesten på hans grav på Assistents Kirkegård »i taknemmelighed for hans initiativ og arbejde i de ni år han fik lov at virke for den sag han havde været med til at rejse«.

Som tidligere nævnt var Axel Juel allerede fra starten fast medarbejder i *Under Dannebrog*, og det var derfor nærliggende, at det var ham, der overtog redaktørposten

efter Ewald. Han kom til at redigere bladet frem til 1933.

Samme år som Axel Juel overtog redaktørposten publicerede han i *Under Dannebrog* sangen »Marineforeningen«, der skulle synges på melodien »Du danske Mand..«:

En Skare Mænd om Dannebrog,
der hejstes til Skansespil,
mens Minder gennem Sindet drog,
og Hjerterne lytted til –
Og se – det skønne skete:
at samle blev det spredte,
thi salen blev en Skude,
hvor Gulvet var Dørk og Dæk
og Væggene Stævn og Hæk!

Og siden gennem Danmarks Byer
gik Bud til hvert Sømandssind,
og samme friske Eventyr
blev lukket i Salen ind!
De hundred muntre Minder,
der Søfolk sammenbinder,
og Flagets stolte Saga,
der drager hvert Sind mod Sø
i landet af Ø ved Ø.

Det er vort Maal, det er vor Sag
at skabe et Værn, en Vagt,
der hævder Danmarks stolte Flag
og ældgamle Sømandsmagt.
Og kommer Vold og Vaade,
så er vi som en Flaade,
hvor samme Vilje byder
i Tillid og Haab og Tro
fra hver en kommandobro!

Versene rummer en stor fortrolighed med Marineforeningens grundlæggelse og tankerne bag den.

Ved sendemandsmødet i 1921 havde der været uddelt en lille platte til ophængning. Den skulle reklamere for Marineforeningen, og de tilstedeværende sendemænd blev opfordret til at gå hjem og få medlemmerne til at købe for at skaffe penge til foreningens arbejde. Som opfølgning blev der i 1922 vedtaget et særligt kendetegn, Marineforeningens kendingsnål, som kunne bæres mere frit end emblemet. Kendetegnet, der var 15 x 11 mm, udgjorde et lille kronet anker med et M over. Det var tegnet af Juveler Kragh.

Ved et forretningsudvalgsmøde den 26. marts 1923 meddelte formanden gennem 10 år kommandør Maegaard, at han ved det forestående sendemandsmøde ville trække sig tilbage som formand. Man besluttede som følge af dette at rette henvendelse til orlogskaptajn Paul Ipsen, der siden hans artikel i Tidsskrift for Søvæsen i 1909 havde beskrevet flådeforeninger og opfordret til dannelse af en sådan i Danmark, havde været i Marineforeningens tanker. Men det lykkedes ikke denne gang at overtale Ipsen til at overtage formandsposten, til gengæld indtrådte han i hovedbestyrelsen. Han var på dette tidspunkt kun 39 år og var i et lovende karriereforløb inden for Søværnet. Valget faldt da mere naturligt på kommandør Hector Frederik Kiær, født 1862, og netop i 1922 var gået af på grund af alder.

Marineforeningens kendingsnål

Kommandør Hector Kiær. Marineforeningens formand 1923-26.

Han sagde ja, men blev hurtigt involveret i adskillige andre bestyrelser, der også var interesseret i hans arbejdskraft.

Ved sendemandsmødet den 29. april 1923 afløste H.F. Kiær så C.F. Maegaard, der blev udnævnt til æresmedlem. I de ti år Maegaard havde været formand var medlemstallet steget fra 0 til 5.000.

Det blev på mødet besluttet at forære flag til Søværnets skibe, begyndende med artilleriskibet NIELS IUEL, der netop skulle hejse kommando den 23. maj 1923.

Marineforeningen og fregatten JYLLAND

Skruefregatten JYLLAND, der blev reddet fra ophugning i 1908, skulle blive et mangeårigt bekendtskab for Marineforeningen. Skibet blev købt i 1912 af Godsejer Schou, og blev en væsentlig bestanddel af Helgoland-festen i 1914. Ligesom Marineforeningen også var medvirkende i veteran-festen, der blev afholdt om bord i 1920. I 1924 var det 60-året for kampen ved Helgoland, og atter blev der holdt en stor fest for de endnu levende veteraner om bord på fregatten i Marineforeningens regi.

Godsejer Schou var begejstret for sit samarbejde med Marineforeningen, et samarbejde, der gav hans erhvervelse af fregatten et større perspektiv.

Den 30. marts 1922 havde forretningsudvalget en samtale med godsejeren omkring hans planer med fregatten JYLLAND. Hovedbestyrelsen drøftede på et møde den 30. april et konkret tilbud fra Schou, der gik ud på at Marineforeningen overtog fregatten for 23.000 kr, som det ville koste af få den renoveret på et værft. Driften var derefter årligt sat til 10.000 kr. Schous tanke var, at den skulle være museumsskib svarende til HMS VICTORY i Portsmouth beliggende ved Langelinie i København. Selv om dette ville give en eller anden form for indtægter, var man fra hovedbestyrelsens side klar over, at dette blev en for stor mundfuld for Marineforeningen og måtte derfor sige nej tak. Sagen blev dog taget op på det årlige sendemandsmøde, og flere ville ikke slippe den enestående mulighed, der lå i at foreningen overtog fregatten.

Den 4. april 1925 døde Godsejer Schou, der var æresmedlem af Marineforeningen. Sagen om Marineforeningens forhold til fregatten blev atter vendt en gang.

Schous arvinger henvendte sig til Marineministeriet, da Marineforeningen ikke så sig i stand til at overtage den. De ønskede, at der blev foretaget en sagkyndig vurdering af fregattens tilstand og dens muligheder. Resultatet blev, at Marineministeriet tilbød at overtage fregatten for 22.500 kr. Dette accepterede arvingerne, men under forudsætning af, at skibet blev ophugget på Orlogsværftet.

En række henvendelser fra private kredse medførte, at der blev trådt vande i denne sag, og andre muligheder undersøgt. Det var arvingernes ønske, at fregatten som museumsskib blev knyttet til Nationalmuseet, men dette ville kræve en renovering på 500.000 kr. og en årlig vedligeholdelse på 32.000 kr., som der skulle skaffes garanti for.

Stemningen i Marineforeningen var på trods af denne udvikling positiv og mange mente, at skibet kunne reddes, hvis Marineforeningen for alvor gik ind i sagen. Der blev på denne baggrund den 24. januar 1926 indkaldt til møde om sagen i København. Fra hovedbestyrelsen var mødt ni medlemmer, og af foreningens 42 lokalafdelinger var 24 repræsenteret. Spørgsmålet var, om der rundt omkring i lokalafdelingerne kunne mobiliseres så megen støtte, at erhvervelsen var realistisk.

Formanden, kommandør Kiær, redegjorde for at hovedbestyrelsen anså det for en uløselig opgave at føre fregatten videre i foreningens regi, men han ville ikke udelukke, at når mødet var slut, ville der have vist sig nye veje for en løsning.

Ved afslutningen af mødet fremkom der et forslag til resolution fra konsul Stuhrs side. Det gik ud på, at Staten lod foretage den nødvendige renovering og at Marineforeningen derefter fremover forpligtede sig til at yde indtil 10.000 kr. om året i vedligeholdelse. Der fremkom også andre resolutioner, som opfordrede til atter at henvende sig til E. Schous arvinger. Resolutionerne blev efterfølgende drøftet i et særligt møde i hovedbestyrelsen, der samme aften meddelte, at formanden ville henvende sig i Marineministeriet for at få sagen yderligere oplyst. Det stod også klart for hovedbestyrelsen, at en status som museumsskib ikke ville harmonere med den brug, som Marineforeningen i påkommende tilfælde ønskede at gøre af fregatten.

Opgaven var for stor for Marineforeningen. Den 14. juni 1926 blev der på privat basis dannet en Komité til Fregatten »Jylland«s Bevarelse med søofficeren, kaptajn Godfred Hansen som formand.

Fra juli 1926 blev der igangsat en storstilet landsindsamling, som især Marineforeningen og dens lokalafdelinger var primus motor i. I 1928 begyndte istandsættelsen af fregatten på Orlogsværftet, og i 1930 overlod Marineministeriet brugsretten til Komiteen.

I 1936 stiftedes Selskabet Fregatten Jyllands Venner. Kommandør Paul Ipsen, der sad i Marineforeningens hovedbestyrelse, blev i 1939 formand for Komiteen. På dette tidspunkt opstod der imidlertid kompetencestridigheder mellem Komiteen og Selskabet. Ipsen meddelte nu, at han var tiltrådt under forkerte forudsætninger og ønskede derfor samme år at træde af som formand. Han blev erstattet af en anden af de ledende i Marineforeningen, arkitekt E.W. Marston, der også sad i selskabets bestyrelse og derfor havde mulighed for at udjævne kontroverserne. Han holdt dog kun frem til 1941. I det følgende årti gled fregatten ud af Marineforeningens interesseområde, men fra 1950erne blev foreningen atter involveret i bestræbelserne for at bevare fregatten.

De vanskelige mellemkrigsår

Årene efter 1. verdenskrig blev vanskelige for forsvarsinteressen i Danmark. Stemningen set i et internationalt perspektiv var generelt præget af, at mange mente, at krigen, der afsluttede alle andre krige, nu var ført.

Nedrustning og afrustning stod på dagsordenen overalt. I 1919 blev der nedsat en forsvarskommission, som under indtryk af en ny fredelig verdensorden og oprettelsen af Folkenes Forbund, mundede ud i forsvarsordningen af 1922, der reducerede kraftigt såvel materiel som personel i hær og søværn.

I 1924 tiltrådte den første socialdemokratisk ledet regering. Den foreslog en afrustning af Danmark, således at hæren blev reduceret til et grænsepoliti, og flåden til en statsmarine, der blot skulle markere neutralitetskræn-

kelser mod vore territorialfarvande. Forslaget blev faktisk vedtaget i Folketinget, men blev forkastet i Landstinget. Med 1922-ordningen var der i realiteten allerede tale om en situation, der kom tæt på en afrustning.

Søe-Lieutenant-Selskabet havde som interesseorganisation besluttet at gøre noget for at oplyse om de konsekvenser en afrustning ville medføre for forsvaret af landet. Samtidig med at lovforslaget om afrustning forelå, udsendte dette selskab en lille pjece »Flaade eller Søpoliti«, hvor søofficererne redegjorde for deres opfattelse. Pjecen blev uddelt i 110.000 eksemplarer, hvad der var ganske mange set i forhold til befolkningens størrelse på dette tidspunkt.

Marineforeningen var på grund af sin upolitiske karakter afskåret fra at deltage i denne kampagne f.eks. i form af udsendelsen af resolutioner eller udtalelser. Marineforeningens bidrag blev dog, at man lod pjecen aftrykke i sin helhed i *Under Dannebrog* uden i øvrigt at kommentere den. Man havde således ladet sin stemme høre uden at sige noget politisk.

Ønsket om at reducere forsvaret smittede selvfølgelig af på interessen for Marineforeningen. Medlemstallet steg stadig frem til 1926, men stagnerede derefter og gik lidt tilbage. Tilgangen i nye lokalafdelinger faldt også fra slutningen af 1920erne og i 1930erne.

Som tidligere nævnt havde kommandør Hector Kiær overtaget formandsposten i april 1923. Han kom kun til at virke frem til 1926, men markerede sig i den korte formandsperiode. Han fik ophævet kontorfællesskabet mellem hovedforeningen og den københavnske lokalafdeling. Fra 1. juni 1925 flyttede kontoret ind i Bredgade 25 C. Sammen med Paul Ipsen foretog Kiær en gennemgang og revision af foreningens love. Forretningsudvalget kom fremover til at bestå af formand, næstformand, kasserer og sekretær, samt to medlemmer valgt blandt hovedbestyrelsens øvrige medlemmer. Formanden tog også skridt til, at der under forretningsudvalget blev nedsat et finansudvalg, et redaktionsudvalg, et lovudvalg og et jubilæumsudvalg, selvom de først blev aktive, efter at han var fratrådt på sendemandsmødet den 25. april 1926.

Hector Kiær foranledigede i 1924 udsendt en lille bog »Marineveteranerne fra 1864 fortæller«, især dem, der havde deltaget i Kampen ved Helgoland. Et interessant dokument. Heri berettede de dalevende veteraner, hvad de kunne huske f.eks. fra den 9. maj 1864. Salget af den lille bog gik godt, og formanden foreslog, at indtægten gik til oprettelse af et veteranfond, der årligt uddelte midler til veteranerne. Der blev rundt om i lokalafdelingerne samlet ind supplerende til denne fond. Når de sidste af veteranerne var døde, skulle midlerne overgå til en Grundfond, der stadig eksisterer.

Et af de sidste arrangementer, der blev afholdt i Hector Kiærs periode, var den store

Marineforeningens kontor i Bredgade 25 C, 5. sal 1925-28

minde-højtidelighed ved 125 årsdagen for Slaget på Reden den 2. april 1801, som Københavnsafdelingen stod for.

Der blev ikke dannet nye lokalafdelinger i 1923, men Haslev og Kalundborg kom til i 1924. Fire kom til i 1925, Lemvig, Hobro, Nykøbing M og Slagelse. En lokalafdeling i Middelfart blev optaget i 1926 og Hillerød og Stevns i 1928. Den sidstnævnte var lokalafdeling nr. 43 optaget siden foreningens dannelse. Derefter stoppede tilgangen i de efterfølgende syv år.

Ved sendemandsmødet i 1926 havde foreningen 5.900 medlemmer. Et foreløbigt højdepunkt.

Formandens opråb i 1924

Marineforeningens formand, kommandør Kiær følte sig i 1924 foranlediget til at offentliggøre en artikel om Marineforeningen i Tidsskrift for Søvæsen, der blev udgivet af Søe-Lieutenant-Selskabet, og som primært havde sine læsere blandt søofficererne. Der var dels tale om en status over Marineforeningens virke efter 10 år, dels et forsøg på at besvare eller redegøre for nogle af de spørgsmål, der i befolkningen blev stillet omkring ideen med Marineforeningen, samt at udgøre et opråb til søofficererne om at slutte op om foreningen. Dette synes det nemlig at knibe med.

Kiær redegjorde for foreningens formålsparagraf og for at denne indebar, at man opererede med både ordinære og ekstraordinære medlemmer. Endvidere hvorledes man ville styrke interessen for søværn og søfart, samt at »al politik er udelukket ved foreningens møder«.

I artiklen hedder det omkring foreningens dannelse, »at det ikke blev en dansk »Flottenverein« med opgave at fremme Søværnet selv på trods af regering og rigsdag, men en fredelig mindeforening, hvis medlemmer gennem gensidig forståelse og kammeratskabsfølelse fylkede sig om deres gamle værn, som de havde lært at holde af, medens de var i kongens tøj, og sluttede op, ledede af oprigtige følelser, om konge, fædreland og flag«

»I det store og hele«, hedder det videre, »må det udtales, at de lokale marineforeninger så langt fra er uglesete blandt byernes befolkning; nej! De er langt snarere kælebørn. Den glade stemning, det varme kammeratskab, den opløftende følelse, der avles ved, at man i forståelse kan samles om sit flag og sit gamle værn, iblandet sømandslunet og tillempningsevnen, gør, at velværet fra disse sammenkomster siver ud gennem alle revner og bliver en stille, men kraftigt talsmand for Marineforeningen også udadtil«.

Hector Kiær kom derefter ind på det, som tilsyneladende var en af hans hensigter med artiklen. Når så mange tidligere værnepligtige meldte sig ind i Marineforeningen, måtte forklaringen være, at officererne og befalingsmændene gennem deres daglige optræden over for mandskabet havde givet dette en så god oplevelse, at de mindedes værnepligtstiden med glæde. Han var af den opfattelse, at

Flådens befalingsmænd også skylder de værnepligtige eller tidligere værnepligtige en tak, fordi disse netop løfter deres gode minder fra tjenesten i Flåden på skjold, og gerne vil støtte det værn, de tilhører, både i ord og gerning og derfor er blevet medlemmer af Marineforeningen«. Ved at indmelde sig i Marineforeningen ville disse befalingsmænd så at sige hjælpe sig selv, idet en fremgang for Marineforeningen indirekte ville støtte Flådens fortsatte beståen. Under alle omstændigheder, opfordrede Kiær, *Søværnets officerer til at stille sig til rådighed*

med foredrag i lokalkredsene, hvorved kendskabet til den eksisterende flåde og dens forhold netop ville blive udbredt over hele landet.

Der var ofte blevet stillet spørgsmålet om ikke Marineforeningen og dens lokalafdelinger med fordel kunne tilknyttes de allerede eksisterende soldaterforeninger. Et sådant samarbejde blev imidlertid afvist af Kiær. Hæren havde nær tilknytning til en række garnisonsbyer, mens flåden udelukkende havde tilknytning til København. Af den grund havde Marineforeningens medlemmer ingen lokal forbindelse til militære enheder.

Endelig kom formanden ind på den dystre stemning, der forsvarspolitisk herskede i landet. Der lå et afrustningsforslag på rigsdagens bord, og spørgsmålet var for Marineforeningen et eksistensspørgsmål. Afskaffedes Flåden ville den ene søjle i foreningens formål forsvinde af sig selv, også selv om den kun videreførtes som en kammeratskabsforening. Den anden søjle, at støtte søfarten, var der flere andre foreninger, der allerede havde som formål. Den alvorlige situation havde fået hovedbestyrelsen til at diskutere, hvorledes bestemmelsen i lovene om, at Marineforeningen var upolitisk egentlig skulle tolkes.

Er afrustning et politisk spørgsmål«, hedder det i artiklen, *»blot fordi det er et spørgsmål, der behandles på rigsdagen og altså af de politiske partier, eller er det et rent nationalt spørgsmål, der som sådant er hævet over politik, og bliver en hjertesag for enhver fædrelandskærlig mand?*

Vil alle de varmtfølte ord om kærlighed til konge, flag og fædreland, der er udtalt i de svundne år rundt på vore smukke sammenkomster, ikke være hule fraser, om vi ikke tager en tørn, når der blæses til forsvarskamp for det nationale ideal, at være som hidtil »Herre i sit eget hus«?

Efter min mening kan man ikke kalde afrustning et politisk spørgsmål, der kan falde ind under lovens § 22, og jeg synes at være bestyrket i denne min opfattelse ved, at forsvarsministeren og Marineministeriets direktør loyalt kan træde i holmgang om denne sag.

Men ligesom Marineforeningen er et af midlerne til at skabe støtte for Søværnet, således er Søværnet kun et af midlerne til at bevare og beskærme fædrelandet.

Udtalelsen om forsvarsministeren og Marineministeriets direktør hentydede til at den socialdemokratiske forsvarsminister Laust Rasmussen, der var notorisk antimilitær, rejste rundt i landet i 1924 for på møder at fortælle om afrustningsforslaget, og – på ministerens anmodning – var ledsaget af kontreadmiral Hjalmar Rechnitzer, der skulle kritisere forslaget, og derved over for vælgerne belyse sagen som sådan. Dette blev anset for en højst ejendommelig foreteelse. Når en politiker således kunne sidde og diskutere offentligt med en af sine embedsmænd, kunne afrustningsspørgsmålet, ifølge Kiær, ikke anses for at være en ren politisk sag.

Hector Kiærs artikel er vigtig for at forstå denne periode, og de problemer, som Marineforeningen måtte overveje. Der foreligger ikke noget om, at dette opråb fra formanden kom til at spille en rolle. Udover, at pjecen »Flaade eller Søpoliti« blev aftrykt i *Under Dannebrog*, ses det ikke at Marineforeningen som opfølgning på formandens artikel har taget konkrete initiativer. Man kan have en formodning om, at Hector Kiærs korte formandsperiode og forbindelse til en konstatering af, at det ikke lykkedes ham at ændre kursen i foreningen, hvad angik disse politiske og nationale spørgsmål.

Marinestuernes fremkomst i 1927

Der kan næppe være tvivl om, at etableringen af »marinestuer« har haft en afgørende betydning for Marineforeningens virke og fortsatte eksistens. I de første 10-15 år kan vi se, at Marineforeningen og dens lokalkredse ligesom alle andre foreninger måtte ty til at låne eller leje lokaler til deres møder, typisk på de respektive byers hoteller eller restauranter. Rammen for det kammeratlige samvær kunne derfor være svingende og var som reel også en fordyrende omkostning for foreningens lokalkredse.

Ideen om at skabe mere faste rammer for mødeaktiviteten har sikkert været overvejet flere steder i landet, og var for så vidt nærliggende. F.eks. forekommer det at have været besværligt i de lokalkredse, hvor man havde skyttelav. Her skulle lejede lokaler udsmykkes og ombygges til brug for skytterne.

Det blev Marineforeningen i Randers, der var kommet til i 1919, som først fik realiseret disse ideer i form af et fast tilholdssted, en marinestue. Ideen skal oprindelig være foreslået af et af foreningens medlemmer, fotograf Preben Hansen, over for Charles Mortensen.

Charles Mortensen, der blev valgt til formand i 1927 i Randers, konstaterede, at medlemstallet i årene inden var begyndt at falde, og at der måtte gøres et eller andet for at holde samling på foreningen. Ofte havde medlemmerne genstande med til møderne for at vise dem frem og eventuelt fortælle om dem. Dette sammen med Preben Hansens forslag fik Charles Mortensen til at ar-

Den første marinestue etableredes i Randers i 1927.

bejde videre med ideen om et lokale, hvor foreningen kunne have disse genstande liggende, og hvor de kunne tages frem, ved passende lejligheder.

På et bestyrelsesmøde den 1.oktober 1927 foreslog Charles Mortensen derfor, at foreningen etablerede »et permanent forsamlingslokale«. Ideen vakte begejstring, og i Randers gik man så i gang. Opskriften lød på, at lave »en kombination af en chefskahyt, som hurtigt kunne ændres til et mandskabsrum med bakker, og for at alle kunne få en følelse af at have en andel i indretningen, ville vi opfordre kammeraterne til at indsende deres billede i visitkortformat (i marineuniform) til at danne en frise som en ramme om det hele«. En benævnelse til dette rum skulle også findes, og flere blev bragt i forslag. Man standsede ved »Marinestue«, som var et unikt og nyt ord. Indretningen af en sådan fast ramme om foreningens virke, viste sig meget hurtigt at have en positiv indflydelse på lokalkredsen i Randers, hvor antallet af medlemmer steg.

Som Charles Mortensen også bemærker, så har man sjældent de gode ideer længe for sig selv. Det varede ikke længe før man i Randers fik besøg i den nye Marinestue, der var indrettet i bygningen Gl. Toldbod, fra andre lokalkredse, som ville bese Marinestuen med henblik på at etablerede noget lignende.

Den første lokalkreds, der fulgte efter, var Kolding, hvor der oprettedes en Marinestue i 1932. Derefter fulgte Roskilde i 1933 og i 1934 indviede Marineforeningens formand, kontreadmiral Carstensen en stor marinestue i Aalborg. København fik sin marinestue i 1936. I alt blev der inden 1940 oprettet 22 marinestuer rundt om i landet. I slutningen af 1930erne steg medlemstallet en smule, måske noget der hænger sammen med oprettelsen af Marinestuerne i denne periode. Både under og efter 2. verdenskrig fortsatte etableringen af marinestuer, således at de nu er en væsentlig del af lokalkredsenes virke og identitet.

Marinestuernes betydning for Marineforeningens virke kan næppe overvurderes. De er, ud over at være relevante rammer for Marineforeningens lokalafdelinger, små marinemuseer, hvor den maritime kultur overlever og ofte indgår i rækken af lokale seværdigheder. Derudover giver de også medlemmerne mulighed for det, der må karakteriseres som et »klubliv«.

Ny formandsperiode 1926

Da kommandør Hector Kiær ønskede at fratræde som formand ved sendemandsmødet i 1926, valgte man på den afgåede formands forslag, kontreadmiral Carl V.E. Carstensen til hans efterfølger.

Atter fulgte man den kendte opskrift. Carstensen var netop gået på pension i 1925. Han var 1920-26 formand for Søofficers-Foreningen. Efter at have påtaget sig formandsposten i foreningen var han fra 1927 tillige i en årrække formand for bestyrelsen for Det danske Spejderkorps. En søof-

Kontreadmiral C. Carstensen, Marineforeningens formand 1926-40

ficer, nok af den ældre skole, men med sans for at kunne tale med alle og med forståelse for traditioners betydning.

Den 1. maj 1927 blev der afholdt sendemandsmøde i Aalborg. Medlemstallet var 6.300 fordelt på 43 kredse. Ved en ændring i lovene slettedes forskellen mellem ordinære og ekstraordinære medlemmer, således at man enten kunne optages ved at have aftjent sin værnepligt, eller havde været eller tjenstgjorde i Søværnet, eller »nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv«.

Der vedtoges på samme sendemandsmøde endvidere omfattende bestemmelser vedrørende Marineforeningens ceremoniel.

Som led i at profilere Søværnet i en vanskelig forsvarspolitisk tid blev 250-året for Slaget i Køge Bugt 1. juli 1677 afholdt af Marineforeningen den 22. juli 1927 i Odd Fellow-Palæet under overværelse af Christian X, medlemmer af den kongelige familie, samt bl.a. statsministeren og forsvarsministeren. Endvidere deltog Søværnets øverste officerer. I en storstilet tale mindedes viceadmiral Henri Konow søhelten Niels Juel og søslaget.

Store Strandstræde 9, 4. sal. Marineforeningens kontor 1928-43

Den 13. maj 1928 blev der afholdt sendemandsmøde i København. Medlemstallet var på 5.700.

En særlig blå stander, som kunne anvendes af medlemmerne, blev præsenteret og vedtaget.

Samme år flyttede foreningens kontor fra Bredgade 25 C til Store Strandstræde 9, 4. sal.

Løbende blev der årligt afholdt jubilæumsfester for de forskellige årgange. Denne institution var nu en fast forankret del af Marineforeningens virksomhed.

Som tidligere nævnt havde der været problemer med at få anmeldt navnet Marineforeningen, men da det nu var muligt at anmelde foreningen til Forenings-Registret, blev dette foretaget i 1929.

I de sidste år af 1920erne stagnerede medlemstallet. I 1929 var det således på 5.600, og en lettere medgang fulgte i 1930erne.

Det nye kongeskib DANNEBROG blev søsat 10. oktober 1931 og blev endeligt afleveret fra Orlogsværftet den 20. maj 1932. Kommandoen hejstes første gang den 26. maj 1932. Den 30. maj overrakte Marineforeningens hovedbestyrelse som gave til Christian X et kongeflag til anvendelse på kongeskibet.

Redaktørsagen 1932-33

I 1932-33 kom Marineforeningen til at mærke virkningerne af de politiske stridigheder omkring den nye forsvarsordning, der blev vedtaget 23. marts 1932.

I 1931-32 forhandledes på initiativ af partiet Venstre en nye ordning af forsvaret, der ville reducere dette betydeligt. Den nyudnævnte viceadmiral H. Wenck ville ikke medvirke til en sådan ordning og måtte gå af samtidig med at loven om den nye ord-

ning blev vedtaget. Som følge af denne udvikling måtte Marineministeriets direktør, kontreadmiral H. Rechnitzer efter politisk pres påtage sig at stå for gennemførelsen af denne ordning. Efter lovens vedtagelse blev Rechnitzer tillige viceadmiral og således også den operative chef for flåden.

Forbitrelsen i søofficerskredse var stor, dels over de store reduktioner, som loven medførte, dels over at Wenck, der var utrolig populær inden for Søofficerskorpset, måtte gå af. Vreden samledes mod Rechnitzer, som blev beskyldt for at have solgt flåden til politikerne for at få Wencks stilling.

Rechnitzer blev en person, som søofficererne »elskede at hade«. Denne aversion blev ikke mindre af, at han ikke havde været ude at sejle siden løjtnantstiden, men havde avanceret i Marineministeriet, hvor han i øvrigt havde gjort udmærket fyldest. Dette mente mange diskvalificerede ham til at blive operativ chef for flåden.

Den ophidsede stemning inden for søværnskredse trængte også ind i Marineforeningen. På sendemandsmødet den 22. maj 1932 i Esbjerg redegjorde formanden, kontreadmiral Carstensen for den nye flådeordning, og hvad den ville indebære. Formanden var selvfølgelig klart mod den nye ordning og lod dette skinne igennem i redegørelsen. På denne baggrund overvejedes det på sendemøde at foretage sig, det der blev betegnes som »en upolitisk agitation mod flådeordningen«.

Her spillede det ind, at Marineforeningen var upolitisk, og derfor ville have problemer med at agere i en sådan sag som interesseorganisation. Den tidligere formand havde som tidligere nævnt i 1924 været inde på, at dette kunne tolkes således at når det gjaldt forsvaret så var der tale om en »nationalsag«, som pr. definition var upolitisk. Forhindringerne for at komme ud over den hidtidige fortolkning af lovenes bestemmelse, om at foreningen var upolitisk, var imidlertid for store til at der kunne iværksættes nogen målrettet agitation.

Der kom imidlertid et efterspil af disse overvejelser, som kom til at påvirke foreningen mere direkte.

H. Rechnitzer havde været Marineforeningen en god støtte gennem årene, ligesom han havde optrådt som taler ved adskillige af de store mindefester, som Marineforeningen havde afholdt f.eks. i 1914 og 1920 og ved andre lejligheder. Hver gang var han blevet rost og takket i *Under Dannebrog*.

Redaktøren af *Under Dannebrog* Axel Juel, der havde været sammen med H. Ewald fra starten og i 1922 overtaget redaktørposten efter denne, havde i mange år arbejdet i Marineministeriet sammen med Rechnitzer, som han satte stor pris på. Den 1. december 1932 blev Rechnitzer 60 år, og ganske naturligt skrev Axel Juel en hyldestartikel til fødselaren i *Under Dannebrog*. Artiklen var derfor formentligt ment som et forventet håb om en fortsat god forbindelse mellem Marineforeningen og Rechnitzer og derigennem Marineministeriet. Men samme år var Rechnitzer som nævnt blev udpeget som syndebuk for reduktionerne af flåden, og artiklen ophidsede derfor nogle søofficerer, der meldte sig ud af Marineforeningen og henvendte sig til formanden i protest mod Axel Juels artikel. Selv om han havde kendt artiklen inden trykningen, påtalte han nu denne over for Axel Juel.

Sagen bredte sig til pressen og blev ikke til nogen fordel for Marineforeningens image. Man kan sige, at protesterne mod artiklen var en politisk handling, og flere

meldte sig da også ud som følge af ledelsens efterfølgende holdninger over for artiklen.

Sagen medførte naturligvis, at Axel Juel gik af som redaktør. Hovedbestyrelsen beklagede den 21. december 1932 i en udtalelse, at artiklen havde vakt misstemning blandt medlemmerne og derved vanskeliggjort samarbejdet mellem Marineministeriet og Marineforeningen.

Den 11. januar 1933 overtog så en af foreningens markante skikkelser, arkitekt E.W. Marston, posten som redaktør.

På sendemandsmødet den 7. maj 1933 var hele sagen oppe at vende igen, og mødet pålagde hovedbestyrelsen at drage omsorg for »at det gode forhold til Marineministeriet opretholdes«.

Set i den store sammenhæng må det nok konstateres, at formandens reaktioner ikke fik opbakning, og at foreningen med beklagelse måtte erkende, at man i Axel Juel havde mistet en god arbejdskraft.

I 1933 gjorde den nye redaktør af *Under Dannebrog* status over de 20 år, der var gået siden stiftelsen af Marineforeningen. I denne status takkede Marston Axel Juel for den store indsats, han havde ydet i forbindelse med redaktionen af bladet, ligesom han takkede ham for »hans digteriske produktion, der så ofte lader os føle ham ikke blot som folkets digter, men også søfolkets digter, hvis værker og person er afholdt som få«.

Foreningens virke 1930-38

I 1930 var der 5.400 medlemmer, et lille fald i forhold til 1929. Denne tendens fortsatte nogle år. I 1933 var der 5.100. I ti-året 1928-38 oprettedes kun én lokalkreds, Haderslev i august 1935.

Lokalkredsene kunne i høj grad gøre en indsats for at forbindelsen mellem foreningen og Søværnet blev vedligeholdt. En af måderne var at tage kontakt til besætningerne på flådens skibe, når de anløb havne i Provinsen i forbindelse med patruljer eller øvelser. På et møde 17. februar 1934 besluttede Hovedbestyrelsen at sørge for, at lokalkredsene mere systematisk fik melding om, når der kunne ventes et af Søværnets skibe til de havne, hvor de var placeret. Der skulle også igangsættes en kampagne for at få flere medlemmer i Marineforeningen. Ved årets sendemandsmøde den 13. maj 1934 var medlemstallet på 4.900, hvad der svarede til medlemstallet 10 år før.

I 1930erne fortsatte Marineforeningen med de opgaver, som man havde påtaget sig som led i at gøre Danmarks befolkning interesseret i landets maritime fortid. Foreningens formand og næstformand deltog således den 22. marts 1933 i mindehøjtideligheden i anledning af kampen ved Sjællands Odde den 22. marts 1808. Der blev årligt lagt kranse både af hovedforeningen og af lokalkredsene ved forskellige mindesten med tilknytning til Flåden eller danske søfolk.

I 1935 besluttedes det at opsætte en mindetavle på Hesselø fyrtårn til minde om fyrmester P. H. Bjørneboe, der havde udført en redningsdåd her. Bjørneboe havde den 13. november 1872 reddet en 11- mands besætning fra den norske bark HILDUR ved at svømme frem og tilbage med hver enkelt mand. Mindetavlen betaltes af en indsamling, der var foretaget i alle Marineforeningens lokalkredse.

I 1936 skænkedes flag til skoleskibene DANMARK og GEORG STAGE, og samme år sendtes en resolution fra sendemandsmødet til Marineministeriet om at give tilladelse til at fregatten JYLLAND som museumsskib fik lov til at flage med splitflag.

Denne anmodning kunne dog ikke imødekommes. Ved sendemandsmødet i 1936 vedtoges detaljerede bestemmelser vedrørende procedurer omkring beslutninger og stemmeafgivelser. Dette havde der i året inden hersket en del usikkerhed omkring.

Den 15. maj 1937 deltog Marineforeningen med 100 mand opstillet ved Søofficersskolen i Gernersgade i en parade i anledning af Christian X.s 25 års regeringsjubilæum. 36 lokalkredse var repræsenteret med flag. Samme år etableredes foreningens grundfond. Sendemandsmødet blev afholdt i Vejle. Medlemstallet blev noteret til 5.181. Grosserer Valdemar Schou, der havde været med fra starten og havde gjort en energisk indsats som medlem i hovedbestyrelsen, døde i 1937. Det blev besluttet, at foreningen ville sætte en mindesten på hans gravsted.

II 1938-1963

Jubilæumsåret og årene inden besættelsen
I 1938 rundede Marineforeningen sit første store jubilæum. De første 25 år skulle som sædvanlig fejres med stil. De store fester var i de forløbne år siden stiftelsen blevet et af foreningens sikre virkemidler. Dels bragte de de tidligere orlogsgaster sammen under festlige former, dels synliggjorde de Flådens historie og fortsatte berettigelse i samtiden. Begge dele var udtryk for opfyldelse af foreningens formålsparagraf, ligesom forberedelserne også bragte mange af foreningens medlemmer nærmere på hinanden.

Jubilæumsarrangementet var af et sådant omfang, at både Haandværker-Foreningen, Moltkes Palæ i København, og det overfor liggende Odd Fellow-Palæ blev taget i anvendelse.

På selve jubilæumsdagen, den 30. april 1938, samledes om formiddagen en del af hovedbestyrelsen ved Grosserer Valdemar Schous grav på Assistens Kirkegård for at indvie den mindesten, som foreningens medlemmer og lokalkredse året før ved hans død havde samlet ind til. Efterfølgende blev der holdt hovedbestyrelsesmøde.

Mindestenen, som Marineforeningen rejste på Grosserer Valdemar Schous gravsted i 1938

Den 1. maj, som var en søndag, var den store sal i Odd Fellow-Palæet festsmykket, og var ramme om den mere officielle højtideligholdelse af jubilæet. Den blev overværet af æresformanden Prins Valdemar og Prins Knud. Derudover var Søværnet tilstede med viceadmiral Rechnitzer i spidsen tillige med en række repræsentanter for Søfarten og soldaterforeninger. Ved dette sendemandsmøde blev fire kongelige, nemlig Kronprins Frederik, Prins Knud, Prins Axel og Prins Georg, der alle var uddannet som søofficerer, udnævnt til æresmedlemmer af Marineforeningen.

Foreningens faste ceremoniel med hejsning af Dannebrog blev foretaget, hvorefter formanden, kontreadmiral Carstensen bød velkommen, og efter at »Marineforeningens Festmarch« og »Vift stolt på Codans bølge« var blevet spillet, omtalte han Marineforeningens virke og fremhævede som det bærende for foreningen »kærlighed til konge og fædreland forenet i vort fælles symbol Dannebrog«. Medlem af hovedbestyrelsen konsul Im. Stuhr fremførte derefter på tidligere orlogsgasters vegne en tak til Flåden for den oplevelse værnepligtstiden havde givet. »Vi glemte vist at sige tak den dag, vi blev permitteret«, som Stuhr udtrykte det. Kommandør Paul Ipsen, der var chef for Flådestationen, og i øvrigt et par måneder

Festmiddagen i Moltkes Palæ den 1. maj 1938 i anledning af Marineforeningens 25 års jubilæum

forinden var blevet valgt til næstformand for Marineforeningens hovedbestyrelse, fremførte ved denne lejlighed Søværnets tak til Marineforeningen for at være »en trofast ven og støtte for dansk søværn og dansk søfart«.

Efter frokost gik så det årlige sendemandsmøde i gang på den anden side af Bredgade, i Moltkes Palæ. Der deltog 175 sendemænd repræsenterende 38 afdelinger. I alt bestod foreningen i jubilæumsåret af 5.216 medlemmer fordelt på 45 lokalkredse. En lille fremgang i forhold til de foregående år.

Om aftenen blev der sammesteds afholdt en stor jubilæumsmiddag med deltagelse af foreningens hovedbestyrelse, sendemændene samt et stort antal medlemmer fra hele landet. Æresgæsterne var med æresformanden, Prins Valdemar, i spidsen en lang række repræsentanter for Søværnet og Søfarten. Prins Valdemar holdt en bevæget tale om sit or-

HØJTIDELIGHEDEN
I ANLEDNING AF
MARINEFORENINGENS
25 Aars Jubilæum
DEN 1. MAJ 1938

PROGRAM

1.
Marineforeningens Formand, Kontreadmiral C. Carstensen og Hovedbestyrelsen modtager de Kongelige.
Skandevagt. Honnørmarch.

2.
Marineforeningens Formand anmoder om Tilladelse til at hejse Flaget.
Flaget hejses. Musikken: Honnørmarch. Nationalsangen.

3.
Marineforeningens Formand byder Velkommen.

4.
Musikken: 1) Marineforeningens Festmarch. 2) Vift stolt paa Codans Bølge.

5.
Tale af Marineforeningens Formand.

Fællessang:

Kong Christian stod ved højen Mast
i Røg og Damp,
hans Vange hamrede saa fast,
at Gothers Kiøbe og Hjerne brast,
da sank hver fjendtlig Spejl og Mast
i Røg og Damp.
Fly skreg de, fly hvad flygte kan,
hvo staa med Danmarks Christian
i Kamp.

J. Ewald.

Program for 25-års jubilæumsfesten

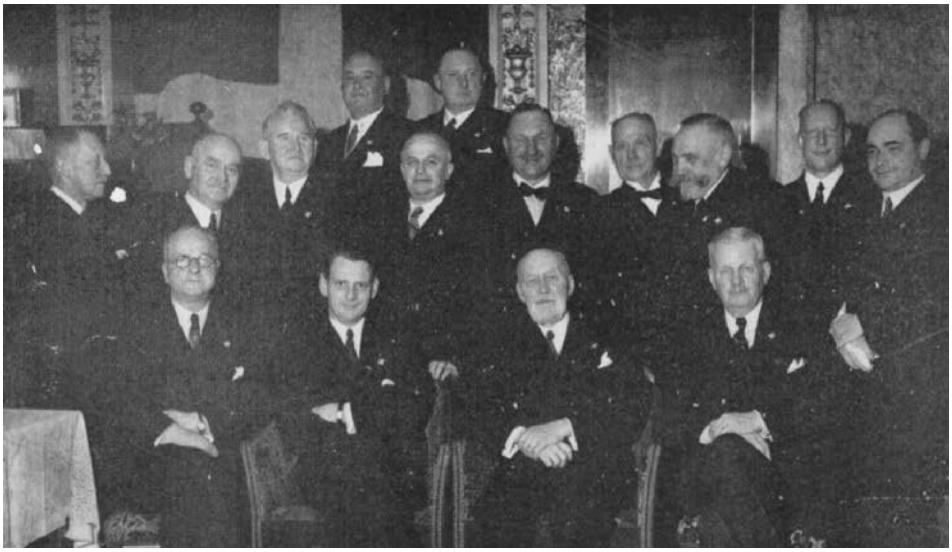

Hovedbestyrelsen samlet til møde den 21. oktober 1939 sammen med Kronprins Frederik, der netop havde overtaget hvervet som Marineforeningens æresformand efter Prins Valdemar

logsliv, og Søværnets hilsen blev fremført af viceadmiral Rechnitzer, der også udtalte sin påskønnelse af det arbejde, som Marineforeningen havde gjort til gavn for Søværnet og dets personel gennem 25 år.

Jubilæumsmiddagen skulle blive Prins Valdemars sidste medvirken i et af foreningens arrangementer. Han afgik ved døden den 14. januar 1939. Som det tidligere er anført, havde han som søofficer altid været meget afholdt blandt de orlogsgaster, der havde tjent under ham, og havde derfor været et naturligt valg som æresformand. Meget karakteristisk stod følgende på bagsiden af et girokort, der indkom i forbindelse med indsamlingen blandt Marineforeningens medlemmer til en krans til æresformandens båre: »Min mand døde i 1930. Togtet med VALKYRIEN var eventyret i hans liv, som han atter og atter vendte tilbage til med glæde og stolthed. Derfor beder min søn og jeg om lov til på hans vegne at være med til at sende blomster til hans gamle chefs båre«. Den pågældende havde som orlogsgast deltaget i VALKYRIENs togt til Asien 1899-1900, hvor Prins Valdemar var skibschef.

Som Prins Valdemars efterfølger som æresformand indvilgede kronprins Frederik i at overtage dette hverv.

Repræsentanter for soldaterforeningerne havde deltaget i festdagen i Odd Fellow-Palæet, og jubilæumsåret blev indledningen til at Marineforeningen søgte samarbejde med andre lignende organisationer. I august 1938 modtog foreningen således en opfordring til at indtræde i Danske

Soldaterforeningers Fællesudvalg. Den 12. november besluttede hovedbestyrelsen, at man ikke ville indmelde sig formelt, men var villig til et samarbejde i sager, som havde interesse for foreningen.

Andre eksterne forbindelser førte imidlertid til et mere formaliseret samarbejde. Det gjaldt således et samarbejde med hen-

holdsvis Kystartilleriforeningen og Motorbådsforeningen, der blev etableret i april 1939. Søværnet havde ved forsvarsordningen af 1932 overtaget Kystbefæstningen fra Hæren, og den kammeratskabsforening, der samlede værnepligtige fra Kystartilleriet, blev derfor under en eller anden form også en del af Søværnets kammeratskabsarbejde. Kystartilleriforeningen var grundlagt 1909. Motorbådsforeningen var en forening, der var blevet dannet i 1926 og samlede ejere af motorbåde, der under krigsforhold var villige til med deres både at hjælpe Søværnet, et slags tidligt marinehjemmeværn.

Marineforeningen indgik en samarbejdsaftale med hver af disse organisationer. I aftalen med Motorbådsforeningen hedder det, »at de to foreninger, om end hver på sin måde, har til formål at virke til gavn for Søværnet, og da det kan have sin betydning for de to foreningers virke, at der finder et samarbejde sted imellem dem…«. I aftalen med Kystartilleriforeningen hed det tilsvarende, »at de to foreninger har til formål at virke til gavn for hver sin del af det fælles søværn …«. Samarbejdet kom mest til at bestå i, at der ved sager af fælles interesse kunne nedsættes udvalg, hvor begge foreninger var repræsenteret. Medlemmerne skulle gives lejlighed til at blive indbudt til at overvære den anden forenings møder. Marineforeningen udsatte desuden en præmie til anvendelse ved Motorbådsforeningens øvelser. Den efterfølgende tyske besættelse af Danmark medførte, at omfanget af dette formaliserede samarbejde blev meget begrænset.

Traditionen tro afholdt Marineforeningen den 9. maj 1939 en højtidelighed i anledning af 75 års dagen for kampen ved Helgoland om bord på fregatten JYLLAND, der nu lå i København. I denne sammenkomst deltog den sidstlevende veteran fra kampen, den 98-årige fhv. vægter Hans Hansen, Maglebylille. Han døde inden årets udgang, og den 16. juni 1940 opsatte Marineforeningen en mindesten på hans grav på Taarnby Kirkegård.

Afsløring af mindesten på veteranen Hans Hansen's grav på Taarnby Kirkegaard

Hans Hansen blev dog ikke den længstlevende veteran fra 1864, idet det kort tid efter lykkedes at spore sig frem til den 94-årige L.H. Klein, der endnu levede og som havde gjort tjeneste i Flåden i 1864. Han havde senere været hovmester hos Prins Valdemar. Frem til sin død i 1943 modtog han årligt en portion af Marineforeningens Veteranfond.

I september 1939 begyndte krigen i Europa, en krig, der året efter bredte sig globalt. Det lykkedes i første omgang Danmark at holde sig neutralt, men den almindelige krigstilstand påvirkede en række aktiviteter i landet, således også for Marineforeningens vedkommende. Samtidig begyndte den så-

kaldte vinterkrig mellem Finland og Sovjetunionen, som påkaldte sig stor interesse i Danmark. Således meldte adskillige danskere sig frivilligt til at deltage i Finlands kamp.

Marineforeningen udloddede i den anledning et modtaget maleri af marinemaleren Fr. Landt blandt medlemmerne. De indkomne midler gik til invalideret personel i den finske marine som følge af krigshandlingerne.

Marineforeningen under besættelsen 1940-45

Forholdene i de første måneder af 1940, hvor også vinteren lagde sig tungt over landet, gjorde at hovedbestyrelsen i februar besluttede at aflyse det årlige sendemandsmøde omkring 1. maj og i stedet forberede et formandsmøde, således som det var praktiseret et par enkelte gange tidligere. På dette tidspunkt kunne man ikke vide, at det af andre grunde alligevel ville have været nødvendigt at aflyse også dette!

Den 9. april 1940 blev Danmark besat af tyske tropper. I den anledning indeholdt maj-nummeret af *Under Dannebrog* en henvendelse fra foreningens formand til medlemmerne. Heri hedder det, at

Vort land må nu bære følgerne af i mange år at have forsømt sit forsvar. En tung skæbne ligger over os. Forbindelsen mellem landsdelene er vanskeliggjort. Under sådanne forhold kan vi ikke holde vor sædvanlige forbindelse mellem afdelingerne indbyrdes og mellem disse og hovedbestyrelsen; selv det formandsmøde, der var planlagt som erstatning for sendemandsmødet, har skæbnedagen den 9. april sat en stopper for. To ting kan imidlertid ingen berøve os: Minderne og Håbet. Vi må bygge vort samvær rundt om i afdelingerne på minderne og det gode kammeratskab, der er opbygget i fredens dage, og samtidig må håbet være ledestjernen, der varsler om andre og lysere tider …

På Christian Xs 70 års fødselsdag den 26. september manifestede foreningen det danske sammenhold ved med en delegation at deltage i en parade for kongen.

Den 23. december 1940 døde kontreadmiral Carstensen, foreningens formand siden 1926. Han blev begravet fra Hellerup Kirke den 27. december under nærværelse af kongen og dronningen samt kronprinsparret.

Efterfølgende blev der blandt foreningens medlemmer samlet ind til en mindesten på hans grav. Den blev afsløret den 9. maj 1941. Indsamlingen dækkede langt mere end omkostningerne ved mindestenen, og det besluttedes derfor for de overskydende midler at oprette Admiral Carstensens Mindefond, hvis afkast skulle anvendes i hans

Marineforeningens medlemmer samlede ind til en mindesten for Kontreadmiral Carstensen. Denne mindesten blev rejst i 1941, men der var samlet så mange penge ind, at det besluttedes at det overskydende beløb skulle anvendes til årligt at uddele Admiral Carstensens Mindebæger til en værnepligtig, der havde uvist eksemplarisk optræden.

Bisættelsen af Marineforeningens formand, kontreadmiral C. Carstensen, fra Hellerup Kirke den 27. december 1940. Bisættelsen blev overværet af Kong Christian X og Dronning Alexandrine samt kronprinsparret.

ånd og til fremme af Marineforeningens formål. Senere besluttede man at konkretisere anvendelsen til to gange om året at uddele »Admiral Carstensens Mindebæger« til en værnepligtig i Søværnet, som i forbindelse med geværskydning havde udvist eksemplarisk optræden. Mindebægeret blev første gang uddelt ved en parade på Holmen den 1. december 1942. Senere blev det ændret til at tildele en værnepligtig og en konstabelelev ved det årlige jubilarstævne på Holmen.

Ved Carstensens død var det naturligt, at næstformanden, kommandør Paul Ipsen, »rykkede op til kommando«, og overtog formandsposten. 32 år efter at han i Tidsskrift for Søvæsen havde foreslået oprettelsen af en flådeforening, stod han nu i spidsen for Danmarks Marineforening. Til den ledige plads i hovedbestyrelsen blev indsuppleret fuldmægtig, søløjtnant (R) G. Honnens de Lichtenberg, der også overtog posten som sekretær. »Nons«, som han kaldtes, blev i de efterfølgende to årtier en markant arbejdskraft for Marineforeningen, som den ildsjæl, han var. Samtidigt benyttede et par andre medlemmer af hovedbestyrelsen skiftedagen til at træde ud.

I foråret 1941 bestod foreningens hovedbestyrelse derefter af
Kommandør Paul Ipsen, formand
Konsul Im. Stuhr, næstformand
Løjtnant Hans P. Rasmussen, kasserer
Fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg, sekretær

Arkitekt E.W. Marston, redaktør af *Under Dannebrog*
Konsul Anton C. Nielsen
Kommandør C. Evers
Grosserer Chr. Bønnelycke
Kriminalassistent Carl Nielsen
Tandlæge Strange-Friis
Købmand H. Petersen
Installatør Overgaard Nielsen
Lokomotivfører V. Jørgensen
Blikkenslagermester Johs. Nissen
Skibsfører Chr. Olsen.

Hovedbestyrelsen besluttede, at der heller ikke i 1941 skulle afholdes sendemandsmøde. Jubilarstævnet blev dog afholdt, ligesom der foregik en del arbejde internt i foreningen. Bl.a. udsendtes et sæt standardvedtægter for afdelingerne, og den 1. august 1941 et særligt emblem til de kasketter, som mange af medlemmerne var begyndt at anvende rundt om i foreningen. For *Under Dannebrog*s vedkommende blev der lidt længere mellem de almindelige artikler, og pladsen i bladet blev i høj grad fyldt ud med indberetninger fra de efterhånden mange lokalafdelinger. Bladet blev i hovedsagen finansieret gennem en lang række mindre annoncer, oftest tegnet af selvstændige handlende og håndværksmestre blandt medlemmerne.

Kommandør Paul Ipsen, der i mange år havde arbejdet for Marineforeningens idé og i mange år tillige havde siddet i hovedbestyrelsen, tiltrådte i 1941 posten som formand for foreningen

Markant var det, at *Under Dannebrog* i 1941 begyndte at indeholde adskillige spalter med navnene på nyoptagne medlemmer i de forskellige lokalafdelinger. Uden en direkte påviselig grund begyndte medlemstallet i 1941 at stige kraftigt og gjorde det i en næsten lodret kurve de følgende år. Der var tale om ca. 1.000 medlemmer pr. år. I januar 1944 nåedes således 10.000 medlemmer. Fremgangen gjaldt også etableringen af nye lokalafdelinger. I september 1940 var Dragør blev optaget som lokalafdeling nr. 50. På samme tidspunkt som medlem nr. 10.000 blev optaget nåede antallet af lokalafdelinger et par måneder efter op på 75. Det vil sige en forøgelse af lokalafdelingerne på 50% på fire år.

Der blev i 1941 afholdt »agitationsmøder« i marineforeningerne i København og Odense og flere andre steder. På disse blev alle interesserede indbudt efter at der var blevet annonceret i dagspressen. På disse møder gav formanden, kommandør Ipsen, en redegørelse for Marineforeningens virke og formål. Manuskriptet til en sådan redegørelse blev gengivet i *Under Dannebrog* i 1941, og giver i koncentreret form en beskrivelse af Marineforeningens idé og arbejde.

I denne redegørelse siger kommandør Ipsen bl.a.

Forside til »Under Dannebrog« 1943, tegnet af marinemaleren, Kommandør Paul Sinding

Marineforeningen søger i det hele at bidrage sit til, at der skabes kendskab til og forståelse af vort søværn og af vor søfarts betydning for vort land, idet det er Marineforeningens faste overbevisning, at dette er en livsbetingelse for vort folks eksistens.

Ifølge Marineforeningens love er al politik forbudt inden for foreningen, og det har været godt det samme, men til politik hører ikke kærlighed til og respekt for vor konge, vort flag, vort forsvar og vort land, tværtimod, det er vort ankers holdebund, og den, der ikke nærer disse følelser, hører ikke hjemme i vor forening.

….

Som De vil forstå af det, jeg her har udtalt, er vor forening langt fra alene en selskabelig forening, hvis virke – som jeg har hørt folk sige – er at spise gule ærter og flæsk og drikke snaps. Vi vedkender os gerne, at vi holder af gule ærter og snaps, vi holder af gode, glade, hyggelige sammenkomster med godt humør, en god historie og en munter sang, men vor livsopfattelse, vor stræben og vor dybe og oprigtige interesser er at opfylde foreningens formål, og disse formål er klart angivet i den første paragraf i vore love.

…

Jeg opfordrer Dem alle til at virke for tilgangen til Marineforeningen, for at den kan vinde frem i indflydelse og betydning; De kan trøstigt gøre det, for det er sjældent, at nogen fortryder at være bleven medlem, og gør han det, så er det værst for ham selv.

Hvor meget formandens pep-talk hjalp på medlemstallet er vanskeligt at sige, men en del af den øgede tilgang må utvivlsomt også søges i, at mange under besættelsesårene sluttede op omkring de nationalt betonede foreninger og selskaber. Dertil kom på samme tid, at Marineforeningen etablerede et samarbejde med den nye organisation Folk & Værn, der søgte at mindske den kløft mellem befolkningen og forsvaret, som den politiske udvikling mellem de to verdenskrige havde skabt. Samarbejdet bestod bl.a. i at Folk & Værn udsendte en lang række officerer som foredragsholdere rundt omkring i landet, herunder også i Marineforeningens lokalafdelinger. Samarbejdet med Folk & Værn blev i efteråret 1942 formidlet af kommandørkaptajn Godske de Lichtenberg, der senere skulle blive formand for Marineforeningen.

Den øgede medlemstilgang blev fulgt op af udsendelsen af en ny og revideret sangbog for foreningen

Efter en afbrydelse på to år kunne Marineforeningen atter den 10. maj 1942 holde sendemandsmøde, denne gang i København. Æresformanden, kronprins Frederik

deltog i den efterfølgende middag sammen med den nyudnævnte chef for Søværnskommandoen, viceadmiral A.H. Vedel.

Siden stiftelsen var hovedbestyrelsen blevet valgt direkte på de årlige sendemandsmøder af det antal sendemænd de enkelte lokalafdelinger havde lov til møde med. Selv om hovedbestyrelsen bestod af 15 medlemmer var det ikke alle lokalafdelingerne, der følte sig tilstrækkeligt godt repræsenteret. Som tidligere nævnt havde antallet af lokalafdelinger passeret 50. Det her nævnte problem omkring repræsentativiteten havde været fremme et par gange, og i 1942 besluttede formanden sammen med hovedbestyrelsen at gøre noget ved det.

I *Under Dannebrog* januar 1943 fremsatte formanden derfor forslag om en distriktsinddeling inden for Marineforeningen. Formand, næstformand, sekretær og kasserer skulle vælges direkte af samtlige sendemænd. Derudover skulle hovedbestyrelsen bestå af en repræsentant for hvert af distrikterne. Dog skulle lokalafdelingerne i det københavnske område vælge to repræsentanter. Lokalafdelingerne uden for København blev opdelt i ni distrikter, der hvert valgte en repræsentant, som så blev medlem af hovedbestyrelsen. På denne måde opretholdt man antallet på 15 medlemmer. Endvidere fordelte man de siddende hovedbestyrelsesmedlemmer mellem distrikterne,

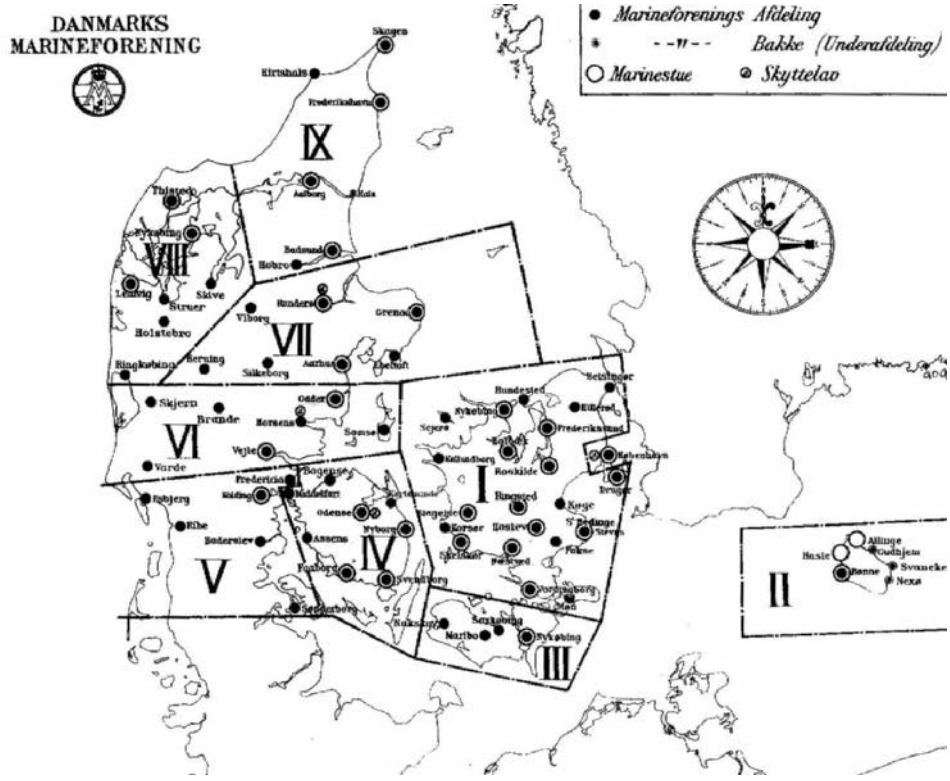

Forslag til distriktsinddeling i 1943

Marineforeningens kasket og kasket-emblem 1941

således at systemet først trådte i funktion ved disses lovmæssige afgang. Ordningen blev uformelt sat i gang med det samme for at blive prøvekørt. Senere skulle den formelt vedtages. Distriktsordningen har eksisteret lige siden. Som det blev anført ved forelæggelsen af forslaget, præciserede ordningen Marineforeningens landsdækkende karakter, samtidig med at afdelingernes selvstyre fastholdtes. Ordningen skulle endvidere sikre, at foreningen ikke under den kraftige vækst faldt fra hinanden.

Foreningen havde ganske vist 30 års jubilæum ved sendemandsmødet i Slagelse den 9. maj 1943, men dette fandt man ikke på grund af tiderne burde markeres specielt. Der blev dog udsendt et særnummer af *Under Dannebrog* med forsiden trykt i farver. I dette nummer opridsedes hovedlinierne i foreningens historie, ligesom de forskellige formænd fik en mere fyldig omtale.

På sendemandsmødet konstateredes med glæde, at antallet af Marinestuer nu var oppe på 34. Formanden redegjorde for samarbejdet med soldaterforeningerne omkring den indsamling, der under overskriften *Soldatens og Orlogsgastens Dag* skulle finde sted samme år den 6. juli. Formålet var at indsamle midler til en fond til hjælp for værnepligtige i Hæren og Søværnet. På selve dagen den 6. juli 1943 indsamledes i alt 140.000 kr. Disse midler blev der brug for efter den 29. august 1943, hvor mange værnepligtige havde behov for hjælp.

Da den sidste veteran fra 1864 var afgået ved døden, ophævedes på sendemandsmødet den særlige Veteranfond, der i stedet fremover indgik i Grundfonden. Endvidere indførtes et 25-års tegn samt et mærke, der skulle bæres af æresmedlemmer af Marineforeningen.

På sendemandsmødet i 1942 diskuteredes endnu engang indmeldelseskriterierne. Der var stemning for, at man kun kunne optages, hvis man havde aftjent sin værnepligt i Søværnet, »de blå kravers princip«, som det kaldtes. Fra talerstolen blev det for at understøtte dette krav hævdet, at Marineforeningen var en **marine**-forening. I den anledning udtalte formanden, at

I og for sig er antallet af medlemmer jo ikke et mål for foreningens kvalitet, det er vigtigst naturligvis at have de rette medlemmer; mænd, der er besjælet af en rette ånd og vilje, men jo flere vi er, i højere grad vinder vor forening i betydning og indflydelse til gavn for vort land og folk. Det er derfor vor pligt at sørge for god tilgang af de rette mænd, fordi manden med leen jo stadig gør lyst i vore rækker.

I foråret 1943 udsendtes både en nyttig og savnet håndbog for lokalafdelingerne og en hverve-brochure, som skulle sætte yderli-

Københavns Marineforenings Musikkorps oprettet 1943

gere skub i den øgede tilgang af medlemmer, som man oplevede i disse år.

I 1943 oprettedes *Marineforeningens Københavns Afdelings Musikkorps* på initiativ af direktør Folmer Larsen. I *Under Dannebrog* blev der annonceret efter musikudøvende drenge og unge, der helst skulle være sønner af medlemmer i Marineforeningen. For egen regning engagerede Folmer Larsen en musikdirigent og betalte anskaffelsen af instrumenter og alle udgifter, der var forbunden med driften af musikkorpset. Det kom til at bestå af 20 drenge og unge fra 12-18 år, der iklædt orlogsuniformer, gjorde god fyldest ved de arrangementer, som foreningen gennemførte i årene fremover. Fra 1945 overtog Københavnsafdelingen selv driften af musikkorpset.

Fra juli 1945 og ind i 1950erne eksisterede et musikkorps dannet af afdelingen i Hjørring. 1948-49 var der også et musikkorps i Frederiksberg afdelingen, men det indgik i Hjemmeværnet.

Den 29. september 1943 flyttedes Marineforeningens hovedkontor fra St. Strandstræde 9 til Havnegade 55 i København.

Ved sendemandsmødet den 14. maj 1944 var medlemstallet 10.680. Der var stadig

Havnegade 55, 2.sal, hvor Marineforeningen havde kontor 1943-1970

Marineforeningen på Sejrø fører det restaurerede kirkeskib tilbage til Sejrø Kirke den 6. april 1944

gang i oprettelsen af lokalafdelinger. I 1943 og 1944 og frem til maj 1945 blev der således oprettet intet mindre end 13 lokalafdelinger. I disse sidste besættelsesår var mange af foreningens lokalafdelinger aktive i forbindelse med opsætningen af mindesten og –mindeplader for søhelte, veteraner og søkrigshistoriske begivenhed og kirkeskibe, alt sammen for at synliggøre og erindre om vor maritime historie og den forpligtelse, som denne gav danskere. Som eksempel kan nævnes Ebeltoft afdelingens opsætning i 1943 af en mindesten for Knud Nielsen Benstrup, Søetatens skibskonstruktør i 1730rne, som henlevede sine sidste år i Ebeltoft.

En model af fregatten JYLLAND, som direktør H.F. Larsen havde skænket Københavnsafdelingens skyttelav, besluttede man at forære Tårnby Kirke til ophængning som kirkeskib. Primus motor i denne beslutning var sognepræst Mogens Strunge, Tårnby Kirke, der var medlem af Marineforeningen, og senere virkede som foreningens »skibsprovst« ved adskillige lejligheder. Overdragelsen skete ved en større højtidelighed den 29. juni 1941. Efter Mogens Strunges tilskyndelse gik flere lokalafdelingen ind i arbejdet med at vedligeholde og opsætte kirkeskibe i de respektive kirker inden for deres område. Det var derfor oplagt, at Marineforeningen gik ind i arbejdet med den registrering af kirkeskibe, der blev igangsat i 1945 af Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Der blev dannet en komité, som skulle stå for registrering og vedligeholdelse af landets mange kirkeskibe. I denne komité repræsenteredes Marineforeningen af såvel Mogens Strunge som foreningens sekretær G. Honnens de Lichtenberg.

Det grundlæggende arbejde med registreringen af kirkeskibene blev tilvejebragt ved at et spørgeskema udsendtes i *Under Dannebrog* og i Præsteforeningens Blad. Her hjalp lokalafdelingerne til med oplysninger. Siden har Marineforeningen deltaget i dette arbejde.

Af indlysende grunde kunne jubilarstævnet i 1944 ikke afholdes på Holmen. I stedet blev der på grundlovsdagen den 5. juni holdt en parade på Søndre Toldbod i København. Frokosten blev indtaget om bord på fregatten JYLLAND, der lå ved Langebro. Aftenfest blev gennemført i Studenterforeningen.

En planlagt mindefest den 1. juli 1944 i anledning af 300 året for Søslaget på Kol-

Sognepræst Mogens Strunge, Tårnby Kirke

Jubilarstævnet den 5. juni 1944. Flaget føres til højre fløj ved paraden foran Toldboden. Forrest Marineforeningens senere formand Kai Hertz

berger Heide kunne derimod ikke gennemføres. Medlemmerne måtte til gengæld nøjes med i *Under Dannebrog* at læse den kantate, som Carl Dumreicher havde skrevet og som skulle have været reciteret ved denne lejlighed. Carl Dumreicher var bibliotekar ved Universitetsbiblioteket, og havde aftjent sin værnepligt i flåden. Han var medlem af Marineforeningen og var såvel interesseret i som vidende om sømilitære forhold og Flådens historie. Dette fremgår imidlertid ikke af hans øvrige produktion som historisk forfatter, men han skrev løbende digte til *Under Dannebrog*, og blev efter Axel Juels fratræden en slags husdigter for Marineforeningen.

E.W. Marston, *Under Dannebrog*s redaktør, meddelte dette år, at han ønskede at fratræde som redaktør. Dette skete med augustnummeret. Det følgende nummer blev redigeret af kontoret, og fra 1. januar 1945 overtog sekretæren G. Honnens de Lichtenberg tillige posten som redaktør. Marston forblev i hovedbestyrelsen frem til 1948, hvor han fratrådte og udnævntes æresmedlem.

Medlem nr. 10.000 – formandens status 1944

Fra begyndelsen af besættelsen oplevede Marineforeningen som nævnt en kraftig tilgang af nye medlemmer. I januar 1944 blev medlem nr. 10.000 indmeldt i Hjørring lokalafdeling. I den anledning modtog afdelingen en søofficerskårde. Den var udsat af formanden til ophængning i den afdeling, hvor medlemsnummer 10.000 blev indmeldt. Kården havde tilhørt kontreadmiral Schultz, som formanden var i familie med. Allerede samme år ved afholdelsen af sendemandsmødet var medlemstallet på 10.680.

For formanden, kommandør Paul Ipsen, var dette en god anledning til at publicere en artikel »Lidt om Marineforeningen« i Tidsskrift for Søvæsen, som han i øvrigt selv var redaktør for. En tilsvarende pep-talk til søofficererne og Søværnet havde i tidsskriftet været fremført af den daværende formand i 1924 – 20 år før. Titlen på Ipsens artikel var den samme som artiklen i 1924. Formålet var også det samme, nemlig at udbrede kendskabet til Marineforeningens virke og den good-will for Søværnet, som foreningen stod for, samt at opfordre flere søofficerer til at melde sig ind.

I Ipsens artikel hedder det bl.a. at

Mange, ikke mindst inden for Marinen, opfatter Marineforeningen som en udelukkende selskabelig forening for tidligere værnepligtige ved Søværnet. Men Marineforeningen har videregående formål. Lige fra dens stiftelse har dens formål i henhold til dens loves § 1 væ-

ret: at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i Marinen.

Senere hedder det, at

Marineforeningen har altid mødt største forståelse og velvilje hos Søværnets ledelse, og dens afdelinger rundt i landet har på deres side også søgt at yde deres indsats over for Flåden, så langt deres evner rækker, hvilket mange i Flåden vist gerne bevidner. Den er inden for Søværnet blevet angrebet, fordi den ikke i de for vore værn så vanskelige år efter sidste verdenskrig tog mere aktiv del for Forsvaret i den store politiske strid; men en af foreningens paragraffer indeholder den særdeles rigtige bestemmelse, at »al politik er udelukket af foreningen«. Man skal imidlertid kende Marineforeningen meget dårligt for ikke at vide, at den dybe undertone i foreningen uforandret gennem tiderne har været for et effektivt søværn, uanset medlemmernes øvrige politiske anskuelser, og Marineforeningen har sikkert ydet en ikke ringe indsats ved at holde denne anskuelse levende i alle lag af befolkningen, selv om den ikke optrådte på den politiske arena. Det er kun at håbe, at spørgsmålet »for og imod forsvaret« ikke længere vil skabe principielle politiske modsætninger.

Til trods for den stærkt øgede tilgang og foreningens mange afdelinger er denne en fast sammentømret enhed, der tæller mænd af alle samfundslag i sine rækker. Selv om tilgangen af Marinens befalingsmænd og faste personel har været stigende, så er det et stærkt udtalt ønske inden for foreningen, at mange flere af disse vil melde sig ind i dens rækker og deltage i dens arbejde til gavn for vort fremtidige søværn.

Det er tydeligt her, at Marineforeningens akilleshæl fortsat var bestemmelsen om at foreningen ikke kunne drøfte eller fremføre »politiske anskuelser«. Lige så tydeligt er det, at Kommandør Kiærs forslag om at skelne mellem »partipolitik« og »nationale spørgsmål« ikke havde kunnet praktiseres.

Ipsens artikel er også et vidnesbyrd om, at man i mellemkrigsårene var stødt på den holdning, at Marineforeningen i udtalelser burde dog have protesteret mod den reduktion og destruktion, som både Søværnet og hele forsvaret var offer for. Med rette så formanden lys for enden af tunnelen. Dels var medlemstallet siden 1940 næsten fordoblet dels havde befolkningens holdning til at forsvare sig undergået en ændring inden for ganske få år. Politikerne havde også generelt ændret holdning til dette spørgsmål. Karakteristisk for denne holdning udtalte den so-

»Under Dannebrog«s forside 1946

cialdemokratiske politiker Julius Bomholt i 1942, at »jeg er tilbøjelig til at tro, at vi har lært mere af de sidste 2 års virkelighed end af de foregående 50 års militærdiskussioner!«.

Da formanden den 15. april 1944 fyldte 60 år og fik skænket et maleri af marinemaleren Fr. Landt, der forestillede artilleriskibet PEDER SKRAM, blev han hyldet ved en frokost. Ved denne udlovede kommandør Ipsen, stærkt tilskyndet af den medlemstilgang Marineforeningen havde, atter et håndvåben til den lokalafdeling, der fik indmeldt medlem nr. 12.000. Der var denne gang tale om en søofficerssabel, som gennem længere tid havde været i hans families eje. Han havde næppe forestillet sig, at dette medlemstal ville blive nået lidt over et år senere, i august 1945! Æressablen tilfaldt Marstal afdelingen.

Befrielsen – medlemstallet topper

I begyndelsen af 1945 besluttede hovedbestyrelsen at aflyse sendemandsmødet dette år. Det viste sig at være en klog beslutning. Begivenhederne i de første dage af maj dette år havde sikkert ikke gjort det muligt at gennemføre et eventuelt planlagt sendemandsmøde.

Jubilarstævnet kunne heller ikke blive til noget, men det blev til gengæld gennemført den 26. august samtidig med at man besluttede permanent at flytte det til august i stedet for som hidtil i foråret. Det har siden været afholdt på den søndag, der ligger nærmest den 29. august, mindedagen for Flådens sænkning i 1943.

Jubilarstævnet på Holmen, der nu kunne benyttes igen, blev kædet sammen med en storstilet mindefest i Odd Fellow-Palæet for faldne under besættelsen, og blev Marineforeningens første større manifestation efter besættelsens ophør. Overalt sporedes der et nyt håb for fremtiden og for genopbygning af den danske flåde.

Til jubilarstævnet mødte 400 deltagere, samtidig med, at Marineforeningens medlemstal nu havde passeret en ny rekord i form af 12.000 medlemmer. Efter parade på Holmen blev jubilarerne sejlet til Kvæsthusbroen og gik med musik og flag igennem byen til Odd Fellow-Palæet, hvor en lang række repræsentanter for myndigheder og samarbejdspartnere med æresformanden, Kronprins Frederik sammen med kronprinsesse Ingrid i spidsen overværede højtideligheden sammen med jubilarer og øvrige medlemmer.

Carl Dumreicher, der selv var 40 års jubilar, var atter blevet overtalt til at skrive en kantate i dagens anledning. Flådens sænkning og det nye håb for fremtidens flåde rammer Dumreicher markant i sin kantate med versene:

Vi sænkede Flaaden i Lejet.
Det sved som et Saar.
En Fortid gik under,
Men ikke vor Frihed og Ære.
Paa køle til kommende Skibe
Kan Beddingen bære.
En Dag gaar vi atter paa Broen
-- for Holmen bestaar.

Nu drøner atter Sixtus' Voldkanoner,
Saa Røgen atter ruller over Havnens Spejl.
Nu lever atter Flaadens Traditioner,
Og Haabet sætter dristigt Sejl paa Sejl.
Nu vil vi høre Smedjens travle Hamre
Og se dens Amholt sprude røde Stænk.
Nu bøjer man i alle Værkstedskamre
Sig over Tegnebord og Arbejdsbænk.

For vi vil sætte Gjøs i nye Stævne
Og løbe ud og rette vort Kompas.

Nu kan vor Vilje mødes med vor Evne,
Saa Flaaden atter faar sin vante Plads.
Paany skal Skibet hilse Bølgeskummet
Og Morgentaagen over Kattegat,
Mens Solens Guldbaad sejler gennem Rummet,
Og det er Gry igen og ikke Nat.

Denne fest er i Marineforeningens annaler noteret som et højdepunkt og en mærkedag. Ikke mindst den meget store tilslutning gjorde festen til en af foreningens store dage.

Den 19. maj 1946 afholdtes sendemandsmøde i Odense. Karakteristisk for tiden stod der nederst på programmet »Emblem bæres. Sangbog og Smørmærker medbringes«. Marineforeningen havde nu 90 lokalafdelinger og 13.693 medlemmer, et antal, der ikke siden er overgået i foreningens historie. På mødet var den på prøve igangsatte distriktsordning stadig til diskussion. Efter besættelsens ophør var det første gang Marineforeningens øverste organ var samlet, og det var derfor naturligt, at man dels var optaget af hvorledes forsvaret ville blive genopbygget, herunder Flådens fremtidige struktur og opgaver, dels af opgøret med dem, som ikke havde udvist en national værdig holdning under den tyske besættelse.

I forbindelse med det første spørgsmål fremkom der overvejelser over hvorledes Marineforeningens lokalafdelinger kunne bringes i forbindelse med den opbygning af hjemmeværnsforeninger, der pågik netop i 1946. Samtidig udsendtes fra sendemandsmødet en resolution, hvori man henstillede til regering og rigsdag, at

lægge al vægt på genopbygningen af det danske søværn. Ligeledes udtaler sendemandsmødet ønsket om, at vor søfart og dermed beslægtede erhverv fremmes under hensyn til den store betydning, de har for vort land.

Vedrørende det andet spørgsmål besluttede man at overlade til de enkelte lokalafdelingers bestyrelses afgørelse evt. eksklusion af

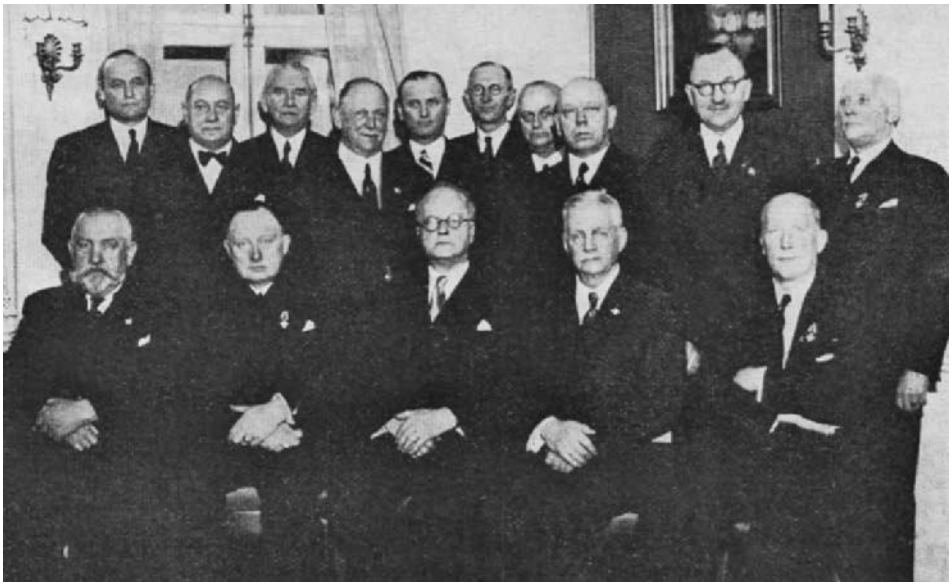

Hovedbestyrelsen samlet 1946

et medlem, »som ikke har vist sig værdig til at være medlem«. En sådan eksklusion kunne ankes til hovedbestyrelsen, der tog den endelige beslutning. I flere lokalafdelinger blev der nedsat særlige udvalg, som skulle undersøge om der var brug for eksklusioner. Dette fandt sted enkelte steder, men ud fra det historiske materiale ses der kun meget få steder at have været gennemført sådanne eksklusioner.

Tiden var inde til atter at genoptage forbindelsen mellem Søværnet og Marineforeningerne. Det havde været fast praksis, at de enkelte lokalafdelinger tog kontakt til Flådens skibe, når de i forbindelse med øvelser eller andre opgave lagde ind til de danske provinshavne.

Et besøg af fregatten NIELS EBBESEN i Randers den 13. juli 1946 blev starten på den særlige by-adoptionsordning som siden har eksisteret for Flådens skibe og farvøjer. I forbindelse med besøget stod byen og turistforeningen sammen med Randers Marineforening for et større arrangement med bl.a. kransenedlægning ved statuen af Niels Ebbesen og en fest, der afsluttedes med »en svingom, hvor blå orlogsgaster svang de Randers piger uden at tænke på laks og handsker«, som det hedder i referatet fra begivenheden i *Under Dannebrog*. Stemningen var så god, at man i Randers besluttede at adoptere NIELS EBBESEN, en fadderskabsordning, der hurtigt blev fulgt op af andre byer. Omkring 10 fadderskaber blev gennemført inden for de første par år, og den 27. november 1948 blev »den store fadderskabsdag« gennemført. På denne dag blev alle de adopterede skibe modtaget i deres respektive adoptionsbyer. Den ordning praktiseres fortsat i dag alle steder med den lokale marineforening som aktiv deltager og arrangør.

Parade foran statuen af Niels Ebbesen i Randers den 13. juli 1946 i anledning af besøg af fregatten »Niels Ebbesen«, der blev adopteret af byen

Marineforeningen og Det maritime Hjemmeværn

Ved afslutningen af den tyske besættelse i maj 1945 stod man med et politisk og sikkerhedsmæssigt problem i Danmark. Store mængder håndvåben var fra Storbritannien blevet nedkastet til modstandsbevægelsen. Hvad skulle man gøre med alle disse våben, der var spredt over hele landet? De udgjorde tydeligvis en sikkerhedsrisiko. At forlange disse våben indleveret til myndighederne blev anset for en umulig opgave, især fordi hele situationen havde politiske undertoner. I nogle kredse inden for modstandsbevægelsen var man usikker over for den politiske udvikling efter krigen, og mange ville ikke give deres våben fra sig før de vidste, hvor det hele bar hen.

Løsningen blev politisk anset for at være, at våbenbesiddelse blev legaliseret gennem en eller anden form for organisation. Fra regeringens side søgte man først forbindelse med den danske skyttebevægelse, men her viste der sig store praktiske problemer med at pludselig at få integreret et så stort antal personer. Resultatet af overvejelserne blev dannelse af hjemmeværnsforeninger.

På et stort møde i Odense den 9. juni 1945 med repræsentanter for de mange fraktioner inden for modstandsbevægelsen besluttedes det at danne de Danske Hjemmeværnsforeninger, »der med rod i folket og i forbindelse med hær, flåde og flyvevæsen skal være beredt til at forsvare landets selvstændighed«. En landsledelse trådte sammen den 25. oktober 1945, og det første landsmøde blev afholdt den 16. marts 1946. Antallet af medlemmer i disse hjemmeværnsforeninger var ca. 45.000!

Det var naturligt, at denne udvikling nøje blev fulgt af mange af Marineforeningens medlemmer, der da også rettede henvendelse til hovedbestyrelsen angående muligheden for at Marineforeningen på en eller anden måde kunne indgå i dette samarbejde. Efter at hjemmeværnsforeningerne havde holdt deres første landsmøde, ville nogle se handling fra Marineforeningens

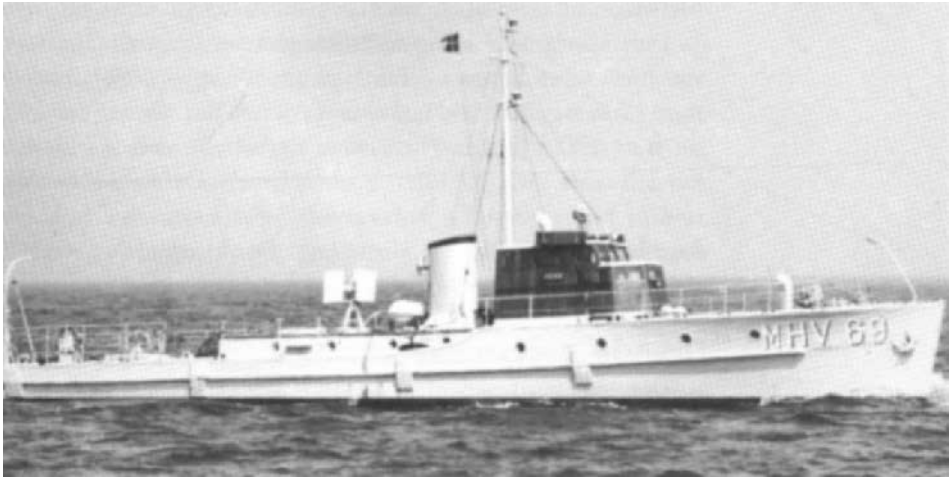

MHV69 1960

side. Henvendelserne blev drøftet på et hovedbestyrelsesmøde den 23. marts 1946. Som følge af dette fremkom formanden med en udtalelse i april-nummeret for *Under Dannebrog*. Kommandør Ipsen slog her til lyd for, at man væbnede sig med tålmodighed og afventede de forhandlinger, der foregik mellem forsvarsministeren og hjemmeværnsforeningerne. Ventetiden, udtalte han, kunne anvendes ved at foreningens skyttelav søgte kontakt med De Danske Skytte- og Gymnastikforeninger. Endvidere hedder det i udtalelsen, at

Så meget kan der dog siges, at der i hjemmeværnsspørgsmålet allerede er tænkt på Marineforeningens medlemmer, med særlige sømilitære opgaver langs kysterne og i havnene.

Hvor formanden havde denne viden fra, og hvad tanken egentlig var, kan ikke ses.

Den 18. maj 1946, dagen før sendemandsmødet, udsendte Søværnskommandoen en skrivelse med overskriften »Vedrørende Hjemmeværn«. I denne hed det, at

Hele spørgsmålet om hjemmeværnet og dets forhold til de regulære værn kan forventes taget op til behandling i Forsvarskommissionen og løst i forbindelse med de kommende forsvarslove. Søværnskommandoen påregner, at kommende hjemmeværn vil komme til at løse visse opgaver i tilknytning til søværnet.

Dette kan bedst karakteriseres som at sparke sagen til hjørne. Spørgsmålet var naturligvis fremme på sendemandsmødet. Under mødet gav formanden atter udtryk for, at løsningen af hjemmeværnsspørgsmålet, set ud fra Marineforeningens synspunkt, måtte afvente en række uafklarede forhold. Denne afventende holdning blev af flere medlemmer opfatter direkte som modstand mod at der blev etableret en forbindelse mellem Marineforeningen og hjemmeværnsforeningerne. Som følge af dette meldte næstformanden i Lyngby-afdelingen, postmester E.C. Larsen, sig ud af Marineforeningen i protest og udsendte en indbydelse til dannelsen af et marinekompagni under hjemmeværnsforeningerne. Stiftelsen foregik den 31. maj 1946 på restaurant Lottenborg lige over for Sorgenfri Slot, hvorfra Prins Knud, der jo var æresmedlem af Marineforeningen, gav sin tilslutning til marinekompagniet. Flere andre steder blev der også dannet den slags marinekompagnier af medlemmer af Marineforeningen uden hovedbestyrelsens medvirken.

På et møde i Aarhus i september 1946, hvor repræsentanter for Søværnet, Hæren og lokalafdelingen af Marineforeningen var til stede, stiftedes Aarhus Hjemmeværns Marine-Kompagni samt en kvindelig marinedeling. Dette skete i forståelse med chefen for Jydske Marinekommando, der stillede instruktører og faciliteter til rådighed for marinekompagniet.

Samme år stiftedes marinekompagnier eller maritime afdelinger af de lokale hjemmeværnsforeninger i henholdsvis Nykøbing F. og Nakskov.

I erkendelse af, at medlemmerne ikke ønskede, at man afventede arbejdet i en forsvarskommission, tog hovedbestyrelsen i efteråret 1946 kontakt til Danske Hjemmeværnsforeninger, og i december-nummeret af *Under Dannebrog* blev resultatet af forhandlingerne offentliggjort i form af en »Redegørelse for de foreliggende muligheder for Marineforeningens deltagelse i hjemmeværnsarbejdet«.

Det fremgik af denne, at det ikke var muligt at oprette et selvstændigt Marine-Hjemmeværn, som Marineforeningen stod for, på grund af den aftale, der var indgået

mellem Krigsministeriet og de danske hjemmeværnsforeninger. Marineforeningens medlemmer kunne melde sig ind i de stedlige hjemmeværnsforeninger. Indmeldelse af 5-10 medlemmer fra Marineforeningen kunne få lov til at danne deres egen gruppe, og 25-50 kunne danne deres egen deling. Hvis der var tale om 100-200 medlemmer kunne disse danne en selvstændig ny hjemmeværnsforening med egen bestyrelse. Fælles for disse indmeldelser var, at de indmeldte kunne indgå i løsning af maritime opgaver i forbindelse med kyst- og havnedistrikterne, men ellers i princippet skulle arbejde med de fastsatte lokale hjemmeværnsopgaver. Den her nævnte mulighed eksisterede altså sideløbende med de sporadisk dannede marinekompagnier. Sagen om et maritimt hjemmeværn synes i denne omgang at være afsluttet for hovedbestyrelsens vedkommende.

I slutningen af 1947 fremkom i *Under Dannebrog* et indlæg, hvori et medlem fortsat efterlyste dannelsen af en selvstændig landsdækkende Marinehjemmeværnsforening med tilknytning til Søværnet, der ville være en maritim pendant til hjemmeværnsforeningerne. Formandens svar var, at

Marineforeningens hovedbestyrelse kan principielt slutte sig til indsenderens ønske om, at der oprettes et særligt maritimt hjemmeværn under Søværnskommandoen, idet den ganske slutter sig til den opfattelse, at der foreligger adskillige opgaver i vort havomflydte land, som kun kan løses ved indsigt i maritime forhold og derfor kun under sømilitær ledelse. Men de af regeringen givne bestemmelser og de af Søværnskommandoen udstedte direktiver må givetvis til enhver tid følges af Marineforeningen.

I et indlæg i *Under Dannebrog* fra januar 1948 afviste en kompagnichef for Hjemmeværnsforeningens Stabskompagni tanken om et selvstændigt maritimt hjemmeværn med ordene »Et hjemmeværn kan naturligvis aldrig få opgaver at løse ude på søen; sådanne er og bliver Marinens sag. Et hjemmeværns opgaver vil i første række være bevogtningsopgaver – naturligvis på landjorden…« .

Derefter gled diskussionen om Marineforeningens rolle i hjemmeværnsspørgsmålet ud, bl.a. fordi der 16. juli 1948 blev oprettet et statsligt hjemmeværn med virkning fra 1. april 1949. Der var nu mulighed for overalt at oprette marineafdelinger inden for hjemmeværnsdistrikterne. Under betegnelsen Det Maritime Hjemmeværn (DMH) var de en del af Hjemmeværnet, men samlet operativt underlagt Søværnskommandoen. Spørgsmålet om det maritime indslag i hjemmeværnsideen, som havde optaget Marineforeningens medlemmer i nogle år, var dermed blevet løst på en tilfredsstillende måde. I 1952 blev hjemmeværnsordningen yderligere reguleret, og fra 1961 blev betegnelsen Marinehjemmeværnet. På sendemandsmødet i 1952 og ved artikler i *Under Dannebrog* redegjorde medlem af foreningens hovedbestyrelse, kommandør G. de Lichtenberg, der blev den første hjemmeværnsflotilleinspektør, for Det Maritime Hjemmeværns opbygning og opgaver. Tanken var at rekruttere Marineforeningens medlemmer til DMH, og han opfordrede samtidig Marinehjemmeværnets personel til at melde sig ind i Marineforeningen.

Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger

Som det tidligere er nævnt, havde der eksisteret en flådeforening i Sverige siden 1906, og omkring stiftelsen af Marineforeningen i

1913 havde der en kort overgang været forbindelse til svenskerne, men da man i Danmark valgte marineforeningstypen gled denne kontakt ud. Der var derefter ikke noget nordisk indslag i Marineforeningens virke frem til slutningen af 1930rne.

Efter inspiration fra Marineforeningen dannedes den 7. maj 1935 i Stockholm *Föreningen Flottans Män.* Formålet var svarende til den danske forenings, men med hovedvægten på det kammeratlige samvær. Foreningen skulle være forbindelsesled mellem det tjenstgørende personel og de tidligere værnepligtige i den svenske marine. Der blev også oprettet lokalafdelingen, den første i 1936 i Eskilstuna, senere bl.a. i Malmø i 1937, en afdeling, som danskerne snart kom i tæt kontakt med.

Her spillede sjökapten T.A. Frederiksson, der var medlem af bestyrelsen for Flottans Män, en stor rolle. Han kom under den tyske besættelse fra Malmø ofte sejlende til København, og i den forbindelse var han en hyppig gæst i Marineforeningens Københavnsafdeling. Han var overbevist om, at når krigen var slut, måtte der etableres et tættere samarbejde mellem de to nordiske marineforeninger.

Ved jubilarfesten i august 1946 var formand og næstformand for Flottans Män i Malmø blandt gæsterne. Et gennembrud i samarbejdet kom den 8. marts 1947, hvor Flottans Män i Malmø fejrede 10 året for sin oprettelse. Ved dette arrangement var Marineforeningen repræsenteret. Såvel kommandør Ipsen som den svenske forenings formand, konteramiral Marc Giron gav i deres taler udtryk for håbet om at de to foreninger ville knytte sig tættere sammen. Samme år deltog repræsentanter fra Marineforeningen i Flottans Mäns sommerstævne og et fælles dansk-svensk marinestævne blev afholdt i Tårnby-Dragør den 15. juni. Efterfølgende blev der knyttet en række forbindelser mellem danske og svenske lokalafdelinger.

Ved et marine- og soldaterforeningsstævne i Næstved i sommeren 1947 var der en norsk søofficer til stede, og efter at have fået orientering af de fremmødte repræsentanter fra Marineforeningen og talt med kommandør Ipsen, besluttede han at søge at oprette en tilsvarende marineforening i Norge.

Den 24. november 1948 mødtes en kreds af interesserede i Oslo med kronprins Olav i spidsen og stiftede Norges Orlogsforbund. Marineforeningen var repræsenteret af Honnens de Lichtenberg. Orlogsforbundet skulle have samme formål som den danske marineforening. Der viste sig imidlertid en række vanskeligheder for denne nye sammenslutning, der først rigtig kom i gang den 8. januar 1953.

Udbygningen af det dansk-svenske samarbejde fortsatte i et øget tempo. En markant begivenhed i denne forbindelse var fejringen i Karlskrona af *Svenska Flaggans Dag* den 6. juni 1948, hvor Marineforeningen var repræsenteret. Den 19. februar 1949 indviedes i Vadstena efter dansk forbillede den første af Flottans Mäns marinestuer.

Ved jubilarstævnet den 28. august 1949 deltog Flottans Mäns generalsekretær H.Schulze. Han reciterede her en versificeret hyldest til det nordiske marinekammeratskab. Et sted hedder det i denne hyldest, at

Vi tala skilda språk. Men havets röst
fortoner lika i var sjömans bröst.
En man i Flottans Män har samma mening
som en kamrat i Dansk Marineforening.
Och Norges Orlogsman instämmer i
vår sång, han sjunger samma melodi.

Ett sant kamratskap, varmt och djupt och ärligt är er och vår förenings stora mål.

Den 27.-28. januar 1951 blev der i København afholdt et stort anlagt svensk-dansk marineforeningsstævne, og i en oversigtsartikel i *Under Dannebrog* i 1952 får man et indtryk af at samarbejdet med gensidige venskabsafdelinger i de to lande var meget udbygget.

I en årrække indgik de nordiske marineforeninger i de nordiske militære kammeratskabsstævner, der blev afholdt skiftevis i de tre nordiske lande, men marineforeningerne gik senere over til at afholde deres egne nordiske orlogsstævner.

Foreningens dagligdag 1947-56

Ved sendemandsmødet den 18. maj 1947 måtte det konstateres, at medlemstilgangen var stoppet og faldet ganske lidt. Men foreningen og lokalafdelingerne fortsatte deres virke for at udbrede kendskabet til Flådens historie og så godt som det var muligt at støtte Søværnet i de meget travle år, der fulgte efter krigens ophør, hvor Flåden måtte bygges op fra bunden på grund af begivenhederne den 29. august 1943.

Foreningen udsendte 1947 et hæfte om Søkrigsvåben forfattet af kommandørkaptajn R. Steen Steensen. Det var en opsummering af udviklingen af søkrigsmidlerne under den 2. verdenskrig. Indtægten af salget skulle tilfalde fonden bag Admiral Carstensens Mindebæger. Desværre blev salget ikke af det forventede omfang.

Marineforeningen var repræsenteret ved bisættelsen af Christian X den 30. april 1947.

En velynder gjorde det muligt for Marineforeningen at overdrage faner til Søofficersskolen 31. oktober 1947. Til de to faner – en gallafane og en dagligfane – havde arkitekt E.W. Marston fra hovedbestyrelsen tegnet smukke bronzestøbte fanespyd med inskriptionen »Søe Cadet Compagniet 1701 – Kadetkorpset 1947«. Den ene fane – gallafanen – var af silke, og blev indviet ved at der blev slået søm i for *Kongen, Fædrelandet og Kadetkorpset* af henholdsvis viceadmiral A.H. Vedel, kommandør Ipsen og chefen for Søofficersskolen, kommandør von Lowzow. Den blev anbragt på chefens kontor. Dagligfanen blev opplantet i skolens forhal. Begge faner er i dag opstillet i Søværnets Officersskoles forhal.

I 1948 påbegyndtes traditionen med andagt og kranselægning ved Mindeankret i Nyhavn juleaftensdag, og dette arrangement afholdes i samarbejde med Sømandskirken. Heri deltager repræsentanter for de maritime forbund, og mange af foreningens medlemmer møder op for at hædre dem, der omkom på havet under de to verdenskrige. Formanden for Sømandskirken holder en andagt, og afdelingerne i distrikt I lægger på skift en krans ved ankret.

Antallet af medlemmer faldt i perioden 1947-56 med et par hundrede om året og var i 1956 på 10.666, et tal, der svarede til medlemstallet i 1944. Men nye lokalafdelinger blev fortsat oprettet, ligesom indretningen af marinestuer fortsatte. I 1950 blev i Bogense indrettet Marinestue nr. 50. Antallet af lokalafdelinger nåede i 1947 92, og i 1956 nåedes nr. 100, som var afdelingen i Godthåb, Grønland, med den legendariske bagermester Albert Echwald som formand. Reelt var antallet af lokalafdelinger på dette tidspunkt dog lidt mindre, fordi et par af lokaldelingerne ophørte eller ikke var »under kommando« i en periode.

Faneindvielsen på Søofficersskolen. Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, chefen for Søværnskommandoen, viceadmiral A.H. Vedel, mens skolechefen, kommandør K.K. von Lowsow, slår det 3. søm i for Kadetkorpset

Marineforeningens æresformand, Frederik IX, blev den 11. marts 1949 50 år, og foreningen hyldede ham for hans interesse for Danmark som sønation og for hans interesse for foreningen. I flere lokalafdelinger fejrede man på denne dag æresformanden, og de storkøbenhavnske afdelinger havde i National Scala samlet ca. 900 til en storstilet Kongefest. Om eftermiddagen havde formanden overrakt kongen en gave fra foreningen, et maleri af marinemaleren Fr. Landt.

En salgsliste fra 1. november 1949 viser, at Marineforeningen på dette tidspunkt efterhånden havde oparbejdet et stort antal medlemseffekter, som kunne rekvireres af medlemmerne, såsom kasketemblemer, slips, manchetknapper, postkort og lignende.

I hele den her behandlede delperiode varetog lokalafdelingerne en række af de opgaver, som var blevet Marineforeningens virkeområde, således afholdelse af foredrag, kransenedlægninger, indvielse af kirkeskibe, modtagelse af Flådens skibe under besøg i havnene, skydning i skyttelavene med afholdelse af landsskyttestævner og udveksling af besøg fra især svenske venskabsbyer. For hovedkontoret var afholdelsen af jubilarstævner årligt en stor administrativ og i øvrigt bekostelig opgave. *Under Dannebrog* udsendtes og indeholdt i overvejende grad stof fra lokalafdelingerne samt annoncer. Det var tydeligt, at det var vanskeligt at skaffe res-

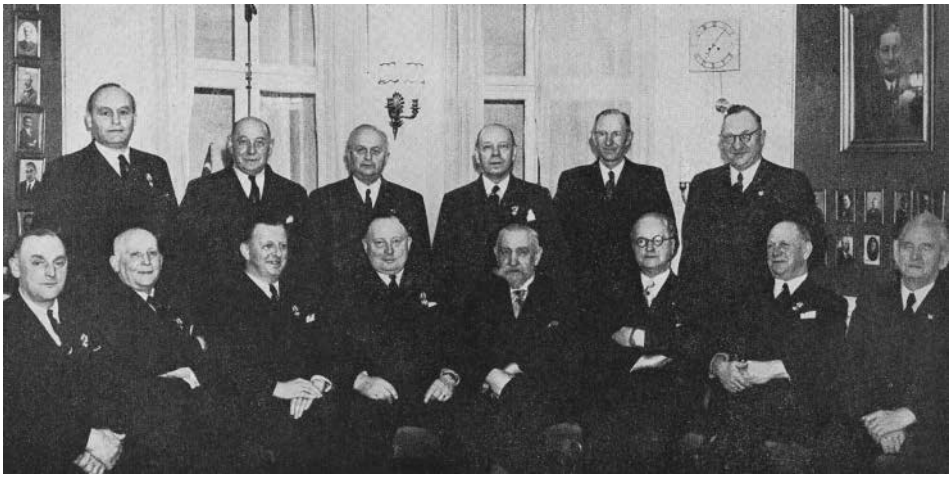

Hovedbestyrelsen samlet i 1949

sourcer til et større fremstød for bladet, der fortsat redigeredes af foreningens sekretær, G. Honnens de Lichtenberg.

I 1953 ville Marineforeningen blive 40 år, men allerede i 1949 tilbød et forlag at udsende en bog om Marineforeningen. Den

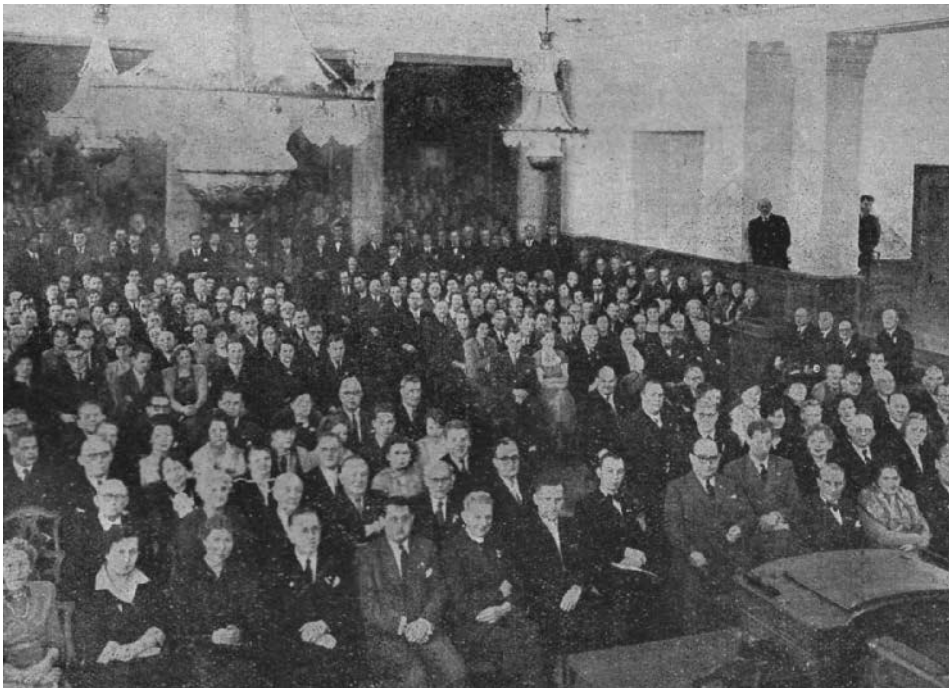

Dansk-svensk marineforeningsstævne i København i 27. – 28. januar 1951. Deltagerne ses her i Rigsdagens Fællessal

udkom under titlen *Marineforeningen i Danmark Vort Søværn – Vor Søfart* og blev redigeret af Paul Ipsen og Honnens de Lichtenberg. Den var på ca. 450 sider og foreningens historie udgjorde ca. halvdelen af siderne, de resterende var fremstillinger af Flådens og den danske søfarts historie. Hovedforeningens historie byggede på den grundlæggende fremstilling, som E.W. Marston havde udarbejdet i anledning af 25 års jubilæet i 1938. Denne blev så suppleret op til udgivelsestidspunktet af Honnens de Lichtenberg. Dertil kom de enkelte lokalafdelingers historie, som derved meget værdifuldt for foreningen blev samlet for første gang. Alt i alt var den stort anlagte bog en landvinding for Marineforeningen og dens muligheder for at markere sig udadtil.

Korea-krigens udbrud i 1950 medførte beslutningen om, at Danmark skulle bidrage med en maritim humanitær indsats, og i januar 1951 afsejlede hospitalsskibet »Jutlandia« fra København under Røde-Kors flag og med kontreadmiral Carl Hammerich som chef. Marineforeningen skænkede ved denne lejlighed et flag til skibet, der efter 3 togter først endeligt vendte hjem i 1953. Under togterne havde skibets meget sammensatte civile besætning behandlet over 6.000 tilskadekomne civile og militære fra begge sider.

m.s. Jutlandia ud for Koreas kyst

I anledning af 150 året for Slaget på Reden gennemførte Marineforeningen i samarbejde med Kystartilleri-kystdefensionsforeningen den 2. april 1951 en storstilet mindehøjtidelighed i Odd Fellow-Palæet. Der var taler af forsvarsministeren Harald Petersen og af kontreadmiral E.M.Dahl. Skuespiller ved Det kgl. Teater Poul Reumert og kgl. kammersanger Einar Nørby sammen med Studenter-Sangforeningen sørgede for at højtideligheden fik en stilfuld ramme.

Forud for det verdensomspændende ekspeditionstogt med 'Galathea II' i 1952 skænkede Marineforeningen et orlogsflag til skibet.

Året 1953 blev præget af foreningens 40 års jubilæum. På selve dagen den 30. april var der kransenedlægninger og reception i Styrmandsforeningen i samme bygning, hvor hovedkontoret lå. Foreningen opfordrede til i stedet for at give gaver, at der blev indbetalt beløb til Marineforeningens Grundfond. Om aftenen var der fest i National Scala.

Sendemandsmødet i København den 16.-17. maj blev der også gjort lidt mere ud af på grund af Marineforeningens 40 års jubilæum. Til jubilæumsmiddagen var repræsentanter fra Flottans Män og Norges Orlogsforbund inviteret. Ved mødet blev det nystiftede *Marineforeningens æresanker* overrakt til to medlemmer for fortjenstfuld indsats for foreningen. Der måtte atter konstateres medlemsnedgang. Antallet af medlemmer var 11.843 fordelt på 96 lokalafdelinger. I 72 af disse var der indrettet marinestuer og 12 af lokalafdelingerne havde skyttelav tilknyttet. Grundfondens fundats blev opdateret.

I anledning af jubilæet optoges i *Under Dannebrog* april 1953 en lang række hilsner,

Mindehøjtideligheden i Odd Fellow Palæet den 2. april 1951 i anledning af 150 året for Slaget på Reden

Jubilæumsmiddagen i Moltkes Palæ i anledning af Marineforeningens 40 års jubilæum i 1953

som foreningen havde modtaget. De er interessante, fordi de giver et ganske godt indtryk af over hvor stort felt foreningen arbejdede, og at der var glæde over det arbejde, som blev udført.

Den 22. maj 1955 blev der afholdt sendemandsmøde i Fredericia. Medlemstallet var faldet og et par af lokalafdelingerne havde måttet opgive. I sin årsberetning diskuterede formanden hvad årsagen til denne svigtende interesse kunne være. Ipsen mente, at fædrelandskærligheden fortsat var usvækket, men han konstaterede en manglende interesse for forsvaret og derigennem for Søværnet. Han var også inde på, at de små årgange, der blev indkaldt før og under krigen, kunne være en medvirkende årsag til en reduktion i rekrutteringsgrundlaget.

På sendemandsmødet meddelte kommandør Ipsen, at han efter 16 år ville fratræde som formand det efterfølgende år. Dette blev beklaget af sendemændene, der under pkt. Eventuelt spontant hyldede formanden.

Sendemandsmødet i Hjørring den 13. maj 1956 blev så kommandør Ipsens sidste. Han fremhævede foreningens struktur som optimal, og opfordrede til at man ikke ændrede den. Medlemstallet var 10.666. Selvom det i 1946 havde været oppe på 13.693 og altså på 10 år var faldet 25%, så var der på den anden side tale om en fordobling i forhold til da Ipsen overtog formandsposten i 1940. På dette tidspunkt var medlemstallet 5.600. Dette kom formanden også ind på i sin afskedshilsen til Marineforeningen:

Siden min tiltrædelse som formand i 1940 er såvel antallet af afdelinger som af medlemmer fordoblet. Grundfondens formue er 3-doblet og Admiral Carstensens Fond dannet. Også antallet af marinestuer og skyttelav er væsentlig forøget. Samarbejdet med de skandinaviske broderforeninger er indledt og Marineforeningens organisation udbygget, by-adoption af Flådens skibe er iværksat m.m. Alt uden at der er sket brud på Marineforeningens oprindelige struktur eller ændret ved dets formål. Men skønt der således er fremgang og resultater at opvise, så kan det dels ikke nægtes, at vi i de senere år har haft en medlemstilbagegang dels at afdelingernes og hovedforeningens økonomi er svag, samt at medlemsbladet som følge deraf er reduceret. … Mit sidste ønske er, at det må lykkes fremtidens mænd at føre Marineforeningen videre til gavn og ære for vort søværn og vor søfart og til glæde for et voksende antal medlemmer.

Kommandør Ipsen havde utvivlsomt været en central skikkelse i Marineforeningens virke siden dens start, ligesom hans formandstid havde været en glansperiode for foreningen. Ipsen afgik ved døden allerede fem år efter, han var fratrådt som formand, i 1961 i en alder af 77 år.

Fregatten JYLLAND efter krigen

Siden slutningen af 1930erne havde Marineforeningen ikke beskæftiget sig med bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND. Efter 1950 skulle Marineforeningen imidlertid atter blive inddraget i disse bestræbelser.

Den manglende vedligeholdelse under besættelsen havde taget hårdt på den gamle fregat. Den 22. januar 1947 blev der på et møde på Holmen fremlagt resultatet af en undersøgelse, der vurderede at det ville koste ca. 160.000 kr. at sætte skibet i stand. Søværnet var mest indstillet på at lade det ophugge. Staten ejede formelt skibet, men brugsretten var overgivet til Komiteen til Fregatten Jyllands Bevarelse. I februar 1948

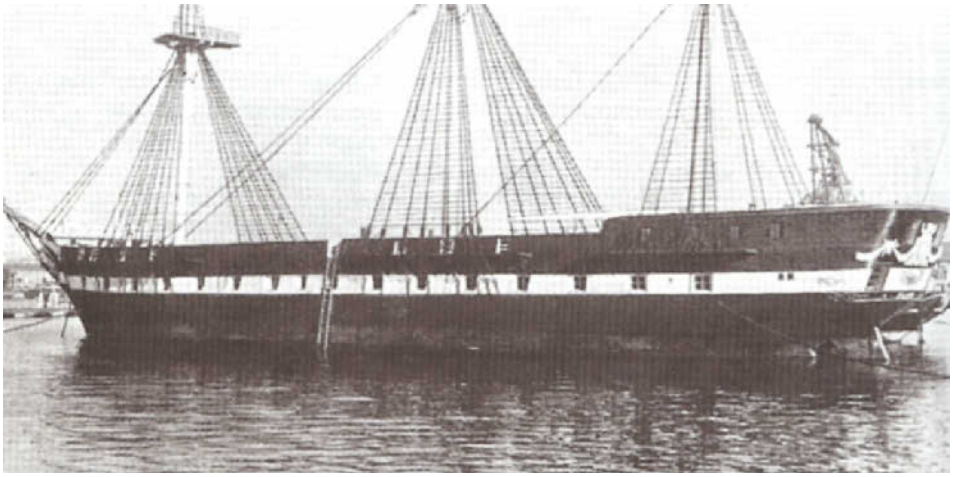

Fregatten JYLLAND ca. 1950

blev fregattens fremtid atter diskuteret i dagspressen. Det blev refereret, at sognepræst Mogens Strunge, Tårnby, foreslog, at hvis Marineforeningens næsten 14.000 medlemmer hver gav 5 kr. til fregatten, så ville der være gode chancer for at få nedbrydningen standset.

Den 22. september 1950 afholdtes et nyt møde hos viceadmiral A.H. Vedel. Her fik Komiteen og bestyrelsen for fregattens venneselskab at vide, at en hovedreparation nu skønnedes at ville koste ca. 600.000 kr., og at en vedligeholdelse ville stå i ca. 40.000 kr. om året.

I *Under Dannebrog* kunne man i december 1950 læse et indlæg fra et af Marineforeningens medlemmer, der atter bragte fregatten ind i foreningens overvejelser. På dette tidspunkt var Langeliniepavillonen efter besættelsens schalburgtage endnu ikke genopført, og indsenderen foreslog derfor, at fregatten blev grundsat i beton lige ud for en genopført Langeliniepavillon. Fregatten blev derved et vartegn for Københavns havn og kunne samtidig indgå i Langeliniepavillonens sommerservering. Og så kunne der i øvrigt også indrettes en marinestue om bord. Indlægget sluttede:

Om det skal være Marineforeningen, Fregatten Jyllands Venner eller andre institutioner, der skal føre tanken ud i praksis, kan ikke siges her, men med det fremsatte forslag ville der åbne sig en mulighed for at bevare vor sidste sejlfregat, og det omdiskuterede pavillonproblem ville finde en smuk og overkommelig løsning.

Indlægget skabte på ny debat om Marineforeningens eventuelle engagement i fregatsagen, som mange medlemmer stadig fandt var en oplagt opgave for foreningen. I maj 1951 foreslog kommandør F. H. Kjølsen, næstformand i venneselskabet, i pressen, at fregatten blev sænket under fuld militær honnør. Søværnet var – som nævnt – ikke indstillet på at redde fregatten, og en endelig beslutning om ophugning ville blive taget efter den 1. maj 1952. Sagen var, at man fra Søværnets side var mere interesseret i at få etableret et egentligt orlogsmuseum, og skønnede at ressourcer anvendt på

fregatten ville forsinke eller blokerede for et sådant museums etablering.

Den 20. april 1952 blev der imidlertid taget initiativ til dannelse af et bredt sammensat fællesudvalg, der skulle overtage fregatsagen. Det kom til at bestå af repræsentanter for Selskabet Fregatten Jyllands Venner, Turistforeningen, Foreningen til Søfartens Fremme, Marinehistorisk Selskab – og Marineforeningen. Det nye fællesudvalg holdt møder med forskellige ministre og dette forhindrede eksekveringen af den dødsdom, som var afsagt over fregatten. Fregatsagen forblev dog endnu nogle år uafklaret. Fællesudvalget nedsatte et særlig sagkyndigt udvalg til undersøgelse af fregattens tilstand. Formanden for dette udvalg var kommandør Ipsen. I 1957 indgik Nationalmuseet i Fællesudvalgets arbejde, og sagen begyndte at bevæge sig. I 1960 flyttedes fregatten til Ebeltoft, hvor Fællesudvalget sammen med kommunen søgte at igangsætte en restaurering af fregatten. Placeringen i Ebeltoft skyldtes et initiativ fra den lokale marineforening.

Fregatten JYLLAND 2013

Fra 1952 var Marineforeningen således formelt inddraget i bestræbelserne for at bevare fregatten. Støtten til fregatten indgik da også i adskillige lokalforeningers arbejde. Status for fregatsagen ses ofte omtalt på sendemandsmøderne, ligesom indlæg til støtte for bevaringen af fregatten blev optaget gennem årene i *Under Dannebrog*. I 1971-79 var Marineforeningens formand, kommandørkaptajn Kai Hertz, formand for Venneselskabet, og Marineforeningens arbejde for fregatten blev derefter mest kanaliseret gennem hans virke i Venneselskabets og som medlem af Fællesudvalget.

Den 1. februar 1979 erstattedes Fællesudvalget med Den selvejende Institution fregatten JYLLAND med Marineforeningen som medstifter og med sæde i institutionens repræsentantskab.

Ved en donation i 1989 fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal renoveredes fregatten fuldstændigt og stod færdig i 1994. Med denne restaurering, der kostede omkring 50 mill. kr. fik fregatsagen efter 80 års bestræbelser sin endelige løsning.

Ny formandsperiode 1956-64

Kommandør Godske de Lichtenberg, der blev valgt til Marineforeningens nye formand på sendemandsmødet i 1956, var en velkendt kapacitet inden for foreningen. Han havde siddet i hovedbestyrelsen, og havde i mange år arbejdet med udbredelse af kendskab til forsvaret og Søværnet og dermed med de generelle relationer mellem folk og forsvar. 1942-47 arbejdede han således

Kommandør Godske de Lichtenberg, der var Marineforeningens landsformand 1956-64

for værnenes oplysningskontor, som bl.a. arrangerede foredrag rundt omkring i landet, herunder i Marineforeningens lokalafdelinger. Han var blevet pensioneret i 1947, men blev genindkaldt og udnævnt til kommandør (R). 1952-59 var han den første flotilleinspektør for Det Maritime Hjemmeværn. Derefter formand for Marineforeningen 1956-64. Ikke overraskende indførte den nye formand en ny fast rubrik i Under Danneborg vedrørende »Nyt fra Det Maritime Hjemmeværn«.

I forbindelse med bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND havde tanken om få indrettet et egentligt orlogsmuseum været fremme, og mange havde set de to projekter som konkurrenter. I Marineforeningen havde man støttet begge projekter. I *Under Dannebrog* var der gennem adskillige indlæg udover fregatsagen også blevet slået til lyd for at Flåden fik sit eget museum. Den 12. marts 1958 åbnede Orlogsmuseets Udstilling i Nikolaj Kirkebygning, København. En begyndelse var gjort og blev hilst velkommen i Marineforeningen, der også var repræsenteret ved åbningen.

Marineforeningen var også repræsenteret ved den stort anlagte mindehøjtidelighed på Sjællands Odde den 22. marts 1958 i anledning af 150 året for kampen ud for Odden. Frederik IX deltog i højtideligheden. På samme måde højtideligholdt Søværnet sammen med Marineforeningen 150 års dagen for kampen ud for Falsterbo den 20. oktober 1808, hvor kanonbåde fra Flåden angreb en fjendtlig konvoj i Øresund, der var eskorteret af linieskibet AFRICA. De faldne ligger begravet på St. Magleby Kirkegård, hvor der også er opsat en mindesten.

Rønne stod for sendemandsmødet i 1958. Medlemstallet var 9.833 fordelt på 96 lokalafdelinger. Formanden kom ind på de mindearrangementer, som Marineforeningen havde været repræsenteret ved, ligesom flere lokalafdelinger var involveret i opsætningen af mindesmærker af betydning for formidlingen af landets sømilitære historie. Foreningen havde deltaget i den såkaldte Forsvarets Dag, der blev afholdt i København 12.-15.juni 1958, et arrangement, der ikke som forventet blev en fast foreteelse.

Som noget nyt besluttede Marineforeningen at udsende en mærkatserie i 1958 under overskriften »Glimt fra Dansk Søværn og Søfart«. Det var tanken, at der hvert år i seks år skulle udsendes et ark à 25 mærkater med fem motiver. Efter de seks år var der udsendt 30 forskellige mærkater, der så kunne indklistres i et samlehæfte. Mærkaterne kunne anvendes på breve o.lign. Hensigten var naturligvis at skaffe penge specielt til afholdelsen af 50 års jubilæet i 1963 og give synliggørelse. Der blev taget godt imod disse mærkater, som foreningen i nogle år havde meget glæde af.

En dansk-amerikaner, der deltog i jubilarstævnet i 1957 tog hjem til Los Angeles og fik under Den danske Soldaterforening i USA oprettet en marineforening, som af hovedbe-

Omslaget på jubilæumsheftet i anledning af Marineforeningens 50 års jubilæum i 1963. Tegnet af orlogskaptajn H. Haar

styrelsen betragtedes som lokalafdeling. Den fik dog ikke nogen langvarig eksistens.

Den 30. april 1963 kunne Marineforeningen fejre sin 50-årige beståen. Der blev traditionen tro nedlagt kranse ved Prins Valdemars sarkofag samt på stifteres og tidligere formænds gravsteder. På dagen fandt der også overrækkelser sted af jubilæumsplatter til Chefen for Søværnet, Stiftelsen Georg Stages Minde samt på Danmarks Fiskerihøjskole i Snoghøj. Om formiddagen var der reception i Søofficers-Foreningen, hvor *Marineforeningens Jubilæumsmarch*, komponeret af Jan Maegaard, spilledes første gang. Derefter var der frokost med deltagelse af æresformanden, Frederik IX. Hver lokalafdeling kunne sende én repræsentant til dette arrangement.

I forbindelse med jubilæet udsendtes et særnummer af *Under Dannebrog*. Omslaget var i farver og forsiden var tegnet af orlogskaptajn H. Haar som en modernisering af den forside, tegnet af Vilh. Arnesen, der prydede de første numre af *Under Dannebrog*.

Sendemandsmødet blev i jubilæumsåret afholdt i København den 18.-19. maj. I forbindelse med mødet steg hovedbestyrelsen om bord i en af Søværnets motortorpedobåde og udkastede en blomsterkrans på Reden til minde om Slaget på Reden den 2. april 1801. Ligeledes foregik der et *jubilæumsskibsmodel-optog* fra Gefion Springvandet og til Mindeankeret ved Nyhavn. Mødet sluttede med middag i Moltkes Palæ.

Marineforeningens status var på dette tidspunkt 9.178 medlemmer fordelt på 95 afdelinger med 15 skyttelav. Af væsentlige beslutninger på mødet kan nævnes, at det blev vedtaget endeligt at igangsætte distriktsordningen, der formelt havde kørt som en prøveordning siden 1943. Den skulle gælde fra 1. januar 1964.

Hovedbestyrelsen udvidedes til 17 medlemmer. Formand, næstformand, hovedkassereren og sekretæren skulle fortsat vælges direkte af sendemændene på det årlige sendemandsmøde. Lokalforeningerne skulle fremover inddeles i 13 distrikter, som hver skulle vælge en repræsentant til hovedbestyrelsen. De 11 distrikter havde gennemsnitlig 7 lokalafdelinger hver. Dertil kom Bornholm, der udgjorde et selvstændigt distrikt og Distrikt XIII, som omfattede de oversøiske afdelinger i Grønland og USA.

1964 blev naturligt præget af 100-året for krigen 1864. Rundt omkring i landet højtideligholdt soldaterforeningerne sammen med Marineforeningen og dennes lokalafdelinger 100-året for krigen og de forskellige

mindedage, der er knyttet til denne, ligesom der også blev nedlagt kranse ved mange af de faldnes grave. Således nedlagde hovedbestyrelsen ved næstformanden Otto Maegaard en krans den 18. april på lieutenant W.B. Jespersens grav på Holmens Kirkegård. Han faldt om bord på panserbatteriet ROLF KRAKE som den eneste søofficer i forbindelse med kamphandlingerne denne dag.

100-årsdagen for kampen ved Helgoland 9. maj 1864 blev også mindet markant af Marineforeningen. Der blev nedlagt krans ved Edouard Suensons statue ved Nyboder, og ved en række veteraners grave. I Kristiansand i Norge, hvor de faldne fra kampen ligger begravet, blev også markeret en større højtidelighed, hvor Marineforeningen var talrigt repræsenteret. En højtidelighed blev og markeret ved fregatten JYLLAND i Ebeltoft.

Den 7. marts 1964 blev formanden, kommandør G. de Lichtenberg 70 år, og ved det efterfølgende sendemandsmøde den 24. maj ønskede formanden ikke at fortsætte. Han fratrådte og blev udnævnt til æresmedlem. Som ny formand blev valgt kommandørkaptajn Kai Hertz.

Mindesten over Tordenskiold 1958

Den norske marinehistoriker og søofficer Rolf Scheen havde været med ved de første forsøg på at etablere Norges Orlogsforbund, og havde gode forbindelser i Danmark. Han var i øvrigt dansk gift. En af hans danske forbindelser var Marineforeningens sekretær og redaktør G. Honnens de Lichtenberg. I *Under Dannebrog* refererede redaktøren i juli 1957 en artikel, som Rolf Scheen havde skrevet i den norske avis Aftenposten om, hvordan han under en rejse i Nordtyskland mente at have fundet stedet, hvor duellen, i hvilken Tordenskiold døde i 1720. I litteraturen om Tordenskiold kunne man blot læse, at duellen fandt sted den 12. november 1720 ved landsbyen Gleidingen på grænsen mellem Hildesheim og Hannover.

Rolf Scheens rejse blev fulgt op af undersøgelser på stedet af den norske skibsreder R. J. J. Halle. Marineforeningen tog nu også sagen op, og et samarbejde blev indledt mellem Norges Orlogsforbund, Marineforeningen og skibsrederen. Marineforeningens deltagelse blev støttet af Brygger J.C. Jacobsens Mindelegat.

Honnens de Lichtenberg og R. Halle fandt i de lokale tyske arkiver en lang række værdifulde oplysninger, der ikke tidligere havde været tilgængelige for historikerne. De tyske lokalmyndigheder var indstillet på at samarbejde omkring dette projekt. Duelstedet blev nærmere påvist, og det blev besluttet, at de to marineforeninger sammen med den norske skibsreder skulle foranledige rejst en mindesten over Tordenskiold på det påviste duelsted. Det er placeret mellem landsbyen Rethen i Hannover og Gleidingen i Hildesheim, hvor der fra vejen går en skråning ned mod engen Sehlwiese.

Halle fremskaffede en dertil egnet granitsten på 3,5 tons fra Hankø i Norge, der blev forsynet med inskription. Stenen blev af den norske marine fragtet til Frederiksstad, hvor skibsrederen sørgede for søtransporten til Hamburg. Herfra blev den transporteret med hjælp fra Carlsberg Bryggeriernes Exportafdeling til bestemmelsesstedet.

Mindestenen blev afsløret på Tordenskiolds dødsdag den 12. november 1958 af formændene for henholdsvis Marineforeningen og Norges Orlogsforbund. Til stede var en lang række repræsentanter bl.a. fra den norske og den danske flåde samt tyske,

Kontreadmiral Aa. Linde taler ved afsløringen af mindestenen for Tordenskiold i Gleidingen den 12. november 1958

danske og norske myndigheder. Rolf Scheen og R. Halle var selvfølgelig også til stede. På den ene side af stenen står blot anført TORDENSKIOLD, på den anden siden står TRONDHEJM 1690 – SEHLWIESE 1720.

De lokale tyske myndigheder havde fulgt projektet, og borgmesteren kunne meddele, at området omkring mindestenen var under udbygning til beboelse, og at man havde besluttet at kalde vejen, der gik forbi mindestenen, for Tordenskioldstrasse. En skole, der var under opførsel i nærheden, kom til at hedde Tordenskiold-Schule.

Rektoren for den nye skole rettede i 1964 henvendelse til den danske og norske ambassadør i Vesttyskland om fremskaffelse af et portræt af Tordenskiold, som skolen var opkaldt efter, et ikke urimeligt ønske. Med støtte fra Carlsberg Mindelegat bad Marineforeningen maleren Daniel Hvidt om at lave en kopi af det Tordenskiold-portræt, der er ophængt i Søofficers-Foreningen i København.

Den 13. maj 1965 blev dette portræt af Honnens de Lichtenberg overrakt den lokale borgmester, som gav gaven videre til skolens rektor.

Området omkring mindestenen og det lille anlæg, der blev etableret i forbindelse med denne, har siden undergået store ændringer på grund af den udbygning, der er sket af det anlagte villakvarter. Mindestenen står der stadig, og har medført, at Marineforeningen og de lokale myndigheder, især skolen, helt op til nu har haft kontakt med hinanden, og udvekslingsbesøg er blevet gennemført.

Projektet omkring denne mindesten blev et udtryk for et dansk-norsk samarbejde og blev også et udtryk for et usædvanligt initiativ fra Marineforeningens side i forbindelse med dens varetagelse af minderne fra den danske marinehistorie.

1963-1988

Ny skipper – kursen justeres 1964-79

Med valget af kommandørkaptajn Kai Hertz til landsformand for Marineforeningen i 1964 bemærker man nye momenter i forhold til tidligere. De hidtidige formænd havde været enten kontreadmiraler eller kommandører. Som kommandør P. Ipsen var han stadig tjenstgørende, da han lod sig vælge til formand. 1961-68 var han chef for Søværnets Havariskole, og afgik først på dette tidspunkt.

Kai Hertz kendte godt Marineforeningen indefra og havde ved flere lejligheder været dirigent på foreningens sendemandsmøder. Han repræsenterede den ny generation af søofficerer, og greb en række forhold an på en anderledes måde. Kai Hertz kom til at sidde frem til 1979, en af de længere formandsperioder, og han kom da også til at påvirke udviklingen af foreningen i denne periode.

Ved den første hilsen til medlemmerne i *Under Dannebrog* kunne det også konstateres, at stilen hos den nye formand var lidt anderledes. Han bemærkede, at foreningslivet i Danmark på dette tidspunkt synes at stagnere, men opfordrede til at foreningens nu 50-årige idé blev fastholdt, og sluttede:

Fremgang heri skal opmuntres, stilstand og tilbageskridt bekæmpes – det kræver hver mands indsats, og det skylder vi vore forgængere inden for Marineforeningen. – Dens formål er det værd.

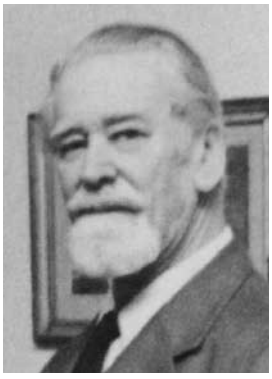

Kommandørkaptajn Kai Hertz. Marineforeningens formand 1964-79

Allerede på sendemandsmødet i Randers den 9. maj 1965 kunne den nye formand glæde sig over, at den nedgang i medlemstallet, der havde været en kendsgerning siden højdepunktet i 1946, nu synes at bremse lidt op. Medlemstallet var steget fra 8.932 til 9.111, der var fordelt på 95 afdelinger. I alt var der siden stiftelsen blevet oprettet nominelt 105 afdelinger. Implementeringen af distriktsordningen, som de Lichtenberg nåede at indføre i sin endelige form, var nu gennemført, og var med til at forbedre samværet mellem lokalafdelingerne. På mødet fratrådte den mangeårige landskasserer, orlogskaptajn Janus Sørensen, der blev udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen som påskønnelse af hans indsats. Han blev på mødet afløst af orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen.

På dette sendemandsmøde blev der også drøftet et emne, som med mellemrum er blevet taget op på disse møder. Marineforeningen fik som det er anført tidligere meget hurtigt tilladelse til at anvende et orlogsflag med foreningens mærke i øverste felt. Men det måtte ikke hejses udendørs på flagstang, hvad der altid havde generet en del af foreningens medlemmer. Der blev efter mødet

atter gjort henvendelser i denne sag, men fortsat forgæves.

En af de lokale maritime traditioner, som flere lokaleforeninger gik ind i, var de såkaldte *dystløb* og *fastlavnsbådsoptog*. I nogle havnebyer satte skipperlavene fra gammel tid fastelavnsmandag en båd på fire hjul og pyntede den med sejl, rigning og flagende bånd. Den blev trukket gennem byen af heste og bemandet med søfolk i traditionelle maritime dragter. Formålet var at samle penge ind i byen til enker efter søfolk og deres børn, ofte uddelt ved juletid.

En anden maritim tradition var det såkaldte *dystløb*, dueller i havnebassinet, hvor det gik ud på at vippe modstanderen i vandet. Formålet var det samme som med fastelavnsbådoptoget, nemlig at samle midler ind til godgørende formål. Her gik Marineforeningens lokalafdelinger ind og overtog i flere tilfælde disse arrangementer, hvis de hensygnende skipperlav ikke længere var i stand til dette. Gennem disse arrangementer fik man dels samlet penge, dels gjort reklame for Marineforeningen og dens arbejde. Dertil kom lejlighedsvise processioner i forbindelse med opsætningen af kirkeskibe i lokale kirker. Marineforeningens medvirken ved arrangementerne i forbindelse med modtagelsen af de af byen adopterede skibe spillede også en rolle i det lokale arbejde.

Under den nye ledelse fortsatte arbejdet i lokalforeningerne. Synliggørelsen blev fastholdt gennem kransenedlægninger og markeringer af flådens mærkedage. Blomsterhandler Wandel, der var medlem af Københavnsafdelingen, leverede frem til sin død i 2012 gratis de kranse, som Marineforeningen og københavnsafdelingen anvendte ved mindehøjtidelighederne.

Ved sendemandsmødet i 1966 i Århus var medlemstallet atter steget en smule. Foreningen synes at være på rette vej.

Samme år udsendte H.M. Kongens Adjudantstab et arrangementsdirektiv for fællesoptræden af Marine- og Soldaterforeninger

Fastelavnsbåden i Skive 1947

Godtfred Wandel ved mindestenen på Nyholm

ved officielle lejligheder. Der havde tilsyneladende ved repræsentative lejligheder hersket kompetenceproblemer i forbindelse med faneopstillinger og rækkefølgen for kransenedlægninger etc., hvor Danske Soldaterforeningers Landsraad, Forsvarsbroderselskabernes Samvirke, Marineforeningen og andre soldaterforeninger optrådte sammen. Nu blev disse problemer løst. Direktivet blev sammen med flagfirmaet J.S.V. Weilbachs lille hæfte om anvendelsen af Dannebrog tilsendt samtlige lokalafdelinger.

Den 8. juli 1966 blev 250 året for Tordenskiolds store sejr i Dynekilen i 1716 højtideligholdt af Marineforeningen flere steder i landet. Som sædvanlig blev der lagt krans fra Marineforeningen ved Tordenskiolds sarkofag i Holmens Kirkes Kapel på søheltens fødselsdag den 28. oktober.

Årligt stod Marineforeningen for afholdelsen af jubilarstævnerne, der også var for ikke-medlemmer af foreningen. Normalt blev et sådan jubilarstævne siden 1945 lagt på en søndag, den 29. august eller så tæt på denne dato som muligt. Stævnet startede med en andagt og kransenedlægning ved mindestenen på Nyholm for Søværnets faldne under besættelsen 1940-45. Derefter paraderedes med musik, ofte Københavnsafdelingens Musikkorps, og senere Kvindelige Marineres Musikkorps, rundt på Flådestationen på Holmen. En samlet fotografering var også et fast programpunkt. Derefter gik man om bord i Marinekasernens biksemad, »Holmens Biks«. I nogle tilfælde blev der i bus taget en afstikker til Søværnets Eksercerskole i Auderød, hvor der serveredes flæskesteg og æblekage eller budding.

I marts 1966 kunne landssekretæren, G. Honnens de Lichtenberg, »Nons«, fejre sit 25 års jubilæum på denne post. I 22 år af disse havde han samtidig været redaktør af

Fuldmægtig i Redningsvæsenet G. Honnens de Lichtenberg var en markant skikkelse i Marineforeningens nyere historie. Han kom i 1941 ind i hovedbestyrelsen og overtog posten som landssekretær. Fra 1945 var han tillige redaktør af Under Dannebrog. Begge poster havde han indtil sin død i 1967

Under Dannebrog. Han blev med rette hyldet i foreningens blad. Nons havde om nogen i disse år været »Mr. Marineforening«.

Han havde overkommet de mest utrolige opgaver, ikke alene inden for Marineforeningen, men også uden for. »Tænk – at man kan overkomme alt dette og mere til«, sluttede næstformanden O. Maegaard sin jubilæumsomtale i *Under Dannebrog*. Nons' utrættelige aktivitet havde imidlertid sine omkostninger, og det var et stort tab for Marineforeningen, at han allerede døde året efter.

I forbindelse med Tronfølgeren Prinsesse Margrethes bryllup med Prins Henrik den 10. juni 1967 var seks af Marineforeningens afdelinger med flag opstillet ved mindeankeret i Nyhavn, hvor kareten med de nygifte passerede. Forinden var Marineforeningens jubilæumsgave blevet overrakt, et solur, der opstilledes i haven bag Christian IXs Palæ, samt seks sølvbægre.

Den nye landssekretær efter Honnens de Lichtenberg blev i 1968 G. Sejersen, Gentofte, og redaktørposten blev fra 1. januar 1968 overdraget til Kaj Lund. Han var skibsfører af uddannelse, men havde i en del år arbejdet som kontorchef i Handelsflådens Velfærdsråd og været redaktør af dettes blad *Horisont.* Endvidere havde han været redaktør af et stort anlagt tidsskrift *Søens Verden* 1959-62, en publikation, som *Under Dannebrog* kom til at minde om efter de ændringer i lay-out, som den nye redaktør foretog, bl.a. fik bladet et mindre format end hidtil. Det vendte dog senere tilbage til det tidligere format. Kaj Lund havde udgivet en række bøger og var den første professionelle redaktør af foreningens blad. En af de nye ting i bladet blev en *leder* i hvert nummer, normalt skrevet af formanden Kai Hertz.

Kommandør C.V. Evers, der havde siddet i en årrække i hovedbestyrelsen døde den 1. juni 1966. Han havde betænkt Marineforeningen i sit testamente, og for disse midler oprettedes Kommandør Evers' Legat, der dannede grundlaget for uddelingen af *Fremskridtspokalen,* der ved det årlige landsskyttestævne tilfalder det skyttelav, der har haft størst medlemsfremgang.

Lokalafdelinger stillede atter med flag ved fejringen af Frederik IXs 70 årsdag den 11. marts 1969.

Sendemandsmødet dette år blev holdt den 11. maj i Grenå. På dette tidspunkt var der 88 lokalafdelinger med i alt 9.350 medlemmer. Ny næstformand blev S. Worm-Petersen, og de to tidligere næstformænd Otto Maegaard og Chr. Bønnelycke blev udnævnt til æresmedlemmer.

Kort tid efter fratrådte G. Sejersen som landssekretær, og den 25. oktober 1969 konstitueredes Kurt Flatau som landssekretær. Han valgtes som landssekretær på det følgende års sendemandsmøde. Kurt Flatau havde været værnepligtig på kongeskibet DANNEBROG i 1961, hvorefter han fortsatte karrieren i A.P. Møller. Han var blevet indmeldt i Marineforeningen i 1964, og blev allerede i 1965 indvalgt i bestyrelsen for

Københavns Afdelingen. I 1974 overtog han posten som landskasserer. Han repræsenterede et generationsskifte i hovedbestyrelsen.

Efter sendemandsmødet den 31. maj 1970 bestod hovedbestyrelsen af

Formand:	Kommandørkaptajn Kai Hertz
Næstformand:	Underdirektør Svend Worm-Petersen
Landssekretær:	Assistent Kurt Flatau
Landskasserer:	Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen
Distrikt I:	Boghandler O. Reumert
Distrikt II:	Maskinmester Hans Pedersen
Distrikt III:	Blikkenslagermester I. Strangholt
Distrikt IV:	Kontorbestyrer E. Nielsen
Distrikt V:	Kaptajn C. Thomsen
Distrikt VI:	Forretningsfører E. Semberg
Distrikt VII:	Ingeniør E.D. Fylling
Distrikt VIII:	Fabrikant M. Buchardt
Distrikt IX:	Direktør Knud Schrøder
Distrikt X:	Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen
Distrikt XI:	Fiskeskipper Jens Knak
Distrikt XII:	Forvalter Georg Petersen
Distrikt XIII:	Bagermester A. Echvald

Hovedbestyrelsesmedlemmernes titler er med vilje medtaget her for netop at vise, at medlemmerne af Marineforeningen og dens ledelse repræsenterede alle grupper i samfundet.

Den 1. januar 1971 flyttede foreningen ind i lokaler i Bredgade 29 i centrum af København. Det var sjette gang Marineforeningen flyttede kontor siden oprettelsen i 1913. Frem til 1917 havde man domicil i Christian IXs Gade 5. Derfra flyttede man til Møntergade 22, hvorfra man rykkede ud i juli 1925, og flyttede til Bredgade 25 C. Derfra flyttede man til Store Strandstræde 9 i 1928. Fra oktober 1943 flyttede foreningen ind i lokaler i Navigatørernes Hus, Havnegade 55, 2. sal, med god udsigt over havnen.

Bag ved statuen af Christian X på Skt. Annæ Plads ses bygningen Bredgade 29, mezz., hvor Marineforeningens hovedkontor var placeret 1970-77

I december 1970 stod det så klart, at man måtte fraflytte Navigatørernes Hus, og vende tilbage til Bredgade. Denne gang fik man fra 1. januar 1971 lokaler i Bredgade 29, hvorfra der var udsigt gennem Skt. Annæ Plads til et glimt af Havnen.

I januar 1972 døde Frederik IX, Marineforeningens æresformand. Ved begravelsen og den kongelige rustvogns færd gennem København var Marineforeningen talrigt opstillet med flag for at ære majestæten. Ved bisættelsen i Roskilde Domkirke var foreningen repræsenteret af landssekretæren Kurt Flatau. De eneste to flag, der var opstillet i domkirken, var Marineforeningens og Garderforeningens.

Efter Frederik IXs død overtog Arveprins Knud posten som æresformand. Han døde

Hovedbestyrelsesmøde den 9. oktober 1976 i Søofficers-Foreningen med Prins Henrik som nyvalgt Æresformand

i 1976, og den 9. oktober 1976 blev Prins Henrik udnævnt til æresformand for Marineforeningen.

Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger var fortsat gennem 1960erne og ind i det efterfølgende årti. I maj 1972 deltog landsformanden således i Flottans Mäns årsmøde i Karlskrona, hvor også Norges Orlogsforbund var repræsenteret. Her bekræftede foreningerne ønsket om fortsat øget samarbejde mellem foreningerne. Samarbejdet var hidtil dels foregået på bilateralt basis mellem lokalafdelinger i de tre lande, dels ved møder i forbindelse med Nordiske Militære Kammeratskabsforeningers stævne, der afholdtes hvert andet år på skift i de fire nordiske lande, idet Finland nu var kommet med i samarbejdet. Det 13. af disse stævner var blevet afholdt i 1971, og det 14. stævne skulle holdes i 1973 i Finland. På mødet i Karlskrona berørte man mulighederne for et øget samarbejde mellem marineforeningerne i de nordiske lande. I første omgang udgik der en opfordring fra landsformanden til lokalforeningerne om at søge kontakter i andre nordiske lokalafdelinger, og i den hensigt blev en lang række adresser på disse lokalafdelinger oplistet i *Under Dannebrog*.

Som tidligere nævnt var Marineforeningen i disse år optaget af og involveret i bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND. Især var det af betydning, at landsformanden fra 1971 og frem til han gik af i 1979, samtidig var formand for Selskabet Fregatten Jyllands Venner og derfor var med i de overordnede overvejelser for at fremme fregatsagen.

Marineforeningen 60 år 1973

På 60 årsdagen for foreningens oprettelse, den 30. april 1973, blev der i Roskilde

Domkirke nedlagt kranse ved de to tidligere æresformænds sarkofager. Prins Valdemar og Frederik IX. Om eftermiddagen var der reception i Søofficers-Foreningen.

I forbindelse med jubilæet var der gjort lidt mere ud af *Under Dannebrog*, der bl.a. indeholdt artikler af Kai Hertz og Kurt Flatau, som omhandlede *generationskløften* i Marineforeningen.

Det var uundgåeligt, når en forening havde eksisteret over så lang tid som Marineforeningen havde, at der opstod en vis afstand mellem de ældste og de yngre medlemmer. Landsformandens holdning var, at

trods alt, så er der noget, der tværs igennem aldersforskelle, tværs igennem skiftende tiders idealer, binder trådene sammen, en særlig grundtone som tværs igennem de forskellige medlemmers levevilkår og livssyn, tværs igennem forskellig værdsættelse af indholdet i mødearrangementer og sammenkomster kalder på noget, som er fælles,… Dette udsprunget af det fællesskab, der er skabt ved at have tilbragt værnepligtstiden eller have en livsgerning i orlogsflåden, det at have levet under ensartede vilkår…

Dette fællesskab er det bærende i vor forening, det der trods tidsforskydning i tjenesteperiode eller variation i tjenestested dog er bibragt os i de samme omgivelser og i den samme atmosfære – orlogsflådens ånd og traditioner. Og med det fællesskab følger også baggrunden for over aldersforskel at kunne udveksle erfaringer, erindringer, minder. Og dermed er vi inde i den ene del af foreningens formål: at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem nuværende og tidligere gaster under orlogsflådens splitflag. Som en anden del følger naturligt, at med det indblik vi igennem orlogstjenesten har fået for vor nations samhørighed med fri færden til søs og udnyttelse af søens muligheder, går vi fuldhjertet ind for at søge at vække den mere landbetonede befolknings interesse for at støtte til søværn, søfart og fiskeri.

Foreningens dobbelte formål – vedligeholdelsen af kammeratskabet og minderne fra orlogstiden og et virke på national basis – har stået uændret fra foreningens start. Nu er det os, kammerater, der skal virke for formålets opfyldelse og lægge grunden til, at kommende generationer kan følge linien op. Og i det virke må der ikke være noget skisma mellem foreningens aldersklasser.

I *sit* indlæg konstaterede Kurt Flatau, at der i en årrække havde været permanent nedgang i medlemstallet, at gennemsnitsalderen var for høj i afdelingerne, og at det under de herskende forhold tilsyneladende havde været svært at få de unge til at finde vej til foreningen. Generelt havde soldaterforeningerne det svært. Det var ikke *in* at nære interesse for forsvaret. Her foreslog Kurt Flatau, at man arbejdede med skyttelavene som et tilbud til yngre generationer, samt at man søgte samarbejde med de lokale marinehjemmeværnsflotiller. Flatau sluttede med »de unges fødselsdagsønsker«:

Gør Marineforeningen større, ikke blot i medlemstal, men også i befolkningens omdømme. Få flere unge ind i rækkerne. Drag dem ind i kammeratskabet og ind i bestyrelsesarbejdet, således at de virkelig føler sig hjemme, så foreningens livskraft kan bevares.

Sendemandsmødet i jubilæumsåret blev holdt den 27. maj 1973 i Nykøbing F., hvor det konstateredes, at medlemstallet var 8.250 fordelt på 85 afdelinger.

Endvidere deltog foreningen traditionen tro dette år i det nordiske militære kamme-

ratforeningsstævne, ligesom der blev holdt jubilarstævne. I forbindelse med årets landsskyttestævne, dette år i Randers, vedtog repræsentanterne fra skyttelavene at indstille til hovedbestyrelsen, at der nedsattes et fælles styrelsesudvalg, bestående af tre mand, der tog sig af skyttelavenes problemer. På sit møde den 27. oktober 1973 godkendte hovedbestyrelsen dette forslag, og der blev nedsat et Skyttelavsudvalg med Jens Rosenfeldt Christensen, Glostrup, som første formand.

Samme år blev også godkendt og indført et blazer-emblem og det såkaldte miniemblem til at bære, når man ikke deltog i foreningens aktiviteter.

Ved sendemandsmødet i Marstal i 1974 byttede landsekretæren og landskassereren plads, således, at Kurt Flatau fremover var landskasserer. Medlemstallet var nu 8.160. Kigger man på årets aflagte regnskab kan man konstatere, at foreningens økonomi i disse år var anstrengt. Driftsregnskabet balancerede med 109.000 kr., hvoraf underskuddet udgjorde 6.500 kr. Derudover kan man bemærke, at næsten halvdelen af udgifterne gik til udgivelsen af *Under Dannebrog*. Status balancerede med en beholdning på 85.000 kr. hvoraf halvdelen udgjordes af de tre fonde, Grundfonden, Admiral Carstensens Fond og Kommandør Evers' Fond, som foreningen havde rådighed over.

I 1975 dannedes *Danske Forsvarsbroderselskaber, Soldater- og Marineforeningers Samråd*, (FSM) hvorved det hidtidige samarbejde etableres fastere organisatorisk.

Sendemandsmødet blev i 1977 holdt i Hørsholm. S. Thorlund Nielsen afgik som landssekretær og blev udnævnt til æresmedlem. Som ny landssekretær valgtes Richard Borg, København.

Medlemstallet var atter faldet en smule, og det fik Kai Hertz til på mødet kraftigt at anmode afdelingernes om at stramme sig an for at modvirke denne tendens.« Der må fornyelse til, uden at det traditionelle derfor helt kastes over bord«. En afdeling var begyndt at invitere pårørende med til møderne. Dette havde givet flere mødedeltagere og nye medlemmer. En anden afdeling havde som vinterbeskæftigelse for medlemmerne igangsat restaureringen af en gammel travalje. Andre afdelinger gennemførte arrangementer i samarbejde med andre foreninger. Samarbejde med andre foreninger i forbindelse med markering af mindedage gav gode muligheder for synliggørelse i bybilledet. På denne måde var der flere eksempler på, at der skulle meget få nye ting til for at skaffe nye medlemmer og større tilfredshed blandt eksisterende medlemmer.

Formanden sluttede med følgende opsang:

Jeg vil understrege betydningen af, at sådanne aktiviteter refereres til Under Dannebrog, og at man prøver at give afdelingernes beretninger et sådant indhold, at andre afdelinger kan hente gode ideer og ikke blot skal læse de sædvanlige rapporter om torskespisning og dans på dækket.

1970erne var ubestrideligt en vanskelig periode, således som Kurt Flatau havde været inde på i sit indlæg i 1973. I forbindelse med værnepligten blev færre af de sessionsbehandlede udskrevet i forhold til tidligere, ligesom man fra 1976 politisk besluttede, at Forsvarets stående styrker skulle bestå af lige dele stampersonel og værnepligtige. Antallet af unge, der nægtede at aftjene værnepligt toppede også i disse år. Begrundelsen for at strukturere styrkerne på en anden måde var et politisk forsøg på at løse problemet med

de mange militærnægtere. Reelt var denne beslutning begrundet i, at våbenteknologien havde udviklet sig på en sådan måde, at det specielt for et værn som Søværnet blev vanskeligt at bemande en lang række funktioner om bord med værnepligtige, der ikke kunne oplæres og anvendes inden for den tid, der var afsat til værnepligten. Antallet af værnepligtige i Søværnet faldt derfor drastisk, og dermed reduceredes rekrutteringsgrundlaget til Marineforeningen væsentligt på længere sigt. Denne udvikling, der efterhånden er blevet mere og mere mærkbar, er imidlertid blevet modvirket af en øget tilgang af søfarts-folk og andre interesserede. Generelt kan man sige, at udviklingen satte gang i manges overvejelser om, hvorledes man på længere sigt kunne flytte hovedvægten fra tidligere værnepligtige i Søværnet til andre grupper. Her tænkte man i første omgang på Søværnets faste personel.

Den 1. juli 1977 medvirkede Marineforeningen talrigt i arrangementerne omkring 300-året for Slaget ved Stevns (Køge Bugt) i 1677. Arrangementet omfattede bl.a. mindegudstjeneste i Holmens Kirke og kransenedlægning ved Niels Juels statue ved Holmens Kanal.

Samme år flyttede Marineforeningen atter kontorfaciliteter. Efter kun seks år i Bredgade flyttedes til Østergade 8 i centrum af København, hvor kontoret lå indtil 1984.

Vagtskifte og status 1979

På sendemandsmødet i 1978 kunne formanden meddele, at medlem nr. 50.000 havde indmeldt sig siden starten i 1913. Indmeldelsen skete i afdelingen på Bornholm i januar 1978. Samme år blev landsformanden Kai Hertz 70 år, og meddelte, at han ikke genopstillede i 1979, hvor sendemandsmødet blev holdt den 21. maj i Randers. Kai Hertz blev ved sin afgang udnævnt til æresmedlem. Medlemstallet var 7.833 fordelt på 77 afdelinger. Ved tiltrædelsen i 1964 var tallet på 9.200 fordelt på 93 afdelinger. Nedgangen afspejlede de vanskeligheder, der havde været igennem 1970erne med at rekruttere nye medlemmer.

Kai Hertz havde igennem 15 år været en farverig formand, til tider med skarpe og ligefremme synspunkter. Dette kom også frem i en passage i hans takketale, hvor han siger:

Hovedindtrykket, som har nedfældet sig, er spækket med hjertelige og fornøjelige erindringer om hyggeligt samvær og åben, kammeratlig omgangsform. Bevares – der er også minder om dravater [pludselig stormvind på havet]ind imellem. Vi mennesker er jo ikke ens i sind og skind – det ville vist være bundkedeligt, om vi ikke havde selvstændige meninger, som underkastes debat. Men det, der tæller, er at kunne debattere uden at skabe hårdkogte skisma.

Til ny landsformand, den 7. i rækken, blev valgt kommandør V.P. Heise. Han var lige fyldt 60 år, var chef for Flådestation Korsør og Storebælts Marinedistrikt, og gik i 1981

Kommandør V.P. Heise. Marineforeningens landsformand 1979-94

på pension. I sin tiltrædelsestale sagde han, at han i godt halvanden år forinden har haft mulighed for at sætte sig ind i Marineforeningens arbejde. Han var således i nogen tid inden blevet varmet op til at overtage formandsposten. I sine efterladte erindringer beskriver han denne proces og de overvejelser, han gjorde sig, inden han gik ind i dette arbejde, samt hans vurdering af Marineforeningen på dette tidspunkt. Vi ved, at denne fremgangsmåde ofte er benyttet, men det er sjældent, at man får en detaljeret beskrivelse af, hvorledes en landsformand i Marineforeningen er blevet »varmet op«. Denne proces beskrives her i uddrag fra V.P. Heises erindringer.

Det var egentlig ret tilfældigt, at jeg kom ind i Marineforeningen, som skulle komme til at optage så meget af min tid, men som gav mig så meget i de første 15 år af min pensionisttid.

Da Slagelse Marineforening den 8. december 1975 kunne fejre sit 50-års jubilæum, var jeg som chef for Flådestation Korsør inviteret til stiftelsesfesten og opfordret til at tale for søværnet. I festen deltog også den daværende landsformand for Danmarks Marineforening, kommandørkaptajn K.V. Hertz, og et par dage efter ringede han mig op og spurgte, om han måtte få manuskriptet til min tale for at aftrykke det i foreningens blad, Under Dannebrog. Jeg var selvfølgelig let smigret og indforstået, og kort tid efter ringede Hertz igen og spurgte, om jeg kunne tænke mig at blive hans efterfølger som landsformand. Jeg svarede, at det måtte jeg nok lige tænke over, og at jeg heller ikke var medlem af Marinforeningen. Han sagde, at det kunne jeg jo hurtigt blive, jeg skulle bare tage kontakt med kassereren i Korsør afdelingen, overmekaniker Niels Bruus Sørensen og betale kontingentet, så kunne jeg i øvrigt »gå i lære« ved at deltage i forretningsudvalgsmøder og hovedbestyrelsesmøder indtil næste års sendemandsmøde.

Efter at have drøftet det med min kone og – ikke mindst p.gr.a. hendes helbredstilstand – tænkt grundigt over det, sagde jeg ja til gå i lære, og det endte med, at jeg også sagde ja til at afløse Hertz.

Indtil da var det eneste, jeg kendte til Marineforeningen, at det var nogle flinke fyre, der stod på kajen, når flådens skibe kom i havn. De havde normalt en kasse øl med, eller også havde de den oppe i Marinestuen eller i en bus, som de gav os en sightseeing tur med. Jeg mindedes specielt NIELS EBBESENs adoptionsbesøg i Randers. Efter at være blevet beværtet af de hyggelige gamle marinere, forlod man dem mandag morgen og skænkede det ikke en tanke, hvad de gode mænd lavede resten af året. Nu opdagede jeg, at der var tale om et landsomfattende frivilligt og ulønnet arbejde.

Jeg blev – da jeg deltog i det første hovedbestyrelsesmøde – imponeret over den idealisme, der lå bag denne indsats og fandt, at det var en god sag at arbejde for, også når jeg blev pensioneret i 1981. Det blev for mig en »second career«, som gav mig mange oplevelser, gode stunder og gode venner.

Som tidligere nævnt var det ved en tilfældighed og uden at jeg vidste, hvad jeg gik ind til, at jeg i 1979 sagde ja til at efterfølge kommandørkaptajn Kai Hertz som landsformand, men jeg har på intet tidspunkt fortrudt, at jeg påtog mig hvervet.

Det år jeg fik som »føl« hos Kai Hertz var meget nyttigt. Ved deltagelse i de rutinemæssige møder i forretningsudvalget og hovedbestyrelsen kom jeg ind i organisationen og forretningsgangen samt lærte landsbestyrelsesmedlemmerne at kende. Jeg lærte Marineforeningens historie bl.a. gennem det der i foreningens kaldes »Den

store bog« nemlig: »MARINEFORENINGEN I DANMARK – Vort Søværn – vor Søfart«.

Jeg havde som observatør til møderne god mulighed for at iagttage, hvordan disse kompetente forsamlinger fungerede, og der måtte jeg konstatere, at de var: ***1. for gamle, 2. for autoritetstro og 3. for passive****. Det slog mig også, at trods den klare formålsparagraf fokuserede man både i hovedbestyrelsen og i afdelingerne på kammeratskabet, medens der kun brugtes få kræfter på »at tale Søværnets sag« navnlig udadtil.*

Konklusionen på mine iagttagelser under læreåret måtte derfor være, dels en anerkendelse af det store frivillige ulønnede arbejde, der udførtes i afdelingerne landet over, der gav den i sin form meget demokratiske organisation et stort potentiale, men at dette ikke udnyttedes optimalt på grund af en ikke eksisterende tovejskommunikation.

Alt i alt så jeg i hvervet som landsformand en udfordring og en mulighed for at føre foreningens videre ved ret enkle ændringer i ledelsesformen. På den anden side var jeg også klar over, at en gammel og traditionsbunden forening som Marineforeningen ikke kunne ændres med et snuptag. Jeg sammenlignede gerne opgaven med en 120.000 tons tanker, hvis kurs skulle rettes for afdrift og strøm. Det var nemt nok at give rorgængeren ordre til at lægge roret om, men det ville tage ret lang tid før skibet kom i drej.

Resultatet blev – som allerede nævnt – at jeg indvilligede i at stille op som kandidat til posten som landsformand på sendemandsmødet i 1979.

De nordiske orlogsstævner 1980

Samarbejdet med de andre marineforeninger var bl.a. foregået ved de nordiske militære kammeratskabsstævner, som blev afholdt

Under Dannebrogs moderniserede forside fra 1980

hvert andet år. Deltagerantallet var af gode grunde begrænset for de enkelte sammenslutninger, men interessen for at deltage var i Marineforeningen utvivlsomt større end den delegation, som kunne deltage.

Blandt repræsentanterne fra marineforeningerne havde det ofte været drøftet, at der burde etableres noget selvstændigt for disse foreninger, da stævnerne af gode grunde var meget domineret af soldaterforeningerne. På kammeratskabsstævnet i Bergen 1979 lykkedes det at få hul på denne sag

I sine erindringer skriver Heise om stævnet i Bergen:

På dette i øvrigt vellykkede stævne fik vi inspiration til en nyskabelse. Under en kammeratskabsaften var riksordförande for Flottans Män, kommendör Fredrich Taube, landsnæstformanden Torben Jensen og jeg gået ude for

at nyde den lyse nordiske nat, og talen faldt da naturligt på det beklagelige i, at så få af vores medlemmer havde mulighed for at opleve dette stykke nordisk og maritimt samarbejde. Taube sagde så: »Hvorfor laver vi ikke vores egne maritime stævner?« Torben Jensen greb hurtigt idéen, og jeg sluttede mig til den og lovede, at vi ville gå hjem og arbejde videre på idéen. Det lykkedes os at få arrangeret »Det 1. Nordiske Orlogsstævne« i Auderødlejren allerede den 6.-8. juni 1980, og de er ført videre siden på skift hvert andet år i Danmark, Sverige, Norge og Finland, hvor vi fik kontakt til marineforeningen »Laivaston Kilta«.

Fr. Taube blev samme år afløst af kommendørkapten Vilhelm Frithz (kaldet »Ville«), præsident for Norges Orlogsforbund var Andreas Stang og for Laivaston Kilta Bruno Ryynänen.

Der blev her tale om et stykke praktisk nordisk samarbejde, der lykkedes, og som gav os mange gode oplevelser. Ved hvert stævne har der været:

Information om værtslandets marine,
En udflugt til kulturelle, historiske seværdigheder, Gensidig information og erfaringsudveksling foreningerne imellem og – ikke mindst – Festligt kammeratligt samvær, der skabte personlige forbindelser og venskaber.

Selv om der – som nævnt – ikke var tale om en helt ny idé, så fik den daværende hovedbestyrelse nu gjort den til virkelighed.

Der var ca. 100 deltagere fra de nordiske lande til det 1. nordiske orlogsstævne, der blev afholdt på Søværnets Eksercerskole i Auderød, og åbnet af chefen for Søværnet, kontreadmiral N.F. Lange.

Efter en kort andagt ved orlogspræst H. Rørskou leverede Søværnets Tamburkorps et tattoo. Senere gik turen til Handels- og Sø-

Landsformanden i spidsen for den danske delegation ved det 2. Nordiske Orlogsstævne i Göteborg 1982

fartsmuseet på Kronborg, og videre til frokost i marinestuen i Hørsholm-Rungsted, og tilbage til Auderød med gallamiddag. Alle var enige om, at man atter skulle mødes i 1982, denne gang i Sverige.

Nye initiativer

Landsformanden havde sideløbende med sin karriere som søofficer gennemført et studium som cand.psych. og havde beskæftiget sig med organisationsudvikling. Denne erfaring søgte han at udnytte ved den udvikling af Marineforeningen, som han gerne ville sætte i gang. Hans indtryk var at der ikke var nok kommunikation mellem lokalafdelingerne og hovedbestyrelsen. Der skulle lægges mere vægt på distriktsrepræsentanterne, som skulle påtage sig indberetningerne, således at der kunne gives mere overordnede oplysninger i forhold til den kutyme, der var oparbejdet fra lokalafdelingernes side. Et egentligt organisationsudviklingsprojekt blev igangsat i 1985. En følge af dette blev udarbejdelsen og udsendelsen af en Håndbog for Distriktsrepræsentanter. Denne havde i et par været under forberedelse af landsnæstformanden Torben Jensen og landskassereren Kurt Flatau. Siden udsendtes en håndbog for afdelingsformænd og afdelingskasserer.

Heise havde også en klar opfattelse af, at bladet *Under Dannebrog* var afgørende for den fælles holdning og selvforståelse i foreningen. I 1982 afgik Kaj Lund som redaktør, en post han havde udfyldt siden 1968. Den nye redaktør var også en professionel. Sportsredaktøren ved Aalborg Stiftstidende, Ejvind Samuelsen. »Sam«, som han blev kaldt, havde i modsætning til forgængeren sine rødder i Marineforeningen. Han havde været formand for Aalborg Marineforening i 12 år og medlem af hovedbestyrelsen i to perioder. *Under Dannebrog* fik et nyt lay-out, og det blev besluttet, at det skulle bestå af 50% redaktionelt stof, og 50% meddelelser fra afdelingerne.

1. januar 1982 afløste Eivind Samuelsen (t.v.) Kaj Lund (t.h.) som redaktør af »Under Dannebrog«

En af den nye landsformands hovedprogrampunkter var at fremme Marineforeningens anden hovedsøjle, at »styrke nationens interesse for Søværnet«. I 1980 diskuteredes forsvaret på grund af, at det politiske forsvarsforlig skulle genforhandles. Politisk så det ud til, at forsvarsbudgettet ville blive fastfrosset, hvad der i realiteten betød en tilbagegang. En sådan stagnation ville naturligvis også ramme Søværnet. En fortsat varetagelse af de opgaver, som Søværnet udførte, kaldte derfor på støtte fra de interessekredse, der stod bag værnet.

Denne opgave lå lige til højrebenet for Marineforeningen, efter Heises mening. I den anledning skrev landsformanden *Under Dannebrog* til medlemmerne:

Der er behov for at skabe forståelse for betydningen af overvågning og forsvar af søterritoriet, og for at det er Søværnet og Flyvevåbnet,

der ved deres tilstedeværelse og indsats på søen og i luften skal skabe den dybde i dansk forsvar, som naturen ikke umiddelbart giver hæren.

Marineforeningen som sådan kan og skal som en upolitisk organisation ikke gå ind i den partipolitiske debat, men dette forhindrer ikke, at foreningen markerer sin positive holdning til forsvaret med særlig vægt på at støtte Søværnet. Det samme gælder naturligvis de enkelte medlemmer.

Marineforeningens virksomhed omfatter i henhold til lovene blandt andet afholdelse af foredrag om Søværnet, og foreningen har derved gode muligheder for gennem afdelingerne over hele landet at udbrede kendskabet til Søværnets opgaver, aktivitet og vilkår, således at medlemmerne får den for en saglig deltagelse i forsvarsdebatten nødvendige viden.

Her stødte man atter ind i det tilbagevendende problem for Marineforeningen. Al politik var bandlyst under foreningens møder, men man ville alligevel gerne kunne udtale sig i sager, der blev diskuteret offentligt. Marineforeningens formand havde i sin artikel i 1924 stillet spørgsmål »Er afrustning af landet et politisk spørgsmål?« Hans svar var, at det var et »nationalt spørgsmål«, som foreningen kunne udtale sig om uden at blive partipolitisk. Paul Ipsen spurgte i sin tilsvarende artikel fra 1944 og det at være »for og imod forsvaret« var et politisk spørgsmål. Det mente han ikke, men han håbede, at den tid ville komme, hvor dette spørgsmål ikke længere skabte principielle politiske modsætninger.

Heise foreslog at løse dette problem ved at foreningen satsede på oplysning og udbredelse af kendskab til Søværnet, hvorved man jo ikke blandede sig i et partipolitisk spørgsmål. Landsformanden og hovedbestyrelsen arbejdede videre med dette spørgsmål, og fik senere formuleringen omkring dette problem ændret i lovene til *»Foreningen er uafhængig af parti- og fagpolitiske interesser«*. Denne formulering løste dette for foreningen omstridte spørgsmål. Det blev slået fast, at Marineforeningen var en forsvarspositiv forening, der ville styrke nationens interesse for Søværnet og derfor helt legitimt deltog offentligt i debatten om forsvarets og specielt Søværnets vilkår.

Denne nye linie afspejlede sig også i en mere energisk kampagne fra foreningens side med hensyn til oplysning om Søværnet. I *Under Dannebrog* fremkom der nu større artikler om Søværnet. Således lagde chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Sven E. Thiede, i bladet i juli 1981 ud med artiklen »Flådens og Kystdefensionens opgaver«. Den blev senere i 1980erne fulgt op med en omfattende række af artikler, der systematisk gennemgik Søværnets forskellige myndigheder og enheder og dets opgaver. Kontreadmiral Thiedes efterfølger, kontreadmiral Jørgen F. Bork gjorde her en energisk indsats for at få dette materiale tilvejebragt.

Hovedbestyrelsen indbød i forbindelse med et møde den 6. oktober 1984 Inspektøren for Søværnet, kontreadmiral N. F. Lange til at fremsætte bemærkninger om »Hvordan kan Marineforeningen bedst støtte Søværnet i dagens Danmark?«. Han konstaterede, at set fra Søværnets side er Marineforeningen og dens medlemmer nogle af Søværnets bedste ambassadører i samfundet, men stillede samtidig spørgsmålet: »Kan disse gode ambassadører blive endnu bedre?«. Svaret var, at igangsætte en oplysningskampagne blandt foreningens medlemmer og forsyne dem med saglige argumenter for hvorfor Dan-

mark skulle have en passende flåde, således at de i det daglige kunne dels udbrede kendskabet til Søværnet dels kunne argumentere sagligt med andre borgere omkring denne del af forsvarets opgaver.

Marineforeningen arrangerede 1984-85 flere offentlige møder rundt om i landet, hvor der blev vist film og redegjort både for Søværnet og for Marineforeningen. Der blev i samarbejde med Søværnets Stampersonels forening holdt et arrangement for Søværnets personel på henholdsvis Flådestation Korsør og Frederikshavn. I Frederikshavn var indlægsholderne chefen for Søværnets Operative Kommando, landsformanden og formanden for Søværnets Stampersonel Ole Hemmingsen. Ifølge Heises erindringer fik dette sidstnævnte arrangement et pudsigt forløb. Umiddelbart inden chefen for Søværnets Operative Kommando skulle i gang med overhead-plancherne gik strømmen til auditoriet, der var uden vinduer. I det bælgmørke lokale gav han så en omfattende og velformuleret redegørelse for Søværnets opgaver. Derefter tog Heise ordet. Han startede med at sige, at han ville kaste lys over Marineforeningens arbejde! Det hjalp dog ikke, strømmen var stadig gået, og kom først tilbage, da også Ole Hemmingsen havde afleveret sit indlæg. Blokering af en af sanserne, plejer at forstærke de andre, så man må formode, at tilhørerne har fået noget ud af deltagelsen!

Endvidere deltog Marineforeningen i 1986-87 i den oplysningskampagne, som Søe-Lieutenant-Selskabet tog initiativ til med bl.a. udsendelsen af pjecen »Flådens fremtid – hvor stævner vi hen?« og i *Under Dannebrog* nummer 3/86, 4/86, 1/87 og 2/87 indeholdt et 4-siders indlæg, der beskrev de enkelte eskadrer og øvrige tjenester i Søværnet. Disse fire indlæg blev sendt til folketingets medlemmer.

I denne forbindelse skrev landsformanden i 1987 i *Under Dannebrog* om det tema, som skulle være overskriften for Marineforeningens bestræbelser inden for dette område, at

Befolkningen synes generelt ikke at forstå, i hvor høj grad det moderne samfund stadig er afhængig af havet som transportvej, ligesom betydningen af, at Danmarks beliggenhed mellem Østersøen og Nordsøen giver vort land en strategisk position af stor vigtighed. En sådan manglende forståelse for de forhold, der er afgørende for landets eksistens er kritisk, og der resterer et stort arbejde med at viderebringe de nødvendige oplysninger og vinde forståelse for landets situation som maritim nation.

Skal kvinder kunne optages i Marineforeningen?

Faktisk blev det diskuteret på et af de første møder, som Marineforeningen holdt, om kvinder skulle kunne optages under kategorien 'særligt interesserede', men hovedbestyrelsen konstaterede hurtigt, at der ikke var stemning for at gå nærmere ind i dette forslag. I de efterfølgende 80 år var Marineforeningen derfor udelukkende en forening for mænd.

Fra 1972 begyndte Søværnet at antage kvinder som stampersonel. Antallet var jævnt stigende, og i 1985 var der således ca. 200 kvinder tjenstgørende i Søværnet. I løbet af 1970erne var der naturligvis en del snak i Marineforeningen om dette forhold. Kvinder aftjente ganske vist ikke værnepligt, men det stod klart for mange, at foreningen ikke i længden kunne undgå at skulle optage kvinder. Man var interesseret i at få optaget så mange af de militært ansatte i Søværnet,

og derfor var der ikke længere nogen logisk argumentation for ikke at optage de i Søværnet ansatte kvinder i Marineforeningen.

Københavns Afdelingen havde tidligt i forbindelse med disse overvejelser foreslået, at medlemmer af Kvindeligt Marinekorps kunne optages som medlemmer. Dette forslag havde dog ikke nydt fremme.

I 1982 blev der holdt sendemandsmøde i Korsør. Frederik Pedersen fra den lokale marineforening stillede her forslag om ændring af vedtægternes § 5, således at også kvinder kunne optages i Marineforeningen. Forslaget var begrundet i, at der nu i Søværnet fandtes kvinder både som officerer og som konstabler. Forslaget medførte en følelsesladet debat. Afstemningen viste, at kun 20% af sendemændene kunne stemme for forslaget.

Debatten fortsatte. I *Under Dannebrog* var der året efter en artikel, hvoraf det fremgik, at *jenter* kunne optages i Norges Orlogsforbund, og at dette forbund havde en kvinde som kasserer. Det fremgik dog også af artiklen, at der dels kun var et meget lille antal kvinder i Orlogsforbundet, dels at der stadig var en del aversion hos medlemmerne, selv om det blev holdt »mand og mand imellem«.

Ved en platteoverrækkelse om bord på minelæggeren SJÆLLAND i 1984 udtalte formanden for Københavns Afdelingen, Flemming Larsen, at »der altid var plads til interesseret personel fra Søværnet i vor afdeling«. Efter overrækkelsen anmodede fire kvindelige konstabler om anmeldelsesblanketter. Flemming Larsen måtte så overlade disse fire »varme kartofler« til landsformanden, som også var til stede. Heise måtte her desværre meddele, at foreningens vedtægter ikke gav mulighed for en sådan optagelse, men at spørgsmålet var under diskussion.

Ved sendemandsmødet i Hundested i 1984 fremsatte Frederik Pedersen, Korsør, atter forslag om kvinders optagelse. Forslaget var ikke et ændringsforslag til vedtægterne, men gik denne gang ud på, at hovedbestyrelsen skulle udarbejde »retningslinier for optagelse af kvindeligt personel, som gør eller har gjort tjeneste i Søværnet«. Forslaget mødte atter stor modstand. Flere mente, at kvinderne burde danne deres egen afdeling under Marineforeningen. Nogle afviste enhver tanke om optagelse. En af sendemændene gjorde opmærksom på, at man om 15 år kunne komme ud for, at Inspektøren for Søværnet var en kvinde. Hvad ville man så gøre i foreningen? Forslaget blev dog vedtaget med 119 stemmer for og 82 imod, en enkelt var hverken for eller imod. Hovedbestyrelsen kunne gå i gang med at overveje nye retningslinier, men landsformanden gav udtryk for, at debatten for ham viste, at der nok ville gå nogle år før der kunne vedtages en vedtægtsændring i overensstemmelse med eventuelle retningslinier. Forslagsstilleren, Frederik Pedersen blev i en portrætartikel i *Under Dannebrog* kaldt »Damernes ven«. Han udtalte som begrundelse for sit forslag:

Det er simpelt hen ønsket om at Marineforeningen må overleve. Og for at overleve må foreningen følge med udviklingen. I hele det øvrige samfund har kvindernes opnået ligestilling, og nu da Søværnet optager kvindeligt personel, og har gjort det i flere år, må det være en selvfølge, at de kvindelige orlogsgaster, tidligere som nuværende, der ønsker det, kan optages i foreningen.

I april 1985 udsendte lovudvalget en betænkning angående retningslinier for optagelse af kvindeligt personel. Betænkningen

lagde op til en drøftelse i afdelingerne af emnet, drøftelser der så på et senere tidspunkt kunne blive udgangspunkt for et vedtægtsændringsforslag. Der var i betænkningen kun tale om kvindeligt personel i Søværnet. Lovudvalget under hovedbestyrelsen formulerede derfor forsøgsvis, hvorledes en vedtægtsændring kunne se ud. Heri hed det, måske lidt pudsigt, men kompromissøgende, at

Som medlemmer af Marineforeningen kan optages uberygtede danske

1) *mænd og kvinder, der har gjort eller gør tjeneste i Søværnet, eller*
2) *mænd som nærer interesse for orlogs- eller handelsflåden og dermed beslægtede erhverv.*

Det var hensigten at fremlægge dette forslag på sendemandsmødet 1986. Faldt forslaget dér, skulle det først være muligt at fremsætte det igen fem år efter.

Forslaget blev så fremlagt på sendemandsmødet i Svendborg i 1986. *For* stemte 135, *imod* 108. Dette resultat gav ikke det nødvendige 2/3 flertal for vedtægtsændringer. Forslaget blev derefter atter udskudt til 1991. Et forslag om at udsætte fremsættelsen af forslaget til 2000 blev dog forkastet.

På sendemandsmødet i Næstved i 1991 opnåede forslaget imidlertid heller ikke det nødvendige kvalificerede flertal.

Marineforeningens dagligdag i 1980erne

1980erne blev generelt set et mere aktivt årti end de foregående, men også med en anstrengt økonomi. Landsformanden og hovedbestyrelsen udviste stor og meget udadvendt aktivitet. Ikke mindst gjaldt det bestræbelserne for at oplyse mere om Søværnet for indirekte at blande sig i diskussionen om forsvaret.

Den 14. januar 1980 afgik viceadmiral Sven S. Thostrup, der havde været chef for Søværnet i perioden 1965-80. I den anledning blev han udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen.

Sendemandsmødet blev i 1980 afholdt den 10. maj i Ringkøbing. Medlemstallet var 7.861 fordelt på 76 afdelinger. Det fremlagte regnskab for 1979 udviste en balance på 208.000 kr. med et lille overskud på 6.500 kr. I modsætning til tidligere udgjorde omkostningerne til *Under Dannebrog* kun 35% af omsætningen i modsætning til 50%. Status udviste en balance på 114.000 kr. Generelt må det konstateres, at foreningen stadig havde en spinkel økonomi.

Foreningen havde tidligere udsendt et hefte med mærkater med motiver fra den danske maritime historie. I 1980 blev det besluttet årligt at udsende et julemærke med maritime motiver. Det første blev udsendt 1. november 1980 og viste et parti fra Nyholm med Mastekanen og hovedvagtbygningen »Under Kronen«, tegnet af Kurt von Wowern, som stod for motiverne indtil 2003.

Et markant træk i de referater fra lokalafdelingerne, som løbende blev gengivet i

Marineforeningens første julemærke

Under Dannebrog, var, at det fremgik, at adskillige af disse nu udsendte deres egne små medlemsblade, med karakteristiske navne som f.eks. *Mastekranen* (Slagelse), *Skum for Boven* (Frederiksberg), *Så til søs* (Glostrup), *Med Kronborg om styrbord* (Helsingør), og *Marinemikken* (Godthåb). Marinestuerne udgjorde fortsat de sikre rammer om de fleste lokalafdelingers virke. På samme måde var de enkelte afdelingers skyttelav, der mødtes årligt på landskyttestævnerne, en væsentlig aktivitet for Marineforeningen som sådan.

Sendemandsmødet blev 1981 afholdt i Skagen. Medlemstallet var 7.823 medlemmer fordelt på 76 afdelinger. Kontingentet forhøjedes fra 20 til 25 kr. ligesom en række ændringer i vedtægterne blev vedtaget. Der var dog tale om en række praktiske justeringer.

På et møde mellem Søværnet og Marineforeningen den 14. oktober 1981 besluttedes det at justere fundatsen for Admiral Carstensens Fond. Heri hedder det, at Admiral Carstensens Mindebæger tildeles én gang om årligt til den værnepligtige og konstabelelev, der i løbet af de seneste 12 måneder har opnået præmieberettigelse i håndvåbenskydning, og samtidig blandt de bedste skytter har modtaget den bedste personelbedømmelse og er ustraffet. Modtagerne indstilles af Søværnet og uddeles ved Marineforeningens årlige jubilarstævne omkring den 29. august.

Ved årets hovedstyrelsesmøde i Søofficers-Foreningen i efteråret besluttedes det at nedsætte et jubilæumsudvalg, således at man var klar til 75 års jubilæet i 1988. Det kom til at bestå af landsnæstformanden Torben Jensen, landskasserer Kurt Flatau, Jørgen Brøgger (Ebeltoft) og Ib Ketler-Iversen (Brøndby).

Fra 1. januar 1982 afløste som tidligere nævnt Eivind Samuelsen den hidtidige redaktør Kaj Lund.

Den 16. maj 1982 afholdtes sendemandsmøde i Korsør. Foreningen bestod på dette tidspunkt af 75 afdelinger med 7.670 medlemmer. Sendemændene fra Kolding gjorde sig bemærket ved at ankomme om bord i eget fartøj, kutteren MARINA. Den var bygget i 1919 og havde fra 1944-53 været i Søværnets tjeneste som P.19. Derefter var den blevet overladt til Marinehjemmeværnet som under betegnelsen MHV 53. I 1976 var den blevet købt af fabrikanten Mogens Burchardt, der var tidligere formand for Kolding Marineforening, og derefter overladt lokalafdelingen til benyttelse.

Landssekretæren Richard Borg var inden sendemandsmødet fratrådt. Hovedbestyrelsen havde konstitueret Ib Ketler-Iversen som landssekretær, og det blev besluttet at hans formelle valg først skulle foretages det følgende år.

De 61 sendemænd, der var samlet i Rønne i 1983, kunne med glæde konstatere en lille fremgang på et par hundrede i foreningens medlemstal. Det var på dette tidspunkt 7.830 fordelt på 76 lokalafdelinger. Et større underskud som følge af huslejestigning i Østergade 8 medførte en debat om atter at flytte hovedkontoret. Et forslag om at indrette kontor i et af de udfasede fyrskibe i Københavns havn vakte bifald, men kunne ikke umiddelbart praktiseres. Ib Ketler-Iversen blev på dette sendemandsmøde formelt valgt som landssekretær.

Der var i *Under Dannebrog* juli 1983 et interview med landsnæstfomanden Torben Jensen, der havde en fortid som math i Søværnet 1952-58. Heri kunne man læse, at Glostrup-Tåstrup Afdelingen, som han

I 1984 flyttede hovedkontoret til Danmarks Rederiforening, Amaliegade 33 C, København, hvor Marineforeningen fik det tidligere lægekontor i kælderlokalerne inde i bygningens gård.

samtidig var formand for, som en af de få lokalafdelinger havde venteliste for optagelse. Marinestuen »Kahytten« kunne rumme 75 medlemmer, og dette satte en begrænsning på medlemstallet for denne meget aktive og populære afdeling.

Som følge af huslejeproblemerne flyttedes Marineforeningens hovedkontor den 26. maj 1984 til lokaler i Danmarks Rederiforening, Amaliegade 33 C, København. Der var tale om nogle udmærkede høje kælderlokaler, hvad der fik landsformanden til at udtale i forbindelse med indflytningen: »Kig op – vi bor i kælderen!«

I 1985 blev der afholdt sendemandsmøde i Hanstholm den 9. maj. Der konstateredes atter en lille tilbagegang i medlemstallet, der synes at have stabiliseret sig på 7.-8.000. Landsformandens opfattelse var, at Marineforeningen fortsat var en sund organisation, men at »alt ikke var lutter skipperlabskovs«. Han opfordrede til, at lokalafdelinger, der havde problemer, tog en snak med hovedkontoret i stedet for at lade tingene udvikle sig.

Et nyt initiativ var *Fremdriftsskruen,* der skulle tildeles den lokalafdeling, der i det foregående kalenderår havde haft størst medlemsfremgang. Den tildeltes første gang

Fremdriftsskruen

på dette møde i Hanstholm Assens Marineforening.

Ved sendemandsmødet i Svendborg den 4. maj 1986 diskuteredes Marineforeningens anstrengte økonomi. Landskassereren Kurt Flatau forelagde landsbestyrelsens forslag om en nødvendig, større kontingentforhøjelse.

Forinden udtalte landskassereren:

Jeg vil trække det så hårdt op, at det som sendemændene skal tage stilling til ikke blot er et spørgsmål om økonomi, men i realiteten et spørgsmål om Marineforeningen fortsat skal være en landsdækkende forening, der kan og vil opfylde formålsparagraffen eller om det blot skal være 80 af hinanden uafhængige selskabelige foreninger.

Et ofte fremført argument omkring kontingentforhøjelse har været, at det koster medlemmer. Men det har jo vist sig at trods nødvendige forhøjelser har vort medlemstal op igennem årene holdt sig på et stort set uændret niveau.

Sendemandsmødet vedtog en kontingentforhøjelse fra 45 til 62 kr.

Svendborgs borgmester modtog Sendemandsmødet i 1986. Siden har byerne, hvor sendemandsmøderne er blevet afholdt, vist deres støtte gennem modtagelser eller andre arrangementer.

I 1987 var det Ebeltofts tur til at afholde sendemandsmøde den 24. maj. I oplægget til mødet skrev landsformanden:

Marineforeningens hovedbestyrelse har i de sidste år kigget i krystalkuglen og set på hvilke problemer og dermed udfordringer, der ligger i de kommende år. Da foreningens fremtid i første række afhænger af, om det fortsat vil være muligt at »samle danske mænd til fælles arbejde for at styrke nationens interesse for søværn og søfart«, så er det største problem nok den kendsgerning, at søværnets værnepligtsstyrke – som det fremgår af Forsvarskommandoens udsendte pjece »Forsvarets rolle« – gennem de sidste 20 år er reduceret drastisk. I 1962 var den på 4.600 »mandår«, i 1975 på 2.000 og i 1987 vil den nå ned på kun 990 mandår.

Grundlaget for rekruttering af medlemmer, der har aftjent værnepligt i søværnet, vil således blive alvorligt forringet. Skal foreningen opretholde og helst øge det nuværende medlemstal i resten af dette århundrede, må det blive tjenstgørende og hjemsendt stampersonel og officerer, der skal gøres interesseret i medlemskab.

I 1987 var medlemstallet 8.033. På mødet var kontreadmiral Mogens Telling, Inspektøren for Søværnet, gæst. Han redegjorde for Søværnets situation og status.

Marineforeningen 75 år 1988

Jubilæumsfesterne, der har afsluttet 25 års perioder i Marineforeningens historie, har været markeret med alle sejl sat. Det har været gode anledninger til at synliggøre foreningens virke både indadtil og især udadtil. 75 års jubilæet i 1988 var i denne henseende ingen undtagelse. Der blev i lighed med tidligere planlagt udsendelse af et særnummer af *Under Dannebrog*, der markerede 75 året for foreningens beståen og tog de lange linier i udviklingen op. Landsformanden redegjorde samtidig i en større redegørelse i Marinehistorisk Tidsskrift for Marineforeningens tilblivelse og virke.

Den egentlige fest var oprindeligt planlagt til at skulle foregå på Søværnets Officersskole på Holmen, men dette ville sætte en begrænsning på deltagerantallet. Festen blev derfor flyttet til Odd-Fellow-Palæet.

Fra Marineforenings store jubilæumsudstilling på Københavns Rådhus 1988

I løbet af foråret og især i april måned inden jubilæumsdagen havde der i lokalafdelingerne været foretaget en række lokale initiativer bl.a. gennem udstillinger og ved adoptionsbesøg af Søværnets skibe og fartøjer.

Festlighederne kulminerede i dagene 28. april – 1. maj 1988. Torsdag den 28. april blev der om formiddagen lagt kranse på tidligere æresformænds og landsformænds grave. Kl. 10 åbnede æresformanden Prins Henrik en storstilet udstilling i Københavns Rådhus' store hal. Den var blevet til i samarbejde med Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg og Orlogsmuseet. Udstillingen, der blandt andet omfattede modeller af Søværnets skibe, gav et indtryk af Marineforeningens virke samt såvel den danske handelsflåde som Søværnet. Fregatten JYLLAND var også repræsenteret. Der blev af landsformanden overrakt foreningens hædersskjold til Københavns overborgmester Egon Weidekamp. Udstillingen, der efterfølgende var åbent for offentligheden, skulle markere, at Marineforeningen fortsat ville »tale søværnets og søfartens sag«.

Derefter var der reception i Danmarks Rederiforening, hvor foreningen modtog en lang række gaver og hilsner.

Om fredagen var der fri manøvre, hvorunder udstillingen på rådhuset nærmere kunne beses. Der var musikalsk underholdning af Kvindeligt Marinekorps Musikkorps.

Lørdag blev Sluppen fra Ebeltoft kørt igennem Strøget, hvor københavnerne fik et indtryk af en af de gamle traditioner, som blev bibeholdt i Provinsen. Musikken blev ved denne lejlighed leveret af Køge Marineforenings Musikkorps.

Om aftenen var der festmiddag i Odd Fellow-Palæet med 396 deltagere med deltagelse af æresformanden, Prins Henrik. Hele endevæggen i festsalen var prydet med et kæmpemæssigt vægtæppe fremstillet på Det

Ebeltofts slup med slupkor underholder på Strøget, København, i forbindelse med Marineforeningens 75 års jubilæum

kgl. Teaters malersal. Det var 6 x 11 meter og forestillede Nyholms Mastekran med kaserneskibet FYEN og kystforsvarskibet NIELS IUEL, set fra Toldboden. Det var bekostet af Ø.K. og blev senere på året, ved jubilarstævnet den 28. august, overdraget til Søværnets Materielkommando.

Ved festmiddagen var der adskillige taler bl.a. fra Forsvaret, Søværnet og fra en repræsentant fra de andre nordiske marineforeninger.

Landsformanden, V.P. Heise sagde i sin tale bl.a.

Vi skal benytte denne lejlighed til at blive os vores arv fra pionererne bevidst, for det er den ballast, der skal sikre, at vort skib – Marineforeningen – ikke kastes hjælpeløst omkring i samfundsudviklingens storme.

Marineforeningen stiftedes på grundlag af en klar tilkendegivelse af: Kærlighed til fædrelandet, agtelse for dets regent og respekt for dets fornemste symbol – Dannebrog.

Sammen med den fælles baggrund i og interesse for det maritime er dette fortsat udgangspunktet for vore bestræbelser på – som det hedder i formålsparagraffen – at samle danske mænd til fælles arbejde for at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten.

Marineforeningen har nu i 75 år stået vagt om den maritime del af vores kulturarv, om orlogsflådens og søfartsnationens historie og traditioner. Det vil vi fortsat gøre, men foreningens store opgave i de kommende år er nok at klargøre for befolkningen, i hvor høj grad vores identitet som danskere netop er sammenhængende med dette, at vi er en maritim nation; i bredeste forstand en nation, hvis vilkår er bestemt af havet.

Det hele blev styret af redaktøren for *Under Dannebrog* Eivind Samuelsen. Afslutningsvis holdt orlogspræsten Børge Ørsted en særdeles underholdende tale for damerne. Han var kendt som en vittig og elegant taler, der heller ikke denne gang skuffede sine tilhørere. Til sidst var der »dans på dækket«.

Tjenerne, der vartede op ved festmiddagen, var iklædt som orlogsgaster i hvide busseronner med blå krave. I den efterfølgende dags udgave af Ekstra-Bladet kunne man læse, at tjenerne i Odd Fellow-Palæet havde truet med at strejke, og at det først umiddelbart inden middagen skulle begynde var lykkedes at afværge konflikten. Heldigvis kendte foreningens festudvalg ikke noget til denne truende konflikt, så alt forløb planmæssigt uden nervøsitet.

Ved de to tidligere jubilæumsfester havde der været skrevet og fremført omfangsrige kantater. Dette var tiden dog ikke længere til. I stedet blev festen afsluttet med en epilog af Erik Thomasen, formand for Marineforeningen i Århus.

Den følgende dag, søndag, mødte deltagerne op kl. 07.45 ved Marineforeningens kontor i Amaliegade og marcherede i takt med Søværnets Tamburkorps gennem Amaliegade, over Amalienborg Slotsplads, forbi Admiral Hotel og til Holmens Kirke, hvor Børge Ørsted stod for jubilæumsgudstjenesten.

Derefter blev der afholdt sendemandsmøde i Landstingssalen på Christiansborg. Det var det største sendemandsmøde, der havde været i mands minde. Der var mødt 142 sendemænd fra 48 lokalafdelinger repræsenterende 265 stemmer. Derudover var der omkring 100 andre herunder medlemmer af Marineforeningen til stede. De tilstedeværende var alle i jubilæumshumør, og ingen kontroversielle emner blev taget op til drøftelse. Medlemstallet i jubilæumsåret var 8.086 fordelt på 88 afdelinger. Kontingentet blev fra 1. januar 1989 sat op fra 62 til 67 kr. Som æresmedlemmer blev udnævnt landsnæstformanden Torben Jensen og landskassereren Kurt Flatau.

Landsnæstformand Torben Jensen og landskasserer Kurt Flatau udnævnes til æresmedlemmer

Enkelte lokalafdelinger havde gemt overrækkelse af deres gave til sendemandsmødet. Endvidere indløb der hilsner fra Dronningen og Prins Henrik og bl.a. Arveprinsesse Caroline Mathilde, hvis mand Arveprinsen havde været æresformand for foreningen.

Frokosten blev derefter indtaget i Snapstinget på Christiansborg.

Sendemændene og andre af Marineforeningens medlemmer kunne derefter rejse hjem efter et vellykket jubilæumsarrangement i hovedstaden, hvor foreningen var blevet synliggjort, og havde markeret, at Danmark var en maritim nation med en orlogsflåde og en handelsflåde.

Mindestenen ved Tordenskiolds dødssted 1988-89

I anledning af jubilæumsåret fandt hovedbestyrelsen tiden inde til fortsat at markere tilhørsforholdet til den mindesten, som Marineforeningen sammen med Norges Orlogsforbund havde været med til at rejse på Tordenskiolds dødssted i Gleidingen. Landsnæstformanden Torben Jensen havde besøgt stedet i 1987, og havde ved denne lejlighed fået forbindelse til byens borgmester Rolf-Jürgen Gruner, og konstaterede, at

Landsformand V.P. Heise afslører mindetavlen for Tordenskiold i Gleidingen

der lokalt fortsat var interesse for den dansk-norske søhelt.

Den 1.-2. oktober 1988 besøgtes mindestedet af foreningens forretningsudvalg, der nedlagde krans og indviede en særlig mindeplade over søhelten opsat af byen.

Året efter – i juni 1989 – kom kommunalbestyrelsen i Gleidingen på genvisit i København. Besøget omfattede bl.a. et besøg i Holmens Kirke, samt middag på landskontoret, ligesom gæsterne medbragte flasker med den særlige sekt, der sælges i værtshuset »Gasthaus Zum Tordenskiold« i Gleidingen.

Forbindelsen mellem Marineforeningen og bystyret i Gleidingen har dog siden været på et lavere blus og er efterhånden overtaget af »Selskabet Danske Tordenskiold-Venner«.

Repræsentanter fra Gleidingen besøgte Marineforeningens hovedkontor i Danmarks Rederiforenings gård i juni 1989

IV 1988-2013

Mindesmærke for Viceadmiral A.H. Vedel 1988

Ved jubilarstævnet i jubilæumsåret 1988 meddelte landsformanden, at Marineforeningen havde besluttet at arbejde for, at der den 29. august 1993 kunne afsløres et mindesmærke for viceadmiral A.H. Vedel, der var flådens chef den 29. august 1943. Han blev ved sin afgang fra Søværnet i 1958 udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen. I 1993 ville det være 50 år siden at sænkningen af flåden på Holmen blev beordret af viceadmiral Vedel. Forslaget var oprindeligt blevet fremsagt på jubilarstævnet 1987 af et medlem fra Gentofte afdelingen, Arne Kaldahl. Viceadmiral Vedel havde i øvrigt været medlem af denne afdeling.

Nu blev forslaget fulgt op af foreningens bestyrelse. Der blev nedsat en komité til at arbejde med dette projekt. Den tidligere chef for Søværnet, viceadmiral S.S. Thostrup, indtrådte som formand. Landsformanden blev næstformand og landskassereren blev komiteens kasserer. Fra Vedelfamilien indtrådte admiralens søn, professor Helge Vedel, og fra Søværnet kommandør Arvid Sørensen.

Viceadmiral A.H. Vedel

Efter aftale med Orlogsmuseet, der netop var flyttet ind i en del af det gamle Søkvæsthus på Christianshavn, skulle mindesmærket placeres i museets foyer.

Den 29. august 1990 afholdtes i Søofficers-Foreningen en pressekonference, hvor komiteen gav en status over projektet. Budgettet var på 500.000 kr. Det meddeltes, at Dronning Ingrid havde indvilget i at være æresformand for komiteen, og at man havde engageret billedhuggeren Knud Nellemose til at udføre mindesmærket over viceadmiral Vedel.

På mødet fortalte Knud Nellemose om sine tanker omkring mindesmærkets udformning. Der ville blive tale om et bronzerelief af viceadmiralen omgivet af egeløv anbragt på en plade af grønlandsk marmor.

Det endelige regnskab for tilvejebringelsen af mindesmærket udviste et overskud på 62.723 kr. og den 12.december 2000 kunne »Komitéen for Rejsning af Mindesmærke for Viceadmiral A.H. Vedel« holde sit sidste møde, hvor man godkendte en fundats for »Legatet til vedligeholdelse af mindesmærket« (60.000 kr.) samt det endelige regnskab, hvorefter der skete en formel overdragelse af fundats og midler til Orlogsmuseet. Komitéen opløste sig selv med en pæn »arbejdsfrokost«. For disse midler er der siden årligt bl.a. lagt blomster ved mindesmærket den 29. august.

Ligeledes i forbindelse med 50-året for den 29. august 1943 besluttede Marineforeningen i august 1992 at udskrive en

konkurrence om den bedste øjenvidne-beretning fra begivenhederne den 29. august 1943. Formålet hermed var bl.a. at der blandt foreningens medlemmer var mange menige orlogsgaster, som havde oplevet begivenhederne på en helt andet måde end de officerer, hvis beretninger stort set havde været de eneste øjenvidneskildringer. En komité bestående af viceadmiral S.S. Thostrup, landsformanden og overarkivar Hans Christian Bjerg bedømte de 24 indsendte bidrag, der i øvrigt alle blev udsendt som et hefte af foreningen i august 1993 med titlen »Sådan oplevede jeg den 29. august 1943«. De tre bedste og præmierede bidrag blev offentliggjort i *Under Dannebrog* i sommeren 1993. Disse beretninger blev derfor et væsentligt bidrag til belysning af denne skelsættende dato.

Marineforeningens dagligdag 1989-1994

Efter at 75 års jubilæet var godt overstået, skulle der atter arbejdes for fortsat rekruttering og for at udbrede kendskabet til Søværnets arbejde i befolkningen.

Der blev afholdt sendemandsmøde på Fanø den 29.-30. april 1989. Hovedbestyrelsen havde varmet op til dette sendemandsmøde på et møde den 4.-5. marts. Her drøftede man Marineforeningens fremtidige rolle blandt de såkaldte forsvarspositive foreninger, der var dannet efter debatten omkring det politiske forlig om forsvaret i 1980, for aktivt at støtte forsvaret og dets placering i de politiske prioriteringer. Som tidligere nævnt havde Marineforeningen allerede engageret sig i forskellige forsvarspolitiske kampagner. I denne forbindelse var der lavet en videofilm »Det handler om liv og fred«, som Marineforeningen tilbød at distribuere til afdelingerne.

Denne udvikling bragte den tidligere diskussion om Marineforeningens upolitiske karakter frem igen. Fra Marstal afdelingen forelå et forslag til drøftelse på det kommende sendemandsmøde om at ændre foreningens vedtægter § 4, der formelt var problematisk i forbindelse med den kurs foreningen havde valgt med hensyn til forsvarspolitikken. Kort sagt skulle partipolitik adskilles fra forsvarspolitik.

I *Under Dannebrog* april 1989 gjorde landsformanden rede for sin holdning til dette spørgsmål:

Marineforeningen er upolitisk, den skal ikke være forum for partipolitiske debatter, der ville være ødelæggende for det kammeratlige formål. På den anden side bør den upolitiske status ikke være en hindring for at opfylde formålsparagraffens første del, der er det overordnede formål med at samle mænd i dette arbejde. Den kan altså ikke bruges som undskyldning for ikke at gøre noget.

Formålsparagraffen har stået uændret i 75 år, men den her omhandlede passus kan føres tilbage til de første vedtægters § 22, hvori det hed »Al politik er udelukket ved foreningens møder«. Det fremgår af foreningens historie, at dens stiftere betragtede forsvarssagen som en national sag, der var hævet over partipolitikken, hvorfor man ikke så noget problem, og man udtalte sig da også i skarpere vendinger om forsvars-/søværnsordninger end i dag.

…

Det må derfor være formålet med debatten om dette emne på sendemandsmødet og en evt. overvejelse i hovedbestyrelsen at få præciseret, at uagtet Marineforeningen er u-partipolitisk, så er den alene i kraft af sin formålsparagraf – som ethvert medlem bliver gjort bekendt med – klart forsvarspositiv.

Det må betyde, at den på det forsvarspolitiske område må og skal markere sin positive holdning ved at formidle saglig oplysning om søværnets opgaver og vilkår og i det hele taget udbrede større forståelse for de særlige forhold, der er karakteristisk for en maritim nation som Danmark, og for betydningen af evnen til at udnytte havet og kontrollere de begivenheder, der foregår i vore farvande.

På det nævnte sendemandsmøde blev der konstateret en nedgang i medlemstallet fra 8.068 til 7.992, et tab på 164 medlemmer. Tendensen i retning af en lille stigning synes stoppet.

Marineforeningen havde sammen med andre soldaterforeninger og forsvarspositive organisationer den 4. april 1989 deltaget i højtideligholdelsen af 40 året for oprettelsen af Atlantpagten og NATO. Dette understregede foreningens øgede samarbejde med de nævnte organisationer. Senere samme efterår indkaldte forsvarschefen, General O.K. Lind, de forsvarspositive foreninger til et møde i Forsvarskommandoen i Vedbæk, hvori landsformanden og landskassereren deltog. Dette møde blev startskuddet til oprettelsen af »Samvirket Folk og Forsvar«, hvis primære opgave skulle være at overbevise de besluttende myndigheder om vigtigheden af et troværdigt forsvar. Denne sammenslutning bestod af forsvarspositive organisationer, som tilsammen talte næsten 100.000 medlemmer. Landsformanden har siden haft en plads i bestyrelsen for Folk og Forsvar. Det nordiske samarbejde, som Marineforeningen aktivt deltog i, var fortsat i god gænge.

På sendemandsmødet var foreslået en udvidelse af *Under Dannebrog,* men det ville kræve en kontingentforhøjelse. Forslaget samlede formentlig derfor ikke stemmer nok.

Et interessant punkt på sendemandsmødets dagsorden var drøftelserne om forslaget om at få omformuleret bestemmelsen i vedtægterne om, at Marineforeningen var »upolitisk«. Landsformanden udtalte – med henvisning til det tidligere nævnte indlæg i *Under Dannebrog* – at bestemmelsen skulle fortolkes således, at foreningen var »partiupolitisk«. Forslagsstillerne, Marstal Marineforening, trak derefter forslaget tilbage, hvad der dog ikke løste problemet omkring en præcisering af netop denne bestemmelse.

Regnskabet for 1988, der blev godkendt på sendemandsmødet i 1989, balancerede med ca. 540.000 kr. Den største post var fortsat udgivelsen af Under Dannebrog på ca. 150.000 kr.

Landsskyttestævnet blev i 1989 afholdt i Auderød den 9.-10. september. Der deltog 126 skytter fra 11 lav.

Inden for det maritime kulturområde, som Marineforeningen arbejdede med, skete der i 1989 to meget væsentlige initiativer. Der blev således etableret et Orlogsmuseum i det tidligere Søkvæsthus på Christianshavn ved hjælp af en donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Det blev officielt åbnet den 4. oktober 1989, og Marineforeningen var fra starten repræsenteret i museets bestyrelse. Samme år meddeltes det, at fonden ville betale en restaurering af Fregatten JYLLAND i Ebeltoft, et omfattende projekt, der skulle afsluttes inden den 1. april 1994. Det var derfor helt berettiget, at Marineforeningen i forbindelse med efterårets møde i hovedbestyrelsen den 7. oktober 1989 udnævnte Skibsreder A. Mærsk Mc-Kinney Møller til æresmedlem af foreningen i for-

bindelse med dennes deltagelse i mødets traditionelle middag.

I 1990 var det Skagens tur til at tage sig af sendemandsmødet den 29. april. Kort forinden – den 30. marts – døde Torben Jensen, foreningens landsnæstformand gennem 15 år. Som ny landsnæstformand valgtes på sendemandsmødet Kurt Flatau, som til gengæld overlod landskassererposten til fuldmægtig i Danske Bank Elo Henriksen. På mødet blev den nødvendige kontingentforhøjelse vedtaget, således at *Under Dannebrog* fremover kunne udkomme med seks numre om året, noget redaktøren, Eivind Samuelsen havde arbejdet for gennem flere år.

Starten af 1990erne blev i øvrigt præget af den nye storpolitiske situation i verden. Den hidtidige spænding som følge af, at den såkaldte kolde krig mellem stormagterne og deres allierede blev reduceret eller forsvandt. Til gengæld boblede der nye mere geografisk begrænsede konflikter op, som Danmark sammen med en række lande søgte at dæmpe ved at intervenere militært i. Det gav nye internationalt bestemte opgaver for Søværnet og understregede, at der fortsat var brug for et Søværn – og en marineforening, der rundt omkring i landet udbredte kendskabet til værnets nu ændrede opgaver. »Der vil altid være behov for et søværn. Og derfor også for en marineforening«, som landsnæstformanden udtrykte det i *Under Dannebrog* i januar 1991.

I løbet af 1990 havde hovedbestyrelsen arbejdet med ændringer i vedtægterne, som blev fremlagt på sendemandsmødet i Næstved den 26.-28. april 1991. Medlemstallet var atter faldet lidt, og samtidig konstateredes det, at værnepligtsstyrken i Søværnet på årsbasis var faldet fra 3000 til 900, en kendsgerning, der på længere sigt ville indskrænke Marineforeningens muligheder for rekruttering på de hidtidige forudsætninger. Det blev et kaotisk møde, hvor de af hovedbestyrelsen fremsatte forslag forkastedes eller ikke fik tilstrækkeligt med stemmer, herunder forslaget om kvinders optagelse i foreningen. Et medlem af hovedbestyrelsen trådte med øjeblikkelig virkning tilbage i protest mod mødets forløb! Mødet gav endvidere efterfølgende anledning til heftige debatindlæg i *Under Dannebrog.*

Fra hovedbestyrelsen kom der kraftige opfordringer til afdelingerne om at finde nye aktiviteter og tage nye initiativer, der kunne sætte gang i mødedeltagelsen og i det hele taget i rekrutteringen til Marineforeningen. Formanden for afdelingen i Skagen, Joe Jørgensen, havde lagt sig dette bag øret, og tog – må man sige – et friskt initiativ. Han inviterede ganske enkelt den amerikan-

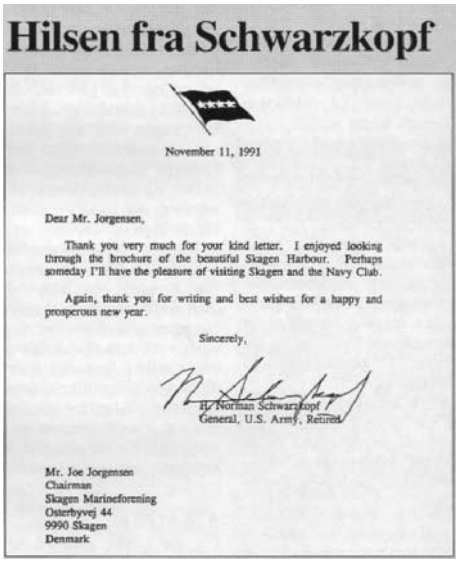

Hilsen fra Schwarzkopf

November 11, 1991

Dear Mr. Jorgensen,

Thank you very much for your kind letter. I enjoyed looking through the brochure of the beautiful Skagen Harbour. Perhaps someday I'll have the pleasure of visiting Skagen and the Navy Club.

Again, thank you for writing and best wishes for a happy and prosperous new year.

Sincerely,

H. Norman Schwartzkopf
General, U.S. Army, Retired

Mr. Joe Jorgensen
Chairman
Skagen Marineforening
Osterbyvej 44
9990 Skagen
Denmark

Formanden for Skagen Marineforeningen, Joe Jørgensen, inviterede den fire-stjernede amerikanske general H. Norman Schwartzkopf til at komme og tale ved foreningen jubilæum i 1991. I Skagen modtog man dette venlige afbud fra generalen

ske øverstkommanderende under Golfkrigen, den firestjernede general H. Norman Schwartzkopf, til at komme til afdelingens jubilæumsfest i 1991 og holde tale. Ganske vist var generalen på dette tidspunkt pensioneret, men han kunne alligevel ikke finde tid i kalenderen til at komme til Skagen. Joe Jørgensen fik et pænt brev, hvor generalen udtrykte håbet om ved en senere lejlighed at kunne komme til Skagen og komme på visit i Marinestuen. *Nice try!* – må man sige.

Hovedkontoret har i gennem Marineforeningens historie altid været et væsentligt omdrejningspunkt for foreningens virke. Selv om det tog nogen tid at få gennemført optagelsen af kvinder som medlemmer, så overtog kvinder på et tidligt tidspunkt foreningens hovedkontor. I 1976 overtog Eva Bang arbejdet på kontoret, efter Ella Sarauw. Eva Bang fratrådte i 1992 og blev afløst af Leni Ketler, der var blevet knyttet til kontoret i 1988 i forbindelse med planlægningen af 75 års jubilæet.

I 1992 var det Aalborg Marineforening, der stod for afviklingen af årets sendemandsmøde. Mødet forløb bedre end det herostratisk berømte sendemandsmøde i 1991, idet man belært af det foregående års sendemandsmøde fremover afholdt sendemandsmødet om lørdagen d.v.s. *før* festmiddagen. Rekrutteringen var stadig i fokus. Udgangspunktet var, at antallet af værnepligtige i Søværnet var blevet stærkt reduceret. De værnepligtige blev i en vis udstrækning erstattet af stampersonel, en kategori, der blev anset for at være en potentiel målgruppe for øget rekruttering. Marinehjemmeværnets folk var en anden målgruppe, og endelig var der personer, »som nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv«.

Der var kvinder i de her nævnte personkredse, men endnu engang var der på mødet i 1992 ikke det kvalificeret antal stemmer til at disse kunne optages i foreningen. Man vedtog imidlertid på mødet følgende udformning af § 5s første del det vil sige om optagelseskriterierne:

Som medlemmer af foreningens afdelinger kan optages uberygtede danske mænd,

1. *der er eller har været tjenstgørende i Søværnet,*
2. *der er eller har været tjenstgørende i Marinehjemmeværnet,*
3. *som nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv, og i øvrigt knyttet hertil.*

Flere andre forslag til vedtægtsændringer fra hovedbestyrelsen kom ikke igennem. Det blev dog godkendt, at hovedbestyrelsen ændrede navn til landsbestyrelse.

Debatten om kvinders optagelse fortsatte ikke overraskende efterfølgende i *Under Dannebrog.* Der var nogen, der mente, at nu måtte man stoppe denne endeløse diskussion for at komme videre, andre var tværtimod af den opfattelse, at man skulle blive ved med at diskutere emnet indtil optagelse var vedtaget, atter andre mente fortsat, at kvinderne skulle danne deres egen forening, som så kunne være associeret med Marineforeningen.

Et særkende ved Marineforeningen er, at den ikke svarende til Hærens soldaterforeninger er enheds- eller regimentsbaseret, men at det er en landsdækkende forening for alle, der har tjenstgjort eller er i Søværnet, der så er samlet i lokale afdelinger. Foreningen kan siges at være værnsbaseret og ikke enhedsbaseret. Man holder således også

jubilarstævner, hvor der fokuseret på de enkelte årgange, som man har været indkaldt til.

Visse steder havde man været for få til at etablere en egentlig fungerende afdeling, hvorfor man havde opereret med begrebet »bakker«, svarende til det orlogsbegreb, hvor bakken er den lille gruppe, man oprindeligt spiste sammen med om bord. Bakken er tilknyttet en lokalafdeling og behøver ingen bestyrelse. Nogle af disse bakker gik i sig selv igen, mens et par udviklede sig til at blive lokalafdelinger. Tidligere havde der været forslag fremme om at oprette en »bakke« direkte under landsbestyrelsen for tjenstgørende, der af forskellige årsager ikke følte, at de kunne være medlem af én bestemt lokalafdeling, men forslaget fik ikke opbakning i landsbestyrelsen. I november 1993 søgtes i samarbejde med Dronningens jagtkaptajn som en nydannelse oprettelsen af en »enhedsbakke«. Der blev således indkaldt til etableringen af foreningen »Dannebrogsbakken«, der skulle samle nuværende og tidligere besætningsmedlemmer fra kongeskibet. Foreningen skulle angiveligt etableres som en »bakke« under Marineforeningen.

I virkeligheden ville en sådan »enhedsbakke« bryde med den struktur, som Marineforeningen havde haft siden starten i 1913. »Bakken« blev dannet, men den formelle forbindelse til Marineforeningen blev ikke fulgt op, idet »Dannebrogsbakken« blev en selvstændig forening.

Den 29. august 1993 var det 50 år siden, at den danske flåde sænkede sine egne skibe for ikke at de skulle falde i den tyske besættelsesmagts hænder. Det jubilarstævne, der

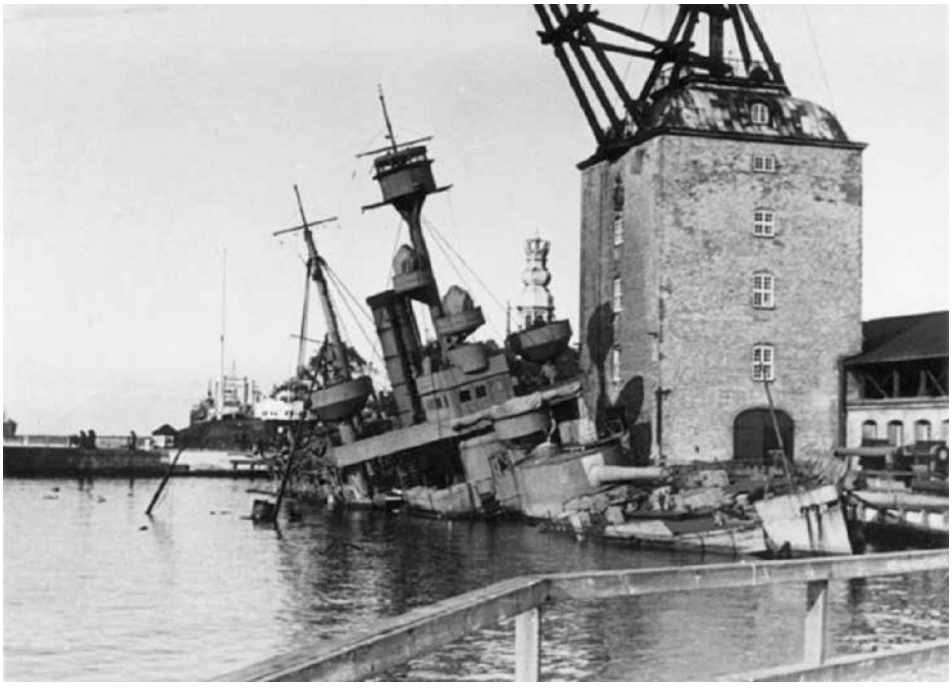

Panserskibet PEDER SKRAM ved Mastekranen

blev afholdt denne dag, var af Marineforeningen blevet forberedt i god tid, og blev et af de største jubilarstævner, der har været holdt. 450 havde fået mulighed for at deltage. Tilmeldingen måtte stoppes ved dette antal deltagere.

Det sædvanlige program for jubilarstævnerne blev gennemført, men den særlige markering af 50 året medførte, at der på Holmen denne dag var besøg af Dronningen, Prins Henrik og Dronning Ingrid, som jubilarerne fik lejlighed til at defilere forbi. Traditionen tro blev Admiral Carstensens Mindebæger også uddelt. Modtageren viste sig at være en lyshåret kvindelig konstabel, Jette Nath. Hun udtalte efterfølgende, at »skulle der engang åbnes for kvinder [i Marineforeningen], så ville jeg – såfremt jeg fik følgeskab af andre piger – da gerne være medlem«. Endvidere blev der uddelt præmier til de tre bedste øjenvidneberetninger til begivenhederne den 29. august 1943.

Mindesmærket for Viceadmiral A.H. Vedel i Orlogsmuseets foyer – afsløret den 29. august 1993

Beretninger, der var indsendt i den tidligere nævnte konkurrence, som var udskrevet for at være en del af højtideligholdelsen i 1993 af en af flådens store mærkedage.

Efter jubilarstævnet var der på Orlogsmuseet afsløring af mindesmærket for viceadmiral A.H. Vedel med deltagelse af indbudte gæster. Ved denne lejlighed mindedes viceadmiral A.H. Vedel for sin indsats for Søværnet og for sit arbejde for dansk søfart og videnskab. Dronning foretog afsløringen og bagefter blev der afholdt reception i Søofficers-Foreningens lokaler.

Til denne periode hører også etableringen af »*Slopkisten*« – et udsalg af diverse effekter med Marineforeningens kendingstegn eller emblemer. Varetagelsen af dette arbejde skyldtes primært et frivilligt og ulønnet arbejde af landssekretærens hustru, Leni Ketler, der var forretningsuddannet og havde en særlig evne til at finde de rigtige effekter og få forhandlet dem ned til en fornuftig pris. Det drejede sig om mange effekter lige fra emblemer og blazer-badges over øloplukkere, manchetknapper og nøgleringe til skjorter, pullovere, sweatshirts og vindjakker med Marineforeningens navn eller kendingstegn. Forretningen voksede fra en beskeden start i 1988 til nu at give et pænt overskud, der overførtes til »*Grundfonden*« til varetagelse af fondens formål.

Det er klart, at de mange effekter, der er spredt over hele landet og brugt som gaver til udenforstående, har forbedret foreningens image og haft en effekt for synliggørelsen. Efterhånden havde stadig flere af medlemmerne anlagt en ensartet påklædning i form af blå blazer med foreningens emblem eller kendingsnål, badge, og slips samt grå benklæder. I dag opfattes denne nærmest som Marineforeningens »uniform«.

I mange lokalafdelinger solgtes også særlige effekter, hvis salg forbedrede lokalafdelingens økonomi.

Kvinder optages endeligt

Det var i forbindelse med fremlæggelsen af en betænkning om kvinders adgang til optagelse i Marineforeningen blevet vedtaget, at et forslag om optagelse skulle fremsendes på sendemandsmødet i 1991. På dette møde opnåedes heller ikke det tilstrækkelige antal – 2/3 – stemmer til at forslaget kunne nyde fremme. I 1992 var der 128 stemmer for og 126 imod. Det var fortsat ikke muligt at få forslaget igennem, selv om man noterede sig, at der begyndte at blive overvægt af jastemmer. I 1993 var der 178 stemmer for og 144 imod, og Skagen Marineforening, der havde været imod, at kvinder blev optaget, meddelte på dette møde, at man nu havde ændret holdning.

Inden sendemandsmødet i Holbæk i 1994 udsendte landsbestyrelsen ved landsnæstformanden i *Under Dannebrog* endnu en appel til medlemmerne om at vedtage den vedtægtsændring, der ville gøre det mulig for de enkelte afdelinger at optage kvinder, hvis de ellers opfyldte de kriterier, som allerede var fastsat i vedtægternes § 5.

Ved sendemandsmødet i 1994 blev det endeligt vedtaget, at kvinder, der gør eller har gjort tjeneste i Søværnet, kunne optages i Marineforeningen. Der var 230 stemmer for, 51 imod, mens 14 var blanke. Dette forslag havde været drøftet gennem 19 år i Marineforeningen. Meget betegnende havde lederen i det *Under Dannebrog*, der udsendtes efter denne afstemning, titlen »Tanker efter Jerikos mure faldt«!

I midten af juni 1994 fik Marineforeningen så sit første kvindelige medlem. Det var marineoverkonstabel Ann-Carina Aksenberg Dalholt, der gjorde tjeneste på torpedomissilbåden HAMMER. Den 25. juni blev hun i øvrigt viet til en marinekonstabel, som det nye medlem »nok skulle få overtalt til også at melde sig ind i Marineforeningen«. Allerede den 27. juni fulgte den næste optagelse af en kvinde ansat i Søværnet.

Skelsættende sendemandsmøde og formandsskifte 1994

Ved indgangen til 1994 kom Marineforeninger atter op på 8.000 medlemmer efter at havde dykket i 1991. Antallet af lokalafdelingen var 78. Samtidig noterede landskassereren, at foreningens økonomi var i god gænge.

Sendemandsmødet blev som nævnt afholdt på Holbæk Kaserne den 29. april-1. maj. Inden mødet blev landsformanden den 8. april 75 år. V.P. Heise havde ved sin tiltrædelse bebudet, at han ville være på posten i 15 år. Marineforeningen skulle derfor ved mødet i Holbæk have en ny formand.

V.P. Heise havde været et meget stort aktiv for foreningen. Han havde moderniseret den på en lang række punkter, og han havde gennem sin personlighed gjort formandsfunktionen mere nærværende for medlemmerne. Han havde endvidere fået udbygget samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger. Væsentlig var hans store indsats for det forsvarspositive arbejde i 1980erne, hvori han fik placeret Marineforeningen i Samvirket Folk & Forsvar. Men i særlig grad var det lykkedes for V.P. Heise at forbedre foreningens image hos Søværnets ledelse, der ofte betegnede Marineforeningen som »Søværnets ambassadører« i lokalsamfundet. Nøgleordet var her 'synliggørelse'. Heises kvaliteter og betydning trådte tydeligt frem i

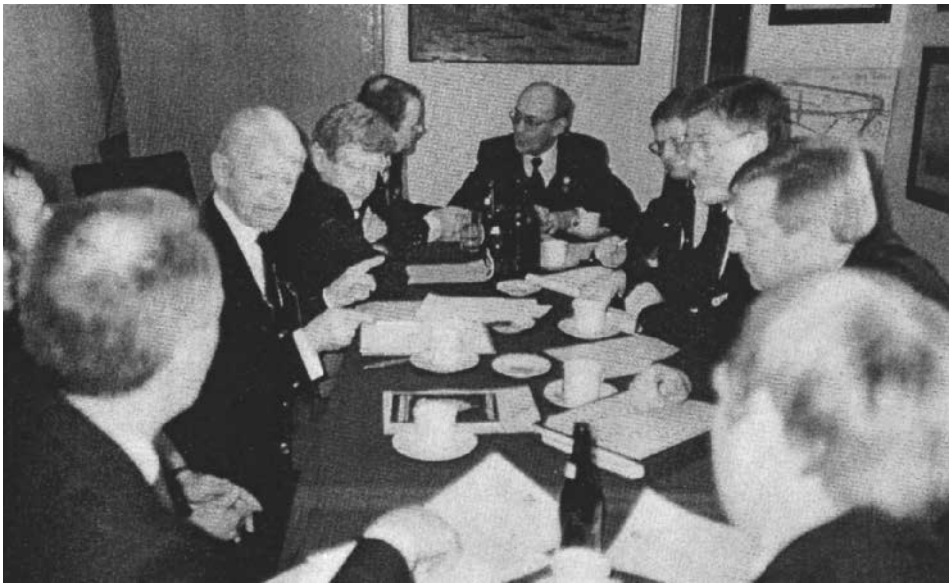

Landsbestyrelsen holder møde i Ebeltoft 1993

forbindelse med 75 års jubilæet i 1988, hvor han fremstod som en markant leder af Marineforeningens arbejde.

Landsnæstformanden Kurt Flatau skrev i *Under Dannebrog,* at den ny formand

Overtager et ældre fartøj, der imidlertid ved løbende modernisering er så godt som nyt, og fuldt sødygtigt til i mange år fremover at kunne løse sine opgaver.

Selvom fartøjet er fuldt moderne, har det bibeholdt en væsentlig del af det oprindelige design – nemlig respekten for fædrelandet, kongehuset og flaget samt det gode kammeratskab, der er den bærende kraft.

Mandskabet er loyalt og vil fuldt ud leve op til enhver chefs forventninger, og forsyningerne er tilfredsstillende og giver mulighed for nye mål.

I sine tidligere citerede erindringer skriver V.P. Heise, at den sværeste opgave, han havde som landsformand, var at finde afløseren som formand. Heise begyndte i god tid forinden, men det var svært. Til brug for overtalelsen havde han udarbejdet et notat med »Uddrag af formandens dagbog« for at anskueliggøre, hvori arbejdet bestod. Det viste sig hurtigt at være en taktisk fejl, da den røbede, at landsformandens arbejde faktisk var ganske omfattende med en del rejser. Heise stoppede derfor med at anvende dette notat ved møder med potentielle kandidater. Derefter hedder det i erindringerne:

Den 4.-5. december 1993 var Grethe og jeg til 50-års jubilæum i Hjørring-afdelingen. Og på tilbagevejen til Grenå den 6. kiggede vi efter aftale inden for i Aalborg marinestue, hvor formanden Ralf Kurth Jensen holdt bestyrelsesmøde og derfor serverede alle tiders frokost for os.

Den nu afdøde Ralf Kurth var – som forgængeren Eivind Samuelsen – en særdeles dynamisk formand for Aalborg-afdelingen i

en lang årrække. Det lykkedes ham at få den sidste danskbyggede u-båd, en gasturbine-torpedobåd og en minestryger af Ø-klassen anbragt på et område ved havnen, og her fik han skabt den nok smukkeste marinestue i nogle barakker og i direkte forbindelse med den fik han derefter etableret et marine- og søfartsmuseum i andre barakker.

Under frokosten kom vi til at tale om problemerne med at finde en ny landsformand. Ralf Kurth spurgte mig da, om det absolut skulle være en pensioneret søofficer. Da jeg svarede, at det blot skulle være én, der ikke havde alt for langt til pensionen, sagde Ralf, at han alligevel i anden anledning skulle snakke med chefen for stationsafdelingen på Flådestation Frederikshavn tirsdag, så ville han lade mig vide om der var nogen mulighed dér. Tirsdag eftermiddag ringede Ralf og sagde at kommandørkaptajn Otto Lichtenberg ikke lød uinteresseret i jobbet. »Den er fin,« svarede jeg, »vi har forretningsudvalgsmøde på onsdag så kan vi drøfte det dér«. Imidlertid ringede Otto Lichtenberg selv tirsdag aften for at høre, hvad der var om snakken. Det var jo et godt tegn, for det tydede jo på, at han opfyldte det første og væsentligste kriterium for jobbet: at han var interesseret. Han bemærkede også, at hans kone Lizzie jo også var et udadvendt menneske, der kunne lide at *komme rundt i landet (hun var konservativ amtspolitiker). Dermed var en anden vigtig forudsætning opfyldt, for det var helt nødvendigt, at »baglandet« var indforstået.*

Efterfølgende besluttede landsbestyrelsen at indstille kommandørkaptajn Otto Lichtenberg til formand for Marineforeningen. Lichtenberg var på dette tidspunkt 58 år og skulle gå på pension den 1. december 1995. Lichtenberg var blevet søløjtnant i 1958 og

Den nyvalgte landsformand, kommandørkaptajn Otto Lichtenberg hilser på den afgående landsformand 1994

var med på det første hold af helikopterpiloter, der i 1962 blev uddannet i Søværnet. Hans flyvernavn var TOL. Han havde haft en del sejlende tjeneste og var i 1994 chef for stationsafdelingen, Flådestation Frederikshavn.

På sendemandsmødet i Holbæk var vedtægtsændringen, der tillod optagelse af kvinder, blevet vedtaget. Et mangeårigt problem var løst, således at dette ikke kom til at belaste den på dette møde nyvalgte landsformand Otto Lichtenberg, der i øvrigt var blevet indmeldt i Hørsholm/Rungsted Marineforening. Der var nu problemet med ligestilling af personel fra Søværnet og Marinehjemmeværnet tilbage. V.P. Heise kunne ved dette møde aflevere en velfungerende forening til sin efterfølger. I sin afskedstale ville han ikke tage æren alene for dette, men mente at hans virke havde »gjort en forskel«.

En af de første embedshandlinger, som Lichtenberg skulle udføre, var overrækkelsen af Marineforeningens gave til æresformanden Prins Henrik i anledning af dennes 60 års fødselsdag den 11. juni 1994. Foreningens delegation bestod foruden landsformanden af landsnæstformanden og landskassereren samt den afgående landsformand.

For hurtigt at lære afdelingerne og deres medlemmer at kende, gik den nye landsformand utraditionelt til værks ved sammen med sin hustru i egen motorsejler i løbet af sommeren 1994 at besøge en lang række afdelinger og marinestuer rundt omkring i landet.

Med henblik på at synliggøre foreningen og derved skaffe nye medlemmer, besluttede forretningsudvalget i 1994 at etablere en »Rejseudstilling«. Denne bestod af fire plancher, der sammensat således at de dannede en væg, der kunne opstilles relevante steder. Plancherne viste lidt om foreningens historie, hvad der tilbydes medlemmer og andre nyttige oplysninger. Rejseudstillingen kunne lånes af afdelingerne bl.a. i forbindelse med afdelingsjubilæer, sendemandsmøder m.m., hvor synliggørelse af foreningen var relevant. Samtidig hermed fremstilledes ligeledes en hvervebrochure til uddeling i forbindelse med Rejseudstillingen.

Foreningens daglige virke 1995-2000

Den 6. maj 1995 blev sendemandsmødet afholdt i Marstal med Chefen for Søværnets Operative Kommando kontreadmiral Kristen H. Winther som gæst. Lørdagen den 5. maj blev 50-året for befrielsen højtideligholdt med en festgudstjeneste. Medlemstallet var 8.108 fordelt på 78 afdelinger. Ikke mindre end 58 afdelinger var repræsenteret. Ligesom optagelsen af kvinder havde været diskuteret i adskillige år, havde dette også været tilfælde med hensyn til optagelsen af personel i Marinehjemmeværnet. Dette problem blev løst i 1995, hvor pind 1 og 2 i optagelsesparagraffen blev slået sammen og enstemmigt vedtaget med følgende formulering:

»..som medlemmer kan optages mænd og kvinder, der er eller har været tjenstgørende i Søværnet eller Marinehjemmeværnet«.

Efter en del års afbrydelse blev *Under Dannebrog* atter diskuteret på dette møde. Sagen var, at bladet dels nu udkom seks gange om året dels fra 1995/1 skulle udkomme med farvebilleder. Redaktionen blev fortsat varetaget af Eivind Samuelsen. Allerede efter det første nummer i 1995 var udkommet, måtte landskassereren imidlertid trække i bremsen, idet budgettet ikke holdt. Han foreslog, at

problemet blev løst ved at kontingentet til hovedforeningen steg fire kr. om året, så ville den nye linie kunne fortsættes. Dette forslag blev nedstemt, og i de følgende år udkom *Under Dannebrog* kun med farver på forsiden/omslaget, og inde i bladet normalt kun med illustrationer i sort/hvid.

Under den nye landsformand fortsatte de mange faste opgaver, som Marineforeningen gennem årene havde taget op. Det gjaldt kransenedlægninger på de store mærkedage i vor søkrigs- og marinehistorie, afholdelse af jubilarstævner, landsskyttestævner, samt deltagelse i de nordiske orlogsstævner og de nordiske militære kammeratskabsforeningers stævner. I lokalforeninger sørgede man for at følge disse opgaver op, herunder at virke i forbindelse med adoptionsbesøg af Søværnets skibe i de respektive havne, hvor der var marinestuer.

Den 12. november 1995 højtideligholdtes 275 året for søhelten, viceadmiral Peter Tordenskiolds død i 1720. Marineforeningen deltog i højtideligheden i Holmens Kirke, og i Gleidingen nedlagde en delegation fra Marineforeningen en krans ved mindestenen for Tordenskiold.

I januar 1996 kunne landsbestyrelsen meddele, at Kronprins Frederik havde indvilget i at indtræde som æresmedlem. Den officielle udnævnelse skete efterfølgende på sendemandsmødet i Frederikshavn den 4. maj 1996, hvori kronprinsen deltog. På mødet konstateredes, at medlemstallet nu var 8.398 fordelt på 80 afdelinger.

Stemningen i Marineforeningen var i denne periode generelt optimistisk på trods af de foregående års potentielle rekrutteringsvanskeligheder. Medlemstallet havde passeret 8.500 og alt tydede på, at man var på vej mod det store mål, et medlemstal på over 10.000, som man havde været tidligere.

Et indtryk af aktiviteterne får man i de mange og ganske omfattende indberetninger fra lokalafdelingerne, der blev gengivet i *Under Dannebrog.* Normalt var der indberetninger fra over halvdelen af lokalafdelingerne. Fremgangen i medlemstallet blev også synliggjort ved at navnene på alle nye medlemmer blev optaget i bladet.

Optimismen var da også fremherskende, da der i 1997 blev holdt sendemandsmøde på Bornholm. Derfor kunne det formelle omkring sendemandsmødet for en gangs skyld overstås meget hurtigt.

I årsberetningen, som landsformanden aflagde, fremgik det, at man i foreningen fortsat burde være opmærksom på, at det fremover årligt reducerede antal af værnepligtige, der blev indkaldt til Søværnet, kunne betyde vanskeligheder for den hidtidige måde at rekruttere medlemmer på. Videre hedder det, at

Da foreningens formål som bekendt også omfatter søfarten, bør denne del af det maritime Danmark ikke glemmes i afdelingernes bestræbelser på at dække hele det maritime område.

Marineforeningen skal derfor i befolkningens bevidsthed være foreningen, der står bag vort maritime forsvar og vort vigtige søfartserhverv, idet dette er vort formål, og det som giver en mening med medlemskabet.

Opgaverne skal derfor også fremtidig være at:
- *Markere Marineforeningen som en forsvarspositiv forening til støtte for Søværnet og søfarten.*
- *Gøre medlemskabet tiltrækkende ved meningsfyldte aktiviteter, der ikke findes andre steder.*

– *Styrke kammeratskabet og sammenholdet afdelinger og medlemmer imellem.*

For at understrege disse betragtninger var der i beretningen gengivet oplysninger om hvad der var årsagen til afgang af medlemmer. Fremgangen i 1996 var blevet modsvaret af en afgang på 615. Den »naturlige afgang« havde af disse udgjort 150. De resterende 465 udmeldelser blev begrundet i følgende årsager:

Manglende interesse	56 = 9%
Andre årsager	61 = 10%
Restancer	348 = 57%

Undersøgelsen viste ganske tydeligt, at udmeldelsernes antal var størst i de lokalafdelinger, hvor aktivitetsniveauet var lavt. En udvikling, der naturligvis bekymrede landsbestyrelsen.

I efteråret 1997 blev *Under Dannebrogs* redaktør gennem 15 år Eivind Samuelsen syg, og måtte sætte sin efterfølger ind i arbejdet. Efterfølgeren blev Søren E. Olesen. Han tilhørte lokalafdelingen i Ebeltoft, og var professionel ligesom »Sam«. »Seo«, som var det mærke den nye redaktør skrev under, havde i mange år været hos Randers Amtsavis, og var gået på efterløn. Overtagelsen skete imidlertid hurtigere end det var planlagt, idet Sam allerede døde efter at nummer 1997/5 var blevet færdigredigeret.

Ved landsbestyrelsens møde i januar 1998 foreslog landsformanden, at der blev udskrevet en konkurrence om at finde et passende slogan til Marineforeningen. Den blev udskrevet i *Under Dannebrog* i april samme år. Landsbestyrelsen og redaktøren var »dommerkomité«. Redaktøren lagde ud med *»Marineforeningen – maritime venner«*. Konkurrencen fortsatte hele 1998, og et stort antal forslag til slogans blev indsendt. Den tidligere landsformand, V.P. Heise indsendte forslaget: *Marineforeningen – kammeratskab for søværn og søfart.* Landsformanden leverede i denne forbindelse forlag til opfordringen: *Marinestuen – vejen til skruen..* Denne opfordring skulle man dog nok være medlem af Marineforeningen i forvejen for at forstå betydningen af. Der var her tale om det faktum, at de lokalafdelinger, der havde marinestuer, normalt også havde flest aktiviteter og dermed medlemsfremgang, hvad der førte til modtagelsen af »Fremdriftsskruen«. Fra Gudmund Hansen, Odense, indkom forslagene: *Marineforeningen – for søværn og søfart*, og *Marineforeningen – for søværn, søfart og kammeratskab*, altså samme idé, som den Heise var inde på. I alt indsendtes 43 forskellige forslag. Konkurrencen blev afgjort i april 1999. Vinderen blev Hans Andersen, Ringkøbing Marineforening, der havde indsendt sloganet: *Marineforeningen – for traditioner og kammeratskab*. Dette slogan slog imidlertid ikke an, og efterhånden var det Odense-forslaget: *for søværn og søfart*, der slog an og benyttes i dag.

Den 8. maj 1999 var der indkaldt til sendemandsmøde i Korsør. Landsformanden kunne med glæde konstatere, at medlemstallet nu var 9.200. Der var i lokalafdelingerne etableret 21 skyttelav med 1.662 registrerede medlemmer heraf 727 aktive skytter. Der var opbakning til en kontingentstigning, som skulle finansiere, at *Under Dannebrog* fremover blev udvidet med fire sider, således at hvert nummer var på 24 sider. Fra 2001 begyndte der også at komme flere billeder og illustrationer med farver inde i tidsskrif-

tet. På mødet blev der foretaget forskellige justeringer af foreningens vedtægter. Mest interessant var, at såvel mænd som kvinder fra handelsflåden, som havde gennemgået en søfartsuddannelse, nu kunne optages i Marineforeningen. Denne vedtagelse lå helt i tråd med, at landsformanden i sin beretning havde mindet sendemændene om, at søfarten stadig var den anden søjle, foreningen hvilede på, og derfor ikke måtte glemmes i afdelingernes bestræbelser for at propagandere for hele det maritime område i Danmark. Da dette møde blev afholdt, var der netop fremkommet en betænkning om forsvarets fremtidige udvikling udarbejdet af Forsvarskommissionen af 1997. Den lagde op til en række større ændringer af mål og midler, ændringer, der også ville berøre Søværnet. På mødet var alle dog enige om, at henset til disse fremtidsudsigter var der fortsat brug for Marineforeningen til at formidle kendskabet til Søværnets og dets virke, der nu primært var af international karakter. Danmark var stadig en maritim nation!

Når man læser i *Under Dannebrog* fra 1990erne, støder man ofte på artikler af Vicetoldinspektør John Oldvej i form af gode og tankevækkende kommentarer til foreningens både interne og eksterne problemer. John Oldvej havde aftjent sin værnepligt i Søværnet i 1952 og havde været knyttet til Marineforeningen siden 1953. 1978-88 var han formand for Haderslev Marineforening, og medlem af landsbestyrelsen fra 1985 til 2003. Han var i 1990-erne formand for redaktionsudvalget. I 1999 blev han 70 år, og redaktøren af *Under Dannebrog* havde et interview med ham i august samme år, som meget godt afspejler stemningen i foreningen på dette tidspunkt.

Bl.a. udtalte John Oldvej:

Jeg er medlem af Marineforeningen, fordi jeg er forsvarspositiv. Marineforeningen har helt bestemt en funktion og eksistensberettigelse i dag. Foreningen blev stiftet i 1913. Da var der tre søjler: Gud, konge og fædreland. Og selv om vi høger om traditionerne og stort set den samme formålsparagraf, så er tiden og medlemmerne en anden.

(UD:) Det lyder som om du er bekymret for Marineforeningens fremtid?

Både og. Som gammelt medlem, så jeg nok medlemskriteriet uforandret, men tiden er, som nævnt, en anden, og optagelseskriteriet skal givetvis ændres. Det vil fremtidige yngre medlemmer sikkert også føle.

(UD:) Synliggør Marineforeningen sig nok?

Ja, det synes jeg, men dog ikke på alle punkter. Jeg kan dog ikke give nogen patentløsning. Vi siger, vi støtter Søværnets sag, men det giver sig ikke udtryk udenfor Marineforeningens egne rækker. I de senere år er der sket en positiv udvikling. Vi har fået større afdelinger, men jeg er bange for, at en del mindre afdelinger desværre vil forsvinde med årene.

Debat og ændringer 2000-2005

Ved Dronningens 60 års fødselsdag den 16. april 2000 mødte Marineforeningen med 11 flag opstillet på Rådhuspladsen ved Dronningen og Prins Henriks kørsel gennem København. Marineforeningens gave til Dronningen blev overrakt af landsformanden og landskassereren. Det var et smukt ur placeret i et skibsrat fremstillet af træ fra fregatten JYLLAND. Det var oprindeligt fremstillet af J. Flint, der var medlem af Ebeltoft Marineforening.

Der forelå på dette tidspunkt en opgørel-

se over medlemmers oprindelige tilhørsforhold. 60% af medlemmerne kom fra Søværnet, tre procent fra Marinehjemmeværnet, syv procent fra Forsvaret som sådan og ni procent fra handelsflåden. De resterende 21% var der ikke oplysninger om, men tilhørte medlemskategori 3..

Bl.a. på baggrund af denne undersøgelse var der lagt op til en debat om Marineforeningens fremtid ved sendemandsmødet i Hals den 20. maj 2000. Dels var den tidligere landsformand kommet med en opfordring til at diskutere foreningens fremtid, dels havde landsnæstformanden Kurt Flatau også lagt op til en debat. Denne debat skulle søges løbet i gang på mødet i Hals.

I sin opfordring til debat sagde landsnæstformanden bl.a.

Vi må tage debatten om Marineforeningens fremtid nu, hvor det går godt, også selv om der er sorte skyer i horisonten. Vi er nødt til at modernisere os – være tiltrækkende.

Der er i dag 94% af gamle marinere, som ikke er medlem af en marineforening, og nogle er endog ikke klar over, at vores forening eksisterer. Det er kedeligt. Gør vi ikke noget nu, kan vi ende som en regimentsforening, og så er, for mig at se, »løbet kørt«.

Et af de emner, som skulle stilles under debat, var om man skulle være en »maritim forening« i stedet for en kammeratskabsforening. Dette blev af sendemændene misforstået således, at man ønskede at skifte navn for at tiltrække flere. Derfor lød der kraftige røster fra talerstolen, hvor det blev fastslået, at foreningen ikke skulle skifte navn. »Én gang Marineforening – altid Marineforening« som der blev sagt. På mødet udeblev den ventede debat, men flere var enige om at den var nødvendig at fastholde. En indigneret sendemand klagede senere i *Under Dannebrog* over, at man ville gøre lokalafdelingerne til »borgerforeninger« for at skaffe penge, og så i øvrigt gå på strandhugst i andre soldaterforeninger, herunder Kystartilleriforeningen.

Marineforeningens økonomi var god. 1999-regnskabet udviste et overskud på 35.247 kr. Egenkapitalen var 268.321 kr., ligesom regnskabet balancerede med 797.663 kr.

På sendemandsmødet fik foreningen ny landssekretær, idet Ib Ketler stoppede efter 17 år på denne post. Ny landssekretær blev seniorsergent Søren Konradsen, der havde en alsidig tjeneste i Søværnet bag sig. Han havde været medlem af Amager Marineforening siden 1989, en afdeling hvor han 1991-97 var sekretær og siden kasserer, og fra 2006 afdelingsformand.

Ved flere lejligheder er lokalafdelingerne kommet i besiddelse af småskibe eller fartøjer. Oftest er dette sket gennem testamentariske bestemmelser. Afdelingerne har i flere tilfælde i disse erhvervelser set en mulighed for at etablere en ny fælles aktivitet, der kunne samle medlemmerne. Erfaringen har dog vist, at sådanne projekter er vanskelige at håndtere for afdelingerne, og i meget høj grad er afhængige af nogle få entusiaster, hvis begejstring også i løbet af en vis tid ofte ebber ud. Der findes i jubilæumsåret enkelte afdelinger, der på en eller anden måde er involveret i sådanne skibsprojekter.

En variant af de her nævnte skibsprojekter er den støtte, som Marineforeningen i Hillerød var med til at give ved dannelsen af »Partrederiet Slotssøen«. Da færgemanden, der sejlede den lille færgebåd rundt på Frederiksborg Slotssø om sommeren, gav op i

1987, dannedes med Marineforeningen som primus motor et lille partsrederi, der kører denne turistservice videre. Lokalafdelingen er sammen med en række af medlemmerne parthavere i det lille rederi, hvis drift besørges af medlemmer af Marineforeningen.

På sendemandsmødet i Ishøj den 5. maj 2001 konstateredes det, at der stadig var en netto-fremgang i Marineforeningen. Tallet var nu 9.488. Landsformanden omtalte det gode samarbejde mellem foreningen og de andre forsvarspositive organisationer tilknyttet Folk & Forsvar, et arbejde landsledelsen sørgede for at deltage i og prioriterede højt. For andet år i træk fik Esbjerg Marineforening Fremdriftsskruen som følge af en fremgang på 36 medlemmer. Et forslag om, at afdelingerne adopterede Marinehjemmeværnets fartøjer blev fremlagt, vandt tilslutning. Den daværende marinehjemmeværnsinspektør var positiv, men anså ikke forslaget for muligt at realisere, da MHV-enhederne af operative grunde blev flyttet rundt mellem flotillerne. Som noget nyt blev sendemandsmødet optaget på video, der efterfølgende kunne anskaffes af deltagerne og andre interesserede.

Som led i bestræbelserne for at forbedre synliggørelsen generelt og kommunikationen til omverdenen og til lokalafdelinger og medlemmer, fik foreningen i september 2001 etableret hjemmesiden www.marineforeningen.dk. Primus motor for denne etablering var landsnæstformanden.

Ved sendemandsmødet i Horsens den 27. april 2002 blev der i Marineforeningen konstateret et medlemstal på 9.673. Fremdriftsskruen blev overrakt Korsør Marineforening. Det blev vedtaget, at fremover skulle denne hædersbevisning gives til de lokalafdelinger, der havde størst fremgang inden for »Pind 1«-medlemmer, en afspejling af den fokus på rekrutteringen fra Søværnet, som foreningen fremover ønskede at sætte ind over for på grund af de reducerede muligheder for at rekruttere værnepligtige fra Søværnet. I denne forbindelse var det naturligt, at der blev fremsat bemærkninger om rekrutteringen af »Pind III«-medlemmer, dem der ikke havde »båret blå krave«, og som omfattede de specielt interesserede. Fra Frederikshavn blev der givet udtryk for, at dem, der ikke havde været ved Søværnet, og som melder sig ind i en marineforening, er dem, der oftest viser et positivt arbejde. Carl Frede Haugaard, Frederikshavn, gjorde opmærksom på, at 50% af lokalafdelingens medlemmer tilhørte denne kategori, »og det gik fint«. Haugaard fremførte i sit debatindlæg, at

Marineforeningen er en åben forening for alle, der går ind for Danmark som søfartsnation, som en forsvarspositiv forening, og som en forening, der bakker op bag vort søværn og vor handelsflåde. Omkring disse to sidstnævnte væsentlige bastioner, er det vigtigt, at vi har personer, der støtter søværn, handelsflåde og Marinehjemmeværnet. ***Alle*** *medlemmer er uundværlige. I princippet kunne man afskaffe »pind«-inddelingen, for i adskillige afdelinger, er det i højere grad medlemskategorien »øvrige«, der viser »viser flaget« og bakker op om aktiviteterne, end de medlemmer, der for mange år siden bar den »blå krave« på Holmen, og kun alt for sjældent dukker op og medvirker til at gøre Marineforeningen synlig.*

I øvrigt blev det på Hals afdelingens foranledning vedtaget, at erhvervsfiskere kunne optage under samme kategori som medlemmer fra søfartens øvrige erhverv. Til debatten udtalte Gert Larsen, Brøndby, at

selvom vi kun har 10% »Pind III«-medlemmer i vores afdeling, så KAN vi ikke undvære dem. Det er gode medlemmer, der brænder for at være med og deltage i det der foregår. De er en slags katalysator for fremtiden, men »Pind III«-medlemmer må dog ikke tage overhånd.

På mødet blev det det endvidere vedtaget ikke længere at skelne mellem *landsledelsen*, d.v.s. landsformand, landsnæstformand, landssekretær og landskasserer og *distriktsrepræsentanterne.*

Fremover benævntes hele bestyrelsen *landsbestyrelsen.* Distriktsrepræsentanterne benævntes derefter *distriktsvalgte landsbestyrelsesmedlemmer.*

Samme år fik *Under Dannebrog* ny redaktør. »Seo« – S.E. Rønde Olesen trak sig efter fem år tilbage af helbredsmæssige grunde. Seo havde fortsat den linie, som tidligere redaktører havde lagt, og havde været med til at cementere, at bladet var Marineforeningens »krumtap«, og helt uundværligt for arbejdet på landsplan. I et indlæg i bladet i december 2001 stillede Børge Ferning, Distrikt VII, det hypotetiske spørgsmål

Hvis nu »Under Dannebrog« sank! Hvor meget Marineforening ville der så være? Kunne landskontoret udgøre det samlende led eller ville det blive et ekspeditionskontor for slopkisten – Skræmmende tanke!

Som ny redaktør blev ansat Leif Mortensen, der som sine to forgængere også var professionel mediemand, og havde en bred kommunikationsuddannelse bag sig. Han tiltrådte den 1. oktober 2002. Leif Mortensen havde aftjent sin værnepligt i Søværnet 1966 bl.a. på Grønnedal, og blev 1969 medlem af Morsø Marineforening, 1998-2002 som formand. Den nye redaktør kendte kort sagt foreningen indefra. Ved sin tiltrædelse erklærede han, at han hen ad vejen ville »skære *Under Dannebrog* til, så det kan optræde som et stærkt promoveringsværktøj for Marineforeningen og de idealer foreningen står for«.

Leif Mortensen var oprindelig søfartsuddannet, men uddannede sig efterfølgende til journalist. Han var bl.a. tidligere madjournalist og startede med i bladet under rubrikken »Kabyssen« at gengive opskrifter på »god sømandsmad,« ligesom han introducerede en læserklub, som siden 1987 har arrangeret rejser med relevant indhold for Marineforeningens medlemmer. Formålet med rejserne udover det kammeratlige er bl.a. at opsøge maritim-historiske mindesmærker og –steder. Indtil nu er gennemført 23 rejser, 12 med bladet »Søfart« som arrangør, og 11 ledet af Marineforeningen.

Året 2002 blev også året, hvor landskontoret endnu en gang flyttede. I 18 år havde Marineforeningen haft kontor i Amaliegade 33 hos Danmarks Rederiforening. På grund af ombygninger kunne dette lejemål ikke forlænges ud over 2002, og man gik derfor i gang med at finde et nyt domicil. Mulighederne for leje af lokaler blev un-

Leif Mortensen, redaktør af Under Dannebrog siden 2002

dersøgt, men landskassereren foreslog i stedet, at man erhvervede egne lokaler. I maj 2002 lykkedes det at finde erhvervslokaler i Trondhjemsgade 5, kld. København Ø, i nærheden af Østerport Station. Som noget nyt var der ikke tale om et nyt lejemål, men om et køb, hvad der endeligt skabte ro omkring foreningens kontordomicil. Formelt kom Marineforeningens Grundfond til at stå som ejer af lokalerne på tilsammen 148 m2, således at Marineforeningen bor til leje hos Grundfonden. Indflytningen skete den 1. oktober 2002.

Grundfonden, der som tidligere nævnt blev etableret i 1936, viste sig også ved denne lejlighed at være en god hjælper for foreningens virke, ud over de driftsmidler, som der kan opsamles i det daglige. Grundfonden består dels af en grundkapital på 138.600 kr. dels af en disponibel kapital, der i 2001 var på 183.500 kr. En del af denne kapital udgjordes af Slopkistens varelager. Fondens indtægter i 2000 var 52.166 kr. Dens bestyrelse er den til enhver tid siddende landsbestyrelse.

I efteråret 2002 blev der nedsat et strukturudvalg, bestående af Børge Ferning, Distrikt VII, Edward Jelen, Distrikt III og landssekretæren Søren Konradsen. Det blev bebudet, at man arbejdede med en slankning af strukturen, hvor distrikter blev sammenlagt, et forretningsudvalg på 5 mand og en landsbestyrelse på 9. Derudover skulle der afholdes formandsmøde hvert år.

Det var ikke tilfældigt, at landsformanden i januar 2003 erindrede 2002 som et år med fremgang for Marineforeningen.

I 2003 blev Marineforeningen 90 år. Der var ikke tale om et »rundt« jubilæum, hvorfor der heller ikke var planlagt specielle aktiviteter i denne forbindelse. Til gengæld blev der i Esbjerg den 16.-18. maj holdt et succesrigt sendemandsmøde. Mødet blev hurtigt overstået, hvad det formelle angik. Hals Marineforening havde stillet forslag om at slå medlemskategorierne I-III sammen til to kategorier, idet man mente, at »pindene« virkede diskriminerende for dem, der gerne ville optages gennem den hidtidige pind III. Dette forlag blev afvist.

I forbindelse med 90 års dagen var der naturligvis hilsner dels fra Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Kurt Birger Jensen dels fra den tidligere landsformand.

Kontreadmiralen skrev i sin hilsen bl.a., at

Søværnet befinder sig i en overgangssituation, hvor et stigende antal opgaver skal løses med et minimum af enheder. Dette stiller store krav til Søværnets personel – Søværnets vigtigste ressource.

I en sådan situation er det godt at vide, at der eksisterer en marineforening, der har til formål at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag.

Marineforeningen har gennem 90 år sluttet op omkring Søværnet uanset hvilke opgaver Søværnet er blevet pålagt at udføre. Marineforeningen har altid ydet Søværnet god støtte i vores varetagelse af pålagte opgaver. Vi sætter vor lid til det store antal af ambassadører som findes i Marineforeningen og som er medvirkende til at styrke Søværnets profil i det samfund, som vi er sat til at tjene.

I sin hilsen var V.P. Heise inde på, at medlemstallet ved 2. verdenskrigs afslutning var på over 10.000, og derefter havde oplevet et gevaldigt dyk, som man nu, efter et halvt århundrede, atter var ved at indhente, og skriver, at

Marineforeningens forretningsudvalg 2003

Ikke alle forandringer og fornyelser er gået lige glat igennem; medlemmerne af en så gammel og traditionsrig forening som vores er ikke umiddelbart positive overfor forandringer – »det skal være som det plejer«. Ved den grundige debat af ændringsforslagene og et godt samarbejde er det dog lykkedes over ca. 20 år at rette kursen op, så foreningens medlemstal nu ligger nær de 10.000, uden at idealerne og de værdifulde traditioner er gået tabt.

På landsbestyrelsens møde den 11. oktober 2003 blev der nedsat et udvalg, der skulle begynde at forberede foreningens 100 års jubilæum i 2013. Arbejdet med ændringer i strukturen blev foreløbigt indstillet. Konklusionen var en forståelse af, at Marineforeningens struktur skulle moderniseres, dog således at distriktsinddelingen bibeholdtes. Debatten om strukturændringer skulle lægges ud til medlemmerne i *Under Dannebrog*, således at den primært kunne foregår dér.

I det første nummer af *Under Dannebrog* 2004 fremkom så forretningsudvalgets forslag om en ny organisationsstruktur. Udgangspunktet var, at en organisation, der ikke med mellemrum diskuterer sine visioner og sin struktur, er en organisation under afvikling. I dette forslag hed det bl.a., at

Sendemandsmødet skulle erstattes af et repræsentantskab, hvor foreningens afdelinger hver var repræsenteret af én person, normalt formanden. Repræsentantskabsmødet afholdes hvert år i maj måned. Landsbestyrelsen består af ni medlemmer, der alle skal være »pind I«-

medlemmer. Disse vælges på repræsentantskabsmødet. Landsformand, landssekretær og landskasserer vælges efter indstilling fra det den afgående landsbestyrelse og skal så vidt muligt være bosiddende øst for Store Bælt. De øvrige seks vælges blandt de opstillede kandidater, så vidt muligt repræsenterende forskellige geografiske områder. Den nyvalgte landsbestyrelse skulle derefter konstituere sig med en landsnæstformand.

Som erstatning for det eksisterende sendemandsmøde foresloges afholdelsen hvert andet år af et landsmøde, *der stort set skal omfatte samme program som det eksisterende sendemandsmøde, dog undtaget generalforsamlingen. Distrikterne bibeholdes i den nuværende form, men som et uformelt samarbejde mellem distriktets afdelinger, d.v.s. med vægt på lokale arrangementer, skyttestævner o.lign. Der skulle fortsat vælges en formand for distriktet, som kunne koordinere disse bestræbelser, men denne kan ikke være medlem af landsbestyrelsen.*

Oplægget var dermed fremlagt til debat, således at »hver sten kunne blive vendt«.

Det varede ikke længe før de første modindlæg mod dette oplæg indløb. På sendemandsmødet i Svendborg den 8. maj 2004 blev strukturforslaget debatteret uden at en afklaring om holdningen til dette blandt medlemmerne nåede videre. Der syntes ikke at have været den store opbakning til ændringer i strukturen. Det generelle synspunkt var: »Hvorfor ændre på noget, der virker!«. Forretningsudvalget blev sendt hjem for at tænke det hele igennem igen.

I sommeren 2004 fik Marineforeningen den første kvinde som formand for en lokalafdeling. Det var Inge Lene Andersen, der blev valgt til formand for Horsens Marineforening. Hun kom gennem Marinehjemmeværnet ind i Marineforeningen i 1996.

Første julemærke i farver

I 2004 var det 25 år siden, at Marineforeningen var begyndt at udsende det årlige julemærke med maritime motiver. Det første i 1980 forestillede Mastekranen på Holmen, I 25 året var motivet marinehjemmeværnsfartøjet MHV 813 BAUNEN. Primus motor ved udgivelse og salg af julemærkerne gennem de mange år havde været Leni Ketler, og overskuddet var gået ind i Grundfonden.

I visse perioder havde nogle af lokalafdelingerne oprettet egne musikkorps. Nogle var stoppet, andre var fortsat på forskellige aktivitetsniveau. I denne periode dukkede en ny aktivitet op. Flere lokalafdelinger begyndte at etablere egne sangkor. I 2004 var der således fungerende sangkor i lokalafdelingerne i Ebeltoft, Assens, Hals, Korsør og Slagelse. Flere af disse sangkor havde udsendt indspilninger på cd'er, der blev solgt til fordel for den respektive lokalforening.

Ny landsformand og første kvinde i landsbestyrelsen 2005

Der var indkaldt til sendemandsmøde i Brøndby den 22.-24. april 2005. Her var der to væsentlige punkter på dagsordenen:

valg af ny landsformand og fremlæggelse af et strukturforslag.

Otto Lichtenberg havde ved sin tiltrædelse som landsformand i 1994 besluttet, at en 10 års periode på denne post var passende. Nu blev det til 11 år, og han mente, at det var tid til et vagtskifte. Lichtenberg havde været en populær formand, der havde fortsat den modernisering af Marineforeningens virke, som den foregående landsformand havde skubbet i gang. Han havde været særdeles aktiv gennem utallige besøg i lokalafdelingerne, ligesom han havde gjort et stort og synligt arbejde i samarbejdet med de andre forsvarspositive organisationer bl.a. gennem Folk & Forsvar. Debatten omkring ændringer i strukturen i Marineforeningen lykkedes det dog ikke i Lichtenbergs tid at få ført til ende og lå som en fortsat opgave for en ny landsformand.

Den nye landsformand, der traditionen tro blev valgt uden modkandidater, blev kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen. Han var 59 år og stod foran pensionering, en konstruktion, der meget naturligt nærmest var blevet en del af forudsætningen for en formandskandidat. Han var blevet sekondløjtnant i 1973, og havde en meget alsidig tjeneste både sejlende og i stabe bag sig, ligesom han også havde gjort tjeneste i udlandet. Ved valget var Løje chef for Søværnets Grundskole, Auderød, hvor han bl.a. havde været vært for et af de nordiske orlogsstævner. Som noget særligt skal det

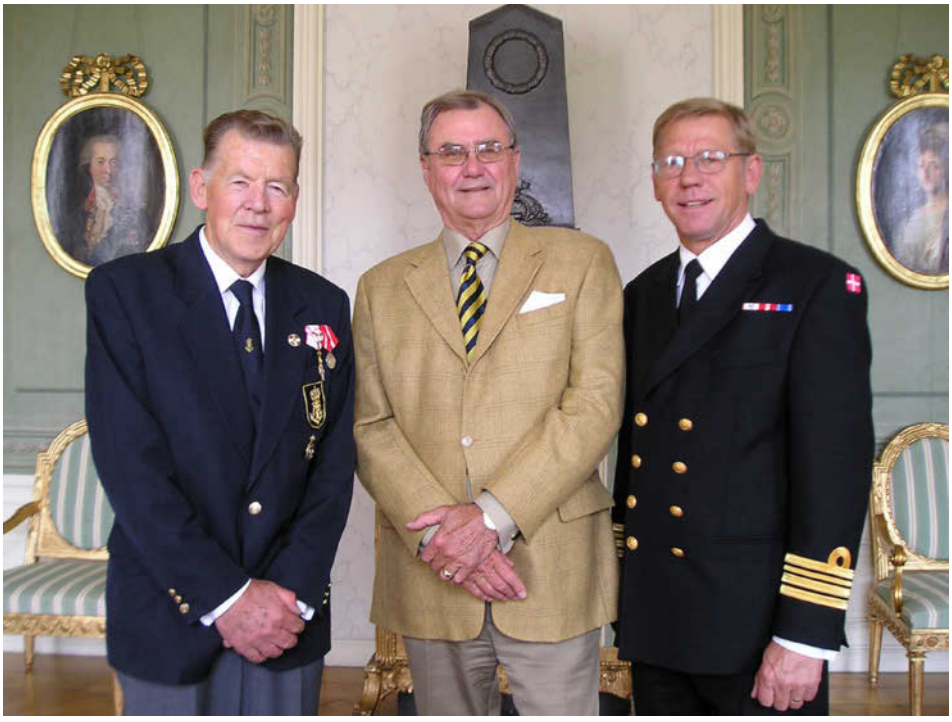

Den afgående landsformand Otto Lichtenberg præsenterer den nyvalgte Jens Ole Løje Jensen for Prinsgemalen, Marineforeningens æresformand

noteres, at den nye landsformand havde været medlem af Glostrup Marineforening, nu Brøndby, siden 1980, hvor han bl.a. havde været kasserer i fire år, og bl.a. var en værdsat deltager i skyttelavet. Gennem de årlige Landsskyttestævner havde han et godt personligt kendskab til mange af landets afdelinger. Løje havde således forinden været 25 år i Marineforeningen, så han kendte foreningen indefra.

I sin tiltrædelseskommentar udtalte den nye landsformand bl.a.

Med en ny mand på broen, er det vel naturligt, at besætningen stiller spørgsmålet, hvor skal vi hen? Skal kursen ændres?

Nej – kursen er lagt, jeg har som ny formand for Danmarks Marineforening ingen umiddelbare ønsker om at ændre kursen. Foreningens formål er at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i Søværnet. Denne formålsparagraf er stadig det, alle medlemmer af Marineforeningen skal gøre deres bedste for at efterleve.

Det andet interessante punkt på sendemandsmødet var det justerede forslag til ændringer i strukturen af foreningen, som landsledelsen fremlagde, efter i 2004 at have fået et fremlagt forslag afvist.

Det blev i dette nye forslag slået fast, at Marineforeningen havde 9.906 medlemmer, der var organiseret i lokale afdelinger fordelt i 13 distrikter. Der afholdes årligt sendemandsmøder. Forinden disse har hvert distrikt udpeget kandidater til seks poster i landsbestyrelsen. Disse vælges på sendemandsmødet sammen med landsformand, landssekretær og landskasserer. De ni personer udgør landsbestyrelsen. Samtidig sættes antallet af møder i landsbestyrelsen op fra to til seks, der skal afholdes forskellige steder i landet. Dette skulle kompensere for at forretningsudvalget blev foreslået nedlagt. Reelt gik forslaget kun ud på afskaffelsen af forretningsudvalget og at antallet af møder som følge af denne ændring blev sat op. I en kommentar gav landsnæstformanden Kurt Flatau udtryk for, at hensigten med justeringen var, at den fremtidige landsbestyrelse kom tættere på afdelingerne og medlemmer, at den fik større udbytte af sine møder og at landsbestyrelsen ville blive mere effektiv og fremadrettet.

Denne mindre strukturjustering blev imidlertid afvist af sendemandsmødet, der fortsat mente, at den eksisterende struktur fungerede tilfredsstillende. Forslag om ændringer i distriktsinddeling blev også afvist. Vedtaget blev kun en ændret formulering i bestemmelserne om stemmeberettigelse og valgbarhed.

Dette sendemandsmøde blev også særligt ved at Leni Ketler, Roskilde, ved dette indtrådte som den første kvinde i landsbestyrelsen som repræsentant for Distrikt I/Storkøbenhavn. Hun kom gennem Marinehjemmeværnet ind i Marineforeningen i 1997.

På sendemandsmødet blev den afgående landsformand Otto Lichtenberg sammen med landskassereren Elo Henriksen udnævnt til æresmedlemmer af Marineforeningen. På dette tidspunkt var der i alt 11 æresmedlemmer af foreningen.

Generelt var der ros fra sendemændene til foreningens drift, landskontorets arbejde og ikke mindst til *Under Dannebrog*, der under Leif Mortensens ledelse havde fastholdt opgaven som foreningsblad, men også var

drejet mere i retning et alment orienterende blad for hvad der skete i »det blå Danmark«. Meget rammende udtryktes dette i landsformandens årsberetning, hvori det bl.a. hedder:

Vort medlemsblad Under Dannebrog betragtes fortsat som et af de mest læseværdige foreningsblade, der såvel i udseende som i indhold er en væsentlig faktor i udbredelsen af kendskabet til vor forening, dens formål og virksomhed. Ligeledes er Under Dannebrog et uundværligt bindeled især til de medlemmer, som normalt ikke deltager i afdelingernes aktiviteter. Ikke mindst redaktørens engagerede og professionelle indsats er medvirkende hertil, og redaktøren har ligeledes etableret et værdifuldt samarbejde med publikationer fra det maritime miljø bl.a. Søværnsorientering, Søfart m.fl.

Da forslaget om forretningsudvalgets nedlæggelse var blevet afvist, bestod foreningens ledelse efter sendemandsmødet i Brøndby, fortsat af en landsbestyrelse, der nedsætter et forretningsudvalg, af et vedtægtsudvalg, mødeudvalg, jubilarudvalg og et redaktionsudvalg.

Ved udgangen af 2005 passerede Marineforeningen et medlemstal på over 10.000, et mål, der var arbejdet energisk på i en del år. Henset til de næsten ikke eksisterende rekrutteringsmuligheder blandt værnepligtige i Søværnet, var dette tal meget tilfredsstillende. Det var lykkedes at rekruttere fra de andre medlemskategorier i et tilfredsstillende omfang.

Holmens Provsti, der i 2012 blev sammenlagt med Østerbro Provsti under Holmens provst, orlogsprovst Eigil Bank

To tidligere og en nyvalgt landsmand ved jubilarstævnet på Holmen 2005

Olesen, har gennem de senere år ført en omtumlet tilværelse – på et tidspunkt nedlægningstruet på grund af besparelser. Da debatten i 2007 var på sit højeste, bidrog Marineforeningen til bevaringsbestræbelserne af provstiet med et underskriftsinitiativ, der samlede 1.386 underskrifter blandt foreningens medlemmer og deres pårørende ud af i alt 3.000. Initiativet fik heldigvis en positiv udgang.

Helt fra Marineforeningens oprettelse i 1913 har foreningen haft et godt forhold til Søværnets gejstlige. Holmens provst, orlogspræster og Holmens Kirkes ansatte. Med særlig i de seneste 25-30 år er samarbejdet blevet tættere, og en række højtideligheder i kirken har haft medvirken af ledende repræsentanter for Marineforeningen, afdelingsflag og medlemmer. Her skal særligt fremhæves Danmarks-Samfundets årlige Valdemars Dag-arrangement, og Marinehjemmeværnet og »Det Blå Danmark«s årlige nytårsgudstjeneste.

Marineforeningens dagligdag 2006-2009

Selvom foreningen ved årsskiftet 2005-2006 havde et medlemstal på over 10.000, måtte man konstatere, at mindre afdelinger – senest Vejle – måtte lægges i »mølpose«. Det var dog landsbestyrelsens klare overbevisning, at med ca. 4.000 årligt indkaldte til Søværnet i årene 1950 til 1980 måtte der være utallige tidligere orlogsgaster, der ikke havde kendskab til foreningens eksistens. Derfor besluttede landsbestyrelsen i 2006 at påbegynde en hvervekampagne og afsætte midler til bl.a. annoncering i landsdækkende medier.

Kampagnen skulle især være til hjælp for de mange mindre afdelinger, hvor der måske ikke var den helt store aktivitet for derved at skaffe disse en forøget tilgang. Der blev således også til afdelingerne fremsendt ud-

Danmarks-Samfundets 100 års jubilæum i 2008 med Holmens provst Ejgil Bank Olesen på prædikestolen i Holmens Kirke

Annonce

kast til artikler til disses brug i lokale blade. Hvervekampagnen løb i 2 år, og gav da også en del nye medlemmer, men kampagnen var også set som en synliggørelse af foreningen på længere sigt.

Fra starten af 2006 dukkede diskussionen om de forskellige medlemskategorier, den såkaldte »pind-diskussion« op igen. Den var et ofte drøftet emne blandt foreningens medlemmer. Der fremkom synspunkter, som fastholdt, at medlemmer rekrutteret fra Søværnet stadig var Marineforeningens »kernemedlemmer«.

I *Under Dannebrog* blev dette besvaret af et Pind-3-medlem, der gav udtryk for, at han følte sig som et andenrangs-medlem af sin lokalforening, og skrev, at

Jeg har aftjent min værnepligt i Den Kongelige Danske Livgarde. Men min kærlighed ligger i Marineforeningen. Jeg har været skibsmægler i 20 år – serviceret Søværnets minestrygere i 2 år – alligevel føler jeg mig som uægte medlem. Vi har det ellers så rart i vores forening.

Denne debat kom dog ikke til at præge sendemandsmødet for 2006, der blev afviklet i Glyngøre den 13. maj. Den formelle del blev overstået på rekordtid. Det blev på mødet understreget af landsformanden, at Marineforeningen fortsat støttede bevarelsen af værnepligten, og at promoveringskampagnerne i lokalafdelinger så ud til at give positive resultater. Økonomien var også god, og derfor var der ikke denne gang grund til at diskutere en kontingentforhøjelse.

Marineforeningens daglige virke bestod fortsat af afholdelse af landsskyttestævner, deltagelse i de nordiske orlogsstævner og det årlige jubilarstævne. Dertil kom de faste kransenedlæggelser i forbindelse med flådens mærkedage, der blev fordelt mellem landsforeningen og de lokale afdelinger. Det, der bandt det hele sammen var stadig *Under Dannebrog*. I 2006 blev der bragt flere tema-artikler, hvor f.eks. den svenske flåde blev gennemgået samt andre af Søværnets myndigheder. Som noget nyt blev der hvert år tillige publiceret et tillæg, der i samarbejde med Søværnets Operative Kommando viste en oversigt over Søværnets skibe og fartøjer, senere udvidet i den årlige oversigt med Marinehjemmeværnets og Farvandsvæsenets fartøjer.

Skyttelavene havde udviklet sig til en integreret del af Marineforeningens aktivitetsområder. I 2006 var der 24 lokalafdelinger, der havde etableret skyttelav. Disse udgjorde ca. 30% af antallet af lokalforeningerne. Der var tilknyttet 1.998 til skyttelavene svarende til 20% af Marineforeningens medlemmer. For at have rådighed over egne våben skulle de pågældende medlemmer, i overensstem-

melse med våbenloven, tillige være registreret enten hos De danske Skytteforeninger eller i Dansk Skytte Union. Man kunne dog godt deltage i aktiviteten uden at have rådighed over eget våben. Som tidligere nævnt var der blevet oprettet et særligt landsdækkende skytteudvalg, hvis kontakt til landsbestyrelsen gik gennem landsnæstformanden.

Jubilarstævnet blev i 2006 afviklet helt planmæssigt den 27. august på Holmen med deltagelse af 220 tidligere orlogsgaster, hvoraf 140 var jubilarer. Den ældste årgang, der var repræsenteret, var 1941.

Jubilarstævnerne er en del af Marineforeningens sjæl, ligeså gammel som foreningens selv, ja i virkeligheden ældre og en væsentlig del af forklaringen på dannelsen af Marineforeningen i 1913. Foreningen er så at sige en institutionalisering af jubilarstævnerne, selvom det ikke er nødvendigt at være medlem af Marineforeningen for at deltage. Stævnerne synliggør Marineforeningen og er med til at bekræfte kammeratskabet og den fortsatte tilknytning til Søværnet.

Da Regering og Folketing i 2005 besluttede at udsende et tredje verdensekspeditionsskib svarende til GALATHEA i 1952, faldt valget på Søværnets inspektionsskib VÆDDEREN, der gennemgik en omfattende ombygning for at blive klargjort til denne civile opgave. Kronprins Frederik var ekspeditionens protektor, og ved afsejlingen fra Amaliekajen i København den 11. august 2006 var Marineforeningen repræsenteret med en flagborg og en række medlemmer, deriblandt den tidligere landsformand kommandør V.P. Heise.

VÆDDEREN's hjemkomst til Lange-

Marineforeningen ønsker GALATHEA III god rejse august 2006

Æresformanden hilser på Marineforeningen ved GALATHEA III's hjemkomst april 2007

linie den 25. april året efter blev en endnu større publikumsbegivenhed. For Marineforeningen var det et stort øjeblik, da æresformanden, Kronprins Frederik og chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang, skridtede fronten af. Den bestod bl.a. af 11 afdelingsflag og en række medlemmer under kommando af landsformanden Ole Løje Jensen.

Museumsskibet Fregatten JYLLANDs værftshal var meget relevant rammen for sendemandsmødet den 5. maj 2007, der blev holdt i Ebeltoft. Medlemstallet var nu 10.017. Selv om tilgangen det foregående år ikke have været imponerende, kunne man glæde sig over stadig at være på den gode side af 10.000 medlemmer. Landsbestyrelsen kunne også glæde sig over, at foreningens web-site havde et stigende antal besøg. I maj 2007 havde ca. 60.000 besøgt web-site siden oprettelsen i 2001. Der blev på mødet vedtaget et par vedtægtsændringer, der vedrørte lokalafdelingernes arbejde. Endvidere blev det vedtaget, at landsformanden altid skal være søofficer. Der blev endvidere etableret en fond til afholdelse af 100 års jubilæet i 2013. Lokalafdelingerne blev i denne forbindelse opfordret til at foranstalte særlige indsamlinger til denne fond. Marineforeningens regnskab for 2006 udviste en balance på 1,2 mill. kr., hvoraf halvdelen 600.000 kr. gik til omkostningen i forbin-

delse med udgivelsen af *Under Dannebrog*. Overskuddet var på 44.000 kr.

Marineforeningen stillede på mødet forslag om, at foreningen overtog et Marinehjemmeværnsfartøj, der stod for udfasning. Det var et fartøj af MHV 71-klassen – et træskib bygget på Orlogsværftet som de første fartøjer, der blev bygget specielt til Marinehjemmeværnet. Af historiske grunde ville man gerne bevare et af disse skibe. Hensigten var, at det så kunne benyttes af de forskellige lokalafdelinger. Dette blev dog af sendemændene afvist, efter de erfaringer man i flere lokalforeninger havde med sådanne projekter.

Samarbejdet med andre forsvarspositive organisationer fremgik af en repetition af hvor Marineforeningen var repræsenteret. Landsformanden og landsnæstformanden sad i *Danske Soldater- og Marineforeningers koordinerende ledelsesgruppe*; landsformanden sad i bestyrelsen for *Folk & Forsvar*, *Soldatens og Orlogsgastens Fond* og i repræsentantskabet for *Fregatten Peder Skram*. Landssekretæren sad i *Selskabet Danske Tordenskiold-Venner*, og landsbestyrelsesmedlem Edward Jelen i bestyrelsen for *Den selvejende institution Fregatten Jylland*.

I forbindelse med et rekrutterings- og promoveringsfremstød i 2007 fremgik det af det uddelte materiale, at Marineforeningens aktiviteter først og fremmest bestod af:

Er først og fremmest ambassadører for Søværnet og Marinehjemmeværnet,
Værner om Danmarks stolte maritime traditioner som søfartsnation,
Afholder foredrag om forhold i den maritime sfære,
Afholder kammeratskabsarrangementer i de mange marinestuer,

Sendemændene i Ebeltoft 2007, opstillet foran fregatten JYLLAND

Arrangerer udflugter, rejser og events,
Deltager ved en række mindehøjtideligheder over hele landet,
Arrangerer på vegne af Søværnet det årlige jubilarstævne på Nyholm i København,
Afvikler skydninger i særskilte skyttelav,
Tager hånd om en lang række mindeanlæg rundt i landet,
Udgiver seks gange årligt tidsskriftet og medlemsbladet Under Dannebrog.

Den 10.-11. november 2007 blev der som noget nyt af informationsudvalget, under ledelse af foreningens redaktør Leif Mortensen, afholdt et kommunikations- og informationsseminar for i Viborg for lokalbladsredaktører og webmastere.

Odense stod for afholdelsen af det ordinære sendemandsmøde den 19. april 2008. Medlemstallet var 10.062 fordelt på 79 afdelinger. Disse tal havde tilsyneladende stabiliseret sig, og ændrede sig ikke meget. Økonomien var fortsat god. I årsberetningen nævnte landsformanden, at Slopkisten, der blev administreret af Leni Ketler, i det foregående år havde haft en omsætning på ca. 370.000 kr. Årets julemærke, der viste C.W. Eckersbergs »Englændernes sidste skændselsgerning«, et motiv valgt i anledning af 200 året for Flådens Ran i 1807, havde givet et salgsoverskud på 13.000 kr. Nye marinestuer var taget i brug i Kgs. Lyngby, Hirtshals, Middelfart og Morsø. I sin beretning kom landsformanden også ind på det gode samarbejde med Søværnet. En reduktionen af Søværnets skibe og fartøjer samt engagementet i de internationale operationer medførte imidlertid færre flådebesøg bl.a. i forbindelse med adoptionsbesøg. Dette medførte, at det var vanskeligt for Søværnet at vise flaget nationalt, ligesom dette forhold udgjorde et fald i aktiviteten for de lokale marineforeninger. Landsformanden konstaterede dog, at Marineforeningen ved udgangen af 2007 kunne *melde alt vel om bord, og at vi er godt rustet til at møde fremtidens krav, samt at vi fortsat opfylder vor formålsparagraf – at styrke nationens interesse for Søværnet of søfarten – og derved medvirke til at forstærke befolkningens interesse og forståelse for det maritime Danmark.*

Et forslag om at der kun skulle afholdes sendemandsmøde hvert andet år blev afvist.

Som noget særligt havde landsbestyrelsen inviteret orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, der også var redaktør af Tidsskrift for Søvæsen, til at tale om »For Søværn og Søfart – Betragtninger om Marineforeningens fremtid«. Han forsøgte her atter at fremkalde debatten om Marineforeningens fremtid på baggrund af de reducerede rekrutteringsmuligheder. Alternativerne for foreningen så han som

– *Enten* at fortsætte som hidtil med en lidt uprækcis blanding af søværn, søfart, interesse og kammeratskab,

Orlogshistoriker Hans Christian Bjerg

– *Eller* at frakoble søfart og mere satse på en ren kammeratskabsforening for Søværnets og Marinehjemmeværnets personel,

– *Eller* at gøre Marineforeningen på en bred basis til en maritim interesseorganisation for det Blå Danmark, der politisk støttede de maritime bestræbelser og den maritime selvforståelse i Danmark.

Bjerg forudså, at man på grund af udviklingen ville blive tvunget over i den tredje mulighed, hvis foreningen fortsat skulle have en fremtid. Under alle omstændigheder foreslog han, at man harmoniserede medlemstilgangen, så der kun blev ét kriterium for tilgang, nemlig interessen for foreningens formål, som stort set kunne videreføres.

Bortset fra nogle enkelte efterfølgende indlæg i *Under Dannebrog* var der tilsyneladende ikke den store interesse for atter at diskutere dette spørgsmål generelt. Tilsyneladende var flere overbevist om, at der fortsat var et stort og uudnyttet potentiale blandt Søværnets faste personel med henblik på registrering, således at man ikke erkendte fremtidige problemer. Devisen var stadig, at der var ingen grund til at ændre foreningens struktur, så længe det hele fortsat fungerede.

Den 1. juli 2008 overtog Kronprins Frederik hvervet som æresformand for Marineforeningen efter sin far Prins Henrik, der havde påtaget sig dette hverv gennem 32 år. Kronprinsen var allerede i 1996 blevet udnævnt til æresmedlem.

Lokalafdelingerne havde flere steder gennem årene overtaget fastelavnsbådsoptoget, der oprindeligt var et socialt fænomen. I 1960erne og 1970erne ebbede denne aktivitet ud, men blev i 1980erne genoptaget et par steder bl.a. i Ebeltoft og Nykøbing Mors. Den 24. januar 2009 præsenterede Ebeltoft Marineforening således en ny jolle til anvendelse for fastelavnsbådsoptog. Denne gang gjaldt det indsamling af midler til skoleskibet GEORG STAGE. Skikken og aktiviteten levede således videre i Marineforeningens regi.

Viborg stod for sendemandsmødet den 9. maj 2009. Det følgende år skulle den danske flådes oprettelse 500 år før – i 1510 – festligholdes. Søværnet havde i nogle år arbejdet med at forberede dette jubilæum, og repræsentanter for Marineforeningen havde været inddraget i dette arbejde. Marineforeningens inddragelse var naturlig og oplagt. Søværnets ambassadører i befolkningen, som man ofte kaldte Marineforeningens medlemmer, havde nu mulighed for på en konkret baggrund at udbrede kendskabet til flådens historie – og eksistens i det hele taget.

På dette sendemandsmøde blev der givet en orientering om jubilæumsårets forløb, og hvorledes lokalafdelingerne ville blive inddraget.

Haderslev Marineforening havde til mødet indsendt forslag om, at landsbestyrelsen nedsatte et udvalg, der nærmere skulle overveje formuleringerne i vedtægternes § 2 og 5. Paragraffer, der omhandlede formål og medlemskategorier. Palle Kok fra Haderslev begrundede forslaget med, at tilgangen fra Pind-I og Pind-II var faldende. Denne andel udgjordes af ca. 60% af medlemmerne. Han advarede mod at tro, at der blandt Søværnets faste personel, herunder officerer, var et stort potentiale for indmeldelser i Marineforeningen. I hans begrundelse hedder det afslutningsvis:

Når vi ser på vores medlemssammensætning (pind 1,2,3) samt til- og afgang, sammenholdt med gennemsnitslevealderen for vores medlem-

Sluppen fra Ebeltoft

mer, vil jeg kalde det rettidig omhu at stille os følgende spørgsmål:

- *Er medlemsudviklingen i overensstemmelse med vores formålsparagraf? Det mener jeg ikke.*
- *Skal formålsparagraffen ændres, så den bliver fremtidssikret? Ja.*
- *Er der en smertegrænse for – hvor stor % andelen af pind 3 medlemmer må være?*

Forslaget blev af sendemandsmødet afvist under henvisning til, at Marineforeningen var en *marine*forening, der primært rekrutterede personel, som havde tjent under orlogsflaget. I forbindelse med landsbestyrelsens kommentarer til forslaget afgav denne et løfte om, at man umiddelbart efter 100-års jubilæet i 2013 ville påbegynde arbejdet med modernisering af foreningens formål og struktur.

I forbindelse med Prinsgemalens 75 års fødselsdag den 11. juni 2009 deltog Marineforeningens sammen med de øvrige soldaterforeninger i en stor procession på Fredensborg Slot. Gaven til Prinsgemalen, en jade skulptur, var en fælles gave fra DSM.

Veteranhjem

Ideen til etablering af veteranhjem opstod hos de mange soldater– og marineforeninger landet over. Disse organisationer havde, som en af kerneopgaverne haft fastholdelse af traditioner og kammeratskab, og da ikke mindst at slutte op om og »kæmpe« for det forsvar, som de mener Danmark skal have. Med den klare tilknytning til forsvaret, fandt foreningerne det også naturligt at tilpasse og justere indsatsområderne, så de sluttede op om forsvarets nye opgaver, her primært indsatsen for opbakning til de mange, der deltager i internationale missioner.

Danske Soldater – og Marineforeningers Fællesråd (DSM) besluttede i forlængelse af de her nævnte aktiviteter at deltage i tilrettelæggelse og gennemførelse af Den Nationale Flagdag, herunder ved etablering af

Udsnit af afdelingsblade

Monument for Danmarks Internationale Indsats efter 1948 på Kastellet i København, samt gennemførelsen af aktiviteter på en lang række områder, der alle har til formål at anerkende og påskønne den indsats veteranerne har ydet i internationale missioner verden over.

DSM fandt det i denne forbindelse naturligt at deltage i etableringen af veteranhjem, som en klar tilkendegivelse af, at støtte og opbakning til veteranerne er en samfundsopgave.

På initiativ fra DSM blev der den 14. maj 2009 afholdt »stormøde« i Aalborg med repræsentanter fra Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Forsvarets faglige organisationer og Realdania. DSM redegjorde her for de tanker man havde om at få etableret tre veteranhjem i Danmark, idet DSM ville stille deres medlemmer til rådighed ved at bemande disse veteranhjem med frivilligt personel døgnet rundt året rundt. Efter mange møder gav Forsvarsministeriet tilsagn om støtte til drift (1,5 mio. kr. pr. år i forligsperioden), og Realdania trådte ind med økonomisk grundlag, der gjorde det muligt at købe og istandsætte de tre veteranhjem.

Resultatet blev, at Fonden Danske Veteranhjem (FDV) kunne åbne veteranhjem i Fredericia den 17. august 2010, på Frederiksberg den 31. august 2010 og i Ålborg 29. august 2010. I FDV sidder formændene og præsidenterne fra DSM, samt repræsentanter fra Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Realdania, samt formændene for de tre veteranhjem, desuden er der en repræsentant fra DSM i bestyrelserne for de enkelte veteranhjem.

Mod 100 års jubilæet 2010-13

På Dronningens 70 års fødselsdag den 16. april 2010 indgik Marineforeningen sammen med de øvrige soldaterforeninger i en meget stor fane- og flagparade opstillet i St. Kongensgade. Blandt de 250 faner og flag var 27 fra Marineforeningens lokalafdelinger over hele landet. Dagen før havde landsformanden og landsnæstformanden på Amalienborg overrakt Dronningen Marineforeningens gave, en serveringsbakke, udført i Cuba mahogni, til brug på DANNEBROG.

På landsbestyrelsesmødet den 6. marts 2010 besluttede man, at en del af de midler, der blev samlet ind til anvendelse i forbindelse med Marineforeningens 100 års jubilæum i 2013, skulle gå til bygningen af en replica – d.v.s. en kopi i størrelsesforholdet 1:1 – af en kanonjolle svarende til dem, der blev anvendt i krigen i de danske farvande 1807-14. Ideen var undfanget i 2008 under en middag i Nyborg i anledning af festlighederne for 350 året for Slaget ved Nyborg, hvor landsformanden og redaktøren af *Under Dannebrog* deltog. I Norge havde man i Risør bygget en replica af en kanonjolle fra dette tidspunkt. Denne kanonjolle havde i 2001 sågar været København, hvor den deltog i højtideligholdelsen af 200 året for

slaget på Reden 2. april 1801. Ideen var, at dette projekt skulle udbygge danskernes interesse og forståelse for flådens historie og landets maritime traditioner, og samtidig være en samlende aktivitet for foreningens medlemmer. Nyborg Kommune gav tilsagn om at bygge et kanonbådsskur til jollen, og havde til hensigt at skabe et oplevelsescenter for Englandskrigene.

På sendemandsmødet den 1. maj 2010 i Faaborg var der opbakning til dette projekt. Det skulle indgå i et planlagt museumscenter for Englandskrigene 1807-14, der skulle opføres ved Nyborg.

Gennemførelsen af projektet ville kræve 2,5 mill.kr, som skulle søges tilvejebragt dels ved fondsstøtte dels ved indsamlinger i lokalafdelingerne frem til april 2013.

I 2010 udsendtes bogen »Kanonbådskrigen 1807-14 – til lands og vands« af Flemming Moberg, medlem af Marineforeningens Kgs. Lyngby afdeling, for at skabe interesse for projektet og samtidig skaffe penge til dette. Bogen forhandledes gennem landskontoret.

I *Under Dannebrog* blev der i hvert nummer fast indsats en målesøjle, hvor man kunne se, hvor mange penge, der var indkommet. Det viste sig imidlertid hurtigt, at det gik meget trægt med indsamlingen i lokalafdelingerne, og at de ansøgte fonde ikke viste interesse for dette projekt, som endeligt formelt blev opgivet på sendemandsmødet i Ærøskøbing i 2012.

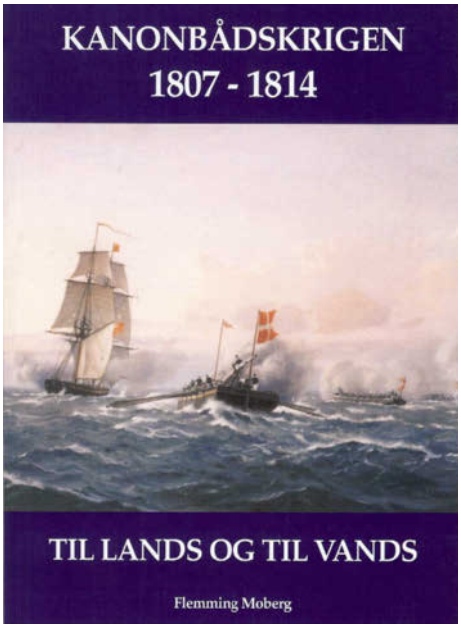

På mødet i Faaborg i maj 2010 måtte landsformanden konstatere, at medlemstallet nu kun var knapt 10.000. Han sluttede sin beretning med at nævne Marineforeningens fire søjler:

- *Alle afdelingerne og deres mange ligeværdige medlemmer*
- *Traditionerne og kammeratskabet*
- *Marinestuerne*
- *Tidsskriftet Under Danneborg.*

Disse var baggrunden for foreningens overordnede vision:

- *Fortsat konsolidering af foreningen*
- *Øge tilgangen af tjenstgørende under orlogsflaget*

Marineforeningens gave til Dronningen

– *Øge synliggørelsen i lokalsamfundet*
– *Fastholde de maritime traditioner*
– *Fortsat være Søværnets ambassadører.*

2010 blev et meget travlt år for Marineforeningens lokalafdelinger og deres medlemmer. Til planlægning af de mange jubilæumsarrangementer havde Søværnet nedsat en projektgruppe, hvor landsformanden og redaktøren repræsenterede foreningen. Der blev i anledning af jubilæet udsendt en række bøger, som gav inspiration til foredrag og formidling i lokalafdelingerne. På initiativ af Marineforeningen blev der i et samarbejde mellem Søværnet og *Under Dannebrogs* redaktør udviklet en transportabel mini-udstilling, der fortalte om Flådens historie og Søværnets opgaver i dag. Denne udstilling blev vist i adskillige byer formidlet gennem de stedlige marineforeninger. Efter jubilæet overtog foreningen de benyttede udstillinger, men erstattede plancherne med beskrivelse af foreningens historie, medlemskab, aktiviteter m.v. Endvidere tog *Under Dannebrogs* redaktør initiativ til, at der blev udskrevet en fotokonkurrence, hvor Søværnet, Marinehjemmeværnet og Marineforeningens medlemmer kunne deltage. Formålet var at få så mange billeder fra Søværnets skibe om livet om bord. De bedste skulle derefter anvendes i den Jubilæumskalender, der blev udsendt for året 2010.

Selve jubilæumsdagen, den 10. august, blev markeret med en storstilet flådeparade i Københavns havn forbi kongeskibet med regentparret og kronprinsparret om bord.

Om eftermiddagen optrådte sangkorene fra marineforeningerne i Korsør og Ebeltoft på Plænen i Tivoli i København, ligesom der af Marineforeningen og Marinehjemmeværnet på denne dag blev nedlagt kranse ved 10 udvalgte maritime mindesmærker rundt omkring i landet. Disse 10 var mindesmærkerne for viceadmiral Bredal på Nyborg havn, Slaget ved Sjællands Odde ved Odden Kirke, Slaget på Reden på Holmens Kirkegård, E. Suensons monument ved Nyboder, Admiral Peder Skrams grav på Østbirk Kirkegård, Niels Juel i Holmens Kanal, København, Slaget i Køge Bugt 1710 på Nordre Toldbod, København, Roflotillens kamp ved Falsterbo på St.Magleby Kirkegård, Slagene i Køge Bugt 1677 og 1710 på Køge Søndre Havn og Kampen ved Helgoland på Thurø.

Derudover lagde landsformanden sammen med Selskabet Tordenskiold-Venner og den norske ambassadør krans ved Tordenskiolds statue ved Holmens Kirke.

I Nakskov afholdt lokalafdelingen et stort arrangement på Slotsø, hvis befæstning og værft spillede en rolle ved etableringen af den permanente orlogsflåde i 1510. I arrangementet deltog bl.a. Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang. I weekenden op til jubilæumsdagen gennemførtes i 13 havne adoptionsbesøg af Søværnets skibe. Ved alle disse besøg var de lokale marineforeninger omdrejningspunkt og tovholdere i forbindelse med diverse receptioner, middage, sportsarrangementer o.lign.

Dertil kom, at Marineforeningen også var aktiv, da 300 året for Slaget i Køge Bugt 1710 blev højtideligholdt i Køge den 4. oktober i overværelse af regentparret.

Det var naturligt, at der dette år blev gjort noget ekstra ud af det årlige jubilarstævne på Holmen, der blev afholdt den 26. august. Der var ca. 300 deltagere, og den ældste årgang, der var repræsenteret, var 1935. Ved denne lejlighed blev Marinefor-

Slupkoret fra Ebeltoft på Plænen i Tivoli

eningens gave til Søværnet overrakt. Den blev modtaget af admiral Tim Sloth Jørgensen og kontreadmiral Nils Wang, og var et maleri af marinemaleren, franskmanden Pierre Auzias, der virker i Danmark, forestillende støtteskibet ABSALON, der border et piratfartøj ved Afrikas Horn.

Assens, søhelten Peter Willemoes' fødeby, var rammen om sendemandsmødet den 20.-22. maj 2011. Medlemstallet havde stabiliseret sig omkring 10.000, hvad der af landsformanden blev betragtet som tilfredsstillende. Den gode økonomi havde medført, at det i 7 år ikke havde været nødvendigt at forhøje kontingentet. Dette var imidlertid nu nødvendigt fra 2012. Ud over et par praktiske vedtægtsjusteringer blev der ikke behandlet andre forslag på mødet. Landsformanden udtrykte på Marineforeningens vegne bekymring for, at det netop afsluttede forsvarsforlig yderligere reducerede antallet af operative enheder i Søværnet.

Denne bekymring blev fulgt op af landsformanden i hans nytårshilsen i *Under Dannebrog* i 2012. Hovedparten af flådens skibe var indsat i internationale opgaver, og antallet af skibe og fartøjer i danske farvande var begrænset. Dette betød, at

danske havnebyer, der ikke er så privilegerede at have et adoptionsskib, meget sjældent ser et orlogsskib i deres havne. Så bortset fra Korsør og Frederikshavn er Søværnet meget lidt synlig for den danske befolkning. Dette medfører, at opgaven med at synliggøre og promovere Søværnet bliver endnu vigtigere og betydningsfuld for Marineforeningens 78 afdelinger landet over. Det er i Jeres enestående marinestuer, at I med Jeres maritime baggrund og viden skal være med til at formidle og synliggøre det »nye søværns« opgaver, både internationale og nationale langt fra de hjemlige kyster. Opgaver, som er med til at sikre verdenshandlen mod pirateri, og opgaver, som i Arktis hele tiden ændrer sig grundet klimaændringerne. Det er også her, I skal fortælle om Søværnets 500 års stolte traditioner. Traditioner, som I skal fastholde og videregive til vore yngre medlemmer og andre maritimt interesserede.

Ved jubilarstævnet på Holmen 2010 modtog Admiral Tim Sloth Jørgensen og Kontreadmiral Nils Wang under overværelse af landsformanden Marineforeningens gave til Søværnet i anledning af dettes 500 års jubilæum. Et maleri af marinemaleren Pierre Auzias.

Støtteskibet ABSALON anråber et piratfartøj ud for Afrikas Horn. Maleri af marinemaleren Pierre Auzias. Marineforeningens gave til Søværnet 2010

Den 14. januar 2012 kunne Dronningen fejre sit 40 års regeringsjubilæum. Traditionen tro deltog Marineforeningen i denne royale højtideligholdelse. 20 afdelinger var repræsenteret med flag i forbindelse med majestætens køretur gennem København. Marineforeningens gave til Dronningen blev overrakt af landsformanden og landskassereren. Det var fem kongeblå, uldne plaider med jubilæumsmonogram og foreningens kendingstegn til brug om bord i DANNEBROG.

Der blev afholdt sendemandsmøde i Ærøskøbing den 5. maj 2012. Den mest markante beslutning på dette møde var, som tidligere nævnt, at det blev vedtaget at stoppe kanonjolleprojektet, og tilbagebetale de indsamlede midler eller – såfremt det måtte ønskes – at overføre disse til jubilæumsfonden til anden anvendelse i forbindelse med 100 års jubilæet i 2013.

Ved jubilarstævnet var der for første gang en 80 års jubilar. Det var pensioneret orlogskaptajn Karlo Poulsen, der i 1932 mødte som lærling i Søværnet i en alder af 15 år.

På sendemandsmødet orienterede landsformanden om landsbestyrelsens planer for foreningen efter 100 års jubilæet. Der planlægges afholdt et formandsmøde i slutningen af 2013, hvor arbejdet med at reformere foreningen skal påbegyndes. Landsbestyrelsen lægger op til en revidering af formålsparagraf, vedtægter – herunder optagelseskriterier – samt foreningens fremtidige struktur. Et arbejde, der forventes at strække sig over flere år.

Fregatten JYLLAND atter i stormvejr 2012

I slutningen af 2012 kom Fregatten JYLLAND atter i stormvejr, idet regeringen for finansåret 2013 havde bebudet at skære det årlige tilskud til Fregatten som museum ned

Marineforeningens flag hilser Majestæten

Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, landsformand i jubilæumsåret 2013

til det halve. Dette ville medføre, at fregatten ikke vil kunne vedligeholdes på en betryggende og forsvarlig måde.

Fregatten er en af Marineforeningens faste mærkesager, og i et læserbrev offentliggjort i flere dagblade karakteriserede landsformanden J. O. Løje Jensen derfor beslutningen om denne besparelse med overskriften »Mord på dansk maritimt kulturklenodie«. Videre skriver han, at

Med regeringens oplæg til ny finanslov fjerner man et tilskud på 4 mio. kr. til drift af institutionen Fregatten Jylland. Dette indebærer, at Fregatten igen må lægges i en eller anden form for »mølpose«. Hvilket er en skandale.

100 års kamp for at bevarelsen af dette maritime kulturklenodie, verdens længste sejlskib, synes hermed at have været forgæves.

Til trods for den nuværende økonomiske krise, er Danmark et rigt samfund. Et beløb på 4 mio. kr. ud af finanslovens 690 mia. kroner for at bevare en unik museumsgenstand som Fregatten Jylland for vore efterkommere, bør ikke være et problem, men kun et spørgsmål om prioritering.

For Danmarks Marineforening og dens 10.000 medlemmer, har bevarelsen af Fregatten Jylland gennem foreningens 100 års virke altid været i fokus. Danmarks Marineforening ytrer sig ikke partipolitisk, men når regeringen lægger op til en så drastisk beslutning, der medfører, at fregatten »Jylland« ikke længere kan ses og opleves og fortælle vor maritime historie, må vi protestere.

Danmarks Marineforening iværksatte efterfølgende i samarbejde med Institutionen Fregatten Jylland en landsdækkende underskriftsindsamling for at lægge pres på de politiske beslutningstagere, således at fregatten kan tildeles de nødvendige midler.

Ved indledning til jubilæumsåret består Danmarks Marineforening af 78 lokale marineforeninger med et samlet medlemstal på 9.772.

Afslutning

Den 30. april 2013 fejrer Danmarks Marineforening sin 100-årige beståen. I Danmark er det som bekendt ikke vanskeligt at starte en forening, men at holde den i gang så den består 100 år efter stiftelsen, er bemærkelsesværdigt. Forudsætningerne for en så lang beståen er, at foreningen bygger på en solid og bæredygtig idé, som gør fortsat rekruttering mulig, at der er sket en løbende tilpasning til udviklingen af aktiviteter og struktur kombineret med en vedvarende indsats fra medlemmernes side. Marineforeningen er et eksempel på en forening, hvor disse forudsætninger har været til stede.

I det foregående er der redegjort for Marineforeningens overordnede historie og udvikling. I denne forbindelse skal der her fremhæves nogle hovedlinier, som fremgår af redegørelsen, og som karakteriserer foreningen.

Stiftelsen af Marineforeningen i 1913 er speciel og interessant. Man kan tale om, at to eller rettere tre udviklingslinier eller initiativer blev bragt sammen ved denne stiftelse.

Den ene udviklingslinie var de årgangs- eller jubilarstævner afholdt af tidligere indkaldte til Søværnet, som allerede kendes fra slutningen af 1800-tallet. Disse havde enkelte steder udmøntet sig i marineklubber og foreninger, hvor man vedligeholdt kammeratskabet »fra den gang«.

Det andet initiativ havde udgangspunkt i den teknologiske udvikling, som fandt sted i slutningen af 1800-tallet, og som i høj grad gjorde sig gældende inden for flådeområdet. En udvikling, der medførte at stormagterne i stigende grad fokuserede på besiddelsen af sømagt ved hjælp af de moderne krigsskibe, der var fremkommen. En følge af dette var, at der i flere europæiske lande og i USA blev oprettet såkaldte flådeforeninger, der som interesseorganisationer skulle understøtte befolkningens interesse for landenes maritime muligheder og derigennem skabe politisk tilslutning til øgede bevillinger til dette område.

En sådan forening slog premierløjtnant i Flåden Paul Ipsen til lyd for i Danmark i 1909 i Tidsskrift for Søvæsen. Dette initiativ blev imidlertid ikke umiddelbart til noget, men repræsenterer tanken dannelsen af en flådepolitisk interesseorganisation.

I slutningen af 1800-tallet havde Danmark haft en politisk krise, der bl.a. ytrede sig som en uenighed om det militære forsvar blandt de politiske partier. Bl.a. medførte dette, at bygningen af en landbefæstning omkring København blev prioriteret højere end en udvikling af flåden. I 1901 kom der et politisk systemskifte, og hele forsvarssagen, herunder flådens udbygning, blev genstand for nye overvejelser. I søværnskredse var man derfor i det første årti af 1900-tallet interesseret i at udbrede kendskabet til flådens opgaver og rolle i det samlede forsvar. Søofficeren Herman Ewald havde i denne forbindelse gjort sig visse tanker, og bl.a. indhentet oplysninger fra en svensk marineforening, der var dannet i 1906, og som arbejdede for at udbrede kendskabet til den svenske flådes virke. For at realisere nogle af sine ideer begyndte Ewald i 1912 at udsende et julehefte med titlen »Under Dannebrog«, hvori der var større, populært skrevne artik-

ler om Søværnets forskellige arbejdsområder. Dette initiativ repræsenterede ønsket om en institution, der stod for formidlingen af det maritime Danmark og flådens nødvendighed.

Den 14. april 1913 indkaldte portør Frederik Christensen, Roskilde, til komsammen på Holmen for den værnepligtige årgang, der var mødt 25 år før, i 1888. Man besluttede under den efterfølgende fest at undersøge mulighederne for at danne en landsdækkende kammeratskabsforening for alle tidligere værnepligtige i Søværnet. Kommandør Johannes Nyholm deltog i festen og blev bedt om at være behjælpelig med udarbejdelsen af vedtægter for en sådan forening, Nyholm var imidlertid vidende om de her nævnte andre initiativer, og sammenkaldte til et møde, hvor de alle var repræsenteret. Resultatet blev dannelsen den 30. april 1913 af Marineforeningen. Man kan derfor sige, at der er flere fædre til oprettelsen af Marineforeningen. Ipsen, Ewald og Frederik Christensen har alle en form for paternitet – med kommandør Nyholm som koordinator og fødselshjælper.

De tre nævnte udviklingslinier eller initiativer – politisk lobbisme, formidling og kammeratskab – trak nok i samme retning, men repræsenterede meget forskellige mål og midler. At få disse formål til at arbejde sammen krævede et kompromis. Det var nok kammeratskabsideen, der endte med at blive den dominerende, i kombination med Ewalds tanker om formidling. Det stod nemlig hurtigt klart, at en kammeratskabsforening ikke kunne kombineres med den flådeforening, som Paul Ipsen havde forestillet sig. Dette forhold fremgår af de første vedtægter, hvor det primære formål er kammeratskabsideen, og det sekundære arbejdet for søværn og søfart, ligesom politisk diskussion på møderne var bandlyst. Allerede i 1914 blev der imidlertid byttet om på de to erklærede formål, idet det nu hed, at man primært skulle arbejde for dansk søværn og søfart, og sekundært samle tidligere værnepligtige i arbejdet for dette formål. Vægtningen mellem søværnet og søfartens erhverv er imidlertid aldrig blevet præciseret. Søværnet er der på grund af kammeratskabsideen nok blevet lagt mest vægt på. I nyere tid synes denne vægtning at være begyndt at ændre sig.

Marineforeningen blev altså stiftet med modsatrettede interesser, som for så vidt aldrig er helt forsvundet. Således tillod man fra stiftelsen ganske vist udenforstående interesserede at blive optaget, men denne kategori har det været vanskeligt at implementere. Marineforeningen har således været domineret af »de blå kraver«, d.v.s. »dem, der har tjent under orlogsflaget«, og ethvert forslag om at ændre dette forhold er blevet nedstemt. Denne konstruktion har uden tvivl blokeret for udviklingen af Marineforeningen til en bredere maritim interesse- og formidlingssammenslutning.

De her nævnte interesser har til tider slået gnister og skabt diskussioner internt i foreningen. På den anden side står det klart, at de forskellige, ofte modstridende interesser i foreningen, måske er en del af forklaringen på, at det har været muligt at videreføre Marineforeningen frem til i dag. Foreningen har nemlig ikke været båret af en enstrenget idé, som efterhånden udvandedes eller mistede sin tiltrækning. Man kan sige, at forskellighederne fra starten både har været Marineforeningens svaghed og styrke.

Marineforeningerne fandt hurtigt efter stiftelsen et pragmatisk virke, hvori både

kammeratskabsideen og formidlingen af de maritime traditioner som to hovedsøjler indgik.

Kammeratskabsideen blev fra starten plejet gennem årlige afholdelser af jubilarstævner, en institutionalisering af de spredte initiativer, som var en del af forudsætningen for foreningens oprettelse. Dette er fortsat en væsentlig aktivitet.

Gennem afholdelse af store arrangementer i forbindelse med mindedage fra Danmarks marinehistorie, nedlæggelse af kranse ved eksisterende marinemindesmærker samt rejsningen af nye mindesmærker, har Marineforeningen gennem 100 år synliggjort den danske maritime kulturarv og derved formidlet kendskabet til søværnets og søfartens virke i overensstemmelse med formålsparagraffen.

Sammen med disse aktiviteter har Marineforeningen været repræsenteret ved alle større kongelige begivenheder både i glæde og sorg. Endvidere indgik Marineforeningen i vedligeholdelsen af de adoptioner, som en række danske byer har foretaget af søværnets skibe og fartøjer.

Efter 2. verdenskrig har Marineforeningen involveret sig i et samarbejde mellem soldater- og marineforeninger i de andre nordiske lande. Dette førte til, at man i 1980 parallelt med dette arbejde også etablerede de nordiske orlogsstævner, specielt beregnet for et mere målrettet samarbejde mellem de nordiske marineforeninger. Et samarbejde, der blev fulgt op af bilaterale venskabsforbindelser mellem Marineforeningens afdelinger og tilsvarende lokale afdelinger i de andre lande.

I 1980erne besluttede man i foreningen at fortolke bestemmelsen om, at man ikke beskæftigede sig med politik som partipolitik. Dette gav mulighed for at Marine-

Marineforeningens flag ved Kronprinsparrets bryllup 14. maj 2004

foreningen indirekte kunne beskæftige sig noget tættere med dagens debat om Forsvarets indretning, især naturligvis om flådens forhold. F.eks. erklærede foreningen, at værnepligten burde bibeholdes for fortsat at opretholde forbindelsen mellem forsvaret og befolkningen. Denne udtalelse kunne ikke opfattes som partipolitisk.

Den nuancerede opfattelse gav mulighed for at indgå i et samarbejde på landsplan med andre soldaterforeninger og andre såkaldt forsvarspositive foreninger i bl.a. paraplyorganisationen Folk & Forsvar, hvor Marineforeningen har kunnet »vise orlogsflaget«.

Juleheftet »Under Dannebrog« indgik så at sige som et element i stiftelsen af Marineforeningen 1913. Det blev hurtigt til medlemsbladet *Under Dannebrog,* og er udkommet lige siden. Ved foreningens 100 års jubilæum rykker *Under Dannebrog* op i den fornemme klub, der består af de relativt få tidsskrifter i Danmark, som er udkommet i over 100 år.

Der er næppe tvivl om, at *Under Dannebrog* har haft en meget stor betydning for Marineforeningens virke og fortsatte eksistens. Forståeligt er det derfor også, at Marineforeningen løbende har investeret en stor procentdel af de til rådighed stående midler og ressourcer i dette blads udgivelse. Det er lykkedes i bladet at fastholde en blanding af generelle maritime artikler, indlæg om foreningens overordnede gøremål og detaljerede redegørelser for hvad der skete i de enkelte lokalafdelinger. I jubilæumsåret står bladet som et markant alment maritimt nyhedsorgan, der fortsat sideløbende varetager den traditionelle forpligtelse som medlemsblad for lokalafdelingernes og deres medlemmer.

Danmarks Marineforening er strukturelt en paraplyorganisation for et stort antal lokale afdelinger, der i virkeligheden langt hen ad vejen lever deres eget liv. Antallet af lokalafdelinger har været oppe over 100, men er i jubilæumsåret 78. Alle medlemmer i foreningen er optaget i en af lokalafdelingerne. Af den historiske redegørelse fremgår, at der gennem de 100 år har været diskussion om kriterierne for optagelse i Marineforeningen, som sker gennem de lokale foreninger. I de første år efter stiftelsen, en periode hvor den 1. verdenskrig også rasede i Europa uden om det neutrale Danmark, steg medlemstallet naturligt voldsomt. I midten af 1920erne nåede man op på over 5.000 medlemmer. Dette faldt i mellemkrigsårene, formentlig på grund af den politiske udvikling, for atter under den tyske besættelse – meget naturligt – at øges kraftigt.

Her spillede utvivlsomt trangen til national samhørighed og identitet ind. I 1946 steg antallet af medlemmer således til 13.693, et tal, der ikke senere er blevet overgået.

Det faldt igen i omkring 1980 til under 8.000. Man nåede imidlertid i 2008 atter op over de 10.000. Tallet har efterfølgende stabiliseret til lige under 10.000, en medlemsstørrelse, der synes at bide sig fast som et optimalt tal.

Henset til kammeratskabsideens fremtrædende rolle i Marineforeningens stiftelse har det været naturligt at foreningen set udefra og i medlemmernes egen selvforståelse har været opfattet som en »mandeforening«. Denne opfattelse blev imidlertid kraftigt udfordret, da kvinder også kunne gøre tjeneste i Søværnet fra begyndelsen af 1970erne. Emnet blev derefter et evigt og tilbagevendende debatemne i foreningen gennem de følgende 20 år. Først fra 1994 kunne kvin-

Sendemandsmødet i Glyngøre 2006

der optages, dog for så vidt angår hovedkategorierne inden for de optagelsesberettigede. Det er op til de enkelte lokalafdelinger at bestemme, hvem man vil optage som medlem. I jubilæumsåret kan kvinder stadig ikke optages, hvis de tilhører den såkaldte pind-3-kategori. Den første kvinde indvalgtes i landsbestyrelsen i 2005.

Søværnets personelforhold er afgørende ændret i forhold til tidligere. Den naturlige rekrutteringsplatform for Marineforeningen er derfor blevet reduceret betydeligt. En udfordring i perioden efter jubilæumsåret vil derfor være at opdyrke nye rekrutteringsområder, hvad der formentlig atter vil skabe debat om optagelseskriterierne.

Den historiske redegørelse om Marineforeningens 100 år dækker først og fremmest det arbejde og den udvikling, som har kunnet aflæses gennem hovedbestyrelsens, senere landsbestyrelsens og sendemandsmødernes initiativer, holdninger og beslutninger. Men det er i virkeligheden kun halvdelen af foreningens historie. Den anden halvdel udgøres af lokalafdelingernes historie, der vil blive behandlet særskilt.

Aktiviteterne i de forskellige afdelinger har været meget forskellige og har varieret i tid, rum og omfang alt afhængig af lokale muligheder, bestyrelse og medlemmernes indsats.

To aktiviteter har frem for nogen præget afdelingernes virke. I 1916 startedes det første skyttelav som en aktivitet inden for en afdelings rammer. Ideen slog an og bredte sig, og har været med til at skabe liv i afdelingerne med afholdelse af landsskyttestævner og lignende arrangementer. Denne marineskyttevirksomhed er i dag en fuld integreret aktivitet inden for Marineforeningen.

Den anden aktivitet, som har været markant, er oprettelsen af marinestuerne fra

1927. Der var tale om permanente klub- og mødelokaler, som dels gav en fast ramme om aktiviteterne dels udviklede sig til omfattende samlinger af maritime malerier, genstande og i det hele taget af maritime kuriosa.

I dag hedder det i Marineforeningens vedtægters § 2, at

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i søværnet.

Paragraffen er en let moderniseret formulering af formålsparagraffen fra 1914, og er således i princippet identisk med denne. Dette understreger, at formålet har kunnet fastholdes mens midlerne er blevet tilpasset i overensstemmelse med udviklingen. Det har således været muligt til stadighed at forandre for at bevare hovedformålet.

Marineforeningens historie siden 1913 viser med et fremadskuende tilbageblik, at så længe Danmark er en selvstændig maritim nation med et søværn og en søfart vil der være behov for en marineforening, der synliggør og vedligeholder vor maritime kulturarv.

KILDER

Fremstillingen bygger på Marineforeningens fyldige arkiv, værket Marineforeningen i Danmark. Vort Søværn – Søfart, Redigeret af Paul Ipsen, København 1949, Marineforeningens tidsskrift UNDER DANNEBROG og artikler fra Tidsskrift for Søvæsen.

APPENDIX A

Æresmedlemmer af Danmarks Marineforening

Godsejer E.V. Schou
Født den 20. november 1868 – Afgået ved døden den 4. april 1925
Udnævnt den 13. maj 1920

Kommandør Christian F. Maegaard
Født den 3. juli 1853 – Afgået ved døden den 17. juni 1934
Marineforeningens Landsformand fra 1913 til 1923
Udnævnt den 29. april 1923

Admiral, Hans Majestæt Kong Frederik IX
Født den 11. marts 1899 – Afgået ved døden den 14. januar 1972
Marineforeningens Æresformand fra 1939 til 1972
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Knud
Født den 27. juli 1900 – Afgået ved døden den 14. juni 1976
Marineforeningens Æresformand fra 1975 til 1976
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Axel
Født den 12. august 1888 – Afgået ved døden den 14. juli 1964
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Georg af Grækenland
Født den 14. juni 1869 – Afgået ved døden den 25. november 1957
Udnævnt den 2. maj 1938

Oversøminemester, løjtnant Hans Peter Rasmussen
Født den 29. september 1874 – Afgået ved døden den 16. oktober 1948
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1930 til 1943
Marineforeningens Hovedkasserer fra 1938 til 1943
Udnævnt den 9. maj 1943

Admiral, Hans Majestæt Kong Haakon af Norge
Født den 3. august 1872 – Afgået ved døden den 21. september 1957
Udnævnt i november 1945

Arkitekt E.W. Marston
Født den 20. februar 1875 – Afgået ved døden den 27. oktober 1953
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1921 til 1948
Udnævnt den 13. november 1948

Kontreadmiral Marc Giron
Født den 7. februar 1885 – Afgået ved døden i 1970
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1946 til 1966
Udnævnt i 1948

Konsul Immanuel Stuhr
Født den 17. juni 1879 – Afgået ved døden den 1. januar 1956
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1920 til 1950
Udnævnt den 14. maj 1950

Viceadmiral Danielsen
Født den 14. april 1888 – Afgået ved døden den 31. januar 1964
President for Norges Orlogsforbund fra 1948 til 1955
Udnævnt i 1955

Kommandør Paul Ipsen
Født den 15. april 1884 – Afgået ved døden den 20. september 1961
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1923 til 1956
Marineforeningens Landsformand fra 1941 til 1956
Udnævnt den 13. maj 1956

Viceadmiral, dr.phil. Aage Helgesen Vedel
Født den 1. september 1894 – Afgået ved døden den 9. februar 1981
Chef for Søværnet fra 1941 til 1958
Udnævnt i 1958

Lodsdirektør, kommandør Bjarne Gilhuus-Moe
Født den 1. januar 1902. Afgået ved døden den 1. februar 1970
President for Norges Orlogsforbund fra 1957 til 1970
Udnævnt den 26. maj 1961

Kommandør Godske de Lichtenberg
Født den 7. marts 1894 – Afgået ved døden den 20. maj 1986
Marineforeningens Landsformand fra 1956 til 1964
Udnævnt den 24. maj 1964

Orlogskaptajn Janus Sørensen
Født den 30. oktober 1887 – Afgået ved døden i 1978
Marineforeningens Hovedkasserer fra 1955 til 1965
Udnævnt den 9. maj 1965

Inspektør Otto Hammer Maegaard
Født den 10. februar 1900 – Afgået ved døden i oktober 1977
Marineforeningens Næstformand fra 1959 til 1969
Udnævnt den 11. maj 1969

Grosserer Christian Bønnelycke
Født den 19. november 1887 – Afgået ved døden den 5. juli 1979
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1938 til 1957
Marineforeningens Næstformand fra 1942 til 1957
Udnævnt den 11. maj 1969

Orlogskaptajn Jens Kaj Olsen
Født den 30. juni 1900 – Afgået ved døden den 7. marts 1991
Mangeårig dirigent på sendemandsmøder
Udnævnt den 9. maj 1971

Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen
Født den 5. december 1911 – Afgået ved døden den 18. september 1992
Marineforeningens Hovedkasserer fra 1965 til 1974
Marineforeningens Landssekretær fra 1974 til 1977
Udnævnt den 8. maj 1977

Kommendör Fredrik greve Taube
Født den 21. marts 1909 – Afgået ved døden den 16. april 1993
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1966 til 1979
Udnævnt den 26. august 1977

Kommandørkaptajn Andreas Stang
Født den 23. marts 1916. Afgået ved døden den 17. november 1979
President for Norges Orlogsforbund fra 1970 til 1979
Udnævnt den 26. august 1977

Kommandør Kai Hertz
Født den 21. november 1908 – Afgået ved døden den 31. december 1985
Marineforeningens Landsformand fra 1964 til 1979
Udnævnt den 20. maj 1979

Viceadmiral Sven Støckel Thostrup
Født den 28. januar 1915 – Afgået ved døden den 20. juni 2006
Chef for Søværnet fra 1965 til 1980
Udnævnt den 7. januar 1980

Ingeniør Erik Daugaard Fylling
Født den 30. marts 1902 – Afgået ved døden den 27. januar 1992
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1954 til 1982
Udnævnt den 16. maj 1982

Bagermester Albert Echwald
Født den 12. juli 1911 – Afgået ved døden den 6. september 1993
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1961 til 1982
Udnævnt den 16. maj 1982

Forretningsfører Eli Semberg
Født den 25. maj 1904 – Afgået ved døden den 8. juni 1984
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1960 til 1984
Udnævnt den 18. juni 1983

Kommendörkapten Vilhelm Frithz
Født den 7. oktober 1924
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1979 til 1986
Udnævnt den 18. juni 1983

Frisørmester Jens Rosenfeldt Christensen
Født den 11. september 1912 – Afgået ved døden den 13. januar 1997
Formand for Skytteudvalget fra 1974 til 1988
Udnævnt den 5. maj 1984

Cykelhandler Ferdinand Andreasen
Født den 9. maj 1912 – Afgået ved døden den 24. januar 1988
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1971 til 1988
Udnævnt den 19. maj 1985

Kommandör Bruno Ryynänen
Født den 25. november 1918
Ordförande for Laivaston Kilta ry, Finland
Udnævnt i juni 1986

Fuldmægtig Kurt Wulff Flatau
Født den 22. januar 1941
Marineforeningens Landssekretær fra 1969 til 1974
Marineforeningens Landskasserer fra 1974 til 1990
Marineforeningens Landsnæstformand fra 1990
Udnævnt den 1. maj 1988

Distriktschef Torben Jensen
Født den 20. juni 1933 – Afgået ved døden den 30. marts 1990
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1972 til 1990
Marineforeningens Næstformand fra 1975 til 1990
Udnævnt den 1. maj 1988

Kommandør Vilhelm Preben Heise
Født den 8. april 1919 – Afgået ved døden 10. april 2010
Marineforeningens Landsformand fra 1979 til 1994
Udnævnt den 30. april 1989

Skibsreder Arnold Mærsk Mc-Kinney Møller
Født den 13. juli 1913 – Afgået ved døden 16. april 2012
Udnævnt den 7. oktober 1989

Redaktør Eivind Samuelsen
Født den 6. juni 1921 – Afgået ved døden den 21. oktober 1997
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1974 til 1977
Redaktør af »Under Dannebrog« fra 1982 til 1997
Udnævnt den 29. april 1990

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik
Født den 26. maj 1968
Udnævnt den 4. maj 1996

Kriminalassistent Ib Ketler
Født den 7. februar 1944
Marineforeningens Landssekretær fra 1982 til 2000
Udnævnt den 20. maj 2000

Maskinmester Børge Ferning
Født den 4. marts 1937
Medlem af Landsbestyrelsen fra 1990
Udnævnt den 27. april 2002

Erhvervsboligchef Elo Henriksen
Født den 22. august 1944
Marineforeningens Landskasserer fra 1990
Udnævnt den 23. april 2005

Kommandørkaptajn Otto Lichtenberg
Født den 18. november 1935
Marineforeningens Landsformand fra 1994 til 2005
Udnævnt den 23. april 2005

Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen
Født: 11. juni 1934
Marineforeningens Æresformand 1976-2008
Udnævnt 1. juli 2008

APPENDIX B

Marineforeningens hoved-/landsbestyrelse 1913-2013

Landsformænd

1913 - 1923	Kommandør C.F. Maegaard, København
1923 - 1927	Kommandør Hector Kiær, København
1927 - 1940	Kontreadmiral Carl Carstensen, København
1940 - 1956	Kommandør Paul Ipsen, København
1956 - 1964	Kommandør Godske de Lichtenberg, København
1964 - 1979	Kommandørkaptajn Kai Hertz, København
1979 - 1994	Kommandør Vilhelm Preben Heise, Hillerød
1994 - 2005	Kommandørkaptajn Otto Lichtenberg, Hørsholm/Rungsted
2005-	Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, Brøndby

Landsnæstformænd

1913 - 1926	Grosserer K.L.E. Jensen, København
1926 - 1940	Kommandør Paul Ipsen, København
1940 - 1958	Grosserer Christian Bønnelycke, København
1958 - 1959	Kommandør Svend Greve, København
1959 - 1969	Inspektør Otto Maegaard, Hørsholm/Rungsted
1969 - 1975	Underdirektør Svend Worm Petersen, Gentofte
1975 - 1990	Distriktschef Torben Jensen, Glostrup/Tåstrup
1990 -	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted

Landskasserere

1913 - 1922	Kaptajn Herman Ewald, København
1922 - 1923	Grosserer Valdemar Schou, København
1923 - 1938	Bankkasserer C. Nath, København
1938 - 1941	Løjtnant Hans P. Rasmussen, København
1941 - 1955	Kaptajn C. Olsen, København
1955 - 1965	Orlogskaptajn Janus Sørensen, København
1965 - 1974	Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen, Gentofte
1974 - 1990	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted
1990 -	Erhvervsboligchef Elo Henriksen, Hørsholm/Rungsted

Landssekretærer

1913 - 1926	Overretssagfører P. Kjær, København
1926 - 1941	Direktør Preben Buchtrup, København
1941 - 1967	Fuldmægtig Honnens de Lichtenberg, København
1967 - 1969	Repræsentant Gunnar Sejersen, Gentofte
1969 - 1974	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted
1974 - 1977	Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen, Gentofte
1977 - 1982	Ekspeditionssekretær Richard Borg, København
1982 - 2000	Kriminalassistent Ib Ketler, Glostrup/Tåstrup
2000 -	Seniorsergent Søren Konradsen, Amager

Hovedbestyrelsen 1913-1943

Før distriktsinddelingen

1913 - 1914	Kontreadmiral Johannes Nyholm, København
1913 - 1915	Herredsfoged C. Helms, Holbæk
1913 - 1919	Ingeniør H. Tuxen, København
1913 - 1920	Grosserer G. Lohse, København
1913 - 1921	Havnefoged F.H. Bilde, Grenå
1913 - 1923	Kammerjunker V. Malthe-Bruun, København
1913 - 1925	Skibsreder A.O. Andersen, København
1913 - 1925	Kanonér I.C. Stoumann, København
1913 - 1926	Tegner Axel Thiess, København
1913 - 1932	Fabrikant C.C. Jensen, Fåborg
1913 - 1938	Grosserer Valdemar Schou, København
1913 - 1940	Pakhusformand Frederik Christensen, Roskilde
1915 - 1920	Købmand V. Sidenius, Nykøbing Falster
1917 - 1931	Skibsreder C. Harhoff, København
1917 - 1936	Telefonmester Buchgreitz, Odense
1919 - 1921	Forretningsfører H. Brunckmann, København
1920 - 1943	Konsul Immanuel M. Stuhr, Aalborg
1921 - 1927	Grosserer H.P. Henriksen, Århus
1922 - 1923	Kommandør Hector Kiær, København
1923 - 1926	Kommandør Paul Ipsen, København
1926 - 1928	Forstander Rich. Jensen, København
1926 - 1935	Overlærer J.P. Hørning, Holte
1927 - 1943	Konsul Anton Nielsen, Århus
1930 - 1938	Løjtnant Hans P. Rasmussen, København
1931 - 1940	Direktør, kaptajn C.E. Silverberg, København
1932 - 1943	Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne
1933 - 1939	Kommandør, Einar baron Gyldenkrone, København
1935 - 1943	Tandlæge Strange Friis, Kolding

1936 - 1943 Installatør Overgaard Nielsen, Odense
1938 - 1940 Grosserer Christian Bønnelycke, København
1939 - 1943 Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster
1939 - 1943 Kommandør C.V. Evers, København
1940 - 1943 Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde
1942 - 1943 Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens

Hovedbestyrelsen 1943-1948

1. Distriktsopdeling

I (Sjælland)
1943 - 1948 Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde
II (Bornholm)
1943 - 1948 Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne
III (Lolland-Falster)
1943 - 1948 Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster
IV (Fyn)
1943 - 1948 Installatør Overgaard Nielsen, Odense
V -(Jylland S)
1943 - 1946 Tandlæge Strange Friis, Kolding
1946 - 1948 Skibsbygmester S. Kjeldsen, Esbjerg
VI (Jylland M)
1943 - 1948 Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens
VII (Jylland Ø)
1943 - 1945 Konsul Anton Nielsen, Aarhus
1945 - 1948 Sejlmagermester C. Mortensen, Randers
VIII (Jylland NV)
1943 - 1948 Skibsfører C.P. Mouritzen, Nykøbing Mors
IX (Jylland N)
1943 - 1948 Konsul Im. Stuhr, Ålborg

Hovedbestyrelsen 1948-1964

2. Distriktsopdeling

I (Sjælland N)
1948 - 1956 Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde
1956 - 1963 Skibsbygger Anton Nielsen, Holbæk
1963 - 1964 Maskinmester Hans Petersen, Frederiksværk
II (Bornholm)
1948 - 1953 Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne
1953 - 1962 Skibsreder Chr. Petersen, Rønne
1962 - 1964 Vaskeriejer V. Kjelberg, Rønne

III (Lolland-F-alster)
1948 - 1960 Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster
1960 - 1964 Forretningsfører Eli Semberg, Nakskov
IV (Fyn)
1948 - 1955 Installatør Overgaard Nielsen, Odense
1955 - 1964 Ingeniør E.G. Fylling, Odense
V (Jylland S)
1948 - 1952 Skibsbygmester S.Kjeldsen, Esbjerg
1952 - 1964 Direktør K. Schrøder, Esbjerg
VI (Jylland M)
1948 - 1949 Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens
1949 - 1962 Tandlæge Strange Friis, Kolding
1962 - 1964 Fabrikant Mogens Burcharth, Kolding
VII (Jylland Ø)
1948 - 1960 Sejlmagermester C. Mortensen, Randers
1960 - 1963 Glarmester V. Kyst, Aarhus
1963 - 1964 Direktør S. Bøgh-Sørensen, Silkeborg
VIII (Jylland NV)
1948 - 1952 Skibsfører C.P. Mouritzen, Nykøbing Mors
1952 - 1964 Købmand Th. Skaaning, Ringkøbing
IX (Jylland N)
1948 - 1950 Konsul Im. Stuhr, Ålborg
1950 - 1956 Konsul N.E. Christensen, Ålborg
1957 - 1964 Taksator Arne Sørensen, Ålborg
X (Sjælland S)
1948 - 1962 Købmand Otto Petersen, Vordingborg
1962 - 1964 Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved

Hoved-/landsbestyrelsen 1964 –

3. Distriktsopdeling
Distrikt I – Storkøbenhavn
1964 - 1972 Boghandler Ove Reumert, København
1972 - 1975 Distriktschef Torben Jensen, Glostrup/Tåstrup
1975 - 1983 Postbud Flemming Petersen, Roskilde
1983 - 1987 Kaptajnløjtnant Flemming Larsen, København
1987 - 1993 Gruppeleder Kim von Wowern, Glostrup/Tåstrup
1993 - 1997 Seniorsergent Erik Lindhardtsen, København
1997 - 2005 Maskinmester Henning Skjoldby, Roskilde
2005 - 2011 Leni Kühn Ketler, Roskilde
2011 - Gert Allan Larsen, Brøndby

Distrikt II – Sjælland Nord

1964 - 1972 Maskinmester Hans Petersen, Frederiksværk
1972 - 1988 Cykelhandler F. Andreasen, Hillerød
1988 - 2000 Maskinchef Ib Hultén, Hundested
2000 - 2012 Elektriker Birger Tykskov, Frederikssund
2012 - Maskinmester Palle Pedersen, Hørsholm/Rungsted

Distrikt III – Sjælland Vest

1964 - 1970 Blikkenslagermester Ivan Strangholt, Roskilde
1970 - 1974 Søløjtnant E. Thaarup. Slagelse
1974 - 1986 Overmekaniker Niels Bruus-Sørensen, Korsør
1986 - 1990 Overmekaniker Niels Poulsen Jepsen, Korsør
1990 - 1993 Maskinmester Bjarne Elken, Kalundborg
1993 - 2000 Maskinmester Niels Otto Nielsen, Kalundborg
2000 - Overmekaniker Edward Jelen, Korsør

Distrikt IV – Sjælland Syd

1964 - 1970 Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved
1970 - 1982 El-montør Bent Hollænder, Haslev
1982 - 1991 Konduktør Poul Christiansen, Næstved
1991 - 1993 Maskinmester Erik Franch, Køge
1993 - 1995 Skibsfører Henrik Marill Christiansen, Møen
1995 - 2000 Skibsfører Gert Christensen, Næstved
2000 - 2002 Jens-Ole Bach Nielsen, Vordingborg
2002 - Skibsfører Henrik Marill Christiansen, Møen

Distrikt V – Bornholm

1964 - 1977 Skibsfører Carl Thomsen, Rønne
1977 - 1983 Forvalter Frode Bistrup, Rønne
1983 - 1998 Pølsemager Hans Peter Birk Jensen, Rønne
1998 - El-installatør Flemming Grønborg Svendsen, Rønne

Distrikt VI – Lolland/Falster

1964 - 1984 Forretningsfører Eli Semberg, Nakskov
1984 - 1990 Skolekonsulent Tommy Larsen, Nakskov
1990 - 1992 Politiassistent Benny Christensen, Nykøbing Falster
1992 - 1993 Skolekonsulent Tommy Larsen, Nakskov
1993 - 1996 Peter Jern Hansen, Nakskov
1996 - 1999 Politiassistent Benny Christensen, Nykøbing Falster
1999 - 2005 Skibsassistent Henri A. L. Holm, Nakskov
2005 - 2008 Erik Jensen, Nakskov
2008 - 2011 Kontreadmiral Søren Torp, Nykøbing Falster
2011 - John Georg Thomsen, Nakskov

Distrikt VII – Fyn

1964 - 1982	Ingeniør Erik G. Fylling, Odense
1982 - 1988	Skibsfører Knud Møller, Svendborg
1988 - 1991	Advokat Palle Petersen, Svendborg
1991 - 2009	Maskinmester Børge Ferning, Nyborg
2009 -	Overhovmester Ole Julsrud, Assens

Distrikt VIII – Jylland Sydøst

1964 - 1980	Fabrikant Mogens Burcharth, Kolding
1980 - 1985	Tandtekniker Andreas Schmidt,, Sønderborg
1985 - 2003	Vicetoldinspektør John Oldvej, Haderslev
2003 - 2004	Sektionschef Kurt Erik Larsen, Haderslev
2004 - 2007	Kurt Møller Jensen, Haderslev
2007 - 2012	Svend Folkert Detlefsen, Haderslev
2012 -	Preben Hedegaard, Aabenraa

Distrikt IX – Jylland Sydvest

1964 - 1975	Direktør Knud Schrøder, Esbjerg
1975 - 1980	Fabrikant J. Heiberg-Mortensen, Skjern
1980 - 1990	Ostehandler Hans J. Nielsen, Tønder
1990 - 2006	Jørn Chr. Petersen, Ribe
2006 - 2009	Kurt Hansen, Fanø
2009 - 2012	Bjarne Lindberg Lauridsen, Esbjerg
2012 -	Carsten Brøner, Ribe

Distrikt X – Jylland Midt

1964 - 1966	Direktør S. Bøgh-Sørensen, Silkeborg
1966 - 1972	Omsorgskonsulent P, Schytte-Hansen, Randers
1972 - 1975	Kontorchef Jørgen Mortensen, Grenaa
1975 - 1978	Direktør E. Michaelsen, Ebeltoft
1978 - 1990	Arkitekt Jørgen Brøgger, Ebeltoft
1990 - 2005	Jørgen Christian Rasmussen, Aarhus
2005 - 2009	Bjarne Thorngrim Jensen, Ebeltoft
2009 -	Vagn Christensen, Viborg

Distrikt XI – Jylland Vest

1964 - 1966	Købmand Th. Skaaning, Ringkøbing
1966 - 1967	Direktør Rothaus Larsen, Nykøbing Mors
1967 - 1969	Værkfører Egon Hansen, Nykøbing Mors
1969 - 1978	Fiskeskipper Jens Knak. Lemvig
1978 - 1982	Fiskeeksportør Lars Peter Kruse, Hanstholm
1982 - 1987	Elektriker Kai Otto Nielsen, Nykøbing Mors
1987 - 2004	Jørgen Andersen, Ringkøbing/Hvide Sande
2004 - 2008	Jan V. Gravesen, Skive
2008 -	Seniorsergent Per Toftum Larsen, Skive

Distrikt XII – Jylland Nord

1964 - 1969	Taksator Arne Sørensen, Aalborg
1969 - 1974	Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn
1974 - 1977	Redaktør Eivind Samuelsen, Aalborg
1977 - 1984	Sejlmagermester Joe Jørgensen, Skagen
1984 - 1992	Telegrafist Bent Simonsen, Hjørring
1992 - 2007	Overlærer Carl Frede Riis Haugaard, Frederikshavn
2007 -	Seniormekaniker Charley Frank Pedersen, Aalborg

Distrikt XIII – Oversøisk

1964 - 1982	Bagermester A. Echwald, Godthaab
1982 - 1994	Fuldmægtig Flemming Schandorff, Godthaab
1994 - 1997	Direktør Jens Lindhardt, Egedesminde
1997 - 1999	(ingen repræsentant)
1999 - 2005	Direktør Allan Idd Jensen, Godthaab
2005 -	(repræsenteret af Landsnæstformanden)

Redaktører af »Under Dannebrog«

1913 - 1922	Kaptajn H. Ewald, København
1922 - 1932	Kontorchef Axel Juel, København
1932 - 1944	Arkitekt E. W. Marston, København
1944 - 1967	Fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg, København
1968 - 1981	Kontorchef Kaj Lund, København
1982 - 1997	Redaktionssekretær Eivind Samuelsen, Aalborg
1997 - 2002	Redaktør Søren Erik Rønde Olesen, Ebeltoft
2002 -	Redaktør Leif Mortensen, Morsø/Viborg

APPENDIX C

Sendemandsmøderne 1913-2013

År	Dato	By	Sted
1913	30. april	København	»Hotel »Phønix« – ***Marineforeningen stiftet***
1913	21. juni	København	»National«
1914	23. april	København	
1915	30. april	København	Studenterforeningen
1916	29. april	København	»National«
1917	28. april	København	»National«
1918	28. april	København	Langelinie-Pavillonen
1919	4. maj	København	Studenterforeningen
1920	13. maj	København	Studenterforeningen
1921	5. maj	København	Studenterforeningen
1922	30. april	København	Studenterforeningen
1923	29. april	København	Studenterforeningen
1924	6. april	København	»Weinolds lokaler«
1925	19. april	København	Studenterforeningen
1926	25. april	Aarhus	»Hotel Royal«
1927	1. maj	Ålborg	Handelsstandsforeningen
1928	13. maj	København	Studenterforeningen
1929	12. maj	Odense	
1930	11. maj	København	Officers-Foreningen
1931	17. maj	Horsens	Industriforeningen
1932	12. maj	Esbjerg	»Paladshotellet«
1933	7. maj	København	Studenterforeningen
1934	13. maj	Assens	»Marcussens Hotel«
1935	12. maj	Nakskov	Hotel »Skandinavia«
1936	17. maj	Kolding	Hotel »Kolding«
1937	23. maj	Vejle	Teaterforeningen
1938	1. maj	København	Odd-Fellow Palæet
1939	14. maj	Svendborg	Borgerforeningen
1940			Intet sendemandsmøde
1941			Intet sendemandsmøde
1942	10. maj	København	Håndværkerforeningen
1943	9. maj	Slagelse	Hotel »Postgården«
1944	14. maj	Randers	Håndværker- og Industriforeningen

1945			Intet sendemandsmøde
1946	19. maj	Odense	»Grand Hotel«
1947	18. maj	Ålborg	Håndværkerforeningen
1948	22. maj	København	Håndværkerforeningen
1949	15. maj	Aarhus	Østergades Hotel
1950	14. maj	Helsingør	Sommerteatret
1951	20. maj	Haderslev	»Harmonien«
1952	18. maj	Roskilde	»Fjordvilla«
1953	17. maj	København	Håndværkerforeningen
1954	23. maj	Svendborg	Forsamlingsbygningen
1955	22. maj	Fredericia	Købestævnets Mødelokale
1956	13. maj	Hjørring	Forsamlingsbygningen
1957	26. maj	Esbjerg	Esbjerg Badmintonhal
1958	18. maj	København	Borgernes Hus
1959	24. maj	Rønne	Hotel »Dana«
1960	15. maj	Silkeborg	Håndværkerforeningen
1961	7. maj	Skagen	»Clausens Hotel«
1962	13. maj	Vejle	Håndværkerforeningen
1963	19. maj	København	Håndværkerforeningen
1964	24. maj	Odense	Industripalæet
1965	9. maj	Randers	Håndværker- og Industriforeningen
1966	22. maj	Aarhus	Håndværkerforeningen
1967	7. maj	Ålborg	Håndværkerforeningen
1968	19. maj	København	Restaurant »Karnappen«
1969	11. maj	Grenå	Hotel »du Nord«
1970	31. maj	Esbjerg	Hotel »Esbjerg«
1971	9. maj	Frederikshavn	»Hoffmanns Hotel«
1972	28. maj	Rønne	»Industrien«
1973	27. maj	Nykøbing F.	»Grand Hotel«
1974	26. maj	Marstal	Hotel »Ærø«
1975	25. maj	Skjern	EUC-Centret
1976	23. maj	Kolding	Industri- og Håndværkerforeningen
1977	7. maj	Hørsholm	Sjælsmark Kaserne
1978	21. maj	Skjern	EUC-Centret
1979	20. maj	Randers	»Helligåndshuset«
1980	11. maj	Ringkøbing	Hotel »Fjordgården«
1981	24. maj	Skagen	Skagen afdelingens marinestue
1982	16. maj	Korsør	»Klarskovgård«
1983	1. maj	Rønne	Hotel »Fredensborg«
1984	6. maj	Hundested	»Hundested Kro«

1985	19. maj	Hanstholm	Hotel »Hanstholm«
1986	4. maj	Svendborg	Hotel »Christiansminde«
1987	24. maj	Ebeltoft	Hotel »Ebeltoft Strand«
1988	1. maj	København	Landstingssalen på Christiansborg
1989	30. april	Fanø	Fanø Navigationsskole
1990	29. april	Skagen	Restaurant »Fregatten«
1991	28. april	Næstved	Gardehusar Kasernen
1992	26. april	Ålborg	Stadionhallen
1993	1. maj	Nyborg	Riddersalen på Nyborg Slot
1994	30. april	Holbæk	Holbæk Kaserne
1995	6. maj	Marstal	Marstal Navigationsskole
1996	4. maj	Frederikshavn	Flådestation Frederikshavn
1997	3. maj	Rønne	Hotel »Ryttergården«
1998	9. maj	Assens	Vestfyns Handelsskole
1999	8. maj	Korsør	Magasinbygningen på Fæstningen
2000	20. maj	Hals	Feriecenter »Koldkær«
2001	5. maj	Ishøj	Foredragssalen på Ishøj Rådhus
2002	27. april	Horsens	Foredragssalen på Horsens Rådhus
2003	17. maj	Esbjerg	Esbjerg Højskole
2004	8. maj	Svendborg	SG-Hallen
2005	23. april	Brøndby	Idrættens Hus
2006	13. maj	Glyngøre	Hotel »Pinenhus«
2007	5. maj	Ebeltoft	Fregatten JYLLAND, Værfthallen
2008	19. april	Odense	Rådhushallen
2009	9. maj	Viborg	Tinghallen
2010	1. maj	Faaborg	Faaborg Hallen
2011	21. maj	Assens	Assens Hallen
2012	5. maj	Ærøskøbing	Arrebohallen
2013	27. april	København	Børsen

APPENDIX D

Oversigt over antallet af medlemmer og afdelinger gennem 100 år

År	Afdelinger	Medlemmer	År	Afdelinger	Medlemmer
1914	4	2.047	1968	88	9.157
1918	20	2.939	1973	85	8.250
1923	35	4.759	1978	80	7.970
1928	43	5.600	1983	76	7.830
1933	44	5.137	1988	78	8.086
1938	45	5.216	1993	76	8.005
1943	67	8.400	1998	80	9.088
1948	92	13.334	2003	80	9.948
1953	96	11.843	2008	78	10.114
1958	98	10.065	2012	78	9.772
1963	94	9.248			

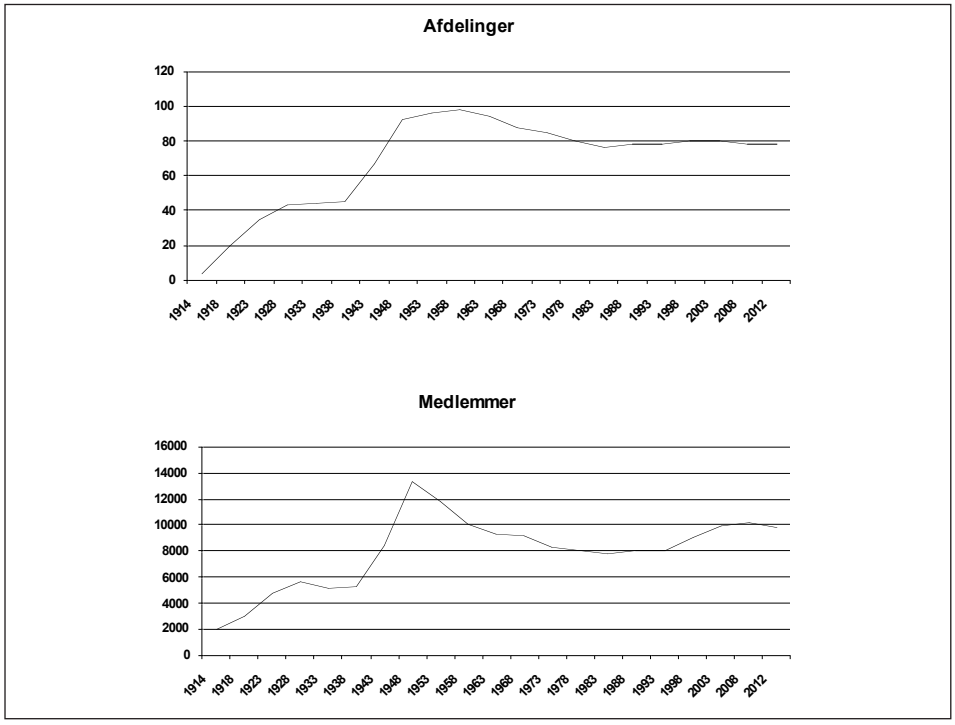

APPENDIX E

Marineforeningens ærestegn og emblemer i 1949

Emblemer for Marineforeningens skyttelav og musikkorps 1949

Hovedbestyrelsen

Emblem for Æresmedlem af Marineforeningen. Uddeles i Henhold til Lovenes § 3.

Hædersemblem for Damer. Uddeles kun af Hovedbestyrelsen, og efter Indstilling hertil af en Afdelings Bestyrelse.

Jubilæumstegn for Aftjening af Værnepligt.
10 Aar Bronce.
25 — Sølv.
40 — og derover Guld.

Daglig Emblem. (Kendingsnaal).

Afdelingerne

Emblem for Æresmedlem af en Afdeling. (Medlem over 25 Aar).

Emblem for Æresmedlem af en Afdeling. (Medlem under 25 Aar).

Alm. Emblem. (Medlem over 25 Aar).

Alm. Emblem. (Medlem under 25 Aar).

Marineforeningens Kasketemblem

Kun denne Model maa anvendes.
Faas kun paa Hovedkontoret.
(Guldtrækkerarbejde)

APPENDIX F

Emblemer og tegn 2012

Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945

Redigeret af
Hans Christian Bjerg og
Leif Mortensen

Indledning

I den bog om Marineforeningen i Danmark, der udkom i 1949, var, udover hovedforeningens historie siden starten i 1913, gengivet de enkelte da eksisterende lokalafdelingers historie. På dette tidspunkt i alt 95.

Der var tale om et pionérarbejde. De enkelte lokalafdelinger var blevet bedt om at levere et indlæg med oplysninger om deres oprettelse og virke indtil dette tidspunkt. Megen viden, som måske ville være gået tabt, blev derved fastholdt. Allerede på dette tidspunkt kunne det konstateres, at der var forskel på interessen og muligheden for at skrive de enkelte afdelingers historie. Mange havde gjort meget ud af løbende at notere afdelingens virke – andre ikke. Nogle havde i 1949 allerede været ude for brand og anden form for ødelæggelse, hvorved protokoller og andet arkivmateriale var gået tabt.

I 1949 var der kun gået 36 år siden starten af de første lokalafdelinger. I dag – ved 100 års jubilæet – er der siden gået yderligere over 60 år. Der er kommet nye foreninger til, andre er nedlagt. Nogle er i dette tidsrum både blevet oprettet og nedlagt igen.

Det er tydeligt, at det i de store byer har været nemmere at opretholde og fastholde interessen end i de mindre og små byer. I alt er der i gennem årene blevet oprettet 109 lokalafdelinger. Det højeste antal, der har været i funktion samtidig, var i 1958, hvor der var 96 lokalafdelinger i funktion. I jubilæumsåret er der 78.

Strukturmæssigt kan man sige, at lokalafdelingerne er en række selvstændige foreninger, der så har en fælles paraplyorganisation i form af hoved- eller landsforeningen. Lokalafdelingerne fungerer meget selvstændigt, og for hovedparten af medlemmernes vedkommende er *marineforeningen* deres lokalafdeling.

Med denne jubilæumsbog har det bl.a. været landsbestyrelsens hensigt at få fastholdt og videreført lokalafdelingernes historie siden 1949 – det vil sige efter 1945. Meget stof til de enkelte lokalafdelingers historie kan hentes gennem de løbende indberetninger til *Under Dannebrog,* hvor der fortælles om, hvad der for nyligt er foregået i de enkelte foreninger, ofte ledsaget af fotos. Mange lokalafdelinger, der måske føler, at deres arkivmateriale er meget begrænset, vil, ved en systematisk gennemgang af *Under Dannebrog*, siden deres oprettelse, kunne hente utallige brugbare oplysninger.

Alle 78 lokalafdelinger har haft mulighed for i jubilæumsbogen på nogle få sider at præsentere sig og i hovedtræk at beskrive deres historie eller videreføre den siden det, der var omtalt i 1949. Nogle af de historiske oversigter er nyskrevet af redaktørerne, ligesom andre kun er repræsenteret ved et kort sammendrag af et omfattende historisk materiale, som lokalafdelingen har indsendt. De gengivne oversigter gør derfor ikke krav på at være lokalforeningernes totale historie, men har til hensigt at supplere denne bogs fremstilling af hovedforeningens historie og således blot vise træk af lokalafdelingernes historie siden 1945.

Oversigt over lokalafdelingers historie

1949: Foreninger, hvis historie findes beskrevet i bogen, udgivet 1949.
2013: Foreninger, hvis historie er gengivet i denne bog
Foreninger med understregning er Marineforeningens lokalafdelinger i 2013

	2013	1949
Amager	x	
Assens	x	x
Birkerød		x
Bogense	x	x
Bornholm	x	x
Brande		x
Brøndby	x	
Brønderslev		x
Damhussø		x
Dragør		x
Ebeltoft	x	x
Esbjerg	x	x
Fanø	x	x
Faxe		x
Fredensborg		x
Fredericia	x	x
Frederiksberg	x	x
Frederikshavn	x	x
Frederikssund	x	x
Frederiksværk	x	x
Faaborg	x	x
Gentofte	x	x
Gilleleje	x	x
Glyngøre	x	
Glostrup-Taastrup		x
Godthåb/Egedesminde	x	
Grenaa	x	x
Haderslev	x	x
Hadsund	x	x
Hals	x	x

	2013	1949
Hammel		x
Hanstholm/Thisted	x	
Haslev	x	x
Helsingør	x	x
Herning		x
Hillerød	x	x
Hirtshals	x	x
Hjørring	x	x
Hobro	x	x
Holbæk	x	x
Holstebro		x
Horsens	x	x
Hundested	x	x
Hørsholm/Rungsted	x	x
Ishøj	x	
Kalundborg	x	x
Kerteminde	x	x
Kolding	x	x
Kgs. Lyngby	x	x
Korsør	x	x
København	x	x
Køge	x	x
Langeland	x	
Lemvig	x	x
Løgstør		x
Mariager		x
Maribo		x
Marstal	x	x
Middelfart	x	x
Morsø	x	

	2013	1949
Møen	x	x
Nakskov	x	x
Nibe	x	x
Nyborg	x	x
Nykøbing F.	x	x
Nykøbing M.		x
Nykøbing Sj.	x	x
Næstved	x	x
Odense	x	x
Padborg/Gråsten	x	
Præstø		x
Randers	x	x
Ribe	x	x
Ringe		x
Ringkøbing-Hvide Sande	x	x
Ringsted		x
Roskilde	x	x
Rudkøbing		x
Rømø	x	
Sakskøbing		x
Samsø	x	x
Sejerø		x
Silkeborg		x
Skagen	x	x
Skanderborg	x	x
Skive	x	x
Skjern-Tarm		x
Skælskør	x	x
Slagelse	x	x
Stevns	x	x

	2013	1949
Stubbekøbing-Bogø		x
Struer		x
Svendborg	x	x
Søllerød		x
Sønderborg	x	x
Thisted		x
Thyborøn	x	
Tønder	x	
Varde		x
Vejle	x	x
Viborg	x	x
Vinderup		x
Vordingborg	x	x
Ærøskøbing	x	x
Aabenraa	x	x
Aalborg	x	x
Aarhus	x	x

Anciennitetsliste for Marineforeningens afdelinger

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
1	Vejle	30. april 1913	
2	Nakskov	22. september 1913	
3	Nykøbing Falster	21. november 1913	
4	Svendborg	7. marts 1914	
5	Nyborg	13. december 1913	
6	Faaborg	30. januar 1914	
7	Grenaa	14. februar 1914	
8	Odense	24. april 1914	
9	Assens	20. juli 1914	
10	Maribo	30. april 1914	1973
11	Sakskøbing	6. april 1914	1974
12	København	2. juli 1914	
13	Korsør	14. januar 1916	
14	Kolding	26. februar 1916	
15	Roskilde	18. maj 1916	
16	Aalborg	27. februar 1917	
17	Ebeltoft	28. februar 1917	
18	Fredericia	14. november 1918	
19	Helsingør	9. november 1917	
20	Skælskør	11. februar 1918	
21	Hundested	7. april 1918	
22	Frederikssund	5. maj 1918	
23	Ribe	26. juni 1919	
24	Aarhus	17. marts 1919	
25	Randers	29. april 1919	
26	Holbæk	16. november 1920	
27	Hirtshals	25. januar 1921	
28	Næstved	9. februar 1921	
29	Frederikshavn	12. juni 1921	
30	Skagen	10. december 1921	
31	Hadsund	11. januar 1922	
32	Esbjerg	5. oktober 1922	

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
33	Bornholm	28. august 1922	
34	Horsens	11. november 1922	
35	Haslev	18. juni 1924	
36	Kalundborg	17. juni 1924	
37	Lemvig	11. september 1925	
38	Hobro	18. november 1925	
39	Nykøbing Mors	24. november 1925	
40	Slagelse	8. december 1925	
41	Middelfart	17. februar 1926	1977/1999
42	Hillerød	23. november 1928	
43	Stevns	19. juni 1928	
44	Haderslev	19. august 1935	19??/1969
45	Vordingborg	2. december 1938	
46	Ringsted	5. december 1938	1955
47	Sønderborg	17. november 1939	
48	Nykøbing Sjælland	16. oktober 1939	
49	Dragør	1. januar 1940	19??
50	Fakse/Fakse Ladeplads	4. september 1940	1988
51	Ringkøbing	13. marts 1941	
52	Hanstholm/Thisted	23. april 1941	
53	Skive	10. juni 1941	
54	Sejrø	3. juli 1941	19??
55	Skjern/Tarm	2. november 1941	19??
56	Samsø	16. november 1941	
57	Køge	27. november 1941	
58	Brande	5. februar 1942	19??
59	Holstebro	18. april 1942	1964
60	Struer	27. april 1942	
61	Møen	3. juni 1942	
62	Kerteminde	1. august 1942	
63	Silkeborg	9. juli 1942	19??
64	Varde	16. juli 1942	19??
65	Herning	3. september 1942	19??
66	Viborg	6. oktober 1942	
67	Bogense	23. oktober 1942	
68	Aabenraa	1. marts 1943	1974/1979
69	Nibe	28. maj 1943	
70	Langeland	1943	1969/1978
71	Hørsholm/Rungsted	6. juli 1943	

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
72	Brønderslev	november 1943	1979
73	Hjørring	5. december 1943	
74	Præstø	23. marts 1944	1979
75	Frederiksværk	2. april 1944	
76	Kongens Lyngby	4. april 1944	
77	Løgstør	16. maj 1944	1966
78	Frederiksberg	8. juni 1944	
79	Ringe	9. august 1944	1984
80	Vinderup	28. oktober 1944	1951
81	Birkerød	6. november 1944	19??
82	Fanø	28. november 1944	
83	Marstal	22. april 1945	
84	Ærøskøbing	23. april 1945	
85	Gentofte	12. maj 1945	
86	Gilleleje	21. juni 1945	
87	Damhussø	13. juli 1945	1962
88	Søllerød/Holte	28. august 1945	2009
89	Brøndby	15. oktober 1945	
90	Hals	27. februar 1946	
91	Skanderborg	16. august 1946	
92	Stubbekøbing/Bogø	16. august 1947	1991
93	Hammel	19. marts 1948	1955
94	Mariager	2. februar 1949	1966
95	Fredensborg	23. marts 1949	1976
96	Hornbæk	10. december 1949	1976
97	Padborg/Gråsten	30. november 1949	
98	Thyborøn	maj 1954	
99	Odder	september 1955	1964
100	Godthåb (Nuuk)	22. maj 1956	
101	Nexø/Snogebæk	1. januar 1957	19??
102	Tønder	29. januar 1963	
103	Thule	19. september 1972	19??
104	Ishøj	20. februar 1984	
105	Egedesminde	15. oktober 1984	2008
106	Narssaq	1987	19??
107	Amager	25. november 1988	
108	Rømø	1. oktober 1966	
109	Glyngøre	31. maj 1997	

Amager

Amager Marineforening blev dannet ved en stiftende generalforsamling med 16 deltagere den 25. november 1988.

I det følgende vil vi forsøge kort at skitsere hvad der er sket gennem årene, og først nævnes de ting der går igen år efter år.

Hvert år den første weekend i januar holder vi Nytårsmønstring med skafning, og i februar afholdes generalforsamling. I St. Bededagsferien er der, på landsplan i Marineforeningen, 'Sendemandsmøde' på skift i en af landets afdelinger, og den 5. juni deltager vi i Åbent Hus arrangementet 'NAVY DAY' på Dragør Fort. I juni afholder Amager Marineforening desuden sommerfest. Anden weekend i august indledes efterårssæsonen med 'Tour de Amager', en cykeltur for motionister, som afsluttes med skafning i Marinestuen.

I okt./nov. afholdes fødselsdagsfest, og i december arrangeres julestue hver lørdag.

Derudover er der i løbet af året lørdagsskafninger, foredrags- og sangaftener, udflugter, deltagelse i maritime gudstjenester, udstilling på 'Plyssen' m.m.

Amager Marineforening blev stiftet med formand, seniorsergent i Søværnet Ole K. Mønster og næstformand, oversergent Jens Buriis, som initiativtagere.

Man kunne, på et af de første medlemsmøder i marts 1989, modtage afdelingens officielle flag med Marineforeningens særlige logo, som befaledes hejst under honnør og bådsmandspibespil. Det foregik i de lånte lokaler i Nøragersminde Aktivitetscenter, som gennem årene er benyttet til flere arrangementer, ikke mindst fødselsdagsfester, der allerede i 1989 samlede 72 deltagere.

I 1990 stod Amager for afholdelsen af distriktsmødet i Marineforeningens Distrikt 1 med repræsentanter fra 8 afdelinger i »Laden« i Nøragersmindecentret.

Årets Sendemandsmøde foregik i Skagen, hvor formanden og næstformanden fra Amager deltog.

I maj blev afholdt et meget spændende foredrag om flyulykken i Dubai i 1972, og i samme måned udflugt til TV-byen.

Ved 2-årsfesten havde medlemstallet rundet de 50.

Ved den årlige generalforsamling 1991 valgtes afdelingens første flagbærer, og bestyrelsen blev udvidet fra 5 til 7 medlemmer. Ved sendemandsmødet i Næstved modtog Amager Marineforening »Fremdriftsskruen« som anerkendelse for den største medlemsfremgang blandt landets afdelinger i 1990. Afdelingens medlemsblad »Loggen« så dagens lys i juni 1991 under redaktion af Bjarne Mortensen, Søren Konradsen og Ole K. Mønster. Bladet udgives i dag 4 gange årligt.

Medlemmerne havde længe næret ønske om at få eget tag over hovedet, og bestyrelsen fandt i 1992 egnede lokaler i Dragør. Den 6. december indviedes Amager Marineforenings første Marinestue på Stationsvej i stueetagen af et kendt gammelt hus. Blandt gæsterne var Dragørs daværende borgmester, Jørgen Borgstrøm, landsformand V. P. Heise og Chefen for Marinehjemmeværnsflotille 367, premierløjtnant Jørgen Falkenberg.

Året 1993 blev indledt med orienteringsaften for 35 fremmødte fra Dragør Borgerforening d. 11. januar i vores nye stue, hvor Ole Mønster berettede om såvel Danmarks Marineforening som Amager lokalafdeling.

Den 4. maj holdt en af vore trofaste ga-

ster, maskinchef Frode Kongstad, et spændende foredrag om sin indsats i modstandsbevægelsen under besættelsen.

Desværre viste det sig at tilslutningen til søndagsåbninger i Marinestuen ikke var så stor, at det økonomisk kunne løbe rundt, så det blev med vemod besluttet at nedlægge »stuen« i Dragør i november.

Takket være en flittig sponsor med nære relationer til formand Ole Mønster blev det i marts 1994 muligt at etablere os i en ny og billigere Marinestue på Randløve Alle i Tårnby, hvor vi holder til den dag i dag.

I juli samme år optog vi vores første kvindelige medlem, som blev det 2. kvindelige medlem i landsforeningen, da optagelse af kvinder med tilknytning til Søværn og Marinehjemmeværn netop var blevet besluttet på Sendemandsmødet i Holbæk.

Vi stillede for første gang op med udstilling om Marineforeningen på Dragør fort ved NAVY DAY Grundlovsdag.

I forbindelse med et julestuearrangement modtog vi en smuk model af Fregatten JYLLAND, bygget af Frode Kongstad.

I anledning af 50-året for Danmarks befrielse den 5. maj 1995 deltog en række medlemmer i de smukke arrangementer ved henholdsvis Nyhavns Mindeanker, i Holmens Kirke og på Rådhus-pladsen, hvor også Majestæten deltog.

Denne sommer fik vi en udendørs flagstang til afdelingen, skænket af vores medlem Vagn D. Nielsen. Flaget er hejst i åbningstiden hver søndag indenfor flagtid.

Ved den traditionsrige højtidelighed ved Nyhavns Mindeanker den 24. december forestod vores formand nedlæggelsen af Danmarks Marineforenings krans. Dette hverv går på skift blandt distriktets afdelinger. I pinsen 1996 medvirkede en del medlemmer i serviceringen af de mange træskibssejlere, der deltog i Træskibssammenslutningens 25 års jubilæumstræf i Dragør Havn.

I 1996 dannedes en Støtteforening til Amager Marineforening, og på et tidspunkt talte støtteforeningen 108 medlemmer. Gennem årene har 'Støtterne' bidraget med mange gode gaver og hjælp ved afdelingens større medlemsarrangementer. Støtteforeningens første formand var Inge-Lise Poulsen, der senere er blevet afløst af Birthe Olufsen.

Amager Marineforenings 10 års jubilæum i 1998 blev fejret med bl.a. en middag for medlemmer, ledsagere og gæster på restaurant Peder Bådsmand på Kastrup Havn. Man afholdt desuden en reception i foreningscentret Nøragersminde, hvor borgmestrene fra både Tårnby og Dragør Kommuner var blandt gæsterne.

Forinden var afdelingen blevet optaget i Tårnby Foreningsråd, og det har gennem årene givet nogle fordele omkring lokalelån ved større arrangementer.

I 1999 genfandt afdelingen en mindesten på Kastrup Kirkegård, rejst til minde om én af de sidst levende veteraner fra Kampen ved Helgoland i 1864, vægter og skatteopkræver Hans Oluf Hansen fra det nu hedengangne Maglebylille. Hans Hansen havde været kanonér om bord i fregatten JYLLAND under kampen, og han døde i 1939, næsten 98 år gammel. I 1940 rejste Marineforeningens København afdeling og Dragør bakke mindestenen, der blev afsløret af daværende landsformand, kontreadmiral Carl Carstensen. Ved afsløringen medvirkede også den navnkundige sognepræst ved Tårnby Kirke, Mogens Strunge, der gennem en længere årrække fungerede som Danmarks Marineforenings 'skibspræst' i mange sammenhænge.

Landsformanden deltog 2008 i Amager Marineforenings højtideligholdelse af kanonbådskampen ud for Dragør den 20. oktober 1808 på St. Maglebys Kirkegård

Stenen var i 1999 i forfald, og Amager afdelingen bekostede en renovering. Senere på året genafsløredes mindestenen, bl.a. under overværelse af arkitekt Jørgen Brøgger fra Fregatten JYLLAND-institutionens bestyrelse. Hvert år, på årsdagen for Kampen ved Helgoland, holdes der en kort andagt ved stenen med deltagelse af sognepræst Susanne Steensgaard fra Kastrup Kirke, og afdelingen lægger en buket i mindet om den gamle veteran.

I 2000 valgtes oversergent Johnny S. Nielsen som ny formand. Med sin rolige fremtræden opnåede han mange resultater, og det var i hans formandstid, at afdelingen lod sig indmelde i Danmarks-Samfundet, Københavnske Soldaterforeningers Samvirke og Fregatten PEDER SKRAMs Venner.

Afdelingens engagement med Amagermuseerne i Dragør blev i Johnny Nielsens formandstid mere formaliseret, og afdelingen involverede sig aktivt i sejler- og sømandsrelaterede markeder og arrangementer på Dragør Havn. Med andre ord blev afdelingen mere synlig udadtil i lokalsamfundet, og det kunne aflæses på medlemstallet, der i starten af 0'erne nåede 89.

Afdelingens sekretær, Søren Konradsen,

udarbejdede i 2001 en plancheudstilling om Dragør Marineforening, der eksisterede fra 1938-61. Udstillingen blev bl.a. vist på udstillingscentret 'Plyssen' og ved NAVY DAY arrangementer på Dragør Fort. NAVY DAY var blevet til på initiativ af Marinehjemmeværnsflotille 367 Dragør omkring 1990. Flotillens daværende dynamiske chef, kaptajnløjtnant Jørgen Falkenberg, lod Amager Marineforening være med sammen med de lokale totalforsvarsgrene, Brandvæsen, Politi, Hjemmeværn og Beredskabskorps, og andre aktører som fx Flyvevåbnets Redningseskadrille, Danmarks-Samfundet, Kystartilleriforeningens København afdeling og Vallensbæk Modelskibsklub deltager nu også i denne årligt tilbagevendende store lokale publikumsvenlige aktivitet på Dragør Fort og Havn Grundlovsdag.

Afdelingens hjemmeside blev oprettet i 2001, og den blev kort efter overtaget af Ole Skjold Hansen, der fortsat er afdelingens web-master.

Afdelingsbladet LOGGEN udkom allerede året efter stiftelsen i 1988 med Bjarne Mortensen som redaktør.

Også i Johnny Nielsens formandstid indledte afdelingen en god tradition med deltagelse i Dragør-flotillens årlige højtidelighed d. 4. maj ved Dragør Kirke med efterfølgende parade på Dragør Fort – en militær begivenhed, der også er fastholdt efter at fortet overgik på private hænder i 2003.

I 2006 valgtes seniorsergent Søren Konradsen som formand. Han havde siden 1990 beklædt posterne som sekretær, kasserer og næstformand, og siden 1991 været afdelingsbladets redaktør med Ole Skjold Hansen som redaktionsmedarbejder.

Rokanonbådskampen mod det engelske linjeskib AFRICA d. 20. oktober 1808 har sit eget mindesmærke på St. Magleby Kirkegård med anledning af de 25 i kampen omkomne danske orlogsmænd. Amager Marineforening har gennem en årrække, sammen med Søværnet, på årsdagen lagt krans, og i 2008 afvikledes en større højtidelighed på kirkegården med deltagelse af bl.a. et Æreskommando fra Dragør-flotillen. Man fortsatte med kranselægning ved mindesmærket på Dragør Havn, hvori også orlogsprovst Ejgil Bank Olesen, landsformanden, Chefen for Søværnets Officersskole kommandør Christian A. Nørgaard, Dragørs borgmester Allan Holst og Søværnets Tamburkorps deltog. Man afsluttede med sammenkomst i Dragør Sejlklub, hvor orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, causerede over Englandskrigene og særligt kampen mod AFRICA den oktoberdag i 1808 syd for Falsterbo.

Gennem årene har afdelingen haft mange gode foredragsholdere. Af de mere kendte kan nævnes programvært Otto Leisner, viceadmiral Sven S. Thostrup, skibsreder Per Henriksen, viceadmiral Jørgen F. Bork, kommandør og jagtkaptajn Svend Aa. Kundby-Nielsen, kommandør Niels Arthur Bindner, overarkivar Hans Christian Bjerg, skipper Mogens Frohn Nielsen, landsformændene Otto Lichtenberg og Jens Ole Løje Jensen, kommandørkaptajn Jørn Hansen, orlogskaptajnerne Georg S. Pedersen og Per Lorents Nielsen, overflyveleder og forfatter Ove Hermansen og marinehistoriker Søren Nørby.

I 2008 adopterede Dragør Kommune Søværnets første patruljefartøj af DIANA-klassen. Navngivningen var allerede i december 2007 blevet fortaget af Dragørs borgmester Allan Holst ved en højtidelighed på Flådestation Korsør. Med Amager Mari-

neforenings nære tilknytning til orlogsflåden er det et faktum, at der med adoptionen er skabt endnu et tæt bånd til flådens operative virke og til DIANAs besætninger – en relation vi i afdelingen sætter stor pris på, og har stort udbytte af. Ved adoptionsbesøget i 2012 var afdelingen vært for en frokost for besætningen i Marinestuen, og her deltog også borgmester Allan Holst, flotillechef Jan Sigsgaard og havnefoged John Strøbæk.

Også vore mangeårige tætte forbindelser til Marinehjemmeværnets Dragør-flotille 367 er en glæde for afdelingen. Dermed bidrager vi hver især til at synliggøre det lokale orlogsmæssige arbejde, og udbrede kendskabet dertil. Bestyrelsesmedlem Michael Ronild (død 2011) tog i 2008 initiativ til en yderligere styrkelse af det gode kammeratskab ved indførelse af medlemsrejser, der samme år gik til Prag. Senere er rejserne gået til Krakow, Berlin, Harzen og i 2012 til Nordjylland. Flere af rejserne har haft deltagelse af medlemmer fra København og Frederiksberg afdelingerne, og i 2012 blev rejsen gennemført sammen med medlemmer af Sundby Sejl Forening.

Marinestuen på Randkløve Allé i Tårnby har siden 1994 været basen for Amager Marineforenings virksomhed, – det er her medlemmerne trives, og stuen er 'messen' for de medio 2012 75 medlemmer.

Æresmedlemmer af afdelingen:

2002 – Maskinchef Frode Kongstad (født 1922, død 2002)

2003 – Kemiingeniør Aage Holm Kroman (født 1920)

2010 – Malermester Tom Larsen Samuel, 2010 (født 1931).

Assens

Der var kæmpefest i Assens den 14. juni 1947 i anledning af ankomsten af det nybyggede torpedofartøj P 521 WILLEMOES, kun en måned efter, at fartøjet var indgået i flådens tal. WILLEMOES blev under besøget adopteret af Assens Kommune, og i den forbindelse var der tilrettelagt en række aktiviteter af Marineforeningen og byens råd.

WILLEMOES blev i 1951 omdannet til kystjager og i 1958 til patruljefartøj inden det den 11. januar 1966 udgik af flådens tal.

I 1949 kommer WILLEMOES igen på besøg og Foreningen arrangerede dans i Skoven for 70 marinefolk, og 50 unge damer blev inviteret med til det maritime bal. Den store oplevelse for byen fandt sted den 3. september, da Kongeskibet kom på besøg. Om bord på skibet var både Kong Frederik IX og Dronning Ingrid samt de to yngste prinsesser, Benedikte og Annemarie.

1950 er det år, hvor fabrikant A. Poulsen trak sig tilbage efter 21 år som formand. Han udnævntes til æresmedlem for sin mangeårige indsats.

På den årlige generalforsamling i 1950 drøfter man for første gang at få en marinestue, eventuelt på Marcussens hotel i samarbejde med Sømandsforeningen. Året efter drog en gruppe rundt til marinestuerne i Fredericia, Middelfart og Bogense for at studere, hvorledes en fremtidig marinestue i Assens kunne laves. Ud over Marcussens Hotel undersøgtes også andre muligheder, men man stødte på så mange vanskeligheder, at sagen måtte stilles i bero.

Bestyrelsen i Assens Marineforening 2012:
Nederst: formand Ole Julsrud, kasserer Hans K.Christensen, kvartermester John Frickmann og Klaus Rasmussen.
Øverst: sekretær Niels G. Hald-Andersen, næstformand Ove Jensen og Palle Holst

Marinestuen i Assens

13.-16. juli 1950 kom WILLEMOES på besøg, og så festedes der for marinerne med bal, udflugt og fodboldkampe.

I 1952 fik man en uhyggelig oplevelse i Assens. To af marineforeningens medlemmer, lods Ritz og Fallesen Paag, forsvandt sporløst i Lillebælt undervejs til lodsning af et svensk skib. Begges lig blev første fundet i maj.

Ved generalforsamlingen samme år blev det besluttet at optage medlemmer af det nystartede maritime hjemmeværn. Også dette år er der flådebesøg, nemlig den 26. juli, da det engelske mineskib HUMBER besøgte Assens. Marineforeningen arrangerede sammenkomst for den 35 mands store besætning efter opfordring af byrådet, der stillede 1000 kr. til rådighed.

Niels Peter Jensen, Aborgminde udnævntes som det 5. æresmedlem af afdelingen. Året efter blev Fisker Niels Peter Nielsen udnævnt til æresmedlem.

Afdelingen beslutter at lave et skyttelav, og den 14. august kom WILLEMOES atter på besøg.

I 1954 var vejret i juni så ustabilt, at den traditionelle måneskinstur med færgen må opgives.

Man konstaterede i 1955, at medlemstallet var på 69. Året efter var det 68 medlemmer, og man besluttede at genoptage debatten om etablering af en marinestue.

Året efter talte afdelingen 75 medlemmer, og man havde en kassebeholdning 347 kr.

I 1956 drøftede man mulighederne for at bevare fregatten Jylland, og året efter besluttede man at sælge lodsedler til fordel for Fregatten JYLLAND. Kaptajn Marius Madsen, Thorøhus, udnævnes til æresmedlem.

I 1959 var der indvielse af Willemoesgården, og i den forbindelse var der byfest. Hele 11 marinefartøjer meddelte, at de ville anduve byen.

Assens Marineforening beskyldes i *Under Dannebrog* for passivitet under indvielse af

Willemoesgården. Foreningen sendte et indlæg til bladet, og der er svar fra landsformanden, Kommandør de Lichtenberg, hvorefter sagen blev henlagt.

I 1960 blev man enige om, at kontingentopkrævning skulle overlades til fru Daurehøj, der skulle have 10 pct., for sit arbejde. Der var igen besøg af WILLEMOES, og afdelingen fik sit 7. æresmedlem, nemlig bådfører Andreas Jensen.

Der nedsattes atter et udvalg til at arbejde med marinestue-planerne.

I 1962 henlagdes marinestue-sagen. I 1963 trak Chr. Sander Christensen sig som formand og i august var WILLEMOES på besøg.

1964 er afdelingens flag forsvundet, og et nyt skal bestilles i hovedforeningen, men senere dukker det gamle flag op igen. Forklaringen viser sig at være, at Hotelejer Thostrup havde gemt flaget så godt, at han ikke kunne huske, hvor det var.

Assens Marineforening vegeterede i de kommende år, hvorfra der er meget få arkivalier. Der var begrænset aktivitet. Afdelingen havde i de 38 år siden stiftelsen haft ni formænd, hvoraf de tre tegner sig for de 26 af årene frem til 1988.

En af de største begivenheder i denne periode fandt sted den 30. august 1977. Da havde det i 1966 udfasede fartøj WILLEMOES fået en afløser som adoptionsskib for Assens, nemlig torpedomissilbåden WILLEMOES, der indgik i flådens tal den 20. marts 1977. Besøget i Assens den 30. august var den officielle adoptionsdag, hvor der foregik aktiviteter tilrettelagt af marineforeningen og byens råd. Dette fartøj udgik af flådens tal i år 2000.

Vinden vender. Man siger i Assens, at i 1880'erne, da bryggeri, skibsværft, sukkerfabrik og tobaksfabrik kom til, »stod solen op i vest«. For Assens Marineforening gjorde dette specielle naturfænomen sig gældende 100 år senere. Ved generalforsamlingen i 1988 valgtes hovmester Ole Julsrud til formand, og han har stadig denne tillidspost, hvilket bevirker, at han er den ubestridt længst siddende formand i afdelingen.

Sagen om egen marinestue kom igen på dagsordenen, og man gik i gang med at forberede et jubilæumshæfte til 75 års dagen i 1989. Jubilæumsfesten, der løb af stabelen den 29. juli 1989, blev signalet til en ny æra for foreningen.

Allerede i 1990 tegnede det til, at Assens Marineforening skulle få foden under eget bord. En centralt placeret spejderhytte kunne købes, og så gik maskineriet i gang. Der sendtes ansøgninger til fonde. Familien Hede Nielsens fond bidrog med 10.000 kr., og medlemmerne opfordredes til at tegne aktier på 500 kr. På en ekstraordinær generalforsamling den 12. oktober 1990 vedtog man at købe spejderhytten, der var sat til salg for 235.000 kr. Det økonomiske regnestykke viste sponsor- og medlemsstøtte samt kassebeholdning for 73.500 kr. Derefter måtte medlemmerne, der repræsenterer en meget bred vifte af håndværksmæssig kunnen, i arbejdstøjet, og huset blev renoveret, så man den 25. oktober kunne indvie den nye marinestue bl.a. med besøg af WILLEMOES, og Søværnets Tamburkorps.

Den nye marinestue skabte et helt nyt socialt liv i marineforeningen, hvilket bl.a. førte til et stigende medlemstal. Ole Julsrud kunne således berette om 83 medlemmer, hvilket da var det højeste i foreningens historie.

Der kom stadig flådebesøg, og af og til løb flådens fartøjer ind til Assens Værft. Marine-

foreningen sørgede for, at der i sådanne tilfælde omgående blev etableret kontakt til marinerne, som så blev inviteret i marinestuen, der kun ligger få minutter gang fra havnen.

Livet i marineforeningen udviklede sig. Det blev etableret kammeratskabsaftener om tirsdagen ofte med spændende og lærerige foredrag. Man mødtes engang imellem over en sildemad, og så blev der pudset og poleret. Byens berømteste julefrokost blev indført, og der blev årligt holdt en dameaften. Ja, damerne fik oven i købet deres helt egen årlige arrangement, nemlig »Quindeaftenen«, hvor mændene kun må vise sig, når de serverer.

I 1994 var medlemstallet oppe på 92, og der er mange aktiviteter med foredrag, ture og sammenkomster. Et nyt tiltag er julebanko. Opgørelsen ved generalforsamlingen i 1995 viste et medlemstal på 105, hvoraf 72 procent har været tjenestegørende i Søværnet, en procent har tilknytning til marinehjemmeværnet og 27 procent har interesse for søfart.

Foreningen har fået et nyt flag af Danmarkssamfundet, og marinestuen er blevet udstyret med en indgang, etableret i form af et styrehus.

80 års stiftelsesfesten markeredes med udstilling, reception og festmiddag. Jørgen Mangor, der er medlem, havde til lejligheden lavet en meget detaljeret model af WILLEMOES.

De mange aktiviteter fortsætter og udvides, og marinestuen udvides med formands-kontor, lagerrum og en »Slyngelstue«. Medlemstallet er vokset til 114, og i 1995 gennemførtes for første gang en fregatskydning.

De følgende år steg medlemstallet stille og støt, samtidig med, at de mange traditioner med kammeratskabsaftener, julebingo, fregatskydning, dameaftener, Quindeaftener osv. fortsætter.

Marineforeningen har også markeret sig i bybilledet, og i 1998 var Assens vært ved sendemandsmødet, som blev afviklet til højeste karakter. Så knapt 10 år efter den hensygnende Marineforening fik ny luft, er den blevet en levende, udadvendt og meget aktiv forening. En status som Assens Marineforening stadig har.

Marinestuen er løbende blevet shinet op, takket være medlemmernes frivillige arbejdskraft, og i 1998 nåede medlemstallet 139, altså en stigning på ca. 85 medlemmer.

Marineforeningen sætter sit eget medlemsblad »Kogehuset« i søen, et indbrud oplevede man også og i 1998 var et par af de store oplevelser, at både WILLEMOES og skoleskibet DANMARK kom til byen.

Medlemstallet nåede 147. Da WILLEMOES udgik af flådens tal, var man i nogle år uden adoptionsskib indtil 2011, hvor P 524 NYMFEN blev adoptionsskib for Assens.

Blandt andre aktiviteter, som fungerer nu er fyraftensmøder i »Slyngelstuen«. Gennem en del år har marineforeningen også haft eget shantykor. Medlemstallet ligger nu på 177. De mange års indsats af Ole Julsrud har da også ført ham ud i arbejdet uden for Assens. Han har deltaget i et stort antal sendemandsmøder, ligesom han har deltaget i flere nordiske orlogsstævner. Ole Julsrud blev i 1994 tildelt Marineforeningens hæderstegn i sølv. I 1999 blev han æresmedlem af Assens afdelingen. I 2010 blev Ole Julsrud formand for distrikt 7, og samtidig fik han sæde i landsbestyrelsen, hvor han valgtes til forretningsudvalget.

Bogense

Bogense Marineforening blev stiftet 23. oktober 1942 på det daværende »Landmandshotel«– i en mørk tid af Danmarks historie, som en medvirkende faktor til fremme af nationalt sammenhold.

Foreningen blev stiftet på initiativ af havnefoged Osvald Olesen, kriminalbetjent Pryds Hansen, cigarhandler Holger Larsen, bogholder Hans Smith, købmand Ellef Hansen, samt ingeniør A, Vestergaard, der valgtes til foreningens første formand, et hverv han varetog indtil 1976.

Foreningens første initiativer var indsamlingen i 1943 til »soldaten og orlogsgastens dag«, der gav et flot resultat. Plantning af kongeeg i anlægget ved stranden, for Kong Christian den 10. på hans 75 års fødselsdag den 26. september 1945.

Søndag den 11. august 1946 blev der i et lille anlæg ved Bogense Havn indviet en minebøsse, hvor der er indgraveret følgende vers, forfattet af foreningens medlem kredslæge Peter Børresen:

Før ville jeg fordærv,
Nu sanker jeg hver skærv,
Som du mig gavmildt skænker,
Til sømændsbørn og enker.

Minebøssen anvendes stadig.

Ved samme lejlighed blev en 22 meter høj fuldrigget flagmast indviet. Masten er fornyet i 1966 og er i årene derefter pænt vedligeholdt ved venlig støtte fra kommunen, sidst renoveret i 2011. Det lille anlæg er stadig en pryd for by og havn.

Den 13. juli 1985 adopterede Bogense Kommune orlogsfartøjet THURØ, dette skete på opfordring og i samarbejde med marineforeningen, THURØ har gæstet Bogense mange gange og hver gang med god selskabelig kontakt med besætning.

Siden 27. juni 1950 har Bogense Marineforening haft en marinestue – i 1950-58 på Landbohjemmet og 1958 til 1998 på Bogense Hotel. I 1998 købte foreningen det tidligere missionshus »Bethel« på Roligheds vej og ved et stort frivilligt arbejde blev marinestuen indrettet dér. Huset er løbende forbedret og vedligeholdt. Specielt skal nævnes, at der i 2009 blev lagt nyt tag på huset ved venlig donation fra A. P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal.

Marinestuen rummer en pæn samling af maritime ting og billeder, hvoraf bør nævnes en kommandobro fra en ophugget DFDS-damper, et gammelt billede med orlogsgaster udstyret med de originale gamle stråhatte, der blev benyttet i marinen, og en stor

Formanden Hans Smith modtager Dronningen den 2. juli 1988

Formanden Poul Nielsen taler for æresformanden, HKH Prinsgemalen, under dennes besøg i marinestuen den 6. september 2002.

samling modelskibe udført af afdelingens æresmedlem Regnar Christensen.

Bogense Marineforening har i en årrække haft et tæt venskabeligt forhold med Nakskov Marineforening, som bl. a. har foræret afdelingen en stor skibsklokke og en orlogskaptajnsuniform, som befinder sig i stuen. Ligeledes har man fra Bogenses adoptionsskib THURØ`s besætning modtaget en del gaver, som opbevares i stuen.

Foreningen har gennem årene arrangeret mange forskellige arrangementer for medlemmerne og deltaget i andre lokale tiltag. Specielt skal nævnes foreningen 25 års jubilæum i 1967 og 50 års jubilæum i 1992, hvor der blandt den store deltagelse var gæster fra landsledelsen. Foreningen har deltaget ved Dronningens besøg i 1976, 1988 ved Bogense By 700 års jubilæum og sidst i 2002, hvor foreningen havde den glæde, at den daværende æresformand, HKH Prinsgemalen, aflagde besøg i marinestuen.

Ved generalforsamlingen i 2012 kunne formanden berette om en forening med 70 medlemmer, der kører i rolig gænge med faste arrangementer, herunder åbent i stuen lørdag i ulige uger. Bestyrelsen i 2012 er: formand Carl Albert Johansen, næstformand Carsten Petersen, kasserer Poul Nielsen, sekretær Bent Møller Jensen samt Villy Høj.

Foreningens formænd:

1942-1967 – Andreas Vestergaard
1967-1993 – Hans Smith
1993-1999 – Knud Bode Nielsen
1999-2007 – Poul Nielsen
2007-2010 – Per Hansen
2011- – Carl Albert Johansen.

Bornholm

Den 10. juli 1922 samledes i Industriforeningens lokaler i Rønne en kreds af tidligere orlogsgaster for at undersøge muligheden for at danne en afdeling af Marineforeningen. Resultatet blev dannelsen af en sådan afdeling den 28. august 1922. Første formand blev Overbetjent Carl Nielsen.

Efter i nogen tid at have arbejdet med at etablere en marinestue på Bornholm blev en sådan åbnet i en tilbygning til Raadhuskroen den 13. december 1939. I 1945-47 havde man marinestue i »Industrien«. Derefter indrettedes marinestue på »Sjøgårinj«. I 2011 fik afdelingen Marinehus ved havnen i Rønne. Det var det tidligere turistbureau på adressen Munch Petersensvej 4.

Under besættelsen var det vanskeligt at gennemføre et normalt foreningsliv i Rønne, og der blev derfor oprettet såkaldte »marinebakker«, underafdelinger af afdelingen, i Allinge-Sandvig, Gudhjem, Svaneke, Nexø og Hasle.

Nyt marinehus i Rønne 2011

Den 28. august 1947 holdt afdelingen 25 års jubilæum. Det samme kunne formanden, der havde haft denne post siden stiftelsen.

Afdelingen havde fra starten påtaget sig

Captain's Room i Bornholms marinestue

Bestyrelsen for Bornholm Marineforening 2012 foran Marinehuset

at lægge kranse ved de forskellige maritime mindesmærker på Bornholm, ligesom afdelingen arbejdede for opsætningen af nye mindesmærker. I 1939 blev der således rejst en mindesten på Bænkebakken ved Hammerodde Fyr for skoleskibet KØBENHAVNs forlis i 1928, hvor der omkom tre bornholmske besætningsmedlemmer. En granittavle blev opsat på Gudhjem gamle kirkeruins vestmur den 22. maj 1940 til minde om 11 finske søfolk, som i 1840 forliste ved Bornholm. Den 19. august 1949 afsløredes et Søfartsmonument ved Toldkammeret i Rønne Havn. Senere flyttedes dette monument til Munch Petersensvej.

Der blev afholdt sendemandsmøde i Rønne i 1959. I 1972 var Bornholm atter rammen for Marineforeningens sendemandsmøde, og ligeså i 1983 og i 1997.

Siden 1965 er der med afdelingen som medarrangør årligt blevet holdt en gudstjeneste i Skt. Nikolai Kirke for at mindes omkomne søfolk. Ved denne lejlighed nedtages kirkeskibet »Thetis«, der føres rundt i byen båret af orlogsgaster og ledsaget af Bornholmergarden, for at blive placeret julen over i Bornholmerfærgens terminal. Formålet er at indsamle penge til kirkens menighedspleje.

Afdelingen har meget aktivt afholdt fester i anledning af alle runde jubilæer.

Det 31. Nordiske Soldater- og Marineforeningsstævne blev i 1997 afholdt på Bornholm.

Den 28. august 2012 kunne afdelingen fejre 90 året for sin stiftelse. Formand i jubilæumsåret er Flemming G. Svendsen.

Brøndby

Brøndby Marineforening blev stiftet den 15. oktober 1945 under navnet »Marineforeningens Afdeling for Glostrup, Taastrup og Omegn«, efter et forudgående møde på Restaurant »Siesta« den 21. juli 1945. En del af medlemmerne kom fra den tidligere Damhusafdeling. Den første formand blev Ulf Sejshede. Ved den stiftende generalforsamling blev det vedtaget, at det fremover ville koste 25 øre at sige Hr. eller De til et andet medlem, eller hvis man havde glemt sin sangbog eller sit medlemsemblem.

Ved et møde den 23. januar 1946 på Jernbanehotellet i Glostrup blev afdelingens flag indviet.

Afdelingen fortsatte derefter sine sammenkomster skiftevis på Jernbanehotellerne i Glostrup og Taastrup, samt på Siesta i Glostrup og Lipperts Hotel i Taastrup.

Fra 1946 fik man kontakt med den afdeling af Flottans Män, der fandtes i Glostrups svenske venskabsby Landskrona.

På et bestyrelsesmøde den 17. januar 1948 drøftedes for første gang, hvorledes en marinestue kunne etableres for afdelingen. I 1951 blev der mulighed for at oprette en marinestue, og den 26. maj 1951 kunne afdelingen åbne for marinestuen »Kahytten« i kælderen til ejendommen Hovedgaden 58.

Den 9. februar 1950 var afdelingen repræsenteret ved et i Høje Taastrup afholdt møde for at få oprettet et Hjemmeværn i kommunen.

I 1952 kom Axel Hansen til som formand. Han fik dog kun en kort periode frem til 1954. En ny formand trådte til, men måtte afgå kort tid efter sin tiltræden. I 1956 blev Ewald Onsberg formand. Han fik i 1959 startet det lille medlemsblad »Så til Søs«. Onsberg havde hørt, at Københavnsafdelingen ville udgive et blad i 1960. For at komme før dette, begyndte han at udsende »Så til Søs« i december 1959, der således blev det første medlemsblad udgivet inden for Marineforeningen.

I 1954 oprettedes et Skyttelav under afdelingen. Denne virksomhed har medført, at man har vundet Landskyttestævnet 24 gange, og at 3 landspokaler er blevet vundet til ejendom.

I 1967 overtog Torben Jensen formandsposten. Han var blevet optaget i afdelingen i 1959, og var blevet medlem af bestyrelsen i 1965. Torben Jensen blev en særdeles aktiv formand, der kom til at betyde meget for den fortsatte udvikling af afdelingen, og han blev også næstformand for Danmarks Marineforening. Medlemstallet steg til 160. Torben Jensen repræsenterede en yngre generation, og det kom derfor som et chok, da han døde i 1990.

Ved generalforsamlingen i 1969 meddelte formanden, at man havde fået tilbud om gratis at overtage en grund i Høje Taastrup, der kunne anvendes til etablering af et marinehus. Man søgte endvidere at finde en løsning i Glostrup, men kommunen så sig ikke i stand til at hjælpe. Derefter fik man kontakt med Hjemmeværnskompagni 6703, der havde en pavillon til rådighed på Falkevej. Her blev der indrettet en marinestue i maj 1972. Man havde fået en ny »Kahyt«.

Ved et medlemsmøde i marts 1988 kunne formanden. Torben Jensen, meddele, at et af afdelingens medlemmer, Oliver Holst, havde foræret afdelingen 500.000 kr. til

Marinegården i Brøndby, taget i brug 1991

opførsel af et marinehus. Bestyrelsen satte nu en annonce i aviserne, hvori man søgte egnede lokaler. Annoncen gav resultat. Der kom en henvendelse i december 1989 fra borgmesteren i Brøndby Kjeld Rasmussen. Afdelingen kunne derefter leje Gartnergården i Brøndby for 15 år. Kjeld Rasmussens eneste betingelse var, at afdelingen skiftede navn til »Marineforeningens Afdeling for Brøndby og Omegn«. Dette blev selvfølge-

lig vedtaget! Indvielsen af det nye marinehus foregik i marts 1991. Gartnergården blev til Marinegården, beliggende på hjørnet af Sognevej og Park Allé. I 2000 blev Marinegården udvidet.

I 1991 adopterede Brøndby Kommune på afdelingens foranledning Kvindeligt Marinekorps Musikkorps.

Marineforeningens sendemandsmøde blev i 2005 afholdt i Brøndby.

Afdelingens formandsliste:

1945-1952	Ulf Sejshede
1952-1954	Axel Hansen
1954-1954	Erik Christensen
1954-1956	Sv. Aage Henriksen
1956-1965	Ewald Onsberg
1965-1967	Willy Christensen
1967-1990	Torben Jensen
1990-2010	Gert Larsen
2010-	Knud Truelsen

Ebeltoft

Marineforeningen i Ebeltoft blev stiftet den 28. februar 1917 på initiativ af Vinhandler, Konsul Georg Holm-Petersen. Han havde ikke gjort tjeneste i Søværnet, og kunne derfor ikke vælges som formand. Formanden blev i stedet Fisker Otto Oksholm, der også var medlem af byrådet. I løbet af 1917 indmeldte 77 sig i afdelingen. I årene mellem verdenskrigene faldt aktiviteten og medlemstallet til 25, men nåede i 1940 atter op på over 80.

Allerede i stiftelsesåret fik afdelingen sit eget flag. I 1921 erhvervedes en afmonteret hornmine, som blev opstillet foran det gamle rådhus i Ebeltoft. En ny minebøsse er nu anbragt foran afdelingens marinehus.

Fra starten afholdt afdelingen alle de traditionelle arrangementer for en marineforening, herunder tog man sig af flådebesøg, inden man var begyndt at adoptere Søværnets skibe. Afdelingen var fra 1920 aktiv i disse flådebesøg, og var bl.a. med til at arrangere spisning og bal for besætningerne. Først i 1980 vedtog Ebeltoft byråd at adoptere et af Søværnets skibe. Det blev tankfartøjet A 568 RIMFAXE. Det gik i »mølpose« i 1982 og udgik af Flådens tal i 1998. I 1981 adopteredes RIMFAXEs søsterskib SKINFAXE. Den udgik i 2001, og nyt adoptionsskib blev 2001-2009 dykkerskibet Y 307 LÆSØ. Derefter blev Søværnets Dykkerkursus adopteret af Ebeltoft.

Kongeskibet DANNEBROG har aflagt officielt besøg i Ebeltoft to gange. I 1981 og i 2001.

I 1943 rejstes ved Ebeltoft Kirke en mindesten for overfabrikmester Knud N. Benstrup, der var skibskonstruktør for flåden og døde i sin fødeby Ebeltoft i 1742. I 1946 afsløredes en sten ved Havnen til minde om freden. Afdelingen havde foretaget tilvejebringelsen af stenene og deres opsætning.

Skydning var fra starten en del af afdelingens aktiviteter, og den første fregatskydning fandt sted i 1946. Fra 1978 deltog medlemmerne i skydninger i samarbejde med skytteforeninger og andre soldaterforeninger i Ebeltoft. I 1982 besluttede afdelingen, at man skulle oprette et Skyttelav. Som noget nyt blev dette skyttelav ikke en selvstændig underafdeling af afdelingen, men alle medlemmer af marineforeningen var samtidig medlemmer af afdelingens skyttelav. I 2008 tog afdelingen initiativ til en årlig skydekonkurrence mellem skytteforeninger i Ebeltoft og dets nordiske venskabsbyer. Ved deltagelse i Landsskyttestævnerne har Ebeltoft Marineforening adskillige gange vundet »Kommandør Evers' Pokal – Fremskridtspokalen«, der tildeles det hold, der har opnået den største fremgang i forhold til eget resultat året før.

Fra 1970 udsendte afdelingen eget blad »Kabysrygtet«, der fra at være en duplikeret A4 side har udviklet sig til et fyldigt, trykt blad, der udkommer 9-10 gange om året.

Den første marinestue i Ebeltoft åbnedes 31. marts 1951 i Hotel Skansen. Opholdet her blev afbrudt af en placering på Hotel Vigen, hvorfra man dog atter vendte tilbage til Skansen. Her blev man sagt op i 1970. I den efterfølgende periode 1971-1992 var der indrettet marinestue i en bagbygning til ejendommen, Overgade 53. I 1992 lykkedes det at overtage et tidligere autolakereri på adressen Stokflethsvej, der siden har været en passende ramme for afdelingens virke.

Marinehuset i Ebeltoft på Stokflethsvej, indviet 1992

Der er blevet afholdt sendemandsmøder i Ebeltoft i 1987 og 2007.

Et særligt kapitel i forbindelse med Ebeltofts Marineforenings virke udgøres af Fregatten JYLLAND. Da det stod klart i slutningen af 1950erne, at museumsskibet, fregatten JYLLAND, skulle flyttes væk fra København, lagde flere byer billet ind på at få skibet. På et møde i Ebeltofts marinestue 19. juli 1957 besluttede formanden for Turistforeningen, overbetjent S.A. Jensen, og formanden for Ebeltoft Marineforening, Otto Jensen, at igangsætte fælles bestræbelser for at få fregatten placeret i Ebeltoft. Dette lobbyarbejde lykkedes, og den 21. september 1960 ankom JYLLAND til Ebeltoft, hvor den som bekendt har været lige siden.

I 1971 søgte Marineforeningen at igangsætte et årligt »fregatspil« i lighed med vikingespillene i Frederikssund. Dette blev dog ikke til noget. Selv om bevarelsen af fregatten er en landsdækkende sag, som Danmarks Marineforening har været involveret i, så har fregatten udgjort et væsentligt element i afdelingens virke. Således er fregatten blevet anvendt i forbindelse ved flere af afdelingens traditionelle arrangementer, ligesom afdelingen ofte har været Fregatinstitutionen behjælpelig ved større arrangementer omkring museumsskibet, bl.a. den årlige juleskafning med menu fra 1800-tallet.

Endnu en særlig aktivitet i Ebeltoft har været afdelingens slupkor. Sluppen, der trækkes igennem byen fastelavnsmandag for at samle penge ind til nødlidende, er der andet steds i denne bog gjort rede for. I Ebeltoft videreførtes denne tradition i 1973 fra Fiskeriforeningen, der sidste gang havde trukket en slup igennem Ebeltoft i 1961. Den pyntede slup trækkes af heste. Der er anbragt mandskab i båden heriblandt 2-4 musikanter med harmonikaer, og rundt om sluppen går 8-10 flagbærere. Alle synger med, mens der musiceres.

I 1980 blev sluppen inviteret til Roskilde, og der konstateredes en stigende interesse for Ebeltofts slup. Ved Marineforeningens 75 års jubilæum i 1988 gennemførtes således en slupsejlads gennem Strøget i København. I 1992 optrådte den også i forbindelse med Århus Festuge. De mange henvendelser gjorde, at man efterhånden begyndte at optræde

Ebeltoft Marineforenings slupkor underholder

uden sluppen, altså som et rent kor. Dette har efter i 1990erne udviklet sig til det, der betegnes som »Slupkoret«, som er blevet betydeligt udvidet og som er blevet en fast institution, der ofte er bud efter. Det består af 20-30 sangere og 5 musikere. Ebeltofts Slupkor optrådte f.eks. ved Sendemandsmødet i Ebeltoft i 2007, samt på Plænen i Tivoli 2010 i anledning af Flådens 500-års jubilæum og ved 50 års jubilæet for Søværnets Operative Kommando i Århus i 2011.

Umiddelbart efter verdenskrigens afslutning i 1945 var Søværnets store opgave at få rydde de danske farvande for miner, og der tilgik flåden en række minestrygere. Fire af disse blev stationeret i Grenå. En af disse, ME 1016, blev fra en position nordvest for Hjelm den 29. januar 1946 beordret til at sejle til Anholt for at bjærge eller sænke en drivende netspærring. Det var imidlertid blæst op, ligesom snebyger skabte usigtbarhed.

ME 1016 tog grunden ved Jernhatten med en fart på 10 knob. Det var umuligt at få kontakt med land, og fire af besætningen roede i land gennem brændingen. Her blev de modtaget af den stedlige strandfoged Sigvart Møller og hans søn Poul. De rekvirerede hjælp fra Grenå. Fra skibet forsøgte man at få bragt en line i land ved at to mand på en flydeflåde af kork søgte at komme igennem brændingen. Under dette forsøg røg den ene i vandet, men fik fat i flåden. Fodermester Tage Ingildsen fra »Havmøllen« smed resolut sin overall og træsko, men glemte at tage sin blankskyggede kasket af. Med denne på svømmede han ud til flåden med de to mand, fik fastgjort en line, således at folkene i land kunne hive dem ind. Tage Ingildsen svømmede selv i land, og tog først kasketten af, da han havde sikker grund under fødder. Et redningsskib fra Grenå bjærgede efterfølgende resten af besætningen. Skibet blev liggende, og blev næsten slået til vrag.

I 2010 fik Marineforeningen i Ebeltoft den tanke at hædre og mindes denne redningsdåd udført af Tage Ingildsen i 1946. Der udførtes en mindesten, som Marineforeningen lod afsløre den 29. juli 2011 ved Jernhatten under overværelse af bl.a. repræsentanter fra Søværnets Operative Kommando og Tage Ingildsens familie. Dette mindesmærke indgår nu i den række af mindesmærker, som Marineforeningen årligt viser opmærksomhed.

Formand for Ebeltoft Marineforening er i jubilæumsåret Jørgen Brøgger.

Mindestenen ved Jernhatten for Tage Ingildsens redningsdåd 1946 afsløres af Flotilleadmiral Jan Leisborch og søsteren 29. juli 2011

Esbjerg

Den 5. okt. 1922 samledes en del gamle orlogsgaster på Paladshotellet I Esbjerg for efter opfordring af statsbetjent Tielfoldt at afholde stiftende generalforsamling til en lokal afdeling af den i 1913 stiftede Marineforening. Generalforsamlingen forløb godt og statsbetjent Thielfoldt blev valgt til formand og dermed var en ny forening startet under navnet 'Marineforeningen for Esbjerg og Omegn'. Esbjerg Marineforening har igennem tiderne ført en noget omflakkende tilværelse, med og uden marinestue, på forskellige lokaliteter og under mange forskellige formænd, hvoraf de mest markante nok var skibsbygger S.I. Kjeldsen, fiskeskipper Knud Schrøder og maskinmester Børge Kruse, som alle tre har gjort et meget stort arbejde for foreningen.

Marinestuen i Esbjerg har gennem årene bl.a. været etableret i:

1937-1940	Pavillionen, Esbjerg Bypark
1940-1947	Peters Kro, Borgergade
1947-1954	Centralhotellet, Torvet i Esbjerg
1965-1976	Neptun Kro, Hjertingvej
1981-1985	Smedekroen, Smedegade
1985-1993	Jyllandsgade 9 – det gl. 'Peter Fris'
1993-	Fiskerihavnsgade 2 – eget domicil

Marineforeningen for Esbjerg og Omegn

Marinestuen i Esbjerg

Også foreningens medlemstal har gennem tiderne været op og ned gående, med den største tilslutning under og lige efter 2. verdenskrig, hvor medlemsskaren var over 500, og hvor foreningen bl.a. var kendt for sin juletræsfest 1. juledag på et af byens hoteller, til det absolutte minimum sidst i firserne, hvor der var under 20 på medlemslisten og foreningen var tæt på lukning. Det var her Børge Kruse kom ind i billedet og ved et 'kup' overtog ledelsen i foreningen og fik vendt udviklingen til det positive. I 1993 flyttede marineforeningen så som lejer, med hjælp fra Esbjerg Kommune, ind i en lille del af det hus, foreningen i dag ejer, Fiskerihavnsgade 2. Det lykkedes ca. 3 år efter at overtale Texaco, den daværende ejer af bygningen, til at sælge huset til Esbjerg Marineforening. Huset blev endeligt overtaget 1. februar 1998. Siden er huset blev grundigt renoveret såvel indvendigt som udvendigt. Samtlige kvadratmetre er 100 pct. udnyttet og står i dag som et aktivt hus, hvor foreningens medlemmer har de bedste vilkår i maritime omgivelser til at tilbringe hyggelige stunder sammen. I forbindelse med istandsætning/renovering af huset blev der økonomisk udvist støtte fra bl.a. Esbjerg Kommune, Claus Sørensen Fonden, J.L. Fonden samt Mærsk Fonden m.fl. samt naturligvis en stor opbakning fra mange af havnens firmaer. Foreningen har efterfølgende modtaget Marineforeningens Fremdriftsskrue adskillige gange for tilgang af nye medlemmer og er således i dag (2012) en af Danmarks største marineforening med ca. 400 aktive

medlemmer. Desuden har vi i dag også et stort skyttelav som fungerer under Marineforeningens vinger med ca. 70 medlemmer med eget domicil også på Esbjerg Havn.

Esbjerg Marineforening er i dag en aktiv forening med stor tilknytning til Esbjerg By og Havn. Vi deltager bl.a. aktivt i den årlige byfest, hvor mange aktiviteter foregår i og omkring Esbjerg Marineforening. Der bliver afholdt Skt. Hans aften med marineforeningen som hovedaktør. Esbjerg har 2 gange været vært under Cutty Sark sejlads/festival og her har Esbjerg Marineforening hver gang spillet en særlig rolle. I 2003 var foreningen vært ved årets Sendemandsmøde, som blev afholdt i Esbjerg.

Esbjerg Marineforening har engang tidligere været vært ved et Sendemandsmøde, nemlig i 1957, hvor selve mødet blev afholdt i badmintonhallen.

Esbjerg Marineforening udgiver et årsprogram til samtlige medlemmer, hvori der indgår 2 årlige udflugter med besøg hos andre Marineforeninger i Danmark, 2 ulkeaftener med spisning (kogt torsk/gule ærter/brunkål), sangaftener med spisning, bankospil, sommerfest, julefrokost og nytårskur. Foreningen har åbent for medlemmer hver lørdag hele året rundt. I dag er foreningen økonomisk velkonsolideret.

Bestyrelsen i 2012:

Sv. Aage Pedersen	formand
Gunner Hansen	næstformand/kasserer
Erik Lassen Sørensen	sekretær
Bjarne L. Lauridsen	banjermester
Eivind Jacobsen	bestyrelsesmedlem
Kaj Ib Jørgensen	bestyrelsesmedlem
Benny Henriksen	bestyrelsesmedlem.

Fanø

Fanø Marineforening blev stiftet den 28. november 1944. Medlemstallet steg i løbet af fire år fra 30 til 90. Lokalafdelingen fik lokaler til rådighed på Hotel Nordby i 1952, hvor man i 1955 fik besøg af Kong Frederik IX. Fra starten var der samarbejde med Esbjerg Marineforening og andre maritime foreninger på Fanø.

I 1975 blev der indrettet Marinestue i Fanø Krogaard. Men efter at denne i forbindelse med stormfloden i 1981 og i 1983 blev beskadiget flyttedes lokalet til Nørby Kro. Marinestuen blev atter flyttet i 1991 til Fanø Navigationsskole.

I 1989 var Fanø Marineforening vært for dette års Sendemandsmøde. Jubilæet for 50 års stiftelse blev fejret i 1994.

Lokalafdelingen fik endeligt i 1999 mulighed for at få fod under eget bord, idet man købte og indrettede et hus udelukkende til Marineforeningens brug. Her fejredes 60 års jubilæet i 2004.

Fanø Marineforening har altid været en velfungerende marineforening, der gennem årene har afholdt en række af de for Marineforeningen traditionelle arrangementer med god deltagelse.

Medlemstallet i 2012 er 143.

Formænd for Fanø Marineforening siden stiftelsen:

1944-1949	Skibsbygmester J. Christoffersen.
1949-1961	Kaptajn N. Svarrer.

Fanø Marineforenings hus fra 1999

1961-1964	Styrmand P. Egetoft.
1964-1979	Skræddermester A. Brodersen.
1979-1980	Skibsfører J. Rasmussen.
1980-1981	Skibsfører A. Olesen
1981-1985	Montør H. Svarrer.
1988-1994	Ingeniør A. Aarøe.
1994-2002	Faglærer K. Hansen.
2002-2005	Tømrermester J. M. Christiansen.
2005-2007	Direktør Peter Madsen.
2007 -	Tømrermester J. M. Christiansen.

Siden stiftelsen af foreningen er følgende blevet udnævnt som æresmedlemmer:

Jørgen Rødgaard
Arne Aarøe
Raymon Thomsen.

Fredericia

Fredericia Marineforening er stiftet 14. november 1918.

Formænd gennem årene har været:

1918-1936	Havnefoged Schmidt
1936-	Blikkenslagermester Ottesen
-1942	Overassistent P. Bertelsen
1942-1958	Mejeribestyrer E. Larsen
1968-1976	Steen J. Jørgensen
1977-1978	Kaj Lundemand
1978-1988	Svend Juul Rasmussen
1989-2001	Peter Jeppesen
2001-2006	Leo Ravn
2006-2012	Uffe Andersen
2012-	Hans Jørgen Laursen

Bestyrelsen for Fredericia Marineforening 2008

Marinestuen i Fredericia, indviet 7. september 2000

Oversigt over Fredericia Marineforeningens tilholdssteder:

1918-	Hotel Danmark
1936-	Restaurant Fremad
1945-	Egen stue på Restaurant Robert
1958-	Ukendt
1968-	Hotel Peter Åge Gården
1990-	Hotel Postgården
1994-	Egen stue i Sdr. Voldgade 13b
1999-	Restaurant Havblik
2000-	Egen stue Sdr. Voldgade 11

Frederiksberg

Ved et møde på Slotsgården af tidligere orlogsgaster den 8. juni 1944 besluttede man at stifte en marineforening for Frederiksberg, der blev optaget som lokalafdeling 78. Første formand blev Købmand Th. Larsen. Næstformand blev orlogskaptajn Kai Hertz, der senere blev landsformand for Marineforeningen. I 1945 steg medlemstallet kraftigt, hvad der kom til udtryk ved en stor sommerfest i Frederiksberg Have.

Denne fest inspirerede i øvrigt den kendte tegner og humorist Robert Storm Petersen, »Storm P«, til at lave den morsomme tegning til BT ned teksten: »Man tænker paa at stifte en Marine-Forening paa Frederiksberg«. Originaltegningen skænkede kunstneren til afdelingen, der med stor pietet siden har opbevaret den.

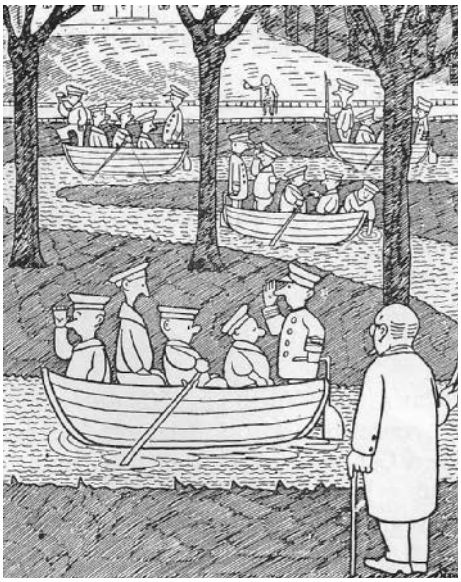

»Man paatænker at danne en Marine-Forening paa Frederiksberg«. Storm P. synes åbenbart ikke at dannelsen af en marineforening på Frederiksberg var en oplagt idé, og lavede denne tegning i 1945 til BT

Den 2. september 1945 oprettedes et skyttelav. Allerede i august 1946 indviedes afdelingens første marinestue, Smallegade 10. Desværre måtte afdelingens marinestue efterfølgende skifte adresse adskillige gange. Marinestuen har således bl.a. været placeret udover Slotsgården, hos Oscar Davidsen, Cafe du Prop, Lindekroen på Roskildevej, Frederiksberg Forbrændingsanstalt og Skt. Thomas-Kælderen, Frederiksberg Allé 11.

Afdelingen havde i årene fremover gode forbindelser til afdelinger inden for Flottans Män i Sverige.

I 1963 oprettedes et fond til imødegåelse af de udgifter, der måtte forudses i forbindelse med 25 års jubilæet i 1969. I 1967 begyndte afdelingen at udgive sit eget blad, »Skum for boven«. I de følgende år gik det dog ned ad bakke for afdelingen. Der blev færre medlemmer, og en marinestuen kunne ikke opretholdes. De eksisterede effekter blev fordelt til opbevaring hos de tilbageblevne medlemmer.

I begyndelsen af 1970erne begyndte det imidlertid atter at gå fremad. Der blev skaffet plads i Hjemmeværnsgården, Fabriksvej 10, hvor afdelingens effekter atter blev samlet. I 1973 var afdelingens marinestue placeret på Worsåesvej 18. Der havde ikke været tilgang af nye medlemmer i de foregående tre år, men man besluttede på ny at gøre en indsats for at rekruttere nye medlemmer.

40 års jubilæet i 1984 kunne afvikles i egen marinestue, Frederiksberg Allé 11. Ved sendemandsmødet i 1986 i Svendborg kun-

Afdelingsformand Leif Larsen, Københavnsafdelingen (tv) overrækker indflyttergave til Mogens Wium i anledning af Frederiksberg Marineforenings nye lokaler på Østerbro, København, i 2011

ne afdelingen modtage »Fremdriftsskruen« på grund af øget medlemstilgang.

Afdelingen har senest haft lokaler på Grundtvigs Sideallé. Disse var dog ikke tilfredsstillende, og da Frederiksberg Kommune ikke så sig i stand til at tilbyde andre lokaler, gik afdelingen til sidst uden for kommunen for at få et nyt domicil. Den 26. marts 2011 kunne afdelingen så flytte ind i lokaliteter på adressen Aarhusgade 128 B, København Ø, i et bofællesskab med Frihavnens Skytteforening.

Nuværende formand er Mogens Wium.

Frederikshavn

Marineforeningen blev stiftet 12. juni 1921, og den første bestyrelse på 9 mand var: Konsul Jacobsen (formand), Kaptajn Weber-Hansen (næstformand), Skibsminør Francke (sekretær), Inspektør Bork (kasserer) samt Kaptajn Møller, Fabrikant Larsen, Hotelejer Dalgaard, Fiskeeksportør Madsen og Skipper Hansen.

På Valdemarsdag den 15. juni 1921 fik Marineforeningen sit første flag, der blev behørigt indviet på Havnepladsen foran hotel Cimbria og derefter var forest i en procession til pavillonen i Plantagen.

I årene 1921-1939 var der bl.a. besøg i Marinestuen på Hotel Hoffmann af Arveprins Knud, der gjorde tjeneste på inspektionsskibet Argus i 1920erne. Udover Arveprinsen deltog skibets officerer med damer.

Marineforeningen opbyggede i årene mange traditioner både indadtil og udadtil. Blandt andet kan nævnes den årlige torskespisning med damer. Man slog glas, flaget hejstes og blev nedhalet under rette ceremoniel og kongesangen blev sunget.

Konsul E. Jacobsen, som var foreningen første formand, døde i 1925 og var blevet afløst på formandsposten af Fabrikant A. Larsen, som allerede i 1925 blev afløst af Kaptajn Weber-Hansen, der var formand indtil 1940.

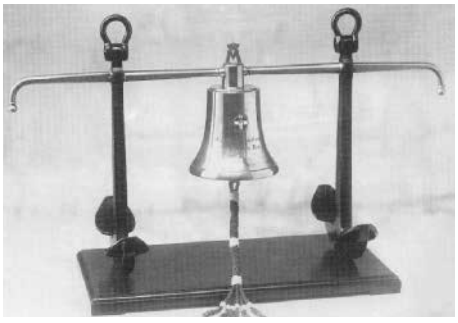

Frederikshavn Marineforenings klokke fra 1921, som stadig er i lokalafdelingens besiddelse

I disse mange år havde Marineforeningen og Sejlklubben fælles formand og bestyrelsen gjorde meget for at leve op til den del af formålet, som hedder »kammeratligt samvær, hvor gamle minder genopfriskes«, idet protokollen omtaler den ene velbesøgte festlige sammenkomst efter den anden.

En aktivitet Marineforeningen gjorde meget ud af var at modtage besøg af danske og udenlandske marinere, når de var på besøg i byen.

Der var i sagens natur en lav aktivitet i krigsårene 1940-45, men alligevel formåede marineforeningen at gøre en forskel. Foreningen blev brugt til at skabe sammenhold med sommerudflugter og mange sammenkomster i Marinestuen i løbet af vinteren. Sammenkomsterne blev brugt til at hylde fædrelandet og et nifoldigt hurra for majestæten, tidens samlingsmærke, Kong Christian den X. Sangen »Der var et yndigt land« fik ekstra kraft i linjen »og gamle Danmark skal bestå«.

Årene manede til sammenhold og Marineforeningen fik en kraftig medlemstilgang i krigsårene. Vores daværende formand inspektør Francke døde i 1944 og blev afløst af maskinmester Kaj H. Jensen, der fik opgaven med at få Marineforeningen igennem det sidste svære krigsår.

Befrielsesåret blev i 1945 markeret med en storstilet fest i Møllehuset, hvor der var repræsentation af Den Danske Marine og den britiske Navy.

Bestyrelsen 1996

Tiden umiddelbart efter krigen blev lidt mat – der skete så mange ting i samfundet. Så protokollen fra dengang siger mere om fastholdelse end om mange nye aktiviteter.

I 1950erne blev bl.a. de private hjem åbnet for en dag for danske og engelske orlogsgaster, så de kunne fornemme hjemlig hygge og kultur – en aktivitet Marineforeningen høstede megen hæder for.

Arrestforvarer Vissing Kjeldsen var formand i 1950erne og han medvirkede stærkt til, at Marineforeningen blev udadvendt i sit virke. Blandt andet gennem utallige besøg af flådemandskab i marinestuen og utraditionelle fester – af de sidste kan nævnes en fastelavnsfest for voksne. I protokollen står »Man havde som vanlig fremtryllet en fastelavnstønde formet som en vager, der blev hængt op i loftet, og midt i salen var der opsat en tro kopi af Hals Barre fyr, der med sit røde og grønne lys skinnede på den ophængte pynt«. Jo fantasien fejlede ikke noget hos vores forgængere.

Hovedforeningen var også opmærksom på, hvad de nu gik og lavede deroppe i Frederikshavn – der var jo liv i lange baner.

Marineforeningen adopterede Huntfregatten VALDEMAR SEJR under stor bevågenhed fra by og presse. Siden hen adopterede Marineforeningen i Frederikshavn Minelæggeren FYEN – som dog nu er udfaset af flåden.

Marineforeningen fik i 1960erne for første gang sit eget blad – »Kompasset«. Et blad, som blev genoplivet mange år senere og som var i drift indtil 2003.

Medlemstallet voksede fra 100 til over 200, så der var grøde og liv i foreningen. Vi var stolte over medlemsfremgangen – og ikke mindst set i lyset af, at Flådestation Frederikshavn skulle indvies.

I midten af 1960erne blev Danmarks Marineforenings blad »Under Dannebrog« trykt på Frederikshavn avis i en 3-årig periode.

I 1970erne løb Marineforeningen i Frederikshavn ind i en stagnationsperiode, primært grundet mange flytninger af vores hjemsted for Marinestuen ligesom økonomien skrantede en del. Vi havde dog kræfter til at stå fadder til statuen af søhelten Tordenskiold på et møde på Søværnets Reserveofficersskole.

Fra 1962 til 1980 var foreningens formand Forvalter Georg Petersen. Georg Petersen afgik ved døden i 1980 og blev afløst af Restauratør Svend S. Nielsen, som allerede inden sin formandstid havde gjort meget for Marineforeningen, idet han havde lagt Marinestue til i Sejlklubben

1980erne. I 1981 blev foreningens 60 års jubilæum fejret med en reception i Sejlklubben.

Foreningen var på dette tidspunkt inde i en rolig periode, men det blev mere og mere

klart, at Marineforeningen havde behov for eget hus eller egne lokaler.

Medlemstallet var faldet til 70 og deraf naturligt også et mindre aktivitetsniveau.

I 1986 lykkedes at få eget lokale i Danmarksgade 5, hvor Restauratør John Kongsbak var villig til at leje et lokale ud til Marineforeningen. Dette lokale blev sat i stand af mange frivillige hænder og det viste sig hurtigt, at et fast tilhørssted også havde indflydelse på medlemstilgangen og på kort tid havde foreningen et medlemstal på 170. Marineforeningen fik i den anledning Fremdriftsskruen for at være den afdeling, som havde haft den største medlemsfremgang,

1990erne. Lokalerne i Danmarksgade blev lidt trængte til møderne og bestyrelsen kikkede sig om efter mere egnede lokaler. Det lykkedes i 1996, hvor vi købte det tidligere missionshus i Søndergade 184. Og dette hus på 250 kvm. danner i dag baggrund for marineforeningens aktiviteter i Frederikshavn.

Huset er smukt renoveret og er udstyret med mange maritime effekter – en virkelig god ramme for kammeratskabet og livet i Marineforeningen.

Frederikshavn Marineforening var værtsby for sendemandsmødet i 1996.

Marineforeningen tog initiativ til opsætning af en plade på Mindeankret på Kirkepladsen i samarbejde med Flådestation Frederikshavn og kommunen for at mindes indsatsen den 29. august 1943, hvor flåden sænkede sig selv.

I 1995 fik Frederikshavn Marineforening sin nuværende formand, Forretningsfører Knud Erik Qvick, som lige siden har gjort en utrættelig og aktiv indsats for foreningen.

Efter 2000. Marineforeningen fejrede sit 80 års jubilæum 12. juni 2001 med en storstilet

Frederikshavns Marineforening samlet foran Marinehuset i 2005

fest med blandt deltagelse af landsformand Otto Lictenberg med frue.

Murstenene blevet pudset op, der er isat ny hoveddør, lavet nyt herretoilet, lavet dør ud til haven, hvor der er anlagt en flot grillterrasse. Senest har vi fået nyt køkken installeret og der er i 2010 lagt fjernvarme ind i marinehuset.

I 2005 er der dannet en støtteklub af kvinder, der aktivt levede med i Foreningens liv og aktiviteter. Støttegruppen blev dog ophævet igen i 2007.

I 2007 indviede vi opsætning af flagspillet fra Minelæggeren FYEN, et stort skibsanker fra Frederikshavn Værft samt opsætningen af Torpedo fra Ubåden SÆLEN med torpedorør fra en motortorpedobåd.

I 2007 oprettede vi den tradition, at Kongeskibets besætning på DANNEBROG efter endt togt kom ud i Marineforeningen til en festlig sammenkomst, De havde på forhånd valgt en »bedste kammerat«, der fik overrakt et kammeratskabsbæger samt 500 kr. fra Marineforeningen. En tradition, der er sket hvert år siden. Samtidig fik skibets besætning en briefing om Marineforeningens formål og virke i dagligdagen.

I et par år havde vi også den samme tradition med skoleskibet Danmark.

I 2009, efter at Søværnets Grundskole var flyttet til Frederikshavn, har vi 8 gange om året haft de værnepligtige, efter endt grunduddannelse, til briefing i Marinehuset. Her får de orientering om historien bagved dels Frederikshavn Marineforening dels hvad Marineforeningen på landsbasis står og virker for. Et meget populært koncept for de unge mennesker, der samtidig med briefingen får en gang røde pølser med dertil hørende øl/vand.

Arrangementet er også et godt afsæt for medlemshvervning umiddelbart, men måske mere på sigt i de Marinestuer rundt om i landet, hvor de værnepligtige slår sig ned.

Årets gang i vores stue, anno 2012 kan i store træk beskrives således i kronologisk orden:

- Ulkeaften med foredrag
- Generalforsamling
- Seniortræf for medlemmer over 60 samt mangeårige medlemmer.
- Forårsfest
- Bankoaften
- Bartenderaften for det frivillige arbejde
- Pudsedag
- Stiftelsesdag 12. juni
- Sommerudflugt
- Ulkeaften
- Fregatskydning
- Efterårsfest
- Ulkeaften
- Julefrokost med udnævnelse af Årets Mariner
- Julebanko
- Nytårstaffel den 31.12, hvor vi ønsker hinanden godt nytår.

De normale åbningstider i Marinestuen er hver søndag 11-15. Og i vinterhalvåret hver fredag 15-17.

Vi har et godt samarbejde med bystyret, Flådestationen, Søværnets Sergent- og Grundskole og øvrige maritime enheder i området. En gang om året – i februar måned – indbyder Marineforeningen til Nytårstræf med samarbejdspartnere, byen og Søværnet. Menuen er altid den samme: Gammeldags oksesteg med perleløg, rødbeder, kartofler og brun sovs.

Aftenen er eftertragtet og der skal være gode argumenter for de indbudte til at sende afbud. I løbet af aftenen gives der orientering

om hvad der er sket og hvad der forventes at ske fremover. Senere på aftenen fortælles der røverhistorier og de bliver bedre år efter år.

Marineforeningen har også et tæt samarbejde med Bangsbo Forts venner, Garderforeningen og Lodsforeningen, der holder deres møder i Marinehuset.

Vi har også den glæde, at en del af besætningerne på skibene har valgt at holde deres afslutningsfest eller julefrokost i Marineforeningen. Endelig er Frederikshavn som Flådeby et yndet udflugtsmål for mange af vore andre Marineforeninger og det medfører en række besøg i Marinestuen.

Og så er Marineforeningen gået ind i EDB-alderen med PC og egen hjemmeside.

Så der er stadig liv i den gamle forening, der i dag (2012) har 220 medlemmer.

Formænd i Marineforeningen:

1921-1924 Konsul E. Jacobsen
1924-1925 Fabrikant A. Larsen
1925-1940 Kaptajn Weber-Hansen
1940-1944 Inspektør J. Francke
1944-1949 Maskinmester K.H. Jensens
1949-1962 Arrestforvarer Vissing Kjeldsen
1962-1980 Forvalter Georg Petersen
1980-1995 Restauratør Svend S. Nielsen
1995- Forretningsfører Knud E. Qvick

Æresmedlemmer af Frederikshavn Marineforening

- Ingeniør Carlo Bendix Thostrup (afgået ved døden)
- Redaktør Aage Vogelius (afgået ved døden)
- Restauratør Chr. Bagenkop (afgået ved døden)
- Frisørmester Elof Strømberg (afgået ved døden)
- Arrestforvarer Vissing Kjeldsen (afgået ved døden)
- Restauratør Svend S. Nielsen (afgået ved døden)
- Maskininspektør Søren Bendix Thostrup.

Frederikssund

Ved et møde på Hotel »Isefjord« den 5. maj 1918 stiftede 14 tidligere orlogsgaster »Marineforeningen for Frederikssund og Omegn«. Første formand blev Slagtermester Johan M. Lund, Jægerspris. En post han havde frem til 1925.

I 1925 besluttede afdelingen at lade opstille en minebøsse. I forbindelse med istandsættelse blev en ny placering drøftet i 1940, og den 23. juni 1946 blev den opsat på Havnepladsen sammen med to ankre. Efter forskellige placeringer gennem årene står den siden 3. maj 2008 nu på Sydkajen i Frederikssund.

Afdelingen etablerede tidligt sin egen begravelseskasse for medlemmerne.

Afdelingen fortsatte med at holde sine møder på »Isefjord«, hvor der blev indrettet

Foreningscenter Pedersholm, hvor Frederikssunds Marineforening har marinestue på 1.sal

en marinestue. På grund af hotellets ombygning flyttede man den 13. februar 1947 til lokaler på Hotel Frederikssund. Det viste sig imidlertid, at dette hotel også skulle ombygges, og man flyttede derfra den 15. februar

Frederikssund Marinestue

Parade i anledning af Frederikssunds Marineforenings 90 års stiftelsesdag den 5. maj 2008

1954 tilbage til Isefjord. Da hotellet blev solgt i 1978, måtte man atter søge nye lokaler, og rykkede ind i et nyt lokale i Hjemmeværnsgården den 19. april 1978. Denne lokalitet måtte forlades i 1984, og i perioden frem til 1988 stod man uden tag over hovedet. Meget forståeligt faldt medlemstallet i samme periode. I 1988 flyttede afdelingen ind i foreningscentret Pedersholm, på adressen Roskildevej 163, Frederikssund. Den 4. november 2006 kunne afdelingen indvie en ny marinestue i et bedre lokale i foreningscentret på dettes 1. sal.

Den 5. maj 1988 havde afdelingen 70 års stiftelsesfest. Ved den lejlighed fik man overrakt et nyt flag af Danmarks-Samfundet.

Den 24. august 1957 adopterede Frederikssund motortorpedobåden SVÆRDFISKEN. Den blev ophugget i 1976. Den 23. august 1980 blev missiltorpedobåden NORBY adopteret. Den blev udfaset i 2000.

I 1998 blev Birger Tykskov den nye formand. Han afløstes i 2006 af Kurt Terkelsen.

Ved generalforsamlingen i 1999 blev det besluttet at ændre det oprindelige navn for foreningen til »Frederikssund Marineforening«.

Afdelingen udgiver sit eget blad »Tørdokken«.

I anledning af Frederikssunds 200 års købstadsjubilæum 2009 deltog afdelingen i arrangementerne, der indebar besøg af regentparret, og sørgede bl.a. for, at såvel Kvindelige Marineres Musikkorps som Søværnets Tamburkorps deltog.

Formanden er i jubilæumsåret Kurt Terkelsen.

Frederiksværk

Den 7. april 1918 blev der stiftet en marineforening i Frederiksværk, der også omfattede Hundested. Det viste sig, at de fleste medlemmer boede omkring Hundested, hvorfor hjemstedet og navnet blev ændret i 1937 til Hundested Marineforening. Dette skabte så til gengæld utilfredshed blandt de medlemmer, der boede i nærheden af Frederiksværk, og disse besluttede den 2. april 1944 at danne deres egen forening, Frederiksværk Marineforening. Interessen var til stede og medlemstallet voksede støt.

Den 18. oktober 1952 indrettede foreningen en marinestue i Hotel Arresø. Senere flyttedes til Skovlyst, hvor der blev indrettet to stuer til anvendelse for foreningen. Senere måtte marinestuen flyttes til Hotel Frederiksværk. Efter placeringer på Ølsted Kro og Hjemmeværnsgården, kom man atter til Hotel Frederiksværk. I dag er marinestuen placeret i Hjemmeværnsgården i Arresødal, Skovriderstien.

Sammen med lokalafdelingerne i Hundested og Frederikssund oprettedes i 1987 Halsnæs Skyttelav.

Som noget særligt står foreningen bag fartøjet FREDERIKKE. I 1990 dannedes en initiativgruppe, der ville undersøge mulighederne for at etablere tursejlads på Arresø. Gruppen fandt hos Søværnet den ufasede dokø-færge FLS 7, der havde sejlet personel til Holmen over ved Elefanten. En af de små færger, der populært blev kaldt »Hønen«, fordi de erstattede den svingbro, kaldet »Hønsebroen«, der indtil 1923 blev anvendt som forbindelse til Holmen fra Nordre Toldbod.

FLS 7 blev erhvervet og sat på folkeaktier. Efter en udskrevet konkurrence fik far-

Medlemmer forsamlet foran Marinestuen i Frederiksværk

Fra Marinestuen i Frederiksværk

tøjet navnet FREDERIKKE, og foretog den første tursejlads på Arresøen den 15. maj 1992. FREDERIKKE blev i 1998 købt af Frederiksværk Turistforening.

Bent Petersen er formand i jubilæumsåret. Foreningen har 52 medlemmer.

Faaborg

Marineforeningens Afdeling for Faaborg og Omegn (nr. 6) blev på initiativ af fabrikant C. C. Jensen stiftet ved et af ham sammenkaldt møde på Rasmussens Hotel i Faaborg d. 30. Januar 1914.

Således står der skrevet i et hæfte udgivet af Marineforeningen i Danmark, udsendt i 1949. Til afdelingens første bestyrelse valgtes: Fabrikant C. C. Jensen, formand, tillige medlem af Marineforeningens hovedbesryrelse 1913-1932
Købmand H. Larsen, Næstformand
Plantør Th. Jørgensen, Sekretær og Kasserer
Installatør I. C. O. Jensen
Smedemester H. Lyndorf
Lods J. Jørgensen

Siden oprettelsen af foreningen havde der været arbejdet ihærdigt på at få oprettet en Marinestue, men det lykkedes først i 1938. Den første marinestue havde til huse på Madsens Hotel, men efter et halvt årstid flyttede man til Rasmussens Hotel, hvor man fik bedre lokaler stillet til rådighed. Her havde foreningen til huse frem til besættelsen, hvor de tyske myndigheder truede med at beslaglægge hotellet, hvorfor man pakkede de møjsommeligt erhvervede effekter sammen.

Efter krigen blev marinestuen indrettet på Hotel Færgegården, hvor man holdt til indtil 1985.

På generalforsamlingen d. 9. februar 1985 tilbyder chefen for det lokale marinehjemmeværn, Hans Hvidtfeldt, at Marineforeningen kunne flytte ind i det maritime hus på havnen, hvilket marineforeningen modtog med glæde. Her har foreningen holdt til siden.

Faaborg Marineforening har gennem årene haft følgende formænd:
Fabrikant C. C. Jensen 1914-1932
Købmand H. Larsen 1932-1933
Fabrikant H. A. Lønkær 1933-1940
Blikkenslager H. M. Hansen 1940-1947
Elektriker H. L. Jensen 1947-1948
Overpolitibetjent Svend Jørgensen 1948-1967
Slagtermester Jørgen Sonnenborg 1967-1978
Skibsfører Willy Rohde 1978-2003
Gartner Flemming Mortensen 2003-2009
Hovmester Hans Johansen 2009

Faaborg Marineforening har i dag ca. 75 medlemmer, hvilket har været nogenlunde stabilt gennem de sidste 10 -12 år.

Gentofte

Marineforeningens Gentofte-afdeling blev stiftet på Park Hotel, Hellerup, den 12. maj 1945 umiddelbart efter den tyske besættelses ophør. Initiativtageren var bl.a. indkøbschef ved Tuborg Bryggerier V.E. Holst. Medlemstallet nåede hurtigt op på over 200. Et tal, der holdt sig til slutningen af 1940erne.

Foreningens første marinestue var placeret på Restaurant Hubertus. Senere flyttedes til Restaurant Ved Stalden i Jægersborg Allé. Herfra forsvandt imidlertid mange af de ophængte genstande, og man besluttede derfor at lukke marinestuen. Effekterne blev placeret hos foreningens medlemmer for at afvente bedre tider.

I en periode på ca. 20 år holdt foreningen møder forskellige steder, bl.a. hos Københavns Amatør-Sejlklub i Strandvænget. Fra 1986 blev der stillet lokaler til rådighed for en marinestue på Jægersborg Kaserne, der bl.a. med hjælp fra Tuborg Fonden blev til en god ramme for medlemmerne. Disse lokaler måtte dog senere fraflyttes, og Gentofte Marineforening holder nu til i Sandslottet, Skovshoved Havn.

Foreningen forærede den 6. oktober 2010 til Søværnets Officersskole det flag, som blev benyttet om bord på artilleriskibet NIELS IUEL den 29. august 1943 i Isefjorden. Det er nu ophængt på skolen sammen med et maleri af marinemaleren, søofficeren Paul Sinding, der viser artilleriskibet under beskydning af tyske fly denne dag.

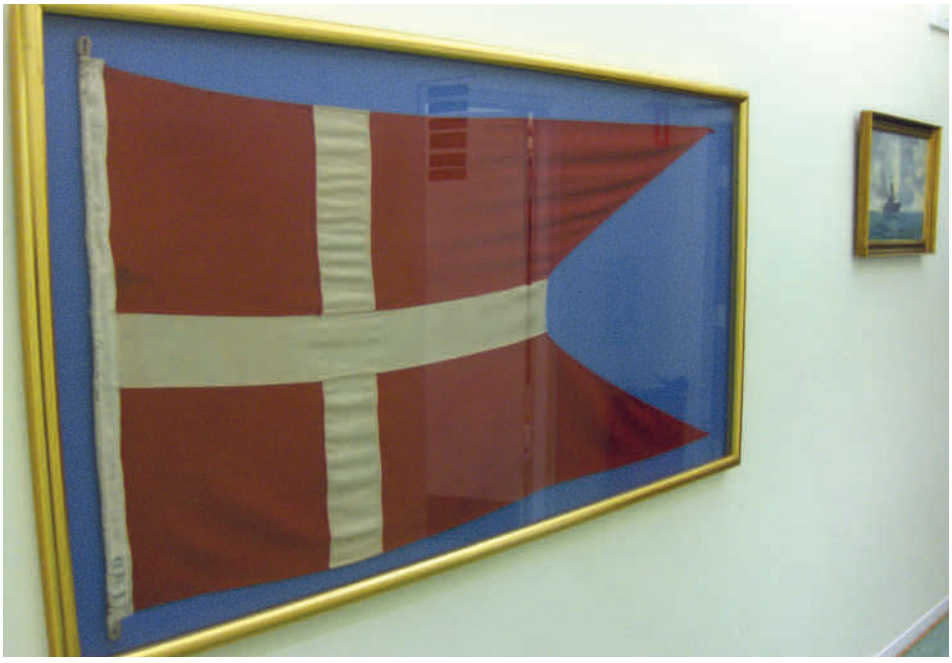

Flaget fra NIELS IUEL ophængt på Søværnets Officersskole 2010

Godthåb/Egedesminde

Godthåb Marineforening blev stiftet 22. maj 1956 på initiativ af bagermester Albert Echwald. Han var lidt af en pionér og igangsætter, og han var da også én af de første selvstændige forretningsdrivende i Godthåb (Nuuk), efter at Kongelig Grønlandske Handels monopol blev ophævet.

A. Echwald var nogle år senere initiativtager til at stifte Kommandør Lichtenbergs fond, med det formål »at dygtiggøre den opvoksende grønlandske ungdom til kampen mod havets farer«.

Fondens bestyrelse vælges på Godthåb Marineforenings generalforsamling og fonden har gennem årene uddannet mere end 200 unge på togter med skoleskibet GEORG STAGE.

Foreningen holdt til i den gamle Marinestation, der var blevet rømmet af Søværnet i 1951 i forbindelse med flytningen af Grønlands Kommando til Grønnedal. Marinestationen blev senere overdraget til Indenlandsk Sømandsmission og indrettet til Sømandshjem.

Marineforeningen blev i den forbindelse tilbudt en lille barak ved siden af Sømandshjemmet på Marinevej 2; men ejendommens tilstand var ikke så god, så foreningen turde ikke overtage bygningen. Der blev lavet et projekt på nedrivning og opførelse af en ny ejendom på stedet, men et prisoverslag på ca. kr. 3,0 mio. var mere end foreningen turde påtage sig. Enden blev, at ejendommen i stedet blev overdraget til Sømandshjemmet, og Godthåb Marineforening blev uden fast tilholdssted.

Fester og arrangementer blev i stedet afholdt på byens hoteller og restaurationer. Fregatskydninger blev i disse år afholdt udendørs på de fredede arealer ved Hernhutvej med dispensation fra Politimesteren.

I 1960 opstillede foreningen et Mindeanker ved den tidligere marinestation, der blev indviet den 14. august af daværende landshøvding P.H. Lundsteen. I 1962 blev monumentet forsynet med en mindeplade med påskrift: »Til minde om De, som satte livet til i Grønlandske farvande«. Denne blev afsløret af den daværende formand for Marineforeningen i Danmark, kommandør G. de Lichtenberg. Der er senere opstillet en mindeplade ved siden af for de, der omkom ved HANS HEDTOFTs forlis.

I 1966 blev der afholdt et stort 10-års jubilæum på Restaurant Kristinemut, hvor foreningen havde lejet hele restauranten. Der blev i den forbindelse afholdt polardåb, hvor medlemmer blev fremført for »kong Neptun« og efterfølgende »døbt« i en gummibåd midt på dansegulvet.

I 1981 blev der afholdt 25-års jubilæum inde i Godthåbsfjorden ved det nu nedbrændte Hotel Qorqut. Der var til lejligheden opført en stor fregat på græsarealerne foran hotellet, der dannede rammen om endnu en polardåb. Albert Echwald var ved denne lejlighed kommet op fra Danmark for at deltage.

Der har i årene været mange personer, der har gjort et stort stykke arbejde for foreningen, og der er registreret følgende nulevende æresmedlemmer:

Tidligere formand Preben Schandorf samt Allan Idd Jensen, der var distriktsrepræsentant for Grønland, og nu arbejder i Rudkøbing Marineforening. Endvidere var

Arveprins Knud i sin tid udnævnt til æresmedlem.

Bent Lolk, der nu er medlem i Kolding Marineforening, fik Marineforeningens Hæderstegn for en stor og mangeårig indsats som kasserer i de svære år, hvor Godthåb Marineforening var uden fast tilholdssted.

I 1997 lejede foreningen sig ind i den nuværende bygning, der ligger over for Sømandshjemmet, og efter 15 måneder blev det besluttet at købe ejendommen. Inden foreningen igen kom under eget tag var medlemstallet faldet til ca. 40, men i løbet af meget kort tid steg tallet til 85, og i 1999 modtog foreningen Fremdriftsskruen for den store tilgang. Det begyndte at knibe med pladsen og Marinestuen blev efterfølgende udvidet og moderniseret.

Godthåb Marineforening kunne så fejre sit 50-års jubilæum i 2006. Selve dagen den 22. maj var en mandag, men på grund af tilrejsende gæster og pressen startede festlighederne allerede fredag den 19. maj med reception, hvor blandt andet viceborgmesteren holdt tale. Den nuværende formand Allan Damsgaard fik ved denne lejlighed overrakt Marineforeningens Hæderstegn af landsformanden Ole Løje Jensen. Lørdag og søndag var der festmiddage og arrangementet sluttede så om mandagen med en lille højtidelighed.

Egedesminde Marineforening blev startet med hjælp fra Godthåb Marineforening i 1984, og i 1989 blev den ændret til en selvstædig afdeling. Børge Hansen var en meget dygtig og afholdt formand for afdelingen, indtil han få år før afdelingen lukkede i 2008 var nødt til at forlade posten på grund af helbredsmæssige årsager. Egedesminde Marineforening havde i mange år gratis husleje i en ejendom tilhørende en lokal entreprenør, Vagn Jensen, hvilket var en stor støtte til afdelingen.

Ud over de sædevanlige sysler i en Marineforening var afdelingen især kendt for cubanske cigarer og god whisky.

Landsformanden lægger krans ved mindes mærket i forbindelse med Godthåb Afdelingens 50 års jubilæum den 22. maj 2006

Gilleleje

På foranledning af fyrmester Beldring blev der indkaldt til et møde den 21. maj 1945 for at oprette en marineforeningsafdeling i Gilleleje. Marineforeningens formand, kommandør P. Ipsen var til stede for at fortælle om foreningens virke.

»Gilleleje og Omegns Marineforening« blev stiftet den 21. juni 1945 og på den første generalforsamling den 22. september 1945 blev den første bestyrelse på syv mand valgt. Den bestod af fyrmester S.J. Beldring, slagtermester Charles Hansen, montør Carl Petersen, havnefoged Christian Svendsen, montør Peter Svendsen, frisør Ole Andersen samt købmand E. Nielsen.

Der var 21 medlemmer ved stiftelsen af foreningen, der var den 86. lokalafdeling. Kontingentet blev fastsat til 6 kr. og slagtermester Pedersen skænkede lokalafdelingen et flag.

I april 1946 fik Marineforeningen en marinestue indrettet på kroen. I 1948 var der allerede 60 medlemmer, så foreningen fik hurtigt fremgang. Efter ønske fra nogle forhenværende marinere i Helsinge, blev der i 1948 oprettet en bakke dér af Gilleleje Marineforening med 19 medlemmer.

Der kom ny ejer af kroen i 1948, men marinestuen fortsatte. Omkring 1950 var der 75 medlemmer i foreningen og 25 medlemmer i bakken i Helsinge. Bakken i Helsinge måtte dog lukke senere.

Frede Svendsen, der var med fra starten i 1945, blev i 1952 flagbærer, en post han indtog til han gik fra borde i 2009.

Meget tidligt oprettede Gilleleje Marineforening en »Georg Stage«-fond til økonomisk hjælp til en Gillelejedreng, der ville ud at sejle. Inden 1958 nåede lokalafdelingen at sende tre undersvende af sted med sejlskoleskibet.

I 1956 var Marineforeningen og Fiskeriforeningen fælles om det årlige juletræ. Lige som i dag blev der også dengang holdt

Møde i Gilleleje Marinestue

festlige generalforsamlinger. Et eksempel er »Hobbyorkestret«, som spillede efter generalforsamlingen i 1957.

I 1957 flyttedes afdelingens andespil fra kroen over til Badehotellet. Først Missionshotellet og senere Badehotellet blev brugt til afholdelse af generalforsamlingerne. Marinestuen blev etableret på hotellet i 1961.

Fra 1962 holdt byens foreninger fællesmøder og fordeler andespilsdatoerne. Dette blev forløberen til Gilleleje Foreningernes Fællesudvalg, som Marineforeningen siden har været en aktiv deltager i.

Fra 1963 stoppede Marineforeningen med at afholde juletræ for børnene. Det første springvand blev etableret i 1968, og foreningen var en af bidragyderne til dette.

Samarbejdet med motellet, som startede i 1963, ophørte i 1969. Generalforsamlingen og Torskegildet blev i stedet afholdt på Fyrkroen.

Formanden Jens Nielsen døde i 1970. Efterfølgeren blev Peter Svendsen, der sad frem til 1983.

Foreningens marinestue blev genindviet på hotellet i 1973, men lukkes ned igen i 1978. Ved borgmesterens mellemkomst blev marinestuens effekter bliver opsat på væg på Rådhuset, hvorfra de bliver nedtaget i 1984.

I 1987 var medlemstallet faldet til 29. Under formanden Søren Svendsen lejede foreningens sig ind i egne lokaler på Gasværksvej i 1988. Det gav øget aktivitet, og medlemstallet steg til 47. Derefter gik det atter fremad.

Marineforeningen var også med i forbindelse med starten på havnefesterne, der begyndte i 1992. Næstformanden Steen Møller skaffede skabeloner til støbning af travaljejoller, der har været en af foreningens aktiviteter siden. Deltagelsen i havnefesterne har været med til at styrke økonomien.

Anni Faurby blev det første kvindelige medlem af bestyrelsen i 1995. Foreningen har stadig fået flere kvindelige medlemmer. Efter nogle år med Steen Møller som formand fik foreningen mulighed for at leje lokaler i havnen i år 2000. En ny aktivitet var rejser og udflugter bl.a. til Paris og Prag.

I 1999 blev foreningen af Handelsflådens Velfærdsråd inviteret til at deltage i rokonkurrencer på Langelinie i København. Foreningen deltager ligeledes i sådanne arrangementer i Hundested og Lynæs.

Efter at marinestuen blev etableret på havnen er medlemstallet eksploderet og er i 2012 oppe på 200.

Glyngøre

Glyngøre Marineforening er den yngste af lokalafdelingerne. Den blev stiftet den 31. maj 1997 og er nummer 109 siden 1913. Ved stiftelsen var der samlet 20 tidligere orlogsgaster, men medlemstallet steg hurtigt og er nu omkring 70. Første formand blev Poul Hansen, der afgik ved døden 2009.

Der havde tidligere været tilløb til oprettelse af en marineforening i Glyngøre, idet Morsø Marineforening under besættelsen oprettede en »bakke« i Glyngøre. Bakken holdt i den korte tid, den eksisterede, til på Pinen Kro – det eneste sted i omegnen med spiritusbevilling! Efter stiftelsen var Glyngøre Marineforening uden fast tilholdssted, men allerede et halvt år efter, i november 1997, blev det tidligere missionshus i Glyngøre købt. Huset, der var forladt og i

Bestyrelsen for Glyngøre Marineforening 2006 med formanden Poul Hansen i midten

begyndende forfald, blev af medlemmerne taget under kærlig behandling. I dag udgør Marinehuset en god ramme for Marineforeningens aktiviteter.

Aktivitetsniveauet afspejler sig i, at man i Glyngøre påtog sig at stå for sendemandsmødet den 12.-14. maj 2006.

Marinehuset i Glyngøre, erhvervet i november 1997

Grenaa

Initiativet til oprettelse af afdelingen i Grenaa blev taget af havnefoged, reserveløjtnant Frederik Bilde den 14. februar 1914. Han var en markant personlighed og meget initiativrig. Når han fik interesse for en sag, blev der gjort noget ved denne.

At oprettelsen af en afdeling i Grenaa ikke er sket på selve stiftelsesdagen, kan ses i den første medlemsliste. Det fremgår her, at 20 medlemmer allerede er indmeldt i 1913 og 4 er indmeldt i 1914. Dette viser, at havnefoged Bilde har arbejdet på at sikre en bæredygtig forening, inden der indkaldtes til stiftende generalforsamling den 29. december 1914 på Badehotellet »Grenaa Strand«

På første side i foreningens gamle forhandlingsprotokol er der noteret:

»Hovedforeningen siger, at Grenaa Marineforenings stiftelsesdag er den. 14. februar 1914«.

At foreningen fra starten har været driftig og besat af iver og ikke mindst fået stor opbakning i lokalsamfundet, ses af referater i den gamle forhandlingsprotokol. Allerede den 23. marts 1915 afholdtes der på Badehotellet indvielse af en til foreningen skænket fane – samme år, på bestyrelsesmøde den 26. april, udpeges som sendemand Jacob Jacobsen, hvilket jo viser at den nystartede forening har hentet ideer og inspiration fra Landsmødet.

I 1920 besluttedes at lade opsætte en Minebøsse på Havnepladsen. Indvielsen skete på kongens fødselsdag den 26. september,

Minebøssen fik i 2004 en ny placering tæt ved Marinestuen. En flot opstilling med anker i kæde fra et orlogsskib, håndhuggede brosten, kaldet »positions-sten«, som fundament for minebøssen, tidlige med træer og en mindeplade. Ønsket må nu være, at minebøs-

Minebøssen nye placering og opsætning siden 2004

sen og ankeret har fundet et blivende sted. Må de sammen være et markant blikfang i havnebilledet, men samtidig også vise vej til Marinstuen og Grenaa Marineforenings 100 års jubilæum, der fejres den 19. februar 2014.

Bestyrelsen besluttede i 1926 at rejse en mindesten over Søren Kanne, og da det lykkedes, blev opgaven med udfærdigelsen af mindestenen overdraget til stenhuggermester Øvelsen fra Grenaa. Afsløringen af stenen, fandt sted i plantagen søndag den 9. maj 1926. Det var en af havnens store dage, idet så mange mennesker (sikkert over 1000) aldrig havde været på havnen før. Der blev holdt taler og afsunget mange sange, bl.a. af et børnekor. Om aftenen afholdtes der fest på Badehotellet med over 80 deltagere til fællesspisning i en smukt pyntet sal.

Siden er Minebøssen og mindesmærket for Søren Kanne indgået som elementer i marineforeningens virksomhed.

Sendemandsmøde 1969

Af aktiviteter fra tiden efter 1945 kan nævnes sendemandsmødet 1969, som Grenaa Marineforening stod for. Et stort arrangement med et arbejdsmæssigt mægtigt forarbejde for bestyrelsen. Der skulle bl.a. skaffes indkvartering til ca. 200 tilrejsende gæster, idet det var første gang der til et sendemandsmøde var inviteret damer med. Der blev lavet et smukt program, som et lille hæfte, med beskrivelse af Sendemandsmødets afvikling, samt hvad gæsterne ville opleve i Grenaa. Medens der blev afholdt Sendemandsmøde om søndagen, hvor Landsformand, Kommandørkaptajn Hertz aflagde beretning, var der arrangeret bustur for de deltagende damer. Turen var lagt til det smukke Norddjursland, hvor der blev serveret formiddagskaffe på Slottet Meilgaard. Som påskønnelse fik alle deltagerne i dameturen en lille gave bestående af et silketørklæde. Der var megen ros til Grenaa afdelingen for den nye måde at holde sendemandsmøde på, og dagen efter var de lokale aviser fulde af lovord om det vellykkede arrangement.

Marineforeningen for Grenaa og Omegn, Klitvej 2, Grenaa

Marinestuen

En af de ting, som enhver forening snart erfarer, er at det giver en væsentlig forbedring af foreningslivet, hvis man råder over et samlingslokale, hvor man kan mødes i det daglige, men også gerne et lokale, som er stort nok til, at man kan samles til fest m.v. Desuden er det også en fordel, dersom man sammesteds har mulighed for at opbevare sine mange værdifulde effekter og rariteter.

Heldigvis findes der endnu handlekraftige og beslutsomme mænd. En af disse er Rasmus Jacobsen. Han fortalte bestyrelsen, at han ville købe smedjen på Klitvej og leje den ud til Marineforeningen for en rimelig pris, under forudsætning af at Marineforeningens medlemmer selv udførte en del af restaureringen. Som sagt så gjort, og efter en hektisk sommer kunne Marinestuen på Klitvej 2 indvies den 4. september 1989 under stor festivitas. Man var nu sikret egne loka-

»Skuderne«. Grenaa Marineforenings støtteforening

ler gennem en uopsigelig lejekontrakt på 15 år. Så lang tid skulle der dog ikke gå, idet Marineforeningen i 1997, igen med velvilje fra Rasmus Jacobsen, købte ejendommen af ham. Siden er der lavet en tilbygning, ligesom der er pålagt nyt tag. Grenaa Marineforening har nu en særdeles velbeliggende og skøn ejendom, som kan danne ramme om aktiviteterne i mange år fremover.

I 2006 blev det sidste pantebrev indfriet og Marineforeningen blev gældfri.

Adoptionsskibe

DRYADEN 1983

Med marchmusik, optog i en flagudsmykket by og gaveuddeling samt officielle taler foran rådhuset, blev Søværnets bevogtningsfartøj DRYADEN lørdag formiddag den 17. juni 1983 budt velkommen til Grenaa med maner for at blive adopteret af byen. Borgmester Arne Jessen havde taget sin borgmesterkæde på, og DRYADENs besætning mødte i stiveste puds sammen med Kvindelige Mariners Musikkorps. Jo det gik standsmæssigt til, da Grenaa som havneby foretog den officielle adoptionshandling.

DRYDEN ankom til Grenaa i 2010, sin sidste havn, her blev skibet hugget op. Det lykkedes Marineforeningen ved denne lejlighed at få fat i en del effekter, der havde tilhørt fartøjet.

LAXEN 1991

Årets store begivenhed for Marineforeningen var Kommunens adoption af stan-flex-fartøjet LAXEN, P 553 «, der foregik i slutningen af september. LAXEN blev officielt budt velkommen til Grenaa af viceborgmester Gert Schou ved en højtidelighed på Grenaa Havn. LAXEN blev lagt i mølpose i 2010.

Skuderne

I 1997, hvor Marineforeningen købte Marinestuen til ejendom, var der nogle af »vore« kvinder som fik den idé, at Marinestuen kunne og burde udnyttes endnu mere. Hvor-

for ikke stifte en klub for de kvinder, der havde relation til mænd, der var medlemmer af Marineforeningen. Som sagt så gjort. Skuderne så dagens lys og blev hurtig en succes, der nåede op på godt 50 medlemmer. Dette antal er stort set fastholdt. Det mest bemærkelsesværdige er måske, at mødeprocenten ligger på 50-75. Skuderne har i dag samarbejde med andre »kvindelige« Marineforeninger og mødes til forskellige sammenkomster. Skuderne er også dem, der tager sig af den årlige hovedrengøring af Marinestuen.

Skyttelavet

Grenaa Marineforening har sit eget skyttelav, træningen foregår i vinterhalvåret. Skyttelavet deltager desuden i diverse konkurrencer med andre Marineforeninger. Skyttelavet afholder også den årlige Fregatskydning.

Grenaa Marineforening »update«

Grenaa Marineforening er i dag en stærk forening, med et stabilt medlemstal på ca. 168 og en sund økonomi. Aktiviteterne kører på højtryk, foreningen tilstræber, at der er et arrangement i hver måned af året, lige fra faste middage med »gamle« egnsretter, foredrag, filmfremvisning, busture, grillfester samt fregatskydning.

Marineforeningen har sin egen hjemmeside, www.grenaamarineforening.dk, hvor medlemmerne, sammen med emails og udsendt program, bliver opdateret.

2014 er året hvor Grenaa Marineforening fylder 100 år. Denne begivenhed fejres sammen med afholdelse af Sendemandsmødet dette år.

Bestyrelsen anno 2012. Sekretær Søren Holck, Slopkistebestyrer Aage Just. Formand Per Schultz Petersen, Næstformand Gert Christensen, Banjemester ass. Kai Strand, Banjemester Bent H. Nielsen og Kasserer Peter Schack Poulsen

Haderslev

Oprettet 5. august 1935 ved et møde på Højskolehjemmet, i dag Hotel Norden. Samme år indviedes foreningens første flag. Dette var i funktion indtil foreningen fik foræret et nyt fra Danmarks-Samfundet. Det gamle flag blev derefter indrammet og ophængt i marinestuen. I 1937 fik man foræret en skibsklokke.

I løbet af besættelsen steg medlemstallet til over 100, et tal, der holdt sig nogen tid efter 1945. Derefter begyndte det at reduceres.

En marinestue blev indviet i Restaurant Kino, Nørregade 34. den 14. august 1946. Efterfølgende var marinestuen placeret i Restaurant Skulderbladet og senere på Haderslev Kaserne.

MARINEFORENINGEN
HADERSLEV

har ligget stille i en årrække og ønskes nu genoprettet. Alle interesserede - tidligere eller nye orlogsgaster - fra by og opland, bedes stille på

„FYRSKIBET" - Havnen - Haderslev
Mandag den 28. april kl. 19,30

Vel mødt i det maritime til stiftende generalforsamling.

En kreds af gamle orlogsgaster

Avisudklip, der viser annoncen som tilbød til genopprettelse af Haderslev Marineforening i 1975

Ved indvielsen af Haderslev Marinehus den 21. august 2010 overrækker landsformanden, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen Marineforeningens skjold til afdelingsformanden Palle Kok

Torpedobåden HAMMER var adopteret af Haderslev 1950-59.

Ludvig Klein var en aktiv formand 1946-56. Da han fratrådte, gik aktiviteten ned, og foreningen var i »mølpose« 1957-75.

Fyrskib No. XV blev i 1974 købt af Haderslev Kommune til et ungdomsprojekt. En kreds af gamle orlogsgaster fandt nu tiden inde til at genoplive marineforeningen i Haderslev og fik mulighed for at anvende fyrskibet for sin mødevirksomhed. Den 28. april 1975 blev marineforeningen genoprettet om bord på fyrskibet.

I forbindelse med de nye aktiviteter fik foreningen udvirket, at torpedomissilbåden HAMMER var adopteret af Haderslev 1978-2000.

Foreningen fandt et nyt lokale i den gamle brandstation på Domkirkepladsen. En marinestue blev af medlemmerne indrettet her og indviet den 25. maj 1984. Fyrskibet blev i øvrigt solgt til Tyskland i 1988.

50 års jubilæet i 1985 blev markeret med en udstilling om Marineforeningen i Arbejdernes Landsbank, Gravene. På tilsvarende måde afholdtes en udstilling i 2000 på Haderslev Bibliotek for dels at fejre 25 året for genoprettelsen i 1975 dels for at rekruttere nye medlemmer.

I 2001 forærede foreningen byen HAMMERs skibsskrue, opsat på en sokkel ved havnen.

I 2008 adopterede Haderslev orlogskutterne ERTHOLM og ALHOLM.

Den 21. august 2010 kunne Haderslev Marineforening holde et forsinket 75 års jubilæum, og samtidig fremvise det hus ved havnen, som man har lånt af kommunen, og som nu er byens marinehus.

Hadsund

Ved foreningens start i 1922 havde Hadsund Marineforening 51 medlemmer. Meget flot i så lille et samfund. I 1947 var medlemstallet steget til 81! Op igennem 50'erne holdt det sig på det niveau.

I årene efter befrielsen havde Hadsund Marineforening fast tilholdssted i Restaurant Skovpavillonen, som var beliggende på den høje bakke vest for byen med herlig udsigt over Mariager fjord og Hadsundbroen. Foreningen havde i de forgangne år fået opbygget en anselig samling effekter som i et af restaurationslokalerne dannede rammen om en hyggelig marinestue.

Noget egentligt årsprogram udsendte man ikke til medlemmerne. Men man kan i foreningens – ikke særligt velbevarede – arkivalier følge de udsendte små indbydelseskort til årets arrangementer, og her røber sig en afdeling hvilende på de helt traditionelle foreningsaftener med hygge og skafning: ålegilde – torskeskafning – ærteaften – biksemad ved generalforsamlingen osv., osv. Kort sagt en kammeratskabsforening hvilende på gode orlogsminder, fællesskab og sociale relationer.

Ser man på medlemsfortegnelserne gennem 40'erne og 50'erne falder det i øjnene, hvor utroligt stort et antal af medlemmerne, der var 'befarne' fiskere, sømænd, maskinmestre, skibsfører o.a.. Selvfølgelig, når man nu har gjort tjeneste i Søværnet! Joh, men nok også fordi den lille by ved fjorden og i nærheden af Kattegat med havne og fiskerleje dengang havde en meget stort maritimt islæt i erhverv og befolkning. To andre lokaliteter ved fjorden bidrog endvidere til antallet og arten af medlemmer, nemlig Mariager og cementfabrikken Dania, hvor man beskæftigede både navigatører og maskin-

Hadsund Marineforenings hus og marinestue 2012

mestre. Og selv om Mariager eller Hadsund måske ikke var landets mest spændende lokaliteter, så lokkede fjord og hav mange søfolk til at slå sig ned hér. Og så blev de medlem af Marineforeningen.

Men i løbet af 60'erne satte en medlemstilbagegang ind. Dødsfald og fraflytninger var naturligvis en del af forklaringen, men utvivlsomt har også det store omslag i Hadsunds erhvervstruktur haft en solid andel i tilbagegangen. Det maritime fortonede sig mere og mere, og samtidig oplevede byen begyndelsen på et industrieventyr.

Da man i 1967 igen var nede på et halvt hundrede medlemmer og havde problemer med lokalerne på Skovpavillonen, påtænkte bestyrelsen i ramme alvor at nedlægge afdelingen. Redningsmanden blev værten på det pæne gamle hotel Hadsund, som også ejede Skovpavillonen. Han bakkede op om foreningen, og i løbet af ganske kort tid var det første 'pæne' restaurationslokale på hotellet indrettet til en smuk marinestue. I de næste år levede foreningen et stille liv hér koncentreret om de traditionelle aktiviteter. I 1970 fik man stillet lokale i bagbygningen til rådighed og hér etablerede man så skydebane og eget skyttelav, der var aktivt parallelt med foreningen, indtil man måtte forlade hotellet i 1982.

Gamle søfolk og himmerlændinge kan være stride at danse med, og foreningen var splittet og kriseramt sidste i 70'erne. Men den daværende distriktsformand fra Ebeltoft Jørgen Brøgger drog til Hadsund og fik sat skub i foreningen igen. En stor tak til ham for hans indsats dengang. Men den bærende kraft i foreningens fortsatte virke blev dog den mangeårige formand tobakshandler Ove Hvims.

Således sat på fode igen var man klar til at modtage et nyt slag. En stor industrivirksomhed havde i 1980 købt hotel Hadsund, og pludselig en dag modtog bestyrelsen følgende besked: Marinestuen skal være ryddet inden førstkommende mandag. Der var ikke andet at gøre end at skrubbe af og opmagasinere effekterne. Og ved den lejlighed forsvandt en hel del af de mest værdifulde. Ærgerligt!

Men så kom der igen en frelsende engel. Lederen af elektronikvirksomheden Hope Computer Thure Barsøe-Carnfeldt (ham med el-bilen) var gammel orlogsgast og ved at gøre Skovpavillonen til sin virksomheds hovedsæde. 'I kan indrette vores kantine som marinestue'!! Og sådan blev det! Og fra da af og til 1996 holdt Hadsund marineforening igen sine møder og arrangementer i Skovpavillonen. Og det vides, at personalet hyggede sig med deres helt specielle kantine.

I perioden frem til 1996 skal fremhæves to begivenheder. I 1989 adopterede Hadsund kommune i samarbejde med marineforeningen U-båden NARHVALEN. Og det skulle i de kommende år indtil Ubådseskadrens nedlæggelse, føre til mange hyggelige anløb, hvor medlemmer og byrødder blev beværtet i u-båden og besætningen inviteret til festlige sammenkomster i marinestuen. Ved den anden store begivenhed spillede besætningen en vigtig rolle. 50-året for befrielsen blev i særlig grad markeret i Hadsund, fordi man her har plejehjemmet Bernadottegården, hvor en stor del af beboerne dengang var veteraner fra frihedskampen. I parken samledes det meste af byens befolkning til sang, musik og taler, og NARHVALENs besætning og marineforeningen mønstrede med flagspil og i landgangskluns. Det var en meget flot aften, som sluttede med fakkeltog.

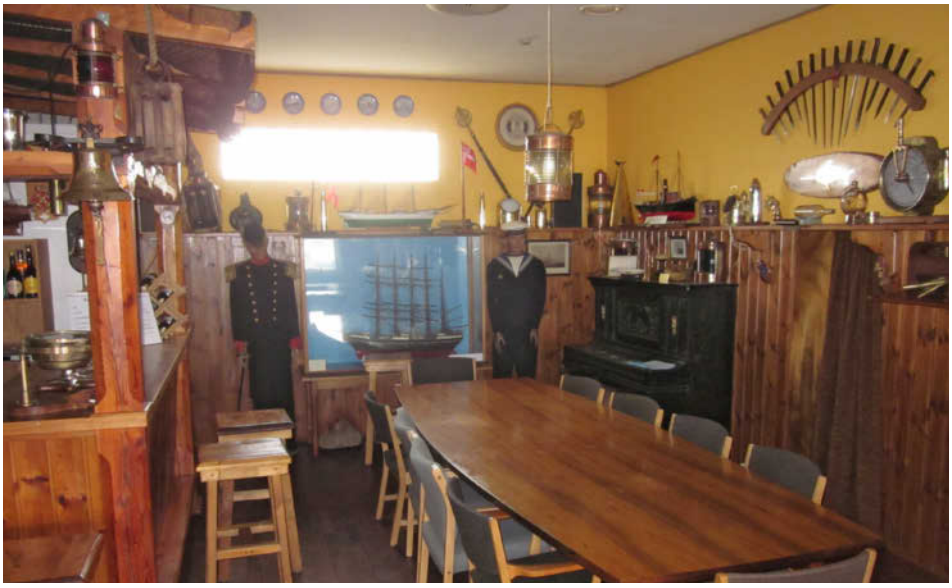

Et kig ind i marinestuen i Hadsund

Men nu var den så gal igen med lokale. Et revisionsfirma havde købt Skovpavillonen og insisterede på at have en medarbejder til stede under foreningens møder. Det blev til sidst så irriterende, at man vedtog at købe det gamle smedeværksted ved fiskerihavnen og her indrette egen stue. Evald G. Nielsen påtog sig at gennemføre restaureringen af værkstedet og omskabe det til marinestue. Og det må siges at være lykkedes. Et flot stykke arbejde. Stuen er måske ikke en af de mest stilige i kongeriget, men den er med garanti en af de morsomste med en flot samling billeder og effekter. Hadsund Marineforening har trivedes godt i egne lokaler siden da. I 2002 fejrede vi med pomp og pragt vores 80-års jubilæum. Foreningen holder fast i de ovennævnte traditioner, men har dog udvidet de årlige programmer med foredragsaftener om flåden i fortid og nutid, andre militære emner og f.eks. sikkerhedspolitik. Nok er den maritime andel af foreningens medlemstal en hel del mindre end i 1922 og i 1947. Men med et medlemstal på ca. 70 er afdelingen i bedste velgående, og ser frem til snarligt at fejre vores 90 års jubilæum og fortsat være aktive mange år endnu. Selv om det jo efterhånden kniber lidt med de ægte gamle orlogsgaster.

Hals

Efter at have været en Bakke med navnet Hals Marine Bakke, som hørte ind under Aalborg Marineforening fra den 21. november 1935 til den 27. februar 1946, blev foreningen en selvstændig forening som fik navnet »Marineforeningen for Hals og Omegn«

Stiftelsesfesten blev holdt d. 11. maj 1946 på Hals Hotel, hvor foreningen holdt til. Landsformanden, Kommandør Paul Ipsen, som var til stede på denne dag, modtog foreningen, som den 90. forening.

»Det blev en storslået fest, men mange syntes, at det var et skår i glæden, at damerne var forment adgang. Der var kun én dame til stede, lærerinde, frøken Jespersen, som sammen med lærer Jacobsen, velvilligt havde stillet sig til rådighed med strengeleg og harpespil, hvilket også bidrog til, at vi fik en smuk, stilfuld og nationalpræget stiftelsesfest, hvor det gode friske, danske humør udfoldede sig på allerbedste måde,« som der stod i referatet.

Den 1. september 1946 udnævntes foreningens første æresmedlem. Den 82-årige havnefoged J.P. Jensen i anledningen af 60 året for hans indkaldelse til Marinen.

Foreningens første formand, skorstensfejermester Buch, døde den 21.januar 1948. Ny formand blev Willemoes Nilsen, som i de følgende år bragte Marineforeningen ind i smult vand.

Den 21. april 1956, 21 år efter oprettelsen af Hals Marine Bakke, fejrede Marineforeningen for Hals og Omegn sit 10 års jubilæum, hvor damerne var inviteret med. At det var blevet andre tider for medlemmers kvinder fremgik af, at Søren Sørensens kone Anna blev udnævnt til æreskvinde. Anna havde på sin egen måde, gjort meget for Hals Marineforening. Anna havde født 8 sønner, der alle havde aftjent deres værnepligt i Søværnet. Alle havde derefter meldt sig ind i marineforeninger, spredt ud over landet, Det

Det gamle redningshus, som siden 2006 har været ejet af Hals Marineforening

Bestyrelsen for Hals Marineforening 2012

skal for en god ordens skyld også nævnes, at Anna og Søren også havde 4 døtre. Anna og Sørens fik mange børnebørn, hvoraf 4 er medlem af Hals Marineforening. Søren blev samme aften udnævnt til æresmedlem.

Lodserne i Hals have ofte hjulpet Kongeskibet over Hals Barre på dens vej gennem Limfjorden. Når skibet passerede Hals, stod alle skolebørn, som havde fået fri, og vinkede med Dannebrogsflag og råbte hurra til Kongeparret, som stod på broen og vinkede tilbage. Sådan var det også i juli 1957, hvor alle 3 prinsesser var med ombord, Den dag spurgte lodsen skibschefen om det ikke var på tide, at Dannebrog anløb Hals. En uge efter indløb der et telegram til lodsstationen med meldingen: *»Vi anløber Hals overmorgen Frederik Rex«.* Derefter gik det stærkt. Marineforeningens bestyrelse fik fremskaffet en rød løber og kontaktede foreninger og skolen, så de kunne modtage den kongelige familie på havnen. Ombord på Kongeskibet var Kong Frederik IX og Dronning Ingrid samt de 3 prinsesser Margrethe, Benedikte og Anne Marie. Den 12. juli blev en uforglemmelig dag, hvor besøget sluttede i marinestuen.

I året 1973 havde foreningen 130 medlemmer under ledelse af formand Egon Hjelm. Han var drivkraften i de følgende år for at få egen marinestue i det nedlagte Redningshus på havnen.

I august 1974 kontaktede bestyrelsen Aalborg havn for at leje Redningshuset, eventuelt sammen med Hals Bådlaug og Fiskeriforeningen. Lejeaftalen gik i orden og Hals Marineforening og Bådlauget gik i gang med at indrette et fælles mødelokale, og den 7. december 1975 blev mødelokalet indviet for de to foreninger. Medlemmernes damer havde ikke adgang til marinestuen. Men på generalforsamlingen i 1977 stemte 18 for og 8 imod for forslaget, der gav adgang for damer. Efter 43 år lykkedes det endeligt damerne at få adgang til marinestuen i åbningstiden.

I 1978 var der 140 medlemmer. Interessen for at blive medlem var så stor, at besty-

relsen måtte lave et medlemsstop, idet den fastsatte kvote på 25 % for ikke-marinere var opbrugt.

På generalforsamlingen den 22. februar 1990 fik foreningen nyt navn og kom til at hedde Hals Marineforening Som alle følte var mere mundret.

I 1994 sluttede samarbejdet med Hals Bådlaug, idet de fik egne lokaler. Marineforeningen gik straks i gang med at ombygge og udvide huset til eget brug. Ændringen af huset var færdig ret efter og blev indviet til Hals Marineforenings 50 års jubilæum.

I forbindelse med 50-året for Danmarks befrielse, besluttede Hals kommune at adoptere Standard-Flex skibet SKADEN. Det kom på besøg i dagene 4-5 maj1995. Samtidig blev den nyopstillede engelske hornmine foran Redningshuset afsløret.

I de sidste 10 år fra 1996 – 2006 er medlemsskaren vokset betragtelig på grund af den store interesse, der er om vor forenings aktiviteter. Såsom skyttelav og sangkor foruden de forskellige arter sammenkomster, hvor der er en bred opbakning omkring. Desuden har vi vores medlemsblad »Skansen«, der holder vore medlemmer orienteret. Det har også været med til at skabe interesse om vores foreningsliv. Derfor er vort medlemstal nu på 322.

I 2000 påtog vi os opgaven at holde det årlige sendemandsmøde. Det var en kæmpe udfordring, hvor 265 medlemmer med damer fra hele landet havde meldt sig til. På trods af en tragisk hændelse, da et af vore medlemmer faldt om og døde under marchen, blev det tre hektiske men gode dage, der blev afsluttet med et kæmpe fyrværkeri. Én af de ting, som vi bliver husket for og som vi af og til bliver mindet om på sendemandsmøderne, var gudstjenesten i Hals Kirke, hvor ét af vor medlemmer, sognepræst Asger Mørck, forrettede gudstjenesten, med så megen humor, at latteren rungede i kirken. Og hvem glemmer nogensinde hans afslutning på prædiken, da han sluttede af med at sige »*Der står to bøsser ved udgangen«.* Det skal dog tilføjes, at de to, der stod ved udgangen med »røde ører«, ikke var dem, han mente, men kirkebøsserne.

I gennem flere år havde bestyrelsen, under formand Povl Erik Johanssons ledelse, forsøgt at få Hals kommune, som var ejer af Redningshuset, til at sælge det til os, men uden resultat. I 2005 fik vi at vide, at muligheden var til stede for at købe Redningshuset, og vi slog straks til og fik handlen bragt i orden. Vi blev nu herre i eget hus, dog med den klausul, at ved et eventuelt salg, kunne det kun sælges til Hals kommune.

Nu var der mulighed for en total renovering af huset, hvilket langt oversteg vor økonomiske formåen. Derfor optog vi lån, søgte fonde med held, udstedte andelsbeviser, og sidst men ikke mindst ved vores medlemmers ukuelige arbejdskraft stod huset færdigrenoveret til foreningens 60 års jubilæum i 2006.

Rent økonomisk er lånet for længst tilbagebetalt og andelsbeviserne udtrækkes nu for sidste gang til tilbagebetaling i 2012.

Vi kan sande de ord som baksformand Friis Theisen udtalte i 1935, da Hals Marine Bakke blev stiftet: »*Denne aften blev det fundament skabt, som Hals Marineforening skal hvile på«.* Det fundament, der blev skabt hin aften i 1935, holder endnu 77 år, eftersom vor forening har vokset sig stor og stærk med et fantastisk sammenhold, og hvor *kammeratskabet er i højsædet.*

Vor forening bliver nu *»styret på ret kurs og i smult vand« af formanden Carl Skibsted.*

Hanstholm/Thisted

Hanstholm/Thisted Marineforening blev stiftet den 23. april 1941 i Thisted under navnet Marineforeningen for Thisted og Omegn. Medlemstallet var dengang ca. 160 personer. En af initiativtagerne var havnefoged Th. Madsen, der blev foreningens første formand. Kontingentet blev fastsat til kr. 7,00 årligt med et indskud på kr. 1,00 ved indmeldelsen. Desuden betalte hvert medlem kr. 1,00 til at starte en kassebeholdning.

I starten blev de fleste bestyrelsesmøder afholdt på havnekontoret, men efterhånden holdtes møderne og diverse arrangementer rundt omkring på byens hoteller.

14. november 1942 blev den første marinestue indviet på Hotel Phønix. Stuen flyttes i juni 1950 til restaurant Harmonien, hvor den befandt sig indtil 1959. Herefter flyttede den tilbage til hotel Phønix.

I foråret 1969 begynder bestyrelsen at diskutere en flytning til Hanstholm. Dels for at skabe mere liv over foreningen og dels for at skaffe flere medlemmer i kystbyerne.

En ny marinestue indvies 20. september 1969 på Hanstholm Kro, og afdelingen tager navneforandring til Hanstholm/Thisted Marineforening. Bestyrelsen bestod herefter af lige mange medlemmer fra Hanstholm og Thisted.

I Hanstholm holder foreningen til forskellige steder indtil man den 13. marts 1999 indviede den nuværende marinestue. Marinestuen er senere udvidet med udnyttelse af førstesalen, hvor der blandt andet er etableret en flot skydebane, værksted/kontor samt en pænere stue.

Hanstholm/Thisted Marineforening har i august 2013 et medlemstal på 165.

Hanstholm/Thisted Marineforenings bestyrelse 2013:
Kaj Baun, afdelingsformand
Henning Kjær Nielsen, afdelingsnæstformand
Harry Christiansen, afdelingskasserer
Knud Erik Kristensen, afdelingssekretær
Erik Wadmann, bestyrelsesmedlem
Orla Mølholt, bestyrelsesmedlem
Harry Josefsen, bestyrelsesmedlem
Chr. Amby, bestyrelsessuppleant

Haslev

Marineforeningen i Haslev blev stiftet den 18. juni 1924. Der var ca. 30 tidligere orlogsgaster til stede. Første formand blev Skorstensfejermester E. Rasmussen. Fra et medlem fik foreningen samtidig foræret en minebøsse af kobber, hvori der blev indsamlet bidrag til hjælp til trængende kammerater. Siden har indsamlinger i minebøssen indgået i foreningens arbejde.

I 1925 blev foreningens flag indviet, og i 1935 fik foreningen egen marinestue på Carstensens Hotel. Ved den tyske besættelse faldt medlemstallet, og foreningen befandt sig i realiteten i »mølpose«. Der var dog stadig liv i foreningen i 1942.

Efter 1945 kom der atter gang i samværet. Året efter måtte marinestuen flyttes til Hotel Axelhus. Bødkermester Hans Andersen valgtes 1948 til formand. En post han forblev på frem til 1970. Som ny formand blev Bent Hollænder valgt. Han var formand i 32 år frem til 2002.

I 1957 flyttedes marinestuen atter, nu til Jernbanehotellet, hvor både 40 års og 50 års jubilæet kunne afholdes i henholdsvis 1964 og 1974. I 1974 var medlemstallet oppe på ca. 50.

I 1980 stod man atter uden lokaler, men fik tag over hovedet hos Hjemmeværnet året efter. Efterfølgende holdt man bl.a. til i Haslevgården og i Tholstrup hos et af foreningens medlemmer.

I 2008 måtte aktiviteten atter neddrosles, da formanden Preben Johansen døde. Året efter lykkedes det Palle K. Jensen og Leif Hollænder at finde et nyt lokale, der kunne udgøre rammen for foreningens aktivitet. Haslev Marineforening har nu 19 medlemmer, som glæder sig til at fejre 90 års jubilæet i 2014.

Helsingør

Marineforeningen for Helsingør og Omegn blev stiftet den 9. november 1917 af 25 tidligere orlogsgaster. Første formand blev overfartsleder, kaptajn Møller. Flag og skibsklokke blev indviet i maj 1918. Møderne blev i en årrække afholdt på Hotel Færgegaarden, hvor der også senere etableredes en marinestue.

Afdelingen fik forbindelse til Flottans Män's afdeling i Ängelholm. I slutningen af 1940erne adopterede Helsingør Kommune fregatten HOLGER DANSKE.

År 1950 var en stor dag, idet Helsingør afdelingen var vært for årets landsstævne, Sendemandsmødet, med deltagere fra hele landet. Mødet var henlagt til teatersalen i Søstræde. Mødet åbnedes med det traditionelle flagcermoniel, hvortil der var mødt skansevagt fra torpedobåden WILLEMOES. Daværende formand for landsforeningen, kommandør Paul Ipsen bød velkommen. Han indledte hovedbestyrelsens årsberetning med at sende ærbødige tanker til æresformanden, Frederik IX, samt den dybeste beundring og hengivenhed for Dronningen. Tillige blev der afsendt telegrammer med hilsner til kongen, Dronning Alexandrine, Kong Håkon, de skandinaviske broderforeninger og æresmedlemmet arkitekt E. W. Marston. Efter årsberetning og regnskabs aflæggelse startede debatten, som mest gik på, om hvorvidt man skulle kunne optage maritime hjemmeværnfolk, hvilket hovedstyrelsen havde anbefalet. Debatten gik for og imod mellem afdelingerne og konklusionen blev, at det måtte være op til den enkelte afdeling. Et andet emne var medlemsbladet *Under Dannebrog*, der efter manges mening efterhånden var for ringe.

Konsul Stuhr, der efter mange år i hovedbestyrelsen ønskede at udtræde, blev, med generalforsamlingens billigelse, udnævnt til æresmedlem, den højeste ære man kunne opnå inden for Marineforeningen.

Efter mødet var der skafning og fest på restaurant Kronborg Havbad i Lystbådehavnen.

Desværre er der store huller i foreningens historie, idet der er gået flere protokoller tabt. Således mangler protokollerne for perioden 1945 til 1985. I 1984 var foreningens økonomi meget dårlig, hvilket medførte et formandsskifte og udskiftninger i bestyrelsen. Bjarne Nielsen overtog roret, som han styrede med hård hånd og fik på kort tid bragt økonomien på fode. Bjarne Nielsen var formand i tre perioder i årene 1984 til 2009. Marinestuen har haft til huse på forskellige adresser, men altid tæt på havnen. Da udlejeren af foreningens marinestue opsagde lejemålet med kort varsel i 1986, købte Bjarne Nielsen lokalerne og lejede dem ud til foreningen, der på det tidspunkt havde ca. 120 medlemmer.

Der blev nedsat et udvalg med henblik på, at foreningen købte lokalerne. Det lykkedes dog ikke. Lokalerne blev videresolgt i 1989, men foreningen bevarede lejemålet og har haft det siden.

I 1987 afholdt foreningen sin 70 års stiftelsesfest i Kongelig Privilegerede Skydeselskab i Helsingør med inviterede repræsentanter fra fregatten HERLUF TROLLE. Man havde i år i forvejen oprettet en jubilæumskasse, der modtog 1 kr. for hver solgt

genstand i marinestuen. Det opsparede beløb gjorde, at der var fri bar til festen, til stor tilfredshed for deltagerne.

I 2009 trak Bjarne Nielsen sig fra bestyrelsen. Ved en ekstraordinær generalforsamling, ledet af distriktsformand Birger Tykskov, blev Jens Christian Hansen valgt til ny formand. Jens Christian Hansen leder med afslappet humor foreningen og bestyrelsesarbejdet, men kan også træde i karakter, når dette er påkrævet.

Foreningens festlige indslag er fregatskydning, stiftelsesfest, sommertur, ulkeaftner og pudsedag. Den deltager i bl.a. Valdemarsmarch, ved kransenedlæggelser og ved DANNEBROGs anløb ved Kongekajen i Helsingør.

Som i mange andre afdelinger er medlemstallet dalende. Afdelingen tæller i 2012 ca. 50 medlemmer med en gennemsnitsalder på 65 år. Afdelingen har en god økonomi og ser fremtiden i møde med god vind i sejlene.

Hillerød

Hillerød Marineforening blev stiftet på et møde den 23. november 1928 på initiativ fra 6 gamle orlogsgaster. Mødedeltagerne blev orienteret om Marineforeningen af bankkasserer Nath og grosserer Schou. Afdelingen blev på 20 medlemmer og blev den 42. afdeling.

Allerede den 3. december 1928 holdtes generalforsamling. Og formand blev restauratør Albert Jensen (årg. 1915 i Søværnet). Bestyrelsen blev blikkenslagermester Albert Andersen (årg. 1895), tømrermester Frederik Milner (årg. 1879 i Søværnet) og assurandør C.H. Nissen, (årg. 1899 i Søværnet).

Af foreningens regnskabsbog fra dengang kan man se, at det ældste medlem var tømrer Julius Christensen (årg. 1877 i Søværnet). Man betalte et indskud på 5,- kr. for at blive medlem og derefter 2,50 kr. pr. halve år i kontingent.

I Landskontorets gamle medlemsprotokoller kan man se, at de fleste af de nye medlemmer blev registreret som indmeldt pr. 22. januar 1929. De første mange år gik det fint for Hillerød Marineforening, som derefter havde en nedgangsperiode 1940-43, men kom op igen.

Der har gennem årene været udmærkede formænd og et par af dem skal fremhæves her.

F. A. Andreasen kaldet »Dres«, født 1912, stammede fra Sønderjylland. Han blev indkaldt i 1932 og gjorde tjeneste på OLFERT FISCHER og HVALEN. Han slog sig ned i Hillerød, hvor han havde cykelværksted og cykelforhandling og desuden var filmoperatør i Slotsbio. I 1951 meldte han sig ind i Hillerød Marineforening og blev dens formand 10 år senere. Han blev også valgt ind i Hovedbestyrelsen, blev formand for redaktionsudvalget og medlem af jubilarudvalget. I 23 år gjorde han et stort arbejde for Marineforeningen, inden han døde i 1988. »Dres« var meget afholdt og højt respekteret.

Hans Otto Hansen, formand 1997-2006

Hans Otto Hansen, også kaldet H2O, blev født i januar 1934, og efter endt skolegang blev han aspirant i rederiet ØK. Han tog skibsførereksamen i København 1956-57 og indkaldtes til Søværnet, hvor han i 1958 blev søløjtnant af reserven. Efter at have sejlet verdenshavene tynde, slog han sig ned i Nødebo og blev medlem af Hillerød Marineforening. Han var kasserer nogle år og blev så valgt som formand februar 1997. Han så muligheden for at indrette en mari-

Den lille turistfærge på Slotssøen ved Frederiksborg, som Marineforeningen har passet og har været med til at redde

nestue i »Kulturværkstedet« og fik udvirket, at foreningen måtte udsmykke og indrette den. Han tog endvidere initiativ til den tradition, hvor foreningen hvert år en sommeraften sejler en udflugt med den lille turistfærge »Frederiksborg« på Slotssøen i Hillerød med halvdelen af pladserne optaget af vennerne i De Blå Baretter i Nordsjælland. Egne madkurve medbragtes, så der har aldrig været klager over kokken, når der sejles Sjælland rundt på »indersiden« og synges af fuld hals fra Heises sanghæfter.

En del af medlemmerne er frivillige skippere på den lille færge.

H2O døde desværre i marts 2006. Det ville have glædet ham, at foreningen lå som nr. 1 – målt i kroner pr. medlem – i landsindsamlingen til bygning af en kopi af en kanonbådsjolle, som den, der anvendtes i kanonbådskrigen 1807-14.

H2O blev afløst af Palle Mosegaard (årg. 1955 i Søværnet) som stadig er formand. og er i øvrigt redaktør af foreningens blad »Signalet«, som udgives ca. 4 gange hvert år.

Flagbærer i Hillerød Marineforening er æresmedlemmet Niels Arne Hansen (årg. 1966 i Søværnet), en post han har haft siden han i 1968 afløste sin egen far, som var flagbærer fra 1943 til 1968. Det må vist være rekord i stabilitet.

I en årrække havde foreningen Marinestue på Slotskroen i Hillerød, men har siden 2005 holdt til i et maritimt udsmykket lokale i »Kulturværkstedet« under Hillerød Kommune. I udsmykningen indgår to store moderne skibskister af lakeret fyrretræ, som et medlem, der vil være anonym, har fremstillet. På en væg har vi et foto af en akvarel malet omkring 1808 af marinemaler Caspar M. B. Butty. Motivet er slaget den 22. marts 1808 ved Sjællands Odde, hvor engelske krigsskibe nedkæmpede Danmarks sidste linieskib »Prins Christian Frederik« og hvor søhelten Peter Willemoes faldt. Foreningen

fik den noget medtagne originale akvarel fra en Hillerød borger, som ellers ville have smidt den væk. Bruun Rasmussen vurderede Butty's akvarel til 20-25.000 kr. Derfor valgte man at sælge den, da der er fri adgang til vores Marinestue. Med til historien hører, at giverens svoger for ca. 20 år siden fiskede akvarellen op af en affaldscontainer i København Så nu er den to gange reddet fra tilintetgørelse.

Medlemstallet i foreningen har været støt faldende og gennemsnitsalderen stigende, så »forgubningen« er jo for længst indtrådt, men foreningen glæder sig over de gode kammeratlige stunder sammen nu og i fremtiden.

Det aktuelle medlemstal i 2012 er 28.

Lukket med udgangen af januar 2013.

Hillerøds marinestue frem til 2005 på Slotskroen

Hirtshals

Marineforeningen for Hirtshals og Omegn, i daglig tale, Hirtshals Marineforening, kunne den 25. januar 2011 fejre 90-års stiftelse.

Listen over foreningens formænd ser således ud:

Dykker Ferdinand Jensen	1921-1937
Fisker Chr. Marinus Nielsen	1937-1948
Fyrmester Agerskov	1948-1958
Havnemester L. Fich	1958-1960?
Glarmester Carl J. Volstedlund	? - ?
Havnekaptajn Sondrup	? - ?
Styrmand Svend Holger Hausgaard	? - ?
Svend Præstegaard	? -1995
Fiskeskipper Adolf Petersen	1995-2001
Fiskeskipper Ole Nielsen	2001-2004
Fiskeskipper Adolf Petersen	2004-2008
Fiskeskipper Peter Cold	2008-

Som denne liste antyder, er der en længere periode i foreningens historie, hvor der ikke forligger oplysninger om formænd og foreningens virksomhed. Men de mål og forventninger, som den første bestyrelse havde sat sig, efterleves stadig i dag, ikke mindst takket været de bestyrelser, der har været med i nyere tid.

Marineforeningen har gennem årene haft flere marinestuer rundt om i byen, dog må Hirtshals Kro nok fremhæves som det sted, hvor marineforeningen kom på fode igen. Fra 2000 til 2007 havde foreningen til huse på Sydvestkajen, der hvor Havnens Maskinværksted havde været. Da økonomien og muligheden for at købe det »gamle« auktionshus i Havnegade 28 tilbød sig, slog den daværende bestyrelse til med medlemmernes samtykke og købte huset. Efter en kraftig ombygning er det i dag et hus, der bliver brugt hver eneste dag, til stor glæde for foreningens mange medlemmer.

Medlemstallet i marineforeningen i 2012 er cirka 260, et tal der har ligget jævnt i en del år, hvilket skyldes såvel bygningen som bestyrelserne. Der er heldigvis en hel del frivillige, der dagligt giver en hånd med, det være sig til madlavning, vedligeholdelse af huset, samt hjælp til de mange arrangementer, der bliver afholdt i årets løb.

Foreningens faste arrangementer er:
Stiftelsesfesten, hvor der i de senere år har været tæt på 200 deltagere. Denne fest bliver som altid afholdt på Hirtshals Kro, hvor der foruden skafning også bliver afholdt lotto, da vi har en stor opbakning fra byens og omegnens erhvervsliv til at sponsorere gevinster. Der er ligeledes mulighed for dans på dækket, hvilket må siges bliver flittigt benyttet. Alt i alt en festlig og fornøjelig fest, hvor alle morer sig.

Endvidere afholdes *Generalforsamling, Ulkeaften*, *Frokost-jazz*, *Fregatskydning*, *Ålegilde, Medhjælperfest, Lang Lørdag,* hvor der bliver serveret fiskefrikadeller og flødestuvede kartofler, og hvor der dystes i kortspil (Fjæt-mule) og *Onsdags-aften,* hvor der synges til foreningens orkestre, da foreningen har hele to af slagsen, samt *Julefrokost.* Alle disse arrangementer bliver afholdt i foreningens hus, der nemt rummer 60-70 deltagere.

Fregatskydningen afholdes hvert år i maj, hvor det gælder om at få sænket den engelske fregat. Foruden skydningen er der kammeratlig samvær, hvor der både rafles

Hirtshals Marineforenings hus med marinestuen siden 2007

og spilles kort. Der bliver også byttet nogle gode historier, og efter skydningen er der præmieoverrækkelse i marinestuen. Der er også mulighed for at komme ud at bowle, da der er bowling hver tirsdag.

Årets nok største arrangement er Fiskefestivalen, hvor hele byen er på den anden ende. Her har marineforeningen haft sit telt opstillet i mange år på Kroens p-plads, hvor der er underholdning af forskellige musikere, samt smagsprøver af årets fiskeret.

Der er ligeledes åbent i marinestuen hver formiddag, hvor der er mulighed for at mødes med gamle venner og her klarer man verdenssituationen, og så er der åbent hver lørdag fra 10 til ca. 14, hvor der er mulighed for at nyde den dejlige mad, som bliver fremstillet i den fine kabys/messe.

Marineforeningen har også sit eget blad, Slopkisten, der udkommer to gange årligt, hvor der kan læses om de ting, der sker og er sket, hvem der fylder rundt og hvem der holder jubilæum, m.m samt historier og fortællinger. Der bliver også arrangeret udflugt, som de enkelte medlemmer selv kan foreslå, så det må nok siges at der sker noget i den »gamle« forening.

Marinepigerne, bruger også marineforeningens lokaler. Det er en slags »støtteforening«, der mødes til socialt samvær, og er en god støtte for marineforeningen ved forskellige arrangementer.

Marineforeningens lokaler giver også husly til HG 159 Johannes Hejlesen, hvor der afholdes generalforsamling samt bestyrelsesmøder.

Den nuværende bestyrelse i marineforeningen er alle enige om, at der skal ske nye tiltag i de kommende år, da det er dens ønske og håb, at foreningen vil bestå i mange år endnu. Der er »kun« 10 år til, at der kan fejres 100 års stiftelsesfest.

Bestyrelsesoversigt for 2012:
Formand Peter Cold, *Næstformand* Poul-Erik Frandsen, *Kasserer* Eyfinn Vilhelmsen, *Sekretær-Bogholder* samt *Redaktør* Preben Sanderhoff, *øvrige bestyrelsesmedlemmer* Jens Bertelsen, Henry Andersen, Svend Aage Keldebæk, Ejler Hansen samt Richard Vendelbo. *Suppleant* Ove Steen.

Hjørring

Den 5. december 1943 var ca. 50 tidligere orlogsgaster med til i Hjørring at stifte en marineforening. En måned efter stiftelsen var der 70 medlemmer. Den nystiftede forening var så heldig, at et af de nye medlemmer blev nr. 11.000 i hovedforeningen. Foreningen fik derfor overrakt en æreskårde, der var udsat af landsformanden, kommandør P.Ipsen, til den lokalafdeling, der fik indmeldt medlem nr. 11.000.

I 1945 startedes i foreningens regi et marineorkester på 9 mand. Det underholdt bl.a. ved sendemandsmøderne i Aalborg 1947 og i Aarhus 1949. Orkestret blev i 1970 omdannet til Hjørrings Blæseorkester.

En model af skoleskibet »Danmark« på 1,85 m, udført af tre af foreningens medlemmer blev i 1948 ophængt i Sct. Catharinæ Kirke.

I 1950 indviedes en marinestue på 1. sal i Hotel du Nord. Desværre udbrændte hotellet i 1957 sammen med marinestuen. Ved denne lejlighed gik den æreskårde, som foreningen havde modtaget kort efter sin stiftelse, tabt.

På 20 års dagen, den 5. december 1962, kunne en ny marinestue indvies, nu på Postgården i Skolegade. Her holdt man til frem til 1967. Den 11. maj 1972 indrettedes så en marinestue i Restaurant Spjældet i Bispensgade, men måtte kort tid efter flytte til Restaurant Morten Bisp ved siden af. Efter 1972 stod man uden marinestue, og møderne blev holdt dels i Restaurant Skammekrogen dels i Snedker- og Tømrerforbundets lokaler.

I foråret 2002 tilbød kommune foreningen, at den kunne låne et hus på Karolinesvej, som medlemmerne begyndte at indrette i sommeren 2002. Det blev indviet som Marinehus den 27. september 2003.

Foreningens formænd:

P.C. Larsen	1943-1950
Wilmer Gram Mikkelsen	1950-1957
E. Thorleifsson	1957-1959
Wilmer Gram Mikkelsen	1959-1960
B.M. Jensen	1960-1963
Poul Torpegaard Pedersen	1963-1966
Ib Hørstrup	1966-1968
Bent Sanderhoff	1968-1970
Per With	1970-1973
Jørgen Larsen	1973-1980
Bent Simonsen	1980-2006
Leif Petersen	2006-2010
Poul Lange	2010-2011
Ole Steensen	2011-

Medlemmer gør Marinehuset klart til indvielsen i 2003

Marinestuen i Hjørring

Hobro

Hobro Marineforening blev stiftet den 18. november 1925, som afdeling nummer 38 i Danmarks Marineforening. 27 gamle orlogsgaster indmeldte sig.

Efter besættelsen lykkedes det foreningen at få egen marinestue den 3. august 1946. Den var indrettet på »Lille Grand«. I 1951 flyttedes Marinestuen til Restaurant Skoven.

I 1960erne havde man vanskeligheder med svigtende tilgang og problemet med at skaffe formand og bestyrelsesmedlemmer. Omkring 1970 måtte man fraflytte marinestuen i Restaurant Skoven. Genstandene blev pakket ned og midlertidigt anbragt i et af Himmerlands Bankens lokaler for senere at overflyttes til et lokale på Højskolehjemmet. Her blev der et par år etableret en marinestue, der dog i 1975 atter måtte fraflyttes.

I forbindelse med 50 års jubilæet i 1975 søgte foreningen at hverve nye medlemmer, bl.a. gennem en udstilling i banken, der havde været behjælpelig ved at stille lokaler til rådighed for en marinestue.

50 året blev fejret på Restaurant Skoven. I de følgende år sporedes en vis optimistisk indstilling, hjulpet godt med af et engelsk flådebesøg og besøg af Dronningen i 1980.

I 1989 flyttedes til nye lokaler på Gasværksvej, som blev gjort muligt bl.a. gennem modtagelsen af en check fra A. P. Møllers Fond. Indvielsen fandt sted den 28. oktober 1989.

I 1990 fik foreningen anskaffet en udfaset mine til minebøsse, og i 1991 lykkedes det ved foreningens arbejde at få Hobro til at adoptere patruljefartøjer HAVKATTEN. I løbet af 1990erne kom foreningen i en god gænge med adskillige udflugter, sejladser og andre arrangementer.

6.-8. august 2010 havde Hobro besøg af adoptionsskibet HAVKATTEN i anledning af Søværnets 500 års jubilæum. Samtidig var der arrangeret en rejseudstilling om dette emne på Hobro Lystfartøjsmuseum.

Formænd:

1925-1948	Blikkenslagermester A.S. Nonboe
1948-1954	Driftsbestyrer Poul Jensen
1954-1956	Barber- og frisørmester Axel Petersen
1956-1971	Driftsbestyrer Poul Jensen
1971-2007	Kontorchef Henning Melin
2007-	Per Holst.

Holbæk

Holbæk Marineforening blev stiftet den 16. november 1920. Mødet blev holdt på Holbæk Rådhus, hvor 12 deltagere var mødt op. Den første formand blev V. Møller, og i hans tid blev de fleste møder afholdt på Hotel Isefjord. Man havde på dette tidspunkt endnu ikke en marinestue. V. Møller var formand til 1929, hvor han blev afløst af Telefonmester A. Thomle. Det kan oplyses, at medlemstallet i 1932 var 68. I 1939 blev der stiftet en marineforening i Nykøbing Sj., og 37 medlemmer blev overflyttet til denne, men i 1940 var Holbæk oppe på 97 medlemmer.

I 1941 fik man lov at overtage et lokale på Hotel Isefjord, og man gik i gang med at indrette en marinestue. Der blev lavet indsamlinger og pakkefest, således at der kunne foretages indkøb til stuen. Der indkom 142,00 kr., men man brugte kun 107,00 kr., så der var overskud til driften. Allerede i 1943 nedlagde man marinestuen grundet tiderne, og effekterne blev lagt i depot.

Telefonmester A. Thomle stoppede 1947 på grund af sygdom, men man var meget aktiv i hans tid. På grund af krigen blev møder og lignede afholdt på hans kontor, da der var mødeforbud i soldaterforeninger. Medlemstallet var også oppe på 107, da han sluttede.

I 1947 blev Skibsbygmester Anton Nielsen valgt til formand og der blev på ny oprettet en marinestue på Nicolajsens Hotel, hvor der i de følgende år blev holdt en del fester mm. Medlemstallet i 1952 var på 98. 1963 fik man en opsigelse af marinestuen på Nicolajsens Hotel, men foreningen fik tilsagn fra Hotel Strandparken om, at man dér havde et lokale til rådighed. I 1964 afgik Skibsbygmester Anton Nielsen ved døden.

I 1964 overtog Ingeniør Henry Dahlgaard formandsposten. Marinestuen måtte

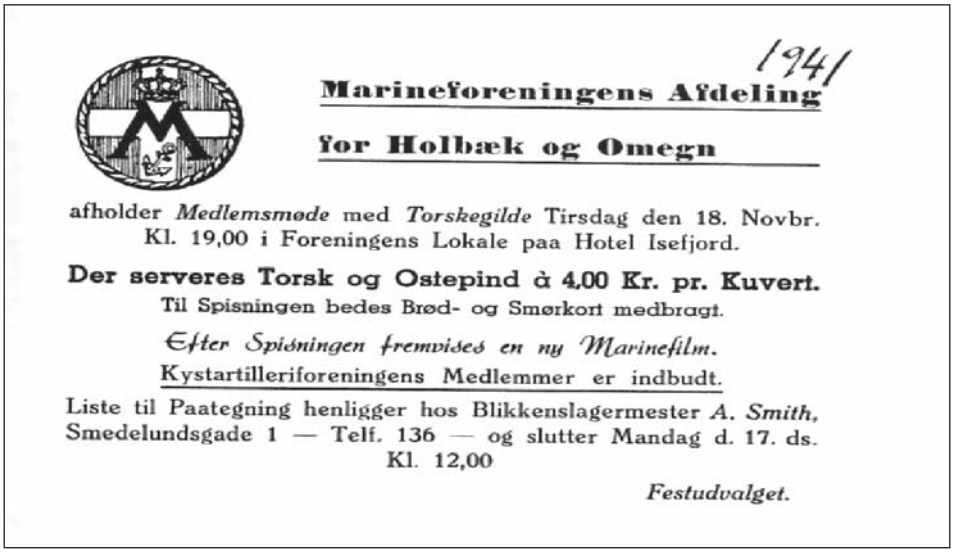

1941

Marineforeningens Afdeling

for Holbæk og Omegn

afholder *Medlemsmøde* med *Torskegilde* Tirsdag den 18. Novbr.
Kl. 19,00 i Foreningens Lokale paa Hotel Isefjord.

Der serveres Torsk og Ostepind à 4,00 Kr. pr. Kuvert.

Til Spisningen bedes Brød- og Smørkort medbragt.

Efter Spisningen fremvises en ny Marinefilm.

Kystartilleriforeningens Medlemmer er indbudt.

Liste til Paategning henligger hos Blikkenslagermester *A. Smith*,
Smedelundsgade 1 — Telf. 136 — og slutter Mandag d. 17. ds.
Kl. 12,00

Festudvalget.

Indbydelse til medlemsmøde den 18. november 1941

i 1969 igen nedlægges på Hotel Strandparken. Antal medlemmer i 1969 var 72.

1974 stoppede Henry Dahlgaard som formand og Arne Pedersen tog over.

I 1980 blev der igen oprettet en marinestue i lokaler stillet til rådighed af Holbæk Sejlklub. 1982/83 var der en del problemer med formandsposten, idet Arne Pedersen gik af. Flemming Knudsen overtog, men stoppede kort efter og udmeldte sig. Finn Gythler overtog i 1983, men problemerne stoppede ikke, og foreningen var ved at lukke ned. Der havde været hvervemøder mm., men ingen mødte op. Ved en krisegeneralforsamlingen 1985 mødte fire personer op, og Kurt Hamann blev valgt til både formand, kasserer og sekretær, og Duvald Dahlstrøm til bestyrelsesmedlem.

I 1986 tog Poul Poulsen over. Marinestuen blev flyttet til Holbæk Kaserne, hvor man havde fået et stort lokale, der også bliver benyttet af Civilforsvaret. Medlemstallet var nu nede på 31. Igen i 1987 skiftedes der formand, da Poul Poulsen stoppede og Helmer Vibjerg overtog. Holbæk kommune adopterede 1988 ubåden SPRINGEREN med en stor reception på Rådhuset. Der var også en stigning af medlemmer. I 1989 var der 63.

December 1990 afgik Helmer Vibjerg ved døden, og ny formand blev Helmut Burrack. Han stoppede i 2008, og Knud Jyde overtog og stoppede i 2012, hvor Ole Puggaard tog over.

Holbæk Marineforenings 75 års jubilæumsmærke.

Ovenstående er mest en oversigt over formænd, marinestuer og medlemstal, men der har på trods af problemerne i perioder været udført et stort arbejde af bestyrelserne og medlemmerne med mange arrangementer.

Status i 2012 er, at der stadigvæk er problemer med marinestuen på grund af salget af kasernen, men det er foreningens håb, at den bliver købt af Holbæk Kommune, så at den kan forblive på kasernen.

Medlemstallet er nu nede på 19, men der er tale om trofaste medlemmer, der møder op til arrangementerne. Får foreningen styr på marinestuen, vil man gå i gang med hvervning af nye medlemmer. Holbæk Marineforening vil fortsat bestå.

Horsens

Marineforeningen for Horsens og Omegn blev stiftet ved et møde i Håndværkerforeningen den 10. oktober 1922.

Med udgangspunkt i oprettelsen af afdelingens første marinestue i 1948 giver efterfølgende beretning et retvisende fortælling om Horsens Marineforening frem til 2013.

Historien fortæller at Horsens fik sin første Marinestue i 1948, et lejemål i Skipperhus, som efter sigende skulle have været en beværtning på havnen. I 1958 vælger man af uvisse årsager at opsige lejemålet og efter råd fra landsretssagfører Lawætz, betales kr. 500,- til istandsættelse af lokalet, hvorefter man er ude af lejekontrakten. Herefter står foreningen igen uden Marinestue og foreningens effekter bliver opbevaret hos den siddende bestyrelse.

I mange år lever Horsens Marineforening et stille liv uden et fast tilholdssted, men i foråret 1990 blev foreningen tilbudt lokaler i Tobaksgården til en husleje på 12.000,- sammen med en anden forening, hvilket man takkede nej til. På bestyrelsesmødet den 2. april 1990 kunne næstformand Poul Erik Wright meddele at man havde stor mulighed for at få lokaler i havneingeniørens tidligere kontor i Stykpakhuset på havnetrekanten. En lejeaftale blev aftalt mellem havnemesteren Jørgen M. Olsen og Horsens Marineforening. Den 1. september 1990 kunne Horsens Marineforening så invitere til indvielse af Marinestuen på Havnen 7.

I 1990erne begynder der at ske interessante ting. Afdelingen får en del medlemmer, der udover at have aftjent værnepligt hos Søværnet – rigtige blå kraver – også har en stor interesse for Marinehjemmeværnet. Det betyder at der kommer mange nye medlemmer fra Marinehjemmeværnet, og her begynder kampen for at blive accepteret på lige fod med pind 1 medlemmer. Den daværende formand Poul Erik Wright og havnemester Jørgen M. Olsen er de store fortalere for ligestilling mellem de, som har aftjent værnepligt ved Søværnet og de, som kommer fra Marinehjemmeværnet samt ikke mindst pigers ret til at blive medlem af Danmarks Marineforening. I 1995 lykkedes det så at få pigerne med. Også her gik Horsens Marineforening forrest. Allerede i 1996 blev den første pige valgt ind i bestyrelsen som suppleant og to år senere valgt til næstformand. I 2004 kommer så Danmark Marineforenings første kvindelig formand og det måtte jo ske i Horsens.

Det kan godt være at kampen var vundet på papiret, men ude i virkeligheden startede kampen for at blive accepteret som ligeværdige medlemmer af Marineforeningen. Det evigt irriterende spørgsmål – og hvor har DU så været tjenestegørende?, blev stillet i tide og utide. Men som en kommandørkaptajn fra et Jydsk Marinehjemmeværnsdistrikt sagde: Husk at af de som kritiserer Jer for at komme fra Marinehjemmeværnet har mange ikke sejlet andet på andet end LAPPEDYKKEREN på Auderød.

I 2002 blev sendemandsmødet afholdt i Horsens og festmiddagen blev holdt i Kilden hvor både mad, drikke og musik var upåklagelig. Afdelingen havde besluttet at udnævne Peter Thurøe Hansen til æresmedlem og havde i den anledning bedt landsformand Otto Lichtenberg om at foretage udnævnelsen, hvilket han gjorde med glæde. Til de

gæster som ønskede at tage hjem lørdag, var der mulighed for at få en gang skipperlabskovs på Marinestuen, og det tilbud var der en del som tog imod og fra pålidelige kilder søndag, endte det med at blive en rigtig hyggelig aften. Når vi i afdelingen tager de store briller på, og ser på arrangement indefra, så kan vi godt være arrangementet bekendt, selv om der var ting som kunne være bedre.

I forbindelse med markeringen af 60 året for Danmarks befrielse den 4. maj 2005, udtalte daværende borgmester Vagn Ry Nielsen bl.a.: – Ej heller må glemmes de seks søfolk samt tre øvrige fra Horsens, som i allieret tjeneste måtte lade livet.

Kort tid efter mødtes formanden for De Blå Baretter, Østjyderne, Kai Åge Lund og formanden for Horsens Marineforening, Inge Lene Andersen og blev enige om at dette måtte være en opgave for Soldaterforeningerne i Horsens at råde bod på. Efter møde med de fem lokale soldaterforeninger blev man hurtig enig om at gå i gang med opgaven, og at monumentet skulle stå klar til afsløring 4. maj 2006. Herefter gik Kai Åge Lund, og bestyrelsen fra Horsens Marineforening i gang med at få projektet synliggjort. Hvem skulle involveres, hvordan skulle monumentet være, hvem skulle lave det og ikke mindst at skaffe penge til det. Det viste sig at der, med Jørgen Kieler og direktør Hack Kampmann i spidsen, i forbindelse med en renovering af anlægget omkring Klosterkirken i 2002, havde været stillet forslag om at supplere mindestenen for de faldne modstandsfolk med en eller to mindeplader med navnene på de seks søfolk samt yderligere tre horsensianere som faldt i allieret tjeneste, men dette var ikke lykkedes. Det var derfor en glæde at kunne invitere dr.med. Jørgen Kieler, direktør Hack Kampmann, direktør Peter Thurøe Hansen, direktør Ingeman Nielsen og ingeniør Ivar Thomsen til et møde, hvor vi kunne fortælle, at vi gerne ville afslutte det arbejde som de havde påbegyndt i 2002.

Det blev besluttet at det skulle være Filip Møller fra Filip's Sten- og Billedhuggeri, Horsens som skulle lave monumentet og udformningen skulle være i tæt samarbejde med de fem frihedskæmpere. Hele projektet med at få mindestenen realiseret, møderne med de gamle frihedskæmpere, hvor de i særlige øjeblikke løftede sløret for hvad de var blevet udsat i kampen for den frihed vi i dag tager som en selvfølge, har været fantastisk.

Den 4. maj 2006 stod monumentet klar til afsløring, og ikke mindst var det lykkedes Horsens Marineforening at får Horsens Kommune`s adoptionsfartøj GUNNAR THORSON til at anløbe byen. Besætningen deltog i marchen fra Rådhuset til havnen, hvor de stillede æresvagt ved mindestenen, en fin og værdig gestus over for de som kæmpede og faldt og ikke mindst over for de mange pårørende som var kommet for at deltage i afsløringen. Miljøfartøjet GUNNAR THORSON kunne i 2006 fejre deres 25 års jubilæum, og da de nu alligevel var blevet beordret til Horsens i anledningen af mindestens afsløringen, besluttede de sig for at fejre jubilæet i Horsens. Som sædvanligt var besætningen inviteret på Marinestuen, og fredag aften havde vi en rigtig hyggelig og uformel aften inden det igen lørdag blev lidt mere officielt med reception om bord på Gunnar Thorson i anledning af deres 25 års jubilæum. Fra Horsens Marineforening skal der lyde en stor tak til chef Elo Jacobsen og hans besætning for deltagelse i afsløringen og ikke mindst Jeres måde at være på.

Det blev dog ikke ret længe afdelingen kunne hvile på laurbærbladene. For i lighed med mange andre byer, gik der også ny havnefront i Horsens Kommune, og i den plan indgik ikke en Marineforening. Man havde dog fra kommunal side lige glemt at vi sad med en uopsigelig lejekontrakt til 2015, og fik Kommunen brug for lokalerne i lejeperioden, var de forpligtigede til at finde andre tilsvarende lokaler. Denne lejekontakt kan afdelingen takke tidligere havnemester Jørgen M. Olsen for, da det som tidligere nævnt var ham som skaffede lokalerne i 1990, men ikke mindst også ham som var forudseende nok til inden sin pension i 1997 at forlænge den oprindelige lejekontrakt, som udløb i 2000, med 5 år. Afdelingen sad derfor med rigtige gode kort på hånden da man fra kommunal side meddelte foreningen at de havde solgt bygningen og at den nye ejer gerne ville have råderet over sin ejendom.

To et halvt år skulle der gå før alt var faldet på plads og vi havde en ny Marinestue på Ove Jensens Allé 35, med endnu en forlængelse af lejekontrakten på 5 år, således var foreningen sikret til 2020, og således kunne vi indvie den nye Marinestue den 5. september 2009. Internt i afdelingen var der en del kritik af, at vi var kommet så langt fra den centrale placering på inderhavnen, men med tiden fandt medlemmerne alligevel vej til den nye Marinetue. Med den nye Marinestue, hvor vi for første gang havde fået en rigtig kabys, som opfyldt alle krav for tilberedning og servering af varm mad, gik foreningen ind i en stille gænge med de

Sekondløjtnant i Marinehjemmeværnet Kia Højlund Mogensen fra HVF 132 og Inge Lene Andersen afdelingsformand i Horsens Marineforening lægger kranse ved Peder Skrams grav i forbindelse med Søværnets 500 års jubilæum i 2010.

forskellige aktiviteter, som der nu er i en maritim forening.

De tidligere omtalte laurbærblade lå ikke stille længere end til 2012, hvor vi december måned fik en henvendelse fra havnechef Peter Larsen om vi kunne komme til et møde med ham samt en repræsentant for CASA A/S som er ejere af ejendommen. Den 28. december 2012 var det første møde mellem Horsens Havn, CASA A/S og Horsens Marineforening, og herefter gik det rigtigt stærkt. CASA havde fået mulighed for at udleje de lokaler som vi sad i, sammen med en større hal, til et erhvervslejemål, og det var der helt klart bedre økonomi i, end den aftale som vi havde med Havnen. En arbejdsgruppe blev nedsat og krav og ønsker blev udfærdiget og i et positivt og konstruktivt samarbejde med Christian Holm fra firmaet CASA, fik vi endnu en gang en ny Marinestue, stadig på adressen Ove Jensens Allé 35. Fredag den 1. februar 2013 var vi ude af den gamle Stue og kunne invitere medlemmerne velkommen i de nye lokaler, denne gang uden de helt store indvendinger, vi flyttede trods alt også kun ca. 75 meter længere østpå.

Hvad fremtiden for Horsens Marineforening bringer, er der ingen der kan sige, men vort ønske og håb er at vi fremover i endnu større omfang kan udbrede viden om og interessen for det Maritime Danmark. En ting er helt sikkert, at fastholde og udvikle en forening kræver arbejde, hårdt arbejde, og forhåbentlig, når det næste stykke historie om Horsens Marineforening skal skrives, er der nogle som vil sige: – De tog ved lære af fortiden, og arbejdede i nutiden, til gavn for fremtiden.

Chef miljøskibet GUNNAR THORSON Elo Jacobsen lægger den 4. maj 2006 krans ved de nyligt rejste monument for seks faldne horsensianske søfolk og tre andre i allieret tjeneste.

Hundested

Hurtigt skød små afdelinger op rundt om i landet efter stiftelsen af Danmarks Marineforening, og den 7. april 1918 stiftedes Marineforeningen for Frederiksværk og Omegn. Fabriksejer H. Dittmer fra Ølsted blev afdelingens første Formand. Den 20. juni 1920 blev afdelingens flag indviet. Samtidig overtog P. W. Petersen fra Skævinge formandsposten, som han havde indtil 1936, hvor han blev afløst af lodsformand J. E. Nielsen.

Da det største antal medlemmer var fra Hundested, gav hovedbestyrelsen den 13. januar 1937 tilladelse til en navneændring fra Frederiksværk og Omegn til Hundested og Omegn.

Fire dage efter ændringen overrakte et medlem ved navn Schmidt foreningen en klokke med inskriptionen »Fr.Værk Afdeling 17.1.37«. Han var uvidende om ændringen af afdelingens navn, som først slog igennem senere.

En del frederiksværkere brød ud i 1944 og dannede deres egen afdeling i Frederiksværk med Portør Th. Mortensen som Formand.

I 1945 bliver Fiskeeksportør Ernst Olsen formand i Hundested, men kun til 1946, hvor det atter bliver J.E. Nielsen, der igen afløses af Fortmester Å. Hansen i 1947.

Foreningen havde efter krigen nogle blomstrende år, men interessen faldt gradvis,

Marinehuset i Hundested, indviet den 21. januar 1996

og i 1961 gik afdelingen i en form for »mølpose«, idet intet sker.

I 1964 tog Maskinchef Ib Hultén initiativ til en fornyet start og ledede foreningen i 17 år.

Foreningen, der havde ført en omflakkende tilværelse på kroer og restauranter, fik i 1976 sin egen Marinestue i Kulimportens gamle vejerbod på Hundested Havn. Havnen stillede lokaler til rådighed for et mindre beløb, men med den klausul, at vi måtte flytte, hvis lokalerne skulle bruges til havneformål. Allerede i 1979 kom opsigelsen til fraflytning pr. 1 januar 1980.

Man kan sige, at intet er så galt uden det er godt for noget. Bestyrelsen følte sig presset i spørgsmålet om lokaler, men besluttede efter en gennemgang af pengeposen og en forhandling med Købmand Warrer, at leje det tidligere Diskotek »Dokkerbanke« i hans bygning.

Efter en kort og hurtig klargøring kunne foreningen afholde sin første julestue i de nye lokaler 1979.

Den nye Marinestue i Doggerbanke blev officielt taget i brug nytårsdag i 1980 og dannede rammen for et godt foreningsliv med mange gode oplevelser for det stadig stigende medlemsantal.

Ved Generalforsamlingen 1981 ønskede Ib Hultén at fratræde som formand, og Ole Aunfelt overtog denne post.

Som tiden gik steg huslejen så meget, at bestyrelsen måtte se sig om efter nye faciliteter, der prismæssigt kunne bæres af foreningens indtægter.

Foreningen prøvede at købe Sømandshjemmet, der skulle lukkes, men det blev ikke til noget i første omgang. Tre år efter i 1995 blev formanden kaldt ned til Havnens Formand Molich, der spurgte om vi stadig var interesseret i Sømandshjemmet, hvilket formanden kunne bekræfte, hvis prisen var den rigtige. Havnen nævnte en pris, der må siges at være i orden, men gjorde opmærksom på, at det var som beset, og at der ikke var noget at komme efter senere.

Ved en ekstraordinær indkaldt generalforsamling den 22. juni 1995, blev medlemmerne oplyst om det eventuelle køb og de udgifter en klargøring ca. ville koste, og medlemmerne sagde ja, selv om de fik et beløb på ca. 1,5 million stillet i udsigt.

Den 1. juli 1995 overtog vi Sømandshjemmet og et halvt års hårdt arbejde var forude.

Vægge skulle nedrives, ligesom der var behov for nye døre og vinduer, nye lofter og gulve og nyt varmeanlæg samt udendørs areal.

Den 21. januar 1996 var der indvielse med Søværnets Tamburkorps og kanonsalut og et større antal gæster.

Foreningen havde fået det, den ønskede.

Efter 25 år som Formand ønskede Ole Aunfelt i 2006 at fratræde og som ny formand blev Gert Juhl valgt som afløser.

Efter fire år som formand måtte Gert Juhl, grundet sygdom, desværre trække sig. Ved Generalforsamlingen foreslog han, at formanden for Skyttelavet Ole Lorentsen overtog den post også, hvilket han gjorde.

Ole Lorentsen følte sig imidlertid utilfreds med samarbejdet i bestyrelsen og valgte at gå ved generalforsamlingen 2012, efter to år på posten.

Efter indstilling fra de tre tidligere formænd, Ib Hultén, Ole Aunfelt og Gert Juhl, blev Jens Hyldborg enstemmigt valgt, som ny formand på generalforsamlingen den 24. februar 2012.

Hørsholm-Rungsted

Under besættelsen drøftede en kreds af mænd i Hørsholm oprettelsen af en marineforening i lokalområdet. De indkaldte til et møde den 6. juli 1943 på Hørsholm Hotel. Man havde inviteret landsformanden, kommandør Paul Ipsen, til at fortælle om Marineforeningens arbejde og formål. Derefter stiftedes »Marineforeningen for Hørsholm og Omegn«. Første formand blev Toldvagtmester Knud Wichmann. 20 indmeldte sig samme aften, og der blev foranstaltet en indsamling til indkøb af et flag, således at dette kunne indvies under festlige former den 5. september samme år. Allerede i 1944 var der indmeldt over 100 medlemmer.

Der var fra starten god gang i afdelingen, og en marinestue kunne tages i brug på Restaurant »Jomsborg« i Rungsted, allerede den 8. juli 1945. Ved denne indvielse medvirkede Københavnsafdelingens musikkorps. Til opsætning i marinestuen udførte glarmester Guhle en flot glasmosaik efter tegning af arkitekt Høy. Denne glasmosaik pryder også den nuværende marinestue.

Der blev oprettet en julefond til fordel for gamle og trængende medlemmer, og der blev samlet penge ind til at afdelingen kunne iklæde en Georg Stage-dreng. Senere afholdtes et storstilet karneval, hvis overskud blev tilsendt Stiftelsen Georg Stages Minde. Dette årlige arrangement fortsatte i de efterfølgende år.

Glasmosaik fra 1945 i Hørsholm-Rungsted marinestue

Knud Wichmann afgik som formand i 1947 som følge af fraflytning fra kommunen. Han blev udnævnt til æresmedlem af afdelingen.

Afdelingen stiftede den 11. april 1947 et skyttelav.

På en ekstraordinær generalforsamling den 4. august 1949 drøftedes muligheden af at købe »Jomsborg«, som man havde fået tilbudt. Dette blev dog ikke til noget, og den nye ejer opsagde marinestuen, der så samme år flyttedes til Hørsholm Hotel. Her holdt afdelingen til frem til 1957.

Omkring stiftelsesdagen den 6. juli 1953 blev der afholdt et stort arrangement. Om lørdagen anløb motortorpedobåden MUSVÅGEN Rungsted Havn. Om aftenen var der tappenstreg med orkester fra Usserød til Ridebanen. Søndag morgen samledes man på Ridebanen for med orkestret i spidsen at føre et nyt kirkeskib, skænket af Kurt Schou, til ophængning i Rungsted Kirke.

Den 25. juli 1957 adopterede Hørsholm-Rungsted motortorpedobåden FLYVEFISKEN.

I dag er Søværnets øvelseskuttere SVANEN og THYRA adoptionsskibe for Hørsholm, hvis våben ses i disse sejlfartøjers sejl.

I 1957 måtte marinestuen flyttes til Hotel Bakkehave, hvor den var etableret indtil 1966, da hotellet lukkede. Man holdt derefter en kort tid til i restaurant »Kronhjorten«,

Søværnets øvelseskuttere SVANEN og THYRA, der er adopteret af Hørsholm Kommune, hvis våbenskjold ses i spilerne

men flyttede så den 19. september 1967 til Restaurant »Vejlehus«. Her var afdelingen først installeret i Stauningstuen, men flyttede senere til 1. sal. I 1979 flyttedes til en pavillon bag ved restauranten, et lejemål, der varede frem til 1. februar 1987.

Afdelingens formand, Jon Rasmussen, var tidligere medlem af kommunalbestyrelsen, og hans henvendelse til borgmesteren om lokaler gav resultat. Man fik stillet et tidligere vaskeri til rådighed. Det lå på adressen Søndre Jagtvej 10. Huset havde stået tomt i otte år, og var meget forfaldent, men medlemmerne gik i gang med at restaurere det. Indflytningen kunne begynde i 1986. Med dette marinehus var der skabt gode rammer for afdelingens fortsatte virke.

Ved årsskiftet 1999-2000 begyndte man en ny tradition i form af en nytårskoncert i Egedal Kirke i Kokkedal med Kvindelige Marineres Musikkorps og et civilt sangkor. Senere flyttedes denne koncert til Hørsholm Kirke.

Formanden i jubilæumsåret er Palle Petersen.

Kvindelige Marineres Musikkorps underholder i Hørsholm Hovedgade i anledning af afdelingens fregatskydning 2012

Ishøj

I efteråret 1983 samles en lille gruppe tidligere tjenestegørende fra Søværnet, der alle var interesseret i at danne en lokalafdeling af Marineforeningen i Ishøj.

Efter løsningen af en del praktiske problemer, blandt andet med at skaffe egnede lokaler, mødtes de tidligere gaster fra Søværnet til en stiftende generalforsamling den 20. februar 1984.

Forud for mødet havde man haft travlt med fremstilling af en flagmast og et orlogsflag til indendørs brug der stadig bruges.

På den stiftende generalforsamling blev der nedsat en bestyrelse og man vedtog, at foreningens navn skulle være »Ishøj og Sydkystens Marineforening«. Der blev på mødet indmeldt otte medlemmer.

De første år blev møderne afholdt hos det lokale Hjemmeværn. Siden private hjem og kommunale lokaler. Men i 1999 fik afdelingen af kommunen tildelt en pavillon på Strandvangen 54. Pavillonen blev istandsat og fungere som marinestuen frem til 2006.

I 2005 fik afdelingen mulighed for at flytte ind i huset hvor marinestuen, sammen med et kontor, nu er indrettet præcis som bestyrelsen ønskede. Indflytningen skete i 2006.

Ishøj og Sydkystens Marineforening fik i 1988 tildelt Fremdriftsskruen.

2001 afholdt afdelingen årets sendemandsmøde. Et arrangement, den lille afdeling var meget stolte over at afvikle.

På en ekstraordinær generalforsamling den 20. marts 2006 ændrede Ishøj og Sydkystens Marineforening navn til Ishøj Marineforening.

I 2008 blev den store flagmast færdig efter et par års arbejde.

I 2009 holdte Ishøj Marineforening 25 års jubilæum med en stor reception og mange gæster.

Af de oprindelige 8 medlemmer er 2 stadig aktive i afdelingen.

Den store flagmast foran marinehuset i Ishøj blev indviet i 2008.

Kalundborg

Kalundborg Marineforening stiftedes den 17. juni 1924.

Marineforeningen blev hurtigt en kendt enhed i byen og engagerede sig flittigt i Kalundborgs forskellige aktiviteter. I sommeren 1925 var medlemstallet oppe på 112 medlemmer,

Foreningen arrangerede i årene frem over en række foredrag, filmforevisninger, dilettanter og andre sammenkomster. Bl.a. blev der den 12. april 1930 afholdt en fest for fregatten Jyllands bevarelse.

2. verdenskrig medførte, at Marineforeningen med flaget mange gange deltog i sørgehøjtideligheder for omkomne søfolk.

Marineforeningen gik ind i det sidste krigsår 1945 med et medlemstal på 106.

På generalforsamlingen 25. februar 1945 havde havnefoged Rasmussen indsendt et forslag om oprettelse af et skyttelav. Efter afstemning blev der nedsat et udvalg til at forestå oprettelsen af det nye lav.

Den 9. juni 1945 afholdt man stiftende møde for dannelse af et skyttelav i Marineforeningen med vedtagelse af nye vedtægter. Gennem den herværende Marinekommando blev det muligt at låne 8 fhv. tyske rifler samt 3000 patroner til brug ved træningsskydningerne.

Den 29. august 1948 fejrede man 5 års dagen for bruddet med besættelsesmagten. Samme dag afslørede Marineforeningen Minebøssen på havnen i overværelse at en tusindtallig skare.

Den 2. august 1953 afvikledes Marineforeningens Landsskyttestævne for første gang i Kalundborg. Her deltog 60 skytter fra Randers, Herning, Odense, Kerteminde, København, Kgs. Lyngby og Kalundborg.

Kalundborg var igen vært for Landsskyttestævnet i 1959, hvor 80 skytter deltog, og i 1965, hvor 70 skytter var med til at indvie de nye skydebaner under Kalundborg Hallerne. Det er de samme baner, som i dag bruges af Skyttelavets medlemmer hver søndag formiddag.

Skyttelavet var en meget aktiv del af Kalundborg Marineforening. Således vandt man Landsskyttestævnet i 1962 i Kerteminde og igen i Kgs. Lyngby i 1964. Succesen blev gentaget i København i 1966 og i Randers 1967.

Skyttelavet fejrede 25 års jubilæum i 1970, hvor man igen havde indbudt til Landskyttestævne.

Skyttelavets 50 års jubilæum blev fejret på stiftelsesdagen den 9. juni 1995 med en reception i marinestuen. Borgmester Arne Nielsen deltog og overrakte en flot gavecheck fra byen.

Gennem en årrække havde Kalundborg Marineforening flyttet tilholdssted af mange forskellige årsager. Man havde således Marinestue på Hotel Du Nord, som var foreningens første marinestue, der blev indviet i 1951.

Allerede 4 år efter, den 15. oktober 1955, hvor medlemstallet nu var oppe på 120 medlemmer, indviede man atter en marinestue, denne gang på Hotel Industrien.

I 1963 vedtog man på en generalforsamling at flytte stuen til Hotel Ole Lundsgaard. Derefter fik man husly i Slotskælderen, hvor marinestuen var indrettet i restauranten. Imidlertid var medlemmer utilfredse med de

trange kår i Slotskælderen og til sidst endte det med, at bestyrelsen i februar 1974 nedtog foreningens effekter og pakkede dem ned i kasser, som blev opmagasineret hos et par af bestyrelsesmedlemmerne.

Sammenhængen mellem en god og velfungerende marinestue og medlemstallet afspejler sig klart i udviklingen gennem 1960erne og starten af 1970-erne, idet medlemstallet faldt fra 110 i 1968 til 65 i 1973.

I løbet af 1976 indrettede et af medlemmerne H.E. Svendsen det meste af sin kælder til Marinestue, hvorved hovedparten af foreningens effekter kom frem i lyset igen. Nu havde man igen et sted at samles, hvor der kunne afvikles gode og hyggelige arrangementer. Det afspejlede sig i medlemstallet, der i løbet af de næste år øgedes til 90 medlemmer.

Den 18. oktober 1988 kunne Marineforeningen indvie en ny marinestue på 1. salen i Bispegården.

Indvielsen fik et ekstra officielt skær, fordi Marineforeningen fik overrakt det Dannebrogsflag, som var blevet nedkastet under den 2. verdenskrig til lods Jensen og som smykkede hans båre ved hans begravelse.

I løbet af 1993 indskrænkedes mulighederne for afholdelse af mandeaftener i Bispegården, hvorfor bestyrelsen igen begyndte at se sig om efter egnede lokaler til en marinestue. I slutningen af 1993 fik foreningen tilbudt lokaler i bagbygningen til Vestre Havnevej 8 af husets ejer skibsfører Ole Nielsen, som var medlem af foreningen. Den nye marinestue blev indviet den 15. januar 1995 ved en reception med deltagelse af borgmester Arne Nielsen og landssekretær Ib Ketler samt omkring 130 øvrige gæster.

I 1999 fik Kalundborg Marineforening mulighed for at købe sit eget hus, idet KOLK's tidligere skibshandel skulle sælges. Det var en af de sidste muligheder for at købe noget, der ligger på havnefronten. En indkaldt ekstraordinær generalforsamling gav grønt lys for købet.

Der blev nu sat en større ombygning i gang. Facaden ud til vejen blev ændret, der blev indrettet kabys og 2 toiletrum. Der blev lavet indvendig isolering og en masse elarbejde.

Lige siden har stuen været rammen om mange gode, hyggelige og traditionsrige arrangementer, men også anderledes tiltag. Bl.a. blev marinestuen i 2010 brugt i 3 dage som eksamenslokale for 40 elever fra skoleskibet Georg Stage.

Ligeledes kommer der mange medlemmer i stuen til hverdag. Det er med til at give en god og stabil økonomi. Det gjorde, at vi for et par år siden kunne købe annekset, der ligger få meter fra foreningen. Dette hus er nu færdigrenoveret med grovkøkken, toiletrum, depotrum, billard og en første sal til arkiv og kontor.

Kalundborg Marineforening har en sund og stabil udvikling og tæller i dag 220 medlemmer.

Kerteminde

Danmarks Marineforenings afdeling i Kerteminde blev stiftet på Pavillon Pax den 28. august 1942. Ved den stiftende generalforsamling var der allerede indtegnet ca. 50 medlemmer. Kerteminde Marineforenings første bestyrelse bestod af J. Due Nielsen, Due Andersen, Wentzel Martinussen, Christian Klokker og Carl Grønholdt. Revisorerne var Ove Hansen og Eigil Fincks. Afdelingens første flagbærer blev Richard Jørgensen.

Landsformanden, kommandør Paul Ipsen deltog i den stiftende generalforsamling. I sin tale til den nystiftede afdeling oplyste han, at de alvorlige tider for landet havde medført at der på kort tid var stiftet 20 nye marineforeningsafdelinger med flere tusinde medlemmer.

En gennemgang af afdelingens logbog fortæller, at Kerteminde Marineforening hurtigt satte sit præg på byen.

Den 30. september 1945 afsløredes mindestenen på havnen for de 22 Kerteminde sømænd, der omkom om bord på orlogsskibet DANNEBROGE den 4. oktober 1710 i slaget i Køge Bugt. Den 11. marts 1948 opsætter afdelingen minebøssen på havnen.

Kerteminde Marineforening markerer sig også på festsiden med løbende festarrangementer i forbindelse med afdelingens runde og halvrunde jubilæer.

Marinestuen har siden 1942 været afdelingens faste samlingssted. Gennem de 71 år Kertemindes Marineforening har eksisteret har stuen haft syv adresser.

- 1942-1956: »Sølyst«, Peder Møllers stræde.
- 1956-1964: Pavillon »Pax«, Klintevej.
- 1964-1970: Clausens Conditori, Langegade.
- 1970-1979: Ingen marinestue.
- 1979-1986: Restaurant Marinaen.
- 1986-1995: Eget hus på Margrethes Plads.
- 1995-2013: Ndr. Havnekaj 27.
- 2013- : Ny marinestue på Møllevej.

Den 27. november 1948 oprettedes et skyttelav. Fra starten havde lavet 28 skytter, der allerede på etableringsdagen kunne tage afdelingens første skydebane i anvendelse. Fiskehandler Niels Mathies Hansen affyrede det første skud til ære for Kongen, Danmark og Marineforeningens skyttelav.

Kerteminde Marineforenings bestyrelser i Danmarks Marineforenings jubilæumsår er for marineforeningen Peter Heiden, Peter Zeulner, Gurli Brogaard Hansen, Preben Ernst, Poul Krat, Mogens Jensen og Hardy Holm.

Kerteminde Marineforenings skyttelavs bestyrelse er Preben Ernst, Peter Heiden, Torben Henriksen, Peter Zeulner og Poul Krat.

I 1945 markerede Kerteminde Marineforeningen med denne mindesten tragedien i 1710, hvor 22 af byens unge søfolk omkom i farvandet omkring Køge Bugt om bord på orlogsskibet DANNEBROGE.

Kolding

Marineforeningens Lokalkreds for Kolding og Omegn var navnet på Kolding Marineforening, da den blev stiftet den 26. februar 1916 på Hotel Kronborg.

Den 97-årige lokalafdeling har siden starten været et aktivt element i Koldings foreningsliv. Første markante begivenhed efter 1945 var adoptionen af DAPHNE i 1969. DAPHNE blev i 1982 afløst som adoptionsskib af korvetten PETER TORDENSKIOLD. Sidste besøg af PETER TORDENSKIOLD inden udfasning af Flådens tal var i 2010.

Kolding Havn og by har ofte officielle besøg af danske og udenlandske orlogsfartøjer. Ved disse anløb deltager Kolding Marineforening altid som repræsentant for kommunens soldater- og orlogsforeninger.

Afdelingen var i forbindelse med 60 års jubilæet i 1976 vært for Danmarks Marineforenings sendemandsmøde.

Nye lokaler

Bestyrelsen fortæller, at Kolding Marineforening siden 1965 har haft til huse på den historiske Staldgården til Koldinghus Slot i lokaler, der var for små, mørke og utidssvarende, og på grund af fredningsbestemmelser ikke måtte ændres. De seneste år har vi også været på nippet til at skulle fraflytte lokalerne, der skulle anvendes til andet formål. Eneste fordel var, at udgiften til husleje og varme var nærmest symbolsk. Vi har dog stadig en vis tilknytning til Staldgården, idet vores Skyttelav fortsat benytter salonskydebanen på loftet til træning til Landsskyttestævne.

Kolding Marineforenings nye smukke domicil i Kolding Marine Syd.

Primo 2012 fik vi foden på eget dæk i større lokaler i maritime omgivelser i Kolding Marina Syd. Et kolossalt arbejde forestod med at renovere og indrette lokalerne, som nu omfatter 90 m2 med nyt inventar, hårde hvidevarer, sanitet og varmepumpe. Nu er vi også klar til at modtage andre afdelinger, der kunne tænkes at lave en udflugt til Kolding. Vi hjælper gerne med ideer til lokale oplevelser og til fortæring.

Flere medlemmer har lagt utallige arbejdstimer i det kæmpearbejde, det har været og som kronedes med indvielsesfest den 2. juni 2012. Vores ældste medlem Poul Klaaborg og landsformand Ole Løje Jensen klippede symbolsk båndet til lokalet.

Afdelingsformand Keld Kristensen holdt åbningstalen og landsformanden lykønskede med de nye lokaler og gav et historisk tilbageblik over Kolding Marineforenings første år, som for mange var helt ukendt. Han overbragte Danmarks Marineforeningens gave i form af et skrueblad fra Willemoesklassen. Først i 2013 fandt vi en egnet granitsten, og har nu fået monteret skruebladet ved indgangen til marinestuen.

Vi har kunnet mærke, at pengene ikke sidder så løst mere hos kommunen og diverse fonde, men vi fik dog en meget velkommen økonomisk håndsrækning fra J. Lauritzen Fonden og Jubilæumsfonden i Kolding.

Kolding Marineforenings formænd siden 1963:

- 1963-1980: Mogens Burchard
- 1980-1981: Ole Kjærsgård Nielsen
- 1981-1987: Knud Andreasen
- 1987-1992: Keld Kristensen
- 1992-2010: Knud Skafte
- 2010- : Keld Kristensen

Interiørfoto fra marinestuen i Kolding.

Kongens Lyngby

Den 4. april 1944 indkaldte en kreds af tidligere orlogsgaster til konstituerende generalforsamling på restaurant »Lottenborg«. Marineforeningens formand kommandør Paul Ipsen, kom til stede og fortalte om foreningens formål. Der var enighed om at oprette den forslåede afdeling af Marineforeningen, og efter at man havde drøftet indbydernes forslag til vedtægter valgte man navnet »Marineforeningen for Nordre Birk«, og man valgte den første bestyrelse. Formand blev radiotelegrafist Chr. Møller-Pedersen, Lyngby. På denne foreningens første aften, indmeldte sig 77 medlemmer, og man startede indsamlingen til foreningens første flag, som blev købt i samme måned.

Den 7. maj 1944 holdt foreningen sin stiftelsesfest, som foregik på Hotel Lyngby. På dette tidspunkt var medlemstallet steget til 150. Aftenens højdepunkt indtraf, da Kommandør Ipsen lod det nye flag hejse for første gang, hvorefter man gik til fællesspisningen med efterfølgende »dans på dækket«.

Kort efter foreningens oprettelse begyndte bestyrelsen at forberede indretningen af et fast samlingslokale, en såkaldt marinestue. Foreningens kasserer Restauratør Høegh-Hansen stillede et lokale til rådighed og betalte selv de syv borde (såkaldte bakker) med tilhørende bænke, hvor mandskabet sidder under skafningen. Den 14. januar 1945 blev Marinestuen indviet.

Under beskedne former blev der holdt en fest i Marinestuen den 4. april 1945. Prins Knud havde interesseret fulgt foreningens trivsel. I hvert fald var han nu til stede for første gang, og endnu samme aften vedtog man at udnævne ham som foreningens første æresmedlem. Prins Knud kom siden ofte til Marineforeningens arrangementer og bevarede et nært forhold til foreningen til sin død i 1976. Foreningens medlemstal var i 1946 steget til 200 medlemmer.

Restaurant Lottenborg, hvor Marineforeningen i Kongens Lyngby havde marinestue frem til 2006

Den 5. maj 1946 afholdt foreningen en mindehøjtidelighed for de mange danske søfolk, der var omkommet under krigen. På pladsen overfor Sorgenfri slot havde et af foreningens medlemmer, gartner Georg Hansen, opbygget et monument i form af et flere meter højt anker bundet af gran og buksbom. Under paraden ved ankeret talte foruden foreningens formand Chr. Møller-Pedersen, også sognerådsformand Ingvar Nørgaard og kommandør Paul Ipsen. Resten af dagen blev der holdt vagt ved ankeret, og om aftenen tændtes fakler ved mindesmærket.

Nogle dage efter flyttede Christian X og Dronning Alexandrine ind på Sorgenfri slot for sommeren. Hele Lyngby Hovedgade var flagsmykket og en mængde mennesker var mødt op for at modtage kongeparret. Ved mindeankeret paraderede Marineforeningens bestyrelse med flaget. Umiddelbart efter kongens ankomst kaldte han formanden i audiens på slottet og takkede foreningen for det stemningsfulde arrangement.

I årene 1946-47 styrkede man det selskabelige samvær og optog blandt andet venskabsforbindelse til den tilsvarende svenske marineforening »Flottans Män«s afdeling i Halmstad.

I 1948 ændrede foreningen Marineforeningens afdeling for Nordre Birk navn til Marineforeningen, Kongens Lyngby Afdeling. Grunden hertil var, at der var opstået flere afdelinger i dette område.

Den 3. februar 1956 trådte foreningens første formand Chr. Møller-Pedersen tilbage efter 12 år, og overlod posten som formand til Ejnar Brolykke, som den 17. februar 1966 efter 10 år overlod formandsposten til Valdemar Olsen. Den 16. februar 1970 overtog Jørgen Mortensen formandsposten efter Valdemar Olsen. Efter 8 år på posten overlod Jørgen Mortensen formandsstolen den 20. februar 1978 til Harry Mosberg. Den 18. februar 1980 tiltrådte Viggo Bøjsen som ny formand for foreningen. I jubilæumsåret 1984 den 13. februar overtog Mogens Jacobsen formandsstolen i foreningen.

Marineforeningens Kongens Lyngby afdeling har under de ændrede vilkår for dansk foreningsliv, bevaret traditionerne fra foreningens stiftelse, hvor man til stadighed skaber en festlig stemning og kammeratskab, som endnu mindes af mange gamle medlemmer. Ved 40 års jubilæumsåret 1984 var medlemstallet skrumpet til 93 medlemmer. Foreningen kan endvidere glæde sig over, at Greve Christian af Rosenborg efter Arveprins Knuds død er indtrådt i sin fars sted og ofte deltager i foreningens arrangementer. Greve Christian har også været medlem at bestyrelsen, i en periode som næstformand.

Den 9. marts 1988 fik foreningen sit nye flag som gave fra Danmarks-Samfundet, og overrækkelsen blev naturligvis markeret i Marinestuen på restaurant Lottenborg. Arveprinsesse Caroline Mathilde, som var Ærespræsident for Danmarks-Samfundet, beærede afdelingen med sin tilstedeværelse sammen med sønnen Greve Christian af Rosenborg, da afdelingen indviede sit nye flag. Ved den efterfølgende generalforsamling blev greve Christian valgt som suppleant til bestyrelsen.

I forbindelse med Marineforeningens 75-års jubilæum viste foreningen en separat udstilling på Stadsbiblioteket i Lyngby 16.-27. april 1988.

På generalforsamlingen den 28. februar 1990 trådte formanden Mogens Jacobsen tilbage efter 17 år i bestyrelsen heraf de seks som formand. Ny formand blev Jørgen

Marineforeningen i Kongens Lyngby indvier sit nye flag den 9. marts 1988 skænket af Danmarks-Samfundet. Fra venstre ses Greve Christian, formanden for Danmarks-Samfundet Gert Jørgensen, Arveprinsesse Caroline Mathilde og foreningens formand Mogens Jacobsen

Menå. Ved samme lejlighed blev Mogens Jacobsen udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen.

Restaurant Lottenborg havde siden stiftelsen været foreningens tilholdssted med Marinestuen. Omkring 1978-80 tilbød enken til den tidligere kasserer, restauratør Ernst Høegh-Hansen at foreningen kunne købe Lottenborg. Den siddende bestyrelse besluttede dog, at det var en for stor mundfuld, og afslog høfligt tilbuddet. Lottenborg gik derefter en usikker tid i møde og foreningen måtte søge andre lokaler til dens arrangementer. Lottenborg blev dog igen åbnet, og foreningen fortsatte efter aftale med den nye forpagter at benytte Marinestuen.

Den 14. februar 1992 afløste Poul Arne Madsen, Jørgen Menå som formand for foreningen.

Den 9-10. februar 1996 deltog foreningen i en totalforsvarsudstilling i Lyngby Storcenter, hvor man på Storetorv havde opstillet plancher med oplysning om Marineforeningens formål og medlemmer fra foreningen svarede på spørgsmål fra publikum og hvervede nye medlemmer til foreningen.

Den 26. februar 1998 overlod Poul Arne Madsen formandsstolen til Peder Møller Hansen. Poul Arne Madsen blev udnævnt til æresmedlem.

Ved generalforsamlingen i 2000 blev vores da eneste kvindelige medlem Birgit Koch Sørensen valgt som suppleant og overtog posten som slopkistebestyrer.

Foreningen har igennem årene fået flere faste arrangementer. Siden skyttelavets oprettelse i 1945 har man afholdt den årlige Sommerfugleskydning som afslutning på forårssæsonen. En tradition er også blevet sejlturen med bådfarten på Furesøen, og vores bankospil i efteråret samt vores juleafslutning.

I sommeren 2006 blev bestyrelsen nødsaget til at opsige aftalen med Lottenborg, og dermed forlade Marinestuen i restauranten. Foreningen gik en trang tid i møde uden egentlig Marinestue. Foreningen tog straks kontakt til Lyngby-Tårbæk Kommune og diverse restauranter i kommunen, men uden held.

En kontakt til Hofmarskallatet vedrørende Sorgenfri Slot startede stort set samtidig, og gav i starten ikke de store håb, men med bestyrelsens store tålmodighed og vedholdenhed lykkedes det til sidst, via først Hofmarskallatet og siden hen slotsforvalter og palæforvalter Jens Greve, at skaffe lokaler i staldbygningen på Sorgenfri Slot. Lejligheden, som foreningen fik tildelt, var den tidligere tilsynsførendes bolig. Medlemmerne gik i gang med at sætte den nye Marinestue i stand. Den kunne endelig indvies den 23. november 2007.

Den 1. september 2007 havde foreningen og broderskabsforeningen i Flottans Män i Halmstad 60 års-jubilæum. Da vi på daværende tidspunkt ikke havde nogen Marinestue, blev festlighederne holdt i Marinstugan i Halmstad.

På generalforsamlingen den 27. februar 2012 ønskede formanden Peder Møller Hansen, efter 22 år i bestyrelsen, heraf de 14 år som formand, ikke genvalg. Peder Møller Hansen blev udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen, og som ny formand valgte generalforsamlingen Mogens Bøeg-Jensen.

Særlig aktiv har foreningens skyttelav været gennem årene.

Da Kongens Lyngby Afdeling af Marineforeningen blev stiftet i 1944, kunne man på grund af besættelsen ikke straks oprette et skyttelav. Men straks efter befrielsen i maj 1945 tog bestyrelsen fat på opgaven, og den 2. december 1945 blev Skyttelavet oprettet ved en sammenkomst i Marinestuen. Skyttelavets vedtægter, blev godkendt på en generalforsamling den 10. marts 1946.

Skyttelavets forhold til foreningen var undertiden lidt anstrengt, indtil man i 1975 slog foreningen og dens skyttelav sammen under samme bestyrelse.

Skyttelavet ønskede naturligvis at benytte en lokal skydebane, og man forsøgte derfor at leje Lyngby Salonskytteforenings skydebane i Hotel Lyngbys have. Det lykkedes dog ikke i første omgang, og den første skydeaften fandt derfor sted på Østerbros Stadion den 3. januar 1947. Fra den 15. februar 1947 fandt skydningerne sted på Lyngby Salonskytteforenings bane i haven bag Hotel Lyngby, men da denne skydebane blev revet ned i sommeren 1947, måtte man igen tage ind til København for at skyde.

Da man i 1948 genoptog landsskyttestævnerne efter den lange pause under og lige efter krigen, deltog Kongens Lyngby Skyttelav straks fra begyndelsen. Ved landsskyttestævnerne udsattes en vandrepokal for 10 år, hvorefter den skulle tilhøre det skyttelav, der havde vundet den flest gange. Kongens Lyngby Skyttelav vandt denne pokal i 1949, 1951, 1952 og 1953 og kunne derfor i 1958 hjemføre pokalen til ejendom, efter at en ny pokal var udsat.

Navnlig landsskyttestævnet i 1951 var en stor begivenhed for Skyttelavet. Det afholdtes den 2. september. Ikke alene vandt Kongens Lyngby stævnet, men desuden blev den bedste skytte Chr. Arpe, der havde været skyttelavets formand siden dets oprettelse i 1945.

En anden mindeværdig fest var Skyttelavets 10 års fødselsdag, som fejredes på Hotel

Fortunen den 3. december 1955. Ved denne lejlighed var Marineforeningens landsformand kommandør Paul Ipsen, til stede, og som tak for de mange gange, han havde været inviteret med til Skyttelavets fester, overrakte han som gave sin tjenestepistol og bad Skyttelavet værne om den. Pistolen blev gjort ubrugelig og naglet fast til væggen i Marinestuen.

Den årlige sommerfugleskydning er nok den kendteste og festligste af skyttelavets arrangementer. Den afholdtes første gang 1. september 1946. Den, der skyder sommerfuglens brystplade ned bliver kronprins. Udnævnelsen af Sommerfuglekongen er derimod bestyrelsens opgave.

Den første formand for Skyttelavet, Chr. Arpe, fortsatte som formand til sin død i 1962. Han efterfulgtes af radioforhandler Frederik Martin og senere igen af vognmand Poul Arne Madsen. Da Skyttelavet den 24. marts 1975 blev sammenlagt med foreningen, fortsatte Poul Arne Madsen som skydeudvalgsformand, til han i 1976 blev afløst af skydeudvalgsformand Leo Ketscher.

Ved landsskyttestævnet i 1985, som afholdtes i Lyngby i dagene 14-15. september til markering af Kongens Lyngby Afdelingens 40 år jubilæum, foregik den sportslige del af stævnet på Lyngby Stadion og den selskabelige del i Marinestuen på Lottenborg.

Skyttelavet for Marineforeningens Kongens Lyngby Afdeling har igennem alle årene deltaget i distriktskydningerne og landsskyttestævnerne.

Skyttelavet har indtil 2010 afholdt skydeaftener på skydeanlægget på Lyngby Stadion. Ulykkeligvis måtte skyttekælderen på Lyngby Stadion forlades på grund af skimmelsvamp. I mellemtiden er skydningen flyttet til Rundforbi Stadion. Skytteudvalgsformand Hans Henrik Prytz har varetaget Skyttelavets tarv siden 2011, på bedste vis, hvor han overtog posten efter Per Kirkegaard Nielsen.

Korsør

Marineforeningens afdeling i Korsør blev oprettet 14. januar 1916. Der var 77 tilstede, som meldte sig ind. Konsul Th. Rasmussen blev første formand. Afdelingen fik sit første flag den 23. juni samme år.

I juli 1920 opstillede afdelingen en minebøsse ved Havnen, men den forsvandt under den tyske besættelse. Skibsklokken fra torpedobåden HAJEN, der lå i Korsør den 29. august 1943, ejes i dag af afdelingen.

I 1940 indrettedes på initiativ af Korsør Kommune en marinestue på Sølyst.

Efter besættelsens ophør steg medlemstallet til 154.

Den 28. november 1948 adopterede Korsør minelæggeren LINDORMEN, et arrangement, som afdelingen medvirkede i. I 1976 adopteredes minelæggeren SJÆLLAND.

En marinestue indrettedes på Hotel Korsør. 3. marts 1951. Herfra måtte man flytte i oktober 1953 til Hotel Broen, som så måtte forlades i 1955. Afdelingens effekter måtte opbevares hos et af medlemmerne.

Der var besøg af DANNEBROG den 14. juli 1959.

Siden 1955 havde der ikke været etableret en egentlig marinestue. Dette påvirkede medlemmernes interesse og manglende aktivitet. På generalforsamlingen i 1960 besluttede man derfor at lade afdelingen gå i »mølpose«.

Søværnets Tamburkorps opstillet den 21. august 1998 i forbindelse med indvielsen af Korsør Marineforenings marinestue på Korsør Fæstning

Et tidligere medlem, Erik Andersen, fik i 1966 indkaldt til en ny generalforsamling, således at afdelingen efter 6 år atter kunne begynde at fungere. I den nystartede afdeling indmeldte 116 sig. Som ny formand blev N.P.Jepsen valgt. Et udvalg skulle undersøge mulighederne for at etablere en ny marinestue. De genoptagne møder blev afholdt på Café Sølyst, hvor man i 1968 fik indrettet et mødelokale. I 1971 fik man overdraget et mødelokale på skolen i Slottensgade, som medlemmerne gik i gang med at renovere. Man kom i de følgende år op på 335 medlemmer og var den største af Marineforeningens afdelinger.

I marts 1973 rettede afdelingen henvendelse til Hovedbestyrelsen for at få mulighed for at optage kvinder i afdelingen. Svaret var, at dette ville kræve en vedtægtsændring, hvorfor sagen blev henlagt. Afdelingen spillede imidlertid senere en aktiv rolle i bestræbelserne for at få kvinder optaget i Marineforeningen.

Afdelingen gennemfører en lang række af Marineforeningens traditionelle sammenkomster, så som torskegilde, fregatskydning, konebådsskydning, busture og julefrokost. Afdelingen udgiver også et lille blad, »Kompasset«. I 1982 ændredes navnet til »Kompasrosen«, idet man så havde mulighed for en billigere udbringningsordning med Postvæsenet! Forklaringen på dette, fremgår ikke af kildematerialet.

Ved generalforsamlingen i 1991 tegnede afdelingen sig for en rekord i varigheden af et medlemskab inden for Marineforeningen. Et nyt medlem fik ved mødets start udleveret sit medlemstegn. Da generalforsamlingen var færdig afleverede den pågældende sit medlemstegn og sagde, at denne forening ikke var noget for ham. Medlem af Marineforeningen i to timer!

Den 2. juli 1994 aflægger Dronningen besøg i Korsør. Marineforeningen stiller med flag og 13 mand.

I 1998 indflytter afdelingen til »Vognporten« på fæstningen, det tidligere Overfartsmuseum.

Marianne Carstensen blev som første kvinde i 2000 indvalgt som suppleant til bestyrelsen, og blev 2004 medlem af bestyrelsen.

Danmarks-Samfundet forærede afdelingen et nyt flag i juni 2001.

4.-6. juni 2004 afholdtes Nordisk Orlogsstævne i Korsør.

I de seneste 5 år har medlemstallet ligget på 380-385. En opgørelse, som afdelingen i dette tidsrum har ladet foretage vedrørende medlemssammensætning viser følgende procenter:

Søværnet	72%
Handelsflåde og fiskeri	18,5%
Øvrige forsvar og andre	9,5%

I alt har 90,5 % været indkaldt til Søværnet eller sejlet til søs.

Ved udgangen af 2012 er der 395 medlemmer i afdelingen, der dermed i jubilæumsåret er Marineforeningens største lokalafdeling.

Jørgen Olesen er formand for Korsør Marineforening i jubilæumsåret.

Under mottoet: »For kammeratskab og traditioner« arbejder afdelingen frem til sit 100 års jubilæum i 2016.

København

Perioden efter besættelsen bragte store forandringer i Københavns Marineforening, nye tider, der bl.a. bevirkede, at medlemstallet begyndte at gå den forkerte vej, men Flådens genopbygning i slutningen af fyrrene, hvor mange spændende skibe tilførtes det danske søværn, betød, at mange blev indkaldt, og disse store årgange kom på sigt til at betyde, at Danmarks Marineforenings efterhånden mange lokale afdelinger fik tilført nye medlemmer, således også i København, afdeling nr. 12, men fortsat var det ikke muligt at etablere sig i eget hus, hvorfor mødeaktiviteten fandt sted i diverse etablissementer ude i byen.

Ved generalforsamlingen i 1949 overdrog E.W.Marston, der nu var udnævnt til æresformand, formandshvervet til grosserer H.H. Poggensee i hvis 11 års lange periode afdelingen stadig førte en omflakkende tilværelse med tilholdssteder i diverse restauranter med de til møderne egnede lokaliteter.

Det i 1943 oprettede Marineforeningens Københavns Afdelings Musikkorps måtte desværre ophøre med dets optræden i 1950, og korpsets smukke uniformer blev skænket til Søspejderkorpset.

Men i 2010 genopstod Københavns Marineforenings Musikkorps, idet lederen af Kvindelige Marineres Musikkorps, Jakob Lange, tilbød at sammensætte en gruppe musikere med ham i spidsen, og det lykkedes. Ved Søværnets 500 års jubilæum optrådte musikkorpset for første gang på Nyholm, hvor korpset under stor bevågenhed bl. a. uropførte Københavns Marineforenings March.

Formændene Ove Reumert (1960-1972) samt Preben Studier Frederiksen (1972-1976) videreførte afdelingen uden de større ændringer med hensyn til mødesteder, og det skal erindres, at møderne fandt sted så prominente og kendte steder som Restaurant Rossini i Valby, Restaurant Roma på Østerbro og Restaurant Kongens Have.

I 1976 overdroges formandsposten til Kaptajnløjtnant Flemming Larsen, og i dennes formandsperiode frem til 1990 skete der markante forandringer i afdelingen. Afdelingsbestyrelsen tog initiativ til produktion og udsendelse af en årsplatte med motiver af Søværnets skibe. Disse platter var meget velsete og blev også med glæde modtaget af Hendes Majestæt Dronningen, Hendes Majestæt Dronning Ingrid samt Æresformanden Prinsen.

I Flemming Larsens formandstid var det også populært at klargøre udrangerede gamle hornminer til opstilling rundt omkring i Danmarks byers parker, og en sådan blev da også foranstaltet klargjort af Københavns Marineforening med henblik på overdragelse til Københavns Kommune, Ved en meget højtidelig ceremoni blev denne mine, årgang 1906, den 11. maj 1982 afsløret på sin nuværende plads, nemlig i Churchillparken tæt ved Frihedsmuseet, hvor den i dag kan beundres, efter at vort medlem Frank Horn i 2010 udførte et fremragende stykke restaureringsarbejde, som i øvrigt fik megen bevågenhed fra Københavns Kommune. Højtideligheden ved overdragelsen i 1982 blev i øvrigt overværet af bl.a. forsvarschefen General Knud Jørgensen samt chefen for Søværnet Kontreadmiral N. Lange.

Vestre Gl. Takkeladshus på Holmen, hvor Københavns Marineforening har marinestue

I 1987 gik en drøm i opfyldelse. Det gamle Riffelsyndikat i Frihavnen muliggjorde, at afdelingen for første gange kunne indrette egen marinestue, som både pladsmæssigt og udsmykningsmæssigt gjorde det attraktivt at møde frem til arrangementerne.

Naturligvis var der nok hos mange af medlemmerne en indre drøm om en dag at kunne etablere sig på Holmen, og med de store udflytninger af Søværnets enheder og funktioner i land, der fandt sted fra 1985 til 1995, var overvagtmester Gerhard Nørgaard (formand 1990-2007) konstant opmærksom på, hvad der kunne byde sig af mulige faciliteter, og da Televæsenets gamle cafeteria på Takkeladsvej stod ubrugt hen, lykkedes det at leje sig ind i dette til formålet velegnede lokale, der ved et stort frivilligt arbejde af foreningens flittige medlemmer blev omdannet til den flotte marinestue, der i dag danner rammen om vore mange møder, og høster stor anerkendelse fra besøgende ved arrangementer på Nyholm, bl.a. Jubilarstævnets årlige afvikling i dagene omkring den 29. august.

Formanden Leif Larsen (siden 2007) og den effektive bestyrelse har dagligt fingeren på pulsen, og håber på fortsat eksistens på Nyholm, hvor vi også indtil dato har haft et godt samarbejde med de tilbageværende skoler og værksteder.

Københavns Marineforening har også et skyttelav, hvis mange medlemmer konkurrerer om gode placeringer, der giver deltagelse til landsskyttestævne, distriktsskydning m.v. Skydebanerne i DGI-byen bliver flittigt brugt, og den årlige fregatskydning afvikles på skydebanen under Søværnets Officersskole samler skytterne til en herlig dag.

Københavns Marineforening har endelig

Københavns marinestue på Holmen

prøvet med et bådelav i en periode, idet et af vore medlemmer donerede sin Leisure 23 fod sejlbåd med navnet « KONG KURS«. Denne donation var meget velment, men det skulle vise sig, at interessen for at opretholde et bådelav meget hurtigt smuldrede, hvorfor det ved den afsluttende generalforsamling i marts 2012 blev besluttet, at opløse bådelavet og efter aftale med den tidligere ejer blev « KONG KURS« sat til salg.

Afdelingens medlemsblad »UDKIGGEN« har i 51 år med skiftende redaktører, i dag vort medlem Frank Horn, gjort sig godt bemærket med alsidigt stof, der bl.a. afslører, at det med stor flid altid lykkes arrangementsformand Johnny Bannow at foranstalte gode foredragsholdere, der hver gang samler fuldt hus (ca. 65). Disse foredrag bliver altid grundigt omtalt i medlemsbladet, hvis mange læsere ud i det ganske land kan se, at i Københavns Afdeling er der mange aktiviteter.

Afdelingens medlemstal har ligget nogenlunde på samme niveau (ca. 235) de sidste 12 år, og denne tendens ser ud til at holde, om end det efterhånden kan være svært at finde ægte pind 1 emner, men interessen for medlemskab er til formandens glæde rimelig god blandt øvrige personer med interesse for søens folk såvel i Marinen som i Handelsflåden og de gode muligheder, der byder sig med et medlemskab af Danmarks Marineforening.

Køge

Køge Marineforening blev stiftet 27. oktober 1941, som Marineforeningens afdeling nr. 58. Den stiftende generalforsamling blev holdt på Hotel Hafnia under overværende af Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, og landssekretæren, fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg.

Den første formand blev Forretningsfører Ib Christiansen, der havde været initiativtager til det stiftende møde.

Afdelingens indviede sit flag den 24. januar 1942.

Allerede den 26. marts 1944 indviede afdelingens sin første marinestue på Restaurant Guldfisken. Marinestuen blev senere flyttet til Restaurant Skipperkroen, hvor den var placeret helt frem til 2001. Derefter blev en ny marinestue taget i brug på Carlsensvej 2.

Fra starten lagde afdelingen krans årligt ved monumentet for slagene i Køge Bugt 1677 og 1710. Endvidere blev der afholdt fregatskydninger, ligesom man årligt gav 200 kr. i iklædning af en elev fra skoleskibet GEORG STAGE.

Efter krigen fik byen i 1947 torpedobåden HUITFELDT som adoptionsskib. Senere, i 1978, blev torpedomissilbåden af samme navn adopteret af Køge. Efter at denne er udfaset, er fregatten NIELS JUEL blevet adopteret af Køge.

I en længere periode havde afdelingen sit eget orkester under ledelse af Birge Abildgaard. Orkestret leverede festlig musik til afdelingens mange arrangementer og spillede bl.a. på Rådhuspladsen i København i 1988 i anledning af Danmarks Marineforenings 75 års jubilæum.

Søslagene i Køge Bugt har i mange år været en del af afdelingens interesseområde. Medlemmer af afdelingen byggede således en model af Niels Juels flagskib i 1677,

Marinehuset i Køge

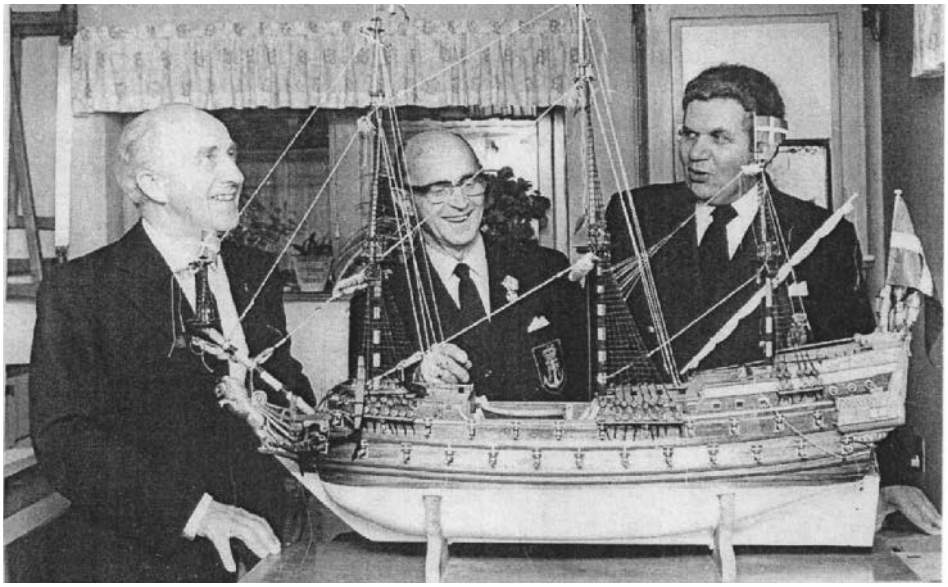

Tre medlemmer af Køge Marineforening byggede en model af Niels Juels flagskib i 1677 CHRISTIANUS QUINTUS, der i 1977 blev ophængt i Køge Kirke. Fra venstre ses Erik Franch, formand 1977-1986, Karl Chr. Jensen (Kagu), formand 1952-1977, og Preben Lundgren

CHRISTIANUS QUINTUS, der som kirkeskib i 1977 blev foræret af afdelingen til Køge Kirke. Afdelingen var i 2010 endvidere meget aktiv i arrangementerne i forbindelse med 300 året for Slaget i Køge Bugt 1710.

Der har været følgende formænd gennem årene i Køge Marineforening:

1941-1944	Ib Christiansen
1944-1948	Angelo Larsen
1948-1952	Victor Delfs
1952-1977	Karl Chr. Jensen
1977-1986	Erik Franch
1986-2001	Søren Nerløe
2001-2012	Jørgen Petersen
2012-	John Engskov.

Langeland

Langelands Marineforenings oprettelseshistorie er atypisk for Marineforeningens lokalafdelinger. Den 25. november 1913 samledes 45 personer for at undersøge mulighederne for at danne en marineforening. Den 5. april 1914 konstitueredes en bestyrelse og dannede Rudkøbing Marineforening, men den indgik ikke i Landsforeningen. Medlemstallet dalede og i mellemkrigsårene holdt foreningen op med at eksistere. Først i 1943 blev den gendannet – stadig som Rudkøbing Marineforening – og blev indmeldt i Landsforeningen som lokalafdeling nr. 70 med sæde i Rudkøbing.

På foreningens initiativ blev der den 20. juli 1947 i samarbejde med Sømandsforeningen og Fiskeriforeningen rejst en mindesten på Midtermolen ved havnen for omkomne søfolk under 2. verdenskrig.

En del historisk materiale synes gået tabt, men fra 1964 findes der protokoller, der meddeler om foreningens virke. Bl.a. var der arrangementer i forbindelse med minelæggeren LANGELANDs besøg både i 1964 og 1967. Foreningen havde til huse i Restaurant ØP, men fungerede på lavt blus, og blev formelt for anden gang nedlagt i 1969.

Tre tidligere orlogsgaster, autoforhandler Willy (Oluf) Christensen, direktør Jens Knudsen og revisor Hans Chr. Hartvig, besluttede i 1978 at genoprette foreningen og indkaldte til møde på Den Gamle Kro i Rudkøbing. Der mødte 22 interesserede. Den nye bestyrelse kom til at bestå af Willy Christensen (formand), Alex Andreasen (næstformand), Jens Knudsen (kasserer) og Hans Chr. Hartvig (sekretær).

Foreningen kørte derefter med en række

Maleri af Søren Brunoe 1973 med minelæggerne FALSTER og LANGELAND. Ophæng i Langelands marinestue. Skænket af foreningens æresmedlem Finn Z. Jessen

Mindesmærket for omkomne søfolk under 2. verdenskrig på Midtermolen i Rudkøbing. Marineforeningen medvirker årligt den 5. maj ved højtideligholdelsen

særlige arrangementer, f.eks. fisketure og ål- og torskespisninger. I 1982 optog man fregatskydning på programmet. Der var i en årrække kun mindre udskiftninger i bestyrelsen.

I 1983 besluttede man som Langelands Marineforening at indmelde sig i landsforeningen, hvorved kontingentet måtte sættes op.

Fælles skydninger blev i 1987 arrangeret i samarbejde med Det Borgerlige Skyttelaug, men dette samarbejde fortsatte ikke. Året efter blev foreningen af Sømandsforeningen inviteret til kransenedlægning på Midtermolen for de omkomne søfolk i den 2. verdenskrig. Foreningen havde siden nedlæggelsen i 1969 ikke deltaget i denne begivenhed, men siden har foreningen deltaget hvert år den 5. maj.

Foreningen deltog i arrangementerne i forbindelse med Regentparrets besøg i Rudkøbing den 30. juli 1990.

Den 13. januar 1996 kunne foreningen indvie egen marinestue ved Den Gamle Lystbådehavn.

I 2012 består bestyrelsen af: Jørn Foss (formand), Hans Chr. Hartvig (kasserer), Haakon Skov Jensen (sekretær), Claus Thorsted (banjemester) og Arne Bjerg Nielsen.

Æresmedlemmer er
Finn Z. Jessen
Herluf Jørgensen

Lemvig

Marineforeningens afdeling i Lemvig er stiftet den 11. september 1925. Første formand var N.P. Frandsen.

I 1926 oprettedes et fond til fordel for Stiftelsen Georg Stages Minde, således at en elev fra skoleskibet kunne iklædes hvert år. I 1927 oprettedes »Minebøssefonden«.

Efter besættelsens ophør fortsatte afdelingens aktiviteter. Man havde etableret en marinestue på Jespersens Hotel, der var i funktion helt frem til 1980.

Den 5. maj 1947 deltog afdelingen med flagbærer og flagvagt i en højtidelighed på Lemvig Kirkegård, hvor der afsløredes en mindeplade og en mindesten. Det er en tradition, som afdelingen siden har haft.

Der var besøg i Lemvig den 11. juli 1949 af DANNEBROG med Frederik IX om bord. Den 22. juni 1954 var majestæten atter på besøg om bord på DANNEBROG.

Den 31. juli 1984 var det Dronning Margrethe, der gæstede Lemvig. Ved disse kongebesøg deltog afdelingen aktivt i arrangementerne. I 2009 kom DANNEBROG til Lemvig i anledning af byens 775 års jubilæum.

I Lemvig fik traditionen med fastelavnsbådsoptoget en særlig udformning i form af redningsbåden benævnt »Korvetten Lemvig«, der første gang den 20. oktober 1950 blev ført gennem Lemvigs gader, trukket af to heste og en gående kusk. Formålet var at samle penge til Minebøssefonden og GEORG STAGE.

I 1954 var afdelingen behjælpelig med at få dannet en marineforening i Thyborøn, hvortil flere af medlemmerne derefter blev overført.

Der oprettedes i 1971 et Mindefond for Chr. Bach. Han havde været medstifter af

Lemvig Marinehus 2005, Havnen 68

afdelingen i 1925, havde været kasserer og senere formand i en årrække. Uddelingerne fra denne fond stoppede i 1997.

Afdelingen har afholdt fester i anledning af alle runde jubilæer, samt en fest i anledning af 55 året for stiftelsen i 1980.

En ny marinestue blev etableret på Rådhuskroen, og indvielsen blev foretaget den 22. maj 1982. Her havde afdelingen tilholdssted frem til oktober 1987, da Rådhuskroen blev solgt. I juli 1988 flyttedes ind i en ny marinestue i OMJs kølehus på Havnen. På grund af ejerskifte måtte denne lokalitet forlades i april 1994, men samme år købtes bygningen Havnen 4, der indrettedes til Marinehus og indviedes 27. august 1994. Ved et mageskifte med kommunen i 2004 byttedes med Havnen 68, der så blev indrettet til Marinehus. Her startede man aktiviteterne 19. november 2004.

Den 12. august 1983 adopteredes minestrygeren EGERNSUND, og efter den var udfaset adopterede Lemvig patruljefartøjet MAKRELEN den 8. maj 1992. Dette fartøj blev udfaset i 2010 og besøgte Lemvig for sidste gang samme år den 6.-9. august 2010, samtidig med at man fejrede Flådens 500 års jubilæum.

Formænd for Lemvig Marineforening siden 1945:

1945-1959	Chr. Bach
1959-1963	Ole Rom
1963-1978	Jens Knak
1978-1999	Martin Andersen
1999-2005	Henning Villemoes
2005-	Thomas Gundersborg.

Marstal

Søndag den 22. april 1945 blev Marstal og Omegns Marineforening (nr. 41) stiftet, nøjagtig to uger før Danmarks befrielse og mindre end to år efter, at viceadmiral Aage Helgesen Vedel den 29. august 1943 havde givet ordre til sænkningen af den danske flåde.

Tanken om at stifte en marineforening for Marstal og Omegn var på det tidspunkt for længst opstået. Tilslutningen var stor og 101 medlemmer havde tegnet sig. At man dengang kaldte foreningen for »Marineforeningen for Marstal og Omegn«, skyldtes opdelingen i Marstal by og landsognet. Landsognet bestod dengang af Ommel, Kragnæs og Græsvænge. Det blev senere lagt sammen til Marstal Kommune, som igen senere er blevet til Ærø Kommune, da Ærøskøbing Kommune blev lagt ind under Marstal Kommune.

Dagen efter at afdelingen var stiftet, blev der tilsvarende stiftet en afdeling i Ærøskøbing, og denne afdelingen består endnu, således at der i Ærø Kommune er to afdelinger af Marineforeningen, nemlig Marstal og Ærøskøbing.

Marstal Marineforening havde fra sin begyndelse og mange år frem marinestue på Hotel Danmark. Det var meget almindeligt, at de forskellige afdelinger rundt om i Danmark, havde indgået en aftale med den stedlige hotelvært om at få et lokale stillet til foreningens rådighed, hvor medlemmerne kunne mødes og foreningen samle sine effekter. Man fremskaffede effekter af maritim karakter til udsmykning af »stuen«. Dette var ikke altid lige let, da pengene ofte ikke slog til, og af og til var det også vanskeligt at opdrive nødvendigt materiale. For eksempel planlagde man i september 1945 at erhverve en kasse til opbevaring af en jagtmodel, men de til dette formål nødvendige 115 kroner rådede man ikke over, og for øvrigt viste det sig umuligt at skaffe glas hertil.

Til gengæld var foreningen altid villig til at understøtte forskellige former for velgørenhed, såsom salg af lodsedler til fordel for sommerlejre for sømandsbørn og sømandsenker eller til fordel for bomberamte kammerater på Bornholm.

Allerede i oktober 1945 modtog man besøg af den danske marines øvelsesskib FREJA. Middagen for gæsterne blev betalt af foreningens formands egen lomme, og hotelejeren tilbød at bære udgifterne til musikken. Sådan var forholdene for foreningen i fredens første år, hvor man også tit og ofte måtte optage lån hos foreningens formand.

I 1946 opstod der en tanke om at kunne opstille et mindemærke for anden verdenskrigs omkomne Marstal-søfolk, og billedhuggeren Gunnar Hammerich i Ærøskøbing, der var kendt over hele landet, fik overdraget opgaven. Den 29. august 1946 kunne monumentet afsløres, en begivenhed som næsten hele Marstal deltog i. Tyve flag paraderede, tre orlogsgaster stod vagt ved monumentet. Afsløringen blev foretaget af Danmarks Marineforenings formand Paul Ipsen. Efter afsløringen overtog den daværende Marstal Kommune monumentet. De samlede udgifter ved oprettelsen af monumentet og til anlægget omkring dette beløb sig til kr. 21.103,71. Det er værd at bemærke, at størstedelen af beløbet blev skænket af velgørere. Men alligevel, da alle regningerne

var betalt, manglede der kr. 30,70, hvilket formanden måtte betale af egen lomme.

I dag står monumentet stadig på havnen og kaldes det Nordre Mindesmærke. Det står nord for det daværende posthus i Havnegade. Syd for det daværende posthus har Marstal Skipperforening rejst et mindesmærke for Marstal-søfolk, der satte livet til under den første verdenskrig. Dette kaldes i dag det Søndre Mindesmærke.

Den 3. september 1949 aflagte Kong Frederik IX og Dronning Ingrid og de yngste prinsesser et uofficielt besøg i byen. Efter at majestæterne havde hilst på marineforeningens formand, nedlagde de blomster ved begge byens mindesmærker for omkomne søfolk.

Foreningen ydede al tænkelig støtte i forbindelse med anbringelsen af Lorens Hansens skibsmodelsamling på Marstal Søfartsmuseum. Åbningen af samlingen fandt sted mandag den 30. juni 1958.

Foreningen modtog besøg af marineforeninger fra overalt i landet, og man lavede arrangementet i samarbejde med Marstal Navigatørforening. Generelt trives foreningen rigtig godt op gennem halvtredserne. Foreningens aktiviteter bestod for det meste af selskabeligt samvær, foredrag og udflugter. Foreningen arrangerede nytårsfester nytårsaften. Næsten alle middagsfester blev efterfulgt af baller for hele byen.

Så skete der det i halvdelen af tressere, at det gik ned af bakke for foreningen. Medlemstallet var faldende, det var småt med aktiviteter og i midten af halvfjerdserne valgte man at flytte marinestuen fra Hotel Danmark til Hotel Ærø, som kunne tilbyde nogle flottere omgivelser.

Men årerne var en svær tid for foreningen, og der var flere forslag om at nedlægge foreningen, men hver gang et sådant forslag blev fremsat, var der heldigvis nogen, der kæmpede for at bevare foreningen. Det lykkedes således at holde denne oven vande. Men pludselig var Hotel Ærø udbudt til salg, og de første røster om egne lokaler fremkom.

I året 1988, nærmere bestemt mandag den 10. oktober 1988, overtog man bygningen i Strandstræde, som tidligere havde været byens biograf. Som en af de meget få marineforeninger i Danmark, havde Marstal Marineforening nu fod under eget bord. Bygningen, som var i en miserable stand og trængte til mere end en kærlig hånd, blev ved alle medlemmers ihærdige frivillige arbejdskraft gjort i stand. Der blev søgt fonde om midler til istandsættelsen og den største bidragsyder var A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond. Det er derfor, at Marstal, som den eneste marineforening, har et portræt hængende af skibsreder A.P. Møller, samt stående en model af et af rederiets skibe. Bygningen og salen (stuen) er blevet moderniseret og næsten alt arbejdet er udført af foreningens medlemmer ved frivilligt arbejdskraft. Stuen er udsmykket med forskellige effekter, som er skænket af foreningens medlemmer, enker eller andre familiemedlemmer efter afgået medlemmer. Nogle effekter er skænket af rederier og søværnet, og enkelte effekter er indkøbt af foreningen. De fleste effekter har deres helt egen historie. Stuens endevæg som vender mod syd, er der ophængt i glas og ramme »kongeflaget«, som tilhørte sømandskongen Frederik den IX om bord på kongeskibet DANNEBROG. Gulvet i huset er et skibsplankegul, som er doneret af Tuborg Fonden, og lagt af foreningens medlemmer.

Erhvervelsen af foreningen eget hus og

Marineforeningens Hus i Marstal

stue, skulle vise sig at være en god investering. Foreningen kom igen oven vande og medlemstilgangen steg igen, og i dag har medlemstallet gennemsnitlig været årlig på 200 medlemmer. Ser man på medlemstallet i forhold Marstals indbyggertal, er der ikke mange, om nogen, foreninger, som er større.

Fra tid til anden har foreningen modtaget besøg af den nu udfasede orlogskutter VEJRØ, der som regel blev modtaget i havnen til toner af »Ærø Brassband« og med salutskud. Men i oktober 1990 gik det galt, for krudttønden, som var anbragt i en bils bagagerum, blev antændt af en gnist og eksploderede med stor skade til følge. Heldigvis fik flere af foreningens medlemmer og interesserede marstallere kun lettere snitsår. De hvide lommetørklæder kom frem. Ved den efterfølgende aftensfest i marinestuen, blev man kun erindret om episoden via et hæfteplaster her og der, og det gav ingen skår i glæden.

Foreningen bestræbte sig på at få arrangeret sendemandsmødet i Marstal 1995. Året var samtidig halvtredsåret for Danmarks befrielse, og så havde Marstal Marineforening 50 års jubilæum. Foreningen var arrangør af en mægtig frihedsfest for hele byen, hvor ca. 650 borgere deltog, og foreningen var samtidig vært for sendemandsmødet, hvor ca. 400 marinere fra hele landet deltog.

De seneste år har foreningen haft et fortrinligt samarbejde med Skipperforeningen i byen og Navigationsskolen, da der to gange om året bliver kræset for de nye elever på Navigationsskolen. Man byder dem vel-

kommen til byen med et lille arrangement i foreningens hus, med servering af Skipperlabskovs, som skylles ned rigeligt af øl og rigabalsam.

Foreningen har mange aktiviteter, og et af de største er foreningens søndagsmøde, hvor huset er åbent fra kl. 1000 til kl. 1300. Der er som ofte mellem 30-40 medlemmer, der møder op, får sig en øl og rigabalsam, en god sømandssnak, hilser på søfolk, der måske lige er kommet hjem på ferie. På disse faste søndagsmøder drøfter man, hvad der er sket i byen og på havnen, undertiden går snakken højt. I Marstal er man meget konservativt anlagt, så det er ikke bare lige sådan at ændre noget på de faste medlemsmøder, så foreningen er helliget medlemmerne om søndagen, og det er kun en god fodboldkamp på det lokale stadion, som måske kan forskyde mødetidspunktet lidt.

Fremtiden for foreningen er nok svær at udtale sig om, men alle håber dog, at foreningen vil eksisterer i mange år fremover. Foreningen er i 2012 blevet »fremtidssikret«, så hvis foreningen skulle blive nedlagt, vil alle foreningens aktiver og midler tilfalde andre maritime foreninger i Marstal, så alt er bevaret for eftertiden i søfartsbyen Marstal.

Middelfart

Marineforeningen i Middelfart er stiftet den 17. februar 1926.

Under besættelsen havde foreningen en marinestue på Hotel Melfar, men denne måtte forlades, da den tyske besættelsesmagt konfiskerede det. I forbindelse med renoveringen af hotellet fik foreningen atter mulighed for at etablere en marinestue på hotellet. Marinestuen blev indviet den 10. september 1949.

Årene gik med kammeratskabsaftener, hvor der bl.a. spilledes kort. Der var også sommerudflugter til bl.a. Fuglsang skoven ved Fredericia.

Lørdag den 17. februar 1951 afholdtes en flot jubilæumsfest i anledning af 25 året.

I 1952 var afdelingen værter for fregatten HOLGER DANSKE, som var på besøg. Havneudvalget afholdt dog de fleste udgifter.

Efter at have været formand siden 1940 ønskede maskinmester J.L. Berentzen ikke genvalg. Herefter blev ingeniør E. Skovby Jensen valgt. Han fortsatte til afdelingen blev nedlagt i 1977.

Den 16. august 1955 her havde Middelfart besøg af kongeskibet DANNEBROG med hele den kongelige familie ombord. De aflagde marinestuen et besøg, og indskrev sig her i gæstebogen.

Protokollen slutter brat med et referat fra et bestyrelsesmøde på Kongebrogården den 28. april 1964.

Følgende er taget ud fra regnskabet. I 1965 havde afdelingen 32 betalende medlemmer. Herefter går det tilsyneladende ned ad bakke. For i 1969 er medlemstallet nede på 18, der opkræves kun det kontingent, der afregnes med til landsforeningen.

Marinehuset i Middelfart, lige ned til Lillebælt mellem de to broer

Marinestuen i Middelfart

I 1973 er der kun én post i regnskabet. Kontingent til soldatersammenslutningen, så landsforeningen rykker, det skyldige betales dog i regnskabsåret 1974.

I et brev dateret den 26. august 1976 til medlemmerne meddeler Robert Petersen og E. Skovby Jensen de 13 medlemmer, at de foreslår, at man nedlægger afdelingen pr. 1. januar 1977. Marinestuens effekter overgår til Middelfart Museumsforening, og kassebeholdningen overgår til soldatersammenslutningen. Beløbet var på 154,23 kr.

Den 4. oktober 1984 var der imidlertid indkaldt til en genstiftende generalforsamling på »Det gyldne Marsvin«. Tilstede var fra Landsforeningen Knud Møller, der orienterede om Danmarks

Marineforening. Der blev dannet en ny bestyrelse, som havde Rolf Tagesen som formand.

Allerede på generalforsamlingen den 13. oktober 1986 blev Sv. Åge Nielsen valgt til ny formand. Han afgik så på generalforsamlingen 25. februar 1987. I stedet valgtes Jørgen B. Petersen

Han meddelte dog allerede 3 uger senere, at han ikke kan afse den fornødne tid.

P.g.a. manglende tilslutning bestemte man på en ordinær generalforsamling atter at opløse foreningen.

I november 1996 begyndte Flemming Worsøe og Erik Staffelt at arbejde med at få Middelfart og Omegns Marineforening i gang igen. Man henvendte sig til Assens Marineforening, der var behjælpelig med genstarten. Der blev derefter indkaldt til et møde for interesserede den 8. september 1999.

Den stiftende generalforsamling blev afholdt 26. oktober 1999 i kirkehuset i Algade Middelfart.

Der var kommet 10 repræsentanter fra Assens og Nyborg, samt Redaktøren fra *Under Dannebrog* SEO. Fra lokalområdet var der mødt 30.

Nyborg afd. havde været så venlige, at medbringe en flagstang. Den var til låns, vi har dog senere fået den. Et flag som tidligere havde tilhørt Skjern, fik vi også. Der var også en gave fra Lands-foreningen, en dirigent klokke.

Flemming Worsøe blev valgt til formand. Han fik herefter overrakt en bådsmandspibe som symbol på sin værdighed.

Straks efter starten gik bestyrelsen i gang med at se sig om efter egnede lokaler. Ret hurtigt fik man kik på et lokale i kælderen under El-forsyningen på Langelandsvej. Lokaler ved Gl. Havn hang jo ikke på træerne. Der kom ret hurtigt en aftale i stand

Vi fik med medlemmernes hjælp hurtigt shinet stuen op med maling og nogle nye lamper.

Vi holdt den officielle indvielse den 14. oktober 2000. På dagen havde vi Patruljefartøjet P561 SKADEN på besøg, dette var dejligt islæt.

Efter indvielsen af Marinestuen kom vi ind i en periode med faste rutiner med mange gode foredrag. Det viste sig, at ideen med at medlemmerne skiftevis fortalte deres erindringer viste sig at være en god idé. Overskriften var »Min tid i Marinen«.

På grund af, at vi i 2003 blev opsagt blev der nedsat et byggeudvalg. En af de første muligheder for etablering af en ny marinestue, der blev undersøgt, var Havnehuset, det gamle mønstringshus for havnearbejderne.

På generalforsamlingen 2005 vedtog man at godkende lejekontrakten med Middelfart Sejlforening.

Kort efter gik man i gang med tegnearbejdet, samt fik skabt kontakt til Middelfart kommune.

På vores andet møde i januar 2006 fik medlemmerne noget af en overraskelse. A.P. Møllers fond havde tilsendt os 100.000 kr. til vores klubhus. Et dejligt skulderklap. Så er der noget ved at have med foreningsarbejde at gøre, Der var også givet tilsagn fra ITW om skruer og beslag, Middelfart Sparekasse, Vestfyns bank med flere om støtte.

Den 7. marts 2006 blev de første spadestik taget af formanden Flemming Worsøe og formanden for byggeudvalget Ivan Jensen med en feltspade fra 1944. Herefter var der øl og røde pølser til de mange fremmødte.

Den 12. maj 2007 oprandt dagen endelig, Dagen, hvor vi kunne indvie Danmarks smukkest beliggende Marinestue. Der var mange gæster, der havde fundet vej. Der var gæster fra bl.a. Landsbestyrelsen. Marineforeningerne i København, Odense, Assens, Fredericia og Kolding. Der var repræsentanter fra Middelfart Sparekasse Vestfyns Bank, samt borgmester Steen Dahlstrøm.

En del medlemmer med ægtefæller havde også fundet vej. Vi var ca. 100.

Der blev holdt en del taler og Sangkoret Skjold underholdt.

Restauratøren på Holms Hotel John Kistvad havde leveret en dejlig omgang skipperlabskovs.

I april 2008 indviedes et anker, som tidligere har holdt anløbsbøjen ved NKT.

Ankeret blev indviet af Borgmester Steen Dahlstrøm og Svend Lyke ITW. ITW var sponsor.

Middelfart Marineforening var repræsenteret med flag i København i anledning af majestætens runde fødselsdag.

I 2011, lige efter årsskiftet, blev tilbyg-

ningen mod vest færdig. Indvielsen blev først foretaget i september, hvor 53 deltog. Ved indvielsen overrakte Middelfart borgmester Steen Dahlstrøm foreningen de effekter, som kommunen har modtaget ved tidligere adoptions besøg af ubåde. Bl.a. et kampperiskop og en Gyro til en torpedo.

Status februar 2012

Middelfart Marineforening er en forening med lokaler i et hus (lejet til 2032) beliggende på Danmarks dejligste plet. 4,73 m fra daglig vande, og mellem de to Lillebæltsbroer.

Foreningen har godt 60 medlemmer, et antallet der passer fint til de fysiske rammer, da fremmødet sjældent er under 50%.

Morsø

»Morsø Marineforening« eller »Marineforeningen for Nykøbing Mors og Omegn«, som den oprindeligt hed, blev stiftet den 24. november 1925.

Foreningens stiftere var Dommer Hornemann og Værkfører L. Møller. Ved stiftelsen i Håndværkerforeningens lokaler den 24. november 1925 blev Dommer Hornemann marineforeningens første formand. Ved samme lejlighed meldte 55 marinere sig som medlemmer, deriblandt 2 veteraner fra 1864.

Den 10. februar 1926 indviedes foreningens første flag, skænket af formanden.

På generalforsamlingen den 23. marts 1927 kunne man mønstre 91 medlemmer i foreningen.

Allerede i november 1929 afgik Hornemann ved døden. Ved generalforsamlingen den 30. januar 1930 blev kaptajn Poulsen valgt som ny formand.

Mange møder og fester blev på bedste vis afholdt i årene derefter.

Den 21. januar 1939 indviedes den første marinestue i Nykøbing på Hotel Morsø. Senere flyttedes i 1950erne til Haandværker- og Industriforeningen.

»Glyngøre Bakke« blev stiftet den 27. november 1943, som en underafdeling af Marineforeningen for Nykøbing Mors og Omegn. Glyngøre Bakke blev nedlagt den 3. december 1954.

I januar 1953 afholdt formanden, kaptajn Mouritzen, et møde med bestyrelserne fra Bombebøssen og Sømandsforeningen med henblik på at etablere et mindeanker over krigsforliste søfolk, der havde hjemsted på Mors. Dette mindesmærke blev ved en smuk højtidelighed afsløret den 29. august 1953, 10 års dagen for sænkningen af den danske flåde.

Formand og æresmedlem igennem 20 år kaptajn P.C. Mouritzen agtede i foråret 1960 at flytte til Århus, og blev på den baggrund afløst af skibsbygmester Hjalmar Rothaus Larsen.

På generalforsamlingen i marts 1960 blev det besluttet at opsige samarbejdet med Håndværkerforeningen og flytte marinestuen til Hotel og Restaurant Morsø i Havnegade, altså tættere på havnemiljøet.

Ved generalforsamlingen i februar 1967 ønskede formanden Hjalmar R. Larsen ikke genvalg og som ny formand valgtes købmand Verner Andersen, som kun ønskede én periode.

I de efterfølgende år gik aktiviteten en smule ned efter forsøget på at få minestrygeren VILSUND som adoptionsskib. Dog holdt man fast ved den årlige fregatskydning i skyttehuset.

Den 22. november 1975 afholdtes en storslået 50 års stiftelsesfest på Hotel Hamlet.

I starten af 1980 lå det i kortene, at marinestuen skulle finde ny ankerplads, da restaurant Morsø skulle skifte ejerskab. Maskinmester og kroejer Hans Henrik Kruse, der var medlem af afdelingen, tilbød i efteråret 1981, at afdelingen kunne flytte ind på Meny Hotel også kaldet »Klods-Hans«. Nye lokaler blev indviet her den 9. marts 1982.

Første store søværts begivenhed indtraf den 1. juli 1982, da det engelske patruljeskib HMS KINGFISHER lagde til i Nykøbing havn. Det blev til en rigtig god

weekend med busture på øen og Morsø Marineforening som vært for alle om bord.

Efter mange forgæves forsøg lykkedes det endelig for Morsø Kommune og Marineforeningen i august 1982 at få et adoptionsskib, nemlig patruljefartøjet ROTA. I årene fremover var P 538 ROTA en flittig gæst i Nykøbing havn.

Den 29. august 1983 nedlagdes en krans ved mindeankeret i anledning af 40 års dagen for sænkningen af flåden.

Den 2.–4. juni 1984 havde byen besøg af minestrygeren GRØNSUND og inspektionsfartøjetEN. Frivagten deltog i den årlige fregatskydning til alles store fornøjelse.

Hanstholm/Thisted og Morsø Marineforening bød velkommen til sendemandsmøde på Hotel

Hanstholm den 18. – 19. maj 1985.

I sommeren 1986 var det atter tid til at hive teltpælene op og flytte marinestuen. Meny Hotel var blevet solgt, og afdelingen flyttede »hjem« til Hotel Morsø, atter en gang, der i mellemtiden havde fået nye ejere.

Den 1. juli 1987 ankom »Dannebrog« på uofficielt besøg til Mors. Om bord var Dronning Margrethe, Prins Henrik og Kronprins Frederik. Den menige besætning blev straks inviteret til et let traktement i marinestuen.

Fastelavnsmandag den 15. februar 1988 stod fastelavnsbåden »Morsø« atter »til søs« efter 25 års oplægning.

I weekenden 2.-4. december 1988 aflagde ROTA for sidste gang og med maner et besøg i byen, da den skulle udfases året efter. Marineforeningen var indstillet på at forsøge at få et nyt adoptionsskib via Morsø Kommune.

Den 9. april 1990 nedlagde medlemmer af Morsø Marineforening samt krigssejlergruppen to kranse ved mindeankeret i anledning af 50 års dagen for tyskernes besættelse af Danmark.

I februar 1992 var det igen tid til maritimt fastelavnsoptog.

Den 20. august 1994 anløb skoleskibet GEORG STAGE med kaptajn Berthelsen, 10 officerer og 60 elever, for første gang nogensinde Nykøbing M. Havn.

Bestyrelsen for Morsø Marineforening 2008 foran foreningens Marinehus, indviet året før

Fra Morsø Marinestue

Som nyt adoptionsskib til Mors Kommunen blev udpeget patrulje- og bevogtningsfartøjet P 557 GLENTEN. Det blev budt velkommen i dagene 4.–7. september 1994.

Først i april 1998 søgte afdelingen landsbestyrelsen om navneforandring og fik det rettet til »Morsø Marineforening«.

Ved generalforsamlingen februar 1999 blev forlagsredaktør Leif Mortensen valgt til ny formand. Et af den nytiltrådte formands mål var at få foden på eget dæk, og finde en egnet marinestue enten til vands eller på land. Det lå i kortene, at værten på restaurant Morsø og medlem af foreningen, Hugo Thomsen, gik med planer om at sælge.

Fastelavnsbåden »Morsø« lagde i bidende kulde og bivånet af de to landsdækkende TV-kanaler, tidligt om morgenen den 26. februar 2001 fra land, nærmere betegnet havnekontoret.

I Morsø Folkeblad den 1. marts 2006 kunne man læse, at Morsø Marineforening arbejdede på at få flyttet sin marinestue ned på havnen i Nykøbing. Marineforeningen havde modtaget positiv reaktion fra kommunale embedsmænd, om at overtage den tidligere bygning, der havde huset Brændselsforeningen. Endelig tirsdag den 22. maj 2007 endte forhandlingerne med underskrivelse af en lejeaftale vedrørende Brændselsforeningens tidligere bygning på havnen ca. 150 m2. Lejemålet trådte omgående i kraft med virkning til mindst 31. marts 2029 og er uopsigelig med enkelte undtagelser. Lørdag den 16. juni 2007 kl. 1000 åbnede den

nye marinestue for første gang med en midsommerskafning.

Ved generalforsamlingen den 26. februar 2008 havde formanden Leif Mortensen nået sit mål og overgav roret til ingeniør Niels Jørgensen. Det blev desuden besluttet at holde officiel åbning af marinestuen torsdag den 12. juni 2008. Med den nye marinestue, som var afdelingens egen, indledte Morsø Marineforening en ny æra.

Flådens 500 års jubilæum den 10. august 2010 blev markeret i Nykøbing med besøg af adoptionsskibet P 557 GLENTEN i weekenden den 6.-9. august. Desuden gav Søværnets Tamburkorps et fantastisk tattoo på havnen, marcherende lige forbi marinehuset.

Formanden Niels Jørgensen har været primus motor ved udgivelsen af afdelingens eget tidsskrift »Nyhedsbrevet« ca. 4 gange om året. Ligeledes er oprettelse af den flotte hjemmeside hans værk, dog godt hjulpet af svigersønnen Jesper Overgaard.

Som nyt tiltag er der udgivet en rigtig flot aktivitetskalender, der går fra marts 2012 til marts 2013.

En god maritim ånd, et kammeratligt samvær i egen stue, samt lidt godmodigt drilleri er opskriften på en fremgang til i dag næsten 90 medlemmer.

1. påskedag den 8. april 2012 kom meddelelsen om, at formanden Niels Jørgensen netop var afgået ved døden. Marineforeningens bestyrelse nykonstituerede sig på et møde den 24. april 2012.

Møen

En kreds af borgere i Stege indkaldte den 3. juni 1942 til møde på Hotel Skandinavien for at undersøge mulighederne for at danne en marineforening. Kredsen havde allieret sig med Danmarks Marineforenings hovedbestyrelse, der havde sendt Kommandør C. E. Evers samt formændene for henholdsvis Nykøbing F.s og Vordingborgs Marineforening. De fremmødte besluttede at stifte Møen Marineforening, og 37 indmeldte sig samme aften.

Den 19. juni blev der på hotellet afholdt stiftende generalforsamling. Første formand blev Blikkenslagermester C. E. Hansen, der også havde været en af initiativtagerne til stiftelsen.

I overværelse af landsformanden, kommandør Paul Ipsen blev der holdt stiftelsesfest og flagindvielse den 26. juli samme år.

Afdelingen gik straks i gang med at arrangere foredrag, udflugter, mandeaftener og fastelavnsfester, ligesom der blev arrangeret besøg af Københavnsafdelingens musikkorps. Efter befrielsen deltog afdelingen bl.a. i Christian X's bisættelse i Roskilde med flag og flagvagter. Medlemstallet var i slutningen af 1940erne nået op tæt på 100.

I løbet af 1950erne faldt medlemstallet, for at stige lidt i det efterfølgende årti. Den første fregatskydning blev arrangeret den 12. juni 1966.

Afdelingen holdt fra stiftelsen møder fortrinsvis på Hotel Skandinavien, selv om andre lokaliteter også med mellemrum blev benyttet. Der blev indrettet en marinestue på hotellet, som var tilholdssted for afdelingens medlemmer helt frem til 1977. 1970-71 havde man en kort overgang marinestue

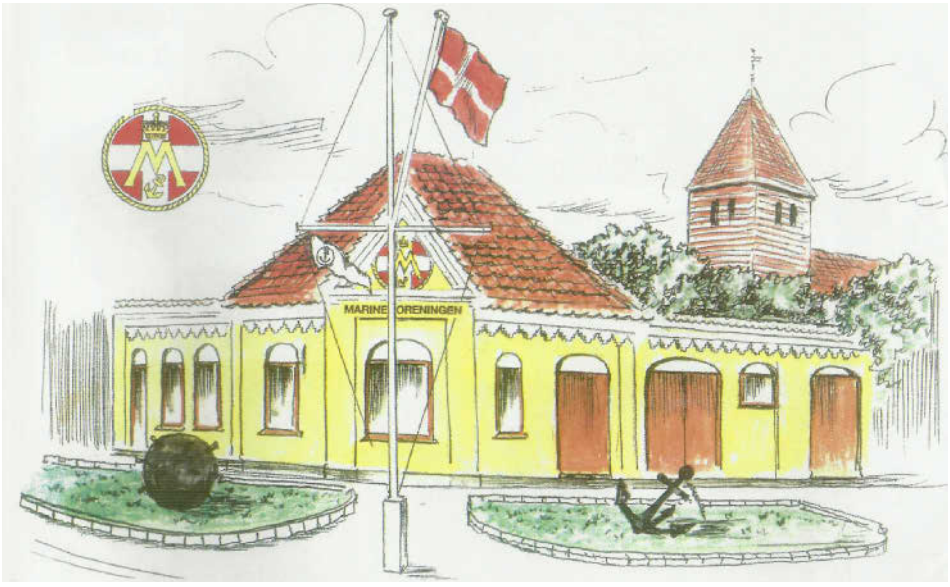

Den Gamle Vejerbod i Stege, der er Møens Marineforenings Marinehus, taget i brug 2000

»Søanemonerne« – Støtteforening for Møens Marineforening

på Hotel Skydevænget (kaldet Krudttønden), men flyttede tilbage til Skandinavien. I 1977 flyttedes til »Hyttefadet« i Klintholm Havn. Marinestuen her blev indviet den 21. maj 1977.

Denne restaurant lukkede imidlertid den 6. april 1982. Umiddelbart efter måtte møderne foregå på Sønderby Kro. Allerede den 28. april 1982 kunne afdelingen så flytte til Klintholm Søbad. Her havde medlemmerne nogle gode år indtil dette lukkede den 26. oktober 1994. Der kunne ikke opnås enighed med den nye ejer, og afdelingen flyttede så endeligt den 29. november samme år. Marinestuens effekter blev opmagasineret hos fimaet Imgros (senere Brix-Design).

I perioden 1994-2000 var mødefaciliteterne ikke optimale, og man måtte tage til takke med »mini-marinestuer« og skiftende mødelokaler. Bestyrelsen arbejdede i denne periode energisk for at finde en permanent løsning på afdelingens lokaleproblem. En endelig og god løsning kom så med indflytningen i 2000 i Den Gamle Vejerbod ved havnen.

I 2007 stiftede en dameklub som støtteforening for Møen Marineforening. Den kalder sig »Søanemonerne«, og giver en hånd med ved afdelingens arrangementer.

På initiativ af Henrik Merrild Christiansen, der havde været formand for afdelingen 1989-2002, igangsattes et projekt for at få en flagmast udformet som en mast med rigning og spil rejst i Stege Havn. Med tilskud fra firmaet Brix-Design og frivillig arbejdskraft løstes denne opgave, og flagmasten blev taget i brug sommeren 2008.

Nakskov

Nakskov Marineforening blev, som den næstældste marineforening i Danmark, stiftet af Kammerjunker Malthe-Bruun, Lodsformand H. Krøyer Hansen, Lokomotivfører L. D. Nielsen, Lods L. C. Nielsen og Boghandler Robert Allerup. Alle indgik i den første bestyrelse i »Nakskov og Omegns Marineforening« den 22. september 1913.

Siden da, har der været mange begivenheder i foreningens historie og Nakskov Marineforening kan se tilbage på en lang række af år med glæder, sorger, op og nedgange og mangeartede aktiviteter til gavn og glæde for foreningens medlemmer. Søfartsbyen Nakskov har været det centrale samlingspunkt for mennesker med maritim baggrund og viden. Med denne indledning vil vi bevæge os historisk frem til hændelser fra og efter år 1948.

Igennem alle årene har der været afholdt bestyrelsesmøder, generalforsamlinger, filmsaftener, foredrag, flådebesøg med og uden royale gæster, indvielser, mindehøjtideligheder, march gennem byer og ikke at forglemme 40, 50, 60, 70, 80, og 90 års jubilæerne.

Hvorfor ikke starte med et bestyrelsesmøde den 25. februar 1948 hvor det blev besluttet, at udgifterne til opstart af det maritime hjemmeværn (MHV) på 75 kroner og 85 øre blev delt mellem marineforeningen og hjemmeværnsforeningen.

Minelæggeren FALSTER blev søsat fra Nakskov Skibsværft den 19. september 1962. Mange af medlemmerne i marineforeningen arbejdede på værftet og minelæggeren var et velkendt fartøj for nakskovitterne. Den 21. november 1964 blev minelæggeren adopteret af Nakskov Marineforening. Det var af stor reklameværdi for foreningen, at valget var faldet netop på dette orlogsskib. Den udgik dog af flådens tal den 1. januar 2000, men mindet om FALSTER er bevaret i marineforeningen, idet bardisken fra officersmessen er opstillet i marinestuen.

Kirkeskibet skonnerten »Castenschiold« blev den 13. januar 1963 skænket af pensioneret borgmester Marius Nielsen til Stormarkskirken i Nakskov. Ved overdragelsesceremonien fortalte borgmesteren blandt andet om skibets og modellens historie: »Det nye træskibsværft i Nakskov, hvis ejer var skibsbygmester Richard Rasmussen, fik omkring 1914-18 til opgave at bygge en hel serie ret store sejlskibe til det lokale rederi, Brdr. Christensen. Det første af disse skibe var »Castenschiold« – en tremastet skonnert bygget af egetræ, leveret fra Borreby skove, som ejedes af kammerherre Castenschiold. Skibets agterstavn var prydet med kammerherrens våbenskjold. Modellen er udført af lodsformand Nielsen, Nakskov. Med værftets orkester i spidsen førte medlemmer af Nakskov Marineforening skibet gennem byens gader ind i kirkerummet, hvor menigheden stående modtog den smukke gave.

I mangel af egen marinestue afholdtes bestyrelsesmøderne på forskellige hoteller og restauranter rundt i Nakskov by, men i 1977 kunne den officielle indvielse af foreningens marinestue afholdes på »Skovridergården« i Nakskov.

I anledning af søsætningen af to DSB-færger anløb DANNEBROG den 2. juli 1981 Nakskov havn med Dronningen, Prins Henrik, Kronprins Frederik og Prins Joa-

Havnebygningen i Nakskov, der rummer Marinestue og Søfartsmuseum

chim om bord. Garderforeningen og Nakskov Marineforenings medlemmer paraderede med flag og faner. Samme år den 22. august ankom minelæggeren FALSTER på flådebesøg.

Året 1985 var også præget af flådebesøg, idet der var besøg af både hollandske og engelske landgangsfartøjer. Desuden var der også besøg af minelæggerne SJÆLLAND og FALSTER.

Det var nu kommet på tale, at marineforeningen kunne leje lokaler i havnebygningen, og foreningen sendte derfor en ansøgning til havneudvalget om leje af lokaler til ny marinestue og søfartsmuseum. Den 15. november 1986 blev de nye marinestuer på 2. sal i havnebygningen indviet og der blev mulighed for at etablere et søfartsmuseum.

Marineforeningen i Burg, Tyskland, blev den 11. april 1992 formelt Nakskov Marineforenings venskabsforening, og det er nu blevet en årlig tradition at deltage i Burg i Tyskland ved mindehøjtideligheder for faldne danske soldater fra krigen i 1864 og det tyske Skoleskib NIOBEs forlis i 1932. Ligeledes afholdes skydestævner og kammeratligt samvær.

På en ekstraordinær generalforsamling den 2. april 1996 i Marineforeningen blev vedtægterne for Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum godkendt. Det blev i vedtægterne fastlagt, at der altid skal være to medlemmer fra marineforeningen i museets bestyrelse. Ugen efter den 10. april, blev museet stiftet. Museet har gennem årene haft en god udvikling. Det gælder også pladsmæssigt med ombygning af etagen over museet til depot. Senere er montrer blevet udskiftet til nogle nye, der er mere publikumsvenlige.

Søhelten Peter Wessel alias Tordenskiold har også en historisk tilknytning til Nakskov og følgende beretning blev givet i anledning af Nakskov Marineforenings 90-års jubilæum, idet det kan være helt på sin plads at nævne, at en af danmarkshistoriens mest berømte søhelte Peter Wessel har historisk tilknytning til Vestlolland. I virkeligheden kan søhelten takke præsten i Nakskov for sin sejr over svenskerne og efterfølgende adling, hvorved han fik navnet Tordenskiold.

Baggrunden for denne viden skyldes blandt andet det faktum, at man både på Det kgl. Bibliotek og på Nakskov Bibliotek har bevaret en lejlighedstale i fin læderindbinding med guldtryk under titlen: »Tale holden i Nascovs kirke den 24. Apriliis Anno 1715 just under slaget med de Svenske på Colberger Heyde«. I Nakskov var man særlig skræmte, fordi man kunne høre lyden af kanonerne fra skibene: »kanonsalverne sla`r os på ørerne« hedder det i den tale der blev holdt i kirken. Det berømte søslag ved Colberger Heyde i påsken 1715, var det første søslag, hvor Peter Wessel – alias Tordenskjold – vandt over svenske-kongen. Selve søslaget fandt sted mellem svenskerne på den ene side og danske og nordmænd i forenet alliance mod arvefjenden.

Kongeskibet med Hendes Majestæt Dronningen og Prins Henrik nåede indsejlingen til Nakskov Fjord den 15. september 2008, og det blev en fin sejltur ind til det flagsmykkede Nakskov, hvor en tusindtallig skare ventede på at se kongeskibet og få et glimt af Dronningen. Nakskov Marineforening var på plads ved en faneborg med hele 82 flag og faner som var opstillet til Dronningens ære. Gardehusarerne med deres veltrimmede heste og Den kongelige Livgardes musikkorps gjorde hele besøget til en fest. Dronningen og Prins Henrik forlod havneområdet i karet – ud til dagens mange arrangementer i et feststemt Nakskov i Lolland Kommune.

Mange af foreningens medlemmer har sejlet med ØK eller arbejdet med ØK-skibe på Nakskov Skibsværft, så det faldt meget naturligt, at Skibs- og Søfartsmuseet stod for kontakten til ØK's Almennyttige Fond og Nakskov Marineforening var tilkoblet i forbindelse med spisningen, da ØK ønskede opsat en markeringstavle for H. N. Andersen, som stifter af Det Østasiatiske Kompagni og Nakskov Skibsværft. H. N. Andersen blev født i Nakskov den 10. september 1852 i et lille anneks til den gamle latinskole. Både anneks og skole blev revet ned i 1898 og det var derfor en vanskelig opgave at finde det nøjagtige sted til pladen, men ved hjælp af gamle matrikelkort lykkedes det. Pladen blev opsat på kirkemuren overfor indgangen til Nikolaj Kirke. Ved en højtidelighed den 27. marts 2010 blev pladen afsløret, hvor blandt andet efterkommere af H. N. Andersen var til stede og efter højtideligheden samledes de indbudte gæster til et traktement i marinestuerne. H. N. Andersen blev tildelt Elefantordenen i 1919, som den første ikke kongelige og to år før sin død, den 31. december 1937, blev han æresborger i Nakskov. Marineforeningen har i 1992 opsat en plade på havnebygningen ved indgangen til marinestuerne.

Som »ejer« af Danmarks første orlogsværft på Slotø i Nakskov fjord ønskede Nakskov Marineforening sammen med Turistforeningen at fejre Søværnets 500-års jubilæum på en helt speciel måde. Både på land og til søs blev jubilæet fejret med manér, idet der den 7. august 2011, på en dag hvor solen skinnede fra en skyfri himmel, var arrangeret friluftsgudstjeneste i ruinerne ude på Slotø. At kontreadmiral Nils Christian Wang, som Søværnets øverste chef deltog, kunne kun gøre det til en succes. De historiske ruiner på Slotø er et minde om Danmarks første orlogsværft *»Engelsborg«,* som Kong Hans byggede i 1509 på den lille ø i Nakskov fjord. Herfra løb Danmarks første orlogsskibe af stabelen i sommeren 1510 og 10. august, samme år, beordrede Kong

Hans, at kaptajn *Henrik Krummedige* skulle være *»øverste kaptajn og høvedsmand for alle kaptajner«* – altså admiral. Hermed havde Danmark fået sin første reelle orlogsflåde, og derfor regnes den 10. august som flådens »fødselsdag«.

I denne beretning om Vestlolland, Nakskov by og omegn og i særdeleshed Nakskov Marineforenings historie vil vi som en afslutning se frem til vores 100 års jubilæum den 22. september 2013 og netop samme år som Danmarks Marineforening kan fejre sit 100 års jubilæum.

Nibe

Den 28. maj 1943 blev der vist en film med Flådens inspektionsskibe ved Færøerne og Island som optakt til opfordringen om at danne en marineforening. Mødet overværedes af ca. 80, hvoraf 36 straks meldte sig ind i den nystiftede forening. Første formand blev mejeriejer Jens Pedersen.

Den 19. november samme år var der indvielse af foreningens nye flag. Selve flaget var skænket af fabrikant Joakim Petersen, mens stangen var bekostet af den nyvalgte formand.

Foreningen har indtil nu gennem snart 70 år kun haft fire formænd. Foruden den nævnte Jens Pedersen, Moody Sørensen, Finn Knudsen og den nuværende Kristian Jørgensen.

I foråret 1948 stillede ejeren af Jernbanehotellet et lokale til rådighed for en marinestue i Nibe. Senere har der været marinestue på Raadhuskroen. I dag har foreningen sit eget Marinehus.

Hvert år udsender Nibe Marineforening en vin med et maritimt motiv

Marinehuset i Nibe

Nyborg

Marineforeningens afdeling i Nyborg er en af de ældste. Den blev stiftet den 13. december 1913 på Royal. Omkring 50 meldte sig ind med det samme. Tilstede var Premierløjtnant Herman Ewald, der var sekretær for Marineforeningen i Danmark. Han havde indkaldt til mødet i samarbejde med F. Baron Haxthausen, der også blev afdelingens første formand.

Den 21. marts 1915 indviedes afdelingens flag, der var skænket af formanden.

I årene mellem verdenskrigene var der en række aktiviteter i Nyborg. I 1930erne arbejdede man på at få oprettet en marinestue inspireret af den, der var blevet etableret i Randers.

Efter besættelsens afslutning arrangerede afdelingen den 1. juni 1945 en storstilet fest for de engelske besætninger, der lå i Nyborg i forbindelse med det dansk-engelske flådesamarbejde.

Nyborg Marinehus, Vesterhavnen

Afdelingen besluttede i 1947 at søge at udgive et eget marineblad. I 1950 besluttedes det ved en generalforsamling, at i tilfælde af afdelingens opløsning skulle de til rådighed stående midler gå til Stiftelsen Georg Stages Minde. I 1950 vedtog afdelingen at oprette en marinestue i et ud til gaden stødende værelse på Café Færgegaarden. Udsmykningen kom til at bestå at genstande, der stammede fra den marinestue, som havde været på Hotel Nyborg. Marinestuen blev indviet den 1. maj 1950. Denne marinestue måtte senere flyttes midlertidigt til Christianslund, der imidlertid skulle nedrives. Afdelingen flyttede nu i 1965 ind i et kælderlokale i Borgerforeningen.

De dårlige lokaleforhold påvirkede tilslutningen til afdelingen, der var i »mølpose« 1968-78, hvor den blev genoplivet ved formanden Gunnar Hansen, og med hjælp fra Korsør Marineforening. Der blev indrettet marinestue i Den gamle Smedie. I 1980 flyttedes atter. Denne gang til et lokale i Aakroens selskabslokaler.

I 1982 havde Nyborg besøg af adoptionsskibet, torpedomissilbåden BREDAL, i hvilken anledning afdelingen arrangerede en sammenkomst for besætningen.

I 1986 blev Aakroen solgt, og afdelingen måtte flytte marinestuen med 24 timers varsel. Genstandene blev anbragt hos formanden Ole Dvinge. Han tilbød afdelingen midlertidigt to lokaler på 1. sal i Gartnergade 2. I 1987 lykkedes det så med støtte fra Nyborgs kulturudvalgt at få et lokale i Mellemgade 5, 1.sal. Herfra måtte man dog flytte i 1989. Genstandene blev anbragt på

Spisning i Nyborg Marineforenings marinestue

Marinestation Slipshavn. Afdelingen fik derefter mulighed for at flytte ind i Vejerboden.

Afdelingen købte af kommunen et areal i lystbådehavnen, hvorpå der blev opstillet pavilloner fra bygningen af Storebæltsbroen. Her har afdelingen i dag eget marinehus på adressen Vesterhavnen 70 A.

Nykøbing Falster

På et møde den 21. november 1913 fortalte kammerjunker Malthe-Bruun fra Nakskov sammen med Premierløjtnant Ewald om landsforeningen »Marineforeningen« og opfordrede de fremmødte til dannelse af en lokalforening.

Det mundede ud i, at der den 3. marts 1914 holdtes stiftende generalforsamling i Marineforeningen for Nykøbing Falster og omegn, hvor sagfører C. B. Olivarius valgtes til formand. Medlemstallet nærmede sig allerede da ca. 100. Kontingentet var 1,50 kr.

Det holdt til 1922, hvor det steg til 2,50 kr. I dag er det til sammenligning 400 kr.

I 1948 var medlemstallet 282 og årskontingent var 3 kr. – Formand var Købmand H. Petersen.

Møder og socialt samvær blev afholdt i Marinestuen på Hotel Fønix i Store Kirkestræde, hvor vi opholdt os fra 1938 til 1988.

1948 var også året, hvor vi sammen med byrådet tegnede fadderskab for Torpedobåden KRABBE, og afdelingen skænkede en mindesten på den amerikanske Flyverløjtnant J.R. Vlymens grav på Østre Kirkegård.

I forbindelse med besøg af Skoleskibet DANMARK, blev der arrangeret udflugter til Tromnæs og Vesterskov Pavillonen, hvor drengene spiste 1200 stykker wienerbrød!

I 1980 blev foreningen fadder for torpedobåden SUENSON, som aflagde byen og foreningen et sidste besøg i år 2000. Efterfølgende er foreningen desværre gået forgæves hos kommunen, med ønsket om at søge fadderskab til et nyt skib.

I 1988 lykkedes det efter stort arbejde fra daværende formand, politibetjent Benny Christensen at lave en aftale med Nykøbing F kommune om at vi kunne bruge det gamle havnekontor i Tømmergade. Så ved stor hjælp fra medlemmerne blev disse lokaler sat i stand til indflytning den 20. november 1988. I 2002 blev foreningen tilbudt at købe lokalerne, og med stor økonomisk velvilje og en stor arbejdsindsats fra medlemmerne side lykkedes det at fremskaffe midlerne og gøre lokalerne klar til indvielse i 2004.

I 1991 blev Stubbekøbing Marineforening nedlagt, og optaget under Marineforeningen for Nykøbing Falster og omegn.

Foreningen er stolt af, at det i 2008 lykkedes at få en admiral som formand, idet kontreadmiral Søren Torp Petersen sagde ja til at påtage sig opgaven. Søren gav med sin bestemte og rolige fremtoning foreningen et friskt pust, og var stærkt medvirkende til, at det i 2010 lykkedes at få et legat fra A.P Møller fonden til indkøb af nye møbler.

Gennem årene har foreningen afholdt mange arrangementer. I 1950'erne stod den på fodture rundt om på Falster, senere blev det mere mageligt, og fodturene blev skiftet ud med busture. Fællesspisninger, hvor alt fra torsk til gule ærter er på menuen har også været en årlig tilbagevendende begivenhed. Af andre årelange traditioner i foreningen, skal nævnes fregatskydning og rafleturnering som både før og efter afholdelse byder på socialt samvær blandt foreningen medlemmer. Hvert år til foreningens fødselsdag bliver der afholdt en fest, hvor den efter skafning står på bankospil med masser af gode præmier. I december står den altid på Julegløgg og nytårskur.

På billedet ses kontreadmiral Søren Torp tage i mod Kronprins Frederik ved Kronprinseparrets besøg i Nykøbing Falster i 2008.

Foreningen har inden for de senere år også arrangeret tre besøg på Færøerne og ture til vores venskabsforening i Rostock.

Foreningen er også altid parat med flagborg, når Kongeskibet har lagt til kaj i området.

En forening kan ikke overleve uden frivillige ildsjæle, og i disse tider, hvor der bliver færre og færre gaster at tage af, handler det om at sætte stor pris på dem, som laver et stort stykke arbejde. En af dem som fortjener en speciel anerkendelse er tolder Ejvind Ubbesen, der i sine 25 år som kasserer har brugt mange uvurderlige timer på foreningen.

I øjeblikket ser foreningen frem til sit 100 års jubilæum i 2013, som vi gerne vil fejre på behørig vis.

Nykøbing Sjælland

Den 5. oktober 1939 indbød værten på Hotel Frederik VII i Nykøbing S tidligere orlogsgaster for at undersøge muligheden for at danne en marineforening i byen. Flåden havde hans interesse, og han havde indrettet en »Marinestue« på hotellet. Nu ville han gerne have rigtige »marinere« til at udnytte den. Initiativet blev vel modtaget og en marineforening, lokalafdeling nr. 48, blev stiftet. Den omfattede samtidig Odsherred. Den stiftende generalforsamling blev afholdt den 16. oktober 1939.

Allerede i 1940 blev den første fugleskydning afholdt samt indkaldt til »Torskegilde«. I 1941 indsamledes penge til anskaffelse af et flag til foreningen. Flaget blev indviet den 6. juli 1941 i overværelse af landsformanden, kommandør P. Ipsen. Samtidig indmeldte foreningen sig i selskabet »Fregatten Jyllands Venner« for at støtte den gode sag. Først i 1989 indkøbtes et nyt flag.

Efter begivenhederne den 29. august 1943, hvor kystforsvarsskibet NIELS IUEL blev sat på grund i Isefjorden, blev skibets besætning interneret i Nykøbing, og foreningen arbejdede for at lette denne internering for mandskabet. Dette arbejde modtog foreningen senere en varm takkeskrivelse for fra Marineministeriet.

I 1950 var foreningen medvirkende til, at Rigsdagen bevilgede midler til etablering af en redningsstation på Sjællands Odde.

Sammen med Fiskeriforeningen sørgede foreningen for, at der i 1955 blev ophængt et kirkeskib i Nykøbing Kirke.

Som nævnt startede foreningen med at have en marinestue til rådighed på Hotel Frederik VII, men efter at dette have skiftet ejer flere gange, stod foreningen i slutningen af 1940erne uden et fast tilholdssted. I en kort periode 1964-65 havde man marinestue på Café du Vest, men den måtte også forlades, og i de følgende år klarede man sig med forskellige mødelokaliteter. I 1975-79 blev der ført forhandlinger med kommunen og med havnen om et lokale. 40 års festen i 1979 blev afholdt på Anneberg, men i september 1980 lykkedes det at få en ny marinestue. Desværre skulle huset, hvor den var placeret, rives ned efter et par år, og i 1984 flyttedes til den gamle mølle på Vesterbro. I 1987 lejedes så lokaler på øverste etage i Organisationernes Hus, Havnegade. Lokalerne blev i 1996 købt som ejerlejlighed.

Næstved

Marineforeningen for Næstved og Omegn blev stiftet den 2. februar 1921.

Afdelingen har gennem årene været en meget aktiv forening med større eller mindre tilslutning til de tilbudte arrangementer. Selv om foreningen i tresserne har været oppe på over 200 medlemmer fremgår det, at fremmødet i dag med et halveret medlemstal er lige så stort som dengang – undtagen til sommerturene, hvor man dengang kunne fylde to busser.

En type arrangementer der ikke er afholdt de sidste 10 år, er forårs- og efterårsfesterne med damer og dans på banjerne, grundet svigtende tilmeldinger. Der bliver nu i stedet for om efteråret holdt en Mandeaften med ledsager (udtrykket ledsagere grundet afdelingen har 4 kvindelige medlemmer).

Gennem årene har man haft forskellige tilholdssteder, hvor der har været mere eller mindre plads til aktiviteter. Efter besættelsestiden på Jernbanehotellet, blev det ved ejerskifte i 1946 ændret til Sass Hotel. Indretning blev forhandlet med Sass i 1951, og ved renovering i 1959 fik man et lokale ud mod gaden og til bestridelse af udgifterne tog bestyrelsen et lån på kr. 2.000,-, men det blev også en pragtfuld marinestue med god plads, som fortsatte under ny ejer og hotellets ændrede navn – Wieses Hotel.

Restauratøren meddelte dog i 1964, at han ikke ønskede marinestue i lokalet mere. Nu skulle man finde et nyt sted. Det blev i 1967 til placering på Exportmarkedet, senere kaldet Kvægtorvs Restaurationen, hvor stuen indrettedes i en niche til deres festsal. Her var man under to restauratører, men da den sidste restauratør Brix afgik ved døden i 1981, og fru Brix ønskede at stoppe i 1982, og bygningen overgik til anden brug, skulle man igen finde et sted at være. Det blev så på 2. sal i Det Røde Pakhus, hvor man var frem til 1984. Et medlem af Næstved Marineforening, Christian og hans hustru Clara, havde besluttet at nedlægge deres købmandshandel på Katholmvej, så de forhenværende butikslokaler blev lavet om til Marinestue. Her var man frem til foråret 1995, hvor huset skulle sælges. Herefter fandt man det nuværende sted Hvedevænget 13, 1. i gården, hvor vi stadig befinder os. Ikke særligt synligt, og langt fra havnen, men på trods af gentagende forhandlinger med/anmodninger til Næstved Kommune gennem årene om placering ved havnen, er det endnu ikke lykkedes.

En af årets store begivenheder har siden 1945 været Fregatskydningen. Der er altid mødt mange medlemmer frem (ca. halvdelen af medlemmerne), både dem vi faktisk kun ser denne ene gang om året og dem, vi jævnligt møder. De første skydninger blev afholdt på forsvarets baner i Stenbæksholm, og senere på Gardehusarkasernens (GHR) skydebaner. Da der i 1986 kom et direktiv fra Forsvarsministeriet vedr. udlån af militære skydebaner, blev afholdelse flyttet til Næstved Skytteforenings skydebane på Præstøvej. De sidste par år er Fregatskydningen dog afholdt på Toksværd Skydebane. Dette er et arrangement man fra bestyrelsens side påregner at bibeholde.

I 1964 blev der også udarbejdet Regler for Fregatskydning, og disse gælder endnu. Det skal dog nævnes at i 1957 tillod man at

Næstved Marineforenings æresmedlem Erik Bruun

damer og børn deltog i fregatskydningerne fra frokost – ak og ve, man skulle ikke vise sig før dette tidspunkt. Dette måtte man ændre i 2001, da foreningen havde fået en kvindelig kasserer. Her skrev man samtidig historie, da det var Danmarks Marineforenings første kvindelige kasserer.

Der har flere gange været forespurgt om interesse for/drøftet oprettelse af et skyttelav. Et flertal af medlemmerne sagde nej både i 1956 og 1968, men 10. november 1988, blev der indkaldt til stiftende generalforsamling af et skyttelav. Skyttelavet har deltaget i Landsskyttestævnerne, Sjællandske Soldaterforeningers skydninger i Ringsted og SAMVIRKET's pokalskydninger. Derudover har Skyttelavet afholdt Landsskyttestævne i 1991, 1998 og 2006.

For kammeratligt samvær afholdes i løbet af året 4-5 Mandeaftener, om efteråret en Mandeaften med ledsager og i december Åbent Hus med Gløgg og æbleskiver. Til sidstnævnte arrangement inviteres efterladte efter medlemmer samt annoncører og venner af »huset«, og det er en hyggelig og velbesøgt eftermiddag.

Siden 1955 har vi, når det var ønsket, stillet med flaget ved bisættelser/begravelser, ligesom en eller et par fra bestyrelsen aflægger et besøg hos medlemmer i forbindelse med runde fødselsdage.

Foreningen har modtaget en del flotte effekter til udsmykning af stuen, både fra medlemmer og folk, der tilfældigt har hørt om vor unikke stue. I 1994 fik man en salutkanon, og den benyttes nu ved adoptionsskibsbesøg, samt hvert år til modtagelse af Fregatkaptajnen på skydebanen.

Generalforsamlingen sagde i 1966 ja til, at man kunne nedsætte kontingent for medlemmer over 67 år og invalidepensionister. Dette håndhæves stadig vedr. dem der overgår til folkepension, når medlemmet henvender sig til kassereren.

Siden 1981 har afdelingen udgivet lokalbladet »Sidste nyt fra Banjerne«. Bladet indeholder kommende aktiviteter, meddelelser fra formanden til medlemmerne, fra medlemmer til medlemmer og lidt om hvordan de foregående arrangementer er forløbet.

I 1991 blev sendemandsmødet afholdt i Næstved, samtidig med at foreningen kunne fejre 70 års jubilæum.

Næstved Marineforening deltager også ved adoptionsskibs-besøg. Foreningen rettede i 1955 henvendelse til Næstveds borgmester om anskaffelse af et adoptionsskib. I 1956 fik man anvist et skib, der ikke var egnet for Næstved Havns forhold. Først i 1960 faldt en adoption på plads, nemlig af korvetten FLORA, som var byens adoptionsskib frem til 1975. Fra 1988 til 2004 var

Marinestuen på Hvedevænget

det så Patruljefartøjet FLYVEFISKEN, der var Næstved Bys adoptionsskib.

Ved disse besøg har det været Næstved Marineforening, der for besætningen og nogle af »byrødderne« arrangerede ture/besøg diverse steder i omegnen, kammeratskabsbesøg i Marinestuen og en skydedag for besætning, politi, Gardehusarer, Civilforsvaret, byrådsmedlemmer og Marineforeningen samt et chefhold – senere kom også nogle uhøjtidelige og sjove idrætskonkurrencer til.

I 2004 ved FLYVEFISKENS sidste besøg kørte man til Karrebæksminde og stillede parademæssigt (med flaget) op på molen for på denne måde at sige farvel og TAK for mange gode besøg.

Den 6. august 2010 skulle Næstveds nye skib anløbe, nemlig ROTA, d.v.s. grundet reparation blev det søsterskibet FREJA der kom, dog med ROTA's besætning ombord. De var her igen i 2011 for at vise deres »rigtige« skib. Ved alle disse lejligheder har Næstved Marineforening altid stillet til modtagelsesparade på havnen med flag og medlemmer og sommetider endda også salutkanon.

I 1957 fik foreningen en hornmine foræret. Det blev besluttet at den skulle opsættes på havnen i Næstved og benyttes til indsamling af midler til hjælp til oprettelse af et sømandshjem i Næstved. Efter tilladelse fra politi og Næstved Kommune foretog foreningens æresmedlem fabrikant Carl Jensen afsløring af den søndag den 7. december 1958 og 5te Regiments Musikkorps medvirkede ved arrangementet, der havde samlet ikke så få tilskuere.

Da planerne om et sømandshjem ikke blev til noget, og minen trængte til renovering, blev bestyrelsen i 1970 enige om at fjerne den. På generalforsamlingen i 1971 blev det vedtaget at lade beløbet overgå til anden fond, og dette resulterede i at KFUM Soldaterhjem i Jernbanegade i 1972 blev et fælles Soldater- og Sømandshjem. Den 29. august 1997 blev minen efter renove-

Bestyrelsen i Næstved Marineforening 2011
Bageste række fra venstre: Ove S. Hansen, Edvard Pedersen, Bent Rasmussen
Midterste række: Erik H. Hansen, Mogens Andersen, Leif J. Rasmussen
Forreste række: Birte v.d. Weiden, Flemming Ravn, Jens Nielsen

ring placeret ved Marinestuens nuværende indgang, som et minde over danske søfolk, og blev genafsløret af byrådsmedlem Frank Martens, og der var blevet påsat en plade med inskriptionen:
»Til minde om de to tusinde danske søfolk, som satte livet til under 2. Verdenskrig.«

Siden er der hvert år den 29. august afholdt en højtidelighed med kransenedlæggelse her.

For at gøre foreningen synlig deltages i udadvendte arrangementer.

Derudover er et upåklageligt samarbejde med Centralsammenslutningen af sydsjællandske Soldaterforeninger kaldet SAMVIRKET, både hvad angår teaterforestillinger, foredrag og ture samt deres årlige generalforsamling. Det er også mange gange dem, der har været/er koordinatorer mellem soldaterforeningerne, Gardehusarregimentet og hjemmeværnet, især hvad angår begivenheder, hvor der etableres faneborg, som ved Kongebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1964. Næstved Bys 850 års jubilæum med Dronningebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1985. Havnens 50 års jubilæum og indvielse af ny del ved enkedronning Ingrid (ankomst pr. bil) i 1988. NATO 40 år i 1989 på GHR. Mindegudstjeneste i anledning af 50 året for besættelsen i Herlufsholm Kirke i 1990. Arrangement/faneborg i forbindelse med 45 året for befrielsen i 1990 ved Frihedsstatuen bag Munkebakken og Sct. Peders Kirke, Dronningebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1997 og årlig deltagelse i Den Internationale Flagdag for udsendte den 5. september.

Odense

Afdelingen er stiftet den 8. marts 1914.
Siden 16. maj 1933 havde Odense Marineforening haft til huse i ejendommen Vestergade 12, hvor Magasin du Nord i dag har stormagasin, i en – som det fremgår af annalerne – smukt indrettet stue stillet til rådighed i Elevator-konditoriet af fru Ehrmann.

Dette var Odense Marineforenings første egentlige marinestue. I 1948 blev ejendommen imidlertid solgt med marinestue og det hele, og Odense Marineforening stod igen på gaden, men allerede i maj samme år kunne Odense Marineforenings nummer to marinestue indvies i Rådhuscafeen i Albanigade. Her holdt Odense Marineforening til i 1948 og ind i 1949, hvor man blev opsagt til fraflytning snarest! – årsagen er desværre uoplyst.

Men igen forbarmede en kvindelig restauratør sig åbenbart over den husvilde Odense Marineforening, idet fru restauratør Christensen på restaurant O. Assam på Nørrebro stillede en stue til rådighed for foreningen. Dette arrangement varede i 4 år frem til 1954. Hvad der bragte arrangementet til ophør, fremgår ikke. Der er blot anført, at det blev besluttet at ophøre med arrangementet på O. Assam, samt anført at foreningens effekter blev deponeret hos forskellige medlemmer, og at møderne herefter blev holdt »forskellige steder«.

Men i perioden var Odense havn en af Danmarks mest trafikerede, og restaurant O. Assam var første værtshus, som søfolkene mødte på vej fra havnen mod byen og har næppe været et roligt for slet ikke at sige et ædrueligt sted at holde Odense Marineforenings sammenkomster i. I øvrigt er Odense Marineforenings nuværende hus ved skæbnens tilskikkelse næsten beliggende vis á vis O. Assam, som stadig er restaurant, men nu uden søfolk som hovedgæster.

I 1954 blev Erik Fylling valgt som formand. Han boede i Vestergade 19. En adresse, der husede en af byens mest velrenommerede købmandsforretninger for byens bedre borgerskab. Hvilket måske forklarer oplysningerne fra protokollen om, at formanden indrettede et privat »marinemuseum« på sin adresse, og at bestyrelsesmøderne var »gemytlige«, hvilket åbenbart formandens hustru skulle have haft en vis indflydelse på, nærmere er desværre ikke oplyst.

Et særkende ved OMF har altid været, at – trods et begrænset medlemstal – har byens »spidser« altid været opsat på medlemskab i foreningen. Sådan er det stadigvæk. Biskoppen for Fyns Stift er netop blevet optaget som medlem!

Den direkte medlemsaktivitet de følgende 30 år må have været beskeden, men tiltagende. For i 1984 satsede bestyrelsen hårdt på at skaffe et sted, hvor de månedlige kammeratskabsaftener kunne genoptages, hvilket lykkedes. Stedet blev restaurant Tårnet på Rugårdsvej, hvor Odense Marineforenings 70 års dag den 8. marts 1984 blev fejret med en reception. Senere på året fik Odense Marineforening imidlertid tilbudt en »hyggelig gildestue« i Slagtermestrenes kursusejendom på Poppelvej, og foreningen flyttede – for en kortere periode – dertil.

I denne periode kunne banjemesteren transportere alle foreningens klenodier (maritime ting, bordflag, etc.) til møderne i en kuffert, så det har været et beskedent møde-

scenarie i forhold til i dag, hvor Odense Marineforenings hus og formandens loft formelig bugner af søværns-maritime ting. Eller for at være mere præcis: bugnede, eftersom foreningens arkivalier uheldigvis har lidt voldsom overlast grænsende til udslettelse ved vand- og anden skade.

I juli 1985 flyttede foreningen igen. Denne gang til Tietgens Allé 14, hvor næstformanden i sin store villa havde et kælderrum, som foreningen lejede. Her havde Odense Marineforening sin base indtil 3. juni 1987, hvor der skete en markant ændring i foreningens tilværelse.

Kronprins Frederik tog det første spadestik den 28. juli 2004 til det nye Marinehus i Odense. Begivenheden overværedes af Odenses borgmester og afdelingsformanden

Der skete det, at Odense Marineforening blev ejer af et foreningshus, for første – og indtil videre også sidste – gang i foreningens over 70-årige historie. Man havde for en pris af beskedne kr. 10.000,- erhvervet et mindre hus på Kanalvej 42, som efter istandsættelse og indretning i strålende solskin blev indviet ved en reception 13. juni 1987. Der var mange gæster. Og anløb af minelæggeren MØEN, hvis besætning deltog i indvielsen.

Eget hus gav tilgang af nye medlemmer, som det gule hus på Kanalvej efterhånden ikke kunne rumme til arrangementerne. I den anledning havde man åbenbart fået kig på DFDS's tidligere kontor til den nu indstillede rute Odense-Samsø-København. En solid, velegnet bygning i Englandsgade 15C – et smørhul af en placering på en kaj i Odense havn. Det fremgår, at »der blev glæde i foreningen«, da formand Bent Hjære Hansen kunne melde, at han efter kontakter til borgmester, rådmand og havnevæsen nu havde indgået kontrakt med Odense kommune om leje af Englandsgade 15C frem til år 2020 – altså sikret Odense Marineforening en boligmæssig stabil periode i 25 år. Sådan skulle det nu ikke komme til at forløbe, herom senere.

I august 1995 indledtes det meget omfattende arbejde med at opbygge det nye hus. Der var tale om et stort projekt, som krævede alle medlemmernes medvirken ved planlægning, fremskaffelse af materialer, økonomisk bistand og – i særdeleshed – praktisk arbejde. Anstrengelserne kronedes med et smukt resultat i form af et funktionelt hus med en meget smuk marinestue, der kunne indvies 21. september 1996. Indvielsen blev

Odense Marinehus, indviet 3. august 2005

markeret på behørig vis med kanonsalut, regimentsmusik og reception. Godt 100 gæster med byens honoratiores (ja, det står der!) og medlemmerne i spidsen i uniform gjorde dagen festlig og uforglemmelig.

Tre år senere på Odense Marineforenings 85 års jubilæumsdag 8. marts 1999 havde foreningen 104 medlemmer med ambition om at forøge dette tal, hvilket løfte er blevet indfriet, da foreningen i 2012 har 123 medlemmer.

Marinestuen i Englandsgade skulle så efter alle solemærker have dannet base for Odense Marineforenings foreningsliv i en ikke afgrænset fremtid, men således kom det – som tidligere antydet – ikke til at gå. Odense Marineforening blev simpelthen overhalet af trenden med at omdanne bynære havne med stagnerende trafik til mondæne beboelseskvarterer. At trenden også nåede Odense havn beliggende for enden af en gravet kanal og ikke kystnær, havde nok ingen i marineforeningen kunnet forudse. Men ikke desto mindre opstod et pres på Odense Marineforening, fordi dets hus med de nye af Odense kommune approberede byggeplaner ville komme til at ligge så at sige som et meget distraherende fremmedelement i midten af et omfattende og højt bolig-og kontorbyggeri. Det var selvfølgelig en uholdbar situation, som Odense Marineforenings bestyrelse måtte kapitulere over for. Et acceptabelt kompromis blev til sidst indgået mellem kommunen og marineforeningen, idet Odense kommune på en grund inderst i havnen i Londongade opførte et hus, som Odense Marineforening fik stillet til rådighed mod at afstå huset i Englandsgade. Marineforeningen fik stor indflydelse på husets størrelse og indretning og fik en 20 årig frilejekontrakt med kommunen.

I 2005 var Odense Marineforenings nye hus i Londongade 10 ved at være færdigbygget, og afleveringsforretning med Odense

kommune blev foretaget i marts måned. Den indvendige indretning blev foretaget af medlemmerne efter en »håndværkerliste«. Så der herskede travlhed i foreningen, men en medlemstur til Harzen blev der dog tid til i maj måned!

Kammeratskabsaftenerne i første halvår blev fortsat afholdt i lejede lokaler i den i nærheden beliggende Sejl- og Motorbådsklub FREM.

Bestyrelsen havde set frem til, at H.K.H. Kronprinsen ville foretage indvielsen af det nye hus, men modtog afslag fra Hoffet. Skuffelsen skulle selvfølgelig ses på baggrund af, at Kronprinsen var så venlig den 28. juli 2004 at tage det første spadestik til bygning af Huset.

Men indviet blev Huset. Det skete 3. august 2005. Og i stedet for Kronprinsen blev det Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, der foretog indvielsen. Det skete selvfølgelig med salut, fest, taler og al den festivitas, der hører sig til sådan en dag. Der **var** også noget at fejre. Det var en milepæl i Odense Marineforenings historie endeligt at have et marinehus bygget og indrettet til formålet med et sikkert lejemål med Odense kommune og – efter alle solemærker at dømme – en vedvarende beliggenhed på byggestedet – for enden af Odense inderhavn som en del af det nye maritime islæt dér.

Det har så siden indvielsen vist sig, at Huset har tjent – og tjener – sit formål: at danne ramme om Odense Marineforenings medlemsaktiviteter og give rum til foreningens efterhånden store samling af sømilitære minder i bredeste forstand.

På bestyrelsesmøde 30. oktober 2005 meddelte formand Kim Kingo, at han på grund af kronisk sygdom nedlagde sin post som formand med øjeblikkelig virkning. Formandsposten blev på mødet straks midlertidig overtaget af daværende næstformand Lasse Bach Pedersen, der efterfølgende på generalforsamlingen i 2006 blev valgt som ny formand, hvilket hverv han siden har bestridt – og stadig bestrider, senest genvalgt på generalforsamlingen 2012.

2006 blev året, hvor Odense Marineforenings mandssangkor blev etableret efter et forslag om samme på generalforsamlingen. Etableringen blev overladt til medlem Erik Lysholm, som fik succes med foretagenet og blev – og er – korets dirigent. Koret viste sig levedygtigt og består i 2012 af mange medlemmer og har opbygget et repertoire af Shanty-viser, som koret optræder med – i større og større omfang eksternt og med musikledsagelse også. I marts 2012 omkom korets mangeårige formand ved en tragisk ulykke under tjeneste på en marinehjemmeværnskutter i Ærøskøbing havn. Mandskoret deltog selvfølgelig i bisættelsen.

I 2006 indledte Odense Kommune også afholdelse af en årlig Havnekulturfestival, som altid finder sted sidste weekend i maj med et stort antal arrangementer af underholdende art på og omkring Havnepladsen på den ombyggede inderhavn. Odense Marineforening har gennem flere år deltaget med telt med servering på Husets grund, dels for som boende nærmest i centrum for festivalen at medvirke som »havnebeboer« og dels for at vise marineforeningens flag og måske inspirere en eller flere af de besøgende med maritim baggrund til at blive medlem i foreningen.

I første weekend i september 2006 lagde DANEX 2006's admiralsskib, F357 THETIS, til kaj i Odense inderhavn og blev modtaget af 14 medlemmer i flagparade

under kommando af formand Lasse Bach Pedersen. Som altid var modtagelse af en enhed fra Søværnet et højdepunkt i Odense Marineforenings hverdag – i en vis forstand vel marineforeningernes raison d'être!

I efteråret 2007 var etableringen af Odense Marineforenings markante udendørs flagspil forhandlet på plads med kommunen. Flagspillet var en »arv« fra Odense Havnevæsen og nedtaget i forbindelse med etablering af byggegrunde på havnen. Flagspillet klæder Odense Marineforenings hus og Dannebrog vajer ikke mindre end 23 meter oppe, når sat. Og flagstørrelsen gør Odense Marineforenings tilstedeværelse på havnen markant synlig. Udsagnet: »Er der også en flådestation i byen«, er blevet hørt! Som et kuriosum kan nævnes, at konstellationen i forhold til Odense kommune gør, at Odense Marineforening i visse situationer sætter flag for kommunen med splitflag, næppe mange (marine)foreninger forundt. Flagspillet blev indviet ved nytårsmønstringen 5. januar 2008 med affyring af Dansk Løsen af Det Fynske Salutbatteri sammen med flaghejsningen.

Sendemandsmødet i 2008 havde Odense Marineforening påtaget sig ansvaret for, hvilket selvfølgelig medførte en kæmpe logistikopgave for bestyrelsen og ikke mindst for afdelingsformand Lasse Bach Pedersen. Men opgaven blev løst med bravur. Ikke mindst takket være uvurderlig støtte fra medlem Flemming Heden Knudsen, partner i revisionsfirmaet Deloitte, beliggende på havnen i Odense nær marineforeningen, og i hvis domicil sendemandsmødets indendørs arrangementer blev afviklet, bortset fra festaftenen i »byens hus«, dvs. rådhuset på Flakhaven i Odense. Der var ingen tvivl om, at rammen og afviklingen af sendemandsmødet var en succes. Afdelingsformanden modtog da også efterfølgende en nydelig takkeskrivelse fra landsformand Løje Jensen for et godt tilrettelagt og vel gennemført sendemandsmøde.

4. oktober 2008 fik Odense Marineforening af kommandørkaptajn Lars H. Hansen, chef for VÆDDEREN, alias Galathea 3 og Odense bys adoptionsskib, overrakt skorstensmærket, som VÆDDEREN førte under Galathea 3 ekspeditionen. Mærket pryder nu Odense Marineforenings hus. I forbindelse med overrækkelsen holdt kommandørkaptajnen foredrag om turen under forløbet fra Sydney via Antarktis og Pana-

Bestyrelsen for Odense Marineforening ved sendemandsmødet i Odense 2008

makanalen til Langelinie – på hvilken del af ekspeditionen han var chef.

21.-23. november samme år indtraf en af de, desværre, sjældnere og sjældnere begivenheder, nemlig anløb i Odense havn af byens adoptionsskib VÆDDEREN, med fuldt program af hvad der ved en sådan lejlighed sættes i værk af festivitas. Afdelingsformanden var ikke, som man naturligt ville vente, på kajen som leder af honnør- og flagparaden ved anløb, fortøjning og modtagelse. Det havde den enkle årsag, at afdelingsformand Lasse Bach Pedersen havde taget imod en invitation til at sejle med fra Thorshavn til anløb i Odense. Og altså stod som tilskuer på VÆDDEREN, da denne tørnede mod kaj.

Året 2009 blev året, hvor Odense Marineforening fik etableret hjemmeside på nettet. En hjemmeside som stadig er under udvikling. I november 2009 ydede Odense Marineforening velvilligt hjælp til Nyborg Marineforening ved markeringen af 350 års dagen for slaget ved Nyborg – kombineret med modtagelse af et nyt adoptionsskib. Odense Marineforening stillede med såvel flag, flagbærer og afdelingsformand. Som påskønnelse for deltagelsen forærede Nyborg Odense Marineforening en mindeplade med inskription til påsættelse på Odense Marineforenings aldersstegne, bærbare flagstang, hvor der i forvejen ved tidligere lejligheder var påsat faneplader i relation til flaget og Odense Marineforening. Pladen blev påsat i forbindelse med nytårsmønstringen 3. jan. 2010 som et ekstra højtideligt indslag under mønstringen.

2010 var som bekendt året, hvor Søværnets 500 års dag blev markeret. Således også i Odense Marineforenings regi. Dette skete i slutningen af juni måned med en udstilling i Odense bys rådhus på Flakhaven. En udstilling bestående af Søværnets vandreudstilling suppleret med udlånte flådemaritime genstande fra skibsophugningsfirmaet H.J. Hansen i Odense, som gennem årene har ophugget stort set alle Søværnets udfasede enheder. I hvilken forbindelse firmaet gennem årene havde taget forskellige dele til side skønnet bevaringsværdige (men ikke af Søværnet!) og siden opbevaret dem. Firmaet har således som markant vartegn mod Kanalen til Odense inderhavn opstillet ildledertårnet fra det ophuggede kystforsvarsskib PEDER SKRAM. Åbningen af udstillingen blev foretaget af borgmester Anker Boye og afdelingsformand Lasse Bach Pedersen. Opfølgende gav Odense Marineforenings mandskor – i dagens anledning suppleret med to harmonikaspillere – i rådhushallen en prøve på dets sangkunst. Lige som det indforskrevne Søværnets Tamburkorps gav opvisning på Flakhaven (rådhuspladsen). Byens borgmester kvitterede med en smuk reception for koret, deltagende medlemmer i øvrigt og andre særligt indbudte gæster fra nær og fjern, herunder fra værnene.

Odense Marineforenings bestyrelse overværede som gæster ombord på medlem Kaare Vagners lystyacht som tilskuere flotillesejladsen 10. aug. i Københavns havn.

I efteråret 2010 fik Odense Marineforening med meget kort varsel underretning om, at Den Svenske Marines skoleskib GLADAN under rejse fra London i England til hjembasen i Karlskrona i Sverige havde besluttet at lægge til i Odense inderhavn nogle dage for restitution af besætningen, som havde haft en voldsom tur over Nordsøen – GLADAN er et sejlførende skoleskib på størrelse med skoleskibet GEORG STAGE. Sammen med den svenske konsul

i Odense, direktør Jens Hempel-Hansen, fra firmaet H.J. Hansen blev behørig modtagelsesparade arrangeret og vel modtaget af – den måske lidt overraskede – besætning på GLADAN. Odense Marineforening holdt åbent hus for besætningen med stor succes, næsten hele besætningen deltog og tog godt for sig af de danske kulinariske lækkerier af såvel fast som flydende form. Inviterede gæster fra Odense Marineforening deltog i rundvisning og en dejlig reception på agterdækket på GLADAN, før skibet fortsatte rejsen mod den svenske hjemhavn. Et sjældent besøg fra en udenlandsk flåde var til ende. Som minde findes GLADANs mærke opsat på skottet i Odense Marineforenings hus.

Ved navngivningen af F362 PETER WILLEMOES på Lindø værftet den 13. maj 2011 deltog afdelingsformand Lasse Bach Pedersen som indbudt gæst – sammen med mandskoret, der underholdt med deres repertoire af sømandssange til de fine gæsters – herunder daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen – synlige fornøjelse. Måske skal PETER WILLEMOES afløse VÆDDEREN som Odense bys adoptionsskib. I dagens festlige anledning havde medlem Flemming Heden Knudsen på Vestfyns Bryggeri i Assens, fødeby for den historiske person Peter Willemoes, til markering af dagen bekostet fremstilling af en Peter Willemoes øl prydet med en speciel Peter Willemoes fregatetiket. Denne uskyldige sponsorering blev imidlertid forhindret af tidens omfattende forbud i relation til alkoholiske drikkevarer såvel på værft som i Søværn.

Odense Marineforenings medlemmer nød derefter i lang tid godt af en rigtig velsmagende øl – internt benævnt fregatøl – ved arrangementer i Odense Marineforening, da Flemming Heden Knudsen var så large at donere »fejlkøbet« til foreningen.

Odense Marineforening kan i 2014 fejre sin 100 års stiftelsesdag (8. marts 1914). Planer for fejringen er allerede i støbeskeen. Hvis man ser bort fra perioden lige efter 2. verdenskrigs slutning har medlemstallet stedse ligget fra små 100 til og med 150 medlemmer. Efter krigen var medlemstallet en kortere periode over 200, hvilket nok må tilregnes særlige nationale omstændigheder. Som andre afdelinger har Odense Marineforening et markant islæt af aldrende medlemmer, hvilket skyldes, at mange først melder sig ind, når de forlader arbejdsmarkedet og føler, at det er tiden at genopfriske tiden i Søværnet. Odense Marineforening styrer således fortrøstningsfuldt mod sit 100 års jubilæum med et stabilt medlemstal, pæn økonomi og spillevende medlemmer.

Padborg/Gråsten

Padborg/Gråsten Marineforening blev stiftet den 30. november 1949 under navnet Marineforeningen for Padborg/Gråsten og Omegn.

Medlemstallet har gennem årene været stærkt svingende med spring fra 15 til 110. Medio 2013 har afdelingen 19 medlemmer.

Padborg/Gråsten Marineforening dækker flere større lokale bysamfund og med kommunalreformen i 2007 har afdelingen aktiviteter i såvel Sønderborg som Aabenraa Kommuner.

Padborg/Gråsten Marineforening er også én af de få lokalafdelinger der ikke har egen marinestuen. Til gengæld har afdelingen altid været heldige med, at én eller flere af medlemmerne er restauratører. Disse har til gavn for kollegaerne stillet lokaler til rådighed for afdelingens aktiviteter og rekvisitter.

Siden etableringen i 1949 har der være indrettet marinestuer i Den Gamle Kro, Gråsten. Axelhus, Gråsten. Hotel Gråsten, Gråsten samt restaurant Laredo, Kruså.

Afdelingens nuværende stue er indrettet på på Hallo Bar, Sønderborgvej i Kruså.

Aktiviteterne omfatter generalforsamling i februar, ulkeaftner med forskellige tiltag, faste halvprofessionelle fisketure samt faglige museumsbesøg. En af Padborg /Gråsten Marineforenings store promoveringstiltag er når regentparret holder sommerbesøg på Gråsten Slot. Her er afdelingen altid til stede ved modtagelsen.

Da Padborg/Gråsten Marineforening ikke har nogen husleje eller andre store faste udgifter har afdelingen en fornuftig økonomi. Dette gør, at medlemskontingentet er relativt lavt.

Padborg/Gråsten Marineforenings bestyrelse 2013:

Afdelingsformand Jes Lorensen, Kollund, Kruså
Afdelingsnæstformand Ole Skoubjerg Jeppesen, Kruså
Afdelingssekretær Klaus Kyhn Langendorf, Gråsten
Materialebestyrer Michael Krogh Jensen, Kruså
Afdelingskasserer Hans J. C. Jepsen, Gråsten

Randers

Der blev ved et møde i Randers Håndværkerforening den 8. marts 1919 stiftet en marineforening. Det første konstituerende møde blev afholdt den 29. april samme år. Det blev straks vedtaget at anskaffe et flag.

I 1923 oprettede foreningen et skyttelav. I 1926 indviedes et flag, som var modtaget af Danmarks-Samfundet. I forbindelse med festlighederne omkring denne begivenhed skrev en lokal avis: »Folk, der på den ene eller anden måde har haft med saltvand at gøre, har en ejendommelig evne til at forene det stemningsfulde med det fornøjelige«!

I 1927 fik man den idé at indrette et særligt, permanent mødelokale, for at rekruttere flere tidligere orlogsgaster. Den 1. oktober 1927 indkaldtes til et bestyrelsesmøde, hvor punktet »Et permanent forsamlingslokale« var på dagsordenen. På dette udviklede Charles Mortensen sin idé om at skaffe et fast tilholdssted, der skulle indrettes som »en kombination af en chefskahyt og et mandskabsrum med bakker, der hurtigt kunne slås op«. Man vedtog tillige at betegne forsamlingslokalet som »Marinestue«. Lokalet blev fundet i konditori Madié i Rådhusstræde, og den første marinestue i Danmark havde derved set dagens lys. Denne idé blev efterfølgende efterlignet af andre lokalafdelinger, og fik en stor betydning for Marineforeningens udvikling rundt omkring i landet. I 1930 flyttedes til Gl. Toldbod, Herfra flyttedes den i 1959 til Restaurant Gudenå. Næste adresse var P.Smeds Hotel 1964-67. Derefter flyttedes til Håndværkerforeningen i Vestergade. Hotel Westend var fra 1972 til 1975 adressen for marinestuen. Derefter fik marinestuen plads i »Kahytten« under Hotel Randers. I 2008 fik Randers Marineforening endelig sit eget Marinehus, indviet 2009, beliggende i Toldbodgade 12.

Randers Marinestue, indviet 2009

Den nuværende marinestue i Randers, der fører de bedste traditioner fra 1927 videre

I 1938 udskiltes Skyttelavet som en selvstændig afdeling.

Efter 1945 fortsatte foreningen i fuldt omfang. Medlemstallet var på 310. I juli 1946 anløb fregatten NIELS EBBESEN Randers, den eneste by, der blev anløbet på fregattens første togt i danske farvande. Marineforeningen var med til at foranstalte en storstilet modtagelse. Foreningen skænkede skibet et Dannebrogsflag, og der blev opsat en mindeplade for Niels Ebbesen om bord på skibet. Den 13. juli blev der nedlagt kranse ved statuen af Niels Ebbesen. Dette besøg fik en videre betydning, fordi man under besøget besluttede, at NIELS EBBESEN skulle overtage »fadderskabet « for fregatten, der således blev »adopteret« af byen. Ideen med at adoptere et af Søværnets skibe bredte sig hurtigt, og har siden et fast element mellem Søværnet og de lokale afdelinger af Marineforeningen rundt omkring i landet.

Fra 1947 og frem til 1966 opretholdt foreningen den gode gamle tradition med at sende fastelavnsbåden gennem byen.

I 1955 trådte Charles Mortensen af som formand efter 28 år, og man besluttede at udnævne ham til æresformand.

I slutningen af 1950erne begyndte medlemstallet at blive reduceret. I 1958 deltog man i arbejdet med at samle penge ind til bevarelsen af fregatten JYLLAND. I 1963 var der landsskyttestævne i Randers og i 1965 stod foreningen for afholdelsen af sendemandsmødet. Et mindeanker, der blev opsat ved havnen i 1968 og afsløret den 29. august, har siden været en del af foreningens faste aktiviteter. Foreningen tog initiativet til opsætningen, der blev betalt af Randers Kommune. I 1991 fandt mindeankeret sin endelige placering ved Honnørkajen i havnen.

I 1980 havde Randers besøg af korvetten NIELS JUEL, der var byen og foreningens nye adoptionsskib.

Ribe

Ribe Marineforening blev stiftet den 26.juni 1919 som Marineforeningen for Ribe og omegn.

1945-1951 sad gas- og vandmester Chr. Gade Hansen som formand. Ved sin afgang blev han udnævnt til æresmedlem.

1951-54 var vand- og gasmester Georg Petermann formand for foreningen.

Ved generalforsamlingen 6. februar 1951 ønskede 3 bestyrelsesmedlemmer at blive erstattet af unge kræfter.

Tromlefører Petersen beder ved generalforsamlingen i 1951 bestyrelsen overveje, om der ikke kunne oprettes en marinestue i Ribe.

Ved generalforsamlingen den 10. marts 1954 blev amtsrevisor P. Lohmann Jensen valgt som formand. Ved denne generalforsamling blev det besluttet at arbejde videre med planer om Ribe marinestue, idet tanken igen blev fremdraget af Willy Andreasen.

Ved generalforsamlingen den 23. november 1954 på Hotel Dagmar enedes man om at oprette en marinestue i forbindelse med Restauranten Weis Stue. Marinestuen skulle indrettes i den gamle stald i en sidebygning. Restauranten ejedes af Ribe Kommune og forpagtedes af frk. Henriksen.

Det aftaltes senere, at kommunen indret-

Marinestuen i Ribe indrettet i Restauranten Weis Stue

tede rummet og frk. Henriksen betalte en leje herfor, medens foreningen så sørgede for såvel møblering som udsmykning. Man enedes endvidere om, at marinestuen kunne bruges af restauranten, når marineforeningen ikke havde medlemsmøder.

Man gik nu i gang med at skaffe midler og effekter til indretning af marinestuen. Mange viste sig velvillige, og især formandens besøg i København, hvor han henvendte sig til Rederiet J. Lauritzen gav pote. Der blev ad denne vej indsamlet en hel del maritime effekter til indretningen.

Den 20. august 1955 blev marinestuen indviet.

Ved indvielsen var der deltagelse af landsformanden, kommandør P. Ipsen, repræsentanter fra Ribe by og byrådets boligudvalg, pressen samt en lang række af bidragsyderne, samt kammerater fra naboforeningerne.

I indvielsestalen takkede formanden for det store arbejde, det var at lave en gammel hestestald om til en marinestue, en marinestue som han sagde, ikke kun skulle være for marineforeningen, men skulle være byens eje, for turister om sommeren, og om vinteren for byens foreninger, måske især for foreninger, der sætter det nationale højt.

Op til 1958 findes ingen arkiver, men foreningen fortsatte med de sædvanlige møder og arrangementer. I 1957 overtog Restauratør Knud Nielsen lejemålet af Weis stue. I lejekontrakten indgår, at marinestuen må benyttes til restauration, såfremt marineforeningen ikke ønsker at disponere over det til foreningsarrangementer.

I 1988 købte Knud Nielsen Weis stue, og siden har disposionsretten til marinestuen været et varmt emne, idet endeligt skøde siger, at marineforeningen i hidtil gældende

Resultatet af fregatskydningen studeres i Ribe Marineforening

omfang jfr. overenskomsten af 21. maj1957 skal kunne disponere over marinestuen. Denne bestemmelse er blevet tinglyst, men synes fortsat at være genstand for fortolkninger.

I 1964 havde foreningen haft besøg af hollandske marinefolk og norske maritime hjemmeværnsfolk.

Den 18. april 1964 blev der arrangeret fælles bustur med Forsvarsbrødrene til mindehøjtideligheden på Dybbøl i anledningen af 100-årsdagen for slaget der.

Ved generalforsamlingen den 15. november 1967 var medlemstallet 50 aktive 13 passive. Samtidig bliver der etableret et festudvalg.

I 1972 ønskede formand P. Lohman Jensen at afgive formandsposten og i stedet blev Jørn Petersen valgt.

I 1974 startede foreningen noget helt nyt, idet man begyndte at holde en årlig Fregatskydning, hvor den årlige Fregatkaptajn får overrakt »Weis stue's vandrepokal« til låns for 1 år. Der er nu indgraveret 38 navne på pokalen, og skydningen er bleven en fast årlig tradition.

Op gennem årene er der blevet afholdt de sædvanlige generalforsamlinger og medlemsmøder, samt filmaftener.

Lørdag den 11. september 1982 prøvede foreningen at tage en gammel tradition op. Sejltur til Holmene, såkaldt »holmetur«. De fremmødte medlemmer med damer havde en rigtig god dag med medbragt nødforsyning af væske. Sikkert også fast føde.

Bestyrelsesmøde 25. maj1983. Medlemstallet noteredes til 41 aktive og 17 passive medlemmer.

Bestyrelsen vedtog den 14. januar 1985 at indstille Knud Christensen, medlem i 40 år, til æresmedlem. Knud Christensen havde bygget en model af skibet Disco, der er en stor pryd for marinestuen. Der var ekstraordinære bestyrelsesmøde den 30. maj1985 på Weis stue, hvor det blev besluttet at købe et billede af Fregatten JYLLAND for 1550 kr.

På generalforsamlingen den 5. februar1987 mindedes man Poul Lohman Jensen, som havde været medlem i 48 år, hvoraf han havde været formand fra 1952-1972. Den 12. november samme år afholdtes filmaften, hvor filmen »Martha« blev vist.

Årene efter fortsattes med de sædvanlige medlemsmøder, såsom fregatskydning, bankospil og holmeture.

Bestyrelsen besluttede den 10. marts 1994 at holde foreningens 75 års jubilæum den 25.juni samme år som en uformel reception fra kl. 11-14 på Weis stue.

I 1996 blev der til brug ved fregatskydningerne lavet en ny fregat af jern. Den nye blev malet af Erik Antonsen.

Jørn Petersen valgte på generalforsamlingen den 11. februar 1998 at gå af efter 26 år på formandsposten. Som ny formand blev valgt Mogens Haugaard. Ved sin afgang blev Jørn Petersen æresmedlem af Ribe marineforening.

I 2009 blev Jan Broe Hansen valgt til ny formand, og i 2011 overtog Gert Petersen denne post.

I 2012 er medlemstallet 55.

Ringkøbing/Hvide Sande

Ringkøbing og Omegns Marineforening blev stiftet den 13. marts 1941. Afdelingens første bestyrelse sad til op i 1950'erne.

De første mange år holdt afdelingen til på forskellige hoteller i Ringkøbing. I 1960 blev Hotel Ringkøbing afdelingens faste tilholdssted i de næste mange år.

Redningsbåden i Hvide Sande forulykkede den 9. december 1951, hvorved fem redningsmænd omkom. Den 9. juli 1953 var Ringkøbing Marineforening med ved afsløringen af mindestenen. Her lægges stadig krans hvert år den 9. december.

1963 havde afdelingen besøg af to motortorpedobåde HAVKATTEN og MAKRELEN.

I 1966 var det så tid til at markere afdelingens 25 års jubilæum. I 1980 var Ringkøbing Marineforening arrangør af årets sendemandsmøde.

To gange i 1980'erne var ALSUND på besøg i Hvide Sande. I 1989 kom der med hjælp fra Morsø Marineforening gang i de årlige fregatskydninger.

Th. Skaaning afgår som afdelingens første formand i 1973. Det var også i 1973 Jørgen Andersen blev valgt som afdelingskasserer. I 1987 blev Jørgen Andersen distriktsformand for distrikt 11/Nordvestjylland. To poster han beklædte indtil sin død den 9. januar 2005.

I 1989 besøg af MHV 92 HOLGER DANSKE

I 1991 holdt afdelingen en vellykket 50 års jubilæumsfest. Reception var på selve dagen den 13. marts. Her blev der lagt krans ved Th. Skaanings grav. Middagen på Hotel Ringkøbing havde samlet 93 deltagere. Blandt de indbudte gæster var landsformand kommandør V.P. Heise, viceborgmester Hans Østergaard og major Karl Grønbjerg.

1993 holdt Ringkøbing 550 års købstadsjubilæum. Her var afdelingen med ved flere arrangementer. Blandt andet havde de arrangeret besøg af MHV CARINA.

Den 15. februar 1995 fik afdelingen nyt flag. Afdelingen var i 1995 med i 4. maj kommiteen og deltog i nogle arrangementer for 50 året for befrielsen i 1945.

I 1997 bliver Hotel Ringkøbing solgt og afdelingens lejemål bliver sagt op. Det næste år var Ringkøbing Marineforening husvild, og kørte rundt for at lede efter nye lokaler.

I sommeren 1998 kom marinestuen til Hotel Holmsland Klit i Hvide Sande. Året efter bliver Skjern/Tarm Marineforening nedlagt og de sidste medlemmer bliver overflyttet til Ringkøbing.

Sidst på året i 1999 bliver Hotel Holmsland Klit solgt og afdelingen bliver endnu en gang sagt op. Ret hurtigt fik bestyrelsen kontakt med Jonna Larsen, leder af Fiskeriets Hus et museum og akvarie i Hvide Sande. Der kunne afdelingen indrette en stue, hvis bestyrelsen godkendte det. Det gjorde de heldigvis og afdelingen har i dag en flot marinestue i Fiskeriets Hus, som den eneste i landet med udsigt over fjord og hav.

I 2000 skifter Ringkøbing og Omegns Marineforening navn til Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening.

I 2005 kom SVANEN og THYRA på besøg for første gang. Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening har siden haft besøg af skoleskibene hver sommer. Fra oktober til april ligger begge enheder nu i vinterhi på Hvide Sande Skibs- og Bådebyggeri.

Aktiviteterne i Ringkøbing/Hvide Sande

Marineforening omfatter blandt andet generalforsamling, distriktsmøde, fregatskydning, deltagelse i sendemandsmøde, besøg af SVANEN og THYRA, udflugt, Hvide Sande Regatta med hvervekampagne, øltelt og pølser på havnen, torskespisning, kranselægning og julefrokost. Herudover arrangeres foredrag sammen med Fiskeriets Hus' Venner og Maritim Viden.

Afdelingsformænd:
1941 – 1973 Th. Skaaning
1973 – 1986 K. Stræde Andersen
1986 – 1988 Johan Flindt
1988 – 1992 Orla Jensen
1992 – 2008 Hans Andersen
2008 – Niels Kastberg

Æresmedlemmer:
Th. Skaaning
N.N. Møller
K. Stræde Andersen
Jørgen Andersen
Gunner Hindø

Marineforeningens Hæderstegn i Sølv:
K. Stræde Andersen
Axel Andersen
Børge Hindø
Jørgen Andersen
Hans Andersen
Ida Andersen
Kirsten Andersen
Niels Peder Nielsen

Bestyrelsen i Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening anno 2013. fv. Niels Kastberg, Niels Peter Nielsen, Kurt Hansen, Jørgen Enevoldsen og Jens Erik Sørensen.

Roskilde

Portør i DSB Frederik Christensen, Roskilde, var initiativtager og medstifter af Danmarks Marineforening i 1913, således som der andetsteds i denne bog er redegjort for. Han blev ved stiftelsen indvalgt i hovedbestyrelsen. De første lokalafdelinger begyndte at skyde frem i årene umiddelbart efter stiftelsen, men først i 1916 besluttede Frederik Christensen sig for at få oprettet en lokalafdeling i sin hjemby. Han sammenkaldte til et møde den 18. maj 1916 på Hotel »Prinsen«. De 28 fremmødte valgte meget naturligt Frederik Christensen til formand. Allerede den 26. juni samme år foretog afdelingen sin første udflugt ved hvilken lejlighed dens flag blev indviet, skænket af en kreds af medlemmer.

Roskilde Marineforenings bomærke fra 1938

Frederik Christensen afgik som formand i 1922, men fortsatte som kasserer, næsten frem til sin død i 1939. Indtil sin død var han tidlige medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse.

Afdelingens møder blev fra starten skiftevis afholdt på »Prinsen«, Højskolehjemmet og Trægaarden, men fra 1925 blev man installeret i Restaurant »Centralen«, Skomagergade 3. I 1931 blev man enige med restaurantens ejer om. at der på stedet blev indrettet en egentlig marinestue. Den 24. september 1933 kunne »Kahytten«, som marinestuen blev kaldt, indvies med tilstedeværelse af landsformanden, kontreadmiral C. Carstensen. Her holdt man til frem til 1958. En væsentlig aktør i forbindelse med opbygningen af marinestuen var Grosserer Eiler Petersen, der fremskaffede en lang række unikke maritime effekter til brug for udsmykningen.

I 1927 holdt afdelingen en stor fest for at indsamle penge til fregatten JYLLANDs bevarelse.

I 1935 afholdt afdelingens såkaldte »skyttebakke« sin første fugleskydning. Tilslutningen havde været begrænset, og Eiler Petersen foreslog derfor, at man i stedet skulle skyde efter et skib. Han lod en fregat som skydeskive fremstille og udarbejdede regler for anvendelsen af denne form for skydeskive. Den 2. august 1936 blev der derefter afholdt den første fregatskydning i Marineforeningen. Ideen, som var fostret i Roskilde, bredte sig hurtigt til de andre lokalafdelinger og deres skyttelav.

Fra 1932 begyndte man at inddrage

Rosette med huebånd udført af æresmedlemmet Eiler Petersen i 1930erne, Roskilde Marinehus

keglespil som aktivitet, og dannede den 1. september 1938 »Roskilde Marineforenings Kegleklub«.

I 1938 fik afdelingen foræret et bronzestykke forestillende en sømand med kasteline i hånden stående på en afkortet mast, der hviler på et anker og andre maritime genstande.

Eiler Petersen satte dette bronzestykke på en plade med inskriptionen: Roskilde Marine Forening. Afdelingen havde dermed fået sit bomærke, som har været anvendt lige siden. Det er forståeligt, at Eiler Petersen ved stiftelsesfesten den 18. maj 1941 blev udnævnt til æresmedlem.

Den 14. september 1946 blev Skyttebakken formelt etableret som et Skyttelav under afdelingen. Dette blev dog opløst igen den 5. marts 1952

Afdelingen foreslog Roskilde Byråd, at byen adopterede Søværnets opmålingsskib FREJA. Dette blev vedtaget den 3. januar 1950.

Sendemandsmødet i 1952 løb af stablen i Roskilde.

»Kahytten« i Centralen fraflyttedes i 1958, og blev derefter indrettet på Hotel »Prinsen«, hvor der kunne bydes velkommen den 5. november 1958. Den nye marinestue var indrettet af overarkitekt hos B&W Torkild Andersen. Ved indvielsen blev ophængt et maleri udført af Eiler Petersen, som forestillede linieskibet DANNEBROGE under slaget i Køge Bugt 1710.

I 1969 begyndte Kegleklubben at udsende et lille blad, der senere i 1979 udviklede sig til et almindeligt medlemsblad for afdelingen.

I 1972 indkaldte afdelingen andre af

Roskilde Marineforenings Marinehus på Elisagårdsvej, indviet den 8. december 1990

Marineforeningens afdelinger til et vellykket sommerstævne i Roskilde. Ved denne lejlighed toges et nyt flag i brug, som afdelingen havde fået af Danmarks-Samfundet den 15. juni samme år.

I 1974 deltog repræsentanter for afdelingen som særligt indbudte i den første fregatskydning i Norges Orlogsforbund. Samme år flyttedes afdelingens tilhørsforhold fra Distrikt 3 til Distrikt 1.

I 1976 begyndte man at indrette en marinestue i Taxa's Hus, Hersegade 18, samtidig med at man bibeholdt den hidtidige »Marinekahyt«. Afdelingen blev således en overgang den eneste af Marineforeningens afdelinger, der har haft to marinestuer på samme tid. I 1985 ophørte marinestuen på »Prinsen«, og i 1986 skulle afdelingen flytte fra Taxa's Hus. Foreningens effekter blev opmagasineret, og der blev indgået en aftale med Håndværkerforeningen om benyttelse af et kælderlokale.

Bestyrelsen gik nu i gang med at skaffe nye lokaler, hvad der var en vanskelig sag. Man indledte en forgæves dialog med Kommunen og dens Fritids- og Kulturudvalg om at få stillet et lokale til rådighed. En overgang så det ud til, at man kunne leje et lokale i Roskilde Sejlklub, men dette initiativ blev heller ikke til noget. Der blev dog stillet faciliteter til rådighed for afdelingens effekter. Den 6. december 1987 kunne formanden oplyse, at afdelingen fra 1. januar 1989 kunne leje lokaler på 62m2 i Jernbanegade 36. Her flyttede man så ind den 20. maj 1990. Roskilde Marineforening blev tilbudt at købe huset som sådan. Der kunne imidlertid ikke opnås enighed om prisen og under forhandlingerne om dette køb, dukkede pludselig et tilbud op om at købe ejendommen Elisagårdsvej 10. Dette køb blev en realitet pr. 1. januar 1990, og i juni samme år fik man et værdifuld håndsrækning, ved store pengegaver, dels fra Dronning Ingrid,

der »havde hørt at man i Roskilde manglede penge til en marinestue«, dels fra A.P. Møller og hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal, der sendte 50.000 kr. Den 8. december 1990 kunne afdelingens så indvie sit eget Marinehus. Det var en stor glæde, at afdelingen i 1991 kunne holde sit 75 års jubilæum under eget tag.

Den 14. november 2000 var Roskilde Marineforening repræsenteret med flag og flagvagter ved Dronning Ingrids bisættelse i Roskilde.

I de senere år har afdelingen haft kontakter til Flottans Män i Karlshamn, ligesom man også har haft forbindelse til Marinekameratschaft Hansestad Wismar.

I forbindelse med Søværnets 500 års jubilæum i 2010 havde afdelingen sørget for opstilling af plancher på Roskilde Bibliotek, der fortalte om Flådens historie og virke i dag. Samme år den 24. december var det afdelingens tur til at nedlægge en krans ved mindeankeret i Nyhavn, København.

Rømø

Foreningens historie fra 1996 til 2012
Foreningen blev grundlagt ved en stiftende generalforsamling på Rømø den 19. maj 1996. Første formand var Julius Sørensen Langli, som var flyttet til Rømø fra Esbjerg. Bestyrelsen bestod af tidligere tjenestegørende ved Søværnet samt søfolk fra øen.

De første år holdt foreningen sine møder på Motel Vest i Havneby, medens mulighederne for egen marinestue blev undersøgt.

I 1999 modtog foreningen fra Danmarks-Samfundet sit første flag, der blev indviet den 9. januar. Senere samme år fik vi af havneudvalget tildelt et areal på havnen til vores marinestue. Der var stadig gang i ansøgningerne til diverse fonde, så alt pegede på en eller anden form for pavillonløsning.

Den 30. august samme år kunne formanden udsende et brev om, at foreningen havde modtaget tilsagn om at Maersk Training Center Svendborg havde doneret 5 pavilloner til os. Den nye marinestue blev transporteret til Rømø og indviet 30. september 2000 efter diverse anlægsarbejder.

I de efterfølgende år fik vi mange besøg fra marineforeninger bl. a. Svendborg, Fredericia samt fra vores eget distrikt. Vi havde en næstformand, som har været ansat på Rømø-Sylt linien og derigennem skaffede fribilletter til færgen. Sidste store arrangement på færgen var sammen med Esbjerg, for 2 år siden, hvor vi havde truffet aftale med Sylter Shantykor om at synge under frokosten.

I 2002 døde Julius Sørensen Langli og Arne Hansen blev valgt til ny formand for foreningen.

Havnen, som i 2005 blev kommunal, havde brug for mere plads og vores lejemål på grunden med marinestuen blev opsagt

Her etableres Rømø Marinestue i 1999 ved hjælp af fem pavilloner doneret af Maersk Training Center Svendborg

til fraflytning pr. 1. januar 2008 uagtet vi havde et 10-års lejemål. Da der kun var to år tilbage og havnen havde tilkendegivet, at vi ikke kunne forvente at få lejemålet fornyet blev vi enige med havnen om en kompensation. Foreningen har lige siden forsøgt at komme i dialog med havneudvalget, men uden held. Vores nedlagte skole havde ikke vores interesse og vi klarer os uden marinestue. Vi er i dialog med Tønder Marineforening om et samarbejde og vi må se hvad fremtiden bringer.

Samsø

Foreningen blev stiftet den 16. november 1941. Allerede fra starten havde afdelingen stor tilslutning, og til stiftelsesfesten den 6. december 1941 på Flincks Hotel i Tranebjerg, deltog 115 personer. Ved denne lejlighed fik afdelingen også sit flag, skænket af Hotelejer Nielsen.

På den første generalforsamling afholdt den 11 marts 1942 deltog 26 medlemmer. Medlemstal: 99. Formand: Fyrmester, reserveløjtnant O. Mønsted.

Afdelingen rådede ikke over egen marinestue, men alle møder og sammenkomster foregik på øens forskellige hoteller.

På generalforsamlingen i februar 1943 modtog afdelingen en skibsklokke som gave fra kaptajnen på den minesprængte damper »Else«.

På et bestyrelsesmøde den 11.juni 1946, meddelte Fyrmester Mønsted, at han ønskede at udtræde af bestyrelsen. Dette tages til efterretning, og næstformanden Chr. Langtved overtog posten som formand indtil næste generalforsamling. Denne afholdes så den 6. marts 1947, og her vælges så Chr. Langtved som formand.

Generalforsamlingen i 1948 afholdtes den 23. marts. Der deltog 23 medlemmer, og medlemstallet er 93. Den 3. november deltog 48 medlemmer i en filmaften på Flincks Hotel. Der vistes »Kongefilmen« og filmen »Tavshed, Fjenden Lytter«. Derefter var der bal.

Ved kongens besøg på Samsø i 1949 var afdelingen repræsenteret ved den officielle modtagelse på havnen i Kolby Kås.

Afdelingen var i halvtresserne meget aktiv med at arrangere film og foredragsaftener, og disse havde stor tilslutning blandt medlemmerne.

På generalforsamlingen den 28. april 1954 afgik Chr. Langtved som formand, og erstattedes på et senere bestyrelsesmøde med H. Henningsen.

På bestyrelsesmøde den 29. juni 1956 valgtes Jens Mortensen som formand, og Chr. Langtved som kasserer.

24. oktober 1956 var der et bestyrelsesmøde på Ballen Hotel. Under mødet besøg bestyrelsen et lokale, der tilbydes som marinestue. Det var dog usikkert på hvilket hotel en sådan stue skulle placeres. Af et senere referat fra generalforsamlingen i 1957, fremgår det, at det besluttes at etablere en marinestue på Ballen Hotel.

På et bestyrelsesmøde den 28. oktober 1957, beslutter bestyrelsen, at anbefale, at Franz Rasmussen udnævnes til æresmedlem. På generalforsamlingen den 4. februar 1958, udnævnes flg. til æresmedlemmer: B. Mølgaard, Jacob Petersen og Frans Rasmussen. Der deltog 50 medlemmer i generalforsamlingen og den efterfølgende fælles spisning.

For første gang nævnes marinestuen på Ballen Hotel. Der afholdtes et bestyrelsesmøde den 28. juli 1958. Der ophængtes bl.a. billeder, som afdelingen havde modtaget som gaver.

På bestyrelsesmøde den 5. marts 1962, diskuteredes livligt problemerne omkring marinestuen. Der stilles spørgsmål om, hvorvidt der overhovedet skal være en marinestue. Marinestuens videre skæbne er ikke omtalt her.

På generalforsamlingen den 8. februar 1964, var der kun mødt 19 medlemmer op.

Formanden Jens Mortensen ønskede ikke genvalg, og som ny formand valgtes Villy Kjærulff.

I tidsrummet midt i tresserne var afdelingen meget aktiv, med bl.a. andespil med fine præmier.

Afdelingen afholdt jubilæumsfest den 3. december 1966. Landsformanden, kommandørkaptajn Hertz samt formanden for Silkeborg Marineforening var indbudt. På Tranebjerg Kirkegård, blev der nedlagt en krans på Chr. Langtveds grav.

Der var i 1967 et livligt samarbejde mellem afdelingerne Samsø, Silkeborg og Randers. Der blev arrangeret udflugter til de respektive byer med god deltagelse.

På generalforsamlingen den 12. marts 1968 skiftede foreningen igen formand. Her valgtes Arne Søndergård.

Den 3. maj 1969 indviedes den nye marinestue på restaurant Klinten.

Den 4. april 1970 valgtes Købmand Henning Petersen til formand.

Den 1. april 1978 skiftede foreningen formand, idet Henning Petersen ikke ønskede genvalg. Han efterfulgtes af Ejner Buch.

Den 7. april 1979 besluttedes det, at bestyrelsen nu skal bestå af 7 medlemmer mod tidligere 9. Årsagen er det dalende medlemstal.

Den 29. marts 1980 ønskede formanden Ejner Buch ikke genvalg. Ny formand blev Ernst Gaard.

Den 5. december 1981 fejrer afdelingen 40 års jubilæum. Festen afholdtes på Færgekroen i Kolby Kås, og 70 medlemmer med pårørende deltog.

14. februar 1982 trådte formanden Ejner Buch tilbage på grund af sygdom. Henning Petersen indtrådte som fungerende formand til næste generalforsamling. Den 27. februar 1983 valgtes Benny Olsen som formand.

Den 28. februar 1988 udnævntes tidligere kasserer Aage Jansen til æresmedlem efter mange års tro tjeneste på kassererposten. Bent Scholoffsky valgtes til ny formand.

Den 19. marts 1988 fejredes Marineforeningens 75 års jubilæum. Festen holdtes på Færgekroen i Kolby Kås. 35 festklædte og feststemte personer deltog.

20. marts 1988 besluttedes det på et bestyrelsesmøde at udsætte planerne om etablering af en ny marinestue.

9. marts 1989 har afdelingen 62 medlemmer. Heraf er flg. 6 æresmedlemmer:
Rasmus Hansen
Hans Petersen
Karl Kaas
Ejner Buch
H. Hemmingsen
Aage Jansen

Den 16. april afholdtes distriktsmøde på Færgekroen i Kolby Kås. Deltagerne udefra ankom med hjemmeværnsfartøj fra Århus og Horsens.

Afdelingens medlemstal var den 31. oktober 1989 på 67.

Den 17. februar 1991 på bestyrelsesmøde besluttedes det, at bestyrelsesmedlemmernes antal ændres fra 7 til 5 medlemmer. Dette forslag blev vedtaget på den følgende generalforsamling den 9. marts 1991.

16. november 1991 fejrede afdelingen sit 50 års jubilæum med reception i Sejlerstuen i Ballen. Om aftenen jubilæumsmiddag på Færgekroen. Til receptionen kom mange gæster, og afdelingen modtog mange gaver.

17. april 1993 aflagde Kalundborg Marineforening Besøg på Samsø. De ankom til

Ballen i en marinekutter, og det blev efter et kort besøg til kammeratligt samvær i Sejlerstuen.

28. april 1993 havde afdelingen 59 medlemmer. Heraf 6 æresmedlemmer.

5. maj 1995 markeredes 50 års dagen for Danmarks befrielse ved en mindegudstjeneste i Kolby Kirke. Afdelingen var repræsenteret ved bestyrelsen og en flagvagt. Der blev nedlagt kranse på gravene for faldne danske og udenlandske søfolk.

16. juni 1996 aflagde regentparret besøg på Samsø. Kongeskibet DANNEBROG lagde til kaj i Kolby Kås. Afdelingen var repræsenteret med flag. Formanden Bent Schaloffsky med frue var inviteret til receptionen ombord på DANNEBROG.

1997 var et meget passivt år. En planlagt tur til Odense og videre til Kerteminde måtte aflyses på grund af ringe tilslutning.

Den 22. august var Kalundborg Marineforening atter på Samsø.

Bent Scholoffsky meddelte den 27 marts 1999, at han på grund af sygdom må træde tilbage som formand. Næstformand Henning Petersen overtog midlertidigt formandsposten.

Den 24. april 1999 overtog Carl Johan Drejer derefter posten som formand.

12. maj 2000 talte afdelingen 40 medlemmer. Der havde i det forgangne år været flere udmeldelser.

17. november 2001 markeredes afdelingens 60 års jubilæum med en reception i Sejlerstuen. Kl. 10 blev der slået glas på skibsklokken, og medlemmer og gæster blev budt velkommen. Kalundborg afdeling deltog i receptionen og havde medbragt gaver til den jubilerende afdeling. Kl. 15 blev der atter slået glas på skibsklokken, og flaget blev bjærget. Receptionen var hermed slut, og bestyrelsen kunne se tilbage på en rigtig god dag.

10. marts 2002 trådte Carl Johan Drejer tilbage som formand, og efterfulgtes af den tidligere formand Bent Scholoffsky. På denne generalforsamling var kun mødt 9 medlemmer, incl. bestyrelsen.

På et bestyrelsesmøde den 20. oktober diskuteredes oprettelse af et skyttelav i afdelingen, samt endnu engang etablering af en marinestue. Der blev dog ikke truffet endelig afgørelse.

Den 5. august afholdt distrikt X møde på Samsø. 17 deltagere havde fundet den lange vej fra Jylland til Samsø. 8 medlemmer fra Samsø afd. deltog i mødet.

13. marts 2005 er der på generalforsamlingen tre 40 års jubilarer og en 25 års jubilar.

18 marts 2007 på generalforsamlingen, talte afdelingen 45 medlemmer. Formanden Bent Schaloffsky og kassereren Henning Petersen udnævntes til æresmedlemmer.

25. august 2007 arrangerer foreningen, sammen med Langør Bådelaug, en bustur til Ebeltoft. Målet var primært fregatten JYLLAND. Selskabet blev inviteret til en overdådig frokost i Ebeltoft Marineforenings marinestue. En sjov hændelse indtraf under dette besøg, idet en deltager fra Langør Bådlaug, Hardy Pedersen, spurgte efter en gammel soldaterkammerat, der skulle bo i Ebeltoft. De havde ikke ses hinanden i 50 år. Han blev tilkaldt, og det var sjovt at se, hvordan de to kunne genopfriske gamle minder.

9. marts 2008 havde afdelingen 53 medlemmer, og på generalforsamlingen genvalgtes hele bestyrelsen.

27. februar 2011. Generalforsamling. Afdelingen havde nu 52 medlemmer, og

19 medlemmer deltog i generalforsamlingen. Formanden Bent Schaloffsky meddelte forsamlingen, at han ikke modtog valg til bestyrelsen. Samme dag, konstituerede bestyrelsen sig med Ebbe Stoffregen, som formand.

Da det stadig ikke har været muligt at etablere en marinestue, har afdelingen fået tilsagn om at kunne benytte Samsø Navernes hule i Onsbjerg til møder og mindre sammenkomster.

Der har senere i året været enkelte ændringer i bestyrelsen. På sidste generalforsamling den 26. februar 2012, trak kassereren Jørn Enevoldsen sig, og blev erstattet af Kjeld Lauritsen. Der arbejdes stadig i bestyrelsen på at få etableret en marinestue, men det er ikke nemt på Samsø.

Skagen

Den 25. juli 1921 om aftenen samledes en del af Skagens mænd til møde på Skagens Sømandshjem.

Der blev på mødet nedsat et udvalg, der skulle forberede den egentlige forening. Havnemester Larsen, redningsbestyrer P. K. Nielsen og fuldmægtig Eisenbach var de første i udvalget, der senere blev gjort en del større. Samme aften blev de første 18 indmeldt i foreningen. Dette var reelt starten på Skagen Marineforening, der formelt blev stiftet den 10. december 1921.

Hovedformålet med foreningen er at drive en kammeratlig forening for alle, som har tjent i marinen, og alle, som har interesse for søfart. Den vil udvikle kærligheden til flaget, til kongen, og til fædrelandet.

Marineforeningens første Marinestue var indrettet på Hotel Skandinavien. Senere flyttede man til Foldens Hotel og derfra til Kalstens Hotel. Da dette hotel blev revet ned i 1965, samledes man om det nye Hotel Skagen. Da dette Hotel blev erklæret konkurs, rykkede man ind på Brøndums Hotel, hvor man fik en selvstændig afdeling i Degn Brøndums gamle købmandsbutik i begyndelsen af 1971.

I 1980 købte Marineforeningen bygningen på Kappelborgvej 14B – Det tidligere Cimbria.

Foreningens medlemmer indrettede stuen med mange gamle ting i form af billeder og skibsredskaber. En af væggene er dekore-

Indgangen til Skagen Marineforening

Marinestuen Skagen

ret med indtil videre 185 portrætter af skagboer i Danske Marineuniformer.

Skagen Marineforening er en afdeling af landsforeningen – »Marineforeningen« og har i dag ca. 300 medlemmer

Marineforeningens første formand var fuldmægtig P. C. Eisenbach

Skagen Marineforenings formænd siden stiftelsen:
Fuldmægtig P. C. Eisenbach
Overbetjent Hjalmar Møller
Fiskeskipper Janus Christensen
Telegrafbestyrer Frederik Breyen
Havnemester Aage Petersen
Navigationsleder Axel Karlsson
Rejsebureauleder Poul Eckhardt
Sejlmagermester Joe Jørgensen
Buschauffør Asger Jensen
Skibsbygger Ernst Ingolf Hansen
Fisker Jan Siiger Frahm
Per Sloth.

Skanderborg

På foranledning af nogle interesserede i Skanderborg blev der i august 1946 gennem pressen udsendt opfordring til alle gamle orlogsgaster i Skanderborg og Omegn om at give møde på Hotel »Skandinavien«, og her så Marineforeningens 91. Afdeling dagens lys den 16. August 1946.

Formanden fra Horsens Afdelingen, Blikkenslagermester J. Nissen, havde ydet virksom bistand ved det tilrettelæggende arbejde, og han var sammen med Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, og en del kammerater fra Horsens kommet til stede ved det stiftende møde, medbringende denne afdelings flag. Medlemstallet var ved starten 17. Fra et af medlemmerne, Skibsreder Schmiegelow, modtog afdelingen som gave en meget smuk skibsklokke.

Foreningens forhandlingsbog er desværre gået tabt i en brand hos en lokalhistoriker, der havde lånt den, for at skrive om de lokale soldaterforeninger. Den følgende tekst er derfor baseret på nuværende medlemmers hukommelse.

I Skanderborg Marineforening har der kun været tre formænd, A. Petersen, Hans F. Bergh Hansen og Lars Madsen.

Fra årene før ca. 1975, er der begrænset viden om foreningen, men et nuværende medlem husker distriktsmøder og -skydninger med de øvrige foreninger i Distrikt X. Den lokale Fregatskydning huskes som meget populær, da den bemalede krydsfinerplade med himmel og hav bag fregatten tillige var armeret med fyrværkeri. Når det sidste velrettet skud sænkede fregatten, skete det ved at skuddet udløste en jagtpatron, der antændte raketter og knaldfyrværkeri, der bragede løs som hyldest til årets Fregatkaptajn, mens fregatten sank i bølgen blå.

Der er også kun få mundtlige overleveringer om foreningslivet og medlemmer, hvoraf en enkelt ofte er blevet trukket frem. *En Skanderborger blev engang spøgefuldt mindet om, at han jo ikke kan blive medlem i Marineforeningen, da han ikke havde aftjent værnepligt i Søværnet, – under den videre snak lyder det pludseligt tørt: »Du kan sikkert få dispensation, for du har jo direkte afløb til søen«*.

I perioden efter ca. 1975, har foreningen gennem tiden deltaget i møder og arrangementer i Distrikt X og på landsplan med vekslende hyppighed, mens foreningens egne arrangementer var store succeser. De spektakulære Fregatskydninger var yderst populære, og ligeså to årlige andespil sammen med Skanderborg Garderforening op mod jul. Også ugentlige træningsskydninger på 15 m bane sammen med garderne foregik i adskillige år. De *gammeldags generalforsamlinger* havde stor opbakning, og populære var også den årlige selskabelige sammenkomster, som kunne være bus- og sejlture med madkurven / krobesøg, en festaften m.v.

Godt 10 år senere, sidst i 1980'erne, startede en ny periode med en bemærkelsesvis stor medlemsfremgang, – så stor, at der blev drømt om *Fremdriftsskruen*.

Ideen om Skanderborg bys adoption af *Søværnets Flyvetjeneste* er fostret i Skanderborg Marineforening, men således skulle det ikke gå.

Flot skydning gav Skanderborg Marine-

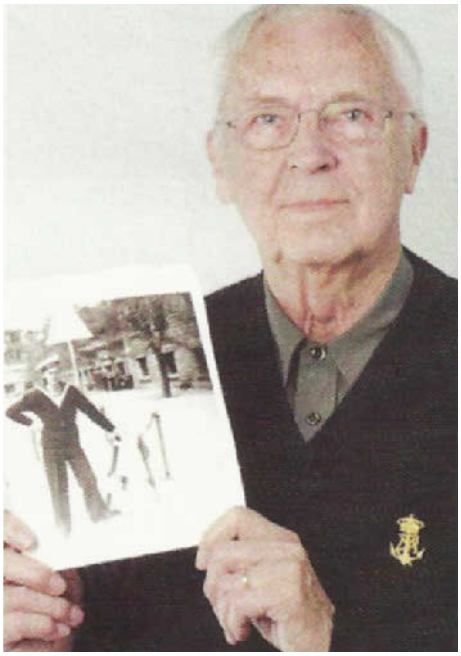

Søren Berthelsen, der var Skanderborg Marineforenings kasserer i gennem 59 år 1948-2008

forenings Erik Carlsson, titlen som *Landskytte i Marineforeningens Skyttelav.*

Foreningens blad, *Agterspejlet*, blev navngivet ved fejringen af 50 års jubilæet i 1996, hvor *alle* medlemmer var samlet med gæster fra landskontoret. Bladet udkom herefter i 2-3 år.

Søværnets Tamburkorps gæstede byen med march og musik gennem hovedgaden og videre til Byparken, hvor man lavede et spektakulært Tattoo. Fra de græsklædte skrænter og med Skanderborg Sø som baggrund fik byens borgere en minderig oplevelse med optræden på plænen.

Ebeltoft Marineforenings Slupkor gæstede Skanderborg ved et af byens årlige Kræmmermarkeder. Der blev sunget flittigt med på sømandsviserne, som blev ledsaget af harmonikamusik på Adelgade. Slupkorets historiske og maritime look samt deltagernes engagement i sangene gik lige i folks hjerter.

Samme dag lavede *Søværnets Flyvetjeneste* en redningsøvelse på søen og prøver på Lynx helikopterens flyveegenskaber.

U-534 så temmelig lille ud på land, da vi fra Skanderborg ankom til Grenaa Havn, – og i cylinderens indre var der virkelig ikke ødslet med pladsen til noget eller nogen. En spændende rundvisning gav stor indsigt i livet og forholdene ombord i en ubåd, og især beretningen om, hvordan en del af besætningen på dramatisk vis virkelig måtte bevare roen, inden man kunne forlade skibet, – en stor oplevelse. At være blandt de relativt få, inklusive landets dronning, der har besøgt U-534 i Grenaa, sætter også besøget i relief.

Medlemmer fra Skanderborg Marineforening har på forskellig vis besøgt Fregatten JYLLAND flere gange, for at spise ærtesuppe og flæsk og nyde »Bådsmandens Fryd«. Besøg på Fregatten har også omfattet besøg hos *Ebeltoft Marineforening*.

Havfisketure med Horsens Marineforening har flere gange glædet naboforeningen mod nord.

Årlige skydeaktiviteter er *Nytårsskydningen og Katteskydningen foregår* sammen med de lokale gardere, og har i adskillige år været populære aktiviteter med god deltagelse.

Med flaget ved Mindestenen den 5. maj er en årlig tradition med deltagelse af Hjemmeværnet, soldaterforeningerne, tidligere frihedskæmpere og interesserede fra lokalsamfundet.

Årlige sejlture på Skanderborg Sø, hvor medlemmerne kan inviterer ledsagere med til hygge, snak og kaffe om bord samt grillmad på anløbspladsen St. Croix.

Skanderborg havde royalt besøg 2. sep-

tember 2012, da Dronningen og Prinsgemalen gæstede byen. Skanderborg Marineforening, Garderforeningen og Forsvarsbrødrene tog imod med flag og faner.

Skanderborg Marineforenings nu afdøde kasserer, Søren Berthelsen, har sat en bemærkelsesværdig rekord i bestyrelsesarbejde, en rekord, der bliver svær at slå. Efter endt værnepligt på Middelgrunds fortet og vel hjemme i fødebyen igen, opsøgte han Skanderborg Marineforening, hvor han i 1948 blev valgt til kasserer på sin allerførste generalforsamling. Søren Berthelsen var derefter kasserer i 59 år til sin død i foråret 2008, kort tid inden han skulle fejres på foreningens generalforsamling for sine 60 år som kasserer og få måneder før, at han skulle hædres på Marineforeningens Sendemandsmøde 2008 med *Landsbestyrelsens Hæderstegn i Guld*. Søren Berthelsen havde tidligere modtaget *Marineforeningens Hæderstegn i sølv* for sine mange år på posten som kasserer. Søren Berthelsen var en god fortæller og foreningens forbindelse til »gamle dage«, ligesom han havde sin helt egen humor. Dette udmøntede sig bl.a. ved, at en 10 øre, der ikke figurerede i foreningens regnskab alligevel var fysisk tilstede i kassebeholdningen. Trods de gentagne uregelmæssigheder i regnskaberne, huskes han som en god kammerat og en god kasserer. – 10 øren har vi stadig.

Skive

På foranledning af havnefoged Johannes Toft, Restauratør Ove Gamborg, m. flere blev der indkaldt til et møde for tidligere orlogsgaster på Rosenhøj tirsdag den 10. juni 1941. Der mødte 25 frem og der blev planlagt en stiftende generalforsamling den 30. juni 1941

Den 30. juni klokken 20.00 på Hotel Phønix var hovedbestyrelsesmedlem Konsul J. Stuhr mødt op som indleder, fra Nykøbing var Kaptajn Mouritsen mødt op og fiskeriassistent Bøhne med flag og klokke.

Da flaget var hejst, bød Toft velkommen til de 47 fremmødte, og konsulen berettede om marineforeningens arbejde, betydning og organisation, samt foreningens love og vedtægter.

Der blev lykønsket med oprettelsen af den nye forening, Marineforeningen for Skive og omegn.

Første formand blev Havnefoged J. Toft.

Der afholdtes forskellige arrangementer i foreningen, Ulkeaften, Kongens fødselsdag, fastelavnsfest, foredrag, rafleaftener, juletræsfester.

1942: Medlemstallet var 103.

1943: Afdelingen købte et stort modelskib og satte det på »aktier«. Ved hjælp af det herved indkomne overskud fra A/S »skivet« samt støtte fra Konsul Stuhr og Aalborg afdelingen med flere lykkedes det at indrette en smuk marinestue

1944: Medlemstallet var 131.

1945: Medlemstallet var 152.

1946: Dette år fik marineforeningen tilladelse til en marinestue, der blev indrettet i postværelset i Håndværkerforeningen. Den blev indviet i 1947 den 21. juni af Borgmester Wolhardt Madsen.

1947: Dette år stævnede fastelavnsbåden ud i Skives gader, og indtægten blev 2.700 kr., hvoraf størstedelen 1050 kroner blev skænket til et mindefond for krigsforliste søfolks enker. Skibet var en redningsbåd, man havde lånt fra den gamle isbryder Valdemar.

1949: Medlemstallet var 120.

I 1951 valgtes Mogens Eriksen til formand.

1951: Kongeskibet DANNEBROG anløb Skive havn, hvor Marineforeningen paraderede.

1952: søndag den 22. juni afholdtes foreningens første Fregatskydning i grusgraven bag Sanatoriet, og Fregatkaptajn blev Tømrer Knud Petersen, der var 60 tilmeldte skytter.

I 1956 afløste Johannes Toft Mogens Eriksen som formand. Han blev i 1960 afløst af Egon Hansen, der havde denne post helt frem til 1987.

I 1962 bliver man bedt om at fraflytte lokalet i Håndværkerforeningen, og i april blev nye lokaler indviet på Nordstjernen.

1967: medlemstallet er på 88.

1970-1972 Marinestuen er tilbage i Håndværkerforeningens lokaler.

1972-1978 Marinestuen er flyttet til Rådhuscafeen

1978: Marinestuen er for en kort periode flyttet til Støvlen

1978-2005 Marinestuen er flyttet ind i Skive Sejlklubs lokaler på lystbådehavnen.

1979: 23. juni anløber Skives første adoptionsfartøj NAJADEN Skive, hvor Ma-

Bestyrelsen for Skive Marineforening. I uniform ses Henriette C. Lundberg Pedersen, der som første kvinde blev valgt til formand i 2005

rineforeningen inviterer besætningen på besøg i marinestuen.

Kaj Ove Nielsen overtog formandsposten i 1987.

1988: Der blev fra SG Henriette C. Lundberg Pedersen, som er tjenestegørende i Frederikshavn, rettet henvendelse om optagelse i Skive Marineforening, men der var ikke enighed blandt medlemmerne om optagelse af kvinder i foreningen, og man ville lade den kommende generalforsamling afgøre spørgsmålet.

1990: På generalforsamlingen den 04. februar blev der berettet om anmodningen af optagelse af SG Henriette C. Lundberg Pedersen. Landsforeningen havde imidlertid udskudt dette spørgsmål til behandling på sendemandsmødet i 1991.

1992: 11. september, Skive by adoptere-

de marinefartøjet P555 STØREN der bydes velkommen i marinestuen.

Ove Hendriksen overtog formandsposten i 1994.

1996: Der oprettedes et Skyttelav under Skive Marineforening.

1998: Den 21. oktober søgte SG Henriette C. Lundberg endnu engang om optagelse i Skive Marineforening.

1998: Den 27. oktober afsendtes brev til SG Henriette C. Lundberg Pedersen, hvori det oplystes, at der fra Landsforeningen var givet grønt lys for kvinders optagelse i marineforeningen, men at det var op til den lokale afdeling, om man ønsker at optage kvinder jfr. § 24 i vedtægterne. Optagelsen af Henriette blev nedstemt på generalforsamlingen i februar måned 1998.

1998: Den 16. november modtager Ski-

ve Marineforening brev fra Landsformand Otto Lichtenberg om, at Landsbestyrelsen står ganske uforstående overfor foreningens beslutning om ikke at optage SG Henriette C. Lundberg Pedersen, idet begge begrundelser er i strid med foreningens gældende vedtægter. Optagelse af kvinder er alment gældende for foreningen, og en person kan selvsagt ikke nægtes optagelse fordi hun er en kvinde. I samme forbindelse gøres der opmærksomt på, at SG startede i Søværnet i 1983 og har gjort tjeneste i Minelæggeren FYEN, inspektionsskibene INGOLF og BESKYTTEREN, samt været instruktør på Taktikskolen på Flådestation Frederikshavn. Hun har således en tjeneste, der fuldt ud berettiger hende til at være medlem af en Marineforening.

1998 – februar 1999 Der foregår en del korrespondance frem og tilbage mellem Distriktsformanden, Skive Marineforening og Landsformanden ang. optagelse af det kvindelige medlem. Flere af Skive marineforenings bestyrelsesmedlemmer ønsker udmeldelse, hvis kvinder optages.

1999: Skive Marineforening modtager brev fra Landsformanden. Landsbestyrelsen har nøje drøftet sagen og er nået frem til følgende:

Skive afdelingen skal naturligvis følge Landsforeningens vedtægter, hvad angår optagelse af kvinder der har gjort tjeneste i Søværnet jfr.§ 5 stk.1 i foreningens vedtægter

Skive afdelingens medlemmer vil blive orienteret om sagen og de konsekvenser en fortsat nægtelse af optagelse af medlemmer alene på grund af deres køn vil medføre for såvel afdelingen som det enkelte medlem.

1999: 4. februar afsender Skive Marineforening brev til Landsbestyrelsen hvori det gøres gældende, at det vil blive ført til protokol at beslutningen fra 1998 vedr. kvinders optagelse i foreningen er ugyldig. Erklæringen vil finde sted i forbindelse med formandens beretning på kommende generalforsamling. Der vil således blive sendt en optagelsesblanket til SG Henriette C. Lundberg Pedersen.

1999: 17. marts bliver SG Henriette C. Lundberg Pedersen første kvindelige medlem af Skive Marineforening.

2004: Skive sejlklub opsagde den indgået aftale med Skive Marineforening om benyttelse af deres lokaler den 14. november. Foreningens effekter skal være ude senest den 15. februar 2005.

2005: 5. februar, på årets generalforsamling valgtes Henriette C. Lundberg Pedersen som første kvindelige formand i Skive Marineforening.

2005: 12. februar Skive Marineforening tømte marinestuen i sejlklubbens lokaler for dens effekter, og kørte dem i første omgang til lokaler på Skive flyveplads. Desuden kom en aftale i stand med Dartklubben således at man kunne benytte deres lokaler til at mødes i indtil videre.

2006: Der afprøves forskellige muligheder med hensyn til at få en ny marinestue på benene, men endelig fik man lovet en plads på græsplænen, der hvor den gamle asfaltfabrik lå førhen. Grunden viste sig at være forurenet, så en placering dér skulle først godkendes. Foreningen fik lovet en af flygtningebarakkerne ude fra Marienlyst til marinestue.

2005: Foreningens effekter flyttes fra Skive flyveplads til et lokale ude på Skive Kaserne.

2007: Skyttelavet afholder Landsskyttestævnet for første gang i Skive med stor succes.

Marinehuset i Skive, indviet i 2009

2007: Endelig langt om længe er byggeriet af den nye marinestue nu i gang og fundamentet er nu støbt.

2008: Der arbejdes på det nye marinehus i hele 2008

2008: 14. september anløber DANNEBROG Skive, og Skive Marineforening blev pålagt at stille med faneborg ved ankomsten. Formanden Henriette C. Lundberg Pedersen førte an og bød H.M. Dronningen og Prinsgemalen velkommen til Skive.

2009: Den 7. november blev der holdt indvielse af Skive Marineforenings nye marinestue på Fjordvej 39 i Skive. Der var parade og standerhejsning. Det var en fantastisk dag, og en skøn følelse at stå med hovedet under eget tag.

Status pr. 2012:

- Foreningen har 62 medlemmer
- Venneforeningen »Søens venner« 50 medlemmer
- Æresmedlemmer: Børge Pedersen, Knud Hørup
- Hæderstegn i sølv: Henriette C. Lundberg Pedersen.

Skælskør

Skælskør Marineforening er med i gruppen i den første bølge af afdelinger i Danmarks Marineforening. Afdelingen blev stiftet i 1918, og har i dag til huse i Strandgade 14, gården, Skælskør.

Afdelingen tæller medio 2013 56 medlemmer.

Skælskør Marineforenings bestyrelse 2013:
Jens B. S. Jensen, afdelingsformand
Palle Thomsen, afdelingsnæstformand
Annette Olsen, afdelingskasserer
Ole Larsen, banjemester
Egon Hansen, bestyrelsesmedlem

Slagelse

Marineforeningens Slagelse Afdeling blev stiftet den 8. december 1925 i Anlægspavillonen i Slagelse ved et møde, hvor ca. 60 tidligere orlogsgaster var mødt op. Der var mødt to fra hovedkontoret i København, som fortalte om Marineforeningen og viste film. Første formand blev Toldbetjent E. Rosenby.

Afdelingens første større arrangement foregik på Hotel Casino den 8. februar 1926. Der var indvielse af flag den 5. september 1926. Det var en gave fra medlemmers damer.

Den første marinestue blev indviet på Hotel Postgaarden den 6. maj 1937. Her forblev man indtil 1948, hvor marinestuen flyttedes til Hotel Casino, hvorfra man flyttede med udgangen af 1953, da huslejen blev for dyr. I de efterfølgende år havde afdelingen ikke noget fast tilholdssted, men fik lokale i Restaurant »Bygningen« 1957-72. I denne periode faldt medlemstallet og der var en overgang tale om at lukke afdelingen. Det gik dog atter fremad og i 1972 fik afdelingen lokaler i Løvegade 28, hvor man så holdt til frem til 1985, ligesom man også begyndte at udgive bladet »Mastekranen«, der var et godt bindeled mellem medlemmerne og afdelingens aktiviteter.

Afdelingen fik i 1981 kontakt til den tyske marineforening i Aurich, Tyskland, en forbindelse der er fortsat op gennem årene.

Slagelse marinestue i Bredegade

I en periode var der sammenkomster hvert andet år, skiftevis i Aurich og i Slagelse.

I 1988 fik afdelingen i forbindelse med Slagelses 700 års jubilæum opsat en minebøsse på Nytorv.

Et af afdelingens medlemmer Ove Andersen byggede og reparerede gennem mange år kirkeskibe. I 1994 afleverede afdelingen et kirkeskib til Sct. Mikkel Kirke, der var udført af Ove Andersen, og forestillede den tremastede bark »Nordlyset«. Han stod også bag bygningen af en model af orlogsbriggen »Ørnen«, som afdelingen forærede til Sct. Peders Kirke. Ove Andersen døde i 2012.

I 1998 oprettedes en støtteforening specielt med henblik på en kommende flytning fra Langes Gaard og et lokale på Ndr. Stationsvej til den nuværende marinestue i Bredegade, der blev indviet i 1999.

Marineforeningen i Slagelse forærede Sct. Mikkel Kirke et kirkeskib i 1994, der var udført af Ove Andersen

Afdelingen har haft 17 formænd gennem årene. I jubilæumsåret er Hans Kargaard Thomsen formand, en post han har haft siden 2009.

Stevns

Stevns Marineforening blev stiftet i 1928. I mange år havde afdelingen til huse på Hotel Stevns. Hotellet var ejet af et af medlemmerne og han stillede gratis et lokale til rådighed. Denne lukrative aftale sluttede for omkring 10 år siden. I dag holder Stevns Marineforening til på den lokale Hjemmeværnsgård. Her råder afdelingen over et mindre lokale der er indrettet til marinestue. Et større lokale i samme bygning bruges så til de større arrangementer som generalforsamling, ålegilder samt foredrag.

Stevns Marineforening deltager aktivt i Stevns Kommunes øvrige soldaterforeninger s arrangementer. Det med at samarbejde er Stevns Marineforening gode til. Eksempelvis har afdelingen et tæt samarbejde med Køge Marineforening. Her er afdelingen ofte inviteret med til faglige arrangementer. Samarbejdet omfatter ligeledes, at Stevns Marineforening råder over en fast side i Køge Marineforenings lokalblad.

Medlemstallet har været støt stigende de senere år, og er medio 2013 på 52. Gennemsnitsalderen er ved at være lidt høj, men bestyrelsen er optimist med hensyn til, at få yngre kræfter ind i foreningen.

Stevns Marineforenings bestyrelse 2013:
Gert Arno Pedersen, afdelingsformand
Ingolf Nielsen, afdelingskasserer
Bent Ejnar Nielsen, afdelingsnæstformand
Bent Jensen, afdelingssekretær
Per Jensen, bestyrelsesmedlem
Hans Henning Christensen, bestyrelsesmedlem

Svendborg

Svendborg Marineforening er en af Svendborgs største maritime foreninger stiftet 7. marts 1914. Afdelingen har egen Marinestue med adresse Havnepladsen 2B, 5700 Svendborg.

Afdelingens medlemstal placerer Svendborg Marineforening som den 3-4 største afdeling under Danmarks Marineforening.

Foreningens økonomi er god.

Kongeskibet DANNEBROG har aflagt officielt besøg i Svendborg i 1994, 2003 og 2008, hvor Svendborg Marineforening har haft en central rolle i arrangementet. I 2003 gæstede Marineforeningens æresformand, Hans Kongelige Højhed Prins Henrik Marinestuen. Vor gave til Kongehuset, der blev overrakt Prinsen, var en fornem kopi af en samling frimærker opsat i 40 kollager på A3 format, kaldet »På togt med 5 regenter«, kreeret af medlem Ove Frisch, og kopieret og smukt indbundet i svineskind af Isager Bogtryk. En lamineret fotokopi ligger i Marinestuen til ejendom.

Svendborg Kommunes adoptionsskib er inspektionsskibet THETIS. THETIS har gennem årene været på besøg i Svendborg både som adoptionsbesøg og på gæstevisit. THETIS blev adopteret af Svendborg by i 1993, hvor Svendborg Marineforening var aktive deltagere i adoptionen.

Svendborg Marineforening har fået tildelt Sendemandsmødet i 1953, 1986 og 2004.

Marinestuer:

Afdelingens faste tilholdssted frem til 1953 var Marinestuen på Hotel Ærø. Herefter flyttedes stuen til Restaurant Borgen, hvor Marinestuen var frem til 1958. Herefter flyttede stuen til Hotel Phønix, som husede foreningen frem til 1970, hvor vi igen flyttede ind på Hotel Ærø. Udviklingen i foreningens medlemstal skabte et behov for egen marinestue, hvor vi kunne anvende lokalerne til medlemsaktiviteter uden hensynstagen til, at stuen var reserveret til andre formål.

I 1996 indviede afdelingen egen marinestue i lejede lokaler hos Mariasøstrene i »Klosteret«, Havnegade 2. Den stadig stigende medlemstilgang og de øgede aktiviteter i medlemslokalerne skabte behov for større lokaler og samtidigt var der mulighed for at flytte vor adresse til Honnørkajen, således at vi i 2010 kunne flytte ind i større lokaler lejet i Maritimt Center af Svendborg Kommune. Svendborg Kommunes daværende Borgmester Lars Erik Hornemand var meget behjælpelig med at gennemføre lejemålet. Marinestuens officielle åbningstider er lørdag mellem 10.00 og 13.00, her ud over er stuen i brug for alle afdelingens aktiviteter i årets løb. Øvrige maritime foreninger og soldaterforeninger i lokalområdet gør ligeledes brug af stuen. Hver tirsdag er stuen åben mellem 10.00 og 12.00 for medlemmer, der sørger for rengøring og vedligeholdelse af stuen.

Afdelingsformænd:

C.A. Christensen	1948-1955
Poul Pryds Hansen	1955-1959
Worm Mortensen	1959-1960
Reynolds Hansen	1960-1971
Carl Børge	1971-1980
Knud Møller	1980-1993

Marinestuen i Svendborg

Kurt B. Kaysen	1993-2006
Erik Bodal	2006-

Medlemsgrundlag:
Afdelingens medlemstal har været svingende fra 222 medlemmer i 1949 ned til ca.131 medlemmer i 1993. Medlemstallet skal tages med forbehold, da medlemslisterne ikke er entydige. Herefter har medlemstallet været jævnt stigende, bl.a. på grund af at afdelingen i 1996 kunne indvie egen marinestue. Nu har afdelingen 352 medlemmer.

Afdelingen har udnævnt 5 Æresmedlemmer:

38229	Jørgen Mogens Christiansen	1974
28081	Poul Hoffmann Petersen	1985
19138	Kaj V. Hybel	1993
34252	Bent Sivertsen	2004
62100	Kurt B. Kaysen	2006

Afdelingen har 2 medlemmer som har fået tildelt Danmarks Marineforenings Hæderstegn:

73280	Anna Louise S. Von Lindern	1965
62674	Palle Petersen	2003

Afdelingen har tildelt 7 personer Hæderstegn:

48489	Reimer K. Bøgild	1994
35410	Knud Møller	1982
Ej medlem	Kaja Rasmussen	1993
61622	Aage Hansen	2003
62100	Kurt B. Kaysen	2003
Ej medlem	Lizzie Kaysen	2004
59156	Carl Valdemar Dahl	2006
71395	Henning Larsen	2008

Hvert år siden 2003 er et medlem, der har gjort sig fortjent, blevet udnævnt til Årets Mariner:

Børge Jørgen Madsen	2003

Bestyrelsen for Svendborg Marineforening 2004

Henning Larsen	2004
Gert Lind-Hansen	2005
John Pedersen	2006
Ove Frisch	2007
Erik Lindhardtsen	2008
Svend Erik Flege	2009
Henning Pehrson	2010
Knud Erik Jensen	2011

Afdelingen har 3 medlemmer med over 60 års anciennitet, 2 medlemmer med over 50 års anciennitet, 8 medlemmer med over 40 års anciennitet og 11 medlemmer med over 25 års anciennitet.

Afdelingens medlemmer med den højeste anciennitet for indkaldelse i søværnet blev indkaldt i 1941, 1942, 1943, 1945 og 1946. Afdelingen er normalt repræsenteret ved jubilarstævnet på Holmen hvert år sidst i august måned.

Medlemmernes baggrund er meget blandet. Fra at aftjene sin værnepligt til et helt liv i søværnet som vort medlem med rang af viceadmiral Jørgen Philip Rasmussen.

Medlemssammensætningen har de seneste år været stabil med ca. 70 %, som har aftjent deres værnepligt under orlogsflaget, samt baggrund i Marinehjemmeværnet. Medlemmer med baggrund i forsvaret, handelsflåden og »øvrige« udgør ca. 30 %.

Alderssammensætningen fordeler sig med 10 % under 50 år, 13 % mellem 50 og 59 år og 77 % over 60 år.

Traditioner:

Nytårsmønstring er traditionen tro den første lørdag i det nye år, hvor vi ønsker hinanden godt nytår.

Generalforsamling afholdes normalt hvert år i den sidste halvdel af februar måned.

Som afdelingens faste traditioner skal nævnes højtideligholdelsen af Danmarks befrielse 4. maj 1945. Denne dag markeres

med at afdelingens medlemmer samles i Sct. Nicolai Kirke til en mindegudstjeneste om aftenen med efterfølgende sammenkomst i Marinestuen til kaffe, forfriskning og lys i vinduerne.

Den 5. maj er der mindehøjtidelighed i Sct. Jørgens Park med flag, taler og efterfølgende kaffe i konfirmandstuen. Arrangementet afholdes af Svendborg Kommune ved Borgmesteren, Sct. Jørgens Kirke og Svendborg Marineforening. Der er repræsentation med flag fra Niels Juels Foreningen, Prinds Valdemar Foreningen, Dansk Metal samt Marineforeningen.

Marchen til krigergravene Kristi Himmelfartsdag er en gammel tradition, som er gennemført siden 1867. Her mødes alle forsvarspositive foreninger i området sammen med frihedskæmpere og Grænseforeningen. Der marcheres med Peter Most Garden i spidsen til Assistens Kirkegården. Her holdes taler, og der lægges kranse på gravene for faldne i 1864 og de seneste krige. Der er som regel repræsentation fra den Britiske Ambassade, som forestår talen og kransenedlæggelsen ved graven for de Britiske flyvere.

På flagdagen den 5. september mødes medlemmerne ved mindesmærket »Fønix Reden« på Assistens Kirkegården for at markere den Nationale flagdag, efterfølgende er der sammenkomst i Marinestuen.

Svendborg Marineforenings medlemsblad så dagens lys i oktober 1993 som det første af 4 årlige udgaver. Bladet har givet medlemmerne en god og grundig orientering om aktuelle og afviklede aktiviteter i lokalafdelingen. Kurt Kaysen var redaktør af bladet frem til 2006, hvor Henning Pehrsom tog over. Bladet har et oplag på 450 eksemplarer. Bladet blev suppleret med en hjemmeside www.svendborgmarineforening.dk ved årsskiftet 2003/2004. Hjemmesiden er blevet udviklet, således den i dag fremtræder som et velbesøgt medie med mange daglige besøgende. Vor Webmarster Erik Lindhardtsen sørger for at holde siden opdateret .

Aktiviteter:
Afdelingen har et meget højt aktivitetsniveau med mange forskellige aktiviteter.

Foredragsvirksomheden prioriteres meget højt og har gennem årene udviklet sig fra sporadiske foredrag med få deltagere til en god solid virksomhed, som er forankret i et samarbejde mellem Frit Oplysningsforbund, Maritimt Center og Marineforeningen. Samarbejdet blev påbegyndt i 1999 og frem til dato, har der været afholdt 82 foredrag/ekskursioner med et fremmøde på mellem 40 og 80 tilhørere.

Foredragene afholdes med 3 foredrag om efteråret og 3 foredrag om foråret.

Svendborg Marineforenings Skyttelav blev stiftet i august 1998. Initiativtager var Flemming Sommer.

I 2001 overtog Henning Larsen formandsjobbet, hvilket han bestred indtil 2008. Frede Kristiansen tog herefter over. Lavet har fået tildelt Landsskyttestævnet i 2008. I vintersæsonen skydes hver onsdag kl. 19.00 i Tåsinge Hallen. Lavet har ca. 44 medlemmer hvoraf, hovedparten er aktive. Svendborg afdeling er normalt repræsenteret ved Landsskyttestævner og Distriktsskydninger med pæne resultater til følge bl.a. én landsskytte for veteraner i 2004 Erik Thomsen og én landskytte i 2006 Rasmus Lohse.

Fregatskydning har med ganske få undtagelser været en årlig sensommerbegivenhed i afdelingen. Når den svenske fregat er sænket, gennemføres der en dameskydning. Fregatskydningen er et samarbejde, hvor

Fregatskydning i Svendborg

skyttelavet står for den skydetekniske del af arrangementet. Fregatskydningen er blevet afviklet i Skydehuset i Christiansminde, hvortil vi sejler og marcherer med flaget i front til skydehuset.

Afdelingens aktivitetsniveau er de senere år steget væsentligt, hvor det er medlemmernes formåen, der sætter grænser for hvilke aktiviteter, som kan søsættes. Nogle aktiviteter overlever sig selv, og andre kommer til. I flere år var det en årlig tilbagevendende begivenhed at tage på sommerudflugt Grundlovsdag og til Skarø som sensommertur, samt afholde efterårsfest. Disse arrangementer er afløst af sommertur med besøg hos vore kammerater i Faaborg-, Ærøskøbing- og Marstal Marineforening. Sejladsen hertil udføres af Viking, Palnetoke og Caroline S. Efterårsfesten er afløst af et nytårsarrangement i Marinestuen og et Sct. Hans arrangement i Maritimt Center.

Ind i mellem afholdes de traditionelle pudseaftener af kobber og messing 3-4 gange om året. Pudsningen afsluttes normalt med lidt godt til ganen, som fremstilles i kabyssen.

Travaljeroning blev startet i foråret 2006, og er nu en af afdelingens faste aktiviteter. Der roes én gang hver uge i perioden fra marts/april til slutningen af november.

Kortklubben hygger sig med L'hombre hver torsdag mellem 14.00 og 16.00.

Lancier har holdt nogle års pause, men er nu taget op med dans hver 14. dag på SIMAC, A.P. Møllersvej. Der er tilmeldt ca. 40 dansere, som under danselærer Hanne Mikkelsens kyndige ledelse lærer Lancierens mysterier.

Afdelingens rejseaktivitet har ligeledes udviklet sig fra enkelte heldagsture i nærområdet til flerdagsture både inden- og udenlands.

Baren i Svendborg Marinestue

De indenlandske ture strækker sig normalt over 2-3 overnatninger med besøg på maritime seværdigheder, og hvor vi aflægger lokale marineforeninger besøg, og kæder det sammen med indtagelse af et måltid mad.

Ture som går til udlandet, er som regel kædet sammen med besøg på militære og maritime seværdigheder. Vi har været i Harzen i år 2000, Polen 2001, Berlin 2002, Holland 2003, Stralsund 2007, Grønland 2008, Wintrich 2010, Finsterwalde 2011, Hamburg 2012,

Socialt netværk:

I 2002 blev der taget initiativ til at starte en støtteforening, som fik navnet »Mariehønerne«. Formålet med foreningen var bl.a. at sikre, at enker efter medlemmer ikke mistede det sociale netværk, når ægtemanden faldt bort. Samtidig skulle foreningen støtte op om større arrangementer i marineforeningen. Foreningen har ca. 80 medlemmer.

Sønderborg

På initiativ af tidligere orlogsgaster blev Sønderborg Marineforening stiftet den 17. november 1939. Formålet var at komme i kontakt med tidligere orlogsgaster på Als og Sundeved. 30 meldte sig ind. Første formand blev automobilforhandler Hans Petersen. Den 6. december 1939 afholdtes den første generalforsamling, hvor foreningen fik overrakt et flag, foræret af Kronprins Frederik. Flagstangen var foræret af Konsul Im. Stuhr, Aalborg Marineforening, der også var æresmedlem af Marineforeningen.

Allerede i 1944 blev der indrettet en marinestue i Dampskibspavillonen. Den 21. marts 1947 flyttedes til Strandpavillonen. Den 13. marts 1948 flyttedes marinestuen til Hotel »Strand«. Efter besættelsen øgedes medlemstallet til 83.

Lige efter besættelsens ophør etableredes en Marinestation i Sønderborg, som foreningen havde kontakt med. Marinestationen nedlagdes og senere oprettedes Hjemmeværnsflotille 309, som foreningen derefter havde tæt kontakt med.

Foreningen havde gennem mange år et godt samarbejde med 2. Regiments Soldaterforeninger, som man samarbejdede med om en række fællesarrangementer.

Sønderborg Marineforenings 50 års jubilæumslogo 1989

I 1979 adopterede Sønderborg minelæggeren N 44 LOSSEN. Sønderborg Marineforening tog sig af minelæggerens besøg, så længe denne adoption eksisterede. Der blev sørget for, at de skiftende besætninger blev præsenteret for de sønderjyske specialiteter solæg og ringridderpølser. Efter skibets udfasning indrettedes et mindehjørne for LOSSEN.Foreningen har også været særdeles aktiv i forbindelse med DANNEBROGs besøg og anløb af Sønderborg i forbindelse med den kongelige families ophold på Graasten Slot.

Marinestuens placering på Hotel »Strand« blev efter 1951 problematisk bl.a. som følge af ejerskifter. Man flyttede, og måtte i en række år afholde møder forskellige steder, hvad der naturligvis påvirkede tilslutningen til foreningen.

I 1978 fik man tilbudt lokaler i et hus i Bjerggade 31, der ejedes af Solofabrikken. Her flyttede man ind i 1979, og kunne her holde 40 års festen den 17. november. Medlemmerne medvirkede til at gøre huset i stand, således at foreningen fik mere plads.

Her var marinestuen indrettet frem til 1999. Foreningen købte en grund næsten under Alssund broen, med adressen Verdens Ende 16, hvor der blev anbragt pavilloner, som siden er udbygget.

Sønderborg har gennem sit virke kun haft fem formænd, heriblandt Carl Alfred Langer, der var formand 1985-2008. Ved sin afgang blev han udnævnt til æresmedlem af Sønderborg Marineforening. Nuværende formand er Jan Marcussen, der har haft denne post siden 2008.

Thyborøn

Ved et møde på Restaurant Wagner i Thyborøn blev der den 2. februar 1954 afholdt et møde med deltagelse af en del af de medlemmer af Lemvig Marineforening, der var bosiddende i Thyborøn. Ønsket var, at man gerne ville danne en selvstændig marineforening for Thyborøn. Dette var bestyrelsen for Lemvig Marineforening meget lydhør over for, og den 3. marts 1954 blev der holdt stiftende generalforsamling for Thyborøn Marineforening. Den første stiftelsesfest blev afholdt den 20. november samme år. Fra Lemvig Marineforening fik den nye »lillebroder« foræret et flag. Foreningen startede med ca. 80 medlemmer.

I 1955 fik foreningen foræret en gammel hornmine af det minørhold, der var stationeret i Thyborøn. Den blev lavet om til minebøsse og opstillet på havnen. I 1956 oprettedes en tilhørende Minefond.

Marineforeningen støttede i 1957 opsætningen på havnen af et anker opfisket fra det russiske skib »Alexander Nevsky«.

I 1961 blev Lars Christian Jensen valgt til formand, en post han derefter indtog i næsten 25 år.

En af foreningens arrangementer har været »Fiskedagen«, som fiskerne i havnen leverer gratis fisk til. Disse dage har været en stor succes, ofte med 8.000-10.000 besøgende, og har skabt grundlaget til foreningens gode økonomi.

I de første år havde foreningen ikke egen marinestue, og bl.a. Sømandshjemmet, Forsamlingshuset og skolen var rammen for foreningens aktivitet. Genstande og klenodier blev senere placeret på hotellet, der imidlertid nedbrændte og tog alle foreningens ejendele med i købet.

Den 3. november 1985 kunne man ind-

Marinestuen i Thybørøn-Hallen

vie en nye marinestue placeret i Thyborøn-Hallen, der nu rummer alle de effekter, som på ny er blevet indsamlet. Bl.a. har marinestuen en stor samling af navnebræt fra byens fiskekuttere.

Den 20. november 1988 kunne et nyt flag, modtaget af Danmarks-Samfundet indvies.

I 1988 blev den rustne hornmine på havnen restaureret, og malet i dannebrogsfarver. Beløbet, der lægges i minebøssen går til mindeplade for omkomne søfolk på Thyborøn Kirkegård, samt til en årlig kransenedlægning på gravstedet for en orlogsgast fra Thyborøn, der faldt den 29. august 1943.

Foreningen medvirkede i 1989 ved arrangementet i forbindelse med besøget af kongeskibet DANNEBROG og dets ledsageskib patruljebåden HAVFRUEN.

Thyborøn Marineforening har nu 140 medlemmer, og Johannes Rud Jensen er formand.

Tønder

Helge Holdersens erindringer fra Tønder Marineforenings første ca. 25 år.

Jeg og 10-12 andre tidligere orlogsgaster mødtes den 29. januar 1963 til stiftende generalforsamling i Tønder Marineforening. Generalforsamlingen foregik i »Karnapstuen« på Hotel Tønderhus.

Deltagerne var blikkenslager og Brandinspektør Christian Hansen, sodavandsfabrikant (Guldhorn sodavand) Harald Sauer, overassistent Frederiksen, driftsleder Alfred Kyvsgaard, kommunalarbejder William Wolf, telegrafarbejder Frederik Hansen, købmand Willi Horst, isolatør Gerhardt Christensen, VVS-montør Blaske Nielsen, hotelinspektør Kruse, ingeniør Koch, installatør Philipsen og frisør Helge Holdersen.

Chr. Hansen valgtes som formand. Harald Sauer blev kasserer, og Frederiksen blev sekretær. Desuden valgtes to bestyrelsesmedlemmer, hvoraf Gerhardt Christensen var den ene.

Samme aften planlagde vi en række aktiviteter. Bl.a en årlig sommerudflugt, en årlig torskespisning, en årlig danseaften, plus et par andre sammenkomster. Det blev endvidere besluttet at tage kontakt til de andre afdelinger i distriktet.

Vi havde en enorm medlemstilgang i begyndelsen – takket være Chr. Hansens ihærdighed.. Jeg tror, vi var oppe på ca. 40 medlemmer i løbet af det første år.

Der var dengang en række virksomheder i Tønder, som havde forhenværende orlogsgaster ansat. Bl.a. Ribe Jernindustri, Kedelfabrikken »TØMA« i den tidligere remise, Abstracta, som fremstillede glasfiberprodukter, Og Hartmanns emballagefabrik, hvor man som i dag, hovedsagelig fremstillede æggebakker. Vi fik ikke mindre end tre værkførere fra Abstracta som medlemmer, bl.a. Carlo Lythjohann. Fra Jernstøberiet kom værkfører Schulz. Fra Tøma kom værkfører Sørensen, svejserne Ole Olesen, Andreas Sørensen og Benny Sørensen. Bager Reinhardt Hessler, som stadig er medlem, kom også med i den periode. Fiskehandler Hans Jørn Nielsen meldte sig også ind. Derudover fik vi en række medlemmer, som vi desværre kun så i starten.

Det første år – 1963 – tror jeg vi havde 5-6 arrangementer med god tilslutning. Vi holdt bl.a. en stor stiftelsesfest på Tønderhus med deltagelse af landsformanden, distriktsformanden og formændene fra naboafdelingerne. Byens spidser, borgmester, politimester, grev Schack osv. var inviteret. Jo, den fik ikke for lidt. Om de alle sammen kom, og hvem der betalte gildet, husker jeg ikke, men festet blev der i hvert fald. Alle medlemmer fik udleveret medlemsemblemet ude i forhallen på hotellet.

Året efter i 1964 gik det fortsat godt. Vi havde bl.a. en god sommerudflugt til Rømø i fint solskinsvejr. Vi fik kaffe på »Kommandørgården«, husker jeg. Dagen sluttede med aftensmad og dans på »Højkro«.

Desværre gik gassen hurtigt af ballonen. Der kom færre og færre til arrangementerne. Formanden blev syg efter en hjerneblødning. Ved generalforsamlingen i 1968 ville Sauer ikke længere være kasserer. Det viste sig, at Sauer af egen lomme havde betalt kontingent til landsforeningen for 15-20 medlemmer de sidste par år. Fiskehandler Nielsen blev nu valgt som ny kasserer. Med-

Tønder Marineforening samlet den 15. januar 2000 i anledning af æresmedlemmet Harald Sauers 85 års fødselsdag. Fra venstre ses Reinhard Hessler, Magnus Clausen, Per Dichmann Hansen, Helge Holdersen, Hans Johansen, æresmedlemmet Harald Sauer, Tage B. Jensen og distriktsformanden Jørgen Petersen

lemstallet var nu halveret. Chr. Hansen insisterede, trods sin sygdom, på at fortsætte som formand.

To år senere ved generalforsamlingen i 1970 foreslog Chr. Hansen, at vi valgte en ny formand. Herefter blev Hans Jørn Nielsen formand, og Helge Holdersen blev kasserer.

Vi talte i den periode meget om at få en Marinestue, idet vi mente, at det ville gavne afdelingen. Den ny formand havde i baggården, bag sin forretning i Østergade, et tidligere pølsemageri, som han ikke brugte. Det mente han, kunne bruges til marinestue. Vi kunne låne lokalet vederlagsfrit. Der skulle blot ofres noget tapet, maling osv. Der var ikke så meget at betænke sig på. Vi tog selvfølgelig imod tilbuddet.

Efter ihærdige anstrengelser stod stuen klar i løbet af en måneds tid. Vi havde godt nok hverken vand, varme eller toilet. Det lånte vi os frem til i starten hos velvillige naboer. Varmen kom fra en stor 3000 watt elektrisk ovn. Vi holdt nogle rigtig hyggelige »Mandeaftener« i stuen hver 14. dag med sild, gl. ost, øl og snaps.

Desværre blev vi hurtigt trætte af at være på stedet, blandt andet på grund af de manglende køkken– og toiletfaciliteter.

Vi var nu lidt rodløse i et par år, og det gavnede ikke ligefrem foreningen.

Vi havde nogle få sammenkomster. Bl.a.. fik vi vores flag i 1974 eller 75. I den forbindelse holdt vi en fest på Hostrups Hotel med deltagelse af bl.a. landsformanden.

En dag kom Reinhardt Hessler med et godt tilbud til os i form af en tom lejlighed, som han havde stående ovenover sit bageri i Vestergade. Vi tog med glæde imod tilbuddet og gik atter i gang med hammer og søm.

Her var der både toilet- og køkkenfaciliteter. Lidt småt og med en stejl trappe, men meget hyggeligt, især når man tog »prisen« i betragtning.

1975 blev lidt af et skæbneår for Tønder Marineforening. Der skete det, at formanden fik en henvendelse fra to nordtyske marineforeninger. Heide og Bysum. De ville meget gerne have et samarbejde i stand med en dansk marineforening, og her var Tønder jo en oplagt mulighed, set fra deres synspunkt. Der blev afholdt et møde i afdelingen om sagen, og vi vedtog nølende med et knebent flertal at gøre et forsøg med at skabe kontakt.

Vi startede med at holde en fest sammen med de tyske foreninger på »Schweizerhalle«. Jeg tror der kom ca. 150 mennesker med stort kor og orkester fra Tyskland. Vi var vel 8-10 personer fra Tønder, og følte os totalt »ausradiert«.

Nu var det flinke og venlige mennesker, der kom på besøg, sikkert med de bedste hensigter, men det var hurtigt klart, at tiden ikke var moden til den slags forsoningsfester. Vi var for tæt på 2. Verdenskrig. Vores daværende formand insisterede imidlertid på, at samarbejdet med tyskerne skulle fortsætte, med det resultat, at medlemstallet igen blev halveret. D.v.s. at vi nu kun var ca. 10 medlemmer tilbage. Og af de sidste ti havde ca. halvdelen mistet interessen, men forblev vel nok som medlemmer, blot for at få »Under Dannebrog«.

Et par år senere flyttede formanden Hans Jørn Nielsen fra byen, og Reinhardt Hessler blev herefter ny formand. Det fortsatte han med til 25-års jubilæet i 1988. Herefter blev Per Dichmann Hansen formand. I den periode havde vi en overgang en aktiv kasserer Peter Jessen, som var god til at skaffe nye medlemmer, så vi på et tidspunkt var tæt på at få Fremdriftsskruen. Vi fik også en lille Marinestue op at stå på scenen i Udbjerg forsamlingshus, hvor vi holdte en del fester, men selvom vi tjente godt på ølsalg, så kørte vi med en stram økonomi, så omkring 1994 -95 måtte vi lukke, også fordi der var tilbagegang i medlemstallet.

Noget vi virkelig har haft glæde af, var de årlig sejltur med Hjemmeværnkutteren fra Aabenraa. Der var en hel besætning, som alle kom fra Tønder, og dem havde vi en aftale med hver sommer, i en del år fra ca. 1986 til 1994 om en dagtur til forskellige steder. Vi gav maden og drikkevarer og de gav turen. På den måde havde vi mange gode oplevelser.

I 1995 blev Tage B. Jensen formand. Vi var nu igen blevet en lille forening, men vi fik da alligevel arrangeret nogle ture bl.a. til Fregatten JYLLAND og Kattegatcentret sammen med Aabenraa Marineforening, men ellers var det småt med aktiviteter.

Men her skal også nævnes, at vort meget afholdte æresmedlem Harald Sauer i denne periode fyldte 80 og 85 år og ved begge begivenheder holdt Sauer og frue en flot fødselsdagsfest med alle foreningens medlemmer.

I 2000 blev Hans Johnsen formand, og dette år måtte vi tage afsked med vort mangeårige og meget afholdte æresmedlem Harald Sauer.

Vi var nu nede på ca. 5 – 6 medlemmer og aktiviteten i foreningen var faldet meget. Det var kun generalforsamlingen, der efterhånden var tilbage. Med en god middag ved formanden Hans Johnsen og Frue.

I 2005 vendte Per Dichmann Hansen tilbage som formand, og i perioden frem til 2010 var medlemstallet 5 og en kort overgang 8. Der var stadig lidt aktivitet, men i

2011 begyndte der at ske noget. Vi fik en fremgang på over 100%, så vi i skrivende stund er 11 medlemmer, som alle ser ud til at fatte interesse for foreningen. Der er da også kommet gang i aktiviteterne med besøg på Flådestation Korsør med visit på den nye fregat IVER HUITFELDT. Vi har også et godt samarbejde med en anden lille marineforening, nemlig Rømø.

Men vort største ønske er at få en lille marinestue, hvor vi kan samles og rigtig have nogle hyggelige stunder. Så på kanten af vort 50 års Jubilæum den 29. Januar 2013 vil vores største ønske være en marinestue.

Vejle

Vejle Marineforening blev stiftet af en gruppe forhenværende marinesoldater på Grand Hotel i Vejle den 24. september 1912 under det oprindelige navn »De Danske Marinere for Vejle og Omegn«. Foreningens første formand blev bager P. Andersen. Som forlæg for foreningens vedtægter blev Århus Marineforenings vedtægter benyttet med enkelte ændringer. Foreningen havde fra første færd et aktivt liv med festlige sammenkomster, foredrag og udflugter for medlemmerne. Alle foreningens egentlige møder blev afsluttet med kaffebord og en svingdom med medlemmernes følge.

På foreningens første medlemsmøde blev 12 medlemmer som havde deltaget i slaget ved Helgoland gjort til æresmedlemmer. Det blev vedtaget at æresmedlemmerne skulle fragtes til møderne i bil såfremt de ønskede at deltage.

Den 6. maj 1913 modtog foreningen en opfordring fra det daværende Københavns Marineforening (senere Danmarks Marineforening) om indmeldelse, hvilket straks blev vedtaget. Vejle Marineforening er dermed den første og ældste lokalforening i Danmarks Marineforening.

Foreningen har fra starten af og indtil for få års siden måttet tage til takke med lånte lokaler. De første år blev bestyrelsesmøder og generalforsamlinger afholdt rundt omkring på byens hoteller, teater, forlystelsessteder og sågar værtshuse. Fra 1929 indrettede man marinestuer på Teaterhotellet (senere Hotel Royal, senere igen Hotel Ritz) og igen i Håndværkerforeningen.

En del af marinestuens udstyr var en æressabel fra en tidligere vejlenser, viceadmiral Anton Evers som han modtog fra kong Chr. IX i 1878. Afdelingen fik i 1914 tilladelse af kong Chr. X til at føre splitflag med fast stang. Det oprindelige splitflag opbevares stadig som et klenodie i foreningen.

De første mange år var afdelingen meget aktiv som en forening i en driftig provinshavneby. Men op mod år 2000 gik foreningen i stå på grund af manglende medlemstilgang og svigtende kræfter blandt bestyrelsesmedlemmerne. Afdelingen havde ingen egentlig marinestue mere, og medlemsmøder og bestyrelsesmøder blev afholdt hjemme hos bestyrelsesmedlemmerne.

I 2009 satte nogle lokale og tilflyttede tidligere orlogsgaster sig for at puste nyt liv i foreningen og fik på en generalforsamling en fungerende bestyrelse op at stå. Den første opgave var at få kontakt til tidligere medlemmer og marinere i byen som man kendte til. Det lykkedes snart at få etableret egen marinestue i lejede lokaler i en nedlagt honningkagefabrik på Fredericiavej. Frivillige blandt medlemmerne fik sat lokalerne i stand, og der har løbende været arbejdet for at få afdelingens klenodier bragt tilbage, efter at de i en årrække har været under opbevaring på landskontoret og andre lokalafdelinger. Et af de store øjeblikke var da afdelingens sendemand og afdelingsformand bragte Vejle Marineforenings sabel hjem fra sendemandsmødet under Danmarks Marineforenings 100-års jubilæum.

I august 2012 afholdt afdelingen sit eget 100-års jubilæum med et 2-dages arrangement på havneområdet, hvor foreningen fik gjort opmærksom på sin eksistens i bybilledet.

Det har hvert år siden 2009 været muligt at vælge en fuldt funktionsdygtig bestyrelse som i 2012 blev udvidet fra 5 til 7 medlemmer. Vejle Marineforeningens medlemstal har de senere år ligget stabilt omkring 45 aktive og 10-20 passive medlemmer. Et varmt ønske er at få etableret en marinestue i varige lokaler i havneområdet, men det må vente på en mere solid økonomi og at de store ændringer bygningsmæssigt på havneområdet tager form.

Vejle Marineforenings nuværende formand fra oktober 2012 er John Klüver, som står i spidsen for en velfungerende bestyrelse, der søger at holde afdelingen i gang med kammeratskabsaftener, sommerfest, julefrokost, skydning og udflugter til lands og vands. De seneste forlydender går på at kvinder tilknyttet afdelingen vil etablere deres egen forening. Afdelingens medlemsblad udkommer 4 gange årligt. Der søges til stadighed at holde en hjemmeside i gang.

Viborg

Viborg Marineforening blev etableret den 6. oktober 1942. Fra starten havde afdelingen 63 medlemmer. Inden afdelingen i 1994 flyttede til egne lejede lokaler i Jernbanegade, har marinestuen været etableret i fire af byens restauranter.

Afdelingens første marinestue blev indrettet i restaurant Dannebrog. Herefter var stuen i mange år en del af Viborg Borger- og Håndværkerforenings restaurantkompleks Palæ.

Efter et kort visit på restaurant Westend lagde restaurant Mathias Kælderen fra 1989 til 1994 lokale til Viborg Marineforenings indendørs aktiviteter.

I 1994 indgik bestyrelsen en yderst lukrativ aftale med Viborgs store byggeentreprenørvirksomhed Bach Gruppen om lejemålet i de nuværende lokaler.

I Danmarks Marineforenings jubilæumsår har Viborg Marineforening 92 medlemmer.

Afdelingen afholder hen over året en række faste arrangementer samt ad hoc foredrag. Fra 2013 har bestyrelsen besluttet, at holde fokus på et øget samarbejde med Viborg Kommunes øvrige forsvarspositive soldaterforeninger samt soldater- og orlogssammenslutninger.

Bestyrelsen udgøres af Vagn Christensen, Martin Schmidtke, Niels Jensen, Knud Birkegård Jensen og Lars Teibøl.

Vordingborg

Den 2. december 1938 stiftedes Vordingborg Marineforening. Første formand blev korrespondent K. R. Thorngaard. Han fratrådte dog allerede året efter, hvorefter Købmand Otto Petersen overtog dette hverv. Til gengæld var han formand frem til 1961. Den efterfølgende formand, Arne Hansen, sad på denne post i næsten lige så lang tid 1961-1980.

Foreningen arbejdede tidligt med at etablere en Marinestue. Dette lykkedes, og den 8. februar 1942 indviedes en smuk marinestue på Hotel Valdemar. Med udgangspunkt i denne blev der holdt en række arrangementer og foredrag bl.a. med visning af film. Et af de faste arrangementer foregik den 26. september på kongens fødselsdag. Den måtte dog aflyses i 1944 »på grund af indtrufne omstændigheder«. Efter Frederik IX's tronbestigelse, fortsatte afholdelsen af »kongeaftnerne«, nu den 11. marts.

Ved Christian X's bisættelse den 30. april 1947 var foreningen repræsenteret ved fire bestyrelsesmedlemmer og flagvagter. Samme år havde foreningen besøg af landsformanden, kommandør Ipsen sammen med en norsk søofficer, der undersøgte mulighederne for at etablere en marineforening i Norge, og derfor gerne ville overvære en mødeaften i en dansk marineforening.

En katastrofe indtrådt i 1961, da Hotel Valdemar nedbrændte, hvorved marinestuen med alle genstande og udsmykning også gik tabt. Hotellet blev dog genopbygget, og en ny marinestue indrettet, således at den kunne indvies i 1968 på foreningens stiftelsesdag.

En pudsig episode udspandt sig 1969-70. Foreningen havde fået foræret et hue-

Vordingborg Marinehus indviet i 2008

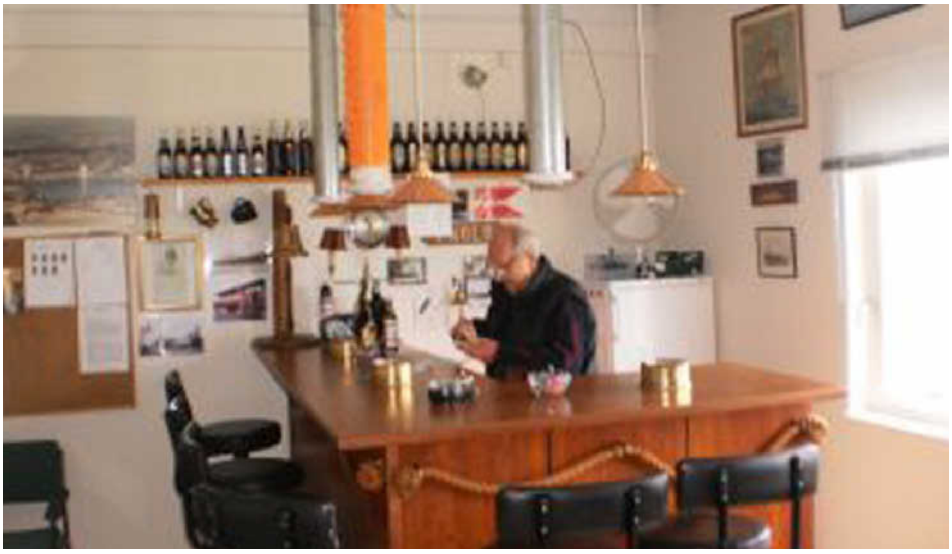

Baren i marinestuen i Vordingborg

bånd båret af et besætningsmedlem på det tyske såkaldte »lommeslagskib« »Admiral Graf von Spee«, der kæmpede med engelske krigsskibe ud for Montevideo i 1939. Det var tanken at ophænge det i marinestuen, men da flere af medlemmerne truede med at melde sig ud, hvis det blev ophængt, blev huebåndet leveret tilbage til giveren.

Fra midten af 1970erne begyndte medlemstallet og aktiviteterne at falde, og i 1982 besluttede man at nedlægge foreningen.

Foreningen blev dog genoprettet i 1988 med Hans C. Danielsen som formand. Marinestuen på Hotel Valdemar var stadig intakt, og kunne anvendes som ramme for den genstartede forening i Vordingborg. 50 års festen kunne fejres med manér.

I 1990 blev marinestuen flyttet til Marienbergvej 37. Herfra måtte foreningens effekter atter flyttes i 1992 til Marinehjemmeværnets lokaler. I 1993 stillede Vordingborg Kommune lokaler til rådighed i Havnevæsnets bygning i Sydhavnen, Sydhavnsvej 21.

Miljøskibet GUNNAR SEIDENFADEN blev adopteret af Vordingborg i 1999, og i marineforeningen dannedes i den anledning en støttegruppe »Gunner Seidenfadens Venner«.

I 2006 måtte så marinestuen i Sydhavnen forlades på grund af renovering af hele området. Samme år købte foreningen en grund i Skudehavnen, Sydhavnen, samt en pavillon, der var placeret i Ørslev. Den 17. juni 2007 kunne der så holdes rejsegilde på det nye Marinehus. Foreningens 70 års dag i 2008 kunne derfor afholdes under eget tag.

Ærøskøbing

Ærøskøbing Marineforening fik i 2007 mulighed for at købe den gamle arrestforvarerbolig i Ærøskøbing, hvor vi hidtil havde boet til leje hos kommunen.

Ærø kommune havde besluttet at sælge ud af arvesølvet og arrestforvarerboligen stod på listen over ejendomme, der skulle afhændes. Købet blev finansieret ved donationer fra medlemmer, sponsorer og borgere på Ærø. Herudover solgte vi andelslånebeviser til medlemmerne og søgte fonde om midler til købet. Mærsk-Fonden skænkede afdelingen næsten 600.000 kr. til køb og istandsættelse af huset.

Efter en større ombygning, hvor den gamle bolig blev forvandlet til en af landets hyggeligste stuer, blev huset indviet i sommeren 2008. Hele ombygningen blev foretaget af medlemmerne på frivillig basis.

Så var der fred et par år, men efter sendemandsmødet i 2012 var der ingen vej udenom. Taget måtte skiftes. Endnu engang søgte vi fondsmidler, og fik igen penge fra Mærsk til materialerne til taget. Taget blev skiftet i sensommeren 2012, igen med hjælp fra en kerne af frivillige medlemmer.

Til huset er der en lille have og i forbindelse med sendemandsmødet i 2012 søgte vi Tuborgfonden om tilskud til havemøbler og parasoller. Vi fik bevilget penge til indkøb af 5 stk. borde/bænkesæt, som siden har dannet rammen om mange hyggestunder når vejret er godt. Havemøblerne er placeret på græsset og nu skal der lægges 5 cirkler med i

Ærøskøbing Marineforenings have.

sten under bordene, så de ikke rådner nedefra. Vi starter i juli måned.

Vi har i sommeren 2012 fået to bronzeskruer skænket af Søby Værft. De stammer fra vores gamle færge »Ærøsund«, som stadig har en stor plads i »købingboernes« hjerter. Nogle af vore medlemmer arbejder med at få skruerne stillet op i haven ved indgangen til afdelingen.

Sideløbende med alle disse praktiske gøremål, er afdelingen ramme om forskellige arrangementer som eksempelvis Store Marthadag med filmvisning i vores lokale biograf Andelen og efterfølgende spisning i Marinestuen.

Ærøskøbing Marineforening har 112 medlemmer.

Ærøskøbing Marineforenings bestyrelse 2013:

Afdelingsformand Jan Ruddy Christensen, afdelingskasserer Find Freudendahl, afdelingsnæstformand Jan Ivert Kristensen og bestyrelsesmedlemmerne Edmund Fugl Rasmussen, Jørgen Nørhardt. Bestyrelsssuppleanter er Per Johansen og Bjørn Weitmann.

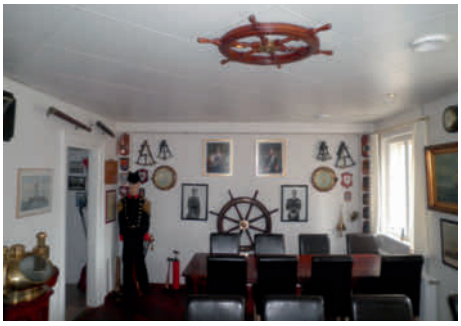

Interiør fra Ærøskøbing Marineforenings stue.

Interiør fra Ærøskøbing Marineforenings stue.

Aabenraa

Marineforeningen i Aabenraa blev stiftet den 26. marts 1943. Det var dog vanskeligt at få foreningen i gang på grund af den tyske besættelse, men kom i gang efter dennes ophør i 1945.

I de første år holdt man til på Hotel Danmark. Efter en god start i 1950erne kom foreningen ind i en periode med ringe aktivitet 1958-68. Fra 1968 og til 1973 var der atter nogen aktivitet, men mødefaciliteter var et stort problem. 1968-70 havde man et lokale på Restaurant Hjørnet, Nørreport. Derefter fik man tilbudt et lokale i skovrestauranten Skyttegården. Foreningens medlemmer skulle selv sætte det i stand, og da man netop havde færdiggjort dette, blev foreningen sagt op. Derefter indrettede foreningen sig i et lille baghus i Søndergade. Aktiviteten måtte imidlertid helt indstilles i 1973, hvor foreningen blev lukket ned.

I 1979 fik Aabenraa en ny havnemester, Anders Petersen, der mente, at Marineforeningen i byen skulle genoplives. Der mødte 25-30 interesserede til et stiftende møde. Det lykkedes at få lokaler i det gamle havnekontor, Sydhavn 5. Her indrettedes marinestue, og foreningen fik en rolig periode frem til 1996, da huset skulle rives ned. Lokalesituationen var i de følgende år usikker for foreningen. Et lejemål, hvor medlemmerne selv gjorde lokalet i stand, blev opsagt efter 2 år.

I 2001 fandt næstformanden, senere formand, Viggo Hansen ved et tilfælde 2 pavilloner, der havde været anvendt ved Slagelse Tekniske Skole. De blev købt ved hjælp af et banklån, som en kreds af med-

Aabenraa Marinehus, indviet efter ombygning af to pavilloner, i 2010

lemmerne personligt måtte kautionere for. Havnen stillede en plads til rådighed på Strandvej, hvortil pavillonerne blev flyttet. Her indrettede man så på ny en marinestue i 2001. Med udgangspunkt i pavillonerne gennemførtes et udbygning og renovering, således at foreningen endelig i 2010 – 67 år efter stiftelsen – kunne indvie sit eget Marinehus.

Minelæggeren LINDORMEN var adopteret af Aabenraa, senere var Søværnets Tamburkoprs adopteret. I februar 2009 fik byen imidlertid inspektionsskibet EJNAR MIKKELSEN som adoptionsskib.

Formanden siden 2006 er Viggo Hansen.

Aalborg

Den 27. februar 1917 blev der stiftet en marineforening i Aalborg med ca. 100 medlemmer. Fabrikant Im. Stuhr blev den første formand. Han blev først afløst i 1929 som formand, og sad siden 1920 i mange år i Hovedbestyrelsen. Stuhr gjorde i sin formandstid Aalborg Marineforening til en af de mest aktive lokalafdelinger, og var tillige med til at få startet lokalafdelinger i en lang række andre jyske byer.

I 1926 skænkede skibsreder Jakob Nielsen, der var næstformand i foreningen, et beløb så hjælpekassen »Minebøssen« kunne oprettes. Den fik sin fundats fastsat i 1933 og eksisterer endnu.

Der var tanken, at de indsamlede midler skulle gå til medlemmer, der havde behov for hjælp, men efterhånden som forholdene forbedredes, overgik renteindtægten til anvendelse for foreningens drift.

Glasmosaik fra den første Marinestue i Aalborg, indviet 1934. Den er fulgt med over i det nuværende Marinehus

I 1934 fik foreningen sin egen marinestue på Hotel Frederik i Lille Kongensgade.

Indgangen til Marinehuset i Aalborg Skudehavn. Indviet 1984

Ralf Kurth Jensen, formand for Aalborg Marineforening 1979-1996

Den nuværende formand, Charley F. Petersen, overrækker diplom til marinehistorikeren Per Jacobsen, der som medlem af Marineforeningen har været med til at opbygge Søfarts- og Marinemuseet

I begyndelsen af 1970erne blev det nødvendigt at finde andet lokale. Marinestuen flyttede derefter først til Aalborghallen. Efter et årti fik foreningen tilbudt en ubenyttet skolebarak, som derefter af bugserfartøjet »Go-

Bestyrelsesværelset i Aalborg Marineforenings hus

liath« blev transporteret til Skudehavnen, hvor Marinehuset blev indviet i 1984 efter en stor indsats af medlemmerne. I bygningen er der 400 m2 og er den største marinestue i landet.

I 1945 nåede Aalborg Marineforening et medlemstal på ca. 600. Siden er det faldet, men steget igen, således at foreningen i dag er en af de største marineforeninger i landet.

I 1976 blev minelæggeren MØEN adopteret af Aalborg by, og indgik derefter i foreningens mange andre aktiviteter.

I perioden 1979-96 var foreningens energiske formand Ralf Kurth Jensen.

Foreningen fik i 1986 af VVS-installatør Hans Poulsen foræret den tidligere fiskekutter »Ludvig«. Til at varetage driften og vedligeholdelsen af fartøjet dannede foreningen et særlig Skipperlaug, der skulle være økonomisk uafhængig af foreningen.

I 1992 blev der i forbindelse med Marinehuset i Skudehavnen indrettet et Søfarts- og Marinemuseum. Initiativet blev taget af Ralf Kurth Jensen, og blev en realitet gennem dennes gode samarbejde dels med Aalborg Kommune dels med Søværnet. Dette har givet en yderligere dimension til foreningens arbejde.

Aarhus

Johs. Hedegaards skulptur »Sømanden« rejst 1952 af Aarhus Havn og Aarhus Marineforening til minde om de under krigen 1940-45 omkomne søfolk. Den 5. maj lægger Marineforeningen krans ved mindesmærket

Oprettelsen

Foreningen blev stiftet d. 23. september 1910 af en kreds af mænd, der med baggrund i deres kammeratskab og fælles oplevelser under værnepligtstiden i orlogsflåden, førte tanken om at oprette en forening af tidligere orlogsgaster ud i livet under navnet »Selskabet De Danske Marinere«. Dette navn blev senere ændret til »Aarhus Amts Marineforening«, og sidst til det nuværende »Aarhus Marineforening«.

På grund af marinestuens mange flytninger rundt i Århus, er der desværre tabt en del dokumenter om foreningens historie.

I 1941 indrettedes den første marinestue i restaurant »Børscaféen«, og senere flyttedes den til restauranterne »Viking«, »Karavellen«, »Søsporten«, »Den røde Okse«, et lokale i »Mejlen«, derefter et fælleslokale med Sømandshjemmet i Sverigesgade, og senest til den nuværende adresse i Kovnogade på havnen.

Efter den tyske besættelses afslutning den 4. maj 1945 fik afdelingen en meget stor fremgang af medlemmer – en fremgang, der på ny aftog efter nogle års forløb. Det var under besværlige vilkår den hidtidige formand, konsul Nielsens efterfølger som formand, maskinmester L. Dørr måtte arbejde. Den nye formand arbejdede energisk, og det lykkedes ham at samle medlemmerne til mange gode arrangementer i de følgende år.

I 1947 valgtes en ny formand, glarmester Villy Kyst. Foreningen fik i ham en ung og initiativrig leder af afdelingen.

Den 2. sep. 1950 blev foreningens 40 års jubilæum afholdt på hotel »Århus«.

I mange af Marineforeningens afdelinger stiftedes efter krigen skyttelav, og i Aarhus var der hurtigt stor interesse for oprettelse af et sådant. I 1946 stiftedes skyttelavet, og dets første formand blev glarmester Villy Kyst. Skyttelavet har i årenes løb deltaget i mange skyttestævner, og har også holdt landsskyttestævne her i byen.

I 1952 blev en skulptur rejst af Aarhus Havnevæsen og Aarhus Marineforening til minde om de i krigen 1940-1945 omkomne søfolk. Skulpturen blev rejst 4. maj 1952, og er udført af billedhuggeren Johs. Hedegaard. Skulpturen er centrum for en årlig kransenedlæggelse d. 5. maj, hvor Aarhus kommune, Søværnets Operative Kommando, Aarhus Havn og andre deltager.

Aarhus Marineforening ønskede, i lighed med mange andre marineforeninger, at adoptere et marinefartøj, og i året 1952 lykkedes det at få lov til at adoptere depotskibet ÆGIR, hvilket fejredes ved en smuk og stilfuld fest. Det originale navneskilt fra ÆGIR er nu ophængt i marinestuen. I 1969 blev fregatten PEDER SKRAM vores adoptionsskib, hvis navneskilt ligeledes hænger i marinestuen.

I 1993 blev det TRITON, og i 2007 blev Støtteskibet ESBERN SNARE vores nuværende adoptionsskib. Ved adoptionen fik vi overdraget navneskiltet fra den forrige ESBERN SNARE til låns, og også dette navneskilt findes i marinestuen.

Foreningen har naturligvis haft stor glæde af besøg af skibenes besætninger. Det giver mange hyggelige timer, når unge og ældre søfolk mødes. Det er tydeligt at begge parter har noget at fortælle hinanden. Den ældre generation har mange spændende historier, som ikke er blevet dårligere med årene, og de yngre kan bidrage med aktuelle forhold.

Ligeledes har de mange besøg af andre marineforeninger, fra forskellige steder i landet, været en stor fornøjelse.

Besætningsmedlemmer fra støtteskibet ESBERN SNARE hygger sig i Marinestuen i Århus. ESBERN SNARE er adopteret af Århus kommune

Vi har selv besøgt mange marineforeninger rundt om i landet, og nydt de varme velkomster, vi har fået over alt. Det er spændende at se andres flotte marinestuer, og ikke mindst at få inspiration til vores egen.

I 2002 fik Aarhus Marineforening sit eget medlemsblad »Briefing«, der udkommer fire gange årligt. Initiativtagere var Bent Jensen og Villy Jensen, sammen med daværende formand Svend Van.

I 2008 oprettedes vores første hjemmeside på internettet. Initiativet blev taget af Preben Buch, og vor nuværende webmaster, Torben Bay-Johansen, har siden 2009 holdt siden opdateret, så den sammen med bladet er afdelingens talerør, med informationer om møder, aktiviteter, sømandshistorier, historiske begivenheder osv., men bestemt også til, at medlemmerne kan komme til orde, når de har noget på hjerte.

I 2011 begyndte vi oprettelsen af et lydarkiv, hvor vi digitalt optager medlemmernes egne fortællinger om livet til søs. Optagelserne forbliver uredigerede, og skal være en overlevering til de næste generationer. Uddrag af fortællingerne bringes som tekst i medlemsbladet og på hjemmesiden, og vi agter senere at gøre lydfilerne tilgængelige på hjemmesiden.

Foreningen har 201 medlemmer i 2012. Vi har faste mødedage 2 gange om ugen i vores hyggelige marinestue, og har aktiviteter for grupper med interesse for skydning (skyttelavet), lystfiskeri, fluebinding og korsang.

Siden stiftelsen i 1910 har Aarhus Marineforening haft følgende formænd:

1910	Skorstensfejermester A. Bredal
1919	Købmand H.P. Henriksen
1923	Kaptajn Poulsen
1924	Konsul Anthon C. Nielsen
1939	Maskinmester L. Dørr
1947	Glarmester Villy Kyst
1964	Assistent Knud Jakob Birthin
1969	Instruktør Erik Thomasen
1996	Maskinarbejder Hans Poulsen
2001	Ledende institutbetjent Svend Van
2004	Pakhusmester Carl Bjarne Frederiksen
2009	Ejendomsfunktionær Kaj Berg
2012	IT-underviser Cai Erik Muss.

DANMARKS
MARINEFORENING

1913 2013

ÅR